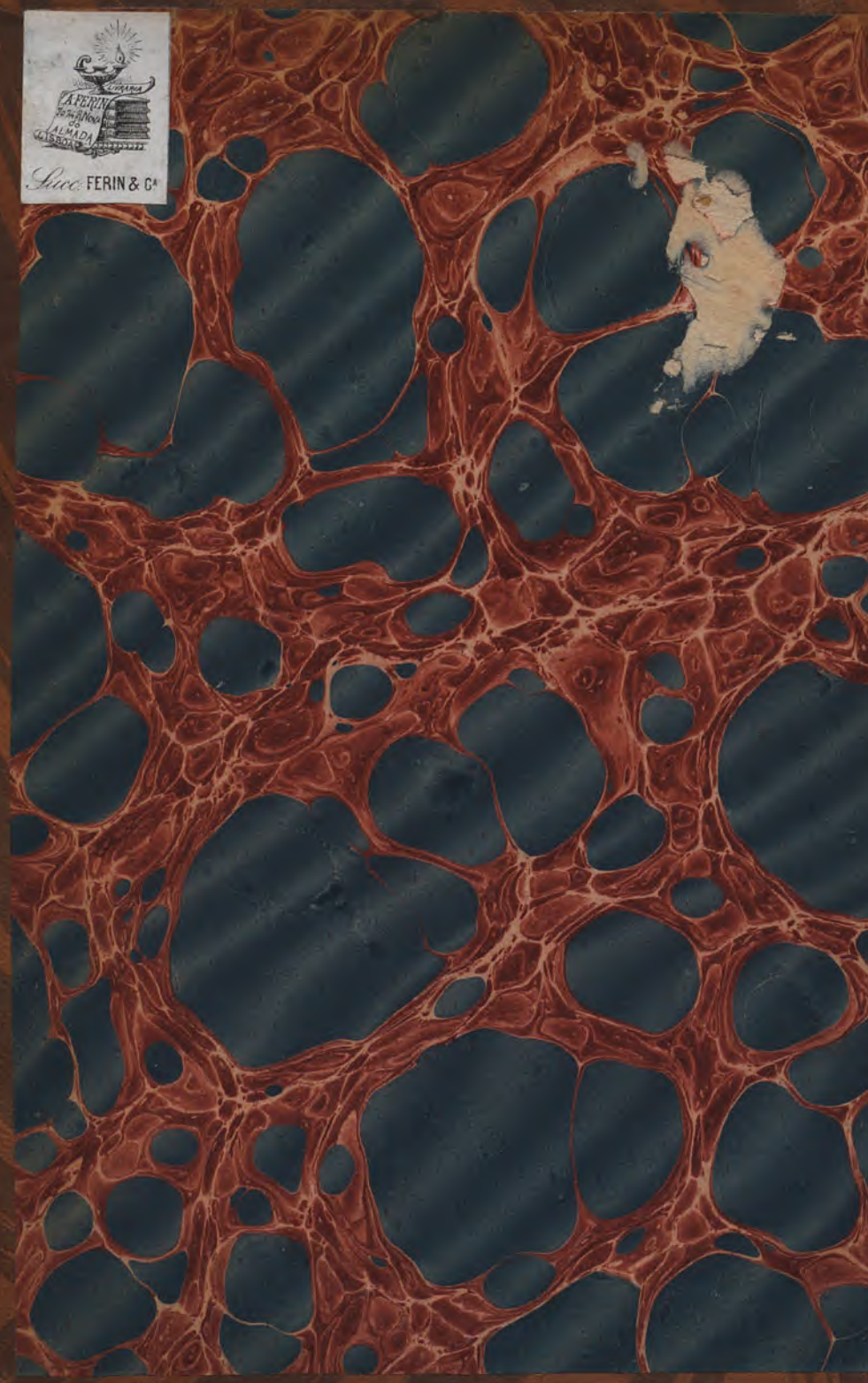
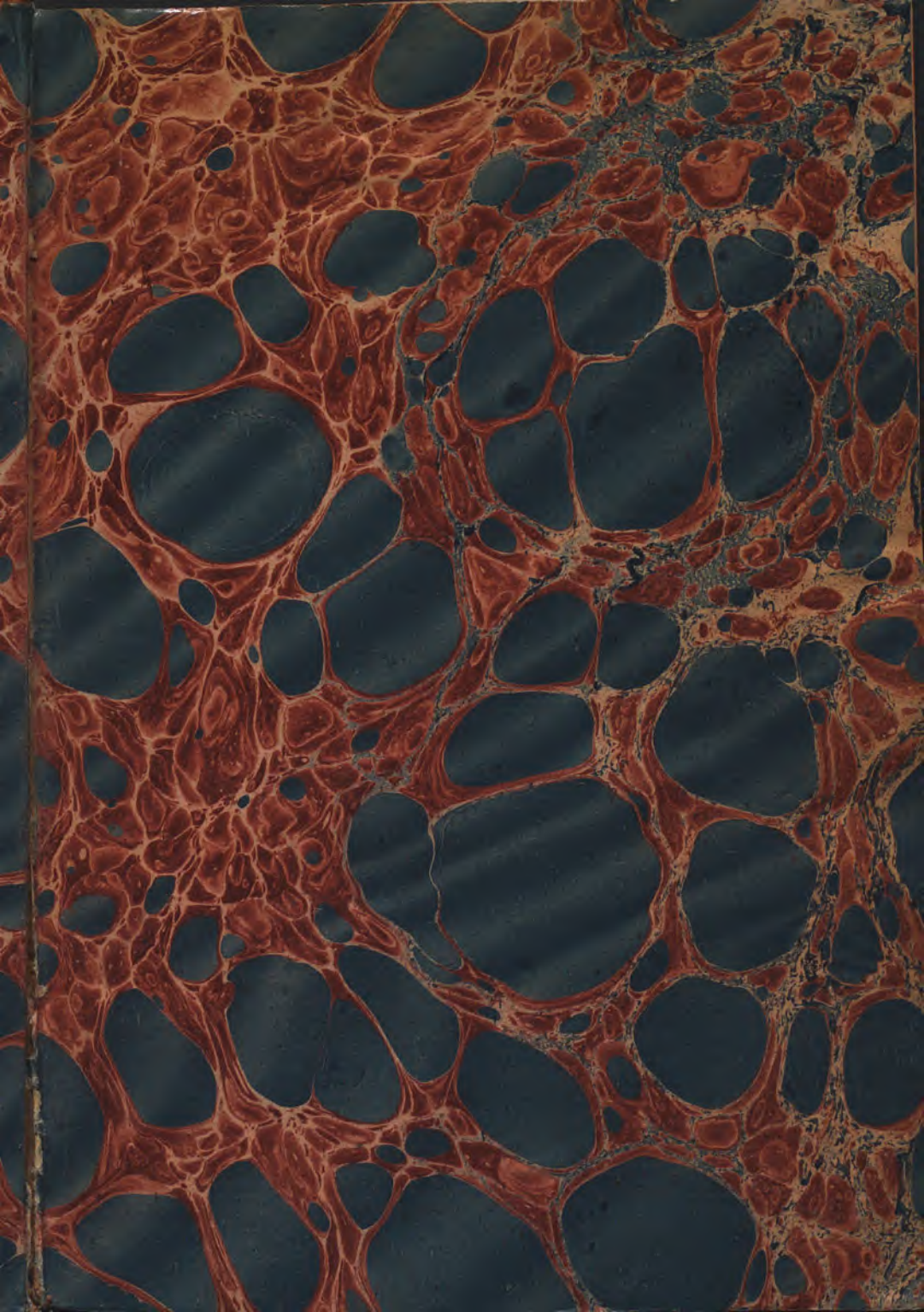

CASA
FERRI & C.
LIBRARI
DE
ALMADA
1852

Succ. FERRI & C.

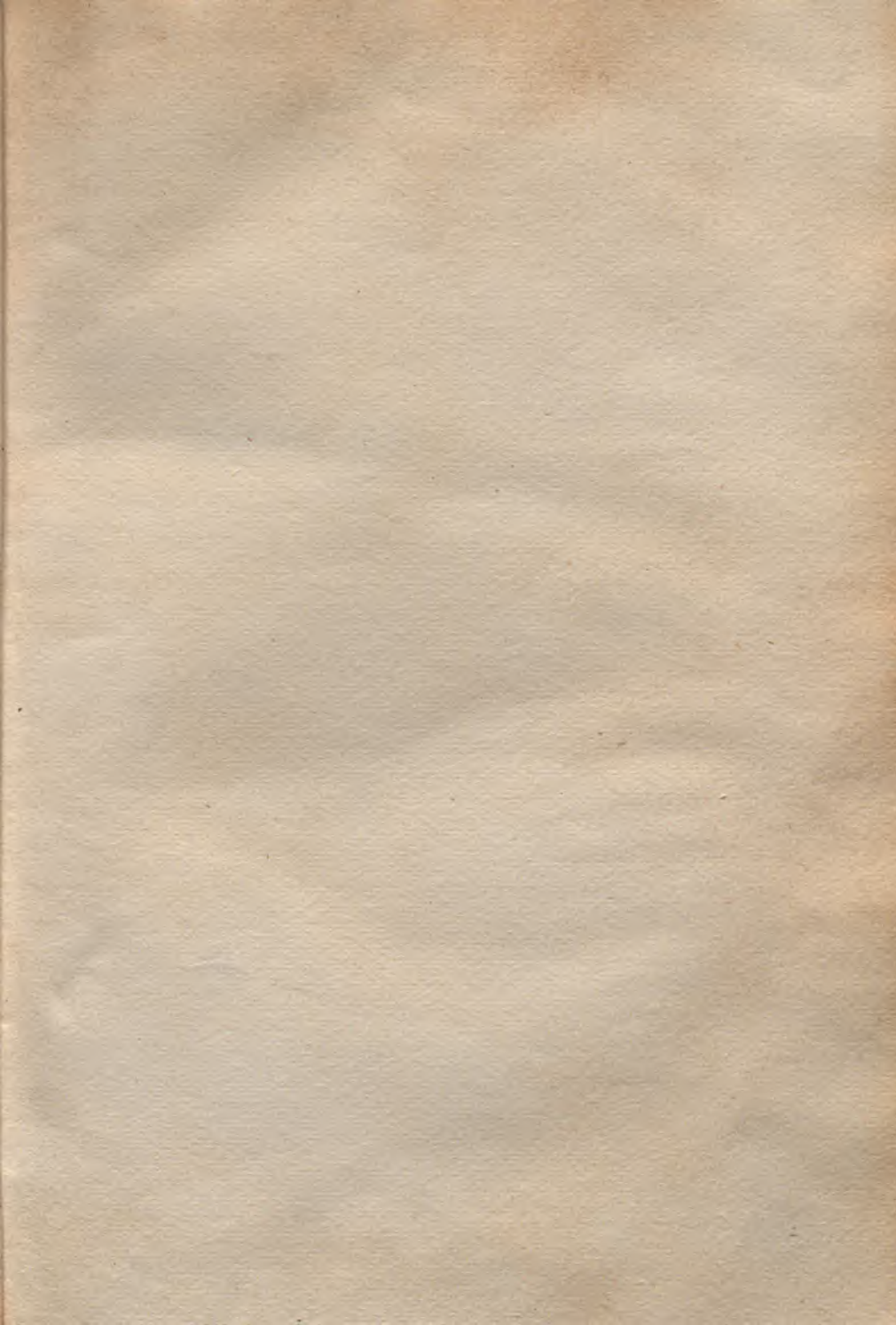

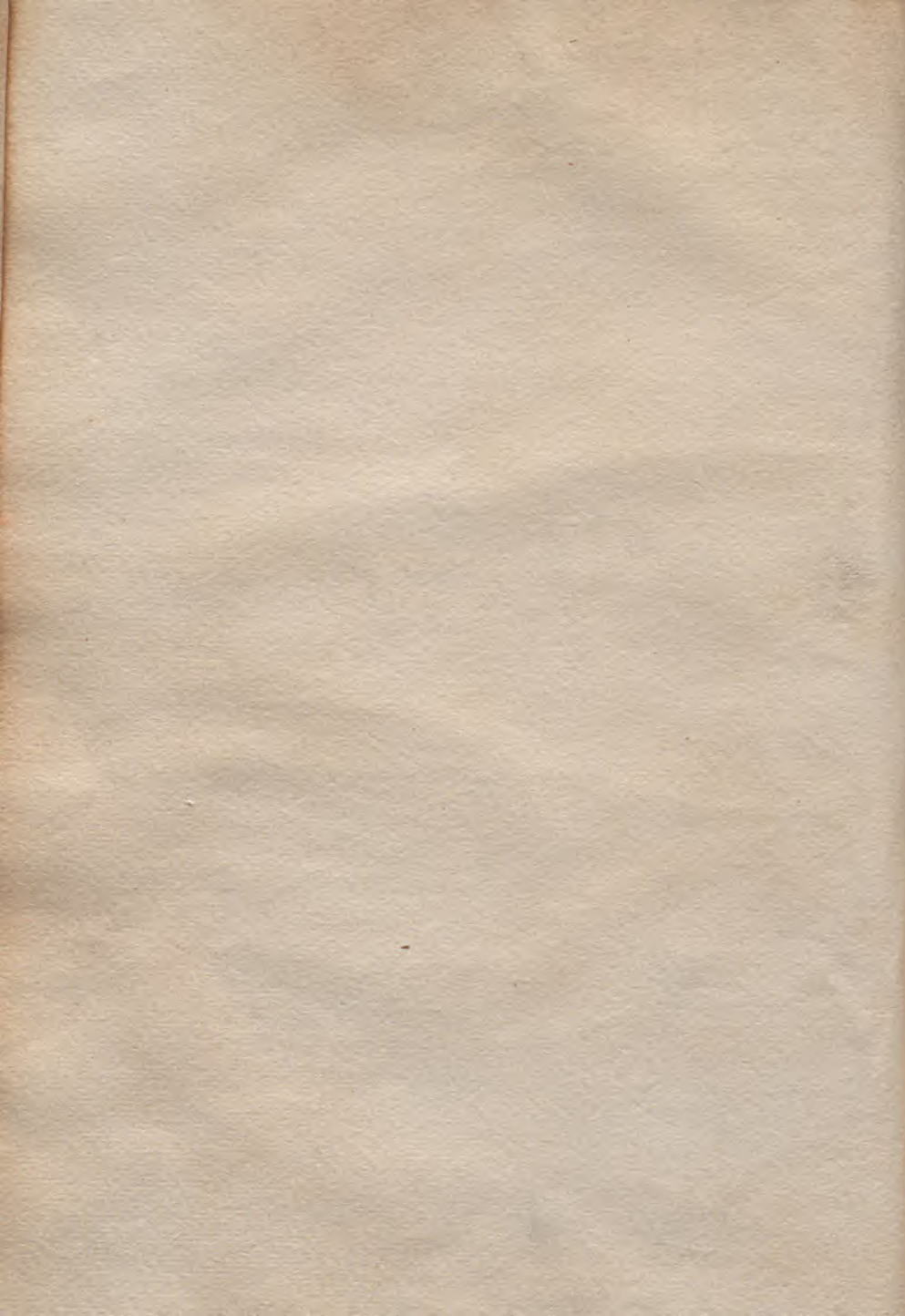

No 352

Inc
421

Paris 1494

17020

Page 103

Epistole senece

Inc

421

© 1914

Lucii annei senece ad Lucilium epistolarum liber primus.

¶ Epistola prima de colligenda et estimanda fuga temporis: et non esse pauperem cui etiam modicum satis est.

La fac ergo mi Lucilli: vendica te tibi: et tempus quod adhuc aut auferrebat: aut surripiebat aut excidebat collige et serua. *Per* suade tibi hoc sic esse ut scribo. Quaedam tempora surripiunt nobis: quedam subducunt: quedam effluunt. Turpissima tamen est iactura/que per negligentiam fit et si uolueris attendere: maxima pars vite elabitur male agentibus magna nichil agentibus: tota aliud agentibus. Quem michi dabis: qui aliquod precium temporis ponat: qui diem estimet: qui intelligat se quoti die mori: In hoc enim fallimur: quod mortem non prospicimus. magna pars eius iam preterit: quicquid etatis retro est: mors tenet. Fac ergo mi Lucilli quod facere te scribis omnes horas complectere: sic fiet ut minus ex crastino pedes: si hodierno manum inieceris. dum differet vita transcurrit. Omnia mi Lucilli aliena sunt: tempus tantum nostrum est. In huius rei virtus fugacis ac lubricae possessiones/ natura nos misit: ex qua expellit quicumque uult. et tanta stultitia mortalium est: ut que minima et vilissima sunt certe reparabilia/imputari sibi cum perire patiatur. Nemo se iudicat quicquam debere: qui tempus accepit: cum interim hoc unum est quod nec gratus quidem potest reddere. Interrogabis fortasse/quid ego faciam/quid tibi ista precipio: fatebor: ingenue quod apud luxuriosum / sed se diligentem euenit. Ratio michi constat impese. Non possum dicere me nichil perdere. Sed quod perdam et quare et quemadmodum dicam. Causas paupertatis mee reddam. Sic euenit michi quod plerisque non suo vitio ad inopiam redactis. Deus ignoscit: neque succurrit. quid ergo est? Non puto pauperem cui quantumlibet superest satis est. Tu tamen malo serues tua et bono tempore uti incipias. Nam ut visum est nostris maioribus: sera parsimonia in fundo est. Non enim tantum minus in imo: sed pessimum remanet. Vale.

¶ Epistola secunda De mutatione locorum. et multiplici voluminis lectio
a.ii.

Epistolarum

ne vitanda. ⁊ de commendatione paupertatis si leta sit.

e **E** his que michi scribis. ⁊ ex his q̄ audio. bonā spē de te cōcipio non
 discursis nec locorū mutationibus inquietaris. egrī animi lactatio
 ista est. **P**rimū argumentū bene cōposite mētis existimo posse cōsistere. ⁊ se
 cum morari. Illud autē vide. ne ista lectio multorū auctorū ⁊ oīs generis vo
 luminū. habeat aliquid vagū ⁊ instabile. Certis ingenis imorari ⁊ innutri
 ri oportet. si velis aliqd trahere. qđ in aīo fideliter se deat. **N**usq̄ est qui vbi
 qđ est. In peregrinatōe vitā agētibus. hoc euent. vt multa hospitā habeāt
 nullas amicitias. **I**dē accidat necesse est eis q̄ nullus se ingenio familliar
 ter applicāt. sed oīa cursim ⁊ properāter trāsmittūt. **N**on prodest cibus nec
 corpori accedit. q̄ statim sumpt⁹ emittitur. **N**ihil eque sanitatē impedit q̄
 remediorū crebra mutatio. nō venit vulnus ad cicatricē. in quo medicamē
 ta tentant. nō cōualescit plāta que sepius trāffertur. nichil tā vtile est. qđ in
 trāsitu proficit. **D**istrahit animū libroꝝ multitudo. **I**taq; cū legere nō possis
 quantū habueris. sat est habere quantū legas. **S**ed modo inquis hūc librū
 euoluere volo. modo illū fastidiētis stomachi est multa degustare. que vbi
 varia sunt ⁊ diuersa coinquināt. nō alūt. **P**robaros itaq; semp lege. ⁊ si quā
 do ad alios diueri liberit. ad priores redi. **A**liqd quotidie aduersus pau
 pertatem. aliqd aduersus mortē auxiliī cōpara. nec min⁹ aduersus ceteras
 pestes. **E**t cū multa pcurreris. vnū excerp. qđ illo die concoquas. **I**doc ipse
 quoq; facto. ex plurib⁹ que lego aliqd apprehēdo hodiernū hoc est. qđ apđ
Epīcurū nactus sum. **S**oleo enī ⁊ in aliena castra transire. nō tāq̄ trāsfuga
 sed tanq̄ explorator. **I**honestā inq̄ res est. leta paupertas. **I**lla x̄o nō est pau
 pertas si leta est. **Q**ui enī cū paupertate bene cōuenit. diues est. **N**on q̄ parū
 habet. sed qui plus cupit pauper est. **Q**uid enim refert quantū illi in arca:
 quantū in horreis taceat. quantū piscat. aut feneretur. si alieno imminet. si
 non acquisita. sed acquirēda cōputat? **Q**uis sit diuitiarum modus queris
Primus habere quod necesse est. proximus quod sat est. **E**tale.

¶ Epistola. llii. de modo eligēdi ⁊ colēdi amicū: ⁊ q̄ tā vitii est oib⁹ cre-
dere q̄ nulli. sicut vel semper inquietū esse. vel semper quiescere.

¶ Epistolas ad me pferēdas tradidisti: vt scribis amico tuo. Deinde
admones me ne oīa cū eo ad te p̄tinētia cōmunicē: qz nō soleas nec
īpe q̄dē hoc facere. Ita eadē ep̄la illū ⁊ dixisti amicū ⁊ negasti. Ita qz sic prio-
re illo v̄bo quasi publico vsus es. ⁊ scicillū amicū vocasti: quomō oēs candi-
datos. bonos viros dicim⁹. quō obulos. si nomē non succurrit. dños saluta-
mus. Sed si aliq̄nē amicū existimas cui nō tantūdē credis quātū tibi. velle
menter erras. ⁊ nō satis nosti vīm vere amicitie. Errat ⁊ ille q̄ amicū i atrio
querit/ in cōiuiuo p̄bat. Nullū habet maius malū occupat⁹ homo. et bonis
suis obsessus. q̄ q̄ amicos sibi putat/ q̄b⁹ īpe nō est. Tu v̄o oīa cū amico de-
libera: sed de īpo prius. Post amicitia credendū est/ at̄e amicitia iudicādū
fisti vero p̄postere officia p̄miserit/ q̄ cōtra p̄cepta Theophrasti cū amane-
rint iudicāt/ ⁊ nō amār cū iudicanerint. Diu cogita an tibi in amicitia alq̄s
receptēdis sit. cū placuerit fieri/ toto illū pectore admittē/ tā audacter cū il-
lo loquere q̄ tecū. Tu q̄dē ita viue vt nichil tibi cōmittas/ nisi q̄s cōmittere
etiā inimico tuo possis. Sed qz interuentū quedā/ q̄ cōsuetudo fecit archa-
na/ cū amico oēs curas/ oēs cogitatōes tuas misce/ fidelē si putaueris fa-
ces. Nā quidā fallere docuerūt/ dū timēt falli/ ⁊ illi vīm peccādi suspicādo
fecerūt. Quid est ergo? quare vlla verba corā amico meo retrahā. Quid ē?
quare me corā illo nō putē solū. q̄dam q̄ tantū amīcis cōmittēda sūt/ obul-
narrant. ⁊ i quasi libet aures/ q̄cqd illos vitē/ exonerāt. q̄dam rursus etiā cha-
rissimoz p̄sciētia reformidāt. ⁊ si possent/ nec q̄dē sibi credituri interi⁹ p̄mūt
oē secretū. neutrū faciendū ē. Atrūqz enī vitii est ⁊ oib⁹ credere/ ⁊ nulli. Sed
alterū honestius dixerim vitii/ alterū tutius. Sic vtroqz reprehendas/ ⁊ eos q̄
semp̄ in det̄i sunt/ ⁊ eos q̄ semp̄ quiescūt. Nā illa tumultu gaudēs/ nō est idu-
stria. sed exagitate mētis p̄cursatio. Et hec nō est quies/ q̄ motū oēm mole-
stia iudicat. sed dissolutio ⁊ languor. Ita qz hoc q̄s apud p̄dōponū legi/ aīo
tuo/ mādabit. quidā a deo i latebras refugerūt. vt putēt in turbido eē q̄cqd
a.iii.

Epistolarum

In luce est. Inter se ista miscēda sunt: et quęcūq; agēdū: et agentī quiescēdū est
 Cum rerum natura delibera: illa dicet tibi se et diem fecisse et noctem. *Salē.*

¶ Epistola. liii. de emēdando animo: et cōponēdo ad contēptū mortis: et
 quę magne diuitie sunt secundū naturam composita paupertas.

P Erscuerat cepisti quātū potes p̄pera quo diuiti⁹ frui emēdato aior et cō
 positō possis: fruēris quōdē etiā dū p̄pōis et dū emēdas. Alia tū illa volu
 ptas quę p̄cipit ex p̄tēplacōe mētis ab oī labe pure et splēdide. Tenes utiq; me
 moria: quantū senseris gaudiū cū p̄tēta posita sūpsisti virilē togā: et foris
 veduct⁹ es. Maius expecta: cū puerilē animū deposueris et te in virū philoso
 phia trāscripserit. Adhuc ei nō pueritia in nobis s; quōd ē graui⁹ puerilitas re
 manet. Et h⁹ quōd dē pei⁹ quę auctoritatē hēm⁹ senū: vitia pueroꝝ nec pueroꝝ tū
 s; ifatiū. Illi leuia: hi falsa formidāt: nos vtraq; p̄p̄p̄fice mō et itellige quōd
 ideo min⁹ timēda: quia multū metus afferūt. Nullum magnū quōd extremū est.
 Mors ad te venit: timēda ē si tecū eē posset. Necesse est aut nō pueniat: aut
 p̄trāseat. Difficile est in dō animū p̄ducere ad p̄tēptū aie. Nō vides quę ex fri
 uolis causis cōtēnatur: alio ante amice fores laqueo pepēdit: alio se p̄cipita
 uit e tecto ne dominū stomachantē diuiti⁹ audiret: alio ne reduceret e fuga:
 ferrū ad egit in viscera. Nō puta x̄tutē hoc effecturā: quōd fecit nimia formido
 Nulli pōtēte vita p̄tingere: quę de p̄ducēda nimis cogitat: quę inter magna
 bona multos p̄sules numerat. Hoc quoti die meditare: ut possis equo aiovi
 tā relinq̄re: quę multi sic p̄plectunt⁹ et tenēt: quōd aqua torrente rapiunt p̄ spi
 nas et aspera. P̄leriq; iter mortis metū: et vite tormēta miseri fluctuāt: et vi
 uere nolūt. et mori nesciūt. Fac tā tibi iucūda vitā: oēm p̄ illa sollicitudinem
 deponēdo: nullū bonū inuāt habēre: nisi ad cui⁹ amissionē p̄parat⁹ ē anim⁹
 Nulli⁹ autē rei facillor amissio ē: quę quę desiderari amissa nō pōt. Ergo aduer
 sus oīa quę accidere possūt etiā potētissimis adhortare te et idura. De p̄p̄p̄e
 capite pupill⁹ et spado tulere sentētiā. De Crasso crudelis et insolēs parthūs
 Casus Cesar inssit Lepidū Decio tribuno p̄bere ceruicē: spē q̄ herere p̄stitit
 Reminē eo fortuna p̄ueit ut nō tū illi minaret quātū p̄miserat. Nulli huic
 trāquillitati p̄fidere. momēto mare euertit: eodē die vbi luserūt nauigla soz
 bētur. Logita posse et latronē et hostē admouere iugulo tuo gladiū: ut pote

Itas maior ab sit. Nemo nō seru⁹ h̄z in te vite neccsq; arbitriū. Ita dico q̄sq; vitā suā p̄tēpsit: tue dñs ē. Recognosce exēplū eoz q̄ domesticis isidias ple- rūt/aut apta vi/aut dolo. itelliges nō pauciores seruoꝝ ira cecidisse. q̄ regū Quid ad te itaq; q̄ potēs sit quē times: cū id pp̄ q̄ times/nemo nō possit aut si forte ī man⁹ hostiū icideris victor te duci iubebit eo nēpe momēto quo duceris. q̄d te ip̄e decipis? Et hoc nūc p̄mū/q̄d olim patiebaris intelligis: Ita dico ex quo nat⁹ es duceris. Nec t̄ h̄mōl̄ x̄sanda ī aīo sūt/ si volum⁹ illā vltimā horā placidī expectare/cul⁹ met⁹ oēs alias īdetas facit. S; vt eplā stole finē imponā/accipe q̄d hodierno die mihi placuit. t̄ hoc quoq; ex alie nīs hortulis sumptū ē. Magne diuitie sūt lege nature p̄posita paup̄tas Lex autē illa nature scis quos nobis finnos statuit. Nō esurire nō sitire/nō alge re/vt famē sitimq; depellas. Nō ē necesse sup̄bis affidere liminib⁹/nec sup̄cl iū graue/t̄ otumellosā etiā humanitatē pati. Nō ē necesse maria tētare nec se q̄ castra p̄parabile ē. q̄d natura desiderat. t̄ appositū puo p̄stat t̄ ad sup̄na cna sudaf. Illa sūt q̄ togā p̄terunt/q̄ nos senescere sub tētorio cogūt q̄ ī aliēa littoꝝa ip̄ingūt. Ad manū ē q̄d sat ē. Qui cū paup̄tate bene p̄uenit diues est

C Epistola quinta de vitanda hypocrisie. t̄ nimia vite districtione.

9 Quid p̄tinacis studes t̄ oib⁹ omīssis/hoc vnū agis vt te quoti die me liorē facias. t̄ p̄bo t̄ gaudeo. nec tm̄ hortoz/vt p̄seneres. s; etiā rogo Illud autē admonēo/nec eoz more q̄ nō p̄ficere s; p̄spici cupiūt facias aliq̄ q̄ in habitu tuo/aut genere vite notabilia sint. Asperū incultū t̄ intōsum ca put/t̄ negligētiorē barbā. t̄ indictū argētō odii t̄ cubile humi positū t̄ q̄ c̄qd aliud ambitiōnē p̄uersa via seq̄tur eulta. Satis ip̄m nomē philofophie etiā si modeste tractet/inuidiosum ē. Quid si nos hoim̄ p̄suetudini ceperim⁹ ex- cerpere: itus oīa dissimilia sint. fr̄s n̄fa p̄plo p̄ueniat. Nō splēdeat toga nec fordeat q̄dē. Nō habeam⁹ argētū ī quo solidi auri celatura descēderit. Sed nō putem⁹ frugalitatis indicū auro argētōq; caruisse. Ad agamus/vt me- liorē vitā sequamur q̄ vulgus nō vt contrariā. alioquin quos emēdari vo- lumus/fugam⁹ a nobis. t̄ auertim⁹. Illud quoq; efficitim⁹/vt nichil limi- tari velint nostri/dñi timēt. ne imitāda sint oīa. Hoc p̄mū p̄ph̄ia promittit/ sensum cōmunē. humanitatē t̄ congregationē. a qua p̄fessione nos vīssi

Epistolatum

militudo separabit. **A**ideam⁹ ne ista p⁹ que admirationē parare volum⁹. rī
 dicula z odiosa sint. **H**ēpe ppositū nostrū est secū dū naturā viuere. **H**oc con
 tra naturā est torquere corp⁹ suū. z faciles odisse mūdicias z squalorē appe
 tere. z cibis nō tantū vilib⁹ vti. sed tetrīs z horridis. quēadmodū delicatas
 res desiderare/luxurie ē. ita vīsitas z nō magno parables fugere. demen
 tie est. frugalitatē exigit philosophia. nō penā pōt autē esse nō incōpra fru
 galitas. **H**ic michi mod⁹ placet. **T**ēperetur vita inter bonos mores z publi
 cos. **S**uspiciāt oēs vitā nostrā. sed z agnoscat. **Q**uid ergo?. **E**adē faciem⁹
 q̄ ceteri. **N**ichil iter nos z illos intererit? **P**lurimū dissimiles eē nos vulgo
 sciat. q̄ inspexerit. ppi⁹ qui domū intrauerit. nos poti⁹ miret q̄ suppelectilē
 nostrā. **M**agnus ille est qui fictilib⁹ sic vtiē quēadmodū argēto. nec ille mi
 nor est q̄ sic argēto vititur. quēadmodū fictilib⁹. **I**nfirmi autē animi est pati
 nō posse diuitias. **S**ed vt hui⁹ quoq; dīci lucellā tecū cōmunicē. apud **L**ato
 nē nostrū inueni cupiditatū finē. etiā ad timoris remedia. p̄ficere. **D**elines
 inq̄t timere. si sperare desieris. **D**ices quō ista tā diuersa pariter sunt? **I**ta ē
 mi **L**ucilli. cū videant dissidere. cōiuncta sunt. quēadmodū eadē cathena. z
 custodē z militē copulat. **S**ic ista q̄ tā dissimilia sunt pariter incedūt. **S**per
 metus sequit. **N**ec miror ista sic ire. **A**trūq; pendētis futuri animi ē **A**trūq;
 futuri expectatōe sollicitū. **M**axima autē vtriusq; causa est. q̄ nō ad p̄sentia
 aptamur. sed cogitatōes in lōginqua premittim⁹. **I**taq; puidētia maximū
 bonū conditionis humane in malū versa est. **F**ere pericula q̄ vidēt fugiunt
 cum effugere secure sunt. **H**os z venturo torquemur: z preterito. **M**ulta bo
 na nostra nobis nocent. **T**imoris enī tormentum memoria reducit. puidē
 tia anticipat. **N**emo tantum presentibus miser est. **V**ale.

¶ Epistola. vi. de malo spei z timoris. z de efficacia exēplaris doctrine.

Intelligo **L**ucilli. nō emēdari me tantū. sed trāffigurari nec hoc pro
 mitto tā aut spero. nichil i me superesse. qd̄ mutandū sit. **Q**uid nī q̄
 multa habeā q̄ debeāt corrigi. que extenuari. que attolli? **E**t hoc ipsuz argu
 mentū est i meli⁹ trāflati animi. q̄ vitia sua q̄ adhuc ignorabat. videt. **Q**ui

bus dā egrīs gratulatio fit cū seipos egros esse sentire. Superē itaq; tecum
 cōmunicare. tā subitā mei mutatonē. Tūc amicitie nostre certiorē fiducia; habere cepissem. illi? vere quā nō spes nō timor. nō utilitatis sue cura utuel
 lit. illius cū qua hoies moriunt. p qua moriunt. Multos tibi dabo q nō am
 co. s; amicitia caruerūt. hoc nō pōt accidere cū aios in societate honesta cul
 pīēdi par voluntas trahit. Quid nī nō possit? Sciūt enī ipos oīa habere cō
 munia. r quidē magis aduersa. Lōcipere aīo nō potes quātū momēti affer
 re michi singulos dies videā. Mitte inq; r nobis ista. q tanta efficacia ex
 pertus es. Ego nō cu pio in te oīa trāsfundere. r i hoc gaudeo aliqd dīscere
 vt doceā. Nec me vlla res delectabit. h; eximia sit r salutaris quā michi vnt
 scitur? sum. si cū hac exceptōe deī sapiētia. vt illā inclusa teneā. nec enūciem
 reficiā. Null? boni sine socio lucūda possessio est. Mittam itaq; ipos tibi li
 bros. r ne multū opere impēdas. dū passim pfutura sectaris. imponā notas
 vt ad ipā protin? q pbo r miroz accedas. Plus tamē tibi r viua vox r cōul
 ctus. q oratio pderit. In rē p̄sentē venias opz. qdūm q; hoies āplius ocu
 lis q aurib? credūt. Deinde q; longū iter est p̄cepta. breue r efficax p̄ exē
 pla jenonē Alcantes nō expressisset. si eū tantūm audisset. vite ei? interfuit
 secreta p̄spexit. Observauit illū. an ex formula sua viueret q Plato r Aristo
 teles r oīs in diuersis itura sapiētū turba. pl? ex morib? q ex v̄bis Socra
 tis traxit Methodozū r Ihermacū r qdūm magnos viros nō schola Ep̄
 curi. sed cōubernū fecit. Nec in hoc te accerso tantū. vt pficias. s; vt profis
 plurimū enī alē alteri p̄ferem? Interi qm̄ diurnā tibi mercedulā debeo qd
 me apd̄ Heatonē delectauerit dicā. queris inq; qd p̄fecerim? Amic? eē mī
 chl cepit. Multū pficit. qui nūq; erit sol?. scito hūc amicū oibus esse. Vale.

¶ Epistola septima de fugiendo turbe consortio.

q Eū tibi vitandū p̄cipue existimē qris turbā. nondū illi tuto cōmū
 teris. Ego certe cōfiteor ibecillitatē meā. Nūq; mores quos extul
 refero. Aliqd ex eo qd cōposui turbā. aliquid ex his que fugant redit. qd
 egris euenit quos lōga ibecillitas vsq; eo affectit. vt nūq; sine offēsa p̄ferant

Epistolatum

hoc accidit nobis quoz animi ex lōgo morbo ificiunt. Inimica ē multoz eō
 uersatio. Memōnō aliqđ nobis vltū/aut cōmodat/aut iprimt/ aut nescēt
 bus allinir. Aliqz quo maior ē popul⁹ cui p̄miscemur. hoc p̄cult pl⁹ ē nichil
 vero est tā vānosuz bonis morib⁹. q̄ i aliquo spectaculo residere. Tūc enī p
 voluptatē facill⁹ vitia surrepūt. Quid me existimas dicere? auarior: redeo
 ābitiosoz/luxoriosoz. imo dō: crudelior: z ihumanior. qz inter hoies fui. Ca
 su ī meridianaū spectaculū icidī lusus expectās z tales z aliqđ laxamēri. quo
 hominū oculi ab hūano cruore acq̄escār. Lōtra ē qđqd āre pugnatiū ē miseri
 cordia fuit. Nūc omīssis nugis mera homicidia sūt nichil habēt quo te ganē
 ad ictū totis corporib⁹ expositi nūq̄ frustra manū mittūt. Hoc plerqz ordi
 nariis parib⁹ z postulaticis vt ī expeditōe p̄ferūt. Quid nī p̄ferāt? nō galea
 nō scuto reppellit ferrū. quo munimēta. quo arces. oīa ista mortis more sūt.
 Magne leonib⁹ z visis hoies. meridiē spectatorib⁹ suis obiciunt. Interfe
 ctōres interfectis. subēt obicē. z victorē ī aliā detinēt cedē. exit⁹ pugnantiū
 mors ē. ferro q̄ igne res gerit. hec flūt dū vacat arena. Sed latrocinū fecit
 aliqđ. qđ ergo meruit? vt suspēdat. Occidit hoīem. qz occidit ille meruit vt
 hoc pateret. Tu qđ meruisti miser vt hoc spectes? occide. vie d̄bera. quare
 tā timide icurrit ī ferrū? quare parū audacter occidit? quare parū libenē mo
 rit? p̄lagis agit ī vulnera. z mutuos ict⁹ nudis z obutis pectorib⁹ excludūt
 Inimissuz ē spectaculū. iterim iugulent hoies ne nichil agat. Age Nec hoc
 qđ dē itelligitis mala exēpla ī eos redūdare qđ faciūt? Agite diis imortalib⁹
 gfas. q̄ cū vocetis eē crudelē qđ nō pōt discere. subducēd⁹ pplo est tener ani
 m⁹ z parū tenax recti facile trāsīt ad plures. Socrati. Latoni z Lelio excu
 tere mentē suā dissilis multitudo potuisset. adeo nemo nostrū qđ maxime eō
 cinnamus ingenū ferre ipetū vltioz tā magno comitatu venētū pōt. Anū
 exēplū aut luxurie aut auaritie. ml̄tū mali facit. Lōuicroz delictat⁹ paulatim
 enervat z mollit. Alcīn⁹ diues cupiditate irritat. malignus comes q̄uis cā
 bido z simplicī rubiginē suā affricuit. Quid tu accidere his morib⁹ credis ī
 quos publice fact⁹ est ipet⁹? necesse ē aut imiteris. aut oderis. Atūqz autē de
 vltāvū ē. ne vel sīs malis fias. qz ml̄ti sunt. neue iūmē ml̄tis. qz dissimiles
 sunt. Recede ī teīpō quātū potes. Cū his d̄fare qđ te meliorē facturi sūt. Illōa

admitte quos tu potes facere meliores. Mutuo ista fuit et hoies dū docēt dī
 scūr. Ad ē q te gloria publicādi i genti pducāt i mediū. vt recitare istis velis
 aut disputare qd facere te vellē. si haberes isti ppo idoneā mercedē. Nemo
 est q̄ intelligere te possit. Aliq̄s fortasse vn⁹ aut alter icidet. et hīcīpe formād⁹
 tibi erit. insitū uēdusq; ad intellectū tuū. Cui ergo inq̄s ista didici: nō est qd tū
 meas ne operā pdideris. si tibi didicisti. S; ne michi soli hodie didicērī cō-
 muncabo tecū q̄ occurrerūt michi egr egle dicta circa eūdē fere sētū tria ex
 qb⁹ vnū hec epla idebitū soluet. duo i antecessū excipe. Democrit⁹ ait. An⁹
 michi p ppo ē. et pps p vno. Bene et ille q̄q̄s fuit. abīgīf enī de auctore cū
 q̄reret ab illo quo tāta dīlīgētia artj spectaret ad paucissimos pūcture. Sa-
 tis sūt i q̄t michi pauci/satis ē vn⁹. satis ē null⁹. Eglegie hoc tertū Epicur⁹
 cū vni ex p̄sorb⁹ studiorū suoz scriberet. hec inq̄t. Ego nō m̄tis s; tibi satis
 enī manū alter alteri theatp sum⁹. Ista m̄t Lucili p̄dēba i aīo sūt. vt p̄tēnas
 voluptatē ex plurib⁹ assensioē venientē. Multi te laudāt. et qd habes cur pla-
 ceas tibi? Si is es quē intelligant. multi inuolusū bona tua spectēt. Vale.

¶ Epistola. viii. de idugētia corporis p̄pū. et turba hoīm. et q̄ bona for-
 tune sūt fugiēda philosophāt. p̄ciētia sua p̄tēto. p̄pter verā libertatē acq̄-
 renōā ex seruitute animi ipendēda philosophie discēde et operande.

t Ame inq̄s vitare turbā: iubes secedere et p̄ciētia eē p̄tentū. vbi illa
 p̄cepta v̄fa q̄ iperāt i actu mori: qd ego tibi v̄ideo: iterim suadere i hoc
 me recōdidi et fores clausi. vt p̄delle plurib⁹ possem. null⁹ michi p̄ ocū dies
 exit. p̄tē noctū studiis v̄dico nō vaco sōno. s; succūbo. et oculos vigilia fati-
 gatos cadētēsq; i ope detineo. Secessi nō t̄m ab hoīb⁹. s; etiā a reb⁹. et primū
 a reb⁹ meis. p̄posteroz negotiū ago. Illis aliqua q̄ possunt p̄delle cōscribo
 Salutare admonitōes. velut medicamētōz v̄tūū p̄positōes l̄fis mādō. eē
 illas efficaces i meli v̄lceribus exptus q̄ et si p̄sanata nō sūt. serpere desierūt
 Rectū iter qd sero cognoui et lassus errādo aliis mōstro Clamo vitare q̄cūq;
 vulgo placēt. q̄ cas⁹ attribuit a d̄ oē fortūtu bonū. suspitios⁹ pauidusq; subf̄-
 sic. Et fera et p̄sse i spe aliq̄ oblectāte deceptif. Mūera ista fortūte putat: i s̄dile
 sunt. Quisq; nō nostrū tūā agere vitā volet. quātū plurimū pōt ista biscata

Epistolarum

beneficia deultet: in quibus hoc quoque miserissimi fallimur: quod habere nos putamus haberemus. In propria cursus iste deductus. Huius eminētis vite exitus caedere est. Deinde nec resistere quod licet cum ceperit transuerso agere felicitas. aut rectis saltē: aut temet fruere. Qui hoc facit non euerit fortuna: sed ceruiculas et allidit. hanc ergo sanā et salubrem formā vite tene: ut corpori tantus indulgeas: quantum bone valitudini satis est. Durius tractandus est ne animo male pareat: cibis famē sedet: potio sitim extinguat: vestis arceat frigus: domus munimentum sit aduersus infesta corporis. hanc utrumque cespes ereperit: an varius lapis gētis alieni: nichil interest. Scito te hominem tam bene culmo quam auro tegi. Contene omnia que superuacuis labor velut ornamentum ac decus ponit. Cogita in te preter animum nichil esse mirabile: cui magno nichil magnū est. Si hoc mecum: si hoc cum posteris loquor: non video tibi plus potuisse: quam cum ad vadimonium aduocat: descenderē: aut tabulis testamenti anulum imprimerē: aut in senatu candidato vocē et manū commodare michi crede: quod nichil agere videntur maiora agunt: humana diuinaque tractant. Sed tam finis faciendus est. et aliquid ut institui per hac epistolā dependendum: id de meo non fiet: adhuc Epicurum optacam: cuius hanc vocē hodierno die legi: philosophiē seruatas oportet: ut tibi contingat. Nam libertas non differet in die quod se illi subiecit et tradidit: statim circūagitur: hoc enim ipsum philosophiē seruare libertas est. potest fieri ut me interroges: quare ab Epicuro tam multa benedicta referā potius: quam nostrorum: quid est tamē quare tu istas Epicuri voces putas esse non publicas quam multi poete dicunt: quod a philosophis: aut dicenda aut dicta sunt. non attingant tragicos aut togatos nostros habent enim hec quoque aliquid seueritatis: et sunt inter comedias et tragedias media: quantum disertissimorum Christiani iter milimos facit. quam multa publicis: non excaecatis sed coturnatis dicenda sunt. vnum et versus quod ad philosophiam pertinet. et ad hanc partem quod modo fuit in manibus referā quo negat fortuita in nullo habenda. Alienum est omnē quicquid optado venit. hunc Christiani a te dici non paulo melius. sed asstrictius meminisse. non est tui fortuna quod fecit tuum. Illud etiam nunc melius dictum a te non preteribo: dari bonum quod potuit. auferrī potest. hoc non impio insoluit de tuo tibi. Vale.

¶ Epistola. ix. q̄ sapiēs seipso p̄tent⁹ ē ad beate viuēdū nō ad simpliciter

¶ In merito reprehendat in quadā epistola Epicurus eos qui dicunt
 a sapientē seipso esse cōtentū. ⁊ p̄pter hoc amico nō indigere. deside
 ras scire. hoc obicit Stilboni ab Epicuro. ⁊ hīs q̄bus summū bonū vīsum
 est animus impatiēs. In ambiguitatē incidendū est. si exprimere affatim
 vno verobcito voluerim⁹ ⁊ impatiētā dicere. p̄poterit enī cōtrariū ei q̄d
 significare volum⁹ intelligi. Hos enī eū volumus dicere. qui respuat om̄is
 mali sensum. accipiet is qui nullū possit ferre malū. Et de ergo/num sati⁹ si
 aut inuoluerabilē animū dicere/aut animū extra oēm patiētā positum hoc
 inter nos ⁊ illos interest. Hoster sapiens vincit quidē incōmodū oē. sed sen
 tit. illozū nec sentit quidē. Illud nobis ⁊ illis cōmune est. sapientē seipso esse
 contentū. sed tamē amicū habere vult. ⁊ vicinū. ⁊ cōtubernalē. Quis sibi p̄
 sufficiat. Et de q̄ sit se p̄tentus. Aliquādo sui parte cōtentus est. si illi manū
 aut moribus. aut hostis incidit. Si quis oculū v̄p̄ oculos casu excuserit. re
 lique illi sue satisfaciunt. ⁊ erit ī minuto corpore. ⁊ amputato tā letus. q̄ in
 integro fuit. Sed que sibi desunt nō desiderat. nō deesse mauult. Ita sapiēs
 se p̄tentus est. nō vt velit esse sine amico. sed vt possit. ⁊ hoc q̄d dico possit ta
 le est amissum equo aīo fert. sine amico q̄dē nūq̄ erit. In sua potestate habz
 q̄ cito reparat. Quomō si perdidit p̄phidias statuā. protinus alterā fa
 ciet. Sic hic faciendaz amicitiaz artifex substituet aliū ī locū amissi. Que
 ris quō amicū cito factur⁹ sit? dicā si illud michi tecū cōuenerit. Et statim tibi
 soluā q̄d debeā. ⁊ quantū ad hāc epistolā paria faciam⁹. Hecato ait. Ego
 tibi modo strabo. amato: r̄s. sine medicamēto. sine herba. sine vilius venef
 ce carmie. Si vis amari ama. habes nō tm̄ amicitie vsū veteres. ⁊ certe ma
 gnā voluptatē. s; etiā inītiū ⁊ p̄paratōnē noue. Quōd interest iter merētē agrico
 lā ⁊ serētē. hoc iter eū q̄ parat amicū ⁊ q̄ parat. Et Thales phīs dicere sole
 bat. incūdi⁹ eē amicū facere q̄ hēre. Quōd artificii lucūdi⁹ ē pigere q̄ pinxisse
 illa ī ope suo occupata sollicitudo ingēs oblectamētū habz ī ipsa occupatiōe

Non eque delectatur qui ab opere pfecto remouit manū: iam fructu artis
 sue fruitur: ipsa fruebatur arte cū pingeret. Fructuosior est adolescentia li-
 berorum: sed infantia dulcior. Hunc ad ppositus reuertamur. Sapēs etiā
 si contentus est: se tamē habere amicum vult: si ob nichil aliud vt exerceat
 amicitia: ne tam magna virtus laceat. Nō ob hoc quod Epicurus dicebat
 in hac ipsa epistola: vt habeat qui sibi ego assideat. succurrat in vincula cō-
 lecto vel inopi. Sed habeat aliquem cui ipse ego assideat: quē ipse circum-
 uentum hostili custodia liberet. Qui se spectat. et ppter hoc ad amicitiam
 venit/ male cogitat. quē admodum cepit sic desinet: parauit amicum aduer-
 sus vincula laturū opem cū parū crepuerit cathena discedet. He sunt ami-
 citie quas tēporarias populus appellat / qui causa utilitatis assumptus est.
 tādū placebit quādiu utilis fuerit. hac re florentes amicorum turba circūse-
 det. Circa euersos ingens solitudo est et inde amici fugiūt ubi pbātur. hac
 in re ista tot nefaria exempla sunt aliorum metu relinquētium. aliorum me-
 tu prodentium/ necesse est vt initia inter se et exitus cōgruant. Qui amicus
 esse cepit quia expedit. placebit ei aliquod precium contra amicitia. si vllum
 in illa placet precium preter ipsam. Inquies igit amicum paro vt habeā p quo
 mori possim/ vt habeam quē in exiliū sequar. cuius me morti opponam et
 impendā. Ista quā tu describis negociatio est / non amicitia que ad com-
 modū accedit/ que quicquid psecutura sit expectat. Non dubie habz aliquid
 simile amicitie affectus amantū/ possumus dicere illam esse insanā amicitie
 etiam. nunquid ergo quis quē amat lucri causa: nūquid ambitionis aut glorie
 ipse per se amor oīm aliarū rerum negligens animos in cupiditatez forme
 non sine spe mutue caritatis accendit. Quid ergo: ex hō nestiori causa colit
 turpis affectus. Nō agitur inquis nūc de hoc/ an amicitia propter se an pro-
 pter aliud sit expetenda. nam si propter seipsam expetēda est. potest ad illā
 accedere qui seipso ptentus est. quomodo ergo ad illam accedit? quomodo
 ad rem pulcherrimā non lucro captus. nec varietate fortune perterritus?

Detrahit amicitie maiestatem suam. qui illam parat ad bonos casus se contentus est sapiens hoc mi Lucili perperam plerique interpretantur. Sapien-
 tem vndique submouent: et intra cutem suam cogunt. Distinguendum est autem
 quid et quatenus vox ista promittat se contentus est sapiens ad beate viuendum
 non ad viuendum. Ad hoc enim multis illi rebus opus est. Ad illud tantum
 animo sano et erecto et despiciente fortunam. Volo tibi L. Hystippus quoque di-
 stinctionem indicare. Sic sapientem nulla re indigere: et tamen multis illi rebus
 opus esse. Contra Stulto nulla re opus est: nulla enim re se seruiti nec vobis: sed oibus
 eget. Sapienti et manibus et oculis: et multis ad quotidianum usum necessa-
 riis opus est. Sed eget nulla re: egere enim necessitatis est. Nichil autem necesse
 sapienti est. Ergo quis seipso contentus sit: amicis illi opus est: hos cupit ha-
 bere quod plurimos non ut beate viuat. viuet enim etiam sine amicis beate. Sui-
 mum bonum extrinsecus instrumenta non querit/ domi colitur ex se totum est.
 Incipit fortune esse subiectus si quam partem sui foris querit. qualis tamen fu-
 tura est vita sapientis si sine amicis relinquatur in custodia coniectus vel in
 aliqua gente aliena destitutus/ vel in navigatione longa retentus/ aut in des-
 sertum litus electus: qualis est Iouis cum resolutio mundo/ et dicit in vnu con-
 fuisse. paulisper cessante natura acquiescat sibi cogitationibus suis traditus
 tale quidam sapiens facit. in se reconditur/ secum est quod diu quidem illi licet suo ar-
 bitrio res suas ordinare/ se contentus est. et si duxerit uxorem se contentus est
 et liberos tollit se contentus est. et tamen non viuet si fuerit sine homine victu-
 rus. Ad amicitiam fert illum nulla utilitas sua se naturalis irritatio. nam ut alia-
 rum nobis rerum innata dulcedo est/ sic amicitie quomodo solitudo in odio est.
 sic in dulcedine appetitio societatis. quomodo hominem homini natura concit-
 liat/ sic inest huic quoque rei stimulus/ qui nos amicitiarum appetentes faciat
 Nichilominus cum sit amicorum amantissimus cum illos sibi comparet/ sepe prefe-
 rat omne intra se bonum terminabit. et dicit quod Stilbon ille dixit. Stilbonem quem
 Epicuri epistola insequitur. hic enim capta patria/ amissis liberis/ amissa uxore

Epistolarum

re: cum ex incendio publico solus et tamen beatus exiret. Interrogati Desmetrio: cui cognomen ab exitu vrbium Poliorcetes fuit. Numquid perdidisset omnia inquit bona mea mecum sunt. Ecce vir fortis ac strenuus. ipsam hostis sui victoriam vicit. Nichil inquit perdidit: dubitare illum coegit: an vicisset omnia mea mecum sunt. Iustitia/virtus/temperantia/prudencia: nichil enim bonum putare potuit quod eripi possit. Miramur aialia quedam que per medios ignes sine noxa corporum transeunt. quanto hic mirabilior: vir qui per ferrum et ruinas et ignea illesus et indemnis euasit. Vides quanto facillius sit totam gentem: quam unum virum vincere: hec vox illi est communis cum Stolco: eque et hic intacta bona per concrematas vrbes fert. Se enim ipso contentus est: hoc felicitatem suam sine designat. Ne existimes nos solos generosa verba lactare. et ipse Stilbonis obliuiscitor: Epicurus/stilbonem illi vocem emisit. quam tu boni consule etiam si hunc diem iam expunxi. Sicut inquit sua non videtur amplissima. licet totius mundi dominus sit. tamen miser est. Vel si hoc modo tibi melius enunciarum videtur. Id enim agendum. ut non verbis seruiamus. sed sensibus. Miser est qui se non beatissimum iudicat. licet imparet mundo. Et scias autem hos sensus communes esse natura scilicet dicente apud poetam comicum inuenies. Non est beatus esse se qui non putat. Quid enim refert qualis status tuus sit. si tibi videtur malus. Quid ergo quis: si beatum se dixerit: ille turpiter diues. et ille multorum dominus. sed plurimum seruus. beatum sua sententia fiet: non quod dicat. sed quid sentiat refert. nec quid uno die sentiat. sed quod assidue. Non est autem quod verearis: ne ad indignum res tanta perueniat: nisi sapienti sua non placent. omnis stultitia laborat fastidio sui. Vale.

¶ Epistola .x. de solitudine vitanda prudentibus. et de sinceritate orandi beati
 Sic est/non muto sententiam/fuge multitudinem/fuge paucitatem/fuge
 etiam unum. Non habeo cum quo te communicari velim. et vide quod iudicium
 meum habeas. Audeo te tibi credere. Crates/vt aiunt huius ipsius Stilbonis
 auditor. cuius mentionem priore epistola feci. Cum vidisset adolescentulum secre-
 to ambulante. interrogauit. quid illic solus faceret. Mecum inquit loquor. cum

Crates. *Cave inquit rogo et diligenter attende/ne cum homine malo loquaris. Lugentem/timentemque custodire solemus: ne solitudinem male vras. Nemo est ex impudentibus qui reliqui sibi debeat. Tunc mala consilia agitatur aut aliis aut ipsis futura pericula struunt. Tunc cupiditates improbas ordinant/tunc quod aut metu aut pudore animus celebrat exponit/tunc audaciam acuit/libidinē irritat/tracundiam instigat. Denique quod vni solitudo habet commodum/nihil vult committere/non timere iudicem/perit stulto/ipse se perdit. Vide istaque quid de te sperem: amo quid spondeam michi. Spes enim incerti boni nomen est. Non inuenio cum quo te malim esse/qua tecum. Repeto memoriam/que magno animo quedam verba preceris / quanti roboris plena/gratulatur sum primum michi/et dixi non a summis labris ista uenerunt. habet he voces frigidam tum/iste homo non est vnus e populo/ad salutem spectat. Sic loquere sic vive. Vide ne te vlla res deprimat. Votoz tuoz veterem licet diis gratias facias/alia de integro suscipe/roga bonam mentem/bonam ualitudinem animi/deinde tunc corporis. Quid ni tu ista vota sepe facias. audacter deum roga: nil illi de alieno rogaturus sed ut more meo cum aliquo munusculo epistolam mittam. Verum est quod apud Athenodorum inueni. Tunc scito esse te omnibus cupiditatibus solutum: cum eo perueneris ut nihil deum roges nisi: quod rogare possis palam. Nunc enim quanta clementia est homini que turpissima vota diis insusurrant. Si quis admouerit aurem: conticescet: et quod scire hominem nolit: deo narrent. Vide ergo ne hoc precepti salubriter possit sic uiue cum hominibus tanquam deus videat. Sic loquere cum deo: tanquam homines audiant. Vale.*

¶ Epistola. xi. de inuincibilis: uerecundie qualitate: et de imaginaria boni uiri presentia.

Locutus est mecum amicus tuus bone indolis: in quo quantum esset antequam
 I mi: quantum ingenit: quantum iam etiam profectus: sermo primus ostendit.
 dedit nobis gustum: ad quem rursus debat: non ex parato locutus est: sed subito deprehensus: ubi se colligebat uerecundia bonum in adolescente signum uix
 b. i.

petuit excut. re. adeo illi ex alto suffusus est rubor. hic illum quantus suspi-
 cor. etiam cum se confirmauerit. et ex oib⁹ vitis exerit sapientem quoq³ seq³
 tur. Nulla enim sapientia naturalia corporis. aut animi vitia ponunt. q³qd
 instrum et ingenitum est. leuiter arte non vincit. Quibusdā etiam constan-
 tissimus in conspectu populi sudor erumpit non aliter q̄ fatigatis et estu-
 antibus solet quibusdā tremunt genua dicturis. quosidā dentes collidat.
 lingua titubat. labra occurrunt. hecne disciplina. nec usus vnq̄ excutit. sed
 naturam suam exercet. et illos vitio sui. etiam robustissimos admonet. In-
 ter hec esse et ruborē scio qui grauissimis quoq³ viris. subitus effundit. ma-
 gis quidem in iuuenibus apparet. quibus et plus caloris est. et tenera frōs
 nichilomin⁹ veteranos et senes tangit. Quidā nunq̄ magis q̄ cum erubue-
 rint timendi sunt. quasi omnem verecundiam effuderint. Sylla tunc erat
 violentissimus. cum faciem eius sanguis inuaserat. Nichil erat moll⁹ ore
 pompeii. nunq̄ non coram pluribus erubuit utiq³ et in p⁹cionib⁹ Fabianum
 cum in senatum testis esset eductus erubuisse memini. et hic mire illum pu-
 dor t⁹ excutit. Non accidit hoc ab infirmitate mentis. s; a nouitate rei que in
 exercitato e. et si nō concutit. mouet naturali in hoc facilitate corporis pro-
 nos. Nam vt quidam boni sanguine sunt. ita. quidam incitati et mobilis
 cito in os p⁹deuntis. hec vt dixi nulla sapientia abigit. alioquin haberet re-
 rum naturam sub imperio sui si omnia eraderet vitia. Quocunq³ attribuit
 p⁹ditio nascendā. et corporis tēperatura. cū multū se diuq³ animus cōposue-
 rit herebunt. Nichil horū vitari potest non magis q̄ acceriri. Artifices sce-
 nici. qui imitant affect⁹. qui metum et trepidationē exprimūt. qui tristitiā
 repñtant hoc iudicio imitant verecundiam. deficiūt enim vultū. verba sub-
 mittūt. figūt in terra oculos et deprimūt. ruborē sibi exprimere non possūt
 nec phibet hic. nec adducit. Nichil aduersus hec sapiētia promittit. nichil
 pficit. sui iuris sūt. iniussa veniūt. iniussa discedūt. Jam clausulam epistola
 poscit. Accipe equidē vtilē et salutarē quā te affligere aio volo. Aliquis vit

bon^o nobis eligend^o est. ac semp ante oculos habed^o. vt sic tanq̄ illo spectā
 re viuam^o. et oia tāq̄ illo vidente faciamus. hoc mi Lucili Epicurus p̄cepit
 custodē nobis et pedagogū dedit. nec imerito. Magna ps pctōz tollitur.
 si peccatorū testis assistit. Aliquē habeat anim^o. quē vereat. cuius auctorita
 tate etiā secretū suū sanctius faciat. *O* felicem illū qui nō p̄ns tantū factū.
 s; etiā cogitat^o emēdat. *O* felicē qui sic aliquē vereri pōt. vt ad memoriā
 quoq; ei^o se cōponat. atq; ordinet. qui sic aliquē vereri pōt cito erit verend^o
 Elige itaq; Catonē. si hic videt tibi nimis rit^o. elige remissioris animi vt
 rum Xelū. elige etiā cui^o tibi placuit et vita. et oratio. et ipsi^o animū. ante te
 ferens et multū illū semper tibi ostende. vel custodē. vel exēplū. *O*p^o est inq̄
 aliquo ad quē mores nri seipsi irrigāt. nisi ad r̄lay. praua nō corriges Vale.

¶ Epistola. xii. de bono senectutis et commendatione seu excusatione
 ipsius. et q̄ in necessitate viuere nulla necessitas est.

q̄ *¶* Uocūq; me uerto argumenta senectutis mee uideo. uenerā in subs
 urbanū meū. et querebar de impensis edificiū dilabentis. At uillū
 cui^o michi nō esse negligentie sue uirtū. oia se facere se uillū ueterē esse. hec
 uilla inter manus meas creuit. quō michi futurum est. si tam putrida sunt
 etatis mee saxa. Fratus illi. p̄ximā occasionē stomachandi arripui. Appa
 ret q̄ in has platanos negligi. nullas habēt frondes q̄ nodosi sunt. et toto
 trunci. q̄ tristes et squalidi trunci. hoc nō accideret. si quis has circūfoderet
 si irrigaret. Iurat per genium meum se omnia facere. in nulla re cessare
 curam suam. Sed illas uetulas esse. quod inter nos fit ego illas posueram
 ego illarum p̄imum uideram folium. Conuersus ad ianuam quis est inq̄
 iste decrepit^o et merito ad hostiū admotus: foras enī spectat. vñ istū nact^o
 es: q̄ de te delectauit alienū mortuū tollere. At ille non cognoscis me inq̄:
 inquit. Ego sum Felicio cui solebas sigillaria afferre. ego sum philostivili
 hci filius delitoliū tuum. perfecte inq̄ iste delirat. uetulus etiam deliti

olum meum factus est: p̄sus potest fieri dentes illi cum maxime cadunt
 Debeo hoc suburbano meo qđ michi senectus mea quocūq; auerterā appa-
 rit. Cōplectamur illā et amemus: plena est voluptatis si illa scias vti. gra-
 tissima sūt poma cum fugiunt. pueritie maximus in exitu decor est. de dīto
 vīno potio extrema delectat. illa que mergit: que ebrietati summā manum
 imponit. Qđ in se iucundissimū hoīs voluptas habet: in finem sui differt. lu-
 cundissima est etas deuera sām non tantum p̄ceps: et illā quoq; in extrema
 tantū regula stantē iudico habere suas voluptates: aut hoc ipsū succedit in
 locum voluptatum nullis egere qđ dulce est cupiditates fatigasse ac rell-
 quisse. Molestum est inquis mortem ante oculos habere. p̄timū ista tam
 seni ante oculos debet esse qđ iuueni. Non enī citamur excessu. Deinde nes-
 mo tam senex est: vt nō ip̄robe vniū diem speret. Unus autē dies gradus est
 vite: tota etas partib' cōstat et orbes habet circūductos maiores mino:ib'
 Est aliquis qui omnes complectatur et cingat: hic pertinet a natali ad dies
 extremū. Est alter qui annos adolescentie excludit. Est qui totā pueritiā
 ambitu suo astringit. Est deinde per se annus in se oīa continens tempora
 quorū multiplicatione vita cōponit. mensis arctiore p̄cingit cingulo. An-
 gustissimum habet dies gyrum: sed et hic ab initio ad exitum venit: ab or-
 tu ad occasū. Ideo Heraclius cui cognomen Scotinō fecit: orōnis obscu-
 ritas. Unus inquit dies par omni est. hoc alius aliter accepit. dixit enī pa-
 rem esse hoīs. nec mentitur. Nam si dies tempus est viginti quattuor: hora-
 rum. necesse est omnes inter se dies pares esse. q; nox habet qđ dies p̄didit.
 Alius ait parem esse vnum diē oibus similitudine. nichil enī habet lōgissimū
 tēporis spaciū. qđ non in vno die inuenias lucem et noctē: et alte rnas mundū
 vices. p̄ planeta facit ista non alias p̄tracitor alias p̄ductior dies. Itaq; sic
 ordinand' est dies oīs. tan qđ cogat agmē et p̄sumet atq; expleat vitā p̄acu-
 tius qui syriam vsu suam fecit cum vīno. et illis funeris epulis se sepelisset.
 quasi sibi parentauerit. sic in cubiculū ferebat a cena. vt inter plautus expo-

letorum hoc ad symphoniam caneretur. Bebelcotei Bebelcotei. nullo non se die extulit. hoc quod ille ex mala conscientia facte erat. nos in bona faciamus. et in somnum ituri leti hilaresque dicamus. Vixi. et quem dederat cursus fortuna peregi. Crastinum si adtecerit deus leti recipiamus. Ille beatissimus est et securus sui possessor. qui crastinum sine solitudine expectat. Quis quis dixit vixi. quotidie ad lucrum surgit. Sed iam debeo epistolam includere. Sic inquit sine illo ad me peculio ventet? Noli timere aliquid secum fert. quare aliquid dixi multum. Quid enim hac voce preclarus. quam illi trado ad te perferendam? Malum est in necessitate vivere. sed in necessitate vivere necessitas nulla est. Quid ut nulla? si patent undique ad libertatem viae multe. breues. faciles. Agamus deo gratias quod nemo invita teneri potest. Calcare ipsas necessitates licet Epicurus inquit dixit quid tibi cum alieno? quod verum est. meum est. perseverabo Epicurum tibi ingerere ut isti qui in verba iurant ne quid dicatur estimant. sed a quo. sciantque que optima sunt esse communia. Vale.

¶ Epistola. xlii. de utilitate exercitationis contra adversa de remediis contra mala fortuna. et quod stultitia semper incipit vivere

multum tibi esse animi scio. nam etiam antequam instrueres te. preceptis salutaribus et duravincens tibi satis adversus fortunam placebas tibi. et multo magis postquam cum illa conseruisti manum. utresque expertus es tuas. que nunquam certam dare fiduciam sui possunt. nisi cum multe difficultates hinc et illinc apparuerint. Aliquam vero et proplus accesserit. Sic vero ille animus et in alienum non verum arbitrium perbat. Hec eius perbatto obscura est. Non potest Athletam magnos spiritus ad certamen afferre. qui nunquam suggillatus est. Ille qui fudit sanguinem suum. cuius dentes crepuerunt sub pugno. ille qui supplantatus adversarius toto tulit corpore. nec periecit animum. periecit qui quotiens cecidit contumacior resurrexit. cum magna spe descendit ad pugnam. Ergo ut similitudinem istam persequar. Sepe ium fortuna supra te fuit nec
b. lli.

nec tamen tradidisti te: sed submisisti et acrior constitisti. Vultum enim ad-
 cit sibi virtus iacens. Tamē si tibi videtur accipe a me auxilia, quibus muni-
 re te possis. Plura sunt. Velli que nos terrēt quae que premunt/et sepius opta-
 nione quae re laboramus. Hō loquor tecum stolca lingua, sed hac submissiore
 Hos enim dicimus omnia ista que gemitus mugitusque exprimat leuia esse
 et contēnda. Omittamus haec magna verba, sed dii boni vera. Illud tibi prae-
 cipio ne sis miser ante tempus. Cum illa que velut iminentia expausti, fore
 te nunquam ventura sunt. Certe nunquam venerunt. Quaedam ergo nos magis tor-
 quent quam debent que damante torquent quam debent quamdam torquet cum oīo nō de-
 beant. Aut augemus dolorem aut fingimus, aut preoccupamus. Primum
 id quia res in cōronersia est, et litem contestatam habemus in presentia dif-
 feratur. Quod ego leue dixero tu grauisimum esse contendes. Scio alios in-
 ter flagella ridere alios gemere sub colapho. Postea videbimus, vtrū ista-
 fuls viribus valeant, an imbecillitate nostra? illud presta michi: vt quoties
 circūsteterint qui tibi te miserū esse persuadeant non quid audias sed quid
 sentias cogites, et cum patientia tua deliberes, ac te ipse interrogas qui tua
 optime nosti quid est, quare istī me cōplorent? quid est quod trepidet quod conta-
 gium quoque met timeant quasi transilire, calamitas possit. Est aliquid istic
 mali. An res ista magis infamis est quam mala? Ipse te interroga. An quid si-
 ne causa crucior? Et mereo, et quod non est malum facio? Quomodo inquis
 intelligam si vana sint an vera quibus angor? Accipe huius rei regulam aut
 presentibus torquemur, aut futuris, aut vtriusque, de presentibus facile est iu-
 dicium, si corpus tuum liberum est, sanum est, nec vllus ex iniuria dolor est.
 Videbimus quid futurum est. Hodie nichil negotii habet, aut enim futu-
 rum est aut non. Primum despice an certa argumenta sint venturi mali. Ple-
 rumque enim suspicionibus laboramus et illud nobis illa que conficere bel-
 lum solet fama, multo autem magis singulos conficit. Ita est mihi Velli et
 to accedimus opinioni nō coarguimus illa que nos in metum adducunt nec

excutimus sed trepidamus. & sic vertimus terga quæ admodum illi quos pul-
 uis motus fuga pecorum exiit castris aut quos aliqua fabula sine auctore
 sparsa conterruit. Nescio quomodo magis vana perturbant. vera enim mo-
 dum suum habent quicquid ex incerto venit coniecture & licentie pauentis
 animi trahitur. Nulli itaq; tam perniciosi tam irreuocabiles quæ lymphatici
 metus sunt. Ceteri enim sine ratione. hi sine mente sunt inquiramus itaq;
 in rem diligenter Verisimile est aliquid futurum mali. Non statim verum est
 quæ multa non expectata venerunt quæ multa expectata nusquam comparuerunt
 etiam si futurum est quod tuat dolori suo occurrere? Satis cito dolebit cui
 venerit: interim tibi meliora promitte. quid faciet lucri tempus? Multa in-
 teruent quibus vicinum periculum vel prope admotum aut subsistat aut
 definat aut in alienum caput transeat. Incendium ad fugam patuit. quosdam
 molliter ruina deposuit. aliquando gladius ab ipsa ceruice reuocatus est
 aliquis carnifici suo superstes fuit. habet etiam mala fortuna lenitatem. for-
 tasse erit. fortasse non erit. interim non est. meliora pponere. nonnunquam nullis
 apparentibus signis. que mali aliquid prenuunciant animus sibi falsas ima-
 gines fingit. aut verbum aliquod dubie significationis detorquet in peius
 aut maiorem sibi offensam pponit alicuius quæ est. & cogitat non quantum irac-
 unde sit. sed quantum liceat irato. Nulla autem causavite est. nullus miseria-
 rum modus si timent quantum potest. hic prudentia proficit. hic robur mini-
 mi. euidentem quoque metum respice. Si minus vitio. vitium repelle. spe metum tem-
 pera. Nichil tam certum est ex his que timentur. ut non certum sit et formidata
 iudicare. & sperata decipere. Ergo et spem ac metum examina. & quotiens
 incerta erunt omnia tibi faue. crede quod maus si plures habebit senten-
 tias metum. nichilominus in hac parte potest iudicia. & perturbare te desine. Ac subinde
 hoc in animo volue. maiorem partem mortalium cum illic nec sit quicquam
 mali. et pro certo futurum sit estuare lac discurrere. Nemo enim resistit si-
 bi cum ceperit impelli. nec timorem suum redigit ad verum. Nemo dicit
 b.iiii.

Epistolarum

cit vanus auctor est: aut finxit: aut credidit: dam⁹ nos referētibus: expaue-
 scimus dubia pro certis: nō seruamus modū rerū. statim in timorē venit scrupulus. *Spudet me sic tecū loqui: et tam leuib⁹ te remediis refocillare.* Alius dicat: fortasse hoc nō veniet. Tu dic: quid pouo si veniet? *Et debimus vtrūq; veniet: fortasse pro me veniet: et mors istam vitā honestabit.* *Cicuta magnus Socratē confecit.* *Latoni gladsi assertorem libertatis extorque: magnam partē detraxeris glorie.* *Alimium diu te cohoro: cū tibi admonitōe magis q̄ exhortatione opus sit.* Non in diuersum te a natura tua duclimus: natus es ad ista que dicimus. *Eo magis bonum tuum auge et exorna, sed tam fingē epistole factam: si illi signū suum impressero: id est aliquā magnificam vocē perferendam ad te mādauero.* *Inter cetera mala: hoc quoq; habet stultitia proprium. semper incipit viuere.* *Considera quid vox ista significet Lucili virozum optime: et intelliges q̄ feda sit hominū leuitas.* *Quotidie noua vt te fundamenta ponētium nouas etiā spes in exitu inchoantū.* *Circūspice tecum singulos: occurrēt tibi senes qui se cum maxima ambitione. ad peregrinationes: ad negociandū parent.* *Quid est autem turpius q̄ senex viuere incipiēs: nō adducerem auctorem huic voci: nisi esset secretior. nec inter vulgata Epicuri dicta que michi et laudare. et adoptare promisi.* *Vale*

¶ Epistola. xliii. vt non seruetur corpori. et qualiter vitāda sit noctura potentia. et q̄ his maxime diuitiis fruitur qui non indiget diuitiis.

f *Ateor instam esse nobis corpori nostri charitatem. Fateor nos huius gerere tutelam. non nego indulgendū illi. scriendū nego. multis enim seruet. qui corpori seruit. qui pro illo nimis timet. qui ad illud oīa refert. Sic gerere nos debemus. nō tanq̄ propter corpus viuere debemus. Sed tanq̄ non possimus sine corpore. huius nos nimis amor. timorib⁹ suis quietat. sollicitudinibus onerat. cōrumellis obicit. honestum ei vile est. cui corpus nimis charum est. Agatur eius diligentissime cura. ita tamen vt cū exiget ratio. cum dignitas. cum fides mittendum in ignem sit. nichilomin⁹*

quantū possumus euitemus incōmoda queq; non tantū pericula. r̄ in tantū nos reducamus. excogitantes subinde. quibus possint timenda depelli quorum tria. nī fallor genera sunt. Timetur inopia. timentur morbi. timentur que per vim potentioris imperus eueniunt. Ex hīs oībus nichil magis nos concurit. q̄ quod ex aliena potentia impendet. Magna enim strepitu r̄ tumultu venit. Naturalia mala que retuli inopie atq; morbi silentio subeunt. nec oculis. nec auribus q̄c̄q; terroris incurrit. In genas alteri⁹ mali poma est. ferrum circa se r̄ ignes habet r̄ catheuas. r̄ turbam ferarum. quam in vī scera immittat humana. Cogita hoc loco carcere; r̄ cruce; r̄ eculeos. r̄ vincum r̄ adactū per mediū. homīnem. qui per omnes artus emergere possit stiptem r̄ distracta in diuersum actis cruribus membra. illam tunicam alsementis ignisum. r̄ illitā r̄ intextā. r̄ quicquid aliud preter hec cōmenta seuita est. Non est itaq; mirum si maximus huius rei timor est. cuius r̄ varietas magna r̄ apparatus terribilis est. Nam quēadmodum plus agit tortor. quo plura instrumenta doloris exposuit. Specie enim vincitur. qui patientia restitissent. Ita ex hīs que animos nostros subigunt r̄ domāt prellis proficiunt. quia habent quod ostendant. Ille pestes non minus graues sunt. famem dico. r̄ sitim r̄ peccordiorum suspirationes. r̄ febrē viscera ipsa. torrentem sed latent. Nichil habēt. quod intentant. qđ preferant. Nec vt magna bella aspectu paratuq; vicerunt. Demus itaq; operam. abstinemus offensis. Interdum populus est quem timere debeamus. interdum si ea ciuitatis disciplina est. vt plurima per senatum transigātur gratiosi timeantur in eo viri. Interdum singuli. quibus potestas populi r̄ in populum data est. hos omnes amicos habere operosum est. satis est inimicos nō habere. Ita; sapiens nunq̄ potentium iras prouocabit imo declinabit. non aliter q̄ in nauigando procellam. Cum peteres Siciliam. tralecisti fretum. temerari⁹ gubernator; contempsit austrū mitas. Ille est enim qui siculum pelagus. interdum etiam plus q̄ timere debeamus exasperet r̄ in vertices cogat. nō sinte

strum petit litus. s; id quo ppior charybdis maria conuoluit. Et ille cau-
 tior peritos locorum rogat quis estus sit. que signa dent nubes. z longe ab
 illa regione verticibus infami cursum tenet. Idem facit sapiens. nocituraz
 potentiam vitat. hoc primū cauens. ne vitare videat. Pars enī securitatis
 et in hoc est nō ex p̄fessio eam petere. q; que quis fugit damnat. Circūpictū
 endum nobis est. ergo. quomō a vulgo tuti esse possumus. Quātum nichil
 inde cupiscamus. rixā est inter cōpetitores. deinde nichil habeamus q̄
 cum magno emolumento insidiantis eripi possit q̄ minimum sit in corpore
 tuo spollorum. Nemo ad humanum sanguinem. p̄pter ipsū venit. aut admo-
 dum pauci. plures cōputant q̄ oderint. nudum latro transmittit. etiam in
 obsessa via pauperi pax est. Tria deinde ex precepto veteri prestanda sunt
 vt vitent. odium. inuidia. contemptus. quomō hoc fiat sapientia sola mon-
 strabit. difficile enim temperamentū est. verecundūq; ne in cōtemptū nos
 inuidia et timor tranfferat. ne dum calcari nolumus videamur posse calca-
 ri. multis timendi attulit causas timeri posse. Andiq; nos reducamus non
 minus cōtemni q̄ suspici nocet. Ad philosophiam ergo cōfugiendum est.
 he littere non dico apud bonos. sed apud mediocriter malos. insularum lo-
 co sūt. Nam forensis eloquentia. z quecūq; alia populū mouet. aduersarios
 habet. hec quicta. z sui negotii cōtemni non potest. cui ab oibus artib; etiā
 apud pessimos honor est. nunq̄ intantū conualescet nequitia. nūq̄ sic con-
 trarietates contrahitur. non philosophie nomen venrabile et sacrum ma-
 neat. Ceterum philosophia ipsa tranquille modesteq; tractanda est. Quid
 ergo inquis? At des tibi. M. Cato modeste philosophari. qui bellum ciuile
 sententia sua reprimi. qui furentium principum armis. mediis interuenit.
 qui aliis Pompeium offendentibus. aliis Cesare simul lacesit duos? Quo-
 test aliquis disputare. an illo tempore capescēda fuerit sapiēti respublica?
 Quid tibi vis. M. Cato: tam nō agit de libertate. olim pessū data est. Que-
 rit virū Cesare. an Pompeius possideat rempublicam. Quid tibi cū ista cō-

tentione? Hulle partes tue sunt. dominus eligitur. quid tui? aliter vincere
 potest. mellos vincere non potest. non potest esse peior qui victus fuerit. me
 lior qui vicerit. Ultimas partes attingi Caronis. sed ne priores quidez anni
 fuerunt. qui sapientem in illa rapina respublice admitterent. Quid aliud
 q̄ vociferatus est Lato. cum misit iratas voces. cum modo per populi leua
 tus manus et obtutus sputis. et portandus extra forum traheretur. modo
 esenatu in carcerem duceretur? Sed postea videbimus an sapienti opera
 perpendenda sint. Interim ad hos te stoicos voco: qui a republica exclusi
 secesserunt ad colendam vitam. et humano generi iura coseda. sine vlla po
 tentioris offensa. Non conturbabit sapiens publicos mores. nec populum
 in se nouitate vite couertet. quid ergo? Atiqz erit tutus. quid hoc ppositum
 sequetur. q̄d omittere tibi hoc magis non possum q̄ in homine temperato
 bonam valitudinem. et tamen facit temperantia bonam valitudinem. Pe
 rit aliqua nauis in portu. sed quid tu accidere in medio mari credis? quāto
 hunc periculum paratius foret. multa agenti. moltēiqz. cui ne occisi quidez
 tutum est? pereunt aliquādo innocentes. quis negat? Innocentes tamen se
 pius. Ars et constat. qui per ornamenta percussus est. Veniqz consiliū om
 nium rerum sapiens. non exitum spectat. Inuita in potestate nostra sit. de
 euentu fortuna iudicat. cui de me sententiam nō do. Et aliquid vexationis
 affert aliquid aduersi. non damnatur latro. cum loccidit. Hunc ad quodid
 anam stipem manum porrigit. aurea te stipe implebo. Et quia facta est au
 ri mentio. accipe quemadmodum vsus fructusqz eius tibi esse gratior possit
 Is maxime diuitis fruff. qui minime diuitis indiget Ne de iquis auctorem
 vt scias q̄ benignissim⁹. ppositū est alena laudare. Epicuri est. aut metro
 dori. aut alicui ex illa officina. et quid interest quis dixerit? Omib⁹ dixit
 qui eger diuitis timet. p illis. Nemo autē sollicit⁹ bono fruit. Adlicere illis
 aliqd studet. dñ de incremāto cogitat. oblit⁹ est vsus. rōcinaciones accipit. fo
 rā conre rit. Rēdanti versat. fit ex dño pcurator. Vale.

Epistolatum

¶ Epistola .xv. De nō saginando vel īpinguādo corpe ⁊ de ipsius exercitatione et vocis moderatōne. ⁊ quare vita stulti ingrata sit.

M Os antiquis fuit: vsq; ad meā seruat^r etatē: primis epistole Xbis adlicere. Si vales bene est. ego valeo. recte et nos dicim^r: si philosopharis bene est. Valere enī hoc demum est. Sine hoc eger est anim^r Cor pus quoq; etiā si magnas habet vires nō aliter q̄ furiosi aut frenetici val dum est. Ergo hanc valitudinē p̄cipue cura: deinde illam secundam. q̄ non magno tibi p̄stabit. si volueris bene valere. Stulta est enī mi Lucili: ⁊ mis nime conueniens litterato viro. occupatio exercendi lacertos: ⁊ dilatandi ceruicem: ac latera firmandi: cum tibi feliciter sagina cesserit: ⁊ hori cre nerint. nec vires vnq̄ optimi bouis: nec pondus equabis. Adice nūc q̄ ma iore corporis sarcina anim^r elidit. et minus agilis est. Itaq; quātū potes: circūscribe corpus tuum et animo locū laxa. multa sequunt̄ incōmoda hūc deditos cure. p̄imum exercitationes: quaz labor spiritū exhaurit: ⁊ inha bilem intentioni. ac studiis acrioribus reddit. Deinde copia ciboz subtili tas impedit. Accedunt pessime note. mancipia in magisterium recepta ho mines inter oleum ⁊ vinum occupati. quib^r ad votū dies est act^r. si bñ defus dauerunt. si in locum ei^r qd̄ effluxit multum potionis alterius teiuno guttu re ingesserunt. bibere. ⁊ sudare. vita cardiaci est. Sunt exercitationes ⁊ fa ciles et breues. que corpus ⁊ sine mora laxent et tempori parcāt. cuius pre cipua ratio habēda est. Cursus et cum aliquo pondere manus mote et sal tus. vel ille qui corp^r in altū leuat. vel ille qui in longū mittit. vel ille. vt ita dicam salutaris. aut vt contumeliosus dicam. nulloni^r. Quilibet ex his elige. vsu fit facile. Quicqd̄ facile facies cito redi a corpore ad animū. illum noctib^r ac dieb^r exerce. labore modico alitur ille. Hanc exercitationem nō frigus. non estus impedit. nec senectus quidem. Id bonum cura qd̄ vetus tate fit melius. Neq; ego te semper iubeo imminere libro. aut pugillarib^r Dandum est aliquod interuallum animo. ita tamen vt non resoluetur. sed

lum animo. ita tamen vt non resoluarur. sed vt remittatur. Sestatio ⁊ corp⁹
 ꝑcutit. ⁊ studio nō officit. possis legere. possis dictare. possis loqui. possis au
 dire. quoz n̄ nichil nec ambulatio quideꝫ vetat fieri. Nec tu intensionem vo
 cis contempseris. quā veto te per gradus et certos modos attollere. deide
 depumere. quid si velis deinde quē admodū ābules discere. admittes istos
 quos nona artificia docuit fames. erit qui grad⁹ tuos temperet. et buccam
 edentis obseruet. et intētū ꝑcedet inquātū ei⁹ audaciā patientie leuitate ꝑ
 duxeris. qđ ergo? a clamore ꝑtinus et a summa cōtentione vox tua scipiet?
 vsqꝫ adeo naturale est. paularim inci tari. vt litigātes quoqꝫ a sermone inci
 piant. ad vociferationem transeāt. Nemo statim quiritū fidē iꝑlorat. Ergo
 vbicūqꝫ tibi iꝑetus animi ꝑsuaserit. modo vehementius fac in ciues cōuicti
 um fac in ciues conuictū. modo lenti⁹. ꝑut vox quoqꝫ te hortabit in id lar⁹
 Mōdeste cum recipies illam reuocauerisqꝫ descendat. nō decidat. modera
 tois sui temperamentū habeat. nec indocto et rustico more descular. Non
 enī id agimus. vt exerceat vox. sꝫ vt exerceat. Detrahit tibi nō pusillum ne
 gotiū mercedula et munus gratum. ad hęc bñficia accedet. Ecce insignē ꝑ
 ceptum. Stultū vita ingrata est. trepida est. tota in futurū fert. Quis hęc in
 quis dicit? Idem qui supra. quā tu nūc vitā dici existimas stultam? Habe
 et ixiolis. Non ita est. nostra dicit. quos ceca cupiditas in noctura certe
 nūqꝫ satiatura precipitat. qbus si quid satis esse posset. fuisset qui nō cogita
 mus qꝫ lucū dum sit nichil ꝑscere. qꝫ mag nificum sit plenum esse. nec ex for
 tuna pendere. Subinde itaqꝫ Lucili qꝫ multa sis ꝑsecutus/recordare. Cū
 aspexeris quot te ante cedant cogita quot sequant. Si vis grat⁹ esse aduer
 sus deos. et aduersus vitā tuam. cogita qꝫ multos antecesseris. Quid tibi
 cum ceteris? Te ipse antecessisti finem cōstitue. quē trāstire non possis qđē
 si velis. discedant aliquando ista insidiosa bona et sperantibus meliora qꝫ
 affecutis. Siquid in illis esset solidi. aliquando et impleant. Nūc hancien

Epistolatum

tium sitim concitant. et imitantur speciosi apparatus. et quod futuri temporis incerta fors voluit. Quare potius a fortuna impetrem ut det. quam a me ne petam? quare autem petam oblitus frugalitatis humane? Longeram inquit laborem: Ecce hic dies ultimus est. non ut sit. prope ab ultimo est. Vale

¶ Epistola. xvi. Quare ad bonam vitam veniens in philosophie robore solidatur. et qui quo ad naturam vult. nunquam pauper. qui quo ad opinio- nem nunquam dives erit.

I. Inquire tibi hoc scio Lucili. neminem posse beate vivere. ne tolerabiliter quidem. sine sapientie studio. et beatam vitam perfecta sapientia effici. Ceterum nec tolerabile sine ipsa etiam inchoari. Sed hoc quod liquet firmandum. et altius quotidiana meditatione figendum est. Plus operis est in eo ut proposita custodias. quam ut honesta proponas. Perseverandum est. et assiduo studio robur addendum donec bona mens sit: quod bona voluntas est: Itaque tibi apud me pluribus verbis haud affirmatis. nec tamen longis itelligo te multum profecisse. Que scribis unde veniant scio. non sunt ficta nec colorata. Dicam tamen sententiam. quam iam de te spem habeo. nondum fiduciam. Tu quoque idem facias volo. Non est quod tibi cito et facile credas. Excute te. et varie scrutare. et observa. Illud ante omnia vide. vitrum in philosophia an in ipsa vita profeceris. Non est philosophia. populare artificium. nec ostentationi paratum. non in verbis. sed in rebus est. nec in hoc adhibetur ut aliqua oblectatione consumatur dies. ut dematur ocio nausea. Animum format et fabricat. vitam disponit. actiones regit. agenda et obmittenda demonstrat. sed et gubernaculum est. et per ancipitia fluctuantium dirigit cursum. sine hoc nemo securus est. Innumerabilia accidunt singulis horis. que consilium exigunt. ab hac petendum est. Disceret aliquis. Quid michi prodest philosophia si fatuus est? quid prodest si deus rector est? quid prodest si castus imperat? Nam et mutari cetera non possunt. et nichil preparari potest adversus incerta si aut consilium meum deus occupavit. decrevitque quid facerem. aut consilio meo nisi

fortuna permittit. Quicquid est ex his Lucili. vel si omnia hec sint. philoso-
 phandum est. siue nos inexorabili lege fata constringunt. siue arbitet deus
 vniuersi cuncta disponit. siue casus res humanas sine ordine ipellit et lactat
 philosophia nos tueri debet. hec adhortabitur vt deo libeter pareamus. vt
 fortune contumaciter resistamus. hec docebit vt desequaris feras casum.
 Sed non est nunc in hanc disputationem transeundum. Quid sit iuris nostri
 si prouidentia in imperio est. aut si fatorum series illigatos trahit. aut si re-
 pentina. aut subita dominantur? Illo nunc reuertor vt te moneam et exhorter.
 ne patiaris animi tui impetum delabi et refrigerare. Constitue illum et
 contine. aut habitus animi fiat quod est impetus. Jam ab initio. si bene te
 noui. circumspectes quid hec epistola munusculi attulerit. excute illam et in-
 uenes. Non est quod mireris animum meum. adhuc de alieno liberalis sum
 Quare autem alienum dixi? quicquid benedictum est ab illo. meum est.
 Sic quoque quod ab Epicuro dictum est. Si ad naturam viues nunquam eris
 pauper. Si ad opiniones nunquam eris diues. Exiguam naturam desiderat. opi-
 nio immensum. Congeratur in te quicquid multi locupletes possederunt.
 ultra priuatum pecunie modum fortuna te prouehat. auro tegat. purpura
 vestiat. et eo deliciarum operumque perducatur. vt terram marmoribus abscondas
 et non tantum habere tibi liceat. sed calcare diuitias. Accedant statue et picture
 et quicquid ars vlla luxurie elaborauit/maiora cupere ab his discas. Natura
 lia desideria finita sunt. ex falsa opinione nascuntur. ubi desinant non habent
 nullus enim terminus falso est. via enim aliquid extremum est. error imensus est
 Retrahe te a vanis. et cum voles scire quod petis vtrum naturalem habeat. an ce-
 tam cupiditatem. considera si possit allicubi consistere. Si longe progressus. sem-
 per aliquot longius restat. Scito id naturale non esse. Vale.

¶ Epistola. xvii. Quomodo ad philosophiam tendenti paupertas expedit.

¶ Reuice omnia ista si sapias. imo vt sapias: et ad bonam mentem magno cursu
 ac totis viribus tende. Si quod est quod teneris aut expedit aut incide

Epistolatum

Moratur quis me res familiaris: sic illā disponere volo. vt sufficere nichil
agenti possit: ne aut paupertas michi oneri sit: aut ego allent. Cū hec dicit
nō videris vni ac potentiā eius de quo cogitas boni nosce: et summā quidē
rei non prouides quantū philosophia proferat. Partes autē nōdū satis subti
lister dispicias: nec dū scis quantū vbiq; nos adiuuet: quēadmodū in maxi
mis/vt Ciceronis vtar verbo/opituleē. et in minima descenda. Michi cre
de aduoca illā in consiliū/suadebit tibi ne ad calculos sedas. Nempe hoc
queris/et hoc ista dilatione vis cōsequi/ne tibi paupertas timēda sit. Quid
si appetenda sit: multis ad philosophandū obstitere diuitie/paupertas ex
pedita est/secura est. Cum classicum cecinit scit non se peti/ cū aliqua concla
matio est/quomodo exeat/non quid efferat querit/aut sinuū gaudū est/nō
strepunt portus.nec vnus comitatu inquieti sunt littoza. nō circumstat illā
turba seruoꝝ. ad quos pascendos transmarinū regionū est optanda fertili
tas facile est pascere paucos ventres. et bene institutos. et nichil aliud deside
rantes q̄ impleri. Paruo fames constat. magno fastidiū. paupertas cōten
ta est desideris instātibus satisfacere. Quid est ergo? quare hāc recuses cō
tubernalem. cuius mores sanus diues imitatur? Si vis vacare animo. aut
pauper sis oportet. aut pauperi similis. Non potest studiū salutare fieri sine
frugalitatis cura. frugalitas autē paupertas volūtaria est. Tolle itaq; has
excusationes. quantū sat est nondū habeo. si ad illas summā peruenero. tūc
me totū philosophie dabo. Atqui nichil prius q̄ hoc parandum est. quod tu
differs. et post cetera paras. ab hoc incipiendū est. Parare inquit vnde viuā
volo. simul et parare discere. Siquid te vetat bene viuere. bene mori nō vetat
Non est qd paupertas nos a philosophia reuocet. ne egestas quidē. toleran
da est enim ad hoc p̄parātibus. vel fames quā tolerauere quidā in obsidio
nibus. et quid aliud erat illius patientie premiū. q̄ in arbitriū nō cadere vi
ctoris: quāto hoc malus est quo promittitur perpetua libertas. nullius nec
hominis nec dei timor. Equidē vel esurienti ad ista veniendū est. Perpeffi

sunt exercitibus inopiam omnium rerum vixerunt herbarum radicibus : et dictu fedam tulerunt famem. Nec omnia passi sunt pro regno quo magis mireris alieno. Dubitabit aliquis ferre paupertatem ut animu furoribus liberet? Non est ergo prius acquirendu: licet ad philosophiam etiam sine viatico peruenire. Ita est cum oia habueris: tunc et sapientiam habere voles. hec erit vltimum vite instrumentu et vt ita dicam. additamentu. Tu vero siue aliquid habes iam philosophare. Unde enim scis. An iam nimis habeas: siue nichil: hoc prius quere quam quicquam. At necessaria non deerunt. Primum de esse non poterunt quia natura minimum petit nature autem se sapiens ac commodat: Sed si necessitates vltime incidere iam dudum exiliet et vita et molestus sibi esse desinet. Si vero exiguum fuerit et angustum quo possit vita produci. id boni consulere nec vltra necessaria sollicitus. aut anxius. ventri et scapulis suum reddet. et occupationes diuitiu concursationesque ad diuitias estium securus letusque ridebit ac dicet. quid in longu ipse te differis. expectabis ne fenoris questum. aut ex mercede conpendiu. au tabulas beati? Senis cum fieri possis statim diues. Repentat opes sapientia. quas cuiusque fecit su peruacuas delet. hec ad alios pertinent. tu locupletibus propior es. Seculum muta nimis habes. id est omni seculo quod sat est. Poteram hoc loco epistolam claudere. nisi te male instituissem. Reges per arthos non potest quis quam salutare sine munere. tibi vale dicere non licet gratis. Quid istic ab Episcuro mutuum sumam. Multis parasse diuitias. non finis miseriaru fuit sed mutatio. nec hoc miseros. Non est enim in rebus vitiu. sed in ipso animo. Illud quoque quod paupertate nobis grauem fecerat. et diuitias graues fecit. que admodum nichil differt. vtrum egrum in ligneo lecto. an in aureo colloces quocumque illu transfuleris. morbu suum se cum transferet. Sic nichil refert vtru animus eger i diuitiis. an i paupertate ponat malu suu illu sequi. Vale

¶ Epistola. xviii. que sine luxuria di es festus agatur et de paupertate vltro petenda. et qualiter immodica ira gignit insaniam.

December est mensis quo maxime ciuitas desudat ius luxurie pa-
 blice datum est ingenti apparatu sonant oia ; tanq̃ quicquã inter
 saturnalia nõ interficit : & dies rerũ agendarum. Ideo nichil interest : vt non
 videatur michi errasse. qui dixit olim mensem decẽbriem fuisse. nũc annum.
 Si te hic habere libenter tecũ conferrẽ. quid existimares esse faciendum.
 vtrum nichil. ex quotidiana consuetudine mouendũ. an ne dissidere videre
 mur cũ publicis moribus? & hilarius cenandũ & exuendũ togã. Nam quod
 fieri nisi in tumultu & tristi tempore ciuitatis non solebat. voluptatis causa
 ac festozũ dierũ vestem mutauimus. Si te bene noui arbitri partibus fun-
 ctus nec per omnia nos similes esse pileate turbe voluisses. nec per oia dissi-
 miles. nisi forte hõ maxime dieb? animo iperandũ est. vt tũc voluptatib?
 solus abstineat. cũ in illas omnis turba procubuit. Certissimũ argumentũ
 firmitatis sue capit si ad blanda & in luxuriam trahentia nec sponte it. nec
 adducitur. Hoc multo fortius est ebriõ vomitante populo. siccũ ac sobrium
 esse. Illud tẽperatius non excerpere se. nec insigniri. nec misceri oibus. & ea-
 dem. sed non eodem modo facere. Licet enim sine luxuria agere festũ diẽ
 Ceterum adeo michi placet tentare animi tui firmitatẽ. vt ex precepto ma-
 gnorum virozũ tibi quoq; precipiã. Interponas aliquot dies. quibus con-
 tentus minimo ac vtilissimo cibo dura atq; horrida veste. dicas tibi hoc est
 quod timebatur. in ipsa securitate animus ad difficilia se preparat & contra
 iniurias fortune. inter beneficia firmetur. Miles in media pace decurrit si
 ne villo hoste. vallum facit. & superuacuo labore laxatur. vt sufficere necessa-
 rio possit. Quẽ in ipsa re trepidare nolueris. ante rem exerceas. hoc secuti
 sunt qui oibus mensibus paupertatẽ imitari prope ad inopiã. accesserunt
 ne vnq̃ expauescerent. quod sepe didicissent. Non est nunc quod existimes
 me dicere te admoueas. cenas. & pauperũ cellas. & quicquid aliud est per
 qd luxuria diuitiarũ tedio ludit. Erabat? ille ver? sit. & sagũ & panis durus
 ac fordidus. hoc triduo. & quadriduo fer. Interdũ pluribus diebus vt non

iustus sit. sed experimentū. Tunc michi crede. Lucili exultabis. dispōdit sa-
 tur et intelliges ad saturitatē non opus esse fortuna. hoc enī quod necessita-
 ti sat est. debet etiam irata. Non est tamē quare tumultū tibi facere videas-
 ris facies enī quod multa millia pauperū faciunt. illo nomine te suscipe. q̄
 facies non coactus. tam facile erit tibi illud pati semper. q̄ aliquando expe-
 riri. Exerceamur ad paululū. et ne Imperatos fortuna deprehendat. fiat no-
 bis paupertas familiaris. Securius diuites erimus. si scierimus q̄ non sit
 graue pauperes esse. Ceteros habebat dies ille magister voluptatis. Ephe-
 curus quibus maligne famē extingueret. visurus an aliquid deesset ex ple-
 na. et cōsumata voluptate et quantū deesset et an dignū. q̄ quis magno labo-
 re pensaret. hoc certe in his epistolis ait quas scripsit. Carino de magistra-
 tu ad Polyenū. Et quidem gloriatur. non toto asse pasci. Metrodorū qui
 nondum tantū profecerit. Toto in hoc tu victu saturitatē putas esse? volu-
 ptas est. Voluptas autem est nō illa leuis et fugax. et subinde reficienda. sed
 stabilis et certa. Non enim horrida res est aqua et polenta aut frustum hor-
 dea ce panis sed summa voluptas est. polce capere etiā ex his voluptatem.
 et ad id se reduxisse. quod eripere nulla fortune iniquitas possit. Liberioza
 sunt animēta carceris. sepositos ad capitale supplicium. nō tam anguste qui
 occisurus est pascit. Quanta est animi magnitudo. ad id sua sponte descen-
 dere qd nec ad extrema quidē decretis timendū sit. hoc est p̄occupare tela
 fortune. Incipe ergo mi Lucili sequi horū consuetudinē. et aliquos dies desti-
 na. q̄b̄ secebas atuls reb̄. minimoq; te facias familiarē. incipe et paupe-
 rē habere cōmertiū. Hude hospes p̄tēpnere opes. et te quoq; dignū finge deo.
 Nemo ali⁹ est deo dign⁹ q̄ opes p̄tēplīt earū possessione tibi nō interdico
 s̄ efficere volo vt illas itrepide possideas qd vno p̄sequis mō. si te etiā sū il-
 lē victurū p̄suaseri tibi. si illas tāq̄ exturas sp̄ aspereris. s̄ tā incipiam⁹ ep̄las
 p̄plicare. q̄ p̄i⁹ i q̄s. redde qd dēs. delegabote ab Epicurū ab illo fiet remūe-
 rō. imodica ira glignit i sanā hoc q̄ vex sit. nec ē scias. cū habueris suū et il-
 c. ii.

micum in omnes personas. hic exardescit affectus. tam ex amore nascitur
 quæ ex odio. non minus inter seria. quæ inter lusus et iocos. Nec interest ex quæ ma-
 gna causa nascatur. sed in quale perveniat animus. Sic ignis non refert quæ ma-
 gnus. sed quo incidat. nam etiam maximum solida non receperunt. rursus arida et
 comburi facilla scintilla quoque fouenturque in incendio. ita est mihi Lucili ingre-
 tis ire exitus. furor est. et ideo iravitanda est. non moderationis causa. sed
 sanitatis. Vale.

¶ Epistola. xix. De secessu in oculum. et de perplexitate cōcatenantium
 seu cupiditate vitanda. et de cena cum amico habenda.

Exulto quotiens epistolas tuas accipio. implet enim me bona spe. iam
 non permittunt de te. sed spondent. Ita fac oro atque obsecro. quid enim
 habeo melius quam amicum rogare. quam quæ pro ipso rogaturus sum? Si potes. subduc te
 istis cogitationibus. si minus. eripe. Satis multum temporis sparsimus. incipiamus
 in senectute vasa colligere. nunquid inuidiosum est? in fredo viximus
 moriamur in portu. Neque ego suaserim tibi. nomen ex ocio petere. quod nec la-
 ctare debes. nec abscondere. Nunquam enim usque ego te abigam generis humani
 furore dante. ut latebatur tibi aliquam parari et oblivionem velim. Sed age. ut
 oculum tuum non emineat. sed appareat. Deinde videbunt te isti quibus inte-
 gra sunt et prima consilia. An velint vitam per obscurum transmittere. tibi li-
 berum non est. In medium te pertulit ingenii vigor. scriptorum elegantia. clare et no-
 biles amicitie. Tanta noticia te inuasit. ut licet in extrema mergaris. ac
 penitus recondaris. tamen priora te monstrabunt. tenebras habere non po-
 tes. Sequetur pristinae lucis multum. quocumque fugeris. quietem potes vendicare
 sine ullius odio. sine desiderio. aut morsu animi tui. Quid enim relin-
 ques quod inuitus relictum a te possis cogitare? clientes quorum nemo
 te ipsum sequitur. sed aliquid ex te. amicos? olim amicitia petebatur. nunc
 preda sed dices. Mutabunt testamenta desituti senes. migrabit ad aliud li-
 men saluator: non poterit pro quo res magna constare. Estima utrum te relinque

re an aliquid ex tuis malis. Utinam tibi senescere cōtigisset: intra nataliuz tuorum modū: nec te in altum fortuna misisset. Tulit te longe a conspectu vite salubris rapida felicitas: pronūcia ꝛ ꝓcuratio ꝛ quicquid ab istis ꝓmittitur. Malora deinde officia te excipiēt: ꝛ ex aliis alta. Quis exitus erit quid expectas donec desinas habere quod cupias? nunq̄ erit tēpus qualē dicimus esse seriē causarum: ex quibus necitur fatū talem dicimus esse eu p̄ditatem altera ex fine alterius nascitur. In eam dimissus es vita que nū q̄ tibi miseriarum terminū ac seruitutis ipsa factura sit. Subduc cernices iugo trita semel illā incidi: q̄ sēper ꝓmihi satius est. Si te ad ꝓluata rettuleris minora erunt omnia: ꝛ affatim implebūt. At nunc plurima ꝛ vndiqꝫ ingesta nō satiant. virtū autem maius ex inopia saturitatē. an in copia famē. Et quida felicitas est: ꝛ aliene auiditati exposita. Quāto tibi satis nichil fuerit: ipse aliis non eris. Quomodo inquis exibo. vcrūqꝫ. Logita q̄ multa temere ꝓ pecunia. q̄ multa laboriose ꝓ honore tētaueris. aliq̄d ꝛ ꝓ octo audiendū est. Aut in ista sollicitudine ꝓcurationū. ꝛ deinde vrba norum officiorum senescēdū in tumultu ac semper nonis fluctibus. quos ef fugere nulla modestia. nulla vite quiete contingit. quid enī ad rem pertinet: an tu quiescere velis. fortuna tua non vult. Quid si illi etiam nunc ꝓ miseris crescere: quantum ad successum accesserit. accedet ꝛ metus. Solo tibi hoc loco referre dictum. Mecenatis. vera in ipso eculeo edocuit. Ipsa enim altitudo attonat summa. Si queris. in quo libro dixerit: i eo qui ꝓ me hēns inscribitur. hoc voluit dicere. attonita habet summa. Est ergo tā si vlla potētia. vt sit tibi tam ebrius sermo. Ingeniosus ille vir fuit. magnū exemplum romane eloquentie daturus. nisi illum. eneruasset felicitas. imꝫ. mocha strasset. Nunc te exitus mouet nisi iam contrahas vela. nisi quod ille se ro voluit terram leges. ꝓ poterā tecum ꝛ hac. Mecenatis sententiā parēni facere rationem. Sed mouebis michi controuersiam si te noui. nec voles q̄ debeo in aspero ꝛ ꝓbo accipere. vt se res habet ab. Epicuro versura fa

Epistolarum

cienda est. Ante inquit circumspectiendū est cū q̄b' edas et bibas. q̄ qd edas
 et bibas. Nā sine amico visceratio leonis. ac lupi vita est. hoc nō p̄tinget tibi
 nisi secesseris. alioquin habebis puīuas quos ex turba salutantiū nomen
 clator digesserit. Errat autē qui amicum in atrio querit. in puīuo p̄bat. nullus
 habet mal' in malū occupatus homo. et bonis suis obsessus q̄ q̄ amicos sibi
 parat. quibus ipse nō est. q̄ bñficia sua efficacīa iudicat. ad p̄ciliādos amicos.
 cū quidā quo plus debēt magis oderint. Leue es alienū debitorem fa-
 ct. graue inimicū. quid ergo? Bñficia nō parant amicitias. parant si acces-
 pturos licuit eligere. si collocata nō sparsa sūt. Itaq; dū incipis esse mentis
 tue. interim hoc p̄silio sapientiū vtēre. vt magis ad rem existimes p̄tinere
 quis. q̄ quid acceperit. Vale.

Incipit liber tertius ¶ Epistola. xx. de p̄cordia doctrine cū vita. et
 de inequalitate vitanda. et de paupertatis bñficio. et q̄ magnus est qui in
 diuitiis pauper est. s; securior qui caret eis.

¶

¶ Vales et te dignū putas. qui aliquid fias tuus gaudeo. Dea
 enī gl'ia erit si te istincubi sine spe exēdi fluctuatis extraxe-
 ro. Illud autē mi Lucili te rogo atq; hortor. vt philosophiā
 in p̄cordia ima demittas. et exp̄imētū tui p̄fect' capias non
 orōne nec scripto. s; ai firmitate. et cupiditatū diminutione. N̄ba reb' p̄ba.
 Aliud p̄positū ē declamātibus et assensionē corone captantibus. Aliud hīs
 qui iuuenū et ocisior' aures disputatione varia. aut volubili detinent. Face-
 re docet philosophiā. non dicere. et hoc exigit: vt ad legē suā quisq; viuat. ne
 orōni vita dissentiat. vt ipsa tñ se vitauit? siue oīm actionū dissentione co-
 loris sit vni'. Maxīmū hoc ē et officii sapie et iudiciū. vt N̄bis opam p̄cordēt
 vt ipse vbiq; par sibi idēq; sit. Quis hoc p̄stabit? pauci. aliqui tñ. ē difficile
 hoc. nec di co sapitē s; vno ituy gradu. s; vna via. Obserua itaq; nisi quid ve-
 stis tua domusq; dissentiat. N̄quid ite liberalis sis. in tuos fordid'. N̄quid
 cenes frugalit'. edifices luxuriose. Nā semel ad quā viuas regulā p̄de. et

ad hanc oemvltā tuā exequa.. Quidē se domi strahār. dilatat foris et ex-
 tēdit. vltū est hec diuersitas. ⁊ signū vacillāris al. ac nōdū habētis tenorez
 suū. etiā nūc dicā vñ sit ista incōstātia. et dissimilitudo rez ꝑsilioꝝqz. Nemo ꝑ
 ponit sibi quid velit. nec si ꝑ posuit ꝑseuerat in eo. sꝫ transiit. nec tātū mutat
 sꝫ redit. ⁊ in ea que deseruit ac dānsuit renouit. Itaqꝫ relinqūā diffinitio
 nes sapie veteris. ⁊ totū complectar humane vite modū. hoc possū ꝑtē? esse
 qđ est sapia. ⁊ ꝑ idē velle atqꝫ idē nolle. sꝫ illā exceptiūculam nō adiciā. vt
 rectū sit qđ velis. nō pōt cuiꝫ ꝑ idē placere. nisi rectū. Resciūt ergo hoies
 qđ velint. nisi illo momēto quo volūt etiā in totū nullū velle aut nolle decre-
 tum est. Ariat quoti die iudiciū. ⁊ in strariū vertit. atqꝫ plerisqꝫ agit vita
 per lusū. ꝑbre me ergo qꝫ cepistis. et fortasse ꝑduceris. aut ad sūmū. aut eo
 qđ sūmū esse solus intelligas. qđ fiet in qđs huic turbe familiarū. turba ista
 cum a te pasct desierit. ipsa te pascet. ⁊ aut qđ tu bñficio tuo nō potes scire.
 paupertatis scies. Illaveros certosqꝫ ami cos retinebit. discedet quisqꝫ nō te
 sꝫ aliud sequebatur. Non est autem vel ob hoc vnum amanda paupertas. qꝫ a
 quibus ameris ostendet. Quando ille venit dies quo nemo in honorem
 tuum mentiat. Huc ergo cogitationes tue tendāt. hoc cura. hoc opta omīa
 alta vota deo remissurus. vt contentus sis temetipso. et ex te nascentibꝫ bo-
 nis. Que potest esse felicitas ꝑprior? Redige te ad pua ex quibꝫ cadere nō
 possis. idqꝫ libentius facias. ad hoc ꝑtinebit tributū epistole huiꝫ. qđ stari
 ꝑferā. inuidias licet. etiā nūc libenter ꝑ me ꝑpēdet Epicurus. Magnificē
 tior. michi crede. sermo tuꝫ in grabato videbit ⁊ in pāno. nō ei dicent tantū
 illa sꝫ ꝑbabunt. ego certe aliter audio que dicit Demetrius noster. cū illū
 inquit. vidi nudum quanto minus qꝫ in stramentis incubantem. non prece-
 pto veri. sed testis est. quid ergo? Itūm licet diuitias in sinu positas con-
 temnere? quid ni liceat? et ille ingentis animi est qui illas circumfusas si-
 bi multum diuqꝫ miratus quod ad se venerint ridet. suasqꝫ audit magis
 esse qꝫ sentit. Multum est non corūꝫ diuitiarum contubernio. Ma-
 c. iiii.

Epistolarum

gnus est ille qui diuitiis pauper est. Sed securior qui caret diuitiis. Nescio inquis quomodo iste paupertatem laturus est: si in illa incidit. nec scio ego Epicuri angelus: si pauper preteritur: sit diuitias: si in illas incidit. Itaque in vitroque mens estimanda est inspicendumque. an ille paupertati indulgeat. an hic diuitiis non indulgeat. Alioqui leue argumentum est benevolentis grabatus. aut pannus. nisi apparuit aliquem illa non necessitate pati: sed male. Ceterum magne indolis est ad ista non perire tanquam meliora: sed preparari tanquam ad facilia. hec sunt Lucili facilia. Cum vero multo animum meditatus accesseris iucunda quoque inest illis: sine qua nichil est iucundum. securitas. Necessarium ergo iudico id quod tibi scripsi. magnos viros sepe fecisse: aliquos dies interponere quibus nos imaginaria paupertate exerceamus ad veram. quod eo magis faciendum est: quo delictis permaduimus. et omnia dura ac difficilia iudicamus: potius excitandus ex somno. et vellicandus est animus. admonendisque naturam nobis minimum constituisse. Nemo nascitur diues quisquis exiit in lucem. iustus est lacte et panno esse contentus. ab his inuitis nos regna non capiunt. Vale.

¶ Epistola. xxi. quae tendentem ad philosophiam impedit mundane felicitatis falsa estimatio. Et quod solum studiosum ingenium facit aliquem clarum. Et in omni quod habere cupimus: cupiditatibus detrahendum est.

cum istis negotiis tibi esse iudicas de quibus scripseras. Maximus negotium tecum habes. tu tibi molestus es. Quid velis nescis. melius probas honesta quam sequaris. Tides ubi sit posita felicitas. sed ad illam peruenire non audes. Quid sit autem quod te impediatur. quod parum ipse dispicis dicam. Magna haec esse existimas que relicturus es et cum proposueris tibi illam securitatem ad quam transitur? es. retinet te huiusmodi vitium a qua recessurus es fulgor tanquam in sordida et obscura casurum. Erras Lucili ex hac vita ad illam ascendit. Quod interest inter splendem et lucem cum haec certam originem habeat. ac sua ille nitatur alieno hoc inter hanc vitam et illam haec quae fulgore extrinsecus veni

ente percussa est. Crassa illi statim vmbra faclet quisquis obliterit. Illa vero suo lumine illustris est. Studia te tua clay et nobile efficiet. Exēpiū Epicuri referā cū Idomeneo scriberet. et illum avira spinosa. ad fidelem stabilemque gloriam reuocaret. Rigide tunc potentie ministrum et magna tractantem. Si gloria inquit tangeris. notiozem et epistole mee faciet. Quia oia ista que colis et propter que coleris. Numquid ergo meritus est? Quis Idomeneus noscet nisi Epicurus illum suis litteris incidisset. Omnes illos magistratus et satrapas. et Regē ipsū ex quo Idomenei titulus petebatur. oblitio alta suppressit nomen Attici perire Ciceronis epistole non sinūt. nichil illi profuisset gener Agrippa. et Liberius progener. et Drusus Cesar pronepos. iter tam magna noia tacere. nisi Cicero illū applicuisset. Profunda super nos altitudo temporis veniet pauca ingenta caput exerēt et in Idem quandoque silentis obitura obliuioni resistent ac se diuendicabūt. Quod Epicurus amico suo potuit permittere. hoc tibi permitto Lucili. habeo apud posteros gratiam. possum mecum duratura noia educere. Virgilius noster duobus memoriā eternam permisit. et prestat. Fortunati abo siquid mea carmina possūt. Nulla dies vnquam me mori vos eximet euo. Dum domus Enee capitolii immobile saxū. Accolet imperiumque pater romanus habebit. quoscūque in mediū fortuna protulit. quicūque mebra ac partes aliene potentie fuerāt. horum gratia viguit domus frequentara est dum isti steterūt. post ipsos cito memoria defecit. Ingenioque crecit dignatio. nec ipsis tantū honor habet. sed quicquid illorum memorie adhesit excipitur ne gratis Idomeneus in epistolā meā venerit. ipse eā de suo redimet. Adhuc Epicurus illā nobile sententiā scripsit: qua hortat. vt Pyroclea locuplere non publica. nec ancipiti via faciat. Si vis inquit Pyroclea diuitem facere. non pecunie adiitendū. sed cupiditatem detrahendū est. et prior ista sententia est. que interpretanda sit. et disertior que adiuuanda. hoc vnum te admoneo ne istud tantum existimes de diuitiis dictum. quocūque transuleris Idem poterit. Si vis Pyroclea honestum facere. non honoribus adiitendum est. sed

Epistolarum

cupiditatibus detrahendum. Si vis. Pyroclea esse in perpetua voluptate
 non voluptatibus addiciendum est. sed cupiditatibus detrahendum. Si vis
 Pyroclea senem facere. et implere vitam. non annis addiciendum est. sed cupidita-
 tibus detrahendum est. has voces non est quod Epicuri esse iudices publice sunt
 quod fieri in senatu solet. faciendum ego in philosophia quoque existimo. Cum
 censuit aliquis quod ex parte michi placeat. iubeo illum diuidere sententiam
 et sequor. Pro eo libentius Epicuri egregia dicta commemoro. ut isti
 qui ad ista confugient: spe mala induci qui velamenta ipsa suorum vitiorum
 habituros se existimant. prout quocumque terunt honeste esse viuendum. Cum
 audierint ista audient istis: hortulos et inscriptum hortulis hospes hic bene
 manebis. hic summum bonum voluptas est paratus erit istius domicili custos
 hospitalis humanus. et te polita excipiet et aquam quoque large administra-
 bit et dicet. Et quid bene acceptus est? Non irritant inquit hi hortuli fames
 sed extinguunt. nec maiorem ipsius potionibus sitim faciunt. sed naturali et
 gratuito remedio sedant. In hac voluptate consenti. de his tecum desideris
 loquor que consolationem non recipiunt quibus dandum est aliquid ut de-
 ficiant. Nam de illis extraordinariis que licet differre. licet castigare et op-
 primere. hoc unum commune factam. ista voluptas naturalis est. non necessa-
 ria. huic nihil debes. Siquid impendis voluntarium est. venter precepta
 non audit. poscit appellat. non est molestus creditor. paruo dimittitur si
 modo das illi quod debes. non quod potes. Vale.

¶ Epistola. xxii. quod occupationes consilio relinquende sunt. non precipitater
 fugiende et de varia quiete locorum et quod homines peiores moriuntur quam nascantur.

¶ An intelligis educendum esse te. ex istis occupationibus specio-
 sis et malis. sed quomodo id consequi possis queris quedam non nisi
 a presente monstrantur. Non potest medicus per epistolas tibi aut bal-
 nei tempus eligere. vena tangenda est. Aetius proverbium est. Gladiatorum
 in arena capere consilium aliquid aduersarii vultus aliquid manus mora

aliquid ipsa inclinatio corporis intuentem monet. Quid fieri soleat quid oporteat in vniuersū et mādari potest et scribi. Tale consiliū non tantū absētibus sed etiā posteris datur. illud autē quādo fieri debeat aut quēadmodū ex loquino nemo suadebit. cū rebus ipsis deliberandū est. Non tantū presentis sed vlgilantis est occasionē obseruare properantē. Itaqz hanc circūspice. hanc si videris prende et toto impetu totis viribus id age vt te istis officiis exuas. Et quidē quā sententiam feram attende. Censeo aut ex ista vita tibi. aut e vita exeundū Sed illud idem existimo. leui eundum via vt quod male ipseculisti soluas poti⁹ q̄ abrūpas dūmodo si alia soluedi ratio non erit vel abrumpas. Nemo tam timidus est vt malit sepe pendere q̄ semel cadere. Interim quod primum est impedire te noli contentus esto ne cogitis in que descendisti vel quod videri potest malus incidisti. Non est qd ad vltiora nitaris. aut p̄bas excusationem et apparebit te non incidisse. ista enim que dicit solent falsa sunt. non potut aliter. Quid si nollē? necesse erat. Nulli necesse est felicitatem cursu sequi est aliquid etiam si non repugnare subsistere nec instare fortune ferenti. Nunquid offenderis. si in cōsiliū non veni otantum sed aduoco? et quidem prudentiores q̄ ipse sū. ad quos soleo deferre si quid delibero epicuri epistolam ad hanc rem ptinentem legi. Idomeneo que scribitur quē rogat vt quātum potest fugiat et p̄peret ante q̄ aliquavis maior iterueniat et offerat libertatē recedē dī Idē tñ subicit nichil esse temptandum nisi cum apte poterit tēpestiueqz tentari. Sed cū illud tēp⁹ captatū diuenerit. exiliendū est. Dormitare de fuga cogitantem verat et sperat etiam ex difficilimis salutarem exitum: si nec. p̄o peremus ante tēp⁹. nec cessemus in tempore. Puto nūc et stoicā snias q̄ris. nō est q̄ quis q̄ illos apud te temeritatis ifamet cautiores q̄ fortes sunt Expectas forsitam vt tibi hec dicant. Turpe est. cedere oneri. luctari cū officio qd semel recepisti. Nō est vir fortis et strenu⁹ q̄ labore fugit. vix vbi cre scit illi. animus ipsa rerum difficultate. Dicentur tibi ista. si opere pre-

Epistolatum

cut habebit perseverentia. si nichil indignum bono viro facendum patient
dūne erit alioquin fordidus se et cōmestoso labore cōteret. nec in negociis
erit negocii causa ne illud quidem quod existimas eum facturum faciet vt
ambitiosis rebus implicitus earum semper estus ferat Sed cū viderit gra
nisa in quibus volutat incerta ancipitia refert pedē nōvertet terga. sed sen
sim recedet in tutū. Facile est autem mi lucill occupationes euadere. si oc
cupationū premia p̄tempseris. Illa sūt que nos morāt et detinent. Quid er
go? Tam magnas spes relinqūā? Ab ipsa messe discēdā? Nūdū erit latus?
incomitata lectica? Atrium vacuum? Ab his ergo inuiti hoies recedūt; et
mercedē miseriarum amant. ipsas execrant. Sic de ambitione. quomō de
amica querunt. Idē si verū affectū eoz inspicias. nō oderunt sed litigāt. Ex
cute istos qui que cupere deplorant. et de earū rerū loquūt fuga. quib? cae
rere nō possūt. At debis volūtarta esse illis in eo morā qđ egre ferre ipsos.
et misere loquunt. ita est mi Lucill. paucos seruitus plures seruitutē tenēt.
s; si deponere illā in aīo est. et libertas bona fide placuit. In hoc autē vnum
aduocatōnē petis vt sine perpetua sollicitudine id tibi facere pigat. Quid
nī te tota cohors stoicorū p̄batura sit. Om̄s zenones et Chryssippi moderatā
et honestatē suadebūt. S; si p̄pter hoc tergiversaris. vt circūspicias quū
feras tecū et quā magna pecunia instruas oculū. nūquā exitū inuenies. Nemo
cum sarcinis enatat. Emerge ad meliorē vitā. p̄piciis diis; s; nō sic quo mō
illis p̄piciunt. quibus bono ac benigno vultu mala magnifica tribuerūt.
ad hoc vniū excusati. qđ ista que vrunt. que exercuciant. optantibus data sunt
Jam imp̄imebā epistole signū. resoluenda est. vt cū solēni ad te munusculo
veniat. et aliquā magnificā vocem eecū ferat. et ecce occurrit michi nescio
vtrum verior. an eloquētior. cuius inquit? Epicuri. Adhuc enim alienas
sarcinas adoro. Nemo nō ita erit e. vita tanquā modo intrauerit quemcunq;
vis occupa. adolecentem. senem. mediū iuēnes eque timidū mortis eque
inscium vite. Nemo. quicquid habet facti. In futurum enim nostra distulimus.

Nichil me magis in ista voce delectat: quod exprobatum senibus infantia. Nemo inquit aliter: quam quomodo natus est, exit e vita. Falsum est, peiores morimur quam nascimur, nostrum istud non nature vitium est. Illa de nobis conqueri debet et dicere, quid hoc est: sine cupiditatibus vos genui, sine timoribus, sine superstitione: sine perfidia: ceterisque pestibus, quasles ista astia ex te, percepit sapientiam, si quis tam securus mori quam nasci, nunc vero trepidamus: cum periculum accessit, non animus nobis, non color constat, lachrye me nichil profuturæ cadunt. Quid est turpius: quam in ipso lumine securitatis esse sollicitum. Causa autem hæc est, quod inanes omnium bonorum sumus: vite desiderio laboramus non enim apud nos pars eius vlla subsedit: transmissa est et effluxit. Nemo quam bene vivat, sed quoadiu curat, cum omnibus possit contingere, ut bene vivant: ut diu nulli. Vale.

¶ Epistola. xxiii. De solido et inani gaudio, et de malovite principio.

Petas me tibi scripturum quam humane nobiscum hyems egerit, que remissa fuit et brevis: quam malignum ver sit, quam preposterum frigus, et alias ineptias verba querentium. Ego vero aliquid quod michi et tibi prodesse possit, scribam. Quid autem id erit: nisi ut te exhorter ad bonam mentem. Huius fundamentum quod si queris, ille gaudeas vanis. Fundamentum hoc esse dixi, etiam culmen est, ad summa pervenit, qui scit quo gaudeat, quam felicitatem suam in aliena potestate non posuit, sollicitus est, et incertus sui quem spes aliqua, prout licet ad manum sit, licet non ex difficili petat, licet illum nunquam sperata deceperint. Hoc ante omnia fac mi Lucili: discere gaudere, existimes me nunc detrahere tibi multas voluptates, qui fortuita submoneo: qui spes dulcissima oblectamenta deuitandas existimo. Immo contra, nolo tibi unquam deesse letitiam. Volo illam tibi domi nasci, nasci si modo intra teipsum sit. Ceteræ hilaritates non implent pectus, sed frontem remittunt: leues sunt, nisi forte tu iudicas eum gaudere qui ridet, animus debet esse alacer et fidens, et super omnia erectus. Michi crede, res severa est verum gaudium. An

tu existimas quæ quæ soluto vultu. et ut isti delicati loquuntur. hilariter oculo mouere
 et tremere. paupertati domum aperire? voluptates tenere sub freno? meditari
 et dolorem patientiam? Hec qui apud severos in magno gaudio est. sed pauperem bla-
 do. In huiusmodi gaudio possessione esse te volo. nunquam deficiet. cum semel videri peti-
 tur inueneris. leuissimum metallorum fructus in summo est. illa opulentiissima sunt quo-
 rum in alto latet vena. assidue plenus respicienda fodient. Hec quibus delectat
 vulgus. tenuem habent ac profusam voluptatem. et quodcumque inuentum gaudium est
 fundamentum caret. hoc de quo loquor ad quod te conor perducere solidum est. et quod
 plus pateat introitus. Fac oro te Lucili charissime. quod vultu potest te prestare fe-
 licem. dissiice et pulca ista que extrinsecus splendet. que tibi permittunt ab alio
 ad verum bonum spectare. et de tuo gaude. Quid est autem hoc de tuo? Te ipso et tui
 optima parte. Corpusculum quoque etiam si nihil fieri sine illo potest. magis ne-
 cessariam rem crede. quam magnam. Vanas suggerit voluptates breues peniten-
 das. ac nisi magna moderatione temperent in contrarium abituras. Ita dico
 In precipitiis voluptas ad dolorem vergit. nisi modum teneat. Modum autem tenere in
 eo difficile est. quod bonum esse credideris. Viri boni auiditas tuta est. Quid
 sit istud interrogas aut unde subeat. dicam. Ex bona conscientia. ex honestis con-
 silijs. ex rectis actionibus. ex contemptu fortuito. ex placido vite. et continuo teno-
 re veram prementis viam. Nam illi qui ex alijs propositis in alta transiliunt. aut
 ne transiliunt quidem. sed casu quodam transmittunt. Quomodo habere quicquid certum
 mensuram possunt suspensum et vagum. Pauci sunt qui consilio se suaque disponant ce-
 teri eorum more qui fluminibus innatant. non eunt. sed ferunt. Ex quibus alios leui-
 or vnda detrahit. ac molli vertit. alios vehementior rapuit. alios prime ripe
 cursu languescere deposuit. alios torrens impetus deiecit in mare. Ideo
 constituendum est quid velimus. et in eo perseverandum. Hic est locus soluen-
 di etiam alieni. possum enim vocem tibi Epicuri tui reddere. et hanc epistolam
 liberare. Molestum est sempervitam inchoare. aut si hoc modo magis sen-

suas potest exprimi. male viuunt qui semper viuere incipiunt. Quare inquis? desideras enim explanationem ista vox. Quia semper illis imperfecta vita est. Non potest autem stare paratus ad mortem qui non incipit viuere. Id agendum est. vt satis vixerimus. Nemo hoc putat qui orditur maximam vitam. Non est. q̄ existimes paucos esse hos propemodum omnes sūt. Qui dā viuere tūc incipiūt. cū desinēdū ē. si hoc iudicas mix. adictā q̄ magis admireris. Quidā ante viuere desierūt. q̄ inciperent Vale.

¶ Epistola. xxiiii. de p̄meditatione futuroꝝ periculoꝝ. ⁊ de non timēda morte. ⁊ de non incōsulte animū inclinando.

s Olicitum te esse scribis de iudicii enētū. quos tibi furor inimici denunciat. et existimas me suasurum. vt meliora tibi ipsi pponas et acquiescas spes blande. Quid enim necesse est mala accersere et satis cito patiēda cum venerint. Presumere ac presens tempus futur i metu perdere. est sine dubio stultum. quia quandoq̄ sis futurus miser. esse iam miserum. Sed ego alia te ad securitatē via ducā. si vis omnem sollicitudinem exuere. quicquid vereris ne eueniat. euen. urū vtiq̄ propone. et quodcunq̄ illud est malum tecum ipse metire. ac timorem tuum taxa. intelliges profecto aut non magnum. aut non longum esse quod metuis nec diu exempla quibus confirmeris colligenda sunt. Omnis illa etas tulit in quancunq̄ partem rerum. vel ciuiliū. vel externarum memoriam miseris occurrent tibi ingenia. aut profectus. aut impetus magni. Nāquid accidere tibi si dā naria potest durus. q̄ vt mittaris in exilium? vt ducaris in carcerem. nunquid vltra quicq̄ corpori timendum est. q̄ vt vratur? q̄ vt pereat? singula ista constitue. et contemptores eorum cita. qui non querendi sed eligendi sunt. Damnationem suam Rutillus sic tulit. tanq̄ nichil illi molestum aliud esset. q̄ q̄ male iudicaretur. Exilium Metellus fortiter tulit. Rutillus etiā libēter. Alter vt rediret reipub. preslitit. Alter reditū suū Sylle

Epistolatum

negavit: cui nichil tunc negabatur. In carcere Socrates disputavit. et exire/cum essent qui permitterent fugam/noluit. remansitq; vt duarum rerum gravissimarum hominibus metū dederet: mortis et carceris. Mutius ignibus manum imposuit. Acerbum est vri: quanto acerbius: si id te fatiēte patiaris. Et des hōiem non eruditum nec vllis preceptis contra mortem: aut dolorem/ subornatum. militari tantū roboze instructum. penas a se irriti conatus exigentem. spectato: desillātis in hostili foculo dextre stetit. nec aī remouit nudis ossibus fluentem manū q̄ ignis illi ab hoste subductus est. Facere aliquid in illis castris felicius potuit: nichil fortius. Et de quanto acrior sit ad occupanda pericula virtus. q̄ crudelitas ad irroganda. Facillius Porfenna Mutio agnouit quē voluerat occidere. q̄ sibi Mutio q̄ non occiderit. decantate inquis in oibus scholis fabule iste sunt. Tu michi cum ad contempnendum mortem ventum fuerit Catonem narrabis. Quid nē ego narrem? Alīma illa nocte Platonis librum legētem posito ad caput gladio. duo hec in rebus extremis instrumenta. p̄spererat: alterum vt vellet mori: alterum vt posset. Compositis ergo reb⁹ vtrūq; cōponi fracte atq; vitime poterant. id agendum existimavit. ne cui Catonem: aut occidere liceret. aut seruare p̄tingeret. et stricto gladio quē vsq; in illum diem ab omnī cede purum seruauerat. Nichil inquit egisti fortuna omnibus conatibus meis obstando nō p̄ me adhuc. sed p̄ patrie libertate pugnauit. nec agebas tanta pertinacia vt liber. s; vt inter liberos vluerem. nūc qm̄ deplorate sunt res generis humani. Cato deducatur in tmtū. impressit deinde mortiferū cor poris vulnus. quo obligato a medicis. cum minus sanguinis haberet minus virium animi. Idem tam non tantum Cæsari. sed sibi iratus nudas in vulnus manus egit. et generosū illum cōreptorēq; oīs potentie spiritū nō emisit. sed elecit. Non in hoc exempla hec cōgero. vt ingenium exerceam. s; vt te aduersus id qd maxime terribile videtur exhorter. Facillius autem exhortabor. si ostendero nō tantū fortes viros hoc momentū est laude anime con-

tempuisse: sed quosdam ad alia ignavos: in hac re equasse animū fortissimo
 rum. sicut illum. Enē Pompei socerū Scipionē: qui contrario in Africā
 vento relatus. cū teneri nauē suā vidisset ab hostibus ferro se transuerbe-
 ravit. et querētibus vbi. Imperator: esset Imperator inquit se bene habet.
 Hoc hec illi parem maioribus fecit et fatalē Scipionib⁹ in Africa gloriā
 non est interrūpti passa Multū fuit. Cartaginē vincere: sed amplius mortē
 Imperator inquit bene se habet. An aliter debebat Imperator equidem.
 Catonis mori: Non renoco te ad historias: nec ex oibus seculis cōtemp-
 tes mortis qui sunt plurimi. colligo. Respice ad hec nostra tēpora. de quorū
 languore. ac delitiis querimur. Omnes ordinis hoies succurēt. oīs fortu-
 ne omnis etatis. qui mala sua morte p̄ciderint. Nichil crede Lucilli: adeo
 mors timenda nō est. vt beneficio eius nichil ante ferendū timendūue sit.
 Securus itaq; inimici minas audi. et quous consciētia tua tibi fiduciam fa-
 ciat. tamē q; multa extra causā valent. et quod equissimū est spera. et ad id
 te quod est iniquissimū: para. Illud autē ante oīa memēto demere rebus tu-
 multū ac videre quid in quacūq; re sit. scies nichil esse in istis terribile. nisi
 ipsum timorē. Quod vides accidere pueris. hoc nobis quoq; masculis
 pueris euenit. Illi quos amant. quibus assueuerunt. cū quibus ludunt. si p-
 sonatos vident expauescunt. non hominibus tantū. sed rebus p̄sona demē-
 da est: et reddenda facies sua. Quid michi gladios et ignes ostendis et tur-
 bam carnificū circa te frementem? Tolle istam pompā sub qua lates et stul-
 tos territas. mors est. quā nuper seruus meus. quā ancilla contēpsit. Quid
 tu rursus michi flagella et eculeos magno apparatu explicas? Quid tu sin-
 gulis articulis singula machinamenta quibus extorqueantur apta et mis-
 le alia instrumenta ex carnificandi particulatim hominis? pone ista que
 nos obstupe faciunt. Zube contices cere gemitus et exclamations. et vocis
 inter lacerationes elisarum acerbitatem. Nempe dolo: est quem podagri
 cus ille cōtemnit. quem stomachicus ille in ipsi delitiis p̄fer. quē in puer-
 d. i.

Epistolarum

perio puella perpetitur. leuis est si ferre possū. breuis est si ferre nō possum.
 Hec in aīo voluta que sepe audisti. sepe dixisti. sed an vere audieris. an vere
 dixeris effectu. pba. Hoc enī turpissimū est. qđ nobis obici solet. verba nos
 philosophiē. nō opera tractare. Quid tu nūc primū tibi mortem imminere
 scisti. nunc exiliū. nūc dolorem? In hoc natus es. quicquid fieri pōt. quasi
 futurū cogitemus. qđ facere te moneo: s; scio te certe fecisse. Nūc admo neo
 vt animū tuū nō mergas in istam solitudinē. Habet abī ei et minus habe
 bit vīgoris cum exigendum erit. adhuc illum a p̄uata causa ad publicam
 dic mortale tibi et fragile corpusculum esse. cui non ex iniuria tantū. aut ex
 potentioribus vīribus denunciabī dolor. s; ipse voluptates in tormēta ver
 tunt. Epule cruditatem afferunt. ebrietates neruoz torporē tremorēq;. ubi
 dines pedum. manum articuloz omnium dep̄uaciones. p̄pauper fiā iter
 plures ero. exul sīam. ibi me natū putabo quo mittar. Alligabor. Quid ei?
 Nūc solutus sum. ad hoc me natura graue corporis mei p̄ndis astrinxit.
 moriar hoc dicis. desinam egrotare posse. desinam alligari posse. desinam
 mori posse. Non sum tam ineptus vt Epicuream cantilenam hoc loco per
 sequar. et dicam. vanos esse inferoz metus. nec fisionem rota nolui. nec sa
 xum humero Sisyphi trudi in aduersum. nec vllius vīscera. et renasci posse
 quotidie. et carpi. Nemo tam puer est. vt Cerberum timeat. et tenebras. et
 larualem habitū nudis ossibus coherētū. Mors nos aut p̄sumit. aut exiit
 emissis melloza restant onere detracto. consumptis nichil restat. bona pari
 ter malaq; submota sunt. p̄mitte michi referre hoc loco tuum versum. si
 prius admonuero. vt te iudices nō aliis scripsisse ista s; etiam tibi. Turpe ē
 aliud loqui. aliud sentire. quanto turpius aliud scribere. aliud sentire. Me
 mini te illum locum aliquē tractasse. nō repente nos in mortē incidere. s; mē
 nutatim p̄cedere. Quotidie morimur. quotidie enī demitur aliqua pars
 vite. et tunc quoq; cum crescimus. vita decrescit. Infantiā amissimus. de
 inde pueritiā. deinde adolescentiā vsq; ad extremum quicquid transit

optime dictu

temporis perit. hunc ipsū quem agimus diem. cum morte diuidimus. quem ad modum clepsydra non extremum stillicidium exhaurit. s; quicquid aēte defluxit. sic vltima hora qua esse desinimus. nō sola mortem facit. s; sola cōsumat. tunc ad illam peruenimus. s; diuvenimus. Hec cum descripsisses quo soles ore semper quidem magnus. nuuq̄ tamen acrior q̄ vbi veritati commendas verba. Dixisti mors non vltima venit. sed que rapit vltima mors ē. Malo te legas. q̄ epistolam meam. Apparebit enim tibi hanc quam timeamus mortem extremam esse non solam. video quo spectes. Queris qd huic epistole infulerim. quod dictum aliculus animosum. qd preceptum vtile ex hac ipsa materia que in manibus fuit mittetur aliquid. Obiurgat Epicurus non minus eos qui mortem concupiscunt. q̄ eos qui timent. et ait. Ridiculum est currere ad mortem tedio vite. cum genere vite. vt currendū esset ad mortem effecerts. Item alio loco dicit. Quid tam ridiculum. q̄ appetere mortem cum vitam tibi inquietam fecerts metu mortis. Illis adiūctas. et illud eiusdem note. liquet tantum hominum imprudentiam esse immo demerentiam. vt quidam timore mortis cogantur ad mortem. Quicquid horum tractaueris confirmabis animum. vel ad mortis vel ad vite patientiā. Et in vtrūq; emonendi ac firmandi sumus. et ne nimis amemus vitam. et ne nimis oderimus etiam cum ratio suadet finire. sed non timere. nec cum pro cursu capiendus est impetus. Vir fortis ac sapiens non fugere debet e vita. s; exire. et ante oīa ille quoq; vite affectus qui multos occupant. libido scilicet moriendi. Est enim mi Lucili. vt ad alia. sic etiā ad moriendū inconsulta animi inclinatio. que sepe generosos atq; acerrime indolis viros corripit. sepe ignauos tacentesq; illi cōremittit vitā hi grauiā. Quos vā subit eadē facili diuinēdiq; satietas. et vite nō obli. s; fastidiū. in qd prolabimur ipsa pellēte philosophia. dum dicimus quousq; eadē. Nepe expgiscar dormiam: satiabor. esuriam. algebo. estuabo. nullius rei finis est. sed in orbem nexa sunt omnia. fugiunt ac sequuntur diem nox premit. dies nox

Epistolatum

ctem estas in autumnum desinit. autūno hyems instat: que vere compescit
Dias sic transeunt. vt reuertant: nichil noui video. nichil noui facto. fit ali-
quando et huius rei nausea. multi sunt. qui non acerbum iudicent viuere:
sed supernacuum. Vale.

¶ Epistola. xxx. De corrigendis et nō iueterandis vitiis. Et de imaginaria boni viri presentia.

q **U**od ad duos amicos nros pertinet. diuersa via eundem est. alterius
enī vitia emēdāda. alteri⁹ frangenda sunt. vtar libertate tota: non
amo illum nisi offendo. Quid ergo inquis? Quadragenariū pupillū cogi-
tas sub tutela tua ptinere. Respice etatē ei⁹ iam duram et intractabilē. non
pōt reformari. tenera fungunt. an pfectur⁹ sim nescio. malo successū michi:
q̄ fiaē deesse. nec desperaueris. etiā diutinos egros posse sanari. si contra
intēpantiā steteris. si multa inuitos et facere coegeris et pati. Nec de altero
qdē satis fiducie habeo. excepto eo q̄ adhuc peccare erubescit. nutriēd⁹ est
hic pudor q̄ q̄diu in aīo ei⁹ durauerit. aliqs erit bone spei locus. Cū hoc ves-
terano parti⁹ agēdū puto. ne in desperationē sui veniat nec vllū tēp⁹ aggre-
diendi meli⁹ fuit. q̄ hoc fuerat dū interquiescit. dū emendato sibi est. aliis
hec intermissio ei⁹ imposuit: michi vba nō dat. expecto cū magno fenore vt
ita reditura: que nūc scio cessare. nō deesse. Impēdam huic rei dies. vtrum
possit aliqd agi. an non possit. experiar. Tu nobis tevt. factis fontē presta. et
sarcinas strahē. nichil ex his que habem⁹ necessariū est. ad legē nature re-
uertamur. diuitie parate sūt. aut gratuitū est quo egem⁹. aut vile. panē et
aquā natura desiderat. nemo ad hec paup⁹ est. intra que q̄s desiderii suū
claudit: cū ipsoloue de felicitate contendat. vt ait Epicur⁹. cui⁹ aliquā vocē
huic epistole inuoluā. Sic fac. inquit oīa tanq̄ te spectet aliqs. Prodest sū
dubio. custodē sibi iposuisse. et habere quē respicias. quē interesse cogitatio
nib⁹ tuis iudices. hoc quidē lōge magnificēt⁹ est. sic viuere tanq̄ sub alicu-
tus boni viri ac semp pntis oculis. S; ego etiā hoc ptentus sū. vt sic facias

*15 optima
sententiam*

No qd futuris

quecunq; factes tanq; spectet aliquis. Omnia nobis mala solitudo persuadet. Cum iam profeceris tantu. vt sit tibi etiā tui reuerentia. Itecedit dimittas pedagogū. Interim te aliquoru auctoritate custodi. Aut Cato ille sit tui Scipio. aut Uelius. aut cuius interuentu. perdit quoz homines uictia supprimerent. dum te efficias eum cū quo peccare non audeas. Cum hec effeceris. et aliqua ceperit apud te tui esse dignatio. Incipiam tibi permittere quod idem suadet Epicurus. Tunc precipue in teipso secede. et esse cogere in turba. Dissimilem te fieri multis oportet. dum tibi tuti non sit a te recedere. Circūspice singulos. Nemo est cui non satius sit. cum quolibet esse q; secum. Tunc precipue in teipso secede. cum esse rogeris in turba. si bonus vir. si quetus. si temperans vis esse alioquin in turbam tibi a te recedendum est. Istic enim malo viro propius es. Vale.

No homo propius

¶ Epistola. xxvi. De non accusando defectum nature. et qualiter boni viri meritum mora excusat. et q; egregium sit mortem discere.

Quo dicebam tibi in conspectu esse mee senectutis. iam vereor ne senectutem post me relinquerim aliud iamq; an. huic corpori vocabulum conuenit. quoniam quidem senectus lasse etatis nō fracte nomen. est inter decrepitos me numerā et extremum tangentes. gratias tamen michi apud te ago. Non sentio in animo etatis iniuriam cum sentias in corpore tantum vitia et vitiozu ministeria senuerunt viget animus et gaudet non multū sibi gaudet esse cū corpore magnā par tem oneris sui posuit exultat et michi facit controuersiam de senectute. hunc ait esse florem suuz credam? illi bono suo vtaf. ire in cogitationē iuuat et dispicere quid ex hac trāquillitate ac modestia mox sapientie debeā. qd etati et diligēt excutere q nō possim facere. que nolim profiti ne habituro aliqd si quicqd noli. quicqd nō possim non posse me gaudeo. Que eni querela est? Quod in cōmodum si quisquit debet desinere deficit. In cōmodum summū est inquit minui et deperire et vt proprie dicam liquecere. Non enim subito impulsu ac prostrato.

Epistolarum

ti sumus. carpinur. singuli dies aliquid subtrahunt viribus. et quis exitus
 est melior q̄ in finem suum natura soluente dilabi? Non q̄ aliquid mali est
 tunc et vita repentinus excessus. s; q̄ leuis hec via est subduci. Ego certe
 velut appropinquet experimentum. et ille laturus sententiam de oibus an-
 nis meis dies venerit. ita a me obseruo et alloquor. Nichil est in q̄ adhuc. q̄
 aut rebus. aut verbis exhibuissus. Leuia sunt ista et fallacia pignora animi
 mult' s; inuoluta lenocinis. q̄ p̄fecerim. morti crediturus sum. Nō tmi-
 de itaq; cōpono ad illum diem. quo remotis strophis ac fucis. de me iudi-
 caturus sum. virum loquar fortia an sentia. nunquid simulatio fuerit. et mi-
 nus quicquid contra fortunam lactau' verborum plumaculum. Remoue ex-
 istimationem hominum. dubia semper est. et in partē vitāq; diuidit. Nemo
 ne studia. totam vitā tracta. mors. de te. p̄nunciatura est. ita dico disputatio-
 nes et litterata colloquia. et ex preceptis sapientis verba collecta. et crudit'
 sermo. nō ostendūt verum robur animi. Est enī oratio etiā timidissimis aus-
 dar. Quid egeris. tunc apparebit cum animam. ages. Accipio patienter
 conditionem humanam. nō reformido iudiciū. Hec. mecum loquor. s; tecum
 quoq; me locutum puta. Junior es. quid refert? nō dinumerantur anni. In-
 certū est quo te loco mors expectet. Ita q; tu illam omni loco expecta. Desi-
 nere iam volebam et manus expectabat ad clausulam. s; conficienda sunt
 sacra. et huic epistole iaticū dandū est. p̄putas me non dicere. vñ sūpturus
 sum mutuum. scis culus. arcaytar. Expecta me pusillū et de domo fiet nume-
 ratio. Interim commodabit Epicurus. qui ait. Meditare vitū commodius
 sit. vel mortem transire ad nos. vel nos ad eam. Hic patet sensus. egregia
 res est mortem cōdiscere. superuacū forsita putas id discere quo semel vitē
 dum est. hoc est ipsū quare meditari debeam? s; discēdū est. q̄ an sciam?
 expiri nō possum? meditare mortē. q̄ hoc dicit meditari libertatez subet. q̄
 mori discit. seruire dediscit. Supra oēm potētiā est. certe extra omnē. quid
 ad illū carcer. et custodia. et claustra? liberum hostiū est. Una est cathena q̄

nos alligatos tenet. amor vite. q̄ vt non est abiiciend⁹. ita minuend⁹ est. vt si q̄ res exiget. nichil nos detineat nec impediat. quo min⁹ parati sim⁹. quod q̄q; faciendum est. statim facere. Vale.

¶ Epistola. xxvii. De voluptatis nocumēto ⁊ virtutis gaudio. ad qd̄ p̄ ex ternū adiutorii nō venit. ⁊ qd̄ nūq̄ nimis d̄f. qd̄ nō satis d̄scitur.

¶ Me inquis mones. iam enī te ipse monuisti. iam correxisti. ideo alioꝝ emendationi vacas. Nō sū tam improb⁹ vt curationes eger obeā. s; tāq̄ in eodē valindinario taceam de cōmuni malo tecū colloquor. remedia conuulco. Sic itaq; me audi tanq̄ mecū loquar. in secretū te meū admitto ⁊ te adhibito. mecū exigo. clamo michi ipse. numera annos tuos. ⁊ pudebit eadem velle. que volueras puer. eadē parare. Hoc deniq; tibi circa diem mortis presta moriātur ante te vitia. Dimitte istas voluptates turbidas. magno leuandas. uō venture tantū. s; preterite nocēt. Quēadmodū scelera etiā si nō sint deprehensa cū fierēt. sollicitudo nō cum ipsis abiit. ita improbarum voluptatum. etiam post ipsas penitentie est. nō sunt solide. nō sunt fideles. etiam si non nocent fugiunt. Aliquod potius bonum mansurum circumspecte. nullum autem est. nisi quod animus ex se sibi inuenit. So la virtus prestat gaudium perpetuum. securum. etiam si quid obstat nobis um modo interuenit. que infra feruntur. nec vnq̄ diem vincunt. Quando ad hoc gaudium peruenire continget. Non quidem cessatur adhuc. sed festinatur. multum restat operis in quod ipse necesse est vigilare. ipse laborem tuum impendas. Si effici cupis. delegationem res ista non recipit. Aliud isttarum genus adiutorium admittit. Caluissius Sabinus memoria nostra fuit diues. et patrimonium habebat liberum et ingenuum. nunq̄ vidi hominem beatum indecentius. huic memoria tam mala erat. vt illi modo nomen Ulyssis excideret. modo Achillis. modo p̄riami. quos tam bene nouerat. q̄ pedagogos nostros nouimus. Nemo vetulus nomenclator qui nomina non reddit. sed imponit tam properanter ille. quam Troian⁹ os

Epistolatum

z Achinos per salutabat. Nichilominus eruditus volebat videri. hęc itaqz
 compendiariam excogitavit. magna sūma emit seruos. vnum qui Homerū
 teneret. alterū qui Hesiodoz. nonem preterea lyricis. singulos assignavit.
 magno emisse illum non est qđ mireris: non inuenerat faciendos. sed loca
 vit. Postq̄ hęc familia illi comparata est. cepit conuiuas suos inquietare
 habebat ad pedes hos. a quibus subinde cum peteret versus quos referret
 sepe in medio versu excidebat. suastrilli sarellius quadratus. stultoz dicitū
 adrosos. et qđ sequit arrisos. z qđ duobus his adiectū est verisoz. vt grāma
 ticos haberet analectos. Cū dixisset Sabinus. centenis ml. libus sibi cōna
 re singulos seruos. Minoris inquit totidem scrinia emisses. Ille tamen in
 ea opinione erat. vt putaret se scire. qđ quisq̄ in domo sua sciret. Idem Sa
 tellius illum hortari cepit. vt luctaret. hōiem egrum. pallidum. gracile. cū
 Sabinus respondisset. et quomō possū vix vīuo. Noli obsecro inquit dicere
 non vides q̄ multos seruos valentissimos habeas. Bona mens nec cōmo
 dat nec emit. z puto si venalis esset. nō haberet emptorem. Et mala quoti
 die emit. S; accipe iam qđ debeo. z vale. Diuitie sūt ad legem nature cōpo
 sita paupertas. Hoc sepe dicit Epicurus aliter atqz aliter. S; nunq̄ nimis
 dē qđ nūq̄ sat; dicit. q̄busdā remedia mōstrāda. q̄busdā iculcāda sūt Gale

Epistola. xxviii. qđ nō loci. s; animi mutatione tristitia tollit. et de nō pa
 uocando discrimine. et qđ inuitū sit salutis notitia peccati.

h De tibi soli putas accidisse. et admiraris quasi rem nouam. qđ pe
 regrinatione tam longa. z tot locoz varietatibus. nō discussisti tri
 stitiā grauitatēq; mentis. Animū debes mutare. nō celū. licet vastū traiece
 tis mare. licet vt ait Virgilius noster. terreq; vrbesq; rece dāt. sequentur te
 quocunq; perueneris. vitta. Hoc idem cui dam querenti Socrates ait. quid
 miraris? Nichil tibi peregrinationes. pdesse cum te circumferas premit te
 eadem causa que expulit. Quid terrarum iuuare nouitas potest? Quid co
 gnitio vrbiū. aut locorum? In irritum cedit ista iactatio. Queris quare

refuga ista non adiuuet. tecum fugis. onus animi deponendum est. non aut
 tibi vllus placebit locus. talem nunc esse animu tuu cogita. qualem Virgili
 us noster vatis inducit. iam concitate et instigate. multumqz habetis in se
 spiritus. non sui. Bacchatur vates. magnum si pectore possit. excussisse deu
 vadis huc et illuc. vt excutias insidens pondus. qd ipsa factatione icommo
 dius fit. sicut in nau onera immota minus vrgent. inequaliter couolura. cl
 tius eam partem in quam iucubere demergunt. Quicquid facit contra te
 factis. et motu ipso nocet tibi. egrum enim concutis. At cum istud exeme
 ris malum. omnis mutatio loci iucunda fiet. in vltimas expellaris terras
 licebit. in quolibet barbarie angulo colloceris. hospitalis tibi illa qualis
 cunqz sedes erit. Ma gis qs veneris. q̄ quo interest. et ideo nulli loco adit
 cere debemus animum cum hac persuasione viuendum est. non sumvni an
 gulo natus. patria mea totus hic est mundus: qd si liqueret tibi non admi
 rareris. nil adiuuari te regionum varietatibus in quas subinde prioru te
 dio migras. prima enim queqz placuisset. si omnem tuam crederes. Mo pe
 regrinaris. sed erras ⁊ ageris. ac locum ex loco mutas. cum illud qd que
 ris. bene viuere. omni loco positum sit. nunquid tam turbidum fieri potest
 q̄ for? ibi quoqz licet quiete viuere. si necesse sit. Sz si liceat disponere se. co
 spectu quoqz et viciniã fori. pcul fugiã. Nam vt loca graua. etiam firmissi
 ma vilitudinem tentant. ita quoqz bone menti. nec dum adhuc perfecte. et
 coualescenti sunt aliqua pax salubria. Dissentio ab his qui in fluctus medi
 os eũt. et tumultuosa. pbãtes vitaz. quotidie cu difficultatib⁹ rerum. magno
 animo colluctant. Sapiens feret ista. non eliget ⁊ mallet in pace esse q̄ in
 pugna. Non enim multum. pdesticia sua. piecisse si cum alienis rixandum
 est. Triginta inquit tyranni Socratem circũsteterunt. nec potuerũt animũ
 eius infringere. Quid interest quot dñi sint? Seruitus vna est. hanc qui co
 tempit in quantalibet turba dñant: si liber est. Tempus est desinere. Sz si
 prius portioꝝ soluero. Innitium est salutis. notitia peccati. Egregie michi

Epistolatum

hoc dixisse videtur Epicurus. Nam qui peccare se nescit. corrigi non vult. deprehendas te oportet antequam emendes. Quidam vitiosi gloriantur. qui mala sua virtutum loco numerant. tu existimas aliquid. de remedio cogitare. Ideo quantum potes teipse coargue inquit in te accusatoris primum partem fungere deinde iudicis nouissime deprecatoris aliquando te offende. Vale.

Incipit liber quartus ¶ Epistola. xxix. quod licet non omnes monendi sint quod tamen contradicentes. vel illudentes docendi sunt et quod sapiens malit sibi placere quam populo.

D E Marcellino nostro queris. et vis scire quid agat. raro ad nos venit. nonnulla alia ex causa: quod quod audire verum timet a quo periculo iam abest. nulli enim nisi audituro dicendum est. Ideo de Diogene nec minus de aliis. Cunctis qui libertate permiscua usu sunt et obulos monuerunt dubitari solet: an hoc facere debuerint. Quid enim si quis surdos oburget aut natura morboque mutos? Quare inquit verbis parca? Gratuita sunt. Non possum scire an et profuturus sim. quem admoneo. illud scio alicui me profuturum si multos admonere spargenda manus est. non potest fieri ut non aliquando succedat multa tentari. Hoc mihi Lucili non existimo magno viro faciendum. diluitur eius auctoritas. nec habet apud eos satis potestatis quos posset minus obsolefacta corrigere. Sagittarius non aliquando ferre debet sed aliquando deerrare. Non est ars que ad effectum casu venit. Sapientia ars est certum petat eligat profecturos ab his quos desperauit. recedat non tamen cito relinquat. et in ipsa desperatione extrema remedia tentet. Marcellinum nostrum ego nondum despero. etiam nunc seruari potest. sed si cito manus illi porrigitur Est quidem periculum ne porrigente trahat. Magna in illo vis est ingenii. sed iam tendentis in prauum nichilominus adibo hoc periculum et audebo illi mala sua ostendere. faciet quod solet. aduocabit illas factitias que risum euocare iugentibus possunt. et in se primum; deinde in nos locabitur omnia que dicturus sum occupabit scrutabitur scholas nostras

et oblectet philosophis conglaria. amicas. gulam ostendet michi alium in
 adulterio. alium in popina. alium in aula. ostendet Marcum Lepidum phi
 losophum. Aristonem qui in gestatione diserebat. hoc enim ad edendas
 operas tempus acceperat. de cuius secta cum quereretur Scaurus ait uti
 que peripateticus non est de eodem cum consuleretur Julius Brecinus vir egre
 gius. quid sentiret non possum inquit tibi placere. nescio enim quid de gra
 du faciat tanquam de essedario interrogaretur. Hos michi circulatores sophi
 stas. qui philosophiam honestius neglexissent quam vendunt in faciem ingeret.
 Constitui tamen contumellas perpeti moueat ille michi risum ego fortasse
 illi lachrymas mouebo. at si ridere perseverabit gaudebo tanquam in malis. et
 illi genus insanie cultare contigerit. Sed non est ista hilaritas longa ob
 serua videbis eosdem intra exiguum tempus acerrime ridere. et acerrime
 tabere. Propositum est aggregedi illum et ostendere quanto pluri fuerit. quam mi
 noris multis videret. Vitia eius etiam si non excidero. inhihebo non desi
 nent sed intermittent. fortasse autem et desinent si intermittendi consuetudinem
 fecerint. Non est hoc ipsum fastidiendum. quoniam quidem grauter affe
 ctis tantatis loco bona est remissio. Dum me illi paro. tu interim qui potes
 qui intelligis unde. quo euaseris. et ex eo suspicaris. quousque sis enasurus
 compone mores tuos. attolle animum tuum aduersus formidata consiste.
 Numerare eos noli: qui tibi metum faciunt. Nonne videatur stultus. si quis
 multitudinem eo loco timeat. per quem transitus singulis est. Aque ad tuam
 mortem multis aditus non est. licet illam multi minentur. Sic illud na
 tura disposuit. spiritum tibi tam vnus eripiet. quam vnus dedit Si pudorem ha
 beres. vltimam michi pensionem remisisses. Sed ne ego quidem me sordi
 de geram in fenore eris alieni. et tibi quod debeo impendam. Nunquam vo
 lui populo placere nam que ego scio non. probat populus que probat popu
 lus. ego nescio. Quis hoc inquit. tanquam nescias cui imperem? Epicurus. Sed
 idem hoc oes tibi ex omni domo conclamabunt. Peripatetici. Academi

ei Stolci Linici. Quis enim placere populo potest cui placet vlti? Malis artibus popularis fauor acquirat. Silem te illis facias oportet: nō pbabūt. nisi agnouerint. Multo enim ad rem magis pertinet. qualis tibi videaris: q̄ qualis aliis. Conciliari nisi turpi ratione amor turpium non potest. Quid ergo illa laudata et omnibus perferēda artibus. rebusq; philosophia prestabit. scilicet vt malis tibi placere. q̄ populo vt existimes iudicia non numeres. vt sine metu deorum: hominūq; viuas. vt aut vincas mala aut finias? Ceterum si te videro celebrē: secundis vocibus vulgi. si intrante te clamor et plausus p̄atomimica ornamenta obstreperint: si tota ciuitate: te femine pueriq; laudauerint. quid nī ego tui miserear cum sciam que via ad istum fauorem ferat. Vale.

¶ Epistola. xxx. q̄ nichil habet de spe vite quem senectus ducit ad mortem. Tante etiam subiciuntur cause quare mors timenda non sit.

b Assum Ausidium virum optimū vidi quassum: etati oblectantē Sed iam plus illū degrauiat: q̄ q̄ possit attolli. Magno senectus et vniuerso pondere incubuit. Scis illum semper infirmi corporis et exhausti fuisse. diu illud continuit: et vt verius dicam. concinnauit subito defecit. quemadmodū in nauis. que sentinā trahit vni rīme. aut alteri obstitit. Ab se plurimis locis laxari cepit et credere. succurri nō potest nauiglo de hisce et. Ira in senili corpore aliquatenus imbecillitas festineri et fulciri potest: vbi tanq̄ in putri edificio omnis iunctura diducitur. et dum alta excipitur alta discinditur. circumspectandū est. quomodo exreas. Bassus tamē noster alacri animo est. hoc philosophia prestat in conspectu mortis hilarē et i quo cunq; corporis habitu fortem. letumq; nec deficientem quīs deficiat. Magnus gubernator. et scisso nauigat velo. et si exarmauerit tamē reliquias nauigii apta ad cursū. Hoc facit Bassus nō. et eo aīo vultuq; finem suū spectat quo alienū spectare nimis securus putares. Magna res ē Lucili. hec et diu discēda cū aduētat hora illa ienitabilis equo aīo abire. Alia ḡna mortis spel

mixta sūt. desinit morbo. incēditū extinguit. ruina quos videbat oppressura
deposuit. mare quos hauserat eadem vi qua sorbebat elecit incolumes. gla
diū milles ab ipsa perituri cerulce reuocauit. Nichil habet qđ speret quē
senectus ducit ad mortē. huicvni interdici nō pōt. Nichillo genere hoies mol
tus moriunt. s; nec diutius. Bassus nostervidebat michi. psequi se. et cōpo
nere et viuere tāq̄ superstes sibi. et sapienter ferre desiderium sui. Nam de
morte multa loquit. et id agit sedulo. vt nobis persuadeat si quid incōmodi
aut metus in hocnegocio est. morientis vitium esse. nō mortis nō magis in
ipsa quicq̄ esse molestia. q̄ post ipsam. Et am demens autē est qui tmet qđ
nō est passurus. q̄ qui tmet qđ non est sensurus. An quisq̄ hoc futurū cre
dit. vt per quā nichil sentit. ipsa sentiat? Ergo inquis mors adeo extra omne
malum est. vt sit extra omne malorum metum. Nec ego scio et sepe dicta. et
sepe dicenda. s; neq; cum legerē eque michi. pfuerunt. neq; cum audirē hīs
dicentib; qui negabant timentia. a quoz metu aberant. Hic vero plurimus
apud me auctoritatis habuit. cum loqueretur de morte vicina. dicā etiam
quid sentiam. Puto fortiozem eum esse. qui in ipsa morte est. q̄ qui circa
mortem. Mors enim admota etiam imperitis animum dedit. nō euitand;
ineuitabilia. Sic gladiator tota pugna timidissimus. iugulum aduersario
prestat. et errantem gladium sibi attemperat Et illa que in. ppinquo ēvtiq;
ventura desiderat letam animi firmitatē. que est rarior. nec potest nisi a sa
piente prestari. Tibentissime itaq; illum audiebam quasi ferentē de morte
sententiā. et qualis esset eius natura. velut. ppin inspecte iudicantem. qđ
vt puto fidei haberet apud te. plus ponderis. si quis. reuulsisset. et in morte
nichil mali esse narraret expertus. Accessus mortis; quā perturbationē af
ferat. optime tibi hī dicent; qui secūdam illā steterunt: qui venientem et vide
runt et receperūt. Inter hos Bassum licet numeres. qui nos decipi noluit.
Ita ait. tam stultū esse qui mortem tmeat. q̄ qui senectutem. Nam quē ad
modum senectus adolescentiam sequit. ita mors senectutez. Viuere noluit

Epistolatum

qui mori nō vult. Vita enim cū expectatione mortis data est. Ad hanc itur
quam ideo timere de mortis est, quia certa expectatur dubia mentiuntur.
mors necessitatē habet aquam et inuictā. Quis queri potest in ea conditio
ne se esse, in qua nemo non est? prima autē pars est equitatis equalitas, sed
nunc superuacū est nature causam agere, que non aliam voluit legem no
stram esse, q̄ suā, quicquid composuit, resoluit, et quicquid resoluit compo
suit iterum. Jam vero sicut cōtingit, vt illum senectus leuiter emitteret nō
repente auulsum vite, sed minutatim subductum. Nonne ille agere gratias
oibus dijs debet, q̄ satius ad requiē hominī necessariā lassō gratā p̄ v
ctus est? Vidēs quosdam optantes mortē, et quidem magis q̄ rogari solet
vita nescio vtros existimen, maiorē animū nobis dare qui deposcunt mor
tem, an qui hilares cam quietiq; operisunt, quoniā illud ex rabie interdū
ac repentina indignatione fit hec ex iudicio certe tranquillitatis est. Ele
nit aliquis ad mortē iratus mortī, venientem nemo hilatis excipit nisi qui
se ad illam diu cōposuerat. Fateor ergo ad hominē michi charus ex pluri
bus causis me frequentius venisse, vt scirem an illū toties eundē inuenirez
Nunquid cū corporis viribus minueretur animi vigor qui sic crescebat illi
quomodo manifestior notari solet agitatorum letitia, cum septimo spatio
palme appropinquant? Dicebat enim ille Epicuri preceptis obsequēs pri
mum sperare se nullū dolorē esse in illo extremo an helitu, si tamē esset ha
beret aliquantū in ipsa breuitate solati. Nullum enī dolorē esse longū, qui
magnus est. Ceterū succursurum sibi etiā in ipsa distractione anime corpo
risq; si cū cruciatu id fieret, post illum dolorē se dolere nō posse. Non dubi
tare autē se, qui senilis anima in primis labris esset, nec magna vidistras
heretur a corpore. Ignis qui valentē materiā occupauit, aqua et iterdū rui
na extinguendus est. Ille qui alimētis deficit sua sponte subdit. Liben
ter hoc mi Lucili audio, nō tanq̄ noua sed tanq̄ in rē presentez perductus.
Quid ergo? Non multos spectauī abrumpentes vitam. Ego vero vidi sed

plus momenti apud me habent. qui ad mortem veniunt sine odio vite. et admittunt illam. non attrahunt. Illud quidem agebat tormentum. nostra nos sentire opera. quod tunc trepidamus cum prope a nobis esse credidimus mortem. A quo enim prope non est parata omnibus locis. omnibusque momentis? Sed consideramus inquit. tunc cum aliqua causa morientem videtur accedere. quanto alie propinquiores sint. que non timeantur. Hostis alicui mortem minabatur. hanc cruditas occupavit. Si distinguere voluerimus causas metus nostri. inuenimus alias esse. alias videri. Mortem non timeamus sed cogitationem mortis. Ab ipsa enim semper tantumdem absumus. Ita si timenda mors est. semper timenda est. Quod enim tempus morti exemptum est? Sed vereri debeo. ne tam longas epistolas petus quam mortem oderis. Itaque finem faciam. Tu tamen mortem. ut nunquam timeas semper cogita. Vale.

¶ Epistola. xxxi. De assentatione cauenda. de contemptu laboris et excellentia virtutis et animi

a Nosco Lucillum meum. incipit quem promiserat exhibere. sequere illum impetum animi. quod ad optima queque calcatis bonis popularibus libas. non desidero maiorem melloremque te fieri. quam moliebaris. Fundamenta tua multum loci occupauerunt. tantum effice quantum conatus es et illa que tecum in animo tulisti. tracta. Ad summam sapiens eris. si claueris aures quibus ceram parum est obdere. firmiore spissamento opus est quam in sociis visum Ulysses ferunt. Illavox que timebatur. erat blanda. non tamen publica. At hec que timenda est. non ex uno scopulo. sed ex omni terrarum parte circūsonat. Preteruehere itaque non unum locum insidiosam voluptate inspectum. sed omnes vrbes. Surdum et amantissimum tuis presta bono animo male precamur. Et si esse vis felix. deos ora ne quid tibi ex his que optantur eueniat. non sunt ista bona. que in te isti volunt congeri. Verum bonum est quod beate vite causa et firmamentum est sibi fidere. hoc autem contingere non potest. nisi contemptus est labor. et in eorum numero habitus. que neque

Epistolarum

bona sunt neq; mala. Fieri enī non potest. vt vna res modo bona sit: modo
 mala. modo leuis ⁊ perferenda. modo expauescenda. labor bonum non est
 Quid est ergo bonū? Laboris contemptio. non curare cum oportet laborē
 subire. Itaq; in vanum operosos culpauerim. Rursus ad honesta ni-
 tentes quantomagis incubuerint. minusq; sibi vitia consurgere permise-
 rint admirabor ⁊ clamabo tanto melior surge ⁊ spira ⁊ celiuum istum vno si
 potes spiritu exupera. Generosos animos labor nutrit. Non est ergo quod
 ex illo voto parentū tuorū eligas. quid contingere tibi velis. quid optes. ⁊
 in totum tam permaxime ap to viro Turpe est etiam nūc deos fatigare. qđ
 votis opus est? Fac teipse felicem. facies autem si intellexeris bona esse. qui
 bus admixta virtus est. turpia quibus malicia cōiuncta est. quemadmodū
 sine mixtura lucis nichil splēdidum est. nichil atrum: nisi qđ tenebras habz
 aut aliquid in se traxit obscuri. quemadmodū sine ablutio ignis nichil ca-
 lidū est. nichil sine aere frigidum. Ita honesta ⁊ turpia virtutis ac malicie
 societas efficit. Quid ergo est bonum? Rerum scientia. Quid malum est?
 Imperitia rerum. Ille prudens vitq; artifex. p tempore queq; repellit. aut
 eliget. sed nec que repellit timet. nec mirat que eligit. si modo magnus illi.
 ⁊ inuictus animus est. Submitti te ac deprimi veto. laborem si non recuses
 parum est posse. Quid ergo inquis. labor friuolus ⁊ superuacuuus est: quem
 humiles cause vocauerunt: nō est malus. non magis q̄ ille qui pulchris re-
 bus impenditur. qm̄ animi est ipsa tolerantia. qui se ad dura et aspera hoz-
 tatur. ac dicit quid cessas? Non est viri timere sudorem. huic et illud acce-
 dat. vt perfecta virtus sit equalitas ac tenor vite per oīa consonans sibi qđ
 nō potest esse. nisi rerum scientia contingat. et ars per quam humana ac di-
 uina noscant. hoc est summum bonum. qđ si occupas. incipis deorum soci⁹
 esse. non supplex. Quomō inquis isto peruenis. non per apeninum graueue
 montem. nec per deserta candante. nec syrtes tibi. nec Scylla. aut charyb-
 dis. a deinde sunt que tamen omnia transisti pro procuratūncule plecto-

Tutum iter est. iucundum est ad quod natura te instruxit. dedit tibi illa que si non deserueris. par deo confurges. parem autem te deo pecunia non faciet. De nichil habet. pretexta non faciet. De nudus est. fama non faciet. nec ostentatio tui. et in populos nostris dimissa notitia. Nemo nouit deum. multi de illo male existimant. et impune non turba seruoꝝ lecticam tuam per itinera uerba nam ac peregrina portantium. Deus ille maximus potentissimusque ipse uerhit oia. nec forma quidem et uires beatus te facere possunt. nichil horum non patitur uetustatem. Querendum est quidnam fiat idies eius cui non possit obstari. Quid hoc est? Animus. sed hic rectus. bonus. magnus. Quid aliud uoces hunc quod deum in humano corpore hospitatum? Hic animus tam in equum Romanum. quam in libertinum quam in seruum potest cadere. Quid est equus Romanus. aut libertinus aut seruus? Hic ex ambitione. aut iniuria nata. Subsilire in celum ex angulo licet. Exurge modo. et te quoque dignum finge deo. finges aureas non auro. aut argento. nec potest ex hac materia imago deo exprimi similis cogita illos cum propici essent fictiles fuisse. Vale.

¶ Epistola. xxxiii. Laudat secessum a turba. rursus huius uite admodum percurrendum

i Inquiro a te. et ab omnibus sciscitor quod ex ista regione uenimnt. quid agas? ubi? et cum quibus moreris? Res dare non utes. tecum sum. Sic uiuentiam quam quid facias auditurus sum. imo tamquam uisurus. Queris quid me maxime ex his que de te audio delectet. quod nichil audio. quod plerique ex his quos iterum rogo nesciunt quid agas. hoc est salutare non conuersari dissimilibus. et diuersa cupientibus. Habeo quidem fiduciam. non posse te torqueri. mansurumque in proposito. etiam si sollicitantium turba circumeat. Quid ergo est? non timeo ne mutent te timeo ne impediant. multum autem nocent etiam qui morantur. utique in tanta breuitate uite. quam breuiorem inconstantia facimus. Aliud eius subinde atque aliud facientes initium. Deducimus illam in particulas. ac lancinamus. Prope ergo Lucili charissime. et cogita quantum additurus celeritati fueris. si a ter
c. i.

go hostis instaret. si equitem aduentare suspicareris. ac fugientiu premere vestigia. fit hoc premereris. accelera: et euade. perduc te in tuum. et subide considera quod pulchra res sit sumare vitam ante mortem. deinde expectare securam reliquam sui temporis partem. nichil sibi in possessione beate vite positum: que beator non sit si longior. Quoniam illud videbis tempus. quo scies non tempus ad te pertinere. quo tranquillus placidusq; eris. et crastinu negligens in summa tui satietate. Vis scire quid sit. quod faciat homines auidos futuri? Memo sibi continetur. Optauerunt itaq; tibi alta patres tui. Sed ego contra tibi omnium corruptum opto. quorum illi coptam. Nota illorum multos complant ut te locupletent. quicquid ad te transferunt. alicui detrahendum est. Opto tibi facultatem tui. ut vagis cogitationibus. agitata mens tandem resistat. et certa sit. ut placeat sibi. et in te lectus verbis bonis. que simul intellecta sunt possideant etatis adiectone non egeat. Ille demum necessitates supergressus est. et exactoratus ac liber. qui viuit vita peracta. Vale.

¶ Epistola. xxxiii. Quomodo omnia philosophice verba pondus habent. et quod turpe sit semper ex commentario sapere.

Consideras his quoque epistolis. sicut prioribus ascribi aliquas voces nostrorum procerum. Non fuerunt circa flosculos occupati. totus contextus illorum virilis est. inequalitatem scias esse. ubi que eminentia notabilia sunt. non est admirationi vna arbor. ubi in eadem altitudine. tota silua surrexit. eiusmodi vocibus referta sunt carmina. referte historie. Itaque non illas Epicuri existimes esse. publice sunt. et maxime nostre. Illi magis annotant. quod rare iterum interueniunt. quod inspectate. quod mixta est fortiter aliquid dictum ab homine molliciem professo. ita enim plerique iudicant. apud me est Epicurus et fortis licet manuleatus sit. Fortitudo et industria et labor arte questus. et ad bellum prepta mens. tam in perlas quam in alre cinctos cadit. Non est ergo. quod exigas excerpta et repetita. primum est apud nostros quicquid apud alios excerptum. Non habemus itaque ista odorifera. nec emptorem decipimus. nichil inuen

tarum cum intrauerit preter illa que in fronte suspensa sunt. Ipsis permit-
 timus vnde velint sumere exemplaria. puta nos velle singulares sententias
 ex turba separare. Qui illas assignabimus? zenon. an Cleanti. an Chry-
 sippo. an pane clo. an Possidonio? Non sumus sub rege. sibi quisq; se ven-
 dicat apud istos quicquid Hermacus dixit. quicquid Metrodorus. ad vnu
 refertur. Omnia que quisq; in illo p'tubernio locutus est. vnus ductu. et au-
 spicis dicta sunt. Non possumus inq; licet tentemus educere. aliquid ex tā
 ta rerum equalium multitudine. pauperis est numerare pecus quocunq; mi-
 seris oculum. id tibi occurret quod eminere posset. nisi inter paria legeres-
 tur. Quare deponere istam spem. posse te summam degustare ingenia ma-
 ximorum virorum. Tota tibi igitur inspicienda sunt. tota tractanda. Res
 geritur. et per linamenta sua ingenii opus necitur ex quo nichil subduci
 sine ruina potest. Nec recuso quo minus singula mēbra dummodo in ipso
 homine consideres. non est formosa cuius crux laudatur. aut brachium. s;
 illa cuius vnuerfa facies. partibus admirationem singulis abstulit. Si ta-
 men exegeris. non tam mendice tecum agam. sed plena manu fiet. Ingens
 eorum turba est passim saccutum. Sumenda erunt. non colligenda. nō enī
 excidunt. sed fluunt perpetua et inter se contexta sunt. nec dubito quin mul-
 tum conferant rudibus. adhuc et extrinsecus auscultantibus. Facilius enī
 singula insidunt circumscripta et carminis modo inclusa. Ideo pueris et
 sententias ebiscendas damus. et has quas greci chrias vocant. q; cōplecti
 illas puerilis animus potest: qui plus adhuc non capit certū pfectus. Alio
 captare flosculos turpe est. et fulcres se notissimis ac paucissimis vocib;. et
 memoria stare. Sibi tā imitat. dicat ista nō teneat. Turpe ē enī seni. aut p-
 spiciēti senectutē. ex cōmētatio sapere. Hoc zenon dixit. Tu qd; hoc Cleā-
 tes. Tu qd; quousq; sub alio moneris? et impera. et dic qd; in memoie traditur
 aliqd; et de tuo pfer. Omnes itaq; istos nunq; auctores semper interpretes
 sub aliena vmbra latentes. nichil existimo habere. generosi. nunq; ausos
 e.ii

facere aliquid. Quod diu didicerant memoriam in alienis exercuerunt. Aliud est enim meminisse, aliud scire. Meminisse est rem commissam memorie custodire, at contra scire est, et sua facere queque nec ab exemplari pendere, et totiens respicere ad magistrum. Hoc dixit Zenon, hoc Cleantes. Aliquid inter sit inter te, et librum. Quousque discas? Jam et precipere, quid est cur audiam quod legere possum. Multum inquit uia uox facit, non quidem hec que alienis uerbis commoda est, et actuarii uice fungit. Adhuc nunc quod isti qui non tutelesue fiunt, primum in ea re sequuntur priores, in qua nemo non a priore desciuit, deinde in ea re sequuntur: que adhuc queritur. Nunquam autem inueniet, si contra fuerimus inuentis. Preterea qui aliud sequitur, nihil inuenit imo nec querit. Quid ergo non ibo per priorum uestigia? Ego uero utar uia uetere, sed si priorem plamoremque inuenero, hanc munitam, et qui ante nos ista mouerunt, non domini nostri sed duces sunt, patet omnibus ueritas, nondum est occupata, multum ex illa etiam futuris relictum est. Vale.

¶ Epistola xxxiii. Quomodo delectat magistrum, perfecti discipuli, et quomagna pars bonitatis est uelle fieri bonum.

c Resco et exulto, et discussa senectute recalesco, quotiens ex his que agis ac scribis intelligo quantum teipsum nam turbam olim reliqueras super te geris. Si agricolam arbor ad fructum perducta delectat si pastor ex fetu gregis sui capit uoluptatem, si aluum suum nemo aliter intuetur, quam ut adolescentiam illius suam iudicet, quid euenire credis his que ingenia educauerunt et que tenera foaueat adulta subito uident. Assero te michi meum opus es, ego cum uiderem idole tuam, iniecti manum, exhortatus sum, addidi si mulos: nec lente ire passus sum, sed subinde incitauit, et nunc idem facio, sed iam currentem hortor, et inuicem hortatem. Quid aliud inquis adhuc uolo? In hoc plurimum est, non sic quomodo principia totius operis dimidiata occupare dicuntur, ita res animo constat. Itaque pars magna bonitatis est uelle fieri bonum. Scis quemadmodum bonum dicam, perfectum, absolu-

tum. quem malum facere nulla vis. nulla necessitas possit. hunc in te p'picio. si perseueraueris. et icubueris. et id egeris. vt omnia facta dictaq; tua inter se cōgruāt. ac respōdeāt sibi. r vna forma percussa sint. Nō est huius animus in recto culus acta discordant. Vale.

¶ Epistola. xxxv. De differentia amicitie. et amoris. r viuo gaudio. r constantia animi.

c Am te tamvalde rogo vt studeas. meum negocium ago. habere amicum volo: quod contingere michi. nisi pergis. vt cepisti excolere te nō potest. Hunc enim amas me. amicus non es. Quid ergo? hec inter se diuersa sunt. Immo dissimilia. qui amicus est amat. qui amat non utiq; amicus est. Itaq; amicitia semper p'dest. amor aliquando etiam nocet. Si ob nichil aliud. ob hoc perforce. vt amare discas. Festina ergo dum michi p'picio. ne istud alteri didiceris. Ego quidem iam percipio fructum. cū michi fingovno nos animo futuros. r quicquid erati mee vigoris abscessit. id ad me ex tua. quāq; non multum abest. rediturum. S; tamen quoq; re ipsa eētetus volo. Venit ad nos ex his quos amamus etiam absentibus gaudia: s; id leue et euandū. conspectus et p'ria r cōuersatio. h; aliqd viue voluptatis. Atiq; si non tm̄ quem velis. videas. s; r q̄l'el' videas Differ itaq; te michi ingens munus. r quo magis instes. cogita te mortalem esse me scnem. Propera ad me. sed ad te prius profice. et ante omnia hoc cura vt costes tibi. Quotiens experiri voles. an aliquid actum sit. obserua an eade; hodie velis. que heri. mutatio voluntaris indicat animum natate alibi. atq; alibi apparere. put tulit ventus. Non vagatur quod fixum atq; fundatum est. Istud sapienti. p'fecto contingit aliquatenus. et p'ficiēti p'fectoq;. Quid ergo interest: hic cōmouetur quidem. nō tamen transit. sed suo loco nutat. ille ne commouetur quidem. Vale:

¶ Incipit liber q̄nt⁹. ¶ Epistola. xxxvi. De inq̄era felicitate. de bona horiditate. Et qd' p'p'ia a boni animi meditatio ad vcrā p'philosophiā p'ducit
c. iii.

Epistolarum

Adicum tuum hortare: vt istos magno animo contemnat qui
a illum obiurgant. q̄ vmbra[m] ⁊ octium petierit: q̄ dignitatē suā
vestituerit. ⁊ cū plus consequi posset: pretulerit quietē oībus q̄
vtiliter negociū suum gesserit quotidie illis ostendet. Hi quibus inuidetur
non desinent transire. alii elidentur. alii cadent. res est iniqua felicitas.
ipsa se exagitat. mouet cerebrū non vno genere altos in aliud irritat. hos
in potentia. illos in luxuria. hos inflat. illos mollit. ⁊ totos resoluit. At be-
ne ali quis illam fert. sic quomodo vinū. Itaq; nō est quod tibi isti persuas-
deant eum esse felicē. quia multis obfidetur. Sic ad illū quēadmodū ad la-
cum concurritur. quē qui exhauriunt conturbāt. Hugatorū ⁊ inertē vocāt
Scis quosdā peruerse loqui ⁊ significare contraria felicē vocabant. Quid
ergo erat? He illud? He illud quidē curo. quod quibusdā nimis horridi aut
mivideatur ⁊ tetrici. Ariston aiebat. malle se adolescentē tristē q̄ hilarem ⁊
amabilem turbe. Atum enī bonū fieri. quod recens durū ⁊ asperū visū est
non pati cratem. quod in dolio placuit. Sin eum tristem appellat. ⁊ iunctis
processibus suis. bene se dabit in vetustate ipsa tristitia. p̄seueret mo-
do collere virtutem. p̄hibere liberalia studia. nō illa quibus profundi sa-
tis est. sed hec quibus tingendus est animus. hoc est discendi tēpus. Quid
ergo? Aliquid est quod non sit dicendū? Minime. Sed quemadmodū stu-
dere oībus annis honestum est. ita non oībus institui turpis ⁊ ridicula res
est elemētarius senex. p̄uent parandū est seni vtendū. Facies ergo rem vti-
lissimam tibi si illū. q̄ optimū feceris. Nec atunt beneficia esse expetenda
tribuedaq; nō dubie prime sortis. que tā dare. p̄dest q̄ accipere. Deniq; ni-
hil illi tā liberi ē qui spopōdit min⁹ autē turpe est creditori q̄ spei bone de-
coquere. At illud es alienū solvendū. opus est negociāti navigatione pro-
spera agrū colēti. vbertate eius quā colit terre. celi fauore. ille quod debet
sola potest voluntate persoluere in mores ius fortuna non habet. hos di-
sponat. vt q̄ tranquilissimus animus ille q̄ perfectum ventat. qui nec abla-

tum sibi quicquid sentit nec adiectum. sed in eo habitu est quocumque res cedat
 cui siue aggeruntur vulgaria bona supra res suas eminet siue aliquid ex
 istis. vel omnia casus excussit. minor non fit si in parthis natus esset. arcum
 infans statim tenderet. si in germania protinus puer. tenerum hastile vi-
 braret. si auorum nostrorum temporibus fuisset. equitate. et hostem. comi-
 nus percutere didicisset. Hec singulis disciplina gentis sue suadet atque in-
 scitatio corporis pondere serpit. ac longius quam voluit effertur. Sic ista
 perat. Quid ergo huic meditandum est? quam aduersus omnia tela. quam aduersus omne
 genus hostium bene facit mortem continere. que quin habeat in se aliquid
 terribile. ut et animos nostros quos in amorem sui natura formauit. offedat.
 nemo dubitat. Hec enim opus esset in id comparari et acui. in quod instin-
 ctu quodam voluntario tremus. sicut fertur omnes ad obseruationem sui. nemo
 discit. ut si necesse fuerit equo animo in rosa taceat. sed in hoc duratur. ut
 tormetis non submittat fidem. ut si necesse fuerit stans etiam aliquando sau-
 tius pro valo peruiget. et ne quidem pilo incumbat. quia solet obrepere in-
 term somnus in aliquo adminiculum reclinatis. mors nullum habet incom-
 modum. esse enim debet et aliquid cuius sit in commodum. quod si tanta cupidi-
 tas te logioris eui tenet. cogita nichil eorum que ab oculis abeunt. et in rerum
 naturam ex qua prodierunt. ac mox prodierunt. ac mox processura sunt res
 conduntur consumi desuunt ista non pereunt et mors quam pertimescimus
 ac recusamus intermittit vitam non eripit. Veniet iterum qui nos reponat
 dies in lucem quam multi recusarent. nisi oblitos reduceret Sed postea diligentius
 docebo omnia que videntur perire mutari equo animo debet reditur? exire. Obserua
 orbem rerum in se remeantium videbis nichil in hoc mundo extingui sed vicibus
 descendere ac surgere. estas abiit sed aliam illam? adducit hunc cecidit referat
 illam sui mensis solem nox obruit sed ipsam statim dies abiget stellarum iste
 discursus quicquid preterit reperit pars celi leuatur assidue pars mergitur.
 Denique finem faciam. si hoc unum adiecero. nec infantes. nec pueri
 c. llii.

Epistolarum

ros. nec mente lapsos timere mortem. et eē turpissimū si eam securitatē nobis ratio non prestat. ad quam stultitia perducit. Vale.

¶ Epistola. xxxvii. De duplici magnanimitate. Et quomō ad verā libertatē philosophia perducatur.

¶ Quod maximum vinculū est. ad bonā mentē. pmissi vix bonū. sacramento rogatus es. verū debet se si quis tibi dixerit. Dole esse militiā et facillē nolle te decipi. eadē honestissimi huius. et illius turpissimi. aut amentis verba sūt. Ari ferroq; necari. ab illis qui manus arene locant. e te aunt. et bibunt que per sanguinē reddāt. cauetur ut ista vel inuiti patiant a te. vt vobis libensq; patiaris. illis licet arma submittere. mias populi tentare. Tu neq; submittes. neq; vitā rogabis. recto tibi inuiceroq; moriendū est. Quid porro. pdest paucos dies. aut annos lucri facere? Sine missione nascimur. Quō ergo in q̄s me expediā? effugere nō potes necessitates. potes vincere. fiat via. et hāc tibi viā dabit philosophia. ad hāc te cōfer si vis saluus esse. si securus. si beatus. Deniq; si via esse. q̄ est maximū: liber. hoc cōtingere aliter nō pōt. humilis res est stultitia. abiecta. sordida. serullis. mutis affectibus et seuisimis subiecta. hos tam graues dños interdū alternatim imperantes. interdum pariter dimittit a te sapientia. q̄ sola libertas est. vna ad hāc fert via. et quē recta nō aberrabis. Eade certo gradu. si vis oīa tibi subire. te subice rationi. multos reges si ratio te rexerit. ab illa disces. quid. et quēadmodū aggredi debeas. nō incidēs rebus. neminē michi dabis: q̄ scis at quomō quōvult ceperit velle non consilio adductus villo. sed impetu impactus est. Non minus sepe fortuna. in nos incurrit. q̄ nos in illam. turpe est non ire. sed ferri. et subito in medio turbine rerum stupuētū querere. huc ego quēadmodum veni. Vale.

Epistola. xxxviii. De utilitate familiaritatis breuis et ielaborati sermōis.

¶ Erito ex t̄gis. vt hoc inter nos epistolarum commercium frequentem. plurimū. pficit sermo. qui minutatī irreperit aīo. disputationes

preparate et effuse audiente populo plus habent streptus minus familiaritatis. philosophia bonum consilium est. consilium nemo clare dat. aliquando vrum est: de illis ut ita dicam conclusionibus. ubi qui dubitat impellendus est. Ubi vero non hoc agendum est. ut velit discere. sed ut discat. ad hec submissiora verba ventendum est. facilius intrat et herent. nec enim multis opus est sed efficacibus. Seminis modo spargenda sunt. quod quamvis sit exiguum cum occupauerit idoneum locum vires suas explicat. et ex minimo in maximos auctus diffunditur. Idem facit oratio. non late patet. si aspicias in opere crescit. pauca sunt que dicuntur. sed cum illa animus bene excipit. conualescunt et exurgunt. eadem est in preceptorum conditio que seminum multum efficiunt et angusta sunt tantum ut dixi: idonea mens rapiat illa sibi. et in se trahat multa inuicem et ipsa generabit et plus reddet quam acceperit. Vale.

¶ Epistola. xxxix. De differentia ordinarie orationis. et breuiaris. Et quod sit proprium generosi animi ad excelsa citari. Et quod superfluitas noceat

Commentarios quos desideras diligenter ornatos. et in angustiis coactos. ego vero componam. Sed vide ne plus profutura sit oratio ordinaria quam hec que nunc vulgo breuiaris dicitur. olim cum latine loqueremur sumarium vocabatur. illa res discendi magis necessaria est. hec scienti. illa enim docet. hec admonet. Sed utriusque rei tibi copiam faciam. Tuum a me non est. quod illum aut illum exigas. Qui noto rem dat ignotus est. Scribam ergo quod vis. sed more meo. Interim multos habes quorum scripta nescio an satis ordinentur. Summe in manus iudicem philosophorum. hec ipsa res expergisci te coget. si videaris quam multi laborauerunt concupisces et ipse ex illis vnus esse. Habet ei hoc optimum in se generosus animus. quod dicitur ad honesta. Heminem excelsi ingenii vix humilia delectant. et sordida. magnarum rerum spiritus ad se vocat. et extollit quemadmodum lamina: que surgit in rectum. iacere ac deprimi non potest. non magis quam quiescere. Ita noster animus in motu est. eo mobilior et actuosior. quo vehementior fuerit. Sed felix qui ad meliora hunc impetum

de dit. ponet se extra ius ditionēq; fortune. secūda tēperabit. aduersa cōmi
 nuet. et aliis admiranda despiciet. Magnanimit est magna cōtemnere. ac
 mediocria malle. q̄ nimia. illa enī bonavtilia vitiaq; sūt. at hec eo p̄ sup̄
 fluunt nocent. Sic segetē nimia sternit vbertas. sic rami frangunt onere. sic
 ad maturitate fr̄ non puenit nimia fecunditas. Idem animis quoq; euenit
 quos immoderata felicitas rumpit. qz nō tantum in alioꝝ iniuriam. s; etiā
 in suam vertunt. Quis hostis in quenq̄ tam p̄meliosus fuit. q̄ in quosdā
 voluptates sue suut quorum impotentē. atq; insanie. libidini. ob hoc vnum
 possis ignoscere. qđ que fecere patiunt. Nec immerito. hic illos furor veraq;
 necesse est enī immensum exeat cupiditas. que naturalem modū trāssit.
 ille enī habet suū finē. inania enī ⁊ ex libidine orta sine termino sūt. necessa
 ria meriti vtilitas. supuacua quo redigis? Voluptatib⁹ itaq; se mergūt. qui
 bus in consuetudinem adductis. carere nō possūt. et ob hoc miserrimī sunt
 q̄ eo peruenerūt. vt illis que superuacua fuerant. facta sunt necessaria Ser
 uiant itaq; voluptatib⁹. nō fruunt. et mala sua. qđ maloz vltimū est. amāt.
 Tūc autē p̄sumata ē ifelicitas. vbi non solū turpia delectant. s; etiam placēt
 ⁊ desinit esse remedio locus. vbi que fuerūt vitia mores sūt. Vale.

¶ Epistola. xl. Moderandā p̄nunciatōnē docet. ⁊ exēplo maxie Cice
 ronīs iubet esse tardiloquū.

Quid frequenter michi scribis. gr̄as ago. Nam quo vno mō potes.
 te michi ostēdis. nūq̄ epistolā tuā accipio. vt nō. p̄tinus vna simus
 Si imagines nobis amicoꝝ absentiu iucūde sūt. que memoriā renouant. ⁊
 desideriu absentie falso atq; inani solatio leuāt. quāto iucundiores sūt litte
 re. que vera amici absentis vestigia. veras notas afferunt. Nam qđ in p̄spe
 ctu dulcissimū est. id amici man⁹ epistole ip̄ressa p̄stat agnoscere. Audisse te
 scribis Seraphionē philosophū. cū istud applicuisset. solere magno cursu
 vba puellere. q̄ nō effundit vna vox. s; p̄mit ⁊ vrger. q̄ plura ei veniūt q̄ qđ
 vox vna sufficiat. Hoc nō. p̄bo in philosopho. cui⁹ p̄nunciatio quoq; sicut vita

debet esse cōposita. Nichil aut ordinatum est qđ p̄cipitat et p̄perat. Itaq;
 oratio illa apud Homer̄ p̄citata. et sine intermissione in morem n̄tuis super
 neniens: oratori data est. Venis et melle dulcior senti p̄fuit. Sic itaq; habe
 vt istam vim dicendi rapidā atq; abundāre. aptiorē esse credas circulāt. q̄
 agēti rem magnā ac feriā. docētiq;. Eq; stillare illū nolo. q̄ currere. nec ex
 tēdat aures. nec obuat. Nam illa quoq; inopia et exilitas. min⁹ intētū audi
 torē habet. tedio interrupte tarditatis. facillius tñ iūdit. qđ expectat. q̄ qđ
 p̄teruolat. Veniq; tradere hoies discipulis p̄cepta dicūt. nō tradit qđ fugit
 Adhuc nūc q̄ que veritati operā dat oratio. icōposita esse debet. et simplex
 hec popularis nichil habet veri. mouere vult turbā. et incōsultas aures ipe
 tu rapere. tractandā que se non prebet. auferē. Quid aut regere p̄t. que re
 gi non p̄t? Quid q̄ hec oratio que senandis mentibus adhibet. descende
 re in nos debet? Remedia non p̄sunt. n̄ immoentur. Multum preterea ha
 bet inanitatis et vauī. plus sonat q̄ valet. Lentenda sunt que me exterrēt.
 cōpescenda que irritant. discutienda que fallūt. inhibenda luxuria. corript
 enda auaritia. Quid horum raptum potest fieri? Quis medicus egros in
 transitu curat? Quid q̄ ne voluptatem quidem vllam habet talis verborū
 sine delectu ruentium strepitus? Sed vt pleraq; que fieri posse nō crederes
 cognouisse satis est. ita istos qui verba exercuerunt abunde est semel au
 disse. Quid enim quis dicere. quid imitari velit. quō de eorum animo su
 dicet. quorum oratio perturbata est. et immissa est? nec potest rep̄imi quē
 abmodum per prociue currentium. non vbi v̄sum est. gradus sistitur. sed
 incitatio corporis pondere serpit. ac longius q̄ voluit effertur. Sic ista
 dicendi celeritas. Hec in sua potestate est. Hec satis decora philosophie
 que ponere debet verba. nec proicere. et pederentim procedere. Quid er
 go? Non aliquando. et insurget. Quid ni? Sed salua dignitate morum.
 quam violentia ista et nimia vis exiuit. habeat vires magnas. moderatas
 tamen. perennis sit vnda. non torrens. Vix oratori permiserim talem di

Epistolatum

cendi velocitatem irreuocabilem: ac sine lege vadentē. quē admodū iudex
 sublequi poterit aliquando etiam imperitus et rudis tum quoq; cū illū aut
 ostentatio abstulerit aut affectus impetus sui tantū festinet atq; ingerat:
 quantum aures pati non possunt. Recta ergo facies. si nō videris istos qui
 quantum dicant. non quē admodū querunt. et ipse malueris si necesse est vel
 ꝑ. Uicinium discere Quid itaq; cū quereretur. quomodo. ꝑ. Uicinius di-
 ceret? Assellus ait. tractim. Nam Seminus Varius ait. quomodo istū di-
 serium dicatis. nescio tria verba non potest iungere. Quid nī. malis tu sic
 dicere? Quomodo Uicinius? At quis tam insulsus interuenerit. ꝑ qui il-
 li singula verba vel lentū. tanq̄ dicitaret. et non diceret. ait dic. vel nunq̄ di-
 cas. namq; tertium suis tēporibus oratoris celeberrimi lōge abesse ab
 homine sano volo. Nam ꝑ dubitauit. nunq̄ inremisit. semel incipiebat. se-
 mel desinebat. Quē admodū et nationibus puto magis. aut minus cōuenis-
 re. In grecis hanc licentiā tuleris Nos etiā cū scribimus interpūgere assue-
 uimus Cicero quoq; nosser a quo Romana eloquētia exiit gradari? fuit
 Romanus sermo magis se circūspicit et estimat. prebetq; estimandū. Sa-
 bius vir egregius. et vita. et scientia. et quod post ista est. eloquentia quoq;
 disputabat. expedite magi ꝑ concitate. vt posses dicere facilitatem esse il-
 lam. nō celeritatē. hanc ego in viro sapiēte recipio. nō exigo. vt oratio eius
 sine impedimēto exeat proferat tamē malo ꝑ pfluat. Eo autē magis te des-
 terreo ab isto morbo. quod non potest tibi res cōtingere aliter. ꝑ si te pude-
 re deserit. perfrices frontē oportet. et teipe nō audias. multa enī obseruat
 ille curs⁹ feret q̄ reprehēdere velis. Non potest in ꝑ tibi cōtingere res ista
 salua vere cūdia. ꝑreterea opus est exercitatione quotidiana. et a reb⁹ stu-
 dium trāsferendū est aduerba. Hec autē etiā si aderunt. et poterun. sine vilo
 tino labore decurrere. temperanda sunt tamen. Nam quē admodum sapien-
 ti viro incessus modestior conuenit. ita oratio pressa. non audax. Summa
 ergo summarum hec erit. tardiloquum esse te iubeo. Vale.

¶ Epistola. xlii. Quomodo in vnoquoq; viroꝝ de' habitat. Et q' ho-
mo est ex sola rationis bonitate laudabilis

f. Acis rem optimam . ⁊ tibi salutarē. si vt scribis perseueras ire ad
bonam mentē. Quā stultū est optare cū a te possis impetrare . Hō
sunt ad celū eleuande manus. nec exhorandus editu'. vt nos ad aurē simu-
lachi. quasi magis exaudiri possimus admittat. Prope est ad te deus. te
cum est. intus est. Ita dico Lucili sacer intra nos spiritus sedet. bonoꝝ ma-
lorūq; nostroꝝ obseruator. ⁊ custos. hic prout a nobis tractatus est. ita nos
ipse tractat. bonus vero vir sine deo nemo est. An pōt aliquis supra fortu-
nam. nisi ab illo adiutus exurgere? ille dat consilia magnifica ⁊ erecta in
vnoquoq; viroꝝ bonoꝝ. quis deus incertū est habitat deus. Si vero tibi
occurrit verustis arboribus ⁊ solitā altitudinē egressis. frequēs iucius. ⁊ cō-
spectum celi densitate ramorū altoꝝ alios p̄gentiū submouēs illa p̄certi-
tas silue ⁊ secretum luci. ⁊ admiratio vmbre in apto tam dense atq; conti-
nue. fidem tibi numinis facit. ⁊ si quis specus. saxis penitus exesis montē
suspendit. nō manufactus. sed naturalibus causis in tantā laxitate exca-
uatus. animū tuum quadam religionis suspicione percutiet. Magnoz flu-
minū capita. veneramur. subita ⁊ ex abdito vasti animis eruptio ars habe-
colunt aquarum calencium fontes et stagna. que vel opacitas. vel imensa
altitudo sacrauit. Si hominē videris interitū percussis. intactū cupiditari-
bus. inter aduersa felicē in medijs tempestatibus placidum ex superiore
loco hoīes videntem ex equo deos non subit teve neratio eius. Non dices.
ista res maior est altoꝝq; q̄ vt credi similis huic. in quo est corpusculo pos-
sit. vis istuc diuina descēdit. Animū excellentem moderatum. oīa tanq̄ mi-
nora transcuntem. quicquid timemus. optamusq; ridentē celestis potentia
agitat. nō potest res tanta sine admīnculo numinis stare Ita q; maiore sui
parte. illic est vnde descendit. quemadmodum radii solis contingunt quidē
terrā. sed ibi sunt vnde mittuntur. Sic animus magnus ac sacer ⁊ in hoc

demissus. ut propriis quidem vluina noscamus. Conuersatur quidem nobiscum. sed heret origini sue. illuc pendet illuc nititur ac spectat. nostris tamen melior interest. Quis ergo est hic animus qui nullo bono nisi suo nitet? Quid enim est stultus. qui in homine aliena laudare. Quid eo dementius qui ea miratur. que ad alium transferri protinus possunt? Non facit meliorem equum aurei freni. Aliter leo aurata iuba demittitur. dum contractas: et ad patientiam recipiendi ornamenta cogitur fatigatus. alter incultus in tegri spiritus. hic scilicet impetu acer quale illum natura esse voluit. speciosus ex horrido cuius hic decore est. non sine timore aspecti. preferit illi languido et bracteato. Nemo gloriari. nisi suo debet. Vitam laudamus si fructu palmis onerat. si ipsa pondera ad terram. eorum que tulit adminiculo deducit. non quis huic illam preferat vitam cui auree vine aurea folia dependunt. Propria virtus est in vite fertilitas. In homine quoque id laudandum est. quod ipse est familia formosam habet. domum pulchram. multum ferit. multum senerat. nihil horum in ipso est. sed circa ipsum. Lauda in illo quod nec eripi possit nec dari. Quod proprium hominis est? Queris quid sit? Animus et ratio in animo perfecto. Rationale enim animal est homo. Consumatur itaque bonum eius. si id implent cui nascitur. Quid est autem quod ab illo ratio hec exigat rem facillimam secundum naturam viuere suam. Sed hanc tibi facillime communis insania. in vitia alter alterum tradimus quomodo autem reuocari ad salutem possunt. quos nemo retinet. populus impellit. Vale.

¶ Epistola. xlii. De falsa estimatione sui et bonorum suorum. et de remediis contra fortuita

Am tibi iste persuasit. virum se bonum esse. At qui vir bonus tam cito fieri nec post nec intelligi. Scis quem nunc virum bonum dicam: Huius secunde nocte. Nam ille alter fortasse. tamquam Fenix semel anno quingentesimo nascitur. nec est mirum ex iteruallo magna generari Mediocria et turbam nascetur sepe fortuna producit: eximia vero ipsa caritate promedat. Sed iste multum adhuc abest ab eo

quod p̄fiteri. et si sciret q̄d esset vir bon⁹. non dū esse se crederet fortasse etiā fieri posset desparere. At male existimat de malis hoc etiā mali faciunt. nec vlla maior pena neq̄tie est. q̄ q̄ sibi et suis displicet. At odit eos qui subita et magna potētia ipotēter v̄sunt. Idē faciet cū idē potuerit. Multorū. quia imbecilla sunt latent vitia nō minus ausura. cū illis vires sue placuerint q̄ illa que iā felicitas aperuit. instrumēta illis explicāde nequite desūt. Sic tuto serpens. etiā pestifera tractat. dū riget frigore. nec desunt tūc illi venena sed torpēt multorū crudelitas. et ābitio. et luxuria. vt paria pessimis audeat fortune fauore deficere eadē velle cognosces. da posse quantum volunt Meministi. cū quēdam affirmares in tua potestate. dixisse me volaticū esse ac leuē et te nō pedē eius tenere sed pēnā. mēritus sū pluma tenebat quē remisit et fugit. Scis quos postea tibi eribuerit ludos? q̄ multa in caput suū casura tētauerit. Nō videbat se per aliorū pericula in suū rucere. nō cogitabat q̄ onerosa essent que p̄tebat etiā si supuacua nō essent. Hoc itaq; i his que affectam atq; labore magno p̄tēdim⁹. inspicere debem⁹. aut nichil i illis cōmodi eē. aut pl⁹ icōmodi quedā supuacua sūt q̄dā tāti nō sūt. Sed hec nō p̄uidem⁹ et gratuita nobis vident⁹. que charissime cōstāt. Ex eo licet stupor nō appareat. q̄ ea sola putam⁹ emi p̄ q̄bus pecuniā soluim⁹. ea gratuita vocam⁹. p̄ q̄bus nos ipsos ipendim⁹. q̄ emere nolem⁹. si dom⁹ nobis nra p̄ illis esset dāda. si amenū aliq̄d fructuosū ē p̄disi. At ea patissimū sumus puenire cū sollicitudinē. cū piculo: cū iactura pudoris. libertatis et t̄p̄is. Adeo nichil ē cuiq; se vili⁹. Idē itaq; i oib⁹ p̄siliis rebusq; faciam⁹ q̄d solem⁹ facere quotiēs ad isitatorē alicui⁹ mercis ac cessim⁹. At deam⁹ hoc q̄d p̄cupiscim⁹ quātū deferat. Sepe maximū est p̄cisi p̄ quo nullū valet. Multa possū tibi ostēde q̄ acq̄sita acceptaq; libertatē nobis extorsit. Hostri cēm⁹ si ista nra n̄ essent. Illec ergo tecū t̄p̄e x̄sa n̄ solū vbi de ieremēto agef. s; etiā vbi de iacturali. Hoc periturum est nempe aduentitū fuit tam facile sine isto viues q̄ vixisti. si diu illud habuisti. p̄dis postq̄ satiatus es. si nō diu. p̄dis āre q̄ as

Epistolarum

ſueſcas. ꝓ pecuniam minorem habebis, nempe ꝛ moleſtiam, gratiam mino-
rem nempe ꝛ inuidiã. Circuſpice iſta que nos agunt in inſaniã, que cum
plurimis lachrymis amittimus. Scies non dñum in hiſ moleſtum eſſe:
ſed opinionem damni. Nemo illa periffe ſentit, ſed cogitat. Qui habet ſe
nichil perdit, ſed quoto cuiq; habere ſe contingit. Vale.

¶ Epistoła. xliii. Quomodo comparationis modus fere omnia ma-
gna fecit ꝛ minima. Et q̄ praua vita a publico ſenſu querit abſcondi.

q̄ Quomodo hoc ad me peruenerit queris quis michi id te cogitare
narrauerit, quod tu nulli narraueras. Is qui ſcit plurimum rumor
Quid ergo inquis tantus ſum ut poſſim excitare rumorẽ? Non eſt qđ te ad
hunc locũ reſpiciẽs metiaris, ad iſtũ reſpice in quo moraris. Quicquid inter
vicina eminet magnũ eſt illic ubi eminet. Nam magnitudo habet modum
certũ cõparatio illã, aut depulſit, aut tollit. Haulis que in flumine magna
eſt, in mari parua eſt, gubernaculũ quod alteri naui magnũ eſt, alteri exi-
guum eſt. Tu nũc in prouincia, licet contẽnas ipſe te magnus es. Quid aſ-
gas quẽadmodũ cenes, quẽadmodũ dormias, querũ ſcitur. Eo dic tibi di-
ligentius viuendũ eſt. Tunc autẽ felicẽ te eſſe iudica, cũ poteris in publico
uiuere cũ te parietes tui tegent, nõ abſcondẽt, quos plerumq; circũdatos
nobis vendicam⁹, nõ ut tutius uiuamus, ſed ut peccemus occultius. Rem-
dicam ex qua mores exiſtmes noſtros. Atq; quenq; inuenies, qui poſſit ap-
to hoſtito uiuere. Vanitozes conſcientia noſtra, nõ ſupbia oppoſuit, ſic uiui-
mus, ut deprehendi ſit ſubito aſpici. Quid autẽ ꝓdeſt recondere ſe ꝛ ocu-
los hominũ, aureſq; vitare, bona cõſcientia turbã aduocat mala etiã i ſoli-
tudine ãria, atq; ſollicita ẽ. Si honeſta ſũt q̄ facis, oẽs ſciãt, ſi turpia, qđ re-
fert nemiñẽ ſcire cũ tu ſcias? De te miſerum ſi contẽtis hunc teſtem. Vale

¶ Epistoła. xliiii. De vera nobilitate Et de errore beatã vitã optãtus.

i Terũ tu michi te puſillũ facis, ꝛ dicis malignius tecũ egiſſe, natu-
ram prius deinde fortunã cũ poſſis, extimere te vulgo, ꝛ ad felicite

tate hominū maximā emergere. Si quid est aliud boni in philosophia hoc
 est q̄ stēma non inspicit. omēs si ad originem primā reuocantur a diis sunt
 Eques romanus es. et ad hunc ordinē tua te perduxit in dustris. At in her
 cule multis. xlii. gradus clausi sunt: non oēs curia admittit. Castra quoq̄
 quos ad laborē et pericula recipiant: fastidiose legunt. bona mens omibus
 patet. omnes ad hoc sumus nobiles: nec reicit quenq̄ philosophia nec eli
 git. oibus lucet. Patricius Socrates non fuit. Leantes aquā traxit. et ri
 gando horto locauit manus. Platonē non accepit nobilē philosophia. sed
 fecit. Quid est quare te desperes his te posse fieri parē? Omnes hi maiores
 tui non sunt. si te illis geres dignū. geres autem si hoc protinus tibi ipse p̄
 suaseris a nullo te nobilitate superari. oibus nobis totidē ante nos sūt. nul
 lus non origo ultra memoriā facit. Plato ait. neminē regem. nō ex seruis
 esse oriundū. neminē non seruum ex regibus. Omnia ista longa varietas
 miscuit. et sursum deorsū omq̄ fortuna versauit. quis est generosus? ad virtu
tem bene a natura cōpositus? Hoc unū intuentū est. alioquin si ad vera re
 uocas. nemo nō inde est. ante quod nichil est a primo mūdi ortu. vsq̄ i hoc
 tempus produxit. nos splēdidis sortididq̄. altera series. non facit nobilem
 atrium plenū fumosis imaginibus. Nemo in nostrā gloriā. vixit neq̄ quod
 ante nos fuit. nostrū est. Animus facit nobilē. cui ex quacunq̄ conditio ne
 supra fortunā licet surgere. Puto itaq̄ te non esse equitē Romanū. sed li
 bertinum. potes hoc consequi. vt solus sis liber inter ingennos. Quomo
 do inquit si mala bonaq̄ nō populo actore distinxeris? Intuentū est non
 vnde veniant. sed quo eant. siquid est quod vitā beatā potest facere id
 bonum est suo iure. deprauari enī in malū nō potest. Quid est ergo in quo
 erratur cū omnes beatā vitā optent? q̄ instrumenta pro ipsa habent et illā
 dum petunt. fugiunt. Nam cum summa vite beate sit solida securitas et
 eius inconcussa fiducia. sollicitudinē colligunt causas. et per insidiosū tra
 mitem non tantum ferunt sacrinas. sed trahunt. Ita longius ab effectu ei⁹
 f. l.

No. 197. pen
 197.

No.

Epistolarum

quod petunt, semper abscedit. et quo plus opere impenderit, hoc se magis impedit. et ferunt retro. Ad euenit in labyrintho perperantibus ipsa illos velocitas implicat. Vale.

Incipit liber sextus. Epistola. xlv. De modo legendi commentarios. De acuitate ingenii. non in verbis. sed in rebus habendis. Et quis sit vere beatus.

I
 Ibroꝝ istic inopiam esse quereris. Non refert quod multos, sed quod bonos habeas. Lectio certa prodest: varia, delectat. Qui quo destinauit, puenire uult, unam sequatur uiam, non per multas uageſ. Non ire istud, sed errare est. Uelle inquit magis michi libros, quam consulium uares. Ego uero quoscuque habeo, mittere paratus sum et totum horreum excutere, me quoque isto si possem transferrem, et nisi mature te finem officii sperarem impetratu. hanc senilem expeditionem indixissem michi. Nec me Charibdis et Scylla, et fabulosum istud fretum deterrere potuissent, transissem ista non solum traiecissem, dummodo te complecti possem, et prius estimare, quam tu aſo creuisses. Ceterum quod libros meos tibi mitte desideras, non magis ideo me desiderum quam formosum putare. si imaginem meam peteres, indulgentie scio istud esse, non iudicium, et si modo iudicium est indulgentia tibi imposuit. Sed qualescuque sunt, tu illos sic lege, tamquam uerum queram, adhuc non sciam, et cotumaciter queram. Non enim me cuiquam emancipauit, nullius nomen fero, multum magnoꝝ uirorum iudicio credo aliquid et meo uendico. Nam illi quoque non inuenta sed querenda nobis reliuerunt, et inuenissent forsitan necessaria, nisi et supuacua quessissent. Multum illis temporibus uerborum cauillatio, et deceptio eripuit. Captiose disputationes, que acumem irritum exercent, nectimus nodos, et ambiguam significationem uerbis illigamus, ac deinde dissolutimus, tantum nobis uacat amuiuere, iam mori scimus, tota illo mente pergendum est ubi prouideri debet, ne res nos, non uerba decipiat. Quid michi uocum similitudines distinguis, quibus nemo unquam, nisi dum disputat captus est? Res fallunt illas discernere, pro bonis mala amplectimur, optamus contra id quod optauimus.

mus pugnant vota nostra cum votis. consilia cum consiliis. Adulatio quæ si-
 millis est amicitie. non imitatur illam tantum. sed vincit et preterit. aptis
 ac propitiis auribus recipitur. et in precordia vna descendit. coipso gratio-
 sa. quo ledit. Doce quemadmodum hanc similitudinem possim dignoscere
 Venit ad me pro amico blandus inimicus. vitia nobis subvirtutis nomine
 obrepunt. temeritas sub titulo fortitudinis latet. Moderatio vocatur igna-
 via. pro cauto timidus accipitur. In his magno periculo erramus. his cer-
 tas notas imprimic. Ceterum qui interrogatur. an cornua habeat. non est
 tam stultus. ut frontem suam tentet. nec rursus tam ineptus. aut hebes ut
 nesciat. si tu subtilissima collectione persuaseris. Sic ista sine noxa decipi-
 unt. quomodo prestigatorum acceptabula. et calculi in quibus me fallacia
 ipsa delectat. Efficere quomodo fiat intelligam. per didi. usum. Idem de istis
 captionibus dico. quo enim nomine potius sophismata appellem. nec igno-
 ranti nocent. nec scientem iuuant. Si vitæ quævis ambiguitates deducere. hoc
 nos doce. Beatum non eum esse quem vulgus appellat. ad quem pecunia
 magna confluit. Sed illum cui omne bonum omne in animo est erectum
 et excelsum. et mirabilia calcantem qui neminem videt. cum quo se comuta-
 tum velit. qui hominem ea sola parte existimat. qua homo est. qui natura
 magistravitur. at illius leges componitur. sic viuunt quomodo illa prescri-
 pte cui bona sua nulla vis excutit. qui mala in bonum conuertit. certus iu-
 dicit. inconcussus. intrepidus. quem aliqua vis mouet. nulla perturbat. quæ
 fortuna. cum in eum quod habuit telum nocentissimum vi maxima intorsit
 pungit. non vulnerat. et hoc raro. Nam cetera eius tela. quibus genus hu-
 manum debellatur. grandinis more dissulant. que incussa tectis sine villo
 habitatoris incommodo crepitat ac soluitur. Quid me detines in eo
 quem tu ipse euademons appellas. De quo tantum librorum compo-
 situm est. Ecce michi tota vita mentitur. hanc coargue. hanc ad ve-
 rum si acutus es redige. Necessaria iudicat. quorum magna pars super-
 f. ii.

Epistolarum

ca est. etiam que non est superuacua nichil in se momenti habet in hoc. vt possit fortunatū beatūq; pbare. Non enim statim bonū est. si quid necessarium est. ac p̄tinemus bonum. si hoc nomen panī et polente damus et ceteris sine quibus vita non ducitur. Quid bonū est. vtiq; necessariū est. qd̄ autēz necessarium est. non utiq; bonum. qm̄ quidem necessaria sunt. et eadem vtilissima est. Nemo eorūq; dignitatem boni ignorat. vt illud ad hec in diem vtilia demittat. Quid ergo? Non eo potius curam transferes. vt ostēdas oīs bus magno temporis impendio queri superuacua. et multos transisse vitā. dnm̄ vite instrumenta cōquirūt. Recognosce singulos. cōsidera vniuersos. nullius non vita spectat in crastinum. Quid in hoc sit mali queris? Infinitum. Non enim viuunt. sed victuri sunt. oīa differūt. etiam si attenderemus tñ nos vita precurreret. nunc vero c̄stantes. quasi aliena transcurrit. et vltimo die finit. omni perit. S; ne epistole modū excedā. que nō debet sinistra manū legentis implere. in aliū diem hanc licē cū dialectis differas; n̄m̄m̄ subtilibus. et hoc solū curantibus. non et hoc. Vale.

¶ Epistola. xli. Laudat voluminis sibi missi dulcedinem Et docet. Quid qd̄ in dictando fecit. est eleganda materia.

Ibrū tuū quē michi p̄miseras accepi. et tanq̄ lecturus ex cōmodo adaperui. ac tñ degustare volui. deinde blanditus est ipse. vt p̄cederē lōgins. qui q̄ disertus fuerit ex hoc intelligas licet. leuis michi visus ē cum esset nec mei. nec tui corporis. s; qui primo aspectu. aut Titi Viti. aut Epicuri posset videri. Tanta autem dulcedine me tenuit et traxit. vt illum sine vlla dilatione perlegerē. Sol me inuitabat. fames adponebat. nubes minabant. tñ exhausti totū. nō tñ delectatus sum. s; gaudisus. Quid ingenitū habuit quid animi dicerem. quid ipetus. si interqueuisset. si intervallo surrexisset. Nunc nō fuit ipetus. s; tenor. cōpositio virilis et sancta. nichilominus interueniebat dulce illud. et loco lenē. grandis erectus es. hoc te volo tenere sic tre. Fecit aliquid. et materia ideo eligenda est fertilis. que eas

placit ingentiū. que incitet De libro plura scribā. cū illū retractauero. Hāc mihi
 chi pax sedet. iudiciū. tāq̄ audierim illa nō legerim sine me et inquirere. nō
 est qd̄ verearis. vey audies. De te hoīem felicē q̄ nichil habes. ppter quod
 quisq̄ tibi tam longe mentiat. nisi q̄ iam etiam vbi causa sublata est men
 timur consuetudinis causa. Vale.

¶ Epistola. xlvii. De familiaritate habenda cū seruis.

I Libenter ex his qui a te ueniūt. cognoui familiariter te cum seruis
 tuis uiuere. hoc prudentia; tuam. hoc eruditionem decet. Serui
 sūt. imo hoīes. serui sūt. imo p̄ubernales. serui sūt imo humiles amici. sūt
 sūt. imo p̄serui. si cogitaueris tantū dē in urosq; licere fortune. Itaq; rīdeo
 istos. qui turpe existimāt cū seruo suo senare. quare? nisi q; superbissima cō
 suetudo senanti dño stantū seruoꝝ turbam circū dedit. est ille plus q̄ capit
 et ingenti auiditate onerat dissentū ventrem. ac desuetē iam uentris officio
 ut maiore opera oīa egerat q̄ ingessit. At infelicitas seruis. mouere labra
 ne in hoc quidem ut loquantur licet. At r̄ga murmur omne cōpescit. r̄ ne for
 tuita quidē uerberibus excepta sūt tussis sternutamenta singultis. magno
 malo. vllavoce interpellatū silentium inuif. Nocte tota seluni. mutiq; stant.
 Sic fit ut isti de dño loquant. quibus corā dño loqui nō licet. At illi quibus
 nō tm̄ corā dñis. s; cum ipsis erat sermo. quoꝝ os nō cōsuebat. parati erāt p
 dño porrigere ceruicē. periculū imminens in caput suū auertere. in p̄uinitis
 loquebant. s; in tormentis tacebant. Deinde eiusdem arrogantie. puerbiū
 iactat. Lotidem esse hostes. quot seruos. Hō habemus illos hostes. s; faci
 mus. alia interm̄ crudelia. inhumana pretereo. q̄ ne tanq̄ hoībus quidē.
 s; tanq̄ lumentis abutimur. q̄ cum ad cenandū discubimus. Alius spura
 detergit. Alii reliquias remulētōꝝ subdit. colligit Alii p̄ciosas aues scin
 dit. r̄ per pect. r̄ clunes certis ductib; circūferēs. eruditā manū in frustra ex
 cutit. Infelix qui huic vni reuiuif. ut altilla decenter secet. nisi q̄ miserioꝝ
 est. qui hoc voluptatis causa docet. q̄ qui necessitate discit. Alius vini mimi
 f. lli.

Epistolarum

ster in muliebrem modum ornatus. cū etate luctatur. non pōt effugere puer
ritiam: sed retrahitur. tāq; militari habitu glaber. retritis pilis. aut pen-
tus euulsis tota nocte peruigilat: quā inter ebrietatē domini: ac libidinē di-
uidit. & in cubiculo vir. in conuiuio puer est. Alius cui cōtumarum censura
permissa est. prestat in felix. & expectat. quos adulatio & inēperantia. aut
gule. aut lingue reuocet in crastinū. Adlice obsonatores quibus dominici
palati noticia subtilis est. qui sciunt cuius illum rei sapor excitet. cuius de-
lectat aspectus. cuius nouitate nauseabundus erigi possit: quid iam ipsa
sacietas fastidia. quid illo die esuriant cum hīs cenare nō sustinet & malessa-
tis sue dominū mutationem putat ad eandē mensam cū seruo suo accedes-
re. Diū melius. quod ex istis dominos habent. Stare ante limen. Calixti
dominū suū vidi. & eū qui illi impegerat titulū. qui inter redicula mancipia
produxerat. aliis intrantibus excludi. retulit illi gratiam seruus ille. in pri-
mam decuriam cōiectus. in qua vocē preco experitur. & ipse illū inuicē apo-
logauit. & ipse non iudicauit domo sua dignū dominus. Calixtū vendidit:
sed domino q̄ multa Calixtus. Als tu cogitare istum quē seruum tuum vo-
cas ex hīs dē seminibus ortuz. eodē frui celo. eque spirare. que viuere. eque
mori: tam tu illum ingenium videre potes. q̄ ille seruum. Marfana clade
multos splendissime natos. senatorū per militiam auspicātes gradū. for-
tuna depressit. Aliū ex istis pastore. aliū custodē cese facit Contēne nūc et
fortuue hoiem i quātrāsire. dū cōtēnis potes. Nolo i i gentē me locū imit-
tere. & de vsu seruoz disputare. i quos superbissimi crudelissimi. cōtumelio-
sissimi sum⁹. Hec tñ p̄cepti mei sūma ē. Sic cū i feriore viuas quē admoduz
te cū supiore velis viuere. Quotiēs i mētē venerit quātū tibi inseruū liceat
veniat i mēre tantū dē in te dño tuo licere. At ego i quis nullū habeo dñm
bona etas ē. forsitā habebis: Hecscis qua etate Hecuba seruire ceperit qua
Cresus qua Darii mater: qua Plato: qua Diogenes. Aliue cū seruo clemē-
ter. Comitē quoq; & i sermonē illū admīte. & icōstū. & in cōiūctū. Hoc loco

acclamabit michi tota manus delectatorum. Nichil hac re humillius. nichil turpius. hos ego eosdē deprendā. alienorū seruoꝝ obſculātes manū. Ne illud quidē videris. qm̄ oēs inuidiā maiores noſtri dñs. oēm cōrumeliā ſeruis detraxerint. dñm patrē familie appellauerūt. ſeruos quod etiā in minimis adhuc durat. familiares. inſtituerūt diē feſtū nō quo ſolū cū ſeruis dñi veſcerent. ſed quo utiq; honores illis in domo gerere ius dicere pmiſerūt: ⁊ domū republicā eſſe iudicauerūt. Quid ergo? Omēs ſeruos admouebo mente mee: nō magis q̄ omēs liberos? Erras ſi exiſtimas me quosdam quali ſordidiores opere relecturū. vt puta illū Muliōnē: ⁊ illū Bbulcū: nō miniſteris illos exiſtimabo. ſed moribus Sic quiſq; dat mores: miniſteria caſus aſſignat. Quidā cenent tecū. quia digni ſunt. quidā vt ſunt. Si quid enim in illis ex ſordida cōuerſatione ſeruilis eſt: honeſtorū conuictus excutiet. Non eſt mi Lucili q̄ amicū tantum in foro ⁊ in curia queras ſi diligenter attenderis. ⁊ domi iuuenies. Sepe bona materia ceſſat ſine artifice. Tēta ⁊ experite. quemadmodū ſtultus eſt: qui equū empturus nō ipſū inſpicit ſed ſtratū eiꝝ ac frenos. Sic ſtultiſſimus: qui hominē nūc veſte: aut ex conditione: que veſtis modo nobis circūdata eſt: eſtimat. Seruus eſt: ſed forte taſſe liber animo. Seruus eſt. hoc illi: aliis nō nocebit. Oſtende quis non ſit. Alius libidini ſeruit. alius auaritiē: alius ambitioni. omēs timorē. Dabo conſularē ancille ſeruientem. dabo ancille diuitem. oſtendam nobiſſimos iuuenes: mancipia pantomimorū. Nulla ſeruitus turpior eſt. q̄ volūptaria. Quare nō eſt q̄ ipſi faſtidioſi te deterreāt quo minus ſeruis tuis hila rem te pſtas. ⁊ non ſupbie ſupiorē. Colāt te potiꝰ q̄ timeant. Dicer aliquis nūc me vocare viſ ad plleū ſeruos. ⁊ dños de faſtigio ſuo deicere. qd̄ dixi colāt potiꝰ dñs q̄ timeāt. ita iquā plius colāt. tā q̄ clītes. tā q̄ ſalutatores. Hoc q̄ dixerit. obliuiſceſ ſo dñs. paz n̄ eē qd̄ deo ſatē q̄ colit. ⁊ amat. Nō p̄t amor cū timore miſceri. Rectiſſime ergo facere te iudico q̄ timore a ſuis tuis n̄ viſ q̄ d̄boꝝ caſtigatōe vterj. Terberibꝰ m̄tra admoueāſ. nō quicqd̄ nos offenſ.

Epistolatum

d. t. et ledit. Sz ad rabiem nos cogit. puenire deli tie. vt quicquid nō ex vo-
luntate respondit. iram euocet. Regū nobis induim⁹ aios. Nam illi quoq;
obliti. et suarum virium et imbecillitatis aliene. sic ex candescūt. sic se iuunt
quasi infurtam acceperint. a cuius rei periculo illos fortune sue magittu-
do inuissimos p̄stat. nec hoc ignorāt. sz occasiōē nocēdi captāt. q̄redo ac-
cepūt iuriā vt facerēt Diuti⁹ te morari nolo. nō est ei tibi exhortatione op⁹
hoc habēt inter cetera boni mores. placent sibi permanent. lenis est mali-
cta. sepe mutat. nō in melius. sed in aliud. Vale.

¶ Epistola. xlviii. Quid lōgiori mora opus esset in solutione: q̄ in p̄posito
ne questantis. Et q̄ amicitia oīa mutuo cōmunicat.

a Epistolā quā michi ex itinere misisti. tam longā. q̄ ipsū iter fuit
postea rescribā. seducere me debeo. et quid suadeam circūspicere.
Hā tu quoq; cui cōsulis. diu an cōsuleres cogitasti. Quāto magis hoc mi-
chi facien dū est. cū lōgiore mora opus sis. vt soluas questionē. q̄ vt p̄ponas
Aliq; cū aliud tibi expediat. aliud michi. Grex ego tan q̄ Epicure⁹ loquor
Michi vero id expedit qd̄ tibi. Aut nō sum amicus. nisi quicquid agitur ad
te pertinēs meū est. Cōsoriū rerū oīm inter nos facit amicitia. nec secundū
quicq; singulis est. nec aduersū. in cōmune vult. nec pōt q̄c q̄ beate degere.
qui se tm̄ intuef. q̄ oīa ad utilitates suas puerit. Alteri viuas oportet suis
tibi viuere. Nec societas diligenter et sancte obseruata. que nos hoīes hoī-
bus miscet. et iudicat aliq; d̄ esse cōmune. ius generis humani plurimum ad
illā quoq; de qua loquebar interiorē societatem amicitie colendā proficit.
omni enim cum amico communia habebit qui multa cum homīe. Doce Lu-
cili viroꝝ optime. michi ab istis subtilib⁹ precipi malo. qd̄ amico prestare
debeā. qd̄ homī. q̄ quot modis amic⁹ dicat. et homo q̄ multa significet in di-
uersum. Ecce sapientia et stultitia discedunt. cui accedo? In utram ire par-
tem iubes. illi homo pro amico est. huic amicus non est pro homīe. Ille a-
micum sibi parat. hic se amico. Tu michi verba distorques. et syllabas

digeris. Sed nisi iterrogatōes vaferrimas struxero. et cōlusione falsa a vero nascens mendatiū astrinxero. non potero a fugiendis petēda secerne re. *¶* Pudet me. *¶* In re tam seria. senes ludimus. mus syllaba est. mus autē caseum rodit. syllaba ergo caseum rodit. *¶* Putas me nūc istud nō posse solvere. Quod michi ex ista scientia periculū iminet. quod incōmodū. sine dubio verendū est ne quando in muscipulā syllabas capiā. aut na quādo si ne gligentior fuero. caseum lther comedat. nisi forte illa acutior est collectio. Mus syllaba est. syllaba autē caseum non rodit. mus ergo caseū non rodit. *¶* Pueriles ineptias. in hoc supercilia sub duximus. in hoc barbā dimissim⁹ hoc est *¶* tristes docemus et pallidi. *¶* Nis scire quod philosophia. pmittat generi humano cōsiliū. *¶* Aliū mors vocat aliū paupertas vrit. aliū diuitie vel aliene torquent. vel sine ille malā fortunā horret. hic felicitati sue se subducere cupit. hunc homines male habēt. illū dū. *¶* Quid michi lusoria ista cōponis. Non est locādi locus. Ad miseros aduocatus es. opē laturū te naufragis captis egris egētibus. intēte securi subiectū prestātib⁹ caput pollicitus es. *¶* Quod diuerteris? *¶* Quid agis? *¶* Hic cū quo ludis timet succurrete. quid quod laqueat⁹ respondent in penis. omēs vndiq; ad te manus tēs duunt. perditē vite peritureq; auxilium aliquod implozāt. in te spes opesq; sunt. rogant vt ex tanta illos voluntatione extrahas. vt disiectis et errantibus clarum veritatis lumen ostendas. dic quid necessarium natura fecerit? quid superuacū. *¶* *¶* faciles leges posuerit. *¶* *¶* iucunda sit vita. *¶* *¶* expe dita illas sequentibus? *¶* *¶* acerba et implicita eorum qui opinionē plus *¶* nature crediderūt. Si prius docueris que partē eorū leuatura sint. qd illo rum cupiditates demat. quid temperet. *¶* Disputationes iste vitinā tantū non pdesent. nocent. *¶* Hoc tibi cū voles manifestissimū faciā cōtinui et debilitari generosam indolem. in istas argutias collectam. *¶* Pudet dicere cōtra fortunati militaturis. que porrigant tela. quē admodū illos subornēt. *¶* Hac ad summū bonū itur? per istud philosophie sunt nigre. et turpes. infamesq;

Epistolarum

etiam ad albū sedentibus: exceptiones. Quid enim aliud agitis cū eū quē interrogatis scientes in fraudē inducitis. q̄ vt formula cecidisse videat? s; quē admodū illos preter. sic hos philosophia. in integrū restituit. Quā dedi scentes ab ingentibus pmissis. et grandia locuti effecturos: vos. vt non magis auri fulgor. q̄ gladii perstringat oculos meos. vt ingenti p̄stātia. et q̄ om̄ia optant. et q̄ om̄is timent calcē. ad grāmaticorum elemēta descēditis? Quid dicitis? Sic itur ad asira. hoc enī est q̄ michi philosophia p̄mittit vt parem deo faciat. ad hoc inuitatus sū. ad hoc veni. fidem presta quantum potes. Ergo mi Lucili reduc te ab istis exceptionibus et p̄scriptionibus philosophorū. aperta decēt. et simplicia bonitatē. Etiam si multū superesset etatis. parce dispensandū erat. vt sufficeret necessarius. nunc que dementia est. superuacua discere in tāta temporis egestate. Vale.

¶ Ep̄la. xlii. De velocitate t̄p̄is. nō in questionibus puerilibus expēdendā s; exhortatione virtutū. laudabilibus vite meritis redimenda.

e St quidem mi Lucili supinus et negligens. qui in amici memoriā ab aliqua regione admonitus reduciē. et tamen repositum in aīo nostro desiderū. loca interdum familiaria euocant. nec extinctam memoriam reddūt. s; quiescentem irritāt. sicut dolorem ingentiū. etiam si mitigat̄ ē t̄pe. aut serui familiaris admissio. aut vestis. aut domus renouat̄. Ecce Cāpania. et maxime neapolis ad p̄p̄eloz tuoz p̄spectū. incredibile est q̄ recens desiderū tui fecerint. totus michi in oculis es. cū maxime a te discedo. Video lachrymas cohībentē. et affectionib; tuis inter ipsā coertionem creūtib; nobis satis resistentē modo amississe te video: Quid enī non modo est. si recorderis. Modo apud Sotionē philosophū puer sedi. modo causas agere cepi. modo desivelle agere. modo desii posse. Infinita est velocitas temporis que magis apparet respicientibus. nam ad presentia intentos fallit. adeo precipitis fuge transitus leuis est. Causam hui; rei que rite? Quicquid temporis transit. eodem loco est. pariter aspicitur. vna iacet

omnia tandem in profundum cadunt. et alioquin non possunt longa interual
la esse in ea re. que tota brevis est. punctum est quod vivimus. et adhuc pun
cto minus. s; hoc minimum spe quadam longioris spatii natura verisit. Aliud
ex hoc infantiam fecit. aliud pueritiã. aliud adolescentiam. aliud inclinati
onem quandam ab adolescentia in senectutem. aliud ipsam senectutem. in
quam angusto quot gradus posuit. modo te persecutus sum. Et tamen hoc
modo cratis nostre bona proportio est. cuius breuitatem aliquando futuram
cogitemus. Non solebat michi tam velox tempus videri. nunc incredibilis
cuius apparet. siue quia adiuuari lineas sentio. siue quia attendere cepti.
et computare damnum meum. Eo magis itaq; indignor. aliquos ex hoc tẽ
pore. quod sufficere non ad necessaria quidẽ potest etiam si custoditũ diligen
tissime fuerit. in superuacua maiorem partem erogare. Negat Cicero si du
plicetur sibi etas habiturum se tempus. quo legat lyricos. eodem modo di
alecticos qui trifidus. inepti sunt illi ex p̄fesso lasciuunt qui agere seip sos
ali quid existimant. Nec ego nego p̄spicienda ista. sed p̄spicienda tantum
et a lumine salutanda. In hoc vnum censeo ne verba nobis dentur. et aliq̄d
esse in illis. et secreti boni iudicemus. Quid te torques et maceras in ea que
fisione quam subtilius est contempsisse. q̄ soluere. Securi est et ex commo
do migrantis minuta conquirere. Cum hostis instat a tergo. et monere se
iustus est miles. necessitas excutit. quicquid pax ociosa collegerat. Non va
cat michi verba dubie cadentia consecrari. et vafriciam in illis meam ex
periri. Aspice qui cocant populi. que menia cluſtis ferrum acuant. portis.
magno michi animo. strepitus iste belli circunsonantis exaudiendus est.
demens omnibus merito videret. si cum saxa in munimentum muroꝝ
fenes femineq; congererent. cum iuuentus intra portas armata. signum
eruptionis expectaret. aut posceret. cum hostilia in portis tela vibra
rent. Et ipsum solum suffossionibus. Et cuniculis tremeret. federem
occlusus. et eiusmodi questiunculas poneret. quod non perdidisti habes.

Epistolarum

cornua autē non perdidisti: cornua ergo habes: aliaq; ad exemplū huius
 acute delirationis cōcinnata. Atqui eque licet tibi demens videar. si istis
 ipendere operā etiā nunc obſideo. nunc tamē periculū michi obſello exter
 num imineret. murus me ab hoste secerneret. nunc mortifera mecum sūt. nō
 vaco ad istas ineptias ingens negotium ī manibus est. Quid agā? Mors
 mē sequitur. fugit vita. aduersus hec me doce. aliquid effice vt ego: mortem
 non timeam. vita me nō effugiat. Exhortare aduersus difficulta: de equani
 mitate aduersus inuitabilia. Angustias tēporis michi laxa. doce nō esse
 positum bonū vite spacio eius. sed in vsu. posse fieri: immo sepiſſime fieri
 vt qui dū vixit. parū vixerit. Dic michi dormituro potes nō expergisci. dic
 michi experrecto potes non dormire amplius. dic exeunti. potes non reuer
 ti. dic redeunti potes non erire. Erras si in nauigatione tantus existimas
 minimū esse. quo morte vita deducitur. in omni loco eque tenue in te ruallū
 est non vbiq; se mors tam prope ostendit. vbiq; tamē prope est. Has tene
 bras discute. ⁊ facilius ea trades. ad que preparatus sum. Dociles natura
 nos edidit ⁊ rationem debet imperfectam. sed que perfici possit. De iusti
 tia michi. de pietate disputa. de fragilitate. de pudicitia vtraq; ⁊ illa cus
 lenti corporis abſtinentia. et de hac cui sui cura. si me volueris per deuſa
 ducere facilius ad id quod tendo perueniam. Nam vt ait ille tragicus Ve
 ritatis simplex oratio est. Ideoq; illam implicari nō oportet. Nec enī quic
 q; minus cōuenit. q̄ subdola ista calliditas animis magna conātib⁹. Vale
 ¶ Ep̄la. I. De ſta excusatoe peccātū Et qualif corrigi possit pūtae idurata
 e
 ¶ Ep̄istolam tuam accepi post multos menses. quā miseris. Super
 uacuum itaq; putauit ab eo qui afferebat. qd ageres querere. Val
 de enī bone memorie est si meminit. ⁊ tamē spero te sic tam viuere. vt vbi
 cumq; eris sciam quid agas. Quid etenim aliud agis q̄ vt mellorem teiſe
 quotidie facias. vt aliquid ex erroribus ponas. vt intelligas tua vitia esse
 que putas rerum. Quedam enim locis et temporibus ascribimus. At illa

quocūq; transferimur secutura sūt. Arpestem vxoꝝ mee fatuam scis here
 ditariū onus in domo mea remansisse. Ipse enim auarissimus ab istis pro
 digiis sumpsi. si qñ fatuo delectari volo. non est michi longe querendus. me
 rideo. hec fatua subito desit videre incredibilem rem tibi narro. s; verā ne
 scit esse se cecam. subinde pedagogū suū rogat. vt migret. ait d omū nigraz
 et tenebrosam esse. Hoc qđ in illa ridemus. oibus nobis accidere tibi liq̄at
 Nemo se auax esse intelligit. nemo cupidū. ceci tamen ducē querūt. no s si
 ne ducē erramus. et dicimus. Nō ego ambitiosus sū. s; nemo aliter Rome
 pōrviuere. Nō ego sumptuosus su m. s; vrbs ipsa magnas impensas exigit
 Nō est meū vitū qđ facundus sum. qđ nōdum p̄stitui certū genus vite. Ado
 p̄sentia hec facit. Quid nos decipimus? Non est extrinsecus malū nostrū
 intra nos est. In visceribus ipsis sedet. et ideo difficulter ad sanitatem perue
 nimus. qz nos egrotare nescimus. Si curari ceperimus. qñ tot morbos. tā
 tasue res discutimus? Hunc vero nec querimus quidē medicū. qui minus
 negotii haberet. si adhibetur ad recens vitium. sequerentur teneri et rudes
 animi. recta monstrantem. Nemo difficulter ad naturā reducitur. nisi qui
 ab illa defecit. Erubescimus discere bonam mentem. At mehercule turpe
 est. magistrum huius rei querere. Illud demonstrandū est. posse nobis tantū
 bonū casu influere. Laborandū est. et vt vix dicā. nec labor qui dē magnus
 est. si nō vt dixi ante animū nrm forma re incipimus. et corrigere qđ indus
 reseat prauitas eius. sed nec indurata despero. nichil est qđ nō expugnet p̄
 tinax opa. et intenta. ac diligens cura. Robora in rectū. quīs flexa reuoca
 bis curuatas trabes calor explicat. et aliter nate in id fingunt. qđ vsus no
 ster exigit. Quanto facilis animus accipit formam flexibilis. et omi hu
 more obsequentior. Quid enī aliud est animus. qđ quodāmodo se habens
 spiritus? Alides aut tanto spiritū esse facillorē omnis alia materia. quanto
 tenuior est. Illud mi Lucili nō est qđ te impediat. quo minus de nobis be
 ne speres. qđ malicia iam nos teneat. qđ diu in possessione nostri est. Ad nemī

nem ante bona mens venit ꝫ mala. omnes preoccupati sumus virtutes dil-
scere. vitia didiscere. Sed eo maiore animo ad emendationē nostrī debe-
mus accedere. ꝫ semel traditi nobis boni ꝫpetua possessio est. Non debet
scitur virtus contraria enim mala in alieno herent. ideo depelli et extur-
bari possunt. fideliter sedent. que in locū suū veniunt. virtus secundū natu-
ram est. vitia inimica ꝫ infesta sunt. Sed quemadmodū virtutes recte exi-
re non possunt facilisqꝫ earum tutela est. ita inī tium ad illas eundi arduus
quia hoc primū imbecille mentis atqꝫ egre est formidare in experta. Itaqꝫ
cogenda est mens. vt incipiat. ac dein de non est acerba medicina. protinꝫ.
enim delectat. dum sanat aliorum remediorum post sanitatem voluptas est
philosophia pariter ꝫ salutaris ꝫ dulcis est. Tale.

Incipit liber septimus. ¶ Epistola. li. Binas ciuitates vitandas ra-
tionibus docet ꝫ exemplis.

Homo do quisqꝫ potest mi Lucii. tu istic habes etiam. ꝫ illū
q nobilissimum Sicilite mōtem quē quare dixerit Messala vni-
cum sine valgius. Apud vtrūqꝫ enim legi. non reperio cū plu-
rima loca euomant ignē. non tantū edita. quod crebrius euenit. Videlicet
quia ignis in altissimū fertur. sed etiam sacentia. Hos vtrunqꝫ possumus
contenti sumus hats. quas postero die. ꝫ attigerā reliqui. locū ob hoc deu-
randum. cum habeat quasdam naturales votes. qui a illum sibi celebran-
dum. luxuria sumpsit. Quid ergo? Alii loco indicendū est odium? Minime.
Sed quē admodū aliquis vestis. sapienti ꝫ probō viro magis cōuenit ꝫ ali-
qua. nec vllū colorē ille odit. sed aliquē parum putat aptū esse frugalitatem
professo. Sic regio quoqꝫ est. quā sapiēs vir. aut ad sapientiā tendēs decli-
net tanꝫ alienā bonis moribus. Itaqꝫ de secessu cogitans nunꝫ. Canopū
eliget. Quis neminē Canopus esse frugi vetet. ne Hatas quidē que diuers-
sozū vitiozū esse ceperūt. illic sibi plurimū luxuria permittit illic tanꝫ ali-
qua licētia debeat. loco magis soluit. Nō tantū corpori. sed etiā moribꝫ sa-

lubrem locū eligere debemus. Quemadmodū inter tortores habitare nolē-
 lem. si nec in ter popinas quide. Videre ebrios p littora errantes. ⁊ cōmes-
 sationes nauigantiū. ⁊ symphoniarū cantibus strepentes lacus. ⁊ alia que
 velut soluta legibus luxuria. nō tantūm peccat. sed publicat. Quid necesse
 est? Id agere debemus. vt irritamenta vitiōrum q̄ longissime piciamus.
 q̄. In durādus est animus. ⁊ abladimētis voluptatū procul abstrahendus
 Aina Hannibale hyberna soluerūt. ⁊ idomitū illū niuibus atq; alpibus virū
 eneruauerūt fomenta. Cāpanie armis vicit. vitiis victus est. Nobis quoq;
 militandū est. ⁊ quidē genere militie. quo nunq; quies. nunq; otium datur
 Debellande sūt in primis voluptates. que vt vides seua quoq; ad se in ge-
 nia rapuerūt. Si quis sibi proposuerit quātū optis aggressus sit. sciet nich
 delicate. nichil molliter esse faciendū. Quid mihi cū istis calētib? stagnis
 Quid cū sudatoris. in que siccus vapor corpora exhaust? icludif? Omnis
 fudo: per laborē exeat. Si facerem? q uod fecit Hannibal. vt interrupto cur-
 su rerū. omissoq; bello. fouendis corporib? operā darem?. nemo nō intēpe-
 stiuā desidiā victori quoq; nebū vincēt. periculōsā merito reprehēderet.
 Min? nobis q̄ illis punica signa seq̄ntib? licet. Pl? piculi restat cedentib?
 plus optis etiā pfeueratib?. Fortuna meū bellū gerit. nō sū iperata factur?
 Jugū nō recipio. imo qd̄ maiore virtute faciendū ē excu tto. Nō est emolien-
 dus anim? . si voluptati cessero. credēdū est dolori. credēdū ē labo ri cedēdū
 ē paupertati. Idē sibi in me iuris esse volet. et ābitio. et ita. in tot affectus
 distrahar imo discerpar. Libertas pposita ē. A d hoc primū laborat. Que
 ite libertas q̄ris? nulli rei seruire. nulli necessitati. nullis casibus. fortunaz
 in equum deducere. quo die illā intellexero plus posse. nichil poterit. Ego
 illā ferā cū in manu mors sit. Nis cogitationibus intentū. loca seria scitāq;
 eligere oportet. Effeminat animos amentas nimia. nec dubie aliquid ad
 cōtūpēdū vigorē potest regio. Quālibet vtiā sumēta patiunt. quoꝝ durata
 in aspero vngula est. In molli palustriq; pascuo saginata cito subterrun?

Epistolatum

tur Et fortior miles ex confragoso ventri. segnis est urbanus et verna, nulla
laborem recusant manus, que ad arma ab aratro transferuntur. In primo
defecit pulvere, ille victus et nitidus. Seuerior loci disciplina firmat inge
nium aptiq; magnis cognatib; reddit. Viterni honestius Scipio q; Bais
exulabat. Ruina eius tam molliter collocanda. Illi quoq; ad quos primos
fortuna publice rei, publicas opes transtulit. Caius Marius et Ennius q; po
peius et Cesar extruxerunt quide; villas in regione Baiana, sed illas sine
posuerunt sumtis iugis montium. Videbatur hoc magis militate ex edito
speculari late longeq; subiecta Aspice qua positione elegerint, quibus edi
ficta excitauerint locis, et qualia, scies non villas esse, sed castra. Habitatu
rum tu putas nunq; fuisse in vitica. Latone vt prenauigates adulteras dis
num; raret, et tot aspiceret genera. Limba ru; varis collozibus picta, et flut
tantem toto lacu rosam, vt au dret canentiu nocturna couitias. Nonne ille
manere intra vallum maluisset, q; vna noctem inter ralia durasse? Quid in
malit quisquis vtr est, somni suum classico, q; symphonia rumpi. Sed satis
diucum Bais litigauimus. Nunq; satis cu vitis que oro te Lucili perfer
quere, sine modo sine fine. Na illis quoq; nec finis est, nec modus prolice
quecumq; cor tuu; lantant que si aliter extrahi nequirer; cor ipsu; cu illis res
uellen du; erat. Voluptates p;cipue extirpa, et vilissimas habe latronu; more
quos philistas Aegypti vocat in hoc nos amplectatur vt stragulent. Vale.

¶ Epistola. lii. De tribus generibus hominu; ad philosophia; vententiu;
Et quis in hac vita sit eligendus adiutor. Et de licita et vitica laudatione.

¶ Quid est hoc Lucili, quod nos alio tendentes, alio trahit, et eo vni
de recedere cupimus impellit. Quid colluctatur cu; animo nostro
nec permittit nobis quisq; semel velle. Fluctuamus interuaria cōsilia. Ni
chil libere volumus, nichil absolute, nichil semper. Stultitia inquis est, cui
nichil constat, nichil diu placet. Sed quomodo nos, aut quando ab illa reue
lemus. Nemo per se satis valet, vt emergat oportet manū aliquis poris

gat: alii quis educat. Quosdam ait Epicurus ad veritatem sine ullius adiutorio exisse: fecisse sibi ipsos viam. Hos maxime laudat, quibus ex se impetus fuit, qui se ipsi protulerint. Quosdā indigere ope aliena, nō ituros si nemo pcesserit, sed bene secuturos. Ex his Metrodori ait esse. Egregium hoc quoq; sed secunde sortis ingeniu. Hos ex illa prima nota non sumus sed bene nobiscū agitur, si in secundā recipimur. Ne hunc quidē contēpseris hominem, qui alieno beneficio saluus esse pōt, et hoc multum est velle seruari. Propter hec adhuc inuenies genus aliud hominū, ne ipsum quide; fastidiendū, eorum qui cogi ad rectū: cōpelliq; possunt, quibus nō duce tantum opus sit, sed adiutore: et ut ita dicam, coactore. Ibi tertius color ē. Sic queris hulus exemplar. Hermarcum ait Epicurus talē fuisse. Itaq; alteri magis gratulatur, alterū magis suspicit. Quis ad eundē finem vterq; peruenit, tamen maior est laus idem effecisse in difficiliōri materia. Puta enim duo edificia excitata esse, ambo disparia, eque excelsa, atq; magnifica. Alterum puta aream accepit, illic protinus opus creuit. Alterū fundamenta laxa habet in mollem et fluidū humū immissa. Multūq; laboris exhaustum est, dum peruenitur ad solidū. Inuenio quicquid fecit alter, alterius magna pars et difficiliōr latet. Quedā ingenia facilia et expedita. Quēdam manu, aut aiunt, facienda sunt, et in fundamentis suis occupāda, itaq; ego illū feliciorē dixerim qui nichil negotii secum habuerit. Hunc quidē melius de se meruisse, qui malignitatē nature sue vicit, et ad sapientiā se nō perduxit sed extraxit, hoc durū et laboriosum ingeniu nobis datum scias. Licet ire per obstantia. Itaq; pugnemus, aliquorū inuocemus auxiliū. Quē in quis inuocabo hunc aut illū? Tu vero etiā ad priores reuertere, qui vacant. Adiuuare nos possunt nō tantū qui sunt, sed qui fuerūt. Ex his autē qui sunt eligamus nō eos qui verba magna celeritate precipitāt, et cōmunes locos voluūt, et in pinato circulātur, sed eos qui vitā doceāt, qui cū dixerint quid faciendū sit, probāt faciendo, qui docēt quid vitā dum sit. Hec

Epistolarum

vn̄ q̄ in eo qđ fugiendum dixerint deprehendūt . Eū elige adiutorē quē ma-
 gis admireris cū videris: q̄ cū audieris. Nec ideo te prohiberi hos quoq;
 audire: q̄bus admittere populū ac disserere cōsuetudo ē. si modo hoc p̄posi-
 to i turbā p̄deūt vt meliores fiāt: faciātq; meliores: si nō ābitiōtis hoc cau-
 sa exercēt. Quid eni turpi? philosophia captāte clamores. Nunquid eger
 laudat medicū secantē? Tacete fauete: z p̄bete vos curatiōt etiā si exclama-
 ueritis nō aliter audiā q̄ ad tactū vitiorū vestroz: īgemiscatis. Testari vul-
 tis attendere vos: moueriq; magnitudine rerū sane liceat. Et quedā iudice
 tis. z feratis de meliore suffragiū. Quid ni nō p̄mittā. Apud Pythagoras
 discipulis quique ānis tacēdū erat. Nunqd ergo existimas statī illis z loq̄
 z laudare licuisse? Quāta autē demētia ei? est quē clamores īperitorū hi-
 larem ex auditorio dimittūt. Quid letaris: q̄ ab hoibus his laudatus es:
 quos nō potes ipse laudare: disterebat populo Fabian?: sed audiebat mo-
 deste. Erūpebat interdū magn⁹ clamor laudantiū: sed quē rerū magnitu-
 do euocauerat. nō son⁹ īoffense ac molliter orōnis elapse. Inter sit aliqd in-
 ter clamorē theatri. z schole. Est aliqua z laudandī licentia oīa rerū omniū
 si obseruent iudicia sunt. z argumentū morū ex mltimīs quoq; licet capere
 Impudicū z incestus ostēdit z manus mota. z vnū interdū responsū z relat⁹
 ad caput digitus. z flexus oculorū. Improbū interdū risus in sanuz vultus
 habitusq; demonstrat. illa enī in apertū per notas exeunt: qualis quisq; sit
 scies. si quēadmodū laudet aspexeris. Hinc atq; illic philosopho man⁹ au-
 ditor intētat. z sup ipsū caput mirātū turba circūstat. Nō laudat ille nūc. si
 itelligis. sed cōclamat. Relinquatur iste voces illis aurib⁹. que p̄positum
 habent populo placere. Philosophia adoret. Permittendū erit aliquādo
 iuuenibus sequi impetum animi. Tunc autem cū hoc ex impetu facient cū
 silētū sibi īperare nō poterūt. Talis laudatio aliqd exhortatōis affer-
 t̄ ipis
 audientib⁹. z aīos adolecētū extimulat. ad rē p̄moueant nō ad v̄ba p̄pos-

ta Alioqn nocet illis eloquentia si norerit cupiditate facit sed sui. Differas hoc in presentia: desiderat enim propriam et longam executionem. que admodum populo differendum. quod sibi apud populum committendum sit. quod populo apud se. Damnum quidem fecisse philosophiam: non erit dubium postquam profuturum est sed potest in penetrabilibus suis ostendi si modo non insitorem. sed, antistitem nactus est. Vale.

Epistola. llii. De tempestate et nausea quam passus est in mari. submit- tens differentiam inter corporalia et spiritualia.

Quid non potest michi persuaderi. cui persuasum est ut nauigare? solui mari languido nauem. Erat sine dubio celum graue sordidis nubibus. que fere. aut in aquam. aut in ventus resoluuntur. sed putavi tam pauca milia a Parthenope usque puteolos surripere posse. Quis dubio et im- pendente celo. Itaque quo celerius euaderem protinus per altum ad nesciam direxi. precifurus omnis sinus. cum iam eo processissem. ut mea nichil interesset. utrum irem. an redirem. Primum equalitas illa. que me corru- perat perit. Mondum erat tempestas. sed iam inclinatio maris. ac subinde crebrior fluctus cepi gubernatorem rogare. ut me in aliquo litore exponeret. Aiebat ille aspera esse et importuosa. Hec quicquam se que in tempe- state timere quam terram. Peius autem vexabar. quam ut michi periculum in- cumberet. Nausea enim me signis hec et sine exitu torquebat. que bilem mouet. nec effundit. Institi itaque gubernatori. et illum vellet nollet. coe- gi petere litus. Cuius ut viciniam attigimus. non expecto ut quicquam ex preceptis Virgillii fiat. obuertunt pelago proas. laut ancora de proza ta- citur memor artificii mei veteris. frigidus cultor mitte me in mare. quo modo per sechroluta decz gausapat. que putas me passum. dum per aspa eripio: dum via quoro: dum facio? Intellexi non immerito nautis terram timeri. Incredibilia sunt que tulerim. cum ferre me non possim. Illud scito Aliquem non fuisse tam irato

g. li.

Epistolarum

mari natus, vt vbiq; naufragia faceret. Naufcator erat. Ergo et ego quocumque nauigare debuero vicesimo anno perueniã, vt primũ stomachũ quẽ sciscum mari naufeas; effugere. Collegi, et corpus vnctione recreauit. Hoc cepi mecum cogitare, quanta nos vitiorũ nostrorũ sequeretur obliuio, etiã corporallium que subinde admonet sui, nedũ illorũ, que eo magis latent, quo maiora sunt. Leuis aliquẽ mutiuncula decipit, sed cũ creuit, et vera febris exarsit, etiam duro et perpresso sui confessionẽ excipit, pedes dolent, articuli patiunculas sentiunt. Adhuc dissimulamus et aut talum extorsisse dicimur, aut in exercitacione aliqua laborasse, dubio et incipiente morbo, querit nomen qui vbi iam calcaria cepit intendere, et vtrosq; pedes fecit dextros, necesse est podagram fateri. Contra euenit in his morbis quibus afficitur animi, quo quis prius se habet minus sentit. Non est quod mireris Lucili charissime. Nam qui leuiter dormit, et species secundũ qui etẽ capit, aliquando dormire se dormiens cogitat grauis sopor etiã somnia extinguit, animũq; altius mergit qui nullo intellectu sui est. Quare vitia sua nemo confitetur. Quia etiam nunc in illis est, somniũ narrare vigilantis est, et vitia sua confiteri sanitatis indicium est. Spergiscamur ergo vt errores nostros coarguere possimus. Sola autẽ nos philosophia excitabit, sola somniũ excutiet grauem, illi te totũ dedica, dignus illa es, illa digna te es, ite in complexu alter alterius. Omnibus aliis rebus te nega fortiter, aperte, non est quod precatio philosophis. Si eger esses, curã intermisisses rei familiaris, et forsitan tibi, negocia excidissent, nec quenquã tanti putares cui aduocatus tui remissione descenderes, vel, toto animo id ageres vt quã primũ morbo liberaretis. Quid ergo? Nõ et nũc idẽ facies. Dia impedimẽta dimitte, et vaca bonemẽti. Nemo ad illã puenit occupat, exercet philosophia regnũ suũ, dat tẽpus, nõ accipit, nõ est res successiua, ordinaria est, diũ est, ad est et iubet. Alexander cuiusdam ciuitati partẽ agrorũ et dimidiã rerũ oim pmittet. Eo inquit pposito in Asiã veni, vt nõ id acciperem quod diuiseris, sed vt id haberetis

quod reliquissim. Idem philosophia rebus oibus. nō sum hoc tempus ac-
ceptura quod vobis superfuert. sed id vos habebitis quod ipsa erogare
ro. Totā huc cōuerte mentē. huc affide. hanc cole. Ingens intervalū in-
ter te et alios fiat. omēs mortales euo tu antecedes. nō multū te dī antece-
dent. Queris quid inter te. et illos interfuturū sit? diutius erunt. Ad me-
hercle magni artificis est. clausisse totū in exiguo. Tantū sapienti sua quā-
tum deo omīs etas pater. Est aliquid quo sapiens antecedit deum. ille be-
neficio nature nō timet. suo sapiens. Ecce res magna habere imbecillitatē
hoīs. securitatē dei. Incredibile philosophiē tua est. ad omnē fortuitā vim
retundendā. Nullum telum in corpore eius sedet. munita est et solida. Que-
dam defatigat et velut leuia tela laxo sinu eludit. quedam discutit. et in eus
vsq; qui miserat respuit. Vale.

¶ Epistola. liiii. De morbo suspirii vel anhelitus. vbi mirabile docu-
mentum de morte subiungit. Et q; sapiens de vita exit non efficitur.

I Dngum michi comitatū deberat mala valetudo. repente me iua-
sit. quo genere inquis? Proxus merito interrogas. adeo nullum
michi ignotū est. vni tantū morbo quasi assignatus sum. quē quare greco
nōse appellē nescio. Satis enī apte dici suspiriū potest. breuis autē valde et
pcelle similis est ipetus. intra horā fere desini. Quis enī diu expirat? Dia
enī diu corporis aut incōmoda. aut pericula per me transferūt. Nullū mi-
chi videtur mo' estius. quid nī? Aliud enim quicquid est. egrotare est. Hoc
animā agere. Itaq; medici hanc meditationē mortis vocāt. Facit enī al-
quando spiritus ille quod sepe conatus est. Nilarē me putas hec tibi scribe-
re. q; effugi. si hoc sine: quasi bona valetudine delecter. tā ridicule facio. q̄
ille q̄squis vicisse se putat. cū vadimonitū distulit. Ego vero et in ipsa suffo-
catione nō desit cogitationib' letis ac fortib' acquiescere. Quid hoc ē iquā
Tā sepe mors experitē me faciat. At ego illā diu exptus sū. Quādo iquis?
Anteq; nasce: et. Mors est nō esse id qd ante fuit. sed id quale sit. iam scio.

Epistolarum

hoc erit post me: quod ante me fuit. Si quid in hac re tormenti est: necesse est: et fuisse antequam periremus in lucem, at qui nullam sensimus tunc vexationem. Rogo non stultissimum dicas: si quis existimet lucerne perius esse: cum extincta est. quam antequam accendat. Nos quoque et extinguimur et accendimur: medio illo tempore aliquid patimur. Attingit vero alta securitas est. In hoc enim mihi Lucili, nifallor, erramus: quod mortem iudicamus sequi cum illa et precesserit et secutura sit. Quicquid ante nos fuit mors est. Quid enim refert: utrum non inelupas: an desinas cum utriusque rei hic sit effectus, non esse? His et huiusmodi exhortationibus tacitis scilicet, nam verbis locus non erat, alioquin me non desisti deinde paulatim suspirium illud, quod esse iam anhelitus ceperat, interualla maiora fecit, et retardatus est: ac remansit, nec adhuc quousque desierit ex natura fluuit spiritus, sentio hesitationem eius quandam: et mortem: quomodo uollet, dummodo non ex animo suspirem. Hoc tibi de me recipe, non trepidabo ad extrema iam paratus sum: nichil cogito de die toto, illi tu lauda et imitare quem non piget mori: cum inuenit uiuere. Que est enim virtus, cum efficitur extrema. Tamen est et hec virtus, elicio: quidem sed tanquam exeam, et ideo nunquam elicitur sapiens: quia elici est inde expelli unde inuitus recedas. Nichil inuitus facit sapiens necessitatem effugit, quia uult quod coactura est. Vale.

¶ Epistola. lvi. De villa uarie et dispositioe ei. Et de ignaui ocio uitando
 Et quod solus sapiens sibi uiuere scit. Et quod animus amicos sepe faciat esse presentes
 a Hesitatione cum maxime uento: non minus fatigatus sum, quam si tantum
 ambularem quantum sedi, labor est enim: et diu ferri: ac nescio an eo
 maior, quod contra naturam est, que pedes debet, ut per nos ambularem et oculos
 ut per nos uideremus. Debilitatem nobis inuadere delitit, et quod diu uolumus
 posse desinimus. Michi tamen necessarium erat concutere corpus
 ut siue bilis in foderat faucibus discuteretur siue ipse ex aliqua causa spiritus
 densior erat extenueret illum iactatio, quam profuisse michi sensi, ideo
 diutius uehi perseveraui, inuitante ipso litore, quod inter cumas et Scru

Illi Natie villam curuatur. et hinc mari. illinc lacu. velut angustum iter clau-
 ditur. Erat enim recenti tempestate mare spissum. Fluctus autem illud. ut scis
 frequens et cocitatus exequat. longior tranquillitas soluit cum arenis. que hu-
 more alligant succus abcessit. Ex consuetudine tamen mea circumpicere cepi
 an aliquid illic iuenire. quod michi posset bono esse. et direxi oculos in vil-
 lam que aliquando Natie fuit. In hac ille pretorius diues. nulla alta re. quam ocio
 notus consenuit ob hoc vniuersely habebat nam quoties aliquos amicitia Asimit
 galli quoties Selani odium deum amor micerat equei ostendisse illud. quam amasse pi-
 culosum fuit. Exclamabant homines. O vana solus scis viuere. at ille latere scie-
 bat non viuere. Multa autem iter est. vtrum vita tua ociosa sit. an ignaua Nam quam
 aliter hanc villam. Natia viuo preteribam. quam ut dicerem. Natia hic situs est
 Sed adeo mihi Lucili philosophia sacrum quidam est et venerabile. ut etiam
 siquid illi simile est. mendatio placeat. Ociosum enim hominem. et seductum
 existimat vulgus. et securum. et se contentum. sibi viuentem quorum nichil vlli
 contingere. nisi sapienti potest. ille quidem nulla re sollicitus. scit sibi viuere
 re. Ille enim quod est primum. scit viuere. Nam qui res et homines fugit quem
 cupiditatum suarum infelicitas relegauit. qui alios feliciores videre non
 potuit. qui velut timidum atque iners animam metu oblituit. ille sibi non viuere. sed quod
 est turpissimum. ventri somno. libidini. Non continuo sibi viuere. qui nemini
 adeo tamen magna res est constantia et in proposito suo perseuerentia. ut
 habeat auctoritatem inertia quoque pertinax. De ipsa villa nichil tibi possim
 certi scribere frontem eius tibi noui. et exposita. que ostendit etiam transcursum
 Spelunce sunt duemagni operis. cuius lato atrio paries manu factus est
 et quarum altera sole non recipit. altera usque in occidentem tenet. Prata noua
 mediterranea a mari. et ab acherusio lacu receptus. euripi modo diuisio. alio die
 piscibus etiam si assidue exauriat sufficiens sed illi cum mare patet parctur
 cum tempestas piscatoribus debet ferias. manum ad prata ponit. hoc tamen
 est comodissimum in villa quam Balas transparentem habet in comodis illarum ca-
 g. llii

Epistolarum

ret. voluptatibus fruis. Has laudes ei⁹ ipse noui. esse illā toti⁹ animi credo. occurrit enim fauor. et illū adeo exoptat. **Balis** neget. Non stulte videtur elegisse hunc locum **Uacia**. in quē oculum suum pigrum iam et senile cōferret. S; nō multum ad tranquillitatem locus confert. Animus est. qui sibi oīa cōmendat. **Aidē** ego in villa hilarī et amena mestos. vidi in media solitudine occupatis simile s. Quare non est quod existimes. Ideo parū bñ cōpositum esse te. q̄ in **Lampania** nō es. quare aut nō es? hucusq; cogitationes tuas mitte. Conuersari cū amicis absentibus licet. et quidē quotiēs velis. q̄ diu velis. Magis hac voluptate que maxima est fruimur. dum absumus. **Prōtia** enim nos delicatos facit. et qui aliquando vna loquimur ambulamus. confedimus. cum deducti sumus. nichil de hīs quos modo vidimus. cogitamus. Et ideo equo aio ferre debemus absentiam. qz nemo non multum etiam presentibus abest. **Pone** hic primum. noctes separatas. deinde occupationes virinq; diuersas deinde studia secreta. suburbanas perfectiones. **Et** debis nō multū esse. quod videbis peregrinatio eripiat. Amicus animo possidendus est. hic autem nunq̄ abest. quēcunq; vult. quotidie videt. Ita qz mecū stude. mecū cena. mecum ambula. in angusto viuerem⁹ si quicq̄ esset cogitationibus clausum. **Vide** te mi **Lucili** cū maxime audio. adeo tecum sum. vt dubitem an incipiam non epistolas. sed codicillos tibi scribere. **Vale.**

¶ Ep̄la. lvi. Notat tumultuosā luxuriā balneoz. Et q̄ oīa vitia animi inutilia sunt. Et de magnanimitate Scipionis.

P **E**ream. si est tam necessarium q̄ videtur silentium in studiis seposito. **Ecce** vndiq; me vari⁹ clamor circūsonat. supra ip̄s balneū habito. **Propone** nunc tibi omnia genera vocum que in odium possunt aures adducere. cum fortiores exercentur. et manus plumbo graues factent. cum aut laborant. aut laborantem imitantur. gemitus audio. quotiens reuerentem spiritum remisserunt. sibilos et acerbissimas respiratiōes. cū in ali⁹

absentia

quem inertem ac plebeia structione contentum incedi, audito crepitū illi se manū humeris, que put plana prouenerit, aut cōcaua, ita sonū mutat. Si vero Pelicrepus superuenit, et numerare cepit pilos, actū est. Adice nunc fordalū et furē deprehensū, et illū cui vox sua in balneo placet. Adice nunc eos qui in piscinā cū ingenti impulse aque sono saltant, pręter istos quorum si nichil aliud, recte voces sunt. Alipedū cogita tenuē et stridulam vocē, quo sit notabilior subinde experimentem, nec vnq̄ ta centē, nisi dū uellit alas, et illū pro se clamare cogit. Jam librarū et varias exclamaciones, et botulariū, et expustulariū, et omēs popinariū institores, mercē suā quādā et insignita modulatione vendentes. O te inquis ferreū, aut surdū, cui mens inter tot clamores tam varios tā dissonos constat cū Chrysiptū nostrū assidua salutatō perduxit ad mortē. At mehercle ego istū fremitū nō magis curo, q̄ fluctū, aut deiectū aque. Quāuis audiā cuiusdā genti, hanc vnā fuisse causā uisibem suā trāfferendi, q̄ fragorē illi cadentis, ferre nō potuit. Magis michi uox auocare uidetur. A crepitus, illa enī animū adducit, hic tantū aures implet ac verberat. In his que me sine auocatione circūstrepūt, esse eas trāscurrētes pono, et fabiū in quillinā, et ferrariū vicinū, aut hūc qui ad m:riā suā dantē tabulas experit et tibias, nec cātat, sed exclamat. Et iā nūc molestior est michi sonus qui intermittit subinde, q̄ qui continuat, sed iā me sic ad oīa ista durauit, ut audire uel. Pausariū possim uoce acerbissima, remigibus modos dantē. Animū nō cogo sibi intentū esse, nec auocari ad externa, omnia licet fortis resonēt dū intus nichil tumultus sit, dū inter se nō rixentur cupiditas et timor dū auaritia luxuriaq; nō dissideāt nec altera alterā uerret. Nā quid p̄dest toti? regionis silentiū, si affect? fremūt. Omnia noctis erant tacita cōposita quiete falsū ē, nulla placidas est quiet, nisi quā ratio cōposuit. Nox exhibet molestiā nō tollit, et sollicitudines imutat. Nā dormitē et quoq; in sōnia tā turbulēta sūt q̄ dies illa trāquillitas uera est in quam bona mēs explicat. Aspice illū cui sōnus laxę domus silentio querit, cuius

aures. ne quis agitet sonus. ois seruoꝝ turba conticuit. et suspensum accedentium. ppius vestigium ponitur. Huc nempe versatur. atqꝫ illuc. somnum inter egritudines leuē captans. que nō audit. audisse se q̄rit. Quid in cā putas esse. Animus illi obstreper. Hic placandus est. huius cōpescenda seditio est. quē nō est q̄ existimes placidum. si iacet corpꝫ inter dū quies inquietata est. Et ideo ad rerum actus excitandi. ac tractatione bonarꝫ artium occupandi sumꝫ. quollēs nos male habet inertia sui impatiens. Magni imperatores cum male parere militem vident. aliquo labore cōpescunt et expeditionibꝫ detinent. nunqꝫ vacat lasciuire distinctis. nichil tam certū est qꝫ occiticia negotio discutit. Sepe videmur tedio reꝫ ciuiliū. et infelicis atqꝫ ingratis stationis penitentia secessisse. tamen in illa latebra. in quā nos timor. ac lassitudo coniecit. interdum recrudescit ambitio. nō enim excisa desit. sed fatigata. aut etiam abiecta rebꝫ paz sibi cadentibus. Ides de luxuria dico. que videt aliqui cessisse. deinde frugalitatem. p̄fessos sollicitar. atqꝫ in media parsimonia. voluptates non damnatas sꝫ relictas perit. equidem eo vehementius. quo occultius. Omnia enim vitia in aperto leuioꝝa sunt. Nobis quoqꝫ tunc ad sanitatem inclinant. cū ex abdito erumpunt. ac vim suam. p̄ferunt. Et auaritiam itaqꝫ et ambitionem et cetera mala mētis humane. tunc perniciosissima scias esse cū simulata sanitate subsidunt. ociosi videmur. et nō sumus. Nam si bona fide sumus. si receptū cecinimꝫ. si speciosa contempsimus vt paulo ante dicebam. nulla res nos aduocabit. nullus hoim autiqꝫ cōcentus. in terrumpet cogitationes bonas solidasqꝫ tam et certas. Leue illud est ingenū. nec sese adhuc reduxit itrosus. q̄s ad vocē racci dēria erigit. Habet itus aliquid sollicitudis. et habet aliquid p̄cepti timoris. q̄s illū curiosū facit. vt ait Virgilius n̄r. et me quē dudū. nō vlla iniecta mouebant tela. nec aduerso glomerati ex agmine graui. Hunc oēs terrent aure sonꝫ excitat ois. Suspēsū et parit. comitiqꝫ oneriqꝫ timentē. Prior ille sapiēs ē. quē nō telavibrātia nō arictata in arma agminis densi. nō vrbis

ipulse fragor territat. Sic alii iperitus rebus suis timet. et ad oem crepitu
 expauescere. que vna quelibet vox. p. fremitu accepta delectit. que motus le-
 uissimū examināt. timidi illū sarcine faciūt. Quēcūq; ex istis felicibus ele-
 gerts. multa trahentibus. multa portātib⁹. videbis illū comittiq; oneriq;
 et mētē. Tūc ergo te scito esse cōpositū. cū ad te nullus clamor pertinebit. cū
 te nulla vox tibi excuset. nō si blandietur. nō si minabit. nō si inani sonova-
 na circūstrepet. Quid ergo? Non aliquando commodius est. et carere con-
 uitio? fateor. Itaq; ex hoc loco migrabo et exiri. et exercere me volui. Quid
 necesse est d. atius torqueri. cū tam facile remediū Ulysses sociis etiā aduer-
 sus sirenas inuenit. Vale.

¶ Ep̄la. lviij. De crypta Neapolitana. Et q̄ nō timor. s; horroz cadit in
 sapientem. Et q̄ aīa hoīs corporis angustis cohiberi non potest.

c Am a Bals deberē Neapolim repetere. facile credidi tēpstatem
 esse. ne itez nauē experirer. et tū luti tota via fuit. vt possim videri.
 nichilomin⁹ nauigasse. Totū athletaz fatum in illo die perpetiendū fuit. a
 ceromate nos haphē excepit in crypta Neapolitana. nichil illo carcere lon-
 gius. nichil illis faucibus obscurius que nobis prestāt. nō vt nos per tene-
 bras videamus. s; vt ipsas. Ceterū etiam si locus haberet lucem. puluis au-
 ferret. In aperto quoq; res grauis et molesta. quid illic vbi in se volutatur.
 et cum sine vllō spiramento sit inclusus. In ipsos a quibus excitatus est reci-
 dit. Duo incommoda inter se cōtraria simul pertulimus. eadē via. eodē die
 et luto et pulvere laborauimus. Aliqd tñ illa michi obscuritas. qđ cogitare
 dedit. Senti quēdā ictum animi. et sine metu mutationem. quā insolite rei
 nouitas simul ac febitas fecerat. Hō de me nunc tecum loquor. qui multū
 ab homine tolerabili. nedum a perfecto absum. sed de illo in quem fortu-
 na ius perdidit. Nulus quoq; ferietur animus. mutabitur color. Ques-
 dam enim mi Lucili. nulla effugere virtus potest. admonet illum natura
 mortalitatis sue Itaq; et vultū adducet ad tristitiam. et inhorrescet ad subit

Epistolarum

ra. & caligabit. si vastam altitudinem in crepidine eius constitutus despererit.
 Nō est hoc timor. s; naturalis affectio. inexpugnabilis rationi. Itaq; fo-
 tes quidam & paratissimi fundere suū sanguinem. alienū videre nō possunt.
 Quidam ad vulneris noui. Quidam ad veteris. & purulenti tractationes
 inspectionemq; succedūt. ac linquunt aīo. Alii gladiū facili⁹ recipiūt. q̄vi-
 dent. Sensi ergo dicebam quandam. nō quidem perturbationē. s; muta-
 tionē. Rursus ad primū aspectū redite lucis alachritas redit incogitata
 & intussa. illud deinde mecū loqui cept. q̄ inepte quedam magis aut minus
 timeremus. cū oīum idem finis esset. Quid enī interest. virū supra aliq̄
 iugulariū ruat: aut mone? Nichil inuenies. erūt tñ qui hanc vulnāz magis
 timeant. q̄uis vtraq; mortifera eque sit. adeo nō effectus. s; efficaciaz tior
 spectat. Hunc me putas de Stoicis dicere. qui existimant aiām hoīs ma-
 gno pondere extriti permanere nō posse. & statim spargi. q; non fuerit ei ex-
 itus liber. Ego vero non facio. qui hoc dicunt videntur michi errare. Quē
 admodum enī flamma non potest opprimi. nam circa id diffugit. quo vrgē-
 tur. quemadmodū aerverbere. ac lectu non ledit. nec scinditur quidem. sed
 circa id cui cessit. refundit. sic animus qui ex tenuissimo cōstat. deprehendi
 non potest. nec intra corpus affligi. s; beneficio subtilitatis sue per ipsa qui
 bus premitur. erumpit. Quomodo fulmini etiam cum latissime percurre-
 rit ac fluxit. per exiguum foramen est reditus. sic animo qui adhuc tenuior
 est igne per omne corpus fuga est. Itaq; de illo querēdum est. an possit im-
 mortalis esse. Hoc quidem certum habet. si superstes est corpori. ppter illud
 nullo genere mori posse. propter qd non perit. qm̄ nulla immortalitas cum
 exceptione est. nec quicq̄ noxiū eterno est. Vale.

¶ Incipit liber octauus.

¶ Epistola. lxxviii. De multiplici re-
 rum diuisione et differentia. vbi exemplo Platonis ostendit. qualiter par-
 simonia ducit ad senectutem. cuius senectutis bonū: nec concupiscendum;
 nec recusandum.

Quanta nobis verborū paupertas. imo egestas sit. nūq̄ magis
 q̄ hodierno die intellexi. Vnde res iciderūt. cum forte de pla-
 tone loqueremur. q̄ noīa desiderarent. nec haberent. Quedā
 vero cū habuissent fastidio nōo perdidissent. Quis aut̄ ferat in egestate fa-
 stidium hunc quē greci oestrū vocāt. pecora pagētē. et totis saltib⁹ dissipa-
 tē. asilū nōi vocabant. Hoc Virgilio licet credas. Est locus silari circa ilicē
 busq̄ virentē. plurim⁹ alburnū voltans. cui nomē a silo Romanū ē. oestrū
 greci h̄terevocātes. Asper acerba sonās. quo tota exterrita siluis. Diffugi-
 unt armenta. p̄uto. intelligi istud verbū interuisse. ne te longe differā. Que-
 dam simplicita in usu erant. sicut cernere ferro. inter se dicebant. Idē Virgi-
 lius hoc probabit tibi. Ingentis genitos diuersis partibus orbis. Inter se
 coisse viros. et cernere ferro. Quid nūc decernere dicim⁹. simplicitis illius h̄bi
 vsus amissus est. Dicebant antiqui. si iusso. id est si iussero. Hoc nolo michi
 credas. s̄z de Virgilio. Letera qua iusso. mecum man⁹ inferat arma. Non id
 ago nūc hac diligentia. vt ostendā quātū tēpus apud grāmaticū perdi de-
 rim. s̄z vt ex hoc intelligas. quātū apud Enniū et Actiū h̄boz sit⁹ occupaues-
 rit. cum apud hūc quoq̄. qui quotidie excutiē. aliqua nobis subducta sint.
 Quid sibi inquis ista preparatio vult⁹. quo specat⁹. nō celabo te. Cupio si fie-
 ri pōt. p̄picils aurib⁹ tuis q̄d sentiā dicere. si min⁹ dicā. et iratis. Liceronem
 auctorem huius h̄bi habeo. p̄uto locupletē. si recentiorē queris. Fabianum
 disertum et elegantē. orōnis etiā ad nostrum fastidiū nitide. Quid eni fiet
 mi Lucili. quō dicet⁹. res necessaria. natura p̄tinens fundamentum
 oim. Rogo itaq̄ permittas michi hoc verbo vti. Hic illomin⁹ dabo operā.
 vt ius a te datū. parcissime exerceā. fortasse p̄tētus ero michi licere. Quid
 p̄derit facilitas tua. cū recte id nullo mō latine exprimere possim. p̄p̄ q̄d
 ligue nōe p̄uitiū feci. Magis dānabis āgustias Roman⁹ si scieris vnā syllā-
 bā eē quā mutare nō possū q̄ sit hec q̄ris to op̄ duri tibi videor. Igeniū in me-
 dio positā sic posse trāsserre. vt dicā q̄d est. S̄z multū interessē video. Logoz

Epistolarum

Xbū, p vocabulo ponere. s; id necesse est ponā. qđ ē. sex modis hoc a ppla-
 rone dici. Amic^o n̄ homo eruditissim^o hodierno die dicebat. om̄s tibi expo-
 nā. si aū iudicauero eē aliqđ gen^o r spēm. Hūc aūt illud gen^o primū q̄rimus
 ex quo cetera spēs suspēse sūt. a quo nascit^r ois diuisio. quo vniuersa cōprehē-
 sa sūt. Inueniet^r aūt si ceperim^o singula retro legere. Sic enī pducemur ad
 primū. Homo spēs est. vt Aristoteles ait. Equus spēs est. Canis species est
 Ergo cōmune aliqđ q̄rēdū est. his oib^o vīculū. qđ illa cōplectat r sub se ha-
 beat. hoc qđ est: aīa. ergo genus esse cepit horum omnium que modo re-
 tulim^o hoīs equi canis al. s; sunt quedā que aīam habēt. nec sūt aīalia q̄ placet
 enī satis et arbutis aīam inesse. itaq; viuere r mori illa dicem^o. Ergo anti-
 mantia superiozem tenebūt locū. q; r aīalia in hac forma sūt r sata. S; que
 dam aīa carent. vt saxa. Itaq; erit aliquid aīantibus antiq^o corpus. S;
 hoc sic diuidā. vt dicā. Corpora oīa. aut aīata esse. aut ināīata. etiam nunc
 est aliquid superius q̄ corpus. Dicim^o enī quedā corporalia esse. quedā in-
 corporalia esse. Quid erit ergo ex quo hec deducant^r illud cui nomen mo-
 do pax. p̄ptum imposuimus. qđ est. Sic enī in spēs secabitur. vt dicamus.
 qđ est. aut corporale est. aut incorporale. Hoc ergo genus est primū et anti-
 quissimum. vt ita dicam. generale. Cetera quidē genera sunt. s; specialia.
 tanq̄ homo genus est. Habet enim in se nationū spēs. Grecos. Romanos.
 Parthos. Colox. Albos. Nigros. Flauos. Habet singulos. Latonē. Lice-
 ronem. Lucretiū. Itaq; qđ multa p̄tinet. in genus cadit. qđ sub alio est in
 spēm. Illud genus qđ est generale supra se nichil habet. initium rex est. oīa
 sub illo sunt. Stoici volunt superponere hūc. Etiam nunc aliud genus ma-
 gis p̄ncipale. de quo statim dicam. si prius illud genus. de quo locutus sū
 merito p̄imum poni docuero. cum sit rerum omnium capax. quod est. In
 has species diuido. vt sunt corporalia aut incorporalia. nichil tertium est.
 Corpus quomodo diuido? Et dicā. Aut animantia sunt. aut inanimantia.
 Rursus animantia quemadmodum diuido? Et dicam. quedam animum
 habent. quedam tantum animam. Aut sic. quedam impetum habent. in ce-

dunt transeunt. quedam solo affixa radicibus alñitur. crescunt. Rursus aut
 malia. in quas species seco? aut mortalia sunt aut immortalia. Primum
 genus stoicis quibusdam videtur. Quod quare videatur subiectam. In re
 rum inquirunt natura. quedam sunt. quedam non sunt. et hec autem que nõ
 sunt rerum natura complectitur. que animo succurrunt. tanq̄ centaurs. gi-
 gantes. et quic quid aliud falsa cogitatione formatum. habere aliquã ima-
 ginem cepit. Quis non habeat substantiam. Nunc ad id quod tibi promissi.
 reuertor. quomodo quecunq; sunt in sex modos Plato partiatur. primum
 id quod est. nec visu. nec tactu. nec villo sensu comprehenditur: cogitabile est
 Quod generaliter est. tanq̄ homo generalis sub oculos nõ venit: sed spe-
 cialis venit. Et Cicero et Lato. animal non videtur. sed cogitatur. Videtur
 autem species eius. equus. et canis. Secundum ex his que sunt ponit Pla-
 to. quod eminet et exuperat omnia. Hoc ait per excellentiam esse. Poeta
 communiter dicitur: omnibus versus facientibus: hoc nomen est. sed iam
 apud grecos in ueniis notam cessit. Homerum intelligas. cum audieris po-
 etam. Quid ergo? hoc est de his scilicet maior et potentior: cunctis. Ter-
 tium genus est eorum. que propria sunt innumerabilia sunt hec. sed extra
 nostrum posita conspectum. Que sint interrogas? propria Platonis sup-
 peller est. Plato Ideas vocat. ex quibus omnia que sunt: quecunq; vide-
 mus fiunt: et ad quas cuncta formantur. He immortales. immutabiles: in-
 uiolabiles sunt. Quid sit Idea. id est quid Platoni esse videat: audi. Idea
 est eorum que naturaliter fiunt exemplar eternum. Adiciam diffinitioni
 interpretationem: quo tibi res apertior fiat. Volo imaginem tuam face-
 re. Exemplar picture tue habeo. ex quo capit aliquem habitum mens no-
 stra. quem operi suo imponat. Ita illa que me docet et instruit facies a qua
 pettitur imitatio. idea est. Talia ergo exemplaria infinita habet reru natu-
 ra. hominum. piscium. arborum. ad que quodcunq; fieri ab illa debet. ex-
 primitur. Quartum locuz habebit. idos. Quid si hoc idos atrevas oportet

Epistolarum

et Platoni imputes. non michi hanc rerum difficultatem subtilitas. Pau-
 lo ante pictoris imagine utebar. Ille cum reddere Virgilium coloribus vel-
 let. ipsum intuebar. Idea erat Virgilii facies. futuri operis exemplar. Ex
 hac quod artifex trahit. et operi suo imposuit. idos est. Quid intersit queris?
 Alter exemplar est. alter forma ab exemplari sumpta et operi imposita: alte-
 ram artifex imitatur. alteram facit. habet aliquam faciem statua. hec est idos.
 habet aliquam faciem exemplar ipsum quod intuens opifex statuam figurauit.
 hec idea est. Etiam nunc si aliam desideras distinctionem. Idos in opere
 est. Idea extra opus est. nec tantum extra opus est. sed ante opus. Quintum
 genus est eorum que communiter sunt. hec incipiunt ad nos pertinere. hec sunt
 omnia. homines pecora. res. Sextum genus est eorum que quasi sunt tanquam ma-
 ne. tanquam tempus. quecumque videmus. aut tangimus. Plato in illis non nume-
 rat. que esse proprie putat. fluunt enim. et in assidua diminutione atque adie-
 ctione sunt. Nemo nostrum idem est in senectute. qui fuit iuuenis. Nemo no-
 strum est mane: qui fuit pridie. Corpora nostra raptim fluminum more.
 Quicquid videt. currit cum tempore. nichil ex his que videmus manet. Ego
 ipse dum locor immutari ista. mutatus sum. Hoc est quod ait Heracitus in idem
 flumen bis descendimus et non descendimus. Manet ei idem fluminis nomen. Quamquam
 missa est. Hoc in amne manifestius quam in homine. Sed nos quoque non minus
 velox cursus preteruehit. Et ideo admiror demerentiam nostram quod tanto pe-
 re amamus rem fugacissimam corpus. timemusque ne quoniam innotescamus. cum omne
 momentum mors prioris habitus sit. His non timere. ne semel fiat. quod quoti-
 die fit: De homine dixi fluida materia et caduca et omnibus obnoxia causis.
 Mundus quoque eterna res. et inuicta. mutatur. nec idem manet. Quis hec
 omnia in se habeat. que habuit. aliter habet quam habuit. ordinem mutat. Quid
 inquis michi ista subtilitas proderit? Si me interrogas. nichil. Sed quemad-
 modum ille celator. oculos diu intentos. ac fatigatos remittit. atque aduocat.
 ut dici solet pascit. sic nos animum aliquando debemus relaxare. et quibusdam

oblectamentis reficere: sed ipsa oblectamenta opera sunt. Ex his quoque ob
 seruaueris iuenies quod possit fieri salutare. Hoc ego Lucili facere soleo
 ex omni natione, etiam si longissime a philosophia auerfa est erueri aliquid co
 nor et utile efficere. Quid de istis capiā, que modo tractauim⁹ remotis a re
 formatione morum: quomodo meliorem me facere idee. Platonicè possunt?
 Quid ex istis trahā, quod cupiditates meas comprimat? Vel hoc ipsum quod omnia
 ista que sensibus seruisunt, que nos accendunt, irritant negat Plato ex his esse
 que vere sunt. Ergo ista imaginaria sunt et ad tempus aliquam faciē ferunt, nichil
 horum stabile, ac solidum est, et nos tamen cupimus, tanquam aut semper futura, aut sem
 per habituri, imbecilli fluidique iterualla constitutum⁹. Ad illa mittam⁹ ani
 mum, que eterna sunt. Miremur in sublimi volitates rerum omnium formas, deus
 que inter illa versantē, et hec prudentē, quemadmodum que immortalia facere non
 potuit quia materia prohibeat defendat a morte ac ratione vitium corporis
 vincat. Manēt enim cuncta non quia eterna sunt, sed quod defendunt cura regētis
 immortalia tutore non egent. Nec conseruat artifex fragilitatem materie vsu
 vincēs. Contēnamus omnia que adeo preciosa non sunt, vt an sint oīno dubitū sit
 illud simile cogitem⁹, si mundum ipsum non minus mortale, quam nos sumus, prou
 dentia periculis eximit. Potest tamen aliquatenus nostra quoque prudentia
 longiore progare huius corpusculo mortā, si voluptates, quibus morum pars
 malorum perit, potuerimus regere et coercere. Plato ipse sese ad senectutem
 sic diligentia protulit, erat quidem corpus validum, ac forte sortitus, et illi nome
 latitudo pectoris fecerat, sed nauigationes: ac pericula multum detraxerāt
 viribus, parsimonia tamen, et eorum que auaritatem euocant modus et diligēs
 sui tutela protulit illum ad senectutem multis prohibentibus causis. Nam hoc
 scis puto Platoni diligentie sue beneficio contigisse, quod natali suo decessit
 et annum unum atque octogesimum impleuit sine vlla deductione. Ideo ma
 gi: qui forte Athenis erant, immolauerunt defuncto amplioris fuisse sort
 tis, quam humane rationis consumasset perfectissimum numerum, quem nos
 h. l.

uem nouies multiplicata componunt. Non dubito quin paratus esset. pau-
 cos dies ex ista summa in sacrificium remittere. Potest frugalitas produ-
 cere senectutem: quam ut non puto concupiscendā. ita ne recusandam qui-
 dem. Iucundū est secum esse quā diutissime. cum quis se dignum quo fruere-
 tur efficit. Itaq; de isto feramus sententiam: an oporteat fastidire senectus-
 tis extrema: et finem non operiri: sed manu facere. Prope est a timente qui
 fatū. segnis expectat sicut ille ultra modū dedit. vino ē q̄ a phorā exticat et
 fecē quoq; exorbet. De hoc tñ q̄ramus ps sūma uite: utri ea ferat. an liqui-
 dissimum ac purissimum quidā. si modo mens sine iniuriā et integri sensus
 animum lunant nec defectum ac premortuū corpus est. Inlurimum enim
 refert. uitam aliquis extendat. an mortem. At enim si inutile in miseris
 est corpus. quid nō oporteat educere animam laborantē. et fortasse pauloā-
 te quā debet faciendum est. ne cum fieri debebit facere non possis. et magis
 periculum sit male uiuendū quā cito moriendū. Stultus est qui non exigua
 temporis mercede aliena redimūt. paucos longissima senectus ad mortem
 sine iniuria pertulit. multis iners uita sine usu sui iacuit. Quanto deinde
 crudelius iudicas aliquid ex uita perdidisse: quāuis finienda. Noli me inni-
 tus audire. tanquā ad te iam pertineat ista sententia. sed quid dicam existi-
 ma. Non relinquam senectutem si me totum michi reseruabit: totum autē
 ab illa parte meliore. at si ceperit concutere. mentem si partes eius conuel-
 lere si michi non uitam reliquerit. sed animam: prostratam ex edificio putri-
 do ac ruentē morbū morte non fugiam duntaxat sanabilem nec officientes
 animo non afferam michi manus propter dolorem sic mori uinci est. hunc
 tamen si sciero perpetuo michi esse patendū: exibo non propter ipsum sed
 quia impedimento michi futurus est ad omne propter quod uiuitur. Im-
 becillus et ignauus est: qui propter dolorem moritur. Stultus qui doloris
 causa uiuit. Sed in longum exeo. Est preterea materia. que deducere dies
 merito possit. et quomodo finem uite imponere poterit. qui epistole non po-

test. Vale ergo q̄ libentius q̄ mortis moras lecturus es. Vale.

¶ Epistola. lix. Quod verba philosophi nec nimis accurata esse debent nec arida. Et de tribus generibus ad philosophiam tendentibus.

m Inus tibi accuratas a me epistolas mitti quereris. quis enim accurate loquitur nisi qui vult p̄t̄e loqui? Qualis sermo meus esset. si vna sederemus. aut ambularem: illaboratus et facilis. Tales volo esse epistolas meas. que nichil habeant accersitum; nec fictum est fieri posset quid sentiam: ostendere q̄ loqui malle: etiam si disputarem: nec supplerem pedem. nec manum iactarem. nec attollerem vocem. sed ista oratoribus reliquissimam contentus sensus meos ad te pertulisse: quos nec exornassem. nec abiecissimam. Hoc vnum plane tibi approbare vellem omnia me illa sentire que dicerem. nec tantum sentire: sed amare. Aliter homines amicam: aliter liberos osculantur: tamen in hoc quoque amplexu. tam sancto et moderato satis apparet affectus. Non mehercule ieluna esse et arida volo. que de rebus tam magnis dicentur. Neque enim philosophia ingenio renunciat multum tamen opere impendi verbis non oportet. Nec sit. p̄posita nostri summa. Quod sentimus loquamur. quod loquimur sentiamus concordet sermo cum vita. Ille promissum suum impleuit. quia et cum videret illum: et audias. idem est. Aldebimus qualis sit. quantus sit. an vnus sit. non delectent verba tantum sed profunt. Si tamen contingere eloquentia. non sollicito potest. si aut parata est. aut paruo constat. adsit: et res pulcherrimas prosequatur. sit talis. vt res potius q̄ se ostendat. Alie artes ad ingenium tote pertinent. hic animi negocium agitur. Non querit eger medicum eloquentem. sed si ita competit vt idem ille qui sanare potest. cōsp̄te de his que facienda sunt. disserat. boni consulat. non tamen erit quare gratuletur sibi quod incidert in medicum etiam disertum. Hoc enim

tale est: quale si peritus gubernator etiam formosus est. Quid aures meas
 scabis? Quid oblectas? Aliud agitur: vrendus, secundus, abstinentus sū
 Ad hoc adhibitus es, curare debes morbum veterem granē publicū. Tan-
 tum negotii habes, quantum in pestilentia medicus, circa verba occupatus
 es, tandem gaude si sufficis rebus. Quandoq; multa disces, quandoq; di-
 diceris affiges tibi ita, vt excidere nō possunt quādo illa experieris. Non
 enim, vt cetera memorie tradidisse satis est in opere tentanda sunt, nō est
 beatus qui scit illa, sed qui facit. Quid ergo infra illum operis gradum
 nulli gradus sunt, statim a sapientia precepta est, nō vt existimo. Nam qui
 proficit in numero quidē stultorū est, magno tamē intervallo ab illis didi-
 citur. Inter ipsos quoq; pficientes sunt magna discrimina, in tres classes
 vt quibusdā placet diuiditur. Primi sunt, qui sapientia nondū habent, sed
 iam in vicinia eius constitērūt, inde etiā quod prope est, ex hora est. Quis
 sint hi querti? Qui omnes iam affectus ac vitia posuērunt, que erant com-
 plectenda didicerunt. Sed illis adhuc in experta fiducia est, bonum suum
 nondum in usu habent, iam tamen in illa que fugerunt, decedere nō possunt
 tam ibi sūt vnde nō est retrō lapsus, sed hoc illis de se nondū liquet, et qđ in
 quadā epistola scripsisse me memini, scire se nesciunt. Nam contingit illis
 bono suo frui, nondū confidere. Quidam hoc pficientiū genus de quo lo-
 cutus sum, ita complectunt vt illos dicant iam effugisse morbos animi af-
 fectus nondum et adhuc in lubrico stare, qz nemo scit extra periculū mali-
 tie, nisi qui totam eam excussit. Nemo autem illā excussit nisi qui pro illa sa-
 pientia assumpsit. Quid inter morbos animi intersit et affectus, sepe iam
 dixi. Nunc quoq; te admonebo. Morbi sunt iueterata vitia et dura vt aug-
 rita, vt ambitio nimia. Hec cum semel animum ceperunt, implicuerunt, et
 perpetua eius mala esse ceperunt, vt breuiter finiam. Morbus est vitium in
 prauo pertinax tanq̄ valde expetenda sint, que leuiter expetenda sunt. Et
 si maus ita finiamus nimis imminere, leuiter petendis, vel ex toto nō pe-

tendis . aut in magno precio habere in aliquo habenda. vel in nullo. *Affectus* sunt motus animi improbabiles. subitii. & concitati. qui frequentes neglectiq; fecere morbum. Sic distillatio vna. nec adhuc in morem adducta tussim facit. assidua & vetus. ptyssim. Itaq; qui plurimū p̄fecere extra morbos iunt. affectus adhuc sentiunt. p̄fectui. p̄rimi. Sc̄dm̄ genus est eorū qui et mala animi maxima & affectus deposuerunt. sed ita vt non sit illis securitatis sue certa possessio. p̄possunt enim in eadem relabi. Tertium illud genus extra multa et magna vitia est. sed nō extra omnia. effugit auaritiā. sed iram adhuc sentit. Jam nō sollicitatur libidine. et nunc etiam ambitiosem sentit. Jam non cōcupiscit sed adhuc timet. et in ipso metu ad quedam satis firmus est. quibusdam cedit. mortem cōtemnit. dolorem reformidat. De hoc loco aliquid cogitemus. bene nobiscum agetur si in hunc admittimur unmez magna felicitate nature. magnaq; de assidua intentione studii secundus occupatur gradus. Sed ne contemnendus hic quidem est color tertius. Cogita quantum circa te videas maloz. Aspice. q̄ nullum sit nefas sine exemplo. quantum quotidie nequitia proficiat. quantum publice priuatimq; peccatur. Intelliges satis nos cōsequi. si inter pessimos non sumus Ego vero inquis spero me posse. et amplioris ordinis fieri. optauerim hoc nobis. magis q̄ p̄miserim. p̄reoccupati sumus. ad virtutem contendimus inter vitia districti. pudet dicere. honesta colimus. quantum vacat. Et q̄ grandepremium expectamus. si occupationes nostras & mala tenacissima abrumplimus. Nō cupiditas nos. non timor pellet. inagitari terroribus. in corrupti voluptatibus. nec mortem horrebimus. nec deos. Sciemus mortem malum non esse. deos maiores nō esse. Tam imbecillum est qd̄ nocet. q̄ cui nocetur. Optima vi noxia carent. expectant nos. & ex hac aliquando fecerit illud euadimus sublime et exceleum. quid est tranquillitas animi et expulsi erroribus. absoluta libertas. Quæris que sit ista? non homines time re. nec deos. nec turpia velle. nec nimia. in seipsū habere maximam potestatem.

Epistolarum

tem. Inestimabile bonum est suum fieri. Vale.

¶ Epistola. lx. De vero et inani gaudio. Et quomodo sapientem in periculoso vite huius itinere oportet semper virtutibus esse conuictum. Ubi eos notat: qui nimis adulatoribus suis indulgent.

m Agnam ex epistola tua percepi voluptatem. permitte enim michi ut verbis publicis nec illa ad significationem stoicā reuocā. Ut tium esse voluptatem credimus. sit sane. ponere tamen illā solemus. ad demonstrandam animi hilarem affectionem. Scito in quā et voluptatem. si ad nostrum alium verba dirigimus. rem infamē esse. et gaudium. nisi nō sapientis contingere. Est enim animi elatio suis bonis viribusque fidentis. Vulgo tamen sic loquimur: ut dicamus magnū gaudiū. nos ex illius consulatione. aut ex nuptiis. aut ex partu uxoris percepisse. Que adeo nō sunt gaudia. ut sepe initia future tristitiē sint. gaudio autem iunctum est. nō desinere. nec in contrarium verti. Itaque cum dicit Virgilius noster. Et mala mentis gaudia. Diserte quidem dicit. sed parum propterea. Nullum enim malū gaudiū est. voluptatibus hoc nomen imposuit. et quod voluit expressit. Significauit enim homines malo suo letos. tamen ego non immerito dixeram. cepisse me magnam ex epistola tua voluptatem. quamuis ex nomine. ista causa imperitus homo gaudeat. tamen affectum eius impotentem. et in diuersū statum inclinatum in voluptatem voco opinione falsi boni motam. et immoderatam. et immodicam. Sed ut ad propositum reuertar audi quid me in epistola tua delectauerit. Habes verba in potestate. non effert te oratio. nec longius quā destinasti trahit. Multi sunt qui. ad id quod non proposuerant scribere. alicuius verbi placentis decore vocentur. Quod tibi non euenit. pressa sunt omnia. et rei aptata. Loqueris quantum vis: et plus significas. quā loquaris hoc maioris rei iudicium est. Apparet autem quod nihil habere superuacui. nichil tuiuidi. Inuenio tamen translationes verborum. ut non temerarias. ita non indecoras. itaque periculum sui fecerint. Inuenio

magnas quibus si quis nos uti vetat. et poetis lila solis indicat esse con-
 cetas neminem michi videtur ex antiquis legisse. apud quos nondum ca-
 pturatur plausibilis oratio. illi qui simpliciter. et demonstrande rei causa
 eloquebantur parabolis referti sunt. quas existimo necessarias non ex ea
 dem causa qua poetis. sed ut imbecillitatis nostre adminicula sint. et ut vi-
 centem audientem in rem presentem adducant. Sextum ecce cum ma-
 xime lego utrum acrem grecis verbis. romanis moribus philosophantem
 mouet me imago ab illo posita ire quadrato agmine exercitum: vbi hostis
 ab omni parte suspectus est pugne paratum. Idem inquit sapiens facere
 debet. Omnes virtutes suas vndiq; expandat. ut vbiq; infestis aliquid
 orietur illic parata presidia sint. et ad nutum regentis sine tumultu respon-
 deant quod in exercitiis his. quos imperatores magni ordinant fieri vi-
 demus. ut imperium ductis simul omnes copie sentiant. sic disposite ut si-
 gnum ab vno datum peditem simul equitemq; percurrat. Hoc aliquanto
 magis est necessarium nobis ait illi enim sepe honestem timere sine cau-
 sa. tutissimumq; illis iter. quod suspectissimum fuit. nichil stultitia paca-
 tum habet. tam superne illi metus est. q̄ infra. vtrunq; trepidat latus se-
 quuntur pericula et occurrunt ad omnia pauet. Imperita est. et ipsis terre-
 tur auxiliis. Sapiens autem ad omnem incursum munitus est et intentus
 non si paupertas. nō si luctus. nō si ignominia. non si impetum faciat. pe-
 dem refert in teritis et cōtra illa ibit. et iter illa. Hos multa alligant. multa
 debilitant. diu in istis vitis iacuitus. Elui difficile est. nō enim inquinati-
 sum? sed infecti. nec ab illa imagine ad altā trāseam? hoc q̄ram? qd̄ seper
 mecum descripto. Quid ista nos stultitia tam p̄tinaciter tenet? primo quia
 non fortiter illā repellimus nec toto ad salutē ipetu nitimur. Deinde quia
 illa que a sapiētib? viris reperta sūt non satis credim? nec apertis pecto-
 rib? haurim? leuēq; tā magne rei isistim? Quēadmodū autē potest aliq̄s
 quātū satis sit aduers? vitia discere q̄ p̄tū auitis vacat non discit. Nemo
 h. lili.

Epistolarum

nostrum in altum descendit. summa tantum decerpimus. exiguiq; tempo-
ris impendisse philosophie satis abudeq; occupatis fuit. illud precipu-
m pedit qd cito nobis placem. si inuenimus qui nos bonos viros dicat: qui
prudentes. qui sanctos ignoscimus. nō sumus modica laudatione cōtenti.
quicquid in nos adulatio sine pudore congescit tanq̄ debitum preuimus.
optimos nos esse. sapientissimos affirmantibus assentimur. cum sciam⁹ il-
los sepe multa mentiri. Ideo quoq; indulgemus nobis. vt laudari velim⁹
in id cui contraria tam maxime facimus. Vtilissimum ille seip̄s in suppli-
cis audi. in rapinis liberalissimum in ebrietatibus. ac libidinibus tempe-
ratissimum. Sequit̄ itaq; vt ideo mutari nolimus. qz nos optimos esse crea-
dimus. Alexander cum iam in India vagaretur. ⁊ gentes ne finitimas qui-
dem satis notas bello vastaret. in obsequio cuiusdā vr̄bis circumiit muros
⁊ cum imbecillissima menium querit sagitta ictus. diu perferere: ei ictus
agere p̄seueravit. Deinde cum represso sanguine stecti vulneris dolor cresce-
ret. et crus suspensum equo paulatim obtorpuisset. coactus assistere. Om̄s
inquit iurant esse me Jouis filium. sed vnus hoc hominem esse me clamat.
Idem nos faciamus cum pro sua quemq; portione adulatio infatuat. Dis-
camus. eos quidem dicitis me esse prudentem. Ego autem video q̄ multa
in illa occupatā. nocitura optem. nec hoc quidē intelligo. qd aialibus sa-
tietas monstrat. quis cibo debeat esse. quis portioni modus. quantum capiā
adhuc nescio tam docebo quemadmodum intelligas te non esse sapientem
Sapientis ille plenus est gaudio. hilaris. placidus inconcussus. cum dīs ex
pariuit. Hunc ipse te consule. si nunq̄ mestus es. nulla spes animum tu-
um futuri expectatione sollicitat. Si per dies noctesq; par et equalis ani-
mi tenor erecti et placentis sibi est. p̄uenisti ad humani boni summam
⁊ si appetis voluptates. ⁊ vndiq; ⁊ omnes. scito tū sibi ex sapia quantum
ex gaudio deesse. Ad hoc cupis peruenire: sed erras qui inter diuitias
illuc te venturum esse speras. inter honores idem gaudium. inter sollicitu-

dines queris. Ista que sic petis tanq̄ datura letitiam ac voluptatem. cause doloris sunt. Omnes inq̄ illi tendūt ad gaudium sed vnde stabile magnū qz consequantur. ignorāt ille ex conuulsiis. ex luxuria. ille ex ambitione et circūfusa clientum turba. ille ex amica. alius ex studioꝝ liberalium vana ostentatione. et nichil sonantibꝝ litteris. Omnes istos oblectamenta falla cla. et breuia decipiunt. sicut ebrietas que vnus hore insaniam longi temporis tedio pensat sicut plausus et acclamationis secūde fauor. qui magna sollicitudine et partus est. et explandus. Hoc ergo cogita hūc esse sapientie effectum. gaudii qualitātē talis est sapientis animus. qualis mūdus super lunam. semper illic serenū est. Habes ergo quare velis sapiens esse qz nūq̄ sine gaudio est. gaudiū hoc non nascitur. nisi ex virtutū conscientia. nō potest gaudere nisi fortis. nisi iustus. nisi tēperatꝝ. Quid ergo inquis. Stult ac mali nō gaudent nō magis q̄ p̄viam nacti leones cū fatigauerunt se vino ac libidinibus. cū illos nox inter vitia deficit. cū voluptates angusto corporis vltra q̄ capiebat ingeste superare ceperūt. Tunc exclamant miserī Virgilianū illū versum. Hāqz vt supremam falsa inter gaudia noctem egerimus Hosti. omnē luxuriosi noctem inter falsa gaudia. et quidem tāq̄ supremam agunt. Illud gaudium quod deos deoꝝqz emulos sequitur nō interrūpitur. non desinit. desineret si sumptaz esset aliunde. quia nō est alieni muneris. nec arbitrii quidē alieni ē. Qd nō debet fortuna nō eripit Hale

¶ Epistola. lxi. Ambitionē et supfluitatē damnant p̄simoniā predicat.

q Heroz. litigo. irascor. et iam nunc opras. quod tibi oprauit nutritua aut pedagogus aut mater nondum intelligis quantum mali optauerunt. Q̄ inimica nobis sunt vota nostrorum eo quidem inimictio ra quo cessere felicitus. Jam nō admiro: si omnia nos a prima pueritia mala sequuntur inter execrationes parentum creuimus. Exaudiant dii quos qz nostram p̄ nobis vocem gratulam quoꝝ poscimus aliquid deos quasi ita nondum ipsi alere nos possimus. q̄ diu rationibus implebimus.

Epistolarum

magnaru in vrbium campos. q̄dū nobis populus mictet. q̄dū vnus mēse frumentum multa nauigia ⁊ quidem non ex vno mari subuehens. taur^o paucissimorum iugerum pascuo impletur. vna silua elephantis pluribus sufficit. Non o et terra pascitur et mari. Quid ergo? Tam insatibilem nobis aluum natura dedit. cum tam modica corpora dedisset. vt vastissimorū edacissimorūq; ai altum audacitatem vinceremus. Minime? Quātulum est enī qđ nature datur. paruo illa dimittit. Non fames nobis ventris nostri magno constat. sed ambitio. Nos itaq; vt ait Salustius. ventri obediētes. anq; malum loco numeremus. non hominum: quosdam vero ne animalius quidem. s; in ortuorū. Vitit is qui multis vsui est. Vitit is qui se vititur. Qui vero latitant. et torpent sic in domo sūt. quō in conditio. Horū licet in lumine ipse nomen marmorū inscribas. mortem suam antecesserunt. Vale.

¶ Epistola. lxxi. Quomodo sapiens ad mortem debet habere animum.

Estimamus quod volumus velle. Ego certe id ago senex. ne eadem velle videat. que puer volui. In hoc vnum eunt dies. eūt in hoc nocentes. hoc opus meum est. hec cogitatio imponere veteribus malis finem. Id ago vt michi instar totius vite dies sit. Nec mehercule tanq̄ vltimum rapio. sed sic illum aspicio. tanq̄ esse vel vltimus possit. Hoc animo hęc epistolam tibi scribo. tanq̄ me maxime scribentem mors euacatura sit. paratus sum exire. et ideo fruar vita: q; q̄dū hoc futurum sit. hoc nemini panditur. Ante senectutem curauī. vt bene viuerem. in senectute. vt bene moriar. bene autem mori. est libenter mori. Da operam ne quid vnq̄ inuitus facias. quicquid futurum est. necesse est repugnanti in volentem necessitas non est. Ita dico qui imperia libens excipit. partem acerbissimam seruitutis effugit facere qđ nolit. Non qui iustus aliquid facit miser est. sed qui iniustus facit. Itaq; sit animum componamus. vt quicquid res exigit id velle

mus. et in palmis finem no siri sine tristitia cogitemus ante ad mortem q̄
ad vitā preparandi sumus. satis instructa vita est. s; nos instrumēto ei⁹ au-
di sum⁹. deesse aliquid nobis videt̄ et s; videbitur. vt satis vixerim⁹. nec an-
nec dies facient. s; animus. *Vixi Lucili charissime quātū satis erat mories
plenus expecto. Vale.*

¶ *Epistola. lxxiii. De simulata et affectata occupatione. Et q̄ breuissī-
m a ad diuitias spercontemptum diuitiarum via est.*

m *Entuntur qui sibi obstare ad studia liberalia turba negotiorum
viderivolunt simulant occupationes. et augent. et ipsi se occupāt.
Vaco Lucili. vaco et vbi cunq; sum. ibi meus sum. Rebus enim me nō tra-
do. sed commendo. Nec consector per dendi temporis causas. et quocunq;
constitū loco ibi cogitationes m eas tracto. et aliquid in animo salutare cō-
uerso. Cum me amicis dedi. non tamen michi abduco nec cum illis moror
quibus me tempus aliquod co nregauit. aut causa ex officio nata ciuili. s;
cū quoq; optimo sum. ad illos in quocunq; loco. In quoq; seculo fuerint. a-
nimū meum mitto. Demetriū vtrozū optimū mecum circūfero. et reli-
ctis conciliatis. cum illo seminudo loquor. illum admiro. Quid nī admi-
rer? Vbi nichil ei deesse contemnere aliquis oīa potest omnia habere ne-
mo potest. breuissima ad diuitias per p̄temptū diuitiarū via est. Demetriū
est noster sic viuit. non tanq̄ contempserit omnia. sed tanq̄ aliis habenda
permiserit. Vale.*

¶ *Epistola. lxxiiii. consolatio de amico defuncto.*

m *Dilecte fere decessisse. Flaccum amicum tuum. plus tamen equo
dolete te nolo. Illud vt non doleas vix audebo exigere a te. et esse
mellus scio. Sed cui ista firmitas animi continget? nisi tam multum sus-
cipia fortunam elato. Illū quoq; ista res vellicabit. s; tantū vellicabit. Nobis*

Epistolarum

autem ignosci potest prolapsis ad lachrimas : si non nimie decurrerunt: si ipsi illas repressimus. Nec sicci sint oculi amisso amico, nec fruuant lachryz mandū : si non plorandū. Duram tibi legē video: ponere: cū poetarū grecorum maximus ius flendi, deberit in vnū duntaxat diē cum dixerit etiam Iobam de cibo cogitasse. Quæris vnde sint lamentationes? vnde immodici fletus? per lachrymas argumēta desideris querimus, et dolore nō sequimur: sed ostendimus. Nemo sibi tristis es. O infelicē stultitiā. est aliqua et doloris ambitio. Quid ergo inquis obliuiscar amici? Breuem illi apud te memoriā pmittis, si cū dolore mansura est. Nam istam frontē ad risum quelibet fortuita res transferet. Non differo in longius tēpus quo desiderium omne mulcetur, quo etiā acerrimi luctus residūt. Cū primū te obseruare desieris imago ista tristitiæ discedet. Nunc ipse custodis doloz tuum sed custodiēti quoq; elabitur, eoq; citius quo est acrior desinit. Id agamus vt iucunda nobis amissozū fiat recordatio. Nemo libenter ad id redit quot non sine tormento cogitaturus est. Sic illud steri necesse est, vt cum aliquo nobis moris, amissozum quos amauimus, nomen occurrat, sed hic quoq; moris sua habet voluptatē. Nam vt dicere solebat Artaus noster sic amicozum defunctorū memoria iucunda est, quomodo poma quedam sunt suauiter aspera, quomodo in vno nimis veteri ipsa nos amaritudo delectat. Cum vero interuenit spacium, omne quod agebat extinguitur, et pura ad nos voluptas venit, si illi credimus amicos incolumes cogitare, meliore ac placēta sui ē. Eoz q̄ fuerit retractatio nō sine acerbitate quadā, iuuat. Quis aut negauerit hec acris quoq; et hūitā austeritatis aliqd, stomachū excitare? Ego nō idē sētio Michi amicozum vel hūitorū cogitatio vlcis et blāda ē, habui eī illos tāq̄ amissurū, amisi tāq̄ habeā. Fac ergo mi lucill q̄d equitate tuā decet desine beneficium fortune male interpretari abstulit sed dedit. Ideo amicis auid frusmur, qz q̄dū contingere hoc possit, incertum est. Cogitem⁹ q̄ sepe illos reliq̄rim⁹ in aliquā peregrinationē lōgiquā, exitur⁹

Quæpe eodem morantes loco non viderimus. intelligem⁹ plus nos tps in
 viuis p̄d̄isse. Feras aut̄ hos qui cum negligentissime amicos habeant mi
 ferrime lugēt. nec amāt quē q̄ nisi p̄diderint. Ideoq; tūc effus⁹ merent. q̄a
 verentur ne dubiū sit an amauerint. Sera iudicia affectus sui relinquunt ⁊
 querunt. Si habem⁹ alios amicos. male de his et meremur ⁊ existimamus
 q̄ parvalent in vnus elati solaciū si nō habem⁹ maiore inturtā ipsi nobis
 fecim⁹. quā a fortuna accepim⁹. Mavni abstulit. nos quēcūq; nō fecimus.
 deide necvni quidē nimis amavit. q̄ plus q̄ vnū amare nō potuit. Si quis
 despiciat tunicavntica. cōplorare se malit q̄ circūspicere quō frigus effigi
 at. ⁊ aliquid inueniat quo tegat scapulas. nōne tibi videat̄ stultissim⁹? Quē
 amabas extulisti. q̄re quē ames. Saci⁹ est amicū reparare q̄ flere. Scio q̄dē
 p̄tritu iam hoc esse q̄d adiectur⁹ sū. nō ideo tū p̄mittā. q̄ ab oib⁹ dicitū est
 f̄ inē dolēdi etiā q̄ p̄ illo suo nō fecerit. tpe inuenit. Turpissimū aut̄ ēi hoīe
 p̄dēte remediū meroris. lassitudo merendi. Malo relinquas dolorem q̄
 ab illo relinquaris. Et q̄ primū id facere desiste. q̄ etiam si voles diu face
 re nō poteris. Annū feminis ad lugendū p̄stituere maiores. nō vt tam diu
 lugerent. s; ne diutius. Viris nullū legitimū tempus est. q̄ nullū honestum
 Quā tū michi ex istis mulierculis dabis vix retractis a rogo. vix a cada
 vere auulsis. cui lachryme in totū mensem durauerit; nulla res citi⁹ in odii
 venit q̄ dolor. qui recens consolationem inuenit. et aliquos ad se adducit.
 Inueteratus vero vertit. nec immerito. Aut enim simulat⁹: aut stultus est
 Hec tibi scribo is qui amicū Serenum charissimum michi tam immodice
 fleuit. vt q̄d minime velim. iter exempla sim eoz quos dolor vici. Hodie ta
 men factū meo damno. ⁊ intel ligo maximam michi causam sic lugendi fu
 lisse. q̄d nunq̄ cogitaueram. mori eum ante me posse. Hoc vnū michi occur
 rebat. Iuniorē esse. et multo minore. tanq̄ ordinem fata seruarent. Itaq;
 assidue cogitemus tam de nostra. q̄ de omnī quos diligimus mortalitate
 Tunc ergo debui dicere minor est Serenus meus. Quid ad rem pertinet.

Epistolarum

post me mori debet. s; an me pot. qd qz no feci. imparatu subito fortuna percussit. Hic cogito omnia z mortalia esse. z incerta lege mortalia. Hodie fieri pot. quicquid vnq; pot. Cogitemus ergo Lucilli charissime cito eo nos peruenturos. quo illu puenisse meremus. et fortasse si mo vera sapientiu fama est. recipitq; nos locus aliquis quem putamus perisse premissus est. Vale

¶ Epistola. lxx. De efficacia sermonis boni viri. Et de augenda doctrina prioru z veneratione.

f. Atti heri nobiscum. potest queri. si heri tantum. Ideo adlecti nobiscum. mecum enim semper es. Interuenerat quidam amici propter quos maior fumus staret. non hic qui erumpere ex lautorum calidis z terrere vigilis solet. Sed hic modicus. qui hospites venisse significet. Arius nobis fuit sermo. vt in conuiuio nullam rem vsq; ad exitum adducens. sed aliunde alio transillens. Lectus ei est deinde liber Quinti Sexti pftis magni. siquid michi credis. vtri. z licet negent Stoici quatus in illo dit boni vigor est. quantum animi. Hoc non in omnibus phlosophis inuenies. Quoru da scripta tantum clarum habent nomen. cetera ex angula sunt. In situunt. disputant. cavillant. non faciunt animu. qz non habent. Cum legeris Sextium dices. viuit. viger liber est. supra hominem est. dimittit me planum ingentis fiducia. in quacuq; positione mentis sum. Cum hunc lego: fatebor tibi libet omnes casus puocare. libet exclamare. Quid cessas fortuna congregere? paratum vides. illius animu induo. qui querit vbi se experiat. vbi virtutem sua ostendat. Spumantq; dari pecora inter inertis vortis. Optat. apium apium aut fuluum descendere montem leonem. libet aliquid habere quod vincam. cuius paciencia exerceat. Na hoc quoq; egregium Sextius habet. quod ostendit tibi beate vite magnitudinem. nec desparationem eius faciet. scies esse illam in excelso. sed volenti penetrabile. Hoc idem virtus tibi ipsa dabit. vt illam admireris. et tamen speres. Michi certe multum auferre temporis solet. contemplatio ipsa sapientie. Ad

aliter illam intueor obstupefactus. Quod ipsum interm mundum. quem sepe
 tanquam spectator nouus uideo. Venero; itaque inuenta sapientie inuento
 resque adire. tanquam multorum hereditatem iuuat. michi ista acquisita. michi
 ista laborata sunt. Sed agamus bonum patrem familie. faciamus amplitu-
 dia. que accepimus. maior ista hereditas a me ad posteros transeat. Qui
 tum adhuc restat operis. multumque restabit. Nec ulli nato post mille seculis
 la procludetur occasio aliquid ad hec adificiendi. Sed etiam si omnia a ve-
 teribus sunt inuenta. hoc semper nouum erit usus et inuentorum ab aliis sci-
 entia et dispositio. Quis relictis nobis medicamenta; quibus sanarentur
 oculi. Non opus est michi alia querere. sed hec tamen modis et temporis
 bus aptanda sunt. hoc asperitas oculorum colleuatur. hoc palpebrarum cras-
 situdo tenuatur. hoc visus subita et humor aueritur. hoc acuitur visus. teras
 ista oportet et eligas tempus. Adibeas singulis modum. Animi remedia in-
 uenta sunt ab antiquis. Quomodo autem adhibeantur. aut quando nostri
 operis est querere. Multum egerunt. qui ante nos fuerunt. sed non perege-
 runt. suspicendi tamen sunt. et ritum deorum colendi. Quid nisi? Ego ma-
 iorum virosum imagines habeam incitamenta animi. et natales celebrem
 Quid nisi? Ego illos honoris causa semper appellem. Quam venerationem
 preceptoribus meis debeo. eandem preceptoribus humanis generis a qui-
 bus tanti boni initia fluxerunt. Si consulere uideo. aut pretozem. omnia quibus
 honor haberi solet. faciam. equo autem disillam. caput adaperiam. se-
 mita cedam. Quid ergo Marcum Catonem Curiumque et Lelium sapi-
 entem. et Socratem cum Platone. et zenonem. Cleantemque in animum
 meum sine dignatione summa recipiam. Ego uero illos venero. et tantis no-
 minibus semper assurgo. Vale.

¶ Epistola. lxxvi. De numero causarum mundi secundum varias sen-
 tentias. Et quod humanus animus non hec. sed diuina semper inspectare de-
 bet.

Epistolarum

h Esternum diem diuisi cum malavalitudine ante meridianum. illa
 me sibi vendicauit. post meridianum michi cessit. Itaq; lectione
 primum tentavi animum. deinde cum hanc recepisset. plus illi Imperare au
 sus sum. immo permittere. Aliquid scripsi. et quidem intentius q̄ soleo. dū
 cum materia difficilli contendere et vicivolo. donec interuenerunt amici. q̄ mi
 chivim afferrent. et tanq̄ egrum Intemperantem coercerent. in locum stillit
 sermo successit. ex quo eam partem ad te perferam. que in lite est. te arbitriū
 adduximus. plus negotii habes q̄ existimas. Triplex causa est. Dicunt. vt
 scis. Stoici nostri. duo esse in rerum natura ex quibus omnia fiunt causam
 et materiam. Materia facit iners. res ad omnia parata cessatura. si nemo
 moueat. Causa autem. id est ratio materiam format. et quocumq; vult d̄sat:
 ex illa varia opera p̄ducit. esse ergo debet vnde fiat aliquid. deinde a quo
 fiat. hoc causa est. illud materia. omnis ars nature imitatio ē. Itaq; quoq;
 de vniuerso dicebam. ad hec transfer que ab homine facienda sūt. Statua
 et materiam habuit que pateretur artificem. et artificem qui materie daret
 faciem. ergo in statua materia es fuit. causa opifex. Eadem cōditio rerum
 omnium est. ex eo cōstat quo fit. et ex eo qd̄ facit. Stoicis placet vnā causam
 esse. id qd̄ facit Aristoteles putat causam tribus modis dici. Prima inquit
 causa est materia ipsa sine qua nichil p̄t effici. Secūda opifex. Tercia ē for
 ma que vnicuiq; operi imponit. tanq̄ statue. Nam hanc Aristoteles idos
 vocat. Quarta quoq; inquit his accedit. p̄positū totius operis. Quid sit
 hoc aperiam. es prima statue causa est. nunq̄ enim facta a esset nisi fuisset id
 ex quo fundere. duceretur. Secūda causa artifex est. nō enim potuisset es
 illud in habitum statue figurari nisi accessissent perite manus. Tercia cau
 sa est forma. neq; enim statua. illa doryphoros. aut diadumenos vocare
 tur. nisi hec illi esset impressa facies. Quarta causa est faciendi p̄positum
 nisi etiam hoc fuisset. facta nō esset. qd̄ est p̄positum. qd̄ inuitauit artificē.
 qd̄. ille secutus fecit. vel pecunia est. hoc si venditurus fabricauit. vel gloria

si laborauit in nomen vel religio si donum templo parauit. ergo et hec cau-
 sa est propter quam fit. An nō putas inter causas facti operis esse numerā-
 dum: quo remoto factum non esset. His quintam Plato adicit exemplar
 quam ipse ideant vocat. hoc est enim id ad quod respiciēs artifex id quod
 destinabat effecit. Nichil autē ad rem pertinet. vtrum foris habeat exem-
 plar ad quod referat oculos: an intus. quod sibi ipse concepit et posuit. Hec
 exemplaria rerum oīm deus intra se habet. numerosq; yniuersorū que a-
 genda sunt: et modos mēte cōplexus est. plenus hīs figuris est. quas Plas-
 to ideas appellat immortales. imutabiles. infatigabiles. innumerabiles
 Itaq; hoīes quidem pereunt. ipsa autem humanitas ad quā homo affins-
 gitur permanet. et hominibus laborantibus. intereuntibus illa nichil patit-
 tur. Quis ergo cause sūt vt Plato dicitur ex quo id a quo idē quo. id ad quō
 id propter quod. nouissime id quod ex hīs est. tanq̄ vt statua quia de hac
 loqui cepimus. id ex quo es est: id a quo artifex est. id in quo forma est que
 spectatur illi. id ad quod exemplar est quod imitatur is qui facit. id propter
 quod faciendi propositū est. id quod ex istis est: ipsa statua est. Hec omnia
 mundus quoq; vt ait Plato. habet facientem hic deus est. ex quo fit. hec
 materia est. forma hic est habitus. et ordo mundi quē videmus. exemplar
 scilicet ad quod deus hanc magnitudinē operis pulcherrimi fecit. ppositū
 ppter quod fecit. Queris quod sit ppositū: dei bonitas est. Ita certe
 Plato ait. que deo faciendū mundi fuit causa. bonus est. bona fecit bono
 nulla cuiusq; boni inuidia est. fecit itaq; q̄ optimū potuit. Fer ergo iudex
 sententiā et puincia quis tibi videatur verissimillimū dicere nō q̄s verissis-
 mum dicat. Id enī tā supra nos ē. q̄ ipsa veritas. Hec q̄ ab Aristotele et pla-
 tone ponit turba causarū aut nimīū multa. aut nimīū pauca cōprehēdit. Itā
 si quo effiq; remoto qd̄ effici nō potest. id causā iudicāt eē faciendū. paucā vt
 perit. ponant inter causas tempus nichil sine tempore pōt fieri. ponant lo-
 cum. si nō fuerit vbi fiat aliquid. ne fiet quidem. imponāt motū nichil sine
 t.

hoc ne sit: nec perit. nulla sine motu ars. nulla mutatio est. Sed nos nunc primam et generalem querimus causam hec simplex esse debet. nam materia simplex est. querimus que sit causa. Ratio scilicet faciens id est deus. Ita enim quecumque retulisti non sunt multe et singule cause. sed ex vna pendet ea que faciet formam dicte causam esse. hac imponit artifex operi. pars cause est. non causa. Exemplar quoque non est causa: sed instrumentum cause necessarium. Sic necessarium est exemplar artificis. quomodo scalprum. quo modo limam sine his procedere ars non potest. non tamen he partes artis aut cause sunt propositum inquit artificis. propter quod ad faciendum aliquid accedit: causa est ut sit causa non est efficiens causa. sed superueniens. Ne autem innumerabiles sunt. nos de causa generali locuti sumus. Illud vero non pro solita ipsis subtilitate dixerunt. totum mundum et consummatum opus causam esse. Multum enim interest inter opus et causam operis. Aut fer sententiam. aut quod facilius in huiusmodi rebus est. nega tibi liquere et nos reuertit iube. Quid te inquis delectat? tempus inter ita conterere. que tibi nullum affectum eripiunt. nullam cupiditatem abigunt. Ego quidem priora illa ago. attracto quibus pacatur animus et me prius scrutor. deinde hunc mundum. nec ego quidem tempus. ut existimas. perdo. Ista enim omnia si non concitantur. nec in hanc subtilitatem inutilem distrahantur attolunt et reuertuntur animi. qui graui sarcina pressus explicari cupit. et reuertit ad illa quorum fuit. Nam corpus hoc animi pondus ac pena est. premente illo urgetur. in vinculis est. nisi accessit philosophia et illum respirare rerum nature spectaculo iussit. et a terrenis ad diuina dimisit. hec libertas eius est. hec euasatio subducit iterum se custodie in qua tenet. et celo reficit. quemadmodum artifices ex alicuius rei subtilioris inspectores. qui intentione oculos defatigant. si non magnam et perclarum lumen habent. in publicum prodeunt et in aliqua regione ad populi oculos dedicata oculos libera luce delectant. Sic animus in hoc tristi et obscuro domicilio clausus. quoties potest apertum petit. et in rerum naua

re contēplatione requiescit. Sapiens affectatorq; sapientie adheret quēdem corpore suo. sed optima sui parte abest. et cogitationes suas ad sublimia intendit velut sacramento rogatus hoc quod viuūt stipēdium putat et ita formatus est. ut illi nec amor vite. nec odiū sit. patiturq; mortalia quāuis sciat ampliora super esse. Inter dices michi inspectionem rerum nature. ac a toto abductum redigis in partem. Ego non queram que sint initia vniuersorum. quis rerum formator. quia omnia in vno mersa. et materia inserti conuoluta discreuerit. Non queram. quis sit istius artifex mundi. quia ratione tanta magnitudo in legem et ordinem venerit. qui sparsa collegerit. confusa distinxerit. In vna deformitate iacentibus faciē distulserit. Unde lux tanta fundatur. ignis sit. an aliquid igne lucidius. Ego ista nō queram. Ego nesciam vnde descenderimus. semel hec michi videnda sunt. an sepe nascendum. quo hinc iturus sim. que sedes expectent animas solutam legibus seruitutis humane. Aetas me celo interesse. id est subes me viuere capite demisso. maior sum et ad maiora genitus. Quē ut mancipiū sim mei corporis. quod equidē nō aliter aspicio. Quē vni nulum aliquod libertati mee circundatū. Hoc itaq; oppono fortune in quo resistat. nec p̄ illud ad me vlluz transire vuln^o sino. Quicquid i me pōt inturia pati hoc est in hoc obnoxio domicilio. anim^o liber habitat. Nūquā me caro ista p̄peller ad metū nūquā ad indignā bono similationē. nūquā i honore hui^o corpusculi mētiar. Cū visū erit distrahā cū illo societate. et nūc tū dū herem^o: nō erim^o e q̄s p̄rib^o socii Anim^o ad se oē ius ducy p̄tēpt^o corpis sui: certa libertas ē. Et ad p̄positū reuertar. hinc libertati multū p̄fert et illa de qua loq̄bamur mō inspectio. Nēpe vnt uersa ex materia. et ex deo p̄stāt. de^o ista tēperat: que circūfusa rectorē sequit̄ et ducē potētius autē est ac p̄ciosius. qd̄ facit. qd̄ est de^o. Quē materia patiens dei. Quem in hoc mundo locum deus obtinet. hunc in homine animus qd̄ est illic materia. id in nobis corpus est. Seruiant ergo deteriora melioribus. Fortes simus aduersus fortuita. nō cōtremiscam^o inturias. nō vulnes

Epistolarum

ra nō vincula. nō egestatē. Mors quōdē aut finis ē. aut trāsire. nec desinere timeo. 30ē est enī quod cepisse. nec trāsire. qz nūq̄ tam anguste ero. *Valer.*

Incipit liber nonus ¶ *Epistola. lxxvi.* Notat eos qui tres grad⁹ bonorum faciunt dicens. Tantum vnum absolutum bonū scilicet virtutē in capacem augmenti vel detrimenti. Ex qua quęcūq; bona sunt. paria sunt.

*L*aranum condiscipulū meum vidi post multos annos. nō puto expectas: vt adiciam senem sed mehercule viridē animo ac vigentem. et cū corpꝛu suo colluctantē. Inique enim senectū natura gessit. et talē animū male collocavit. aut forte esse voluit hoc ipsū nobis ostēdere posse ingenīū fortissimū ac beatissimū sub qualibet cute latere. *E*licit tamē omnia impedimenta: et ad cerera contēnenda a contēptu sui corporis venit. Errare michi visus est. qui dixit. Gratior est pulchro veniens e corpore virtus. Non enī vllō honestamento eget. ipsa magnum sui decus est. et corpus suū consecrat. *C*erte claranū nostrū cepi intueri. formosus michi videtur. et tam rectus corpore q̄ animo. potest ex causa viri magnus exire. potest et ex deformi humilitq; corpꝛu cu lo formosus animus ac magn⁹. *Q*uosdam itaq; michi videtur in hoc tales natura generare. vt appobet virtutem omni loco nasci. si posset per se nudos edere animos fecisset. *H*ic quod amplius est facit. *Q*uosdā enī dedit corpori bus ipeditos. sed nichilominus prūpantes obstātia. *C*laranus michi videt in exēplū editus. vt scire possemus. nō deformitate corporis fedari animū. sed pulchritudine animi corpus ornari. quāuis autē paucissimos vna fecerimus dies. tamē multi nobis sermones fuerunt quos subinde egeram. et ad te permittam. *H*oc primum quesitū est. quomodo possit tria bona esse. si triplex eoz cōditio est. *Q*uedā vt nostris videtur. prima bona sūt. tan q̄ gaudium. pax. et salus patrię. *Q*uedā secunda i materia ifelici expressa. tan q̄ tormento et partētia et in morbo graui temperantia. illa bona directo optabimus. hec si necesse erit. *S*unt adhuc tertia. tan q̄ modestus incessus. et cōpositus ac probus vultus

e conueniens prudenti viro gelus. Quomō ista inter se tria esse possit. et alia optanda sint. alia auerfanda? Si volumus ista distiguere. ad primū bonum reuertamur. et p̄sideremus id quale sit animus intuens vera. perit? fugiendorū ac petendorū. non ex opinione. sed ex natura: preta reb? imposnens. toti se inferens mundo. et in omnes eius actus contemplationē suam mittens. cogitationibus actionibusq; intentus. ex equo magnus ac vehemens. asperis. blandisq; pariter inulctus. ventri fortune se submittens. supra omnia que contingunt. acciduntq; emittens. pulcherrimus ordinatissimus; cum decore. cum viribus sanus. ac siccus. imperturbatus. intrepidus. quem nulla vis frangat. quem nec attollant fortuita. nec deprimant. Talis animus virtus est. hec eius est facies. si subvñ veniat aspectū. et semel totam se ostendat. Ceterum multe eius species sūt. pro vite varietate. et pro actionibus explicant. nec minor fit. aut maior ipsa. i. decrescere enī summus bonum non potest. nec virtuti ire retro licet. sed in alias atq; alias qualitates conuertitur. ad rerum quas actura est. habitum figurata. Quicquid attingit in similitudinem sui adducit. et tingit actiones. amicitias: Interdum domos totas quas intravit. disposuitq; condecorat. quicquid tractavit. id amabile. cōspicuum mirabile facit. Iraq; vis eius et magnitudo vltra non potest surgere. q̄ incrementum maximo non est. Nichil inuenies rectius recto. non magis q̄ verius vero. q̄ temperato temperatius. ois in modo est virtus. modus certa mensura est. Constantia non habet quo p̄cedat: nō magis q̄ fiducia. aut veritas. aut fides. quid accedere perfecto pōt. Nichil aut perfectū nō erat cui accessit. ergo nec virtuti quidem: cui siquid adici pōt. defuit. Honestum quoq; nullam accessionem recipit. Honestum est enī p̄pter ista que retuli. Quid porro decoꝝ et iustum et legit imū. non eiusdem fortune esse putas. certa terminis comprehensum? Crescere posse imperfecite rei signum est. bonum omne in eadem cadit leges. functa est p̄iuata et publica vtilitas. tam mehercule. q̄ inseparabile est. laudandum petendūq;

Epistolarum

ergo virtutes inter se pares sunt. et opera virtutum. et omnes hoies. quibus ille contingere. Sat oum vero aialiuq; virtutes cu mortales sint. fragiles ca duceq; sunt. et incerte exiliunt. r esiditq; . et ideo no eode precio extimantur

Teruz vna inducit humanis virtutibus regula. vna vni est ratio recta simplexq; nichil est diuino diuinius. celesti celestius. mortalia minuuntur cadunt deterunt. crescut e exhaurunt iplentur. Itaq; illis in tam icerta sorte inequalitas est. diuinoru vna natura est. Ratio autez nichil aliud est. q in corpus humanu pars diuini spiritus mersa. si ratio diuina est. Nullu autem bonu sine ratione est. bonu omne diuinuz est. Nullu porro inter diuina discrimē est. ergo nec inter bona. Paria itaq; sunt et gaudium. et fortis atq; obstinata tormentoru perpestio. In vtroq; eni eade est animi magnitudo in altero remissa lenta. in altero pugnat et inteta. Quid tu non putas pare esse virtute. eius qui fortiter hostiu menta expugnat et eius qui obsidionem patientissime sustinet. Et magnus Scipio Humanita cludit et coprimt cogitq; inuictas manus in exitu ipsas suu verti. Et magnus ille obsessorum animus qui scit se non esse clusum. cui mors aperta est. et in coplexu libertatis expirat. eque reliqua quoq; inter se paria sunt. traquilas. simplicitas. liberalitas. costantia. equanimitas. tolerantia. Omibus eni istis vna virtus subest. que animu rectu et declinabile pstat. Quid ergo. nichil inter est iter gaudiu. et dolore et inflexibile patientia. nichil quantu ad ipas virtutes. plurimu inter illa i quib; virt; vtraq; ostendit. In altero eni naturalis est animi remissio ac laxitas. in altero contra natura dolor. Itaq; media sūt hec. que plurimu iteruallt recipiūt. Virtus in vtroq; par est. Virtute materia no mutat. nec peioze fecit dura ac difficilis nec melloze hllaris et leta. Necesse est ergo. vt equalia sint bona vtraq;. Ita nec hic potest se meli; in hoc gaudio gerere. nec ille melius i illis ctuciatib;. Duo autē quib; nichil melius fieri pot paria sūt. Ita si que extravirtute posita sint aut minnere illa aut augere possūt. desinit vnu bonu ee. qd est honestu si hoc cōcesseris omē

honestum perit. Quare dicā. quia nichil honestū est. quod ab invito. quod a coacto sit. omne honestū voluntariū est. Admisce illi p̄gritā. querelā ter ginerationē. metū quod habet in se optimū perdidit. sibi placere non potest honestum esse: quod nō est liberū. Nā quod timet. seruit honestum omne securū est. tranquillū est. si recusat aliquid. si cōplorat. si malū iudicat perturbatonem recipit. et in magna discordia volutatur hinc enim species recti vocat. illinc suspitio malī retrahit. Itaq; qui honeste aliquid factur⁹ est. Dulce quid opponitur. id etiam si incōmodū putet malum nō putet vel libens faciat. Omne honestū iniustum ioco actūq; est. sincerum et nulli malo mixtum. Scio quid michi responderi hoc loco possit. Hoc nobis persuade re conaris. nichil interesse. vtrum aliquis in gaudio sit. an in eculeo iaceat aut tortoreū suū lasset. Poteram respōdere. Epicur⁹ quoq; ait. Sapientē si in phalaridīs tāto perurat exclamarū. Dulce est et ad me nichil p̄tinet. Quid miraris. si ego parva bona dico. alterius positi in gaudio. alterius inter tormēta fortissime stātis. qđ cū incredibillius est. dicat Epicur⁹ dulces esse terrores. et hoc respōdeo plurimū itersse inter gaudiū et dolorē si q̄ra electio. alterū petā. alterū vitabo. illud secundū naturam ē. hoc cōtra q̄ditū sic exprimant. magno iter se dissidēt spatio. cū ad virtutē ventū ē. Utraq; p̄ est. et que p̄ leta p̄cedit et p̄ tristis. Nullū habet momentū vexatio. et dolor. et quicquid aliud incōmodū est. Virtute enī obruit. quē admodū minora lumina claritas solis obscurat. Sic dolores. iurias molestias virt⁹ magnitudine sua elidit. atq; opprimit et quocunq; affulsit. ibi quicquid sine illa apparet extinguit nec magis vllā portio nē hnt incōmodū cū in virtutem iciderint q̄ in mari nimbis. Hoc vt scias ita esse. ad omne pulchrū vir bonus sine vlla cunctatione percurreret. Stet illic licet carnifex stet tortor atq; ignis persequerabit. nec quid passurus. sed quid factur⁹ sit aspiciet. et se honestem retanq̄ bono viro credit. Utilem illam iudicabit sibi tutam. prosperam. Eūdem locū habebit apud illū honesta res Et tristis atq; aspera. quē vir bon⁹

Epistolatum

pauper aut exul. aut pallidus Age vñ pone ex illa parte virtum bonum diu-
 titis abundantē. ex altera nichil habentē. sed in se omnia bene disponentē
 Aterq; eque vir erit bonus etiā si fortuna dispari vtetur. Idem vt dixi in re-
 bus iudiciū est. quod in hoibus. Eque laudabilis virtus est in cor pore va-
 lido ac libero posita q̄ in morvido ac vincito. Ergo tua quoq; virtus non
 magis laudabilis est. si corpus illesum tibi ⁊ integrū fortuna prestiterit. q̄
 si ex aliqua parte mutilarū. Alloquin hoc erit ex seruoꝝ habitu dñm exti-
 mare. Omnia enī ista in que dominū casus exercet seruilla sūt. pecunia cor-
 pus: ⁊ honores ibecilla fluida mortalia. possessiones incerte. illa rursus li-
 bera ⁊ inuicta opera virtutis. que nō ideo magis appetenda sunt. si beni-
 gnus a fortuna tractent nec minus si aliqua iniquitate rexp̄mūtur. Quod
 amicitia in hoibus est. hoc in rebus appetitio. Non puto magis amares vt-
 rum bonū locupletē q̄ pauperem nec robustū ⁊ lacertosum. q̄ gracile ⁊ lan-
 gudi corporis. Ergo nec quidē rem magis appetes. aut amabis hilarē ac
 pacatam. q̄ districtam ⁊ operosam. Et si hoc est magis eliges ex duobus
 eque bonis virtū nitidā ⁊ vinctum q̄ pu luerulentum ⁊ horrentē. Deinde hu-
 cusq; puenies vt magis diligas integrū oibus mēbris ⁊ illesū q̄ debilem
 aut luscū. Proualim fastidiū tuū illo vsq; pcedet. vt ex duobus eque ius-
 tis ac prudētib; comarū aut crispulū malis q̄ recaluasrū vbi par i vtroq;
 virt? nō pparet allax. rexp̄ iequalitas. Quia enī alta nō pres s; accessiōes sūt.
 Num quis tā itiquā censurā inter suos agit. vt fillū suū sanū q̄ egrū magis
 diligat p̄cer umue ⁊ excelsū q̄ breuē ac modicū? Fet? suos nō distinguūt fe-
 re ⁊ se i allmētū oim̄ paritē sternūt. Aues ex equo p̄tūtur cibos. Atres ad
 Itache sue saxa sic pperat quēadmodū agamēnon ad Mycenarū nobiles
 muros. Nemo enī patriam quia magna est amat. sed quia sua. Quozum
 hec pertinent. At scias virtutem omnia opera velut fetus suos hisdem ocu-
 lis intueri eque insulgere omnibus et quidem impensius laborantibus.
 Quoniam quidem parentum amor magis in ea quozum miseretur incli-

natur. Virtus quoq; opera sua que affici videt. et premi non magis amat. Sed parentum bonorū more magis complectit ac fouet. Quare nō est vltimū bonū malus altero. qz nō est quicq; apto aptius. qz plano nichil est planius. Nō pōt dicere hoc magis par esse alicui. q̄ illud. ergo. nec honesto honesti quicq; est. Qd si par om̄ virtutum natura est. tria genera bonorū in equo sunt. ita dico in equo est moderate gaudere. et moderate dolere. letitia illa nō vincit hanc animi firmitatem sub tortore gemitus deuorantem. illa bona oprabilia sunt. hec mirabilia. Atraq; nichilomin⁹ paria. qz qcqd incōmodū est. velamento maioris boni tegit. Quisquis hec imparia iudicat. ab ipsis virtutibus auertit oculos. et exteriora circūspicit. Vera bona idem pendunt. idē patēr. illa falsa multū habent vani. Itaq; speciosa et magna esse vident. cū ad pond⁹ reuocata sūt: fallunt. Ita est mi Lucili. quicqd vera ratio cōmēdat solidū et eternū est. firmat animū. attollitq; sp̄ futurū in excelsis. illa que temere laudant et vulgi sententia bona sunt. inflant inanis bus lesos. Rursus ea que timent tanq̄ mala inlicitis formidine mentibus. et illas nō aliter q̄ aialia spēs periculi agitant. Atraq; ergo res sine causa aim. et diffundit et moderat nec illa gaudio. nec hec metu digna est. Solia ratio immutabilis. et iudicii tenax est. non equū seruit sed imperat sensibus. Ratio rōni par est. sicut rectum recto. Ergo virtus non aliud q̄ recta ratio est. Om̄s virtutes rōnes sūt. sed rōnes recte sūt. si recte sūt. et pares sūt. Qualis rō ē. tales et actiones sūt. ergo et oēs pares sūt. Itā cū filies sint rōni filies et inter se sūt. Pares aut̄ actiones inter se esse dico. qz honeste recteq; sūt. Cetera magna habebunt discrimina. materia variante. q̄ mō latior est. mō angustior. mō illustris. mō ignobilis. mō ad multos. mō ad paucos pertinet. In oib⁹ tñ istis id qd optimū ē. par ē. honeste sūt tāq; virt boni. oēs pares sūt. qz boni sūt. s; hñt differētias etatis. Ali⁹ senior est. ali⁹ iunior habēt corpis. Alius formosus. aliud deformatus est. habent fortune. Ille diues. hic paup. Ille gratiosus. potens: vrbibus notus et populis. hic ignotus pleriq;

Epistolatum

et obscurus. sed per illud quod boni sunt partes sunt de bonis ac malis sensus non in-
 dicat. quid utile sit. quid inutile ignorat. Non potest ferre sententiam. nisi in re
 presentem perductus est. nec futuri prouidus est. nec preteriti memor. Quid sit
 consequens nescit. Ex hoc autem rerum ordo seriesque contextus. et unitas vix e per-
 rectum itura. Ratio ergo arbitra bonorum ac malorum. Aliena et externa pro vili-
 bus habet. et ea que nec bona sunt. nec mala. accessiones minimas ac leuissi-
 mas iudicat. Omne enim illi bonum in animo est. Ceterum bona quedam prima
 existimat. ad que ex proposito venit. tanquam victoriam. bonos liberos. salutem pa-
 tris. Quedam secunda que non apparet. nisi in aduersis rebus. tanquam equo
 animo pati morbum. magnam exilium. Quedam mediana. que nichilominus se-
 cundum naturam sunt. que contra naturam tanquam prudenter ambulare. composita
 sedere. Non enim minus secundum naturam est sedere quam stare. aut ambulare.
 Duo illa bona superiora diuersa sunt. Prima enim secundum naturam sunt
 gaudere liberorum pietate. patrie incolumitate. Secunda contra naturam sunt. for-
 titer ob stare tormentis. et sitim perpeti morbo vrente precordia. Quid ergo
 aliquid contra naturam bonum est? Minime. Sed id aliquando contra naturam est
 in quo bonum illud existit. Vulnerari enim et subiecto igne tabescere. et ad-
 uersa valitudine affligi contra naturam est. sed inter ista obseruare animum infatigabile
 secundum naturam est. Et ut quod volo exprima breuiter Materia boni
 aliquando contra naturam est. et nunquam bonum. quam bonum sine ratione nullum est. Ses-
 quisque autem ratio naturam. Quid est ergo ratio. Nature imitatio. Quid est
 summum hominis bonum? Ex nature voluntate se gerere. Non est inquit dubium.
 quin felicitior pax sit. nunquam lacessita. que multo reparata sanguine. Non est inquit
 dubium quin felicitior res sit. incensus a valitudine. que ex grauius morbis. et ex-
 tremis militantis in tutum in quadam. et per attentam ducta Eodem modo nun-
 quid erit dubium. quin maius bonum sit gaudium quam obnoxius animus ad per-
 petiendum cruciatus vulnere. aut ignium? Minime. illa enim que fortuita
 sunt. plurimum discriminum recipiunt. extimantur autem utilitate summi

Bonorum vniuersum oppositum est. consentire nature. hoc contingere in omnibus par est
 Cum alicuius sententiam in senatu sequimur. non potest dici ille magis assensu
 esse quam iller. Ab omnibus in eandem sententiam itur. Idem de virtutibus dico:
 omnes nature assentuntur. Idem de bonis dico. omnia nature assentuntur. Al
 ter adolescens decessit. alter senes. aliquis preter hos infans. cui nichil am
 plius contingit quam prosperare vitam. Omnes hi eque fuerunt mortales. etiam
 si mors aliorum longius vitam passa est. pcedere. aliorum in medio flore pceci
 dit. aliorum interrumpit ipsa principia. Alius inter cenandum solutus est. Alie
 rius somno continuata mors est. Aliquem concubitus extinxit. His oppone
 ferro transfossos. aut examinatos serpentum morfu. aut fractos ruina. aut
 per longam nervorum contractionem extortos minutatim. Aliquorum melior vi
 ct. aliquorum peior exitus potest. Mors quidem omnium par est. per que veni
 t diuersa sunt. Id in quibus desinit. vnum est? Mors nulla maior. aut minor est.
 habet enim eundem in omnibus modum finisse vitam. Idem tibi de bonis dico
 hoc bonum inter meras voluptates est. hoc inter tristitia. et acerba. illud fortu
 ne indulgentiam rexit. hoc violentiam demuit. Atriumque eque bonum est. quibus
 illud plana emolliant. hoc aspera. Idem finis omnium est. bona sunt. laudanda
 sunt. virtutem rationemque comitantur. Virtus equat inter se quicquid agnoscit
 Nec est quare hec iter nostra placita mireris. Apud Epicurum duo bona sunt.
 ex quibus summum illud beatumque bonum componitur. Et corpus sine dolore sit. ani
 mus sine perturbatione. hec bona non crescunt si plena sunt. Quo enim crescet.
 quod plenum est? dolore corpore caret. quid ad hanc accedere in adolescentiam potest?
 Animum? constat sibi. et placidus est. quid accedere ad hanc tranquillitatem
 potest? Quem admodum serenitas celi non recipit maiorem adhuc clarita
 tatem in serenissimum vitorem repurgata. Sic hominis corpus animumque
 curantis. et bonum suum ex utroque vertentis perfectus est status. et
 summam voti sui inuenit. Sic nec estus animo est: nec dolor cor
 poris. Si quis extra blandimenta contingunt. non augentur sum

Epistolatum

mum bonum: sed ut ita dicam condunt et oblectant. Absolutum enim il-
 lud humane nature bonum corporis et animi pace contentum est. Dabo tibi
 ubi apud Epicurum etiam nunc simillimam hinc nostre divisionem bonorum
 Alia enim sunt apud illud, que malis contingere sibi, ut corporis quietem
 ab omni incommodo liberam, et animi remissionem bonorum suorum cote-
 mplatatione gaudentis. Alia sunt que quantum accidere nichilominus laudat
 et probat, tanquam illam quam paulo ante dicebam, male valitudinis, dolorum
 gravissimorum perpeffionem. In qua Epicurus fuit illo summo ac fortuna-
 tissimo die suo, ait enim se vesice et ulcerati ventris tormenta tolerare vite
 riorum doloris accessionem non recipientis, esse nichilominus sibi illum
 beatum diem. Beatum autem agere, nisi qui est in summo bono non po-
 test. Ergo et apud Epicurum sunt hec bona que males non experiri. Sed
 quia ita res tulit et amplexanda, et laudanda, et exequanda summis, sunt non
 potest dici hoc non esse par maximis bonis, quod beate vite et avulam im-
 posuit. Cui Epicurus extrema voce gratias egit. Permite mihi Lucili vi-
 rorum optime aliquid audacter dicere. Si nulla bona aliis maiora esse pos-
 sunt, hec ego que tristitia videntur mollibus, ac delicatis illis pretulissim.
 Maius enim est difficilia prestringere, quam leta moderata. Eadem ratione fit scio
 ut aliquis felicitate bene, et ut calamitate ferat fortiter eque fortis esse po-
 test qui pro vallo securus excubuit, nullis hostibus castra tentantibus et qui
 succis poplitibus in genua se excepit, nec arma dimisit. Macte et tu te esto sa-
 guinolentis et ex acie redentibus dicis. Itaque hec magis laudaveri bona exer-
 citata et fortia et cum fortuna rixata. Ego non dubite qui magis laudem: trunca il-
 la et reitorida manu. Muti quam cutuslibz fortissimi salua stetit hostium flamarum
 quibus stiptor et manu sua in hostili foculo distillatam prepectavit donec posena
 cuius pene fanebat glorie invidit et igne inuito eripi tussit, hoc boni quidem
 inter prima non numerem, tantoque maius putem quam illa securo: et intenta
 fortune quanto rari est hostem amissa manu vicisse quam armata, quod ergo in quo

hoc bonū tibi optablis? Quid nī? Hoc enim nisi qui potest et optare, nō pōt facere. An potius optem, vt male laxandos articulos exoletis meis porri gam vt muliercula, aut aliquis in mulierculam ex viro versus digitulo a me os ducat. Quid nī ego feliciorē & Nutiū putem, qui sic tractauit ignem quasi illam manum tractatori prestisset? In integrum restituit quicquid erauerat. Consecit bellum in ermis ac mancus, et ista manu trunca Reges duos vicit. Vale.

¶ Epistola. lxxviii. Quomō bonum omne sit optabile.

¶ A cōmunibus initiū faciā, ver aperire se cepit, s; tam inclinatum in eflatem quo tempore calere debebat intepuit, nec adhuc illi fides est. Sepe enim in hyemē reuoluitur. Ats scire q̄ dubium adhuc sit. Nō dum me cōmitto frigidoveri; adhuc rigozem eius timeo, hoc est inquis nec frigus nec calorem pati. Ita est mi Lucili. Itā etas mea p̄tēta est suo frigore, vix media regelat estate. Itaq; maior pars investmentis tegitur Ergo gratias senectuti q̄ me lectulo affixit. Quid nī gratias illi hoc noīe agam. Quicquid debebam nolle non possum, cum libellis michi plurimis sermo est, si quando interuenerunt epistole tue tecū esse michi video; et sic afflicto aīo tanq̄ tibi nō rescribam s; respondeam. Itaq; et de hoc quod queris quasi colloquar tecum, quale sit vna scrutabimur. Queris an omne bonū optabile sit? Si bonū est inquis fortiter torqueri, & magno animo vti, & patienter egrotare, sequitur vt ista optabilia sint. Nichil autem vīdeo ex istis voto dignum, Reminem certe adhuc scio eo nomine votum soluisse, q̄ flagellis cesus esset, aut podagra distortus, aut eculeo longior factus. Distingue mī t Lucili ista, & intelliges in istis esse aliquid optandum. Tormenta abesse a me velim, sed si sustinenda fuerint, vt me in illis fortiter honeste, animoseq; geram optabo. Quid nī ego malum nō incidere bellū? S; si inciderit, vt vulnera, vt famē, & oīa que belloꝝ necessitas affert generose feram optabo. Non sū tam demens, vt egrotare cupiā, s; si egrorandū fuerit

Epistolatum

vt nichil intemperanter. nichil effeminate faciam. optabo. Ita non optabilia incōmoda sūt. s; virtus qua perferunt incōmoda. Quidam ex nostris existimant oim nostrorū fortem tolerātiā non esse optabilem. sed nec abominandā quidem. q; voto purum bonum peti debet. ⁊ tranquillū ⁊ extra molestiam positum. Ego dissentio. Quare? Prīmū q; fieri non potest. vt aliqua res bona quidem sit. si optabilis nō sit. Deinde si virtus optabilis est. nullum autem sine virtute bonum. ⁊ omne bonum optabile est. Deinde etiam si tormentorū fortis patientia optabilis est. Etiam nūc interrogo nūc ne fortitudo optabilis est? At qui pericula cōtemnit ⁊ puocat. pulcherrima pars eius maxime. mirabilis illa est. non cedere ignibus. obuiam ire vulneribus. interdū tela ne vitare quidem. s; excipere pectore. Si fortitudo optabilis est. ⁊ tormenta patienter ferre optabile est. nec tamē ideo solū modo ferre tormenta optabile est. hec enī fortitudinis pars est. Sed separata istavt dixi. nichil erit qd tibi faciat errorem. Non enī pati tormēta optabile est. sed pati fortiter. illud opto fortiter qd est virtus. Quis tamen vnq; sibi oprabit? Quēdā vota aperta ⁊ pfecta sunt. cum particulatim fiūt. Quēdam latent. cum vno voto multa cōprehensa sunt tanq; opto michi vitā honestam. Vita autē honesta actionib; variis cōstat. In hac enim reguli arca est Catonis scissum manu suavulnus. Rutilli exiliū. Calix venenat. qui Socratem transtulit e carcere in celū. Ita cum optauī michi vitā honestam. ⁊ hec optauī sine qbus interdū honesta nō pōt esse. Tertiq;. quaterq; beatū Quis ante ora patrum trose sub mentibus altis. Contigit oppetere? Quid inter est opres hoc alicui. an optabile fuisse fatearis? Decius se. p. R. pp. deuouit. ⁊ in medios hostes cōcitato equo. mortē petēs irruit. Alter post hūc paterne virtutis emulus. conceptis. cōceptis solēnis; ac iam familiarib; verbis in aciem cōfertissimā incurret. de hoc sollicitus tm vt litaret. Optabilem rem putās bonā mortē? Dubitas ergo. an optimū sit memorabilem mortē. et in aliquo ope virtutis. Cū aliquis tormēta fortiter patit. oibus virtutibus

vitæ. fortasse cūyna in promptu sit. & maxime appareat patientia. Letex illis
 est fortitudo. cui⁹ patientia p̄pessio et tolerantia rami sūt. illic est prudētia:
 sine qua nullū inuitiē p̄siliūque suadet q̄ effugere non possis. q̄ fortissime
 ferre. illic est constantia: que deici loco non potest t̄p̄positū nulla vi ex-
 torquere d̄mittit. illic est indiuiduus ille comitatus virtutū. Quicquid ho-
 neste fit. vna virtus facit. s; ex p̄siliū sententia. Quod autem ab omnib⁹ vir-
 tutibus cōprobatur. etiam si ab vna fieri videret. obrabile est. Quid tu existi-
 mas ea tm̄ optabilia esse: que per voluptatem & octum veniūt? Que excipi-
 untur forib⁹ ornatib⁹: Sunt quedā voluptatis tristis bona. Letex illius for-
 titudo est. huius patientia bona sūt. quedam sunt vota. que nō gratulantū
 cetu. sed adorantium. venerantiumq; celebrantur. Ita tu non putas Regu-
 lum optasse. vt ad penos perueniret? Inoue magni viri animum. et ab opti-
 mionib⁹ vulgi secede paulisper. Cape quantam debes d̄tutis pulcherrime
 ac magnificentissime sp̄m. que nobis nō thure. nec fertis. sed sudore & san-
 guine colenda est. Aspice Marcum Catonem sacro illi pectori purissimas
 manus admouentē. & vulnera parum demissa laxantem. Utrū tādē illi d̄-
 ctur⁹ es. vellē que velles: s; moleste fero. ac feliciter q̄ agis. Hoc loco michi
 Demetri⁹ noster occurrit. qui vitā securā. & sine vllis incursionibus fortune.
 mare mortuū vocat. Nichil habere ad q̄d exciteris. ad q̄d te cōcites. Cui⁹
 denūciatione et incurfu firmitatē animi tui tentes. S; in ocio incōcussio ia-
 cere. nō est tranquillitas. malitia est. Attalus Stoic⁹ dicere solebat. Mal-
 lo me fortuna in castris suis quā in bellis habeat. Torqueor. sed fortiter
 bene est. Occidō. sed forti ter bene est. Audi Epicurum dicere. et dulce est.
 Ego tam honeste rei. ac seuerē. nunq̄ mole nomen imponam. Ero. sed
 inuictus. Quid nī? Hoc optabile sit: non q̄ vit me ignis. sed q̄ non vincit.
 Nichil est d̄tute prestantius. nichil pulchrius. & bonum est & optabile. quic-
 quid ex hui⁹ gerit imperio. Vale.

¶ Ep̄la. lxxix. In qua ponit quō colendū sit ocis. & q̄d in eo tractandū.

Epistolarum

c **C**onsilio tuo accedo. absconde te in ocio. sed et ipsū oculū absconde.
 hoc te factū Stoicorū etiam sine precepto. ad exemplum licet sci
 as. sed ex precepto quoq; facias et tibi cū voles approbabis. nec a d omnem
 R. qd. mittimus. nec semper. nec sine villo fine. p̄tererea cū sapiēti. R. qd.
 ipso dignam dedimus id est mundum. non est extra. R. qd. etiam si recesserit.
 immo fortasse relicto vno angulo. in maiora atq; ampliora transit. et ce
 lo impositus intelligit. cum scellam aut tribunal ascenderet. q̄ humili sede
 rit loco. Depono hoc apud te. nunq̄ plus agere sapientem q̄ cū in conspe
 ctum eius vltima atq; humana venerūt. Hunc ad illud reuertor: qd̄ sua des
 re tibi ceperam. vt oculū tuum ignotum sit. Non est qd̄ i nscribas tibi philo
 sophiam. Atq; etiam aliud p̄posito tuo nomen impone. valitudinem et im
 becillitatem vocato et desidiam. Stortari ocio Iners ambitio est. Multa q̄
 dam ne inueniri possint vestigia sua circa ipsum cubile cōfundūt. Idez tibi
 factendū est. Alloquin non deerunt. qui persequant̄. Multi aperta transe
 unt. cōdita et obstrusa rimant̄. furem signata sollicitant. Ille videt̄ quicqd̄
 patet. Aperta effractarius p̄terit. hos mores habet populus. hos impe
 ritissimus quisq;. in secreta iruimpere cupit. Optimum itaq; est. nō facta
 re ocium sūū. Factandi aut̄ genus est nimis latere. et a conspectu hominum
 secedere. Ille Tarenti se abdedit. Ille Theapoli inclusus ē. Ille multis ānis
 nō transit domus sue lumen. Cōuocat turbam quisquis ocio suo aliquā fa
 bulam imposuit. Cum secesseris. nō est agendum hoc: vt de te homines lo
 quant̄. sed vt ipse loquaris tecum. Quid autem tecum loquaris? Qd̄ homi
 nes de aliis libentissime faciunt. de te apud te male existima. Assuesce et di
 cere vix. et audire. illud autem maxime tracta. qd̄ in te esse in firmis simum
 senties. Nota habet quisq; corporis sui vitia. Itaq; alius vomitu leuat sto
 machum. Alius frequenti cibo fulcit. Alius interposito ieiunio corpus ex
 haurit et purgat. Id̄ quorū pedes dolor repetit. aut vīno. aut balneo absti
 nent. In ceteris morbis negligentes huic a quo sepe infestant̄. occurrunt.

Sic in aīo nro sūt quasi caufarte pres. quib⁹ adhibenda curatio est. Quid
 ī ocio facio? Alcus mēū curo. Si oīderem tibi pedez turgidū. Itudā manū
 aut ptracti cruris aridos nervos pmitteres michi vno loco facere et fouere
 morbum meū. Māius malū est hoc qđ nō possū tibi oīdere. In pectore tuo
 collectio rōmica est. Nolo laudes. nolo dicas. O magnūvix cōtēpsit oīa.
 ⁊ damnatis humane vite furozib⁹ fugit. Nichil damnauit nisi me. Nō est qđ
 pficiendi causa ad me venire velis. Erras qui hinc aliquid auxiliū speras:
 nō medicus sed eger hic habitat. Malo illa dicas. cū discesseris. Ego istum
 hōiem beatū. putabā ⁊ eruditū. Exeram aures. destitutus sum. Nichil vī-
 di. nichil audiui. qđ pcupiscerem ad qđ reuerterer. Si hoc sentis. si hoc lo-
 queris. aliquid perfectum est. Malo ignoscas ocio meo qđ inuideas. Ociū
 inquis Seneca cōmendat michi ad Epicureas voces dilaberis. Ociū tibi
 cōmendo in quo maiora agas. et pulchriora. qđ que reliquisti. p̄pulsare
 superbas potentīū fores. dirigere in litteram senes oculos. Plurimū in fo-
 ro posse. inuidiosa potentia ac breuis est. ⁊ si vex existimes sordida. ille me
 gratia forensi lōge aīcedit. ille stipendiis militaribus. ⁊ quesita p hoc dī-
 gnitate. ille clientum tūrba. Est tantū ab hōibus vinci. dum aī me fortuna
 vincat. cū turbe par esse nō possum plus habeo gratie. Atinam quidē hoc
 ppositū sequi olim fuisset animus tibi. Atinā de vita beata. nō tñ cōspectu
 mortis agerem? s; nunc quoq; nō moriar. Multa enī que superuacua esse.
 ⁊ inimica credituri suim⁹ rationi. nūc experientie credim⁹. Qđ facere so-
 lent. qui feri us creunt ⁊ volunt tempus celeritate reparare. Calcar adda-
 mus. hec eras optime facit. ad hec studia iam disputant. Jam vitia primo
 feruore adolescentie indomita lassant. nō multum superest vt extingatur
 Et qñ inquis tibi pderit istud qđ in exitu dicis? Aut in quā rem? In hanc
 vt exeam melior. Nō est tamen qđ existimes. vllam etatem aptiorē esse ad
 bonam mentem qđ que sepe multis experimentis. longa ac frequentī rerū
 patientia domuit. que ad salutaria mītigatis affectibus venit. hoc est bre-
 l. i.

Epistolarum

nis huius boni tempus. Quisquis senex ad sapientiam peruenit. Vale

¶ Epistola. lxx. De varia loci mutatione vitanda. & redimenda
temporis breuitate.

m Et are te loca. & i' aliū de alio trāsilire te nolo. p̄mū q' tāfre q̄ns
migratio. Instabilis animi est. Lalescere ocio non pōt. nisi desit
circūspicere & errare. Et aim possis cōtinere. primū corporis tui fugā siste.
deinde plurimū p̄tinuata remedia. p̄ficiūt. Interrūpenda nō est q̄es. & vire
prioris oblitio. Sine dediscere oculos tuos. sine aures assuescere sanctorū
bus verbis. quotiens p̄cesseris. In ipso transitu aliqua que remouent cupi-
ditates tuas tibi occurrent. Quāadmodū & qui amorem exuere conat̄ eul-
tanda est oīs admonitio dilecti corporis. Nichil enī facili⁹. q̄ amor recru-
de. cit. Ita qui deponere vult desideria oīm rex. quaz cupiditate flagrant
& oculos & aures ab hīs. que reliquit auertat. Lito rebellat affect⁹. quocūqz
se xterit precisū aliq̄ p̄ns occupationis sue aspiciet Nullū sine auctoꝝ amēto
malum est. Auaritia pecuniam. p̄mittit. Luxuria multas ac varias volupta-
tes. Ambitio purpurā & plausum. & ex hoc potentiam. & quicquid potentia
pōt. Mercede te vitia sollicitant. Nō tibi gratis viuendum est. Atqz effici to-
seculo pōt. vt vitia tam longa licentia tumida subigant. & iugum accipiant
nedum si tam breue tempus ex internallo discidimus. vnam quālibet rem
vix ad perfectum perducit assidua vigilia & intentio. Si me quidem velis
audire. hoc meditare. exerce te. vt mortem excipias. & si ita res suadebit ac-
cerfas. Interest nichil. an illa ad nos veniat. an ad illā nos. illud imperis-
tissimi cuiusqz verbum falsum eē tibi ipsi persuade. Bella res est mori sua
morte. Illud preterea licet tecū cogites. Nemo nisi suo die moritur. nichil
perdis ex tuo tempore. Nam q̄s relinquis. alienū est. Vale.

¶ Incipit liber decimus.

¶ Epistola. lxxi. Quomo-
do immature mortis stulta querela sit. & sera mors quando preoccupanda
sit: quando differenda.

p

Est. Iogū interuallū Pompeius tuos vidit: in aspectu adole-
 scētie mee reduct⁹ sū. quicquid illuc iuuenis fecerā: videbat mi-
 chi facere adhuc posse: et paulo ante fecisse. Prenauigauim⁹
 Lucili vitā: et quēadmodū in mari. vt ait Tigillus nosser. Terreque vrbesque
 recedūt. Sic in occurſu rapidissimi temporis. Prīmū pueritiā abscōdim⁹.
 Deinde adolescentiā. deinde quicquid est illud: inter iuuenem et senem me-
 dium in vtriusque confinio positum. deinde ipsius senectutis optimos auctoz
 nouissime incipit ostendī publicus finis generis humani. Scopulum illuz
 esse putamus dementissimi. Porus est aliquā petendus. nunq̄ recusandus
 In quē si quis inter primos annos delatus est: nō magis quam debet q̄ qui
 cito nauigauit. Alium enim vt scis: venti legnes ludūt ac detinent. et tran-
 quillitatis lentissimo tedio laxant. Aliū pertinax flatus celerrime perfert
 Iōē euenire nobis puta. Alios vita velocissime adduxit: quo veniendū erat
 etiam cunctantibus. Alios maceravit et corit: que vt scis non semper reti-
 nenda est. Non enim viuere bonum est. sed bene viuere. Itaque sapiens viuuit
 quantum debet. nō quantum potest. Et debet vbi vic turus sit: cum quibus:
 quomodo. quid acturus. Logita semper qualis vita. non quanta sit. Sed si
 multa occurrūt molesta. et tranquillitatem turbātia emittit se. nec hoc tātū
 in necessitate vltima facit. s; cū primū illi ceperit suspecta esse fortuna. dili-
 genter circūspicit. nūquā illo desinendū sit. nichil existimat sua referre faci-
 ac finē: aut recipiat. tardi⁹ fiat an citi⁹. Non tanq̄ de magno detrimento ti-
 met. Nō multū ex stillo dicio potest perdere. Citius mori: aut tardius ad rē
 nō pertinet. Bñ mori. aut male ad rem p̄tinent. Bene autem mori est effu-
 gere male viuēdi p̄culsi. Itaque effeminatissimā vocem illius Rhodii existi-
 mo. qui cum in caueam contextus esset a tyranno: et tanq̄ aliqd ferum a-
 nimal aletetur. Quadenti cuidam vt abstineret a cibo. Omnia inquit ho-
 mini. dum viuuit speranda sunt. Et hoc verum sit non omni p̄cio vita
 emenda est. Quedam licet magna. licet certa sint. tamen ad illa tur-
 k. ii.

Epistolatum

pt infirmitatis confessione nō veniam. Ego cogitem in eo qui vult omnia posse fortunam, potius quam cogitem in eo qui scit mori: nichil posse fortunam. Aliquē tñ etiā si certa mors instabit. & destinatum sibi supplicium sciet. nō cōmodabit pene sue manū. si ibi cōmodaret. Stultitia esset. Stultitia est timore mortis mori. Vicit q̄ occidat expecta. Quid occupas? Quare suspicis aliene crudelitatis pcurationem? Utrum inuides carnifici tuo. an parcis. Socrates potuit abstinentia finire vitam. & inedia poti⁹ q̄ veneno mori. triginta tñ dies in carcere & in expectatione mortis exegit. Non hoc aīo tanq̄ oīa fieri possent. tanq̄ multas spes: tam longū tempus reciperet. sed vt preberet se legib⁹. vt fruendum amicis extremum Socratem daret. Quid erat stultius q̄ mortē p̄tinere. venenū timere? Scribonia grauis femina amita Drusii Libonis fuit adolescentis tam solidi q̄ nobilis maiora sperantis. q̄ in illo seculo quisq̄ sperare poterat: aut ipse vlllo. cū egeram Senatu in lectica relatus esset. non saue frequentibus exequiis. Omnes enim necessarii deseruerant imple tam non rerum. sed funus habere cepit consilium vtrum conscisceret mortem an expectaret. Cui Scribonia Quid te inquit delectat alienum negotium agere? Non persuasit illi manus sibi attulit. nec sine causa. Nam post diem tertium aut quartum. inimici mortis arbitrio si vult alienum negotiū agit. Non possis itaq; de re in vniuersum pnuntiare. cum mortem vis externa occupanda sit an expectanda. Multa enim sunt que in vtraq; partem trahi possunt si alia mors cū tormento altera simplex & factus est. Quid ni huc iniciēda sit manus? Quē admodū nauim eligam nauigatur⁹ & domum habitaturus: ita mortis genera eligam. qua sum exituro & vita p̄terea que admodū nō vtiq; melior est vita longior. sic peior vtiq; est mors longior. Nulla in re magis q̄ in morte morē aīo gerere debem⁹ exeat qua impetū facit. Siue ferrū appetit. siue laqueū. sine aliquam potionem venas occupantem. q̄ ergat. & vincula feruitutis abrumpat. vitam & aliis approbare quisq; debet mortē sibi: optis

ma est que placet. Stulte hec cogitant. Aliquis dicit me parum fortiter fecisse. aliquis nimis temere. aliquis fuisse aliq̄ gen^o mortis animosus. Als tu cogitare id in manib⁹ esse p̄siliū: ad q̄d fama nō p̄tinet. Hoc vnum intue re. vt te fortune q̄ celerrime eripias. Alioquin aderūt. qui defacto tuo male existimant. Inuenies etiā p̄fessos sapentiā. qui vim inferendam vite sue negent. et nefas iudicent ipsi interēptorē sui fieri. Expecta nouū esse exitū quē natura decreuit. Hoc q̄ dicit. nō videt se libertatis viā claudere. Nichil meli⁹ eterna lex fecit. q̄ q̄ vnū introitum nobis ad vitā dedit. extus multos Ego aspectū. vel morbi crudelitatem. vel hoīs. cum possim per media ex tre tormenta. et aduersa discutere. Hoc est vnū. cur de vita nō possumus q̄ri. neminē tenet. Bono loco res hūane sūt site. q̄ nemo nisi miseria sua pōt eē miser. q̄ placere viuere. si non placet. Licet eo reuertī. vnde venisti. Et dolere capitis leuare. sanguinē sepe emisisti. Ad extenuandū corp⁹ vena pcutit. Nō opus est vāsto vulnere diuidere p̄cordia scalpello aperit. Ad illā magnam libertatē via. et p̄cto securitas cōstat. Quid ergo est q̄d facit nos pigros inertesq̄? Nemo n̄m cogitauit q̄nq̄ sibi in hoc domicilio exeundum. Sicut veteres inquilinos indulgentia loci. et p̄suetudo etiaz inter inturias detinet. Als aduersus hoc corpus liber esse: tanq̄ migraturus habita. p̄pone tibi q̄nq̄ hoc cōubernio carendū. fortior eris ad necessitatē exeundi. Siquē admodū su⁹ finis veniet in mentē oīa sine fine cōcupiscētib⁹? Nulli⁹ rei meditatio tam necessaria est. Alia enī exercent fortasse in supuacuum. Aduersus paupertatē preparat⁹ est anim⁹. p̄mansere diuitie ad p̄tēptum doloris nos armauim⁹. Nūq̄ a nobis exiget hui⁹ virtutis experimētum integri. ac sani felicitas corporis. vt fortiter amissionū desideria pateremur precepimus nobis omnes quos amabamus superstitēs fortuna seruauit huius vnus relictus qui excitet dies veniet. Non est quod existimes tantum magnis viris hoc robur fuisse. quo seruitutis humane claustra perrumpere rent. Nō est q̄ iudices hec fieri nisi a Catone non posse qui quam ferro nō

emiserat animā manu exiit. cūvilissime sortis hoies ingenti impetu in
 tutum euaserunt. Quāq; conuulso, mori non licuisset. nec ad arbitrium suū
 instrumenta mortis eligere. obuia queq; rapuerūt: & que natura non erant
 noxia in sua tela fecerunt. Nuper in ludo bestiarū vnus e germanis. cum
 ad matutina spectacula pararet. secessit ad exonerandū corpus. nullū enī
 aliud ei dabatur sine custo de secretum. sibi lignū id quod ad emūdanda ob
 scena adherente spongia positū est: totū in gulam farsit: et in preclusis fati
 cibus spiritum emisit. Hoc fuit mortis contumeliam facere. ita prozsus parū
 munde & parum decenter. Quid est stultius q̄ fastidiose mori? Quis forz
 tem. o dignū cui fati dare electio. q̄ fortiter ille gladiosus esset. q̄ aniose
 in pfundam se altitudinem maris. aut absclse rupis imisisset. Tandē de
 situtus inuenit. quemadmodum & mortem sibi deberet & telum. vt icias ad
 moriendum nichil aliud in mora esse. q̄ velle. existimetur defectio hominis
 acerrimū cuiq; visum erit: dum hoc constet. preferendam esse turpissimā
 mortem seruituti mundissime. Quontam cepi sordidis exemplis vti perse
 uerabo. plus a se quisq; exiget si viderit hanc rem etiam a cōtemptrissimis
 posse contemni. Latones. Scipionesq; & alios quos audire cum admiratio
 ne consueuimus supra imitationem positos putauimus. Jam ego istam vir
 tutem habere tam multa exempla in ludo bestiarū. q̄ in ductibus belli ciu
 lis ostendam. Cum aduheretur nuper inter custodias. quidam ad matut
 num spectaculū missus tanq̄ summo premente nutaret. caput vsq; eo dimi
 sit. donec radiis infereret. & tādū se in sedili suo tenuit. donec ceruicem cir
 cumactus rote frangeret: eodem vehiculo quo ad penam ferebatur ipsam
 penam effugit. Nichil obstat erumpere. & exire cupendi. In aperto nos na
 tura custodit. cui permittit necessitas sua. circūspicit at exitum mollē. cui ad
 manum plura sunt per que sese efferat. Is delectum agat. & quā potissimū
 libere p̄sideret. cui difficilis occasio ē. p̄ia quanq; pro optia arripat sit
 licet inaudita sit noua: non decriat ad mortem ingenium. cui non defuerit

animus. Ad des quema dimodum extrema queq; mancipia. vbi illis stimulos adegit dolor. excitentur. et intentissimas custodias fallant. ille vir magnus est. qui mortem sibi non tantum imperauit. sed inuenit. Ex eodem tibi munere plura exempla promiss. Secundo Haumachse spectaculo vnus e barbaris lanceam quam in aduersarios acceperat. totam in gulo suo mersit. Quare inquit non omne tormentum. non omne ludibrium iam dudum effugio? Quare ego mortem armatus expecto? tanto hoc speciosius spectaculum fuit: quanto honestius mori discunt homines quam occidere. Quid ergo et animi perdit nortosi quoq; habentur. Non habebuntur illi quos aduersus hos casus instruit longa meditatio. et magistra omnium rerum ratio illa nos docet fati varios esse accessus finem eundem. Nichil autem in teretivnde incipiat quod euenit. Eadem illa ratio monet. vt scilicet moriaris sine dolore. sin autem non potes. fac quemadmodum potes. et quicquid obuenerit ad vim afferendam tibi inuadas. Iniuriosum est rapto viuere. Et contra pulcherrimum mori rapto. Vale.

¶ Epistola lxxii. De consilio ex sententia vite captando. Et quomors honesta res sit. Et de fortitudine animi. Et de profectu philosophi

Abi de me de rebus singulis consulis. oblitus nos vasto mari vsudi. cum magna pars consilii sit in tempore. necesse est euenire. vt de quibusdam rebus ad te perferat tunc sententia mea cum iam contraria potest o. est. Consilio enim res aptantur. Res nostre feruntur. immo voluntur. Ergo consilium nasci sub die debet. et hoc quoq; tardum est nimis. sub manu quoq; quod aiunt consilium nascatur. quemadmodum autem inueniatur ostendam. Quotiens quid fugiendum sit. aut quid petendum voles scire. Ad bonum summum et propositum totius vite tue respice. illi enim consentire debet quicquid agimus. Non disponet singula: nisi cui iam vite sue proposita est summa. Nemo quis paratos habeat colores similitudis

Epistolatum

nem reddet. nisi iam cōstet quid velit pingere. Ideo peccamus. quia de partibus vite omnes deliberamus de toto nemo deliberat. Scire debet quid petat ille qui sagittam vult mittere. et tunc dirige ac moderari manu telis Errant consilia nostra. quia non habent quo dirigantur. Ignoranti quē portum petat. nullus suus ventus est. Necesse est ut multum in vita nostra casus possit. quia viuimus casu. Quibusdā autem euenit. ut quedam scire se nesciant. Quēadmodum querimus sepe eos cū quibus stamus. Ita plerūq; summi boni finem ignoramus appositum. nec multis verbis. nec circuitu longo. quod sit summū bonum colligis. digito. ut ita dicam. demonstrandum est. nec in multa spargendum quid enī ad rem pertinet in particulas illud deducere cum possis dicere summū bonum est. quod honestum est? Et quod magis admireris. vnum bonum est. quod honestum est. Cetera falsa et adulterina bona sunt. hoc si persuaseris tibi. et virtutem adamaueris. amare enim parum est. quicquid illi contigerit. id tibi qualecunq; alita vis debetur faustu felixq; erit. et torqueri si modo taceris. ipso torquēte securo. et egrotare. si non maledixeris fortune. si non cesseris morbo. Oia deniq; que ceteris vident mala. et māfuescent. et in bonū abibūt. Si super illa emiseris. hoc liqueat nichil. esse bonum. nisi honestum. et omnia incommoda suo iure vocabūtur bona. que modo virtus honestauerit. Multis videmur maiora pmittere q̄ recipit humana cōditio. non imerito. ad corp⁹ enī respiciunt reuertant ad animū tam hoīes deo metient. Erige te Lucili viro: um optime. et relinque istū ludū litteratorū philosophorū. qui rem magnificentissimam ad syllabas vocant. qui animū minuta docendo. et dimittūt et conterunt. Fies similis illis qui ista inuenerint. non qui docent. et id agunt ut philosophia potius difficilis q̄ magna videat. Socrates qui totam philosophiam reuocauit ad mores. et hanc summam dixit esse sapientiam. bona malaq; distinguere. Sequere iquit illos. si quō apud te habeo auctoritatis Et sis beatus. et te alicui stultum videri sine. Quisquis volet tibi contume

illam facere. faciat et infurtā. tu tñ nichil patieris si mō tecū erit virtus. Si
 vis inquit beatus esse: si fide bonavir bon⁹. sine cōtemnat te aliq̄s. hoc nes
 mo p̄stabit. nisi qui oia bona exequauerit. q̄ nec bonū sine honesto est. et ho
 nestum in omnibus par est. Quid ergo? nichil interest preturam. Latoris
 e repulsam? Nichil interest vtz pharsalica acie Lato vincat an vincat? hoc
 eius bonū qd̄ victis partib⁹ nō pōr vincit: par erit illi bono quo victor rediret
 in patriam et cōponeret pacem. Quid ni par sit? Eadem enim virtute. et ma
 la fortuna vincit. et ordinat bona. Virtus aut nō pōt maloz aut minor fieri.
 vnus stature est. Sed. L. Pompeius amittet exercitū. sed illud pulcherris
 mū. R. p̄. pretextū/optimates/et prima acies p̄pētanaxi partū Sanat⁹
 ferens armavno p̄lio p̄ligabunt. et tam magni ruina imperii in totuz disti
 llet orbē. Aliqua pars eius in Egypto. aliqua in Africa. alia in Ilyspanta
 cadet. Nec hoc qd̄ē misere. R. p̄. continget semel ruere. Dia licet fiant et
 lubā in regno suo. nō locoz noticia adluet. nō populareū p̄ rege suo vlti⁹
 obstinatissima. Aricensiū quoq̄ fides malis fracta deficiat: et Scipionem
 in Africa nois sui fortuna destituat. Olim pulsum est. ne quid Lato detri
 menti caperet. victus est tñ. Et hoc numerā inter repulsas Latoris tā mas
 gno anio feret aliqd̄ sibi advictoria. q̄ ad p̄turā obstitisse. Quo die repul
 sus est ludit. Qua nocte peritur⁹ fuit legit. eodem loco habuit pretura et vita
 excedere. oia que acciderēt ferenda esse persuaserat sibi. Quid ni ille mus
 tationē. R. p̄. forti et equo patereū aīo? Quid enī periculo mutationis ex
 ceptū? Nō terra: nō celū: nō tot⁹ hic rex oīm cōtextus: q̄uis enī deo agente
 ducaf. nō sp̄ tenebit hūc ordinē. s; illū ex hoc cursu aliq̄s dies deticiet. Cer
 tis eūt cuncta temporib⁹. nasci debēt crescere et extinguī quecūq̄ supra nos
 vides currere. et hec quibus iml xti atq; impositi sumus. velut solidissimus
 carpent atq; destinent. Nulli non senectus sua est. Inequalibus ista spactis
 in eodem natura dimittit. Quicquid est non erit: nec peribit. sed resoluē.
 Nobis solui perire est. p̄proxima enim intuemur. Ad vltiora nō p̄spicit

Epistolarum

mens habes: et que se corpori addixit alioquin fortius finem sui suorūq; pa-
 teret. si speraret et omnia illa. sic vita morteq; per vices ire. et cōposita disso-
 luti. dissoluta cōponi. In hoc opere eternam artē cuncta temperātis dei ver-
 ti. Ita q; ut Cato cū eum animo percurreret diceret. omne humanū genus
 quod est. quodq; erit morte dānatum est. Omēs que vsquequaq; rerum po-
 ttuntur vrbes queq; alienorū imperiorū magna sunt. et decora. vbi fuerint
 aliquando queref. et vario exitu genere tollent. Alias destruet bella. alias
 defidia. parq; ad inertiam versa cōsumet. et magnis operibus exitiosa res
 luras. omēs hos fertiles cāpos repentina maris inundatio abscondet. aut
 in subitam cauernā confidētis foli lapsus adducet. Quid est ergo quare in-
 digner. aut doleam si exiguo momento publica fata precedo? Magn⁹ ani-
 mus deo pareat. et quicquid lex vniuersi subet cunctatione patiat. Aut in me-
 liorem emittit vitam lucidius trāquilliusq; inter diuina mansurus. aut cer-
 tesine villo futurus in cōmodo sue nature remiscebit. et reuertet in totū. Nō
 est ergo mi Lucili Marco Catoni malus bonū honesta vita q̄ mors hone-
 sta. quoniam non intenditur virtus. Idē esse dicebat Socrates veritatem
 et virtutē. quomodo illa non crescit. sic nec virtus quidem habet numeros
 suos. plena est. Non est itaq; q̄ mireris. paria esse bona. et que ex proposito
 sumenda sunt. et que subita res tulit. Nā si hāc inequalitatē receperis et for-
 titer torqueri in bonis minoribus numeres numerabis etiam in malis. et
 in felicem Socratem dices in carcere. infelicem Catonez vulnera sua an-
 mosius q̄ fecerat retractantem. Calamitosissimum omnium regulum fli-
 dei penas etiam hostibus seruare pendentem. At qui venie hoc dicere ne-
 ex moluissimis quidē ausus est. Regāt enī illū esse beatū s̄ hū negāt miserū.
 Academici veteres beatū quidē esse. etiā iter hos cruciat⁹ fatent. s; nō ad
 perfectum nec ad plenum. quod nullo modo recipi potest. nisi beatus est. in-
 summo bono nō est. quod summū bonū est supra seigradū non habet si mo-
 do illi virtus inest. si illa aduersa nō minuunt. sed manet etiam cū minuto

corpore in columbis: manet autem. Virtutem enim intelligo animosam et excelsam quam incitat quicquid infestat. Hunc animam quem sepe induit generose indolis iuuenes, quos alicuius honeste rei pulchritudo percussit, ut omnia fortuna contendant, profecto sapientia infuset, et tradet, persuadebit unum bonum esse quod honestum hoc non intendi nec remitti posse, non magis quam si regulam qua rectum probari solet flectes, quicquid ex illa mutaueris iniuria est recti. Idem ergo de virtute dicemus et hec recta est, flexuram non recipit, rigidari quidem amplius nec intendi potest, hec de omnibus rebus iudicat, de hac nulla, si rector ipsa fieri non potest, nec que ab illa quidem fiunt, alia aliis rectoria sunt. Hinc enim necesse est respondeat, ita paria sunt. Quid ergo iniquis facere inconueniens et torqueri paria sunt, hoc mirum videtur tibi illud licet magis admireris facere inconueniens malum est, torqueri in equo bonum. Si illud turpiter, hoc honeste sit. Bona ista aut mala non efficit materia sed virtus. Hec ubique apparuerit omnia eiusdem mensura ac precii sunt. In oculos nunc michi manus intendant ille, qui omnium animos extimat ex suo, quod dicam paria esse bona aduersa fortiter portantis et prospera honeste iudicantis, quod dicam paria esse bona eius qui triumphat, et eius qui ante currum vehit iuicis? aio, non putant enim fieri quicquid facere non possunt, et ex infirmitate sua de virtute ferunt sententiam. Quid miraris si viri, vulnerari, occidi, alligari iuuat? Aliquandiu libet. Lurioso frugalitas pena est, pigro supplicii loco labor est, delicatis miseria est, pertinacia induritia, desidioso studere torqueri est. Eodem modo hec ad que omnes ibecilli sumus dura atque intoleranda credimus? oblitus quod multis tormentis sit uno carere, aut pia luce excitari. Non ista difficultas sine natura, sed nos fluidi et enervati sumus? Magna aio de rebus magnis iudicandum est. Alloquendo videbitur illarum vitium esse, quod non est. Sic quedam rectissima cum in aquam demissa sunt, speciem curui perfractique viscentibus reddunt. Non tantum quod videas, sed quemadmodum refert. Animus noster ad vera prospicienda calligat. Da michi adolescentem incorruptum, et ingenio vegetum, dicet

Epistolarum

fortunatorem sibi videri: qui omnia rerū aduersarum onera rigida ceruice sustollat. Quod qui supra fortunā extat. Non mirū est in tranquillitate non concuti. illud mirare sibi extolli aliquē ubi omēs deprimuntur. sibi stare ubi omnes iacent. Quid est in tormentis? Quid in altis que aduersa appellamus mali? Hoc ut opinor succidere mentē: et incuruari et succubere. quorum nihil sapienti viro pote est enenire. stat rectus sub quolibet pōdere. nulla illū res facit minorē: nichil illi eorū que perferēda sunt displicet. Nam quisquid cadere in hominē potest. in se cecidisse querit. Et res suas nouit: scit se aptum oneri ferendo. Non educo sapientē ex hominū numero. nec dolores ab illo sicut ab aliqua rupe nullū sensū admittēte sub me oueo. Memini ex duabus partibus esse cōpositus illū. Altera est irrationalis: hec mordef. vritur dolet. Altera rationalis. hec incōcussas opiniones habet. intrepida est et indomita. In hac positū est summū illud hominis bonū ante quod impleat incerta mentis voluntatio est. Quā vero pfectū est. immota illa subtilitas est. Itaque incōhatus. et ad summa pcedēs. cultorque virtuti. etiā si appropinquat pfecto bono. sed ei nondū sūmā manū imposuit. ibi interim cessabit et remittet aliquid ex intētionē mētis. Non dū enī incerta trāsgressus est. etiā nūc versat in lubrico. Beat⁹ vero et virtutis exacte tūc se maxime amat cū fortissime exper⁹ est. et metuēda ceteris. si alicui⁹ honesti officii p̄cia sūt non tū fert. sed āplexatur multo: quod audire mauult. tāto melior: quāto felicior. Venio nūc illo quo me vocat expectatio tua. ne extra naturā reze virt⁹ nra euagari videar. et tremebit sapiēs et dolebit. et expellescer. Id enim oēs corporis sens⁹ sūt. Ubi ergo calamitas? ubi illud malū. Verū est: illic scilicet si ista a nimū distrahunt. si ad confessionem seruitutis adducunt. si illi penitentiā sui faciūt. Sapiens quidem vincit fortunā virtute. At multi professi sapientiam leuissimis non nunquam nimis exterriti sunt. hoc loco nostrum vitium est. quia sapiente exigimus et p̄ficiēte. suadeo adhuc michi ista que laudo. nondū p̄suadeo etiā si persuasissem. nondū tam parata habere. aut tā exercitata. ut ad omnes

casus percurrerent. Quemadmodum lana quosdam colores semel ducit, quosdā nisi sepius macerata ac recocta non perbibit. Si alias disciplinas ingenta cū accepere p̄tinus prestāt. Hec nisi alte descēdit et diu sedit. et animum nō colorauit. sed infecit. nichil ex his que p̄miserat prestat. Cito hoc potest tradi. et paucissimis verbis vnū bonū esse virtutē. Nullum certe sine virtute. et ipsam virtutē in parte nostrī meliore. id est rationali positā. Quid erit hec virtus? Iudiciū verū et imotū. Ab hoc enim impetus veniet mētis ab hoc omīs spes que impetū mouet. redigetur ad nichilū. Huic iudicio cōsentaneum erit. omnia que virtute cōtracta sunt. et bona iudicare et inter se paria. *Corporū autē bona corporū quidē bona sūt. sed in totū nō sūt bona. His quidē precīū erit aliquod. Ceterū dignitas nō erit. magnis iter se iter nullis distabūt. alia minora. alia maiora erūt. et in ipsis sapientiā sectantib⁹ magna discrimina esse fateamur. necesse est alius iam intantū p̄fecit. vt cōtra fortunā audeat attollere oculos. sed nō p̄nacter. cedū enī nimio splēdore restricti. Alius iā intantū vt possit cū illa conferre vultū. si iā puenit ad summū. et fiducia plenus est. Imp̄fecta necesse est labant. et modo p̄deāt mō sublabant. aut succidāt. Sublabant autē nisi ire et niti p̄seuerauerint si quicq̄ ex studio. et fideli intētionē laxauerint. Retro eundū est. Nemo p̄fectum ibi inuenit. vbi reliquerat. Instem⁹ itaqz et p̄seuerem⁹ plus q̄ p̄liga uinuis restat. Sed magna pars p̄fectus est velle. p̄ficere. Huius rei conscius michi sū. Volo et tota mente volo te quoqz instinctū esse. ac magno ad pulcherrimā p̄perare ip̄etu video. P̄operem⁹ ita demū. vltā beneficium erit. Alioquin mora est. et quidē turpis inter feda versantib⁹. Id agam⁹ vt nostrū omē tēpus sit. Nō erit autē nisi p̄ius nostrī eē ceperim⁹ nos. quādo cōtinget contēnere vtrāqz fortunā. Quādo cōtinget oibus oppressis affectib⁹. et sub arbitriū suū adductis. hāc vocē emittere vici. Que vlceri q̄ris? Nō p̄sas nec extrama Medozū. nec siquid vltra Dachus bellicosum iacet Sed auarittam. sed ambitionē. sed metū mortis qui victores gentiū vici*

Epistolatum

¶ Epistola. lxxiii. Quod exclusis occupationibus continuato studio philosophandum sit. Et quod solus sapientis sit perpetuum gaudium

q. Hod queris a me liquebat michi: cum rem edisserere per se. sed diu non retractaui memoriam meam. Itaque non facile me sequitur quod euenit libris situ coherentibus hoc euenisse michi sentio. Explicandus est animus: et quecumque apud illum deposita sunt. subinde excuti debent. ut parata sint quotiens usus exegerit. Ergo hec in presentia differamus. Multum enim opere: multum diligentie poscit. Cum primum longiore eo de loco sperauiero moras. tunc istud in manus summa. Quaedam enim sunt que possis. et incipio scribere. quedam lectum et oculum. et secretum desiderant. Nichil minus his quoque occupatis diebus agere aliquid. et quidem totis. nunquam enim non succedet occupationes noue. serimus illas. itaque ex una exeunt plures. Deinde sibi nobis dilationem damus. Cum hec peregero toto animo incubam. et si hanc rem molestam composituro. studio me dabo. Non cum vacaueris philosophandum est. omnia alta negligentia sunt. ut huic assideamus. cui nullum tempus satis magnum est etiam si a pueritia usque ad longissimos humani cui terminos vita producat. Non multum refert. utrum omittas philosophiam. an intermittas. non enim ubi interrupta est manet. sed eo: ubi more. quod intentata dissilunt usque ad initia sua recurrit. quod a continuatione discessit. Resistendum est occupationibus: ne explicande sed submouende sunt. Tempus quidem nullum parum idoneum est studio salutari. At qui multi inter illa non student. propter que studendum est incidet quod impediatur. non quidem eum cuius animus in omni negotio letus atque alacer est. Imperfectis: adhuc intercidit letitia. Sapientis vero contextu gaudium. nulla causa rumpit. nulla fortuna semper et ubique est tranquillum. non enim ex alieno pendet. nec fauorem fortune. aut hominis expectat. domestica illi felicitas est. extret ex animo si intraret. ibi nascitur. aliquando extrinsecus quo admouetur mortalitas interuenit. sed id leue. et quod summam cutem stringat: aliquo inquam incommodo affat animus. sed maximum illius bonum

intus est fixum. ita dico extrinsecus aliqua sunt incōmoda. velut in corpore
 interdum robusto. solidoq; eruptiones que dam postularum. ⁊ vlcuscula
 Nullum in alto malū est. Hoc inquā interest inter cōsumare sapientie virū
 ⁊ aliū procedentis. quod iter sanū. ⁊ ex morbo graui ac diutino emergentē
 cui sanitatis loco est leuior accessio. hic nisi attendit. subinde grauā. ⁊ i ca
 dem reuoluit. Sapientis recidere non pōt. nec incidere quidē amplius. Cor
 poris enim ad rēpus bona valitudo est. quā etiam medicus si reddidit non
 prestat. sepe ad eundē quē aduocauerat excitat. semel in totū sanat. Dicaz
 quomodo intelligas sanū. si seipso cōtentus est. si cōfidit sibi. si scit oia vo
 ta mortalū. omia beneficia que danē. perūturq;. nullū in beata vita habere
 momentū. Nam cui aliquid accidere potest id imperfectū est. cui aliquid
 abcedere potest imperfectū est. cuius perpetua letitia futura est. is suo gau
 deat. Omnia autē quibus vulgus inhīat. vltro citroq; flunt. Nichil dat
 fortuna mancipio. Sed hec quoq; tunc fortuna delectant. cū illa ratio tēpe
 raut ac miscuit. Hec ē q̄ etiā extrema cōmēdet quoz audis vsus igrat⁹ est.
 Solebat Attalus hac imagine vti. Audisti aliquē canē missa a dño frustra
 panis. aut carnis apto ore captatē. q̄cqd excipit p̄tin⁹ itegrū deuorat ⁊ sē
 per ad spē vēturū hīat. Idē euenit nobis expectātib⁹ q̄cqd fortuna proiecit
 id sine vlla voluptate demittim⁹ statū ad rapinā alteri⁹ erecti ⁊ attēti. Hoc
 sapiētī nō euenit. plen⁹ ē. ⁊ si q̄ obuenerit secure excipit. ac repenit. letitia
 frust⁹ maxima p̄tinua sua. Habet aliq̄s bonā volūtātē. habet p̄fectū s; cui
 multū desit a sūmo. hic deputat alternis ⁊ extollit. ac mō i celsū eleuat. mō
 defert ad terrā. Imperitis ac rudibus nullus p̄cipitationis finis est. in epi
 cureum illud chaos decidūt. inane sine termino est. Adhuc ergo genus ter
 tium eorum qui sapiētie alludūt. quam nō quidem cōtingerūt. i conspectu ta
 men. ⁊ vt ita dicam. sub ictu habent. Id nō concutit. nec defluunt quidem
 nondum in sicco. iam importu sunt. Ergo. cum tā magna sint inter sūmos
 imosq; discrimina. cū medios quoq; sequat⁹ fruct⁹ snus sequat⁹ ingens pe

Epistolarum

riculum ad deteriora redeundi. nō debemus occupationibus indulgere. et
 excludere. sicut si semel intrauerint in locum suum. alias substinent. *Prin-*
cipit *Principum* obstemus: melius non incipient q̄ desinent. *Uale*
Principit liber vnde dicitur. ¶ *Epistola. lxxiiii.* Nōnulli debent esse
 principibus gratiores: q̄ philosophie studentes. et de excellentissima boni
 viri potentia.

Errare michi videntur. qui existimant philosophie fideliter de
 ditos cōtinuaces esse. ac refractarios. et cōreptos magistra
 tum aut Regum. eorumque per quos publica administrant.
 Econtrario enim nulli aduersus illos gratiores sunt: nec immerito. Nullis
 enim plus prestant. q̄ quibus sui tranquillo ocio licet. Itaque hi quibus pl^o
 adiutur ad propositum beneuolendi confert securitas publica. necesse est au
 ctorem huius boni vt parentem colant. Multo quidem magis q̄ illi inq̄ret
 et in medio positi: qui multa principibus debent: sed multa et reputant. quib^o
 nunq̄ tam plene occurrere illa liberalitas potest. vt cupiditates illorū que
 crescunt dum implentur exaciet. Quisquis autē de excipiēdo cogitat obli^o
accepti est. Nec vllū habet malū cupiditas inanis. q̄ q̄ ingrata est. Adice
 nunc q̄ nemo eorū qui in repu. versant. quos vincat. sed a quibus vincatur
 aspiciat et illis tam nō lucundū est multos post se videre. q̄ graue aliq̄ an
 te se. Habet hoc vitium omīs ambitio nō respicit. nec ambitio tantū instabilis
 est: verum cupiditas omīs. quia incipit semp a fine. At ille vir sincerus ac
 purus: qui reliquit et curiā et forū. et omnē administrationē. R. 1°. vt ad am
 pliora secederet. diligit eos per quos ei facere hoc tuto licet. solumq̄ illis
 gratuitum testimoniū reddit. et magnā rem nesciētibus debet. Quēadmo
 dum p̄ceptores suos. ac suscipit. q̄ uorum beneficio in ius exit. Sic et is sub
 quorum tutela potius exercet artes bonas. Verum quoq̄ alios Herū viris
 bus suis p̄tegit. Quis negat? Sed quēadmodum Heptano plus debere se
 iudicat ex his qui eadē trāquillitate vsi sūt qui plura et p̄ciosiora: illa mar

cupiditas est ingrata /

verit: et animosus a mercator e q̄ a vectore soluitur votum: et ex ipsis mer/
 catoribus effusus gratus est. qui odores: aut purpuras: et auro p
 portabat. q̄ qui vilissima queq; et saburre loco futura congeserat
 lus pacis beneficiū ad omēs ptinentis. altius ad eos puenit. qui in
 vtuntur. Multi enī sunt ex illis togatis quibus pax operosior bello e
 tēdem existimas pro pace debere eos. qui illā ebrietati. aut libidini impens
 dunt. aut aliis vitis que vel bello rūpenda sūt. nisi forte tam iniquum esse
 putas sapientē. vt michi virū se debere pro cōmunibus bonis iudicet. solt:
 lūneq; plurimū debeo et nō vni michi oriunt. anno tēperātiq; anni deo. pri
 uatim obligatus sum. Quis nichil ad meū honore; descripta sint. Et stulta
 auaritia mortalū. q̄ possessionē. pprietatēq; discernit. nec quicq̄ suum cre
 dit esse quod publicū est. At ille sapiens nichil iudicat suū magis q̄ culus
 libet. illi cū humano genere consortium est. nec enī essent ita cōmunia: nisi
 pars illorū ptineret ad singulos. Sociū efficit. etiā quod ex minima portio
 ne cōmune est. Adice nūc q̄ magna et vera bona nō sic diuidunt vt exigū
 in singulos cadat. ad vnūqueq; tota perueniūt. ex cōglario tantū ferūt ho
 mines quantū in capita pmissum est. Epulū et visceratio. et quicquid aliud
 manu capiē. discedit in partes. At hec idēdua bona pax et libertas. tā om̄
 nium tota q̄ singulorum sunt. Cogitat itaq; sapiens. per quē sibi horū vsus
 fructusq; cōringat. per quē nō ad arma illū nec ad seruandas vigiliās. nec
 ad tuenda incētia. et multiplex belli tributum publica vocet necessitas.
 agitq; gubernatori suo gratias. Hoc docet philosophia p̄cipue bene debe
 re beneficia. bene soluere. Interdū autē solutio est ipsa cōfessio. Confitebit̄
 ergo multū se debere ei cuius administratione ac p̄uidētia cōrigit illi pin
 gue ocū et arbitriū sui tēporis. et impurbata publicis occupationib⁹ quies
 Melibee deus nobis hec ocia fecit. Itaq; erit michi ille semper de⁹. Si
 illa quoq; ocia multū auctori suo debēt quorū munus hoc maximū est. Ille
 boues errare meas vt cernis et ipsū. Ludere que vellē calamo pmissit agre
 l. l.

Epistolatum

si. Quāti estimamus hoc oculū. quod inter deos agitur. qđ deos facit. Ita
 dico Lucili: te i celū p̄diario voco. Solebat dicere Sertius Jovē pl^o nō
 posse. q̄ nonū vīrū. plura Iuppiter h̄. q̄ p̄stet hoībus. S; iter duos bonos
 nō est melior q̄ locupletior. nō magis q̄ iter duos. qđ^o par scientia regēdi
 gubernaculū ē. meliorē dixeris cui mal^o speciosusq; nauigū est. Iuppiter
 quo ātecedit vīrū bonū diut^o bon^o ē. Sapiēs nichilo se minoris existimat
 q̄ virtutes ei^o breuiore spatio claudunt. Quēadmodū ex duab^o sapiētibus
 qui senior decessit: nō ē beatior eo cui^o iter pauciores ānos terminata virtus
 est. Sic de^o nō vicit sapiētē felicitate. etiā si vicat etate. Non ē virtus maior
 q; lōgior. Iuppiter omīa h̄. Sed nēpe aliis tradidit habēda. Ad ip̄m h̄c
 vnus vsus pertinet q̄ vrendi oībus causa est. Sapiens tā equo animo: om
 nia apud allos videt: contēnitq; q̄ Iuppiter. et hoc se magis suspicit q̄ Iup
 piter illis vti non potest. sapiens non vult. Credamus itaq; Sextio mon
 stranti pulcherrimum iter. et clamanti. hac itur ad astra. hac secundum fru
 galitatē. hac scđm tēperatā. hac scđm fortitudinē. Nō sūt vī fastidiosi. nō
 iniuncti admittūt et ascēdētib^o man^o porrigūt. Miraris hoīem ad deos ire ad
 hoīes de^o venit. imo qđ est pprius in hoīes venit. Nulla sine deo mens bo
 na est. Semina i corporib^o humanis diuina dispsa sūt. que si bon^o cultor ex
 cipit similia originē p̄dēt et paria his ex qb^o orta sūt surgūt. Si mal^o non
 aliter q̄ humus sterilis ac plausris necat. ac deinde creat purgamenta p̄
 frugibus. Vale.

¶ Epistola. lxxv. De inani metu. et ex quibus causis oritur. et quibus
 purgetur remediis. Et q̄ ea que vulgus habet pro exitiis bona non sunt
 contra que oppositionem subicit cum solutione.

e p̄stola tua delectauit me. et marcescētem excitauit. memor: s; quo
 q; i eā q̄ iā michi segnis ac lēta erat euocauit. Quid niti mi Luc
 li. maximū putes istrumētū beate vite h̄c p̄suasione vnū bonū ē. qđ hone
 stum ē. Nā qđ alia bona iudicat in fortune venit potestātē alieni arbitrii sit

Qui omne bonū honesto circūscripsit. itra se felix ē. hic amissis liberts mes-
 sis. hic sollicit⁹ egeris. hic turpib⁹. ⁊ aliquā passis ifamiā tristis. Illū vides
 bis allene vxoris amoze cruciari illū sue. nō decriit quē repulsa distorquet
 Erūt quos ipse honor vexet. illa vero maxima ē ex oī mortalīū populo tur-
 ba miserorū. ⁊ expectatio mortis exagitat vndiqz ipē dēs. Nichil est enim
 vnde nō subeat. Ita qz vt ī hostilī regione versantib⁹ huc ⁊ illuc circūspicte
 dū est. ⁊ ad omnē strepitū circūagēda ceruix nisi hic timore pectore electus
 est palpitantib⁹ p̄cordis vntē. Occurrēt acti ī exilīū. ⁊ euoluti bonis. Occu-
 rret. qd gen⁹ egestatis grauissimū ē ī diuitiis inopes Occurrēt naufragi
 similtane naufragis passi. quos aut popularis ira. aut iudicia. p̄ncipoz opti-
 mis rels. inopinātes securosqz detecit p̄celle moze q̄ ī ipa sereni fiducia so-
 let emergere. aut fulminis subitū. ad cui⁹ ictū etiā vicina tremuerūt. Itā vt
 illic quisqz ab igne p̄p̄loz stetit. p̄cusso similis obstupuit. sic ⁊ ī his p̄ aliquā
 vim accidētib⁹ victū calamitas opprimis. Ceteros met⁹. parēqz passis tri-
 stitiā facit. pat̄ posse. oim aios. mala aliena. ac repētina sollicitār. Quē ad-
 modū aues inanis fūde son⁹ frtat. Ita nos nō ad ictū tm̄ ex agitamur. sed
 ad creptū. Nō pōt ergo quisqz beat⁹ eē. q̄ huic se opinioni credidit. Nō enī
 beatū ē. nisi qd̄ īreptidū. Inter suspecta male vntē Quisqz se multū fortun-
 tis debet igētē sibi materia p̄turbatiōis. ⁊ iexplicabilē fecit. Una hec via ē
 ad tuta vadēt. ⁊ externa despice ⁊ honesto p̄tētū eē. Itā q̄ aliqd̄ virtute me-
 li⁹ putat aut vllū p̄ter illā bonū. ad hec q̄ a fortuna sp̄gūt si nū expādīt ⁊ so-
 licit⁹ missilia ei⁹ expectat. Itāc̄ imaginē aīo tuo. p̄pone. ludos facere fortu-
 nā. ⁊ ī hūc mortalīū certū. honores diuitias. gratiā excutere. quoz alia iter
 diripiētū man⁹ scissa sūt. alia īfida societate diuisa. alia magno detrimēto
 eoz In quos deuenit p̄hēsa. Ex quibus quedam aliud agentibus incide-
 runt. quedam quia nimis captabant amissa. ⁊ dū auide rapiuntur expulsa
 sunt. Nulli vero etiam cui rapina feliciter cessit gaudiū rapti durauit ī po-
 sterum. Ita qz prudentissimus q̄sqz cum primum induci videt munuscula a
 l.ii.

Epistolatum

theatro fugit. et scit magno parua constare. Nemo magnū conferit cum res
 cedēte. Nemo exēute ferit. Circa premiū rixa est. Idē in his euenit que for
 tuna de super tactat. Estuamus miseri disstringimur. multas habere cupi
 mus manus modo in nullā respicimus. nimis tarde nobis mitti. videntur
 que cupiditates nostras irritāt ad paucos peruētura oibus expectata. Bre
 obuiam cadētibus cupimus. gaudem⁹ siquid inuasimus. iuadētiq; ali
 quos spes vana delusit. Nilē p̄dā magno aliquo incōmodo lūimus. aut in
 de fallimur. Sece dam⁹ itaq; ab istis ludis. et demus raptorib⁹ locū. seceda
 mus. illi spectēt bona ista p̄dentia. et ipsi magis pendeāt. Quicūq; beatus
 esse se cōstituer. vnū esse bonū putet. quod honestū est. Nā si vllū aliud exis
 timat. p̄mū male de. prudentia iudicat. q; multa incōmoda iustis vris
 accidūt. et quicq; nobis dedit. breue est et exigū. Si cōpares mūdi totius
 euo. ex hac deploratione nascit. vt ingrati diuinorū iterpreses sim⁹. Ques
 rimur q; nō semp. q; et pauca nobis t̄certa. et abiura contingāt. Inde est q;
 nec viuere. nec mori volum⁹. Atte nos obliū tenet. timor mortis mutat omē
 consiliū. nec iplere nos vlla felicitas pōt. causa autē est q; non puenim⁹. ad
 illud bonū imensū et insupabile. vbi necesse est resistat volūtas nostra. q; vlt
 tra summā nō est loc⁹. Queris quare virt⁹ nullo egeat? p̄sentibus gaudet
 nō cōcupiscit absēta. nichil vero illi magnū ē. q; satis ab hoc dicere iudicia
 nō pietas cōstabit. nō fides. multa vtrāq; p̄stare. cupiēti patēda sūt. Ex
 his que mala vocā. multa ip̄dēda. Ex his q̄b⁹ idu' gem⁹ tanq; bonis. Per
 rit fortitudo q̄ periculū facere debet sui. perit magnanimitas que nō potest
 eminere. nisi oīa velut minuta contēpsit q̄ pro maximis vulg⁹ optat. perit
 gratia et relatio gratie existimat labor. si quicq; p̄ciosius fide nouim⁹. si nō
 oprima spectam⁹. s; vt illa p̄tereā. aut ista bona nō sūt q̄ vocant. aut homo
 felicio; deo est. quoniam quidē que parata sunt nobis. non habet in vsu
 deus. Nec enim libido ad illum nec epularum letitia. nec opes. nec quicq;
 ex his hominem inescantibus. et vili voluptate ducentibus per tinet. Ergo

aut incredibile est bona deo deesse: aut hoc ipsum argumentū est bona non
 esse que deo desunt. Adice q̄ multa que bona videri volūt aialibus q̄ ho
 minibus plentora contingūt. illa cibo auidius vtūtur venere nō eque sati-
 gantur. virtū illis maior est: r̄ equabilior firmitas. Sequit̄ vt multa felicto
 ra sint hoīe. nā sine neq̄tia sine fraudib⁹ degūt. fruūtur voluptatib⁹. quas
 r̄ magis captūt. r̄ ex facili sine vllō pudoris r̄ penitētie metu. Considera tu
 itaq; an id bonū vocandū sit. quo deus ab hoīe vincit̄. Summū bonū i aīo
 cōtineamus: obsolescit si ab optima nostri pre ad pessimā trāsit. r̄ trānsfert̄
 ad sensus qui agillores sūt aialibus muris. Nō est sūma felicitas nostre in
 carne ponenda. Bona illa sūt vera. que ratio dat solida. ac sc̄piterna. que
 cadere nō possunt nec decreescere quidē. aut minui. Cetera opinione bona
 sūt. r̄ nomē quidē habēt cōmune cū veris. p̄oprietas autē boni in illis nō
 est. Itaq; cōmoda vocent̄. r̄ vt nostra lingua loquar p̄ducta. Ceterū sc̄tae
 mus mācipia nostra esse nō partes r̄ sint apud nos: sed itavt meminem⁹
 extra nos esse. etiā si apud nos sūt. Inter subiecta r̄ humilia numerent̄ pro
 pter que nemo se attollere debeat. Quid enī est stultius. q̄ aliquē sibi pla-
 cere eo q̄ ipse nō fecit: Quia ista nobis accedāt. nō hereāt. vt si abducant̄ si
 ne vlla nostri laceratione discedāt. Et amur illis. non gloriemur r̄ vt amur
 parce. tanq̄ depositis apud nos r̄ abituris: Quisq; illa sine rōne possedit
 nō diu tenuit. ipsa enī felicitas. nisi temperet. prem̄t. fugacissimis bonis si
 credit. cito deserit. r̄ vt deserat. affligit. p̄paucis deponere felicitatē mol-
 liter licuit Ceterū cū his iterq̄ em̄nere labunt̄. r̄ illos degrauiat̄ illa q̄ extu-
 lerant. Ideo adhibeat̄ prudentia que modū illis ac parsimoniā imponat
 Quoniam quidē licentia opes suas precipitat. atq; urget. nec vnq̄ in mo-
 dica durarunt. nisi illa moderatrix ratio compescuit. Hoc multarum tibi
 vrbium ostendit euentus: quarum quedam in ipso flore luxuriosa imperta
 ceci derunt. r̄ quicquid virtute partum erat. intemperantia corruit. Aduer-
 sus hos casus muniendi sumus Nullus autē contra fortunam inexpugnas
 l.iii.

Epistolarum

bilis murus est. Intus instruamur, si pars illa tuta est. Pulsari homo potest
 capi non potest. Quid sit hoc instrumentum scire desideras? Nichil indignetur
 sibi accidere, sciatque illa ipsa quibus ledi videtur ad conservationem universi per
 tinere, et ex his esse que cursu mundi officiumque consumant. Placeat homini quod
 quid deo placuit, ob hoc ipsum se suaque miretur, quod non potest vinci. Quod mala ipsa sub
 se tenet, quod ratione qua valentius nichil est, casu doloque et iniuria subigit.
 Ama rationem, huius te amor contra durissima armabit. Catulorum amor in ve
 nabula impingit feras, quas feritas et incosultus impetus prestat indomitas Ju
 venilia nonnunquam ingenia cupidum glorie in contemptum tam ferri quam ignis misit.
 Species quosdam atque umbra virtutis in morem voluntariam trudit. Quanto
 his omnibus fortior ratio est, quanto constantior tanto vehementius per metus ipsos
 et pericula exhibet. Nichil agitis inquit, quod negatis velle esse aliud ab honesto
 bono. Non faciet vos hec munitio a fortuna tutos et imunes. Dicitis enim
 inter bona esse liberos pios et bene moratam patriam et pariter bonos, horum
 pericula non potestis spectare securi, perturbabit vos obsidio patrie libero
 rum mors parentum servitus. Quid aduersus hos pro vobis respondere so
 sear ponam. Deinde tunc adiciam, quod propterea respondendum putem. Alia conditio
 est in his que ablata in locum suum aliquid incommodi substituit, tanquam bona, va
 litudo vitata in mala transferretur. Acies oculorum extincta cecitate nos affli
 cit. Non tantum velocitas perit poplitibus incisis, sed debilitas pro illa su
 bit. Hoc non est periculum in his que paulo ante retulimus. Quare si amicum
 bonum amisisti non est michi pro illo perfida patienda, nec si bonos liberos extulisti in
 illorum locum impietas succedit. Deinde non amicorum illis, aut liberorum iteritus
 sed corporum est bonum autem uno modo perit, si in malum transierit quod natura non pa
 situr, quod omnis virtus, et omne opus virtutis incorruptum manet. Deinde etiam si ami
 ci perierunt etiam si probati respondentesque voto patris liberi est, quod illorum ex
 plectat locum. Quid si queris quod illos quoque bonos fecerat virtus? Nec nichil
 vacare patitur loci, totum animum tenet, desiderium omnium tollit sola satis est.

Omnium enim bonorum vis et origo in ipsa est. Quid refert an aqua decur-
 rens itercepta atque abeat. si fons ex quo fluxerat saluus est. Non dices ut-
 rum tristiorē, saluis liberis quā amillis nec ordinatiorē, nec prudentiorē, nec
 honestiorē ergo nec meliores quid em. Non facit electio amicorum sapientiorē
 non facit stultiorē detractio, ergo nec beatorē: aut miseriorē. Quādiu virtus
 salua fuerit, non senties quid abcesserit. Quid ergo? Non est beator et ami-
 corum, et liberorum turba succinctus. Quid ni non sit? Summū enim bonum
 nec infringit, nec augetur: in suo modo permanet. Atque quia fortuna se gessit
 sine illi senectus longa contingit: siue citra senectutē finitus est. Eadē sum-
 mi boni mensura est: quāvis etas diuersa sit. vtrū maiorem aut minorem cir-
 culum scribas: ad spatium eius pertinet, non ad formā. licet alter diu manse-
 rit, alterum statim obduxeris: et in eum in quo scriptus est puluerem solues-
 ris, in eadem vterque forma fuit. Quod rectum est, nec magnitudine existi-
 matur, nec numero, nec tēpore, nec magis produci quā contrahi, potest hone-
 stam vitā ex centū annorum numero, in quātum voles corripere: et in vnū diem
 coage, eque honesta est. Modo latius vtrū fundit. Regna, vrbes, puincias
 tēperat, fert leges, colit amicitias, iter propinquos liberosque dispēsat officia
 Modo arto sine circūdat paupertatis: ex illi, orbitatis, non tñ minor ē: si ex al-
 tiore fastigio in puluētū: ex regio in humilē subducit, ex publico et spaciofo lu-
 re in angustias domus vel anguli coit. Eque magna ē etiā si in se recessit vndique
 inclusa. Nichilominus enim magni spūs est, et erecti exacte prudētie, indeclina-
 bilis iustitie, ergo eque beata est. Beatus enim illud vno loco positum est: in
 ipsa mente stabile, grande tranquillum quod sine scientia diuinorum hu-
 mano: umque non potest effici. Sequitur illud quod me responsurum esse di-
 cebam. Non affligitur sapiens liberorum amissione, non amicorum eos-
 dem enim animo fert illorum mortem quo suam expectat, non magis hanc
 timeret, quā illam dolet, virtus enim conuenientia constat, omnia opera eius
 cum ipsa concordant et congruunt, hec concordia petit: si animus
 l. lili.

Epistolarum

quem excelsum esse oportet. luctui. aut desiderio submittitur. Inhoneſta eſt omnis trepidatio ⁊ ſollicitudo ⁊ in vllō actu pigritia. Non eſt enim ſecurū ⁊ expeditū eſt. interitū eſt. in ꝑcinctu ſtat. Quid ergo? Non aliquid ꝑturbaſi ſimile patietur? Non ⁊ color eius mutabitur. ⁊ vultus agitabitur. ⁊ attritis refrigerent. ⁊ quicquid aliud nō ex ipſo animi. ſed ex incōſulto quodā natu re impetu gerit? Fateor. ſed manebit illi ꝑſuaſo eadē. nichil illoꝝ malum eſſe. nec dignū. aꝝ quod mēs ſana deficiat. Omnia que factēda erūt audacter facit ⁊ prompte. Hoc enī ſtultitie ꝑꝑriū quis dixerit. ignaue ⁊ cōuma cter facere que faciat. ⁊ alio corpus impellere. alio animū. diſtrahiqꝫ inter diuerſiſſimos motus. Hā ꝑꝑter illaꝫ quibus extollit ſe. miraturqꝫ contenta eſt. ⁊ ne illa quidē quibus gloriā libenter facit. Si vero aliquod timetur malū eo ꝑinde dum expectat quāſi veniſſet vrgetur: ⁊ quicquid ne patiatnr. timet tam metu patit. Quemadmodū in corporibus in firmis lāguorem ſigna ꝑcurrūt. quedā enim ſignitia eſt vernis. ⁊ ſine vllō labore laſſitudo ⁊ oſcillatio ⁊ horroz mēbra ꝑcurrēs. Sic iſtirmus anim⁹. muto ante qꝫ opprimat malis quibus quatit. ꝑreſumit illa. ⁊ ante tempus cadit quid autem dementius. qꝫ angit futuris. nec ſe tormēto reſeruare. ſed accreſcere ſibi miſerias. ⁊ adiouere. quas optimus eſt diſſerre. ſi diſcutere non poſſis? His ſcire futuro neminē debere torqueri. Quicūqꝫ audierit poſt quiquageſimū annū ſibi ꝑꝑtēda ſupplicia. nō ꝑturbaſt. niſi mediū ſpatiū trāſiſſerit. ⁊ ſe in illo ſeculo poſt futurā ſollicitudinem iſtimſerit. Eodem modo fit vt animos libenter egros. ⁊ captantes cauſas doloris vetera atqꝫ obliſſerata cōtrifſent. ⁊ que ꝑꝑterierunt. ⁊ que futura ſunt. abſunt. neutra ſentiamus Hō eſt autem niſi ex eo quod ſentias dolor. Vale.

¶ Epistoła. lxxvi. qꝫ etiam in ſenectute diſcendum ſit. Et qꝫ ꝑꝑrium hominis bonum ratio vel virtus eſt.

¶ Mimicitias michi denuncias. ſi quis qꝫ ex his que quotide facio ignoraueris. Video qꝫ ſimpliciter tecū viuā. Hoc quoqꝫ tibi cōmit

tam. philosophum audio. et quidem iam quintū diem habeo. ex quo in scho-
lam eo. et ab octava hora disputantē audio. bona inquis etate. Quid ni bo-
na? Quid autē stulti? est quod que diu nō didiceris. nō discere? Quid ergo idē
faciā. quod trossult. et iuuenes? Bene mechi agis. si hoc vnū senectutē meā des-
cet. omnis etatis hoīes hec schola admittit: in hoc senescam? vt iuuenes se-
quamur. In theatrū senex ibo. et in circū deferar. et nullum par sine me depu-
gnabit. ad philosophū ire erube scā? Tandiu discendū est. quod diu nescias-
si. puerbio credim? quod tu viuas. Ego tū illic aliquid do ceo. Queris quid do-
ceam? Etiam sent esse discendū. pudet autē me generis humani quotiens
scholas intraui. preter ipsū theatrum Neapolitanoꝝ. vt scis. transeundum
est Metronatis domū petētibus illud quidem farū ē. et ingenti studio quia
sit pitāulus bonus iudicat. habet tubicē quoq; gratus. et prece cōkursū. At
in illo loco in quovir bonus queritur. in quovir bonus nascit. paucissimi se-
dent. et hi pleriq; videntur nichil boni negocii habere quod agunt. inepti. et
inertes vocant. Nichi cōtingat iste verisus. equo aīo audienda sūt. Impera-
toris cōuitia. et ad honesta valendi cōtēnendus est ipse cōrētus. perge Lu-
cili. et ppera tibi. ne tibi accidat quod michi. vt senex discas. imo ideo magis p-
pera. quā id nunc ag gessu s es. quod pdiscere vir senex possis. Quantū iquis
pfiā? Quātū tētaueris? quid expectas? Nulli sapere casu obligit pecu-
nia venierit. honoz offeretur. gratia et dignitas fortasse ingerentur tibi.
Virus in te nō incidet. ne leui quidem opera. aut paruo labore cognoscit.
s; est tāti laborare. oīa bona semel occupant. Anū est enī bonū quod honestū.
In illis nichil inuenies veri. nichil certi. quecūq; fame placent. Quare hoc
vnū sit bonū. quod honestū dicā. Quā par me executū priore epistola iudicas
magisq; hāc rē tibi laudatā. quod pbatā putas. et vt in actū que dicta sūt. pra-
ham oīa bono suo constāt. Virē fertilitas cōmedat. et sapor vinū. et velocitas
ceruū. quod fortia iumenta dorso sint queris. quoz hic vnus est vsus. sarcinas fer-
re. In cane sagacitas. Prima est. si inuestigare debet feras. cursus. si cōse-

Epistolatum

qui. audacia. si mordere et inuadere. Idque in quoque optimum esse debet cui
 nascitur. quo censetur. In homine quid optimum est? Ratio. hac antecedit aialia.
 Deos sequitur. Ratio ergo perfecta proprium hominis bonum est. cetera illi cum aialia
 bus satis communia sunt. Galet et leones. formosus est. et pavones. Velox est.
 et equi. Non dico in his omnibus vincitur. non quero quid in se maximum habeat. sed
 quid suum. corpus habet et arbores. habet impetum ac motum voluntarium
 et bestie et aves. habent vocem. sed quanto clariores canes? Acutior aqua?
 grauiorem tauri? Dulciorem. mobilior etque iuscintae? Quid in homine pro-
 prium? Ratio. haec recta et consummata felicitatem hominis impleuit. Ergo si om-
 nes. cum bonum suum perfecit. laudabilis est. et ad finem naturae suae peruenit. homini autem
 suum bonum ratio est. si haec proficit laudabilis est. et finem naturae suae tetigit. Haec
 ratio perfecta virtus vocatur. eademque honestum est. Id itaque unum bonum est
 in homine. quod unum hominis est. Hunc enim non querimus? quid sit bonum. sed quid sit
 hominis bonum. Si nullum bonum aliud est hominis quam ratio. haec erit eius unum bonum.
 sed pensandum cum omnibus. si sit aliquis malus improbabilis puto. si bonus
 puto. probabilis. Id ergo in homine primum solique est. quo et probatur et improbat.
 Non dubitas an hoc si bonum. dubitas an solus bonum sit? Si quis omnia alia
 habeat. multitudinem. diuitias. imagines multas. frequens atrium: sed ma-
 ius ex confesso sit. improbabilis illum. Item si quis nichil quidem illorum que
 retulit habeat. deficiat pecunia. clientum turba. nobilitate et auiorum. proa-
 uorumque seric. sed ex confesso bonus sit. probabilis illum. Ergo hoc unum est bo-
 num hominis. quod qui habet. etiam si aliis desitnatur laudandus est quod
 qui non habet in omnium aliorum copia damnatur. ac relictur. Que condi-
 tio rerum. eadem hominum est. Raris bona dicitur. non que preciosis co-
 loribus picta est. nec cui argenteum aut aureum rostrum est. nec cuius tute-
 la chore celata est. nec que fiscis: atque opibus regibus pressa est. sed stabilis
 et firma. et iuncturis aquam excludentibus spissa ad ferendum incursum ma-
 ris. solida gubernaculo parens. velox et non sentiens ventum. Gladius bo-

num dices. non cui deauratus est baltheus. nec cuius vagina gemmis distinguitur. sed cui et ad secundum subtilis est acies. et micro munimentum omne rupturus. Regula non quod formosa. sed quod recta sit queritur. Eo quicquid laudatur cui comparatur quod illi proprium est. Ergo in homine quoque nihil ad rem pertinet quantum aret. quantum feneret. a quam multis salus tetur. quam precioso incumbat lecto. quam perlucido poculo bibat. sed quam bonus sit. bonus autem est. si ratio explicata est. et recta. et ad nature sue voluntatem accommodata. hec vocatur virtus. hoc est honestum et vnicum hominis bonum. Nam cum sola ratio perficiat hominem. sola ratio perfecta beatum facit. hoc autem vnum bonum est. quo vno beatus efficitur. Dicimus etiam illa bona esse. que a virtute perfecta contractaque sunt. id est opera eius omnia. sed ideo ipsa vnum bonum est. quia nullum sine illa est. Si omne in animo bonum est. quicquid illum confirmat. extollit amplificat bonum est. Validozorem autem mansum et excelsozorem et ampliozorem facit virtus. Nam cetera que cupiditates nostras irritant deprimunt quoque animum. et labefaciunt. et cum videntur attollere inflant ac multa vanitate deludunt. Ergo id vnum bonum est quo melior animus efficitur. Omnes actiones totius vite. honesti ac turpis respectu temperantur. Ad hoc faciendi et non faciendi ratio dirigitur. Quid sit hoc dicam. Vir bonus quod honeste se facturum putauerit. faciet etiam sine pecunia si laboriosus meritis. faciet etiam si damnosum erit. etiam si periculosum erit. Rursus quod turpe erit. non faciet. etiam si pecuniam afferret. etiam si voluptat em. etiam si potentiam. Ab honesto nulla re deterretur. ad turpia nulla inuitabitur. Ergo si honestum utique secuturus est. turpe utique vitaturus. et in omni actu vite spectaturus. Nec duo nec aliud bonum nisi honestum. nec aliud malum quam turpe. Si vna indepravata virtus est. et sola permaneret tenoris sui. An est bonum virtus cui iam accedere ne sit

bonum non potest. mutationis periculum effugit. Stultitia ad sapiētiam ere-
 pit. Sapiētia in stultitiam non reuoluit. Dixi si forte meministi concupita
 vulgo. et formidata: incōsulto impetu plerosq; calasse. Inuentus est: q̄ flam-
 mis iponeret manū. cuius risus nō interrūperet totoz qui in funere libero
 rum lachrymā nō mitteret. qui mortū intrepidus occurreret. Amor. tra. et
 nimia cupiditas pericula deposcerūt. Q̄d pōt breuis obstinatio animi ali-
 quo stimulo excitata. quātomagis virtus que non est ex impetu. nec subito:
 s; equaliter valet. cui ppetuū robur est. Sequitur vt que ab incōsultis sepe cō-
 tēnunt; a sapientibus semper ea. nec bona sint nec mala. Anū ergo bonum
 ipsa virtus est. que inter hāc fortunā et illā supba incedit cū magno vtriusq;
 cōtemptu. Si hanc opinione receperis aliq̄d bonū esse: preter honestū. nul-
 la nō virtus laborabit. nulla enī obtineri poterit. si quicq̄ extra se respex-
 rit. Q̄d si est rōnt repugnat ex qua virtutes sūt. et veritati. que sine rōne non
 est. Quecūq; aut opinio veritati repugnat. falsa est. Et rimum bonum pcedas
 necesse est. summe pietatis erga deos esse. Itaq; q̄cquid ei acciderit. equo-
 aio sustinebit. sciet enī id accidisse lege diuina. qua vniuersa pce dūr. Q̄d si
 est vñ illi bonū erit q̄d honestū. In hoc enī positū: et parere dīs. nec exca-
 descere ad subita. nec deplorare sorte suā. s; patienter excipere fati. et face-
 re imperata. Si vllū aliud est bonū q̄ honestū. sequit nos auaritia vite. au-
 ditas rez. vitā instruentiā. q̄d est intolerabile. infinitū. vagū. Solus ergo
 bonū est honestus cui modus est. Diximus futuram hoīs feliciorē vitam q̄
 deorum. si ea bona sunt. quorum nullus in vñ eorum est. tan q̄ pecunia. ho-
 nores. Adde nunc quod si modo solute corporibus anime manent. felici-
 or illis stat⁹ restat. q̄ est dīversantur in corpe. Atq; si ista bona sūt. q̄b⁹ p
 corpavitimur emissis erit pei⁹. q̄d cōtra fi dē est. feliciores esse liberis. et in
 vniuersum datis clasas et obsessas. Illud quoq; dixeram. si bona sunt. ea
 que tam homini contingunt. q̄ mutis animalibus. et mura animalia bes-
 atam vitam actura. quod fieri nullo modo potest. Omnia pro honesto pa-

tienda sunt: quod non esset faciendum, si esset ullum aliud bonum. Quod honestum.
 Hoc quantumvis latius executus essem priore epistola perstrinxi. et breuiter per
 curri. Nunquam autem vera opinio talis videbitur, nisi animum eleues. et teipse in-
 terrogas, si res exegerit: ut pro patria moriaris: et salutem omnium ciuiliu tua mor-
 te redimas, an porrecturus sis ceruicem, non tam patienter, sed etiam libenter, si hoc
 facturus es, nullum aliud bonum est. *Sic* ei ita relinquis, ut hoc habeas. *Ad*
 de quantumvis honesti sit. *Pro* republica morieris, etiam si statim facturus hoc
 eris, cum scieris tibi hoc esse faciendum. *Interdum* ex re pulcherrima magnus
 gaudium etiam si exiguo tempe ac breui capis, et quantumvis fructus operis per-
 acti nullus ad defunctum exemptumque rebus humanis pertineat ipsa tamen con-
 templatio futuri operis iuuat, et uir fortis et iustus cum mortis sue premia ante
 se posuit, libertatem patrie, salutem omnium, pro quibus dependit animam in summa volu-
 ptate est, et periculo suo fruitur. Sed ille quoque cui etiam gaudium hoc eripitur, quod
 tractatio operis maxime et ultime prestat, nichil cunctatus desillet in mortem
 facere recte pleque contentus. *Oppone* etiam illi nunc multa que dehortent.
 dic fatum tuum matura sequere oblitio, et pauca grata existimatio ciuiliu. *Res*
 spondet tibi, ista omnia extra opus meum sunt, ego ipsum contempro, hoc esse honestum
 scio. *Itaque* quocumque ducit, ac uocat uenio. *Hoc* ergo uinum bonum est, quod
 non tam perfectus animus, sed generosus quoque, et in dolis bone sentit. *Cetera*
 leuia sunt mutabilia, itaque sollicite possidentur, etiam si fauente fortuna in
 unum congesta sunt, dominis suis incubunt graua, et illos semper premunt, aliquando et
 illidunt. *Nemo* ex istis quos purpuratos uides, felix est, non magis quam ex illis
 quibus sepitum et chlamidem in scena fabule assignant. *Cum* presente po-
 pulo lati inceserunt, et conuerti simul exierunt, exalceantur, et ad staturam
 suam redeunt. *Nemo* istorum quos diuitie honoresque in altiore fastigio po-
 nunt magnus est. *Quare* ergo magnus uidetur, cum basi illum sua metis
 ris, magnus non est pusillio licet in monte constiterit, *Colossus* magnitudi-
 nem suam seruabit, etiam si steterit in puteo. *Hoc* laboramus errore, sic

Epistolarum

nobis imponitur. quod neminem existimamus eo quo est. sed adiciam⁹ illi
et ea quibus adornatus est. Atqui cum voles veram hominis existimatio-
nem inire. et scire qualis sit nudum inspicere. ponat patrimonium. ponat ho-
nores et alia fortune mendacia. corpus ipsum exuat. animum intueri qua-
lis quantusque sit. alieno an suo magnus. si erectis oculis gladio micantes
videri. et si scit sua nichil interesse. vtrum anima per os an per iugulum exe-
at. beatum voca. Si cum illi denunciata sunt corporis tormenta. et que casu
veniunt. et que potentioris iniuria. si vincula. et exilia. et vanas humanarum
formidines mentium securus audit. et dicit non vlla laborum. *Q* virgo nos-
tra mihi facies inopinane surgit. omnia percepit atque animo mecum ipse pere-
git. Tu hodie ista denuncias. ego semper denunciaui michi. et hominem pa-
raui ad humana precogitati mali mollis ictus venit. At stultus et fortune cre-
dentibus. omnis videtur noua rerum et inopinata facies. Magna autem po-
est apud imperitos mali nouitas. Hoc ut scias ea que putauerunt aspera:
fortius cum assuevere patiuntur. Ideo sapiens assuescit futuris malis. et que
alibi diu patiendo lenta faciunt. hic leuia facit diu cogitando. Audimus alii
quando voces imperitorum dicentium sciebam hoc michi restare. Sapiens sit
sibi omnia restare. Quicquid factum est. dicit sciebam. Vale.

¶ *Epistola. lxxvii. Exemplis et rationibus docet non esse curan-
dum de morte.*

6 *U*bito nobis hodie Alexandrine naues apparuerunt que premis-
ti solent. et nunc iare secuturæ classis aduentum. tabellarias vocant
gratus illarum Campanie aspectus est. omnis in pilis putcolorum turba
consistit et ex ipso genere velorum. Alexandrinas quous in magna turba
nantium intelligit. Solis enim licet superum intendere quod in alto omnes
habent naues. Nulla enim res eque adiuuat cursum. Quæ summa pars veli. in
hinc marime nauis vrgetur. Itaque quotiens ventus increbruit. maloque est
Quæ expedit antenna submittitur. minusque habet virium flatus. et ex humilium cū

intranere capreas et promontorium; ex quo. alta procelloso speculatur vertice pallas. cetera velo tubentur esse contente. Suparum Alexandrinarum insigne indicium est. In hoc omnium vii cursu properantium ad litus. magnam ex pegricia mea sensi voluptatem. et epistolae meorum accepturus non properauit scire. quis illic esset mearum rerum status. quid afferrent; Quid iam nec perit quicquid michi nec acquiritur. Hoc etiam si senex non essem fuerat sentiendum. Nunc vero multo magis. quantumcumque haberem: tamen plus tam michi superesset iolatici. quam viae. praesertim cum eam viam sum? ingressi. quam peragere non est necesse. Iter imperfectum erit. si in media parte aut citra locum petitum steteris. Vita non est imperfecta. si honesta est. Ubicumque desines si bene desines tota est. sepe autem et fortiter desinendum est. et non ex maximis causis. Nam nec et maxime sunt que nos tenent. Tullius Marcellinus quem optime noueras adolescens quietus. et cito senex. morbo et non insanabili correptus. sed longo et molesto. et multa impetrante. cepit deliberare de morte. Conuocauit quod plures amicos. Anusquisque aut quia timidus erat. id illi sua debat. quod sibi suassisset aut quia adulator et blandus id consilium dabat. quod deliberanti forte gratius suspicabatur. Amicus noster Stoicus homo egregius. et ut verbis illum. quibus laudari dignus est laudem. vir fortis ac strenuus videtur michi maxime illum cohortatus. Sic enim cepit. Noli enim mihi marcelline torqueri tanquam de re magna deliberes. Non est res magna viuere. omnes serui tui viuunt omnia animalia. magnum est honeste mori pudenter: fortiter: cogita quod diu tam idem facias. Tibus somnus. libido per hunc circulum currit. Mori vel le. non tantum prudens. aut fortis. aut miser: etiam fastidiosus potest: non operatur illi suatore: sed adiutore. Serui parere nolebant. primum detraxit illis metum. et idicauit tunc familiarum periculum adire: cum iertum esset: an mors domini voluntaria fuisset. Alioquin tam mali exempli esset occidere dominum. quam prohibere. De

Epistolarum

Inde ipsum Marcellinum admonuit. nō esse inhumanū. quēadmodū cena peracta. reliquie circumstantibus diuidunt: sic peracta vita aliquid porrigit his qui totius vite ministerii fuissent erat Marcellinus facilis animi et liberaris etiā cū de suo fieret. Minuras itaq; summulas distribuit flentibus seruis. et illos ultra solatus est. Non fuit illi opus ferro. non sanguine. triduo abstinuit. et in ipso cubiculo poni tabernaculū iussit. Solū deinde illatū est in quo diu iacuit. calida subinde suffusa paulatim defecit. vt aiebat nō sine quadam voluptate quam afferre solet leuis dissolutio animi in experta nobis. quos atq; animus liquit. in fabellam excessi non ingratam tibi. exitū enim amici cognosces. nō difficilem. nec miserum. Quis enim mortem sibi cōsciuerit. tamen mollissime excessit. et vita elapsus est. Sed ne inuicilis quidem hec fabella fuerit. sepe enim talia exempla necessitas exigit. Sepe debem' mori. nec volum'. morimur nec volum'. Nemo tā imperitus ē. vt nesciat quā moriendū. tū cum prope accesserit. terglueratur: tremit. plorat. Nonne tibi videt stultissimus omnium qui fleuit q; ante mille annos non vixerat? Eque stultus est qui flet q; post mille annos nō viuet. Hec paria sūt. nō eris non fuisti. Atq; tempus allentus est. In hoc punctum coniectus es quod ne extendas quousq; extendes. Quid fles? quid optas? perdis operam. de sine fata deum flecti sperare precando. Rata et fixa sūt. et magna. atq; eterna necessitate ducunt. Eo tibi quo omnia eunt. quid tibi noui est? Ad hanc legē natus es: hoc patri tuo accidit. hoc matri tue: hoc maioribus. hoc omnibus ante te. hoc omnibus post te. Series inuicta. et nulla mirabilis ope illigat ac trahit cuncta. Quantus te populus morituroꝝ sequet. quant' commitabit? Fortior vt optior esses si multa milia tibi commozerentur. Atqui multa milia et hoīm et aialium hoc ipso momento quo tu mori dubitas: animarū generibus emittunt. Tu autem nō purabas te aliquid ad id peruenturū ad quō semper ibas. Nullum sine exitu iter est. Exempla nunc magnorum viroꝝ me tibi iudicas relatur. puerorū referam. Quoniam ille memo-

rie traditur impubes adhuc: qui captus clamabat: non seruilam in sua illa
 dorica lingua. z verbis fidē imposuit. Et primū iustus est fungi serulli con-
 tumelioso ministerio/ Afferte enī vas obscenū lubebat / illisum parieti ca-
 put rupt. Tam prope libertas est. z seruit aliquis ita nō sic perire filiū tuū
 malles: q̄ per inertīā senem fieri. Quid ergo est cur pturberis. si mori for-
 titer etiā puerile est? p̄uto nolle te sequi duceris. Fac tui turis quod alie-
 num est. non sumes pueri spiritum. vt dicas nō seruitā. infelix seruis hoībus
 seruis rebus. seruis vite. Nam vita si moriēdi virtus abest. seruitus est. Et
 quid habes ppter quod expectes. voluptates ipsas que te morant ac retin-
 ent cōsūpsisti. Nulla tibi noua est: nulla nō iā odiosa ipsa satietate. Quis
 vini. quis mulsi est sapor: scis nichil inter est. cenū per vesicā tuā. an mille
 amphore transeant. saccus est. Quid sapiat ostreū: quid mulus optime no-
 sit: Nichil tibi luxuria tua i futuros annos intactū seruauit. Atqui hec sūt
 a quibus iuitus diuelleris. Quid est aliud quod tibi eripi doleas. amicos
 z patriam: tanti enī illā putas. vt tardius cenes. Solēq; si posseū extin-
 gueres. Quid enī in q̄ fecisti luce dignū: Confitere nō curie te. nō fori. non
 ipsius nature desiderio tardiorē ad moriendū fieri. Inuitus relinquis ma-
 cellū. in quo nichil reliquisti mortē times. At quomodo illā media oblecta-
 tione contēns: Aluere vis. scis enī mori times. Quid porro ista vita. non
 mors est. Cesar cum illā transeūtē per latinā viā vnus est custodiari agmī
 ne demissa vsq; in pectus vetere barba rogaret mortē. nunc enī liquid vi-
 uis. Hoc istis responddēdū est quibus successura mors est. mori times. nunc
 etiā. uiuis. Sed ego inquit viuere volo qui multa honeste factō. Inuit⁹ re-
 linquo officia vite. quibus fideliter z cū industria fungor. qd tu nescis vnū
 esse ex vite officiis z mori: nullū officii relinqs. nō enī cert⁹ numer⁹ quē de-
 beas explere finit. Nulla vita ē nō breuis. Nā si ad naturā rez respexeris
 etiā. Nestoris z Sattene breuis ē. que i scribi monumento suo iussit. Annis
 se nonaginta nouē vixisse. Alides aliquē gliari senectute lōga. Quis illam
 m. l.

ferre potuisset. si contigisset centesimū implere. Quomodo fabula: si leuita non quādiu. sed quā bene acta sit refert. Nichil ad rem pertinet quo loco desinas: quocumque uoles: desine tantum bonam clausulam impone. Vale.

¶ Epistola. lxxviii. Quod multū ad bonā ualitudinē amicorum p̄sentia. et mollis exercitatio p̄sūt. Et de tribus icōmodis ifirmitatis et eorum remediis:
 v Exari te distillationibus crebris ac febriculis. que longas distillationes: et inconsumtudinē ad ductas sequuntur. eo molestius michi est quia expertus sum: hoc genus ualitudinis: quod inter initia contempseris. Poterat adhuc adulescētia inturias ferre: et se aduersus morbos cōtumaciter gerere. Deinde succubui et eo p̄ductus sum: ut ipse distilare: ad summā maciē deductus. Sepe impetū feci ab rūpende uite patris me indulgentissimi senectus retinuit cogitauit enim non quā fortiter mori possem. sed quā fortiter ille desiderare non posset. Itaque imperaui michi ut uiuere. Aliquando enim et uere fortiter facere est. Que michi tunc fuerint solatia dicā. si prius hoc dixerim hec ipsa quibus acquiescebam. medicine vim habuisse. In remedium cedunt honesta solatia. et quicquid animū erexit etiā corpori p̄dest. Studia michi nostra etiā etiā salutis fuerunt. Philosophie acceptū fero quod surrexi quod conualui: illi uitā debeo. et nichil illi minus debeo. Multū michi cōtulerūt ad bonā ualitudinē amici: quorum adhortationibus. uigiliis sermonibus alleuabar. Nichil eque Lucili uirosū optime. egrū reficit atque adiuuat quam amicum affectus. Nichil eque expectationē mortis ac metū per surripit. Non iudicabam me cum illos superstitēs relinquerem mori. Putabam inquam me victurum. non cum illis sed illos. non effundere michi spiritum uidebar sed trahere. Hec michi uiderunt uoluntatem adiuuandi me. et partendi omnem tormentum. Alioquin miserissimum est. cum animum moriendi protuleris non habere uiuendi. Ad hec ergo remedia te confer medicus tibi quantum ambules. quantum exercearis monstrabit. ne indulgeas ocio. ad quod uergit iners ualitudo. ut legas clarus et spiritum. cuius ac iter receptaculus

laborat exerceas. vt nauiges. & viscera mollit lactatione concutias. Quibus
 cibus vtaris? Atnum quando viriū causa aduoces. quando intermittas ne
 trriter ac exasperet tussim. Ego tibi illud precipio. quod non tantum huius
 morbi sed totius vite remediū est. Contēti mortē nichil triste est. cum huius
metum effugimus. Tris hec in omni morbo grana sūt. Metus mortis do
lor corporis. Intermissio voluptatū. De morte satis dictum est hoc vñ dis
 cam nō morbi hunc esse. sed nature metū Multorū mortem distulit morbus
 & salutē illis fuit videri perire. Morieris. non quia egroras. sed quia viuis
 ista te res & sanatum manet. Cū conualueris. non mortē. sed validitudinem
 effugies. Ad illud nunc proprium incōmodū reuertamur Magnos crucia
 tus habet morbus sed hos tolerabiles. int̄ eruailla faciunt. Nam summi do
 loris intentio inuenit finem. nemo potest valde dolere & diu. Sic nos ami
 cissima nostri natura disposuit vt dolorem. aut tollerabilem. aut breuem fa
 ceret. Maximi dolores consistunt in marcerimis corporis partibus. Res
 rui. articuliq; & quicqđ aliud exile est. acerrime seuit cū in arto vicia cōces
 pit. Sed cito hec partes obstupescūt. & ipso dolore sensū doloris amittūt. si
 ne q; spiritus naturali prohibitus cursu & mutatus in peius vim suā qua vi
 get admonetq; nos perdit. siue q; corruptus humor cum desit habere quo
 fluat. ita se elidit in his q; nimis impleuit. excutit sensū. Sic Podagra & Chi
 ragra. & oīs vertebrarū dolor. & neruorū interquescit. cū illa que torquebat
 hebetat. Dimistorū p̄ia ximinatio vexat. Impet⁹ mora extinguit. & finis
 doēdi ē obtorpuisse. dentū dolor. oculorū aurīū ob hoc ipsū acutissim⁹ ē. &
 inter agustissima corporis nascitur non minus mehercule q̄ captis ipsius
 Sed si incitator est in alienationem soporemq; conuertit. Hoc itaq; sola
 stium vasti doloris est. quod necesse est. desinas illum sentire. si nimis sense
 ris. illud autem est quo imperitos in vexatione corporis male hebet. non
 assueuerunt animo esse contenti. multum illis cum corpore fuit. Ideo vir
 magnus & prudens animum deducit a corpore. & multum cum meliore ac
 m. ii.

Non q̄ ta sum
 i oī morbo

Epistolatum

diuina parte versatur. cum hac querula. et fragili quantum necesse est. Sed
 molestū est inquis carere voluptatibus assuetis. abstinere cibo. sitire. esu
 rre. hec prima abstinentia graua sūt. Deinde cupiditas relanguescit ipsa
 per se que cupim⁹ fatigatis ac deficientibus. Inde moros⁹ est stomach⁹. In
 de quib⁹ fuit auaritia cibi odium est. desideria ipsa moriunt. Non est autem
 acerbum carere. eo quod cupere desieris. Adice quod nullus intermittit dolor. aut
 certe remittit. Adice quod licet et cauere futurū et obistere imminenti reme
 diis. Nullus enim non signa permittit. Atque qui ex solito reuertit. Tolerabilis
 est morbi patientia. si contempseris id quod extremū minuat. Noli mala tua fa
 cere tibi ipsi grauiora. et te querelis onerare. Leuis ē dolor. si nichil illi opi
 nio. adiecerit. Contra. te si exhortari te ceperis. ac dicere nichil est. aut cer
 te exiguum est. adurem⁹. iam desinet. leuē illū dū putas facies. oīa ex opinione
 suspensa sūt. Non ambitio tantū ad illā respicit. et luxuria. et auaritia. ad opi
 nionē. dolemus. iam miser est quisque quod credidit. detrahēdas preteritorū do
 lorū cōquestiōes puto. et illa vba. Nulli nūquā fuit peius quos cruciat⁹ quan
 ra mala perituli. nemo me surrecturū putauit. Quoties deplozat⁹ sū a meis
 Quoties relict⁹ a medicis In eculeū ipositi nō sic distrahūtur. etiam si sūt ve
 ra ista transierunt. Quid iuuat preteritos dolores retractare. et miserū esse
 quod fueris. Quid quod nemo non multū malis suis adicit. et sibi ipsi mētē. Deinde
 quod acerbum fuit. retulisse iucundū est. Naturale est mali sui fine gaudere Cir
 cuncidēdas ergo duo sūt. et futuri timor. et veteris incōmoda memoria. Nec
 ad me iam nō p̄tinet. Ad nondū in ip̄s posit⁹ difficultatib⁹ dicat. forsā. et hec
 olim meminisse iuuabit. toto cōtra illū pugnet animo vincet si cesserit. vincet
 si se contra dolorem suum intenderit. Hunc hoc plerique faciunt attrahunt
 in se ruinam. cui obstandum est. Illud quod premit. quod impendit. quod
 vrget si subducere te ceperis. sequetur et grauius incumbet. si contra stete
 ris. et obtuti volueris repellatur. Athlete quantum plagarum ore quantum
 toto corpore excipiūt ferunt tamen omnē tormentum glorie cupiditate. Nec

tantum quia pugnant ista patiuntur, sed ut pugnent. Exercitatio ista tormentum est. Nos quoque euincamus omnia quorum premium non corona, nec palma, nec tubicem predicationi nostri nominis faciens silentium. Sed virtus et firmitas animi et pax in celum parata, si semel in aliquo certamine debellata fortuna est. Dolo rem grauem sentio. Quid ergo non sentis. si illum muliebriter toleras? Quemadmodum perniciosior est hostis fugientibus, sic omne fortuitum incommodum magis instat cedenti et aduerso sed graue est. Quid? Nos ad hoc forte sumus, ut leuia portemus. Anrum vis longum esse morbum, an coarctatum et breuem si longus est, habet intercaput vinem, dat refectioem locum, multum tempus donat. Necesse est ut exurgat et desinat. Breuis morbus et preceps alterutrum faciet, aut extinguetur, aut extinguet. Quid autem interest, non sit, an non sim? in utroque finis dolendi est, illud quoque proderit ad alias cogitationes aduertere animum, et a dolere discedere. Cogita quod honeste, quibus fortiter feceris bonas partes tenes cum ipse tractat, memoria in ea que maxime miratus est sparge. Tunc tibi fortissimus quisque, et victor doloris occurrat ille qui dum varices execandas preberet, legere librum perseuerauit, ille qui non desit ridere, cum ob spernati tortores, omnia instrumenta crudelitatis sue experirent. Num vincetur dolor ratione qui victus est risu? Quicquid nunc licet dicat distillationes et vim continue tussim egerentem viscerum partes, et febrem precordia ipsa torrentem et sitim, et artus in diuersum articulis exeuntibus tortos plus est flamma et eculeus, et lamina, et vulneribus ipsis intumescitibus, quod illa renouaret et altius vrgeret impressi. Inter hec tamen aliquis non genuit parum est non rogauit. Parum est non respondit. Pax est risit, et quidem ex animo. Vis tu post hec dolore deridere? Sed nichil in de agere sinit morbus, quod de omnibus abduxit officio. Corpus tuum valitudo tenet, non et animum. Itaque cursoris morat pedes, sutoris aut fabri manus impediunt si animus esse tibi in vis solet. Suadebis, docebis, audies, dices, queres, recordaberis. Quid por-

Epistolatum

ro nichil agere te credis . si temperans eger sis . ostendens morbum posse
 superari . vel certe sustineri . Est michi crede virtuti etiã in lectulo locus nõ
 tantum arma ⁊ acies dant argumenta alacris animi indomitiq; terrorib;
 ⁊ in vestimentis vir fortis apparet . Habes quid agis . bene luctare cū mor-
 bo . si nichil te coegerit . si nichil exhortauerit . In signe prodia exempli .
 ¶ q̄ magna erat glorie materia si spectarcmur egri . Ipse te expecta . ipse te
 lauda . Preterea sunt duo genera voluptatū . Alterum corporales morbos
 inhibet . non tamē tollit . immo si verū existimes incitat magis . Quuat bibe
 res sitientē . gratior est esurientib; cibus . quicquid ex abstinentia contingit aus-
 dius excipitur . illas vero animi voluptates . que maiores certioresq; sunt
 nemo medicus egro negat . has quisquis sequitur . ⁊ bene itelligit omnia sen-
 sum blandimēta contēnit . ¶ in felicē egrū . Quare quia non vino niuē dis-
 luit . quia non rigoze potitionis sue quā capaci sypho miscuit . renouat fracta
 insuper glacie . quia nõ ostrea illi lucerna . in ipsa mensa aperit . q; circ-
 cenationē eius non tumult; coquoꝝ est ipsos cū obsoniis focos transferē-
 tium . hoc enī tam luxuria cōmēta est . ne quia itepescat cibus . nequid pala-
 to iam caloso parū ferueat . cenā cūsa sequit̄ . ¶ in felicē egrū edet quantum co-
 quat . nõ iacebit in cōspectu aper . vt vilis caro a mēsa relegatus . nec in re-
 positioe eius pectora ausū totas enī videre fastidiū est . cōgesta ponentur
 Quid tibi mali factū est? Lenabis tanq̄ eger . imo aliquando tanq̄ sanus
 Sed omnia ista perferem; facile . sorbitionē ⁊ aquā calidā . ⁊ quicquid aliud
 intollerabile videt̄ delicatis . ⁊ luxu fluentibus magisq; animo q̄ corpore
 morbidis . tū mortē desinam; horrere desinemus autē . si fines bonorum ac
 malorū cognouerim; . Ita demū nec vita tedio erit . nec mors timorē . Altas
 enī occu pare satietas sui nõ pōt tot res varias magnas diuinas p̄sentē
 In odii illā sui adducere solet iners oculū . Rerū naturā peragranti nunq̄
 in fastidiū veritas ventet falsa . satiabit̄ . Rursus si mors accedit ⁊ vocat̄ . il-
 cet imatura sit . licet mediā p̄ciadat etatē . p̄ceptus longissime fructus est

Cognita ex illi ex magna parte natura . scit tempore honesta non crescere
 his necesse est videri omnē vitam breuē . qui illam voluptatibus vanis . et
 ideo infinitis metuntur . his te cogitationibus recrea . et interim epistolis
 nostris vacando veniet aliquod tempus quod nos iterū iungat ac misceat
 quantūlibet sit illud . longum faciat scientia vtendi . Nam vt Possidonius
 ait . vnus dies eruditorū plus patet q̄ imperitorū longissima etas . Interim
 hoc tene . hoc morde . aduersis nō succumbere . letis non credere . omnē for-
 tune licentia in oculis habere . tanq̄ quicquid potest factura sit . Quicquid
 expectatum est diu leuius accedit . Vale .

¶ Epistola . lxxix . De Sylla Charybdi et Atna . equale in omnibus esse
 q̄ beatum facit . et quomodo gloria sit umbra virtutis .

e Specto epistolas tuas quibus michi indices circuitus Sicilie to-
 tius quid tibi noui ostenderit . et omnia de ipsa Charybdi certiora
 Nam Syllā quidē saxū eē et quidē terribile nauigārib⁹ optime scio . Charyb-
 dis an respōdeat fabulis pscribi michi desidero . et si forte obseruaueris di-
 gnū ē autē q̄ obserues fac nos certiores vtrū vno tm̄ vtro agat i vtrices an
 ois tēpestas . atq; mare illud torqueat . et an verū sit . quicquid illo fero turbu-
 ne arreptū est per multa mīta trahi conditū . et circa tauro menia nū litus
 emergere . Si hoc michi proscripseris . tunc audebo tibi mendare . vt in ho-
 nozem meum . Etiam quoq; ascendas quā consumi . et sensim subsidere ex
 hoc colligunt quidam quod aliquando nauigantibus solebat ostendi . q̄o-
 test hoc accidere . non quia montis altitudo descendit . sed quia ignis euas-
 nit et nimis vehemens ac largus effertur . ob eadem causam fumo quoq;
 per diem segnior . Neutrum autem incredibile est . nec montem qui deuor-
 retur quotidie minui . nec manere eundem . quia non ipse ex se est . sed in ali-
 qua inferna conceptus vale exestuat . et alias pascitur . in ipso monte non
 alimentum habet . sed viam . In lycia regio notissima est . Ephestion in co-
 le vocant . perforatum pluribus locis . solum quod sine vllō nascētū damno
 m. llll

Epistolarum

ignis innoxius circuit. Leta itaq; regio est: et herbi da nil flāmis adurentibus, sed tantū in remissa, ac languida refulgētibus. Sed reseruemus ista tunc quesituri. cū tu michi scripseris quantū ab ipso ore montis nives abessit, quas ne estas quidē soluit adeo tute sunt ab igne vicino. Non est autem quod istam curā iputes michi. Morbo enī tuo daturus eras etiā si nemo quidem mādaret tibi, pudor obstat etiam describi tuo carmine dū hunc solem nem oībus poetis locū attingas: quē quominus. Quādiū tractaret nichil obstitit quod iam Virgilius impleuerat. Nec seuerum quidē Lornellū uterq; deterruit. Quibus preterea feliciter is locutus se debuit: et qui precesserāt nō pręripuisse michi videntē que dici poterāt: sed aperuisse. Sed multū interest utrū ad consumptā materiā, an ad subactā accedas. crescit indies scientia et inueniendis inuenta nō obstat. Preterea conditio optima est vltimū parata verba inuenit que instructa nouā faciem habent nec illis manus inicit et an quod alienis, sūt enī publica, iuriscōsultū negāt quod publicū vsucapī, aut ego te nō noui: aut etnā tibi saluā mouet. Jam cupis grande aliquid et p̄ prius scribere. plus enī sperare modestia tibi tua non permittit. que tanta in te est vt videaris michi retracturū. Igeni tui vires, si vincēdi periculum sit: tantatibi piloz reuerētia ē. Inter cetera hoc habet boni sapiētia, nō potest vinci, nemo ab altero potest vinci, nisi dum ascendit, dum ad summum pueueris parta sunt, nō est incremento locus statur. Nunquid sol sue magnitudini addicit? Hūcūq; ultra quod solet et Luna p̄ edit. Maria non crescit. Mūdū eundē habitū ac modū seruat. Extollere se quod in istā magnitudinē implevere nō possūt. Quicūq; su erit sapiētes, pares erūt et equales habebit vnus quisq; ex his pprias dotes. Aliū erit affabilior, aliū expeditior, aliū promptior: i eloquēdo, aliū faciūdiōr. Illū de quo agit quod beatū facit, equale ē i oībus. An Etna tua possit sublabi: et in se ruere. An hoc excelsū cacumē et cōspiciū p̄ vasti maris spatia detrahat assidua vis igniū nescio. Virtutē nō flāma: nō ruina iferū adducet. hec vna materias deprimi nescit nec p̄ferri vlt

tra: nec referri p̄r. Sic hui⁹ vt celestiu statura magnitudo est. Ad hāc nos
 conemur educere. iam multū operis effectū est. Immo si vex fateri volo. nō
 multum. nec ei bonitas est pessim⁹ esse meliorē. Quis oculis glorie? Quis
 suspicet diē. cui sol per caliginē splendet. licet cōtentus interitū sit effugisse.
 tenebras. adhuc nō frui bono lucis. Tunc animus noster habebit qđ gra-
 tulerē sibi. cū emissis his tenebris. in qđ⁹ volutat nō tenui visu clara p̄pex-
 erit. sed totū diē admiserit. et redditus celo suo fuerit. cum receperit locum
 quē occupauit sorte nascendi. sursum illum vocant Initia sua. erit autem illic.
 etiam ante qđ hac custodia exoluat. cū vitia dissecerit. purusq; ac leuis. in co-
 gnitiones emicuerit. Mo e nos agere Lucill charissi me. in hoc ire impetu
 toto. licet pauci sciant. licet nemo viuat. Gloria vmbra virtutis est. etiam in
 vitam cōmutabilē. Sed quemadmodum vmbra aliquā do antecedit. aliquā
 sequit. vel a tergo est. ita gloria aliquā ante nos est. visendāq; se prebet. ali-
 quādo in aduerso est. maiorq; quo serior vbi inuidia secesserit. Quādiu vi
 debet furere Democritus vix recepit Socratē fama. qđ diu Latonē ciuitas
 ignorauit respuit. nec intellexit. nisi cū perdidit Brutū innocentia ac virt⁹
 lateret. nisi accepisset inluriam. dū violatē effulsit. Nunquid nō soti sue gr̄as
 egit. et ex illū suū cōplexus est? de his loquor. quos illustrauit fortuna dum
 verat. Quā multorū p̄fect⁹ nō in noticiā enascere post ipsos. qđ multos fas-
 ma nō exceptit. sed eruit. Vides Epicurū quē tantopere nō tantum eruditio-
 res. sed hec quocunq; iperitorū turba miret. hic ignotus ipsis Athenis fuit
 circa quas delituerat. Multis itaq; iam annis Metrodoro suo superstes
 in quadam epistola sua. cū amicitia suā. Metrodori grata cōmemoratione
 cecinisset: hoc nouissime adiecit. nil sibi et Metrodoro inter tanta bona no-
 tuisse qđ ipsos illa nobilitas Grecia nō ignotos solū habuisset. sed pene inau-
 ditos. Nunquid ergo nō pestea qđ esse desiderat inuentus est? Nunquid non
 opinio eius emituit? Hoc Metrodorus quoq; in quadam epistola confite-
 se et Epicurum non satis entuuisse sed post se. ⁊ Epicurum magnum para-

Epistolarum

tumq; nomen habituros. et qui voluissent per eadē ire vestigia. Nulla virtus
later. et latuisse non ipsius est damnum. Veniet qui conditam. et seculi sui mali-
gnitate compressam dies publicet. Paucis natus est. qui populum etatis
sue cogitat. Multa annorum milia. multa populorum superuentur. Sed illa re-
spice. etiam si omnibus tecum viuentibus silentium lituo: induxerit. Veni-
ent qui sine offensa sine gratia iudicent: si quod est precium virtutis ex fama:
nec hoc interit. ad nos quidem nichil pertinebit. Posterorum sermo. tamen
etiam non hec sentientes colet. ac frequentabit. Nulli non virtus et vitio: et
mortuo rettulit gratiam si modo illam bona secutus est fide. si se non exornauit
et pinxit. sed idem fuit. siue ex denunciato videbatur: siue imparatus ac
subito. Nichil stimulat proferit. paucis imponit leuiter extrinsecus idus
etra facies. Veritas in omnem sui partem eadem est. Que decipiunt nichil
habent solidi. Tenue est mendacium. perlucet si diligenter inspe-
ris. Vale.

¶ Epistola. lxxx. De exercendo in philosophia ingenio. Et quod vera liber-
tas excusso metu mortis et paupertatis acquiratur.

h. Odierno die non tamen meo beneficio michi vaco. sed spectaculi quod omnes
molestos ad speromachiam auocauit. Nemo irrumpt nemo cogita-
tionem meam impedit. que hac ipsa fiducia preedit audacius. Non cre-
puit subinde hostium. non alleuabitur velum. Utcebit uno vadere quod magis
necessarium est per se emitti: et suam sequenti viam. Non ergo sequor: pro-
res. facio sed permitto michi inuenire aliquid et mutare et relinquere. non
seruto illis et assentior. Magnam tamen verbum dixi qui michi silentium pre-
mittebam. et sine interpellatoze secretum. Ecce ingens clamor ex stadio per-
fertur. et me non excutit michi. sed in ipsius rei contentione transfert. Cog-
gito mecum quod multi corpora exerceant. ingenia quod pauci. quantum ad spe-
ctaculum non fidele et luxuriosum fiat concursus. quanta sit circa artes bo-
nas solitudo. quod imbecilli animo sunt quorum iacetos humerosque intramur

illud maxime reuoluo mecum. si corpus per duci exercitatione ad hanc pa-
 tientiam potest. qua r pugnos pariter r calces. non vnino hominis ferant:
 qua solem ardentissimum in feruentissimo puluere sustinens aliquis. r san-
 guine suo madens diem ducat. Quanto facilius animus corroborari pos-
 sit. vt fortune ictus inuictus excipiat. vt prolectus r conculcatus exurgat.
 Corpus enim multis eget rebus. vt valeat Animus ex se crescit seipse alit
 se exercet. illi multo cibo. multa potione opus est. multo oleo. longa deniqz
 opera. Tibi continget virtus sine apparatu. sine impensa quicquid facere
 te bonum tecum est. Quid tibi opus est. vt sis bonus? Velle. Quid autem
 melius potest velle. q̄ eripere te huic seruituti: que omnes premit? Quam
 maucipta quoqz conditionis extreme. r in his sordibus nata. omni modo
 exuere conantur? Speculum suum quod parauerunt ventre fraudato. p̄ ca-
 pite numerant? Tu enim non concupisces quanticumqz ad libertatem per-
 uenire: qui te in illa putes natum: Quid ad arcam tuam respicis? Em̄ non
 potest. Itaqz in tabellas vanuz conflictur nomen libertatis. quam nec qui
 emerunt. habent. nec qui vendiderunt. Tibi des oportet bonum istud a te
 petas. Libera te primum metu mortis illa primum nobis iugum imponit.
 deinde metu paupertatis. Si vis scire q̄ nichil in illa mali sit. compara in-
 ter se pauperum et diuitem vultus. Se plus pauper. r fidelis ridet. Vuls
 la sollicitudo in alto est. etiam si qua incidit cura. velut nubes leuis transit.
 Horum qui felices vocantur: hylaritas ficta est: aut grauis. et suppurata
 tristitia. eo quidem grauior quia interdum non licet palam esse miseros.
 sed inter erumnas cor ipsuū excedentes. necesse est agere felicem. Ses-
 plus hoc exemplo michi vtendum est. nec enim vilo efficacius exprimi-
 tur. hic humane vite mimus. qui nobis partes has quas male agamus as-
 signat. ille qui in sena latius incedit: r hec resupinus dicit. Ea impero Ar-
 gis Regna michi liq̄t Delops q̄ p̄dio ab Helles. atqz ab Ionio mari vrge

Epistolatum

tur. *Plinios*. seruus est. quique modicos accipit et quinque denarios. Ille qui superbus et atque impotens. et fiducia vtrius tumidus est. quod nisi quietueris *Menelae* hac dextera occides. diurnum accipit. in ceniculo dormit. Idem de illis licet omnibus dicas. quos supra capita hominum. supraque turbam delicatos: lectica suspendit. Omnium istorum personata felicitas est. contemnes illos si dispoliaueris. equum empturus. solui inbes stratus detrahis vestimentavenalibus. ne qua vitia corporis lateant hominem enim inuolutum estimas. *Mango*ne s quicquid est quod displiceat aliquo lenocinio abscondunt. Itaque ementibus ornamenta ipsa suspecta sunt. Siue crus alligatum siue brachium aspiceres nudari tuberes. et ipsum corpus tibi ostendi. *Alex* illum *Scythie* *Sarmathiene*. Regem insigni capitis decorum. si vis illum estimare: totumque scire qualis sit. fasciam solue. multum mali sub illa lateat. Quid de aliis loquor: si perpendere te voles: se pone pecuniam. domum dignitatem. intus te ipsum considera. non qualis sis aliis credas. *Male*.

¶ *Epistola*. lxxxi. quod propter ingratitude non est a beneficiis cessandum. Et de compensatione iniurie et beneficii. Et quod nemo scit referre gratiam. nisi solus sapiens. Et de bono gratitudinis. et ingratitude malo.

q *Mereris* incidisse te in hominem ingratum. si hoc nunc primum. age aut fortune. aut diligentie tue gratias. Sed nichil facere hoc loco diligentia potest. nisi te malignum. Nam si hoc periculum vitare volueris. non dabis beneficia. Ita ne apud alium pereant. apud te peribunt. non respondeant potius quod non datur. et post malam segetem serendum est. Sepe quicquid perierat. assidua infelicis soli sterilitate. vnius anni restituit vbertas. Est tantum. ut gratum inuenias experiri. et ingratos. Nemo habet tam certam in beneficiis manum. ut non sepe fallatur. aberrant ut aliqui hereant. post naufragium maria tentantur. Feneratorum non fugat a foro coactor. Lito inerti ocio vitator pebit. si relinquendum est quicquid offendit. Te vero benigniorem hec

ipsa res facit. Nam cui rei euentus incertus est id vt aliqui pcedat. sepe tentandū est. Sed de isto satis multa locuti sumus in his libris qui de beneficiis inscribuntur. illud magis querendū vt deē qđ nō satis vt existimo explicatū est. an id qđ pfuit nobis. si postea nocuit paria fecerit. et nos debito soluerit. Adhuc si vis. et illud multo plus postea nocuit. qđ ante profuerat. Si res etiam illam rigidi iudeis sententiā qris. alter ab altero absoluet. et dicet. Quis iniurie preponderent tñ bñficiis donec. qđ ex iniuria superest. pl' nocuit. s; primo pfuit. itaq; habeať et tps ratio. Nam illa manifestiora sūt: qđ vt admoneri debeas. querendum esse qđ libēter pfuerit. qđ inult' nocuerit. qm̄ aio et bñficia et iniurie cōstant. Volui bñficiū dare. Victus sū. aut verecūdia aut instantis pertinacia. aut spe. Eo aio quicquā debet. quo dat. nec quātū fit. s; a quali. pfectū voluntate ppendit. Nūc coniectura tollat et illud bñficiū fuit. et hoc qđ modū bñficii p̄ioris excessit iniuria est. Vir bonus vtroq; calculos sic ponit. vt seipse circūscribat. beneficio adicit. iniurie demit. Alter ille remissior iudex. quē esse me malo. iniurie obliuiscet debebit. officit memisse. Hoc in qđ iusticie certe cōuenit. Inū cuiq; reddere. bñficio gr̄am. iniurie talionem. aut certe gr̄am malam. Verum erit istud: cū alius iniuriā fecerit. alius bñficiū dederit. nam si idem est. beneficio ius iniurie extinguit. nam cuietiam si merita non antecessissent. oportebat ignoscī. post bñficia ledenti plus quā venia debet. nō ponovtq; par precii. pluris existimo bñfictum quā iniuriam. non omnes grati sciunt beneficium debere. Potēs etiam imprudens ac rudis vnus de turbavtq; dū ppe sibi est. reddere beneficium. et pensare ab accepto. Ignorat aut quātū p hoc debeat. An sapiēt notū est quātū res queq; taxanda sit. nam ille de quo loquebar modo stultus: etiam si bonevoluntatis est. aut minus qđ debet: aut tempore: aut quo non debet loco reddit id quod referendū est effundit atq; abicit. Mira in quibusdam rebus verborū p̄prietas est. et consuetudo sermonis antiqui: que dam efficacissimis et officia docentibus notis signat. Sic certe solem' loq;

Epistolarum

Ille illi gr̃am retulit. Referre est vltro qđ debeas afferre. Non dicim⁹ gr̃as
 reddidit: reddunt enī. ⁊ qui reposcunt. ⁊ qui inuitt. ⁊ qui vbi libet ⁊ qui p̃ ali
 um. nō dicimus reposuit bñficiū. aut soluit. nullū enī nobis placuit qđ ere
 alieno p̃uenit. Verbum referre est ad eū a quo acceperis ⁊ referre. hec vox si
 gnificat voluntariā rōnem. qui retulit. ipse se appellauit. Sapiens oīa exa
 minabit secū. quantū acceperit. a quo. qñ. vbi. quē admodū itaq; negamus
 quēq; scire gr̃am referre nisi sapientem. nō magis q̃ bñficiū dare quis q̃
 scit. nisi sapiens hic. s. qui magis gaudet dato. q̃ ali⁹ accepto hoc aliq; iter
 illa numerat. que videtur inopinata omnibus dicere greci vo
 cant. ⁊ ait. Nemo ergo scit p̃ter sapientem referre gr̃am. ergo nec qđ debet
 creditori suo reponere. quis q̃ scit aliū. Nec cum emit aliquā rem p̃cūm
 venditori per soluere sine nobis fiat inuidia. Scito idem dicere Epicurū.
 Metrodorus certe ait solū sapientem scire gratias referre. Deinde idē ad
 mirat cū dicimus solus sapiens scit amare. solus sapiens amicus est. atq; ⁊
 amoris ⁊ amicitie pars est referre gr̃am scire. Immo hoc magis vulgare
 est ⁊ in plures cadit q̃ vera amicitia. Deinde idē admira. qđ dicim⁹ fides
 nisi in sapientem nō esse. tan q̃ nō idem ipse dicat. an tibi videtur fidē habe
 re. qui referre gr̃am nescit. Desinant itaq; infamare nos tan q̃ incredibi
 lia iactantes ⁊ sciant apud sapientem esse ipsa honesta. apud vulgum simu
 lachra reꝝ honestaꝝ et effigies. Nemo referre gr̃am scit. nisi sapiens stult⁹
 quoq; vtcūq; scit. ⁊ quem admodū pōt referat. Scientia illi potius q̃ volun
 tas deficit. Velle nō discit. Sapiens inter se oīa cōpabit. maius enī opus aut
 minus fit. q̃uis idem scit. tempore. loco. causa. Sepe enī hoc nō potuerūt
 diuitie in domū ⁊ infuse. qđ opportune dati mille denarii. multum enī in
 terest donaueris ac succurreris. seruauerit illum tua liberalitas. an instruxe
 rit. sepe quod datur exiguum est quod sequitur ex eo magnum. quāntum
 autem existimas interesse. vtrum aliquis qđ dederat. vel p̃stitit sumpse
 rit an beneficium acceperit vt daret? Sed ne in eadem. que satis scruta
 ri sumus reuoluamur in hac comparatione beneficii et iniurie. vtr bonus

indicabit quidem quod erit equissimum. sed beneficio fauebit. in hac erit
 partem procliuor. plurimum autem momenti persona solet asserre in res
 bus eiusmodi. dedisti michi beneficium in seruo. iniuriam fecisti in patre.
 seruaisti michi filium sed patrem abstulisti. Alia deinceps per que procedit
 omnis collatio prosequetur. et si id pusillum erit. quod intersit. dissimulabit
 etiam si multum fuerit. Sed si id donari salua pietate ac fide poterit remit
 tet. id est si ad ipsum tota pertinebit iniuria. Summa rei hec est facillis erit
 in commutando. patietur plus imputari sibi. inuitus beneficium per com
 pensationem iniurie soluet. in hanc partem inclinabit. ut verget ut cupiat de
 bere gratiam cupiat referre. Erat enim si quis beneficium accipit libentis
 us quam reddit. Quanto hilarior est qui soluit. quam qui mutuatur tan
 to debet letior esse qui se maximo ere alieno accepti beneficii exonerat. Qu
 cui cum accipiens maxime obligatur. Nam in hoc quoque falluntur ingras
 ti. quod creditor quidem preter sortem extra ordinem numerant beneficio
 rum autem. vsum esse gratuitum putant et illa crescunt mora tantoque plus
 soluendum est. quanto tardius. Ingratus est qui beneficium reddit sine vti
 ra. Ita huius rei quoque habetur ratio. cum conferentur accepta et expensa
 Omnia facienda sunt. ut quod gratissimi simus. nostrum etiam hoc bonum est.
 Quemadmodum iusticia non est. ut vulgo creditur. ad alios pertinens ma
 gna pars eius in se reddit. nemo non cum alteri prodest. sibi profuit non eo
 nomine dico quo valet adiuuare adiutus. protegere defensus. quod bonum
 exemplum circum ita ad facientem reuertitur. sicut mala exempla recidunt
 in auctores. nec vlla miseria contingit his qui patiuntur iniurias quas
 posse fieri faciendo docuerunt. Sed quod virtutum omnium precium
 in ipsis est. Non enim exercentur ad premium. recte facti fecisse mer
 ces est. Gratus sum. non ut alius michi libentius prestet prioris ir
 ritatus exemplo: sed ut rem lucundissimam. ac pulcherrimam faciam.
 Gratus sum. non quia expedit. sed quia iuuat. Hoc ut scias ita esse si

Epistolarum

gratum esse non licebit nisi vt videar ingratus. Si reddere bñficium non aliter q̄ per speciem iniurie potero equissimo aīo ad honestū cōsiliū per mediā infantiam tendam. Nemo enim michi videt pluri estimare virtutem. nemo illi magis esse deuotus. q̄ qui boni viri famam perdidit. ne conscientiam perderet. Itaq; vt dixi maiore tuo. q̄ alterius bono grat⁹ es. illi enim vulgaris et quotidiana res cōtingit recipere. qđ dederat tibi magna et ex beatissimo animi statu. pfecta: gratū fuisse. Nam si malitia miserofactus. virtus beatos gratum autem esse virtus est. rem vsitatam reddidisti. inestimabilem consecutus es grati cōsciam. que nisi in aīo diuinum fortunatūq; non peruenit. In contrarium autem huic affectum summa infelicitas vrget. Nemo sibi gratus est. miser erit. Non differo illum statim miser est. Itaq; ingrati esse vitemus. nō aliena causa. s; nostra. Vintimū ex nequitia: leuissimumq; ad alios redundat. quod pessimū ex illa est et vt ita dicam spississimum doni remanet. et premit habentem. Quemadmodum Attalus noster dicere solebat. Malicia ipsa maxīmā partē veneni sui bibit. illud autē veneni qđ serpentes in alienā perniciem pferunt sine sua cōtinent. non est huic simile hoc habentibus pessimum est. Torquet ingratus se. et macerat odit que accepit. q; redditurus est. et extenuat. Iniurias vero dilatat atq; auget. Quid autem eo miserius. cui beneficia excidunt. herent iniurie? Et contra sapientia exornat omne beneficium. ac sibi ipsa commendat. et se assidue eius commemorat: one delectat. Malis vna voluptas est. et hec breuis dum accipiunt bñficia. ex quibus sapienti longum gaudium manet. ac perenne. Non enim illud accipere. s; accepisse delectat. quod imortale est et assidue. Illa contemnit. quibus lesus est. nec obliuiscitur per negligentiam. se dvolens. Non vertit omnia in pectus. nec querit cui imputet casum. et peccata hominum ad fortunam potius refert. non calumniatur verba. nec vultus: quicquid accidit. benigne interpretando leuat. nec offense potius: q̄ offitici meminit. quantum potest in priore ac meliore se memoria detinet. nec

mutat animum aduersus benemeritos. nisi multum malefacta precedit
 & manifestū contuenti etiā discrimen est. Tum quoq; in hoc dūtaxat. vt ra-
 lls sit post maiorem iniuriā. qualis ante beneficius. Nam cū beneficio par-
 tū iurta est. aliquid in animo beniuolētie remanet. Quomodo reus se
 tentis paribus absoluit: & semp quicqd dubitū est. humanitas inclinat in me-
 lius. Sic anim⁹ sapientis. vbi paria maleficis merita sūt desinet quidem
 debere: sed nō desinet velle debere. Et hoc facit quod qui accepto qd prestī-
 terant vsuram vel hī remittūt: vel tabulas nouas solunt. Nemo autē gra-
 tus esse potest. nisi contempserit ista. ppter que vulgus insanit. Si referre
 vis gratiā: & in exitū eundū est: & effundēdus sanguis: & suspiciēda egestas
 & ipsa innocētia sepe maculāda indignisq; obicienda rumoribus nō paruo
 constat sibi homo gratus. Nichil charius estimam⁹. q̄ beneficiū quod diu
 petimus. nichil vilius cū accepim⁹. Queris quid sit. quod obliuionē nobis
 acceptorū faciat? Lupiditas accipiendorū. Cogitamus non quid impera-
 tum: sed quid impetrandum sit? Abstrahunt a recto diuitie. honores. poten-
 tie. & cetera q̄ opione nra chara sūt. p̄cio suo vilia. Nescim⁹ estimare res de
 quibus cū fama. sed cū rex natura deliberandū ē. Nichil habēt ista magni-
 ficū quo mētes nras in se trahāt. p̄ter hoc q̄ mirari illa consueuim⁹? Nō enī
 q̄ concupiscēda sūt laudant. sed cōcupiscunt q̄ laudata sūt. Et cū singulo-
 rum error publicū fecerit. singulorū errorē facit public⁹. Sed quēadmodū
 illa credim⁹. sic & hec fide populi credam⁹. Nichil esse grato aīo honestus
 Omnes hoc vrbes. oēs etiā ex barbaricis regionib⁹ gentes conclamabūt
 In hoc bonis malisq; conueniet. Erūt qui voluptates laudent. Erūt qui la-
 bores malint. Erūt qui dolorē maximū malū dicāt. Erūt qui me malū qui-
 dem appellent. Diuitias aliq̄s ad summū bonū admittet. alius illas dicit
 malo vite humane repertas. Nichil esse eo locupletius cui quod donet for-
 tuna nō inuenit In tanta iudiciorū diuersitate referandā bene merentibus
 gratiam omnes tibi: vno quod aiunt ore affirmabunt. In hoc tam discors
 n. i.

turba consentiet. cum interim iniurias pro beneficiis reddimus Et prima causa cur quis ingratus sit. si satis gratus esse nō potuit. Eo perductus est furor. vt periculosissima res sit beneficia in aliquē magna conferre. Nam q̄a putat nō reddere turpe. non vult eē cui reddat. Tibi habeo quod accepisti non repeto. non exigo. profuisse tutum sit. Nullum est odium perniciosius q̄ me beneficii violati pudere. Vale.

¶ Epistola. lxxxi De inerti quiete vel ocio inducit de morte disputatio nem. q̄ licet specie habeat mali. nō tamē est bonū vel malū. Quā cōcertationem reprobās. infert cōtra mortem non verbis. sed rebus pugnandum.

d Esti iam de te esse sollicitus. Quē inquis deorū sponzorē accepisti Eum. s. qui neminē fallit. animū rectū ac boni amatorē In tuto potui melior est. potest tibi fortuna iniuriā facere. Quod ad rem magis pertinet non timeo ne tu facias tibi. i. qua ire cepisti. et in isto te vite habitu compare placide non moliter. Malo michi esse male q̄ molliter. Hunc sic accipe quemadmodū a populo solet dici. dure. aspere. laboriose. audire solem⁹ Sic quorundam vitam laudari. quibus iudicetur molliter viuit. hoc dicitur mollis est. Paulatim enī effeminat animus atq; in similitudinē octi sui et pigritie in qua tacet soluit. Quid ergo. viro nō vel obrigescere satius est? Deinde mortē delicati timent. cui vitā suam fecerint simile. Multū interest inter ocium et cōditū. Quid ergo inquis nō satius est. vel sic tacere. q̄ i istis officiorū verticibus voluptati? Atraq; res detestabilis est et cōtractio et torpor. puto eque qui in odoribus tacet mortuus est. q̄ qui rapit vincto. Delū sine litteris mors est et hois viui sepultura. Quid dentq; pdesi secessisse tū q̄ nos trās maria nō sollicitudinū cause. ps equanē. Que latebra est in quā nō intret metus mortis? que tā emunita et in altū subducta vite quies quā nō dolo territet? Quocūq; te a bōideris: mala humana circūstrepent multa extra sunt que circūeunt nos. que aut fallant. aut falli urgeant. multa in tus que in mediā solitudine exestnant. Philosophia circūanda est in ex-

pugnabilis murus. quem in fortuna multis machinis lacessitum non tran-
 sit. In superabili loco stat animus. qui externa de seruit. et arce se sua vendi-
 cat. Infra illum omne telum cadit. Non habet ut puppinus fortuna longas
 manus. Reminē occupat nisi herentem sibi. Ita q; quantum possumus ab
 illa resiliamus quod sola prestabit sui natureq; conditio. Si sciat quo itus-
 rus sit: unde ortus. quod illi bonum. quod malum sit: quid petat: quid deus
 tet: que sit illa ratio que appetenda aut fugienda discernat qua cupiditas
 tum mansuescit infania timorū seultia cōpescitur. Nec quidā putāt se ipsos
 etiam sine philosophia repressisse. Sed eum securos aliquis casus exper-
 tus est exprimitur sera confessio. magna verba excidunt. Cum tortor popo-
 scit manū. cum mors accessit pprius possis dicere illi. Facile prouocabas
 mala absentia. Ecce dolor quem tolerabilem esse dicebas. Ecce mors con-
 tra quam multa animose locutus es. Sonant flagella. gladius micat. Nūc
 animus opus eneas nūc pectore firmo. Faciet autem illud firmum assidua
 meditatio. si nō verba exercueris sed animū. si contra mortē te preparaue-
 ris aduersus quā nō exhortabitur. nec attollet qui castrationib; tibi psua-
 dere tentauerit mortem malum non esse. Libet enī mi Lucili vtrozum opti-
 me ridere ineptias grecas quas nondum quīs mirer excussit. zenon noster
 hac collectione vtit. Nullū malū gloriōsū est. Mors autē gloriōsa ē. Mors
 ergo nō est malū. Profecisti liberatus sum meru. Post hec non dubitabo
 porrigeie cernicem. Non vis seuerius loqui. nec morituro risū mouere. Nō
 mehercule facile tibi dixerim. Etrum ineptior fuerit qui se hac interroga-
 tione iudicauit mortis metū extinguere an qui hec tanq̄ ad rem p̄tineret
 conatus est soluere. Nam et ipse interrogationē contrariarū opposuit ex eo
 natam q̄ mortē inter indifferentia ponimus que greci vocant.
 Nichil inquit indifferens gloriōsū est. Mors autē gloriōsū est. Ergo mors
 non est indifferens. hec interrogatio vides vbi obrepat. Mors nō est glorio-
 sa: fortiter autē mori gloriōsū est. et cum dicis indifferens nichil gloriōsum
 n.ii.

Epistolarum

est concedo tibi ita ut dicam nichil gloriosum esse. nisi circa indifferentia indifferentia esse dico ided nec bona nec mala. morbu doloze paupertate exilium morte. Nichil horu per se gloriosum est nichil tamen laudant sine his. Laudatur eni pauper volutarius. no paupertas. sed que non submittit non incuruat. Landant enim non exilium. sed qui hoc non voluit quis fuisset. Landat non dolor sed ille quem nichil coegit dolor. Nemo morte laudat. sed eum cuius mors ante abstulit animu q̄ conturbavit. Omnia ista per se non sunt honesta nec gloriosa. sed quicquid ex illis virtus adit tractauitqz honestus ac gloriosu facit. Illa in medio sunt posita. Interest vtriu malitia an virtus manum admouerit. Mors enim illa que in Latone gloriosa est. in Bruto statim turpis est et erubescenda. Hic enim Brutus qui cum moriturus mortis moras quereret. ad exonerandu ventrem secessit. et vocat⁹ ad mortem iussusqz prebere ceruicem. prebebo inquit ita ut viuas. Que de mentia est fugere cum retro ire non possis. Prebebo inquit ita ut viuā pene adiecit. vel sub Antonio. **O** hominem dignum qui vite dederet Sed ut ceperam dicere. Alides ipsam mortē. nec malū esse nec bonum. Lato honestissime illa vsus est. turpissime Brutus. Omnis res quod non habuit dec⁹ virtute addita summit. **C**ubiculu lucidū dicimus. hoc idē obscurissimū est nocte. dies illi lucē ifundit. nos eripit. sic istis que a nobis idifferētia ac media dicunt diuitiis virib⁹. forme honorib⁹. regno. Et contra mortē. exilium. male vultudini. dolorib⁹ queqz alia. aut min⁹. aut magis ptimūmus. aut malicia. aut virtus dat boni vel mali nomē. Massa p se nec calida nec frigida est. in fornacē cōiecta cōcaluit. in aquā remissa refrigit Mors honesta est per illud quod honestus est. id est virt⁹ et anim⁹ externa contēnens. Sūt et eorum mi Lucili que apellatur media grande discrimen. Non enim sic mors indifferens est quomodo vtrum capillos pares habeas necne. Mors inter illa est. que mala quidem non sunt. habent tamen mali speciem. Sui amor est et permanendi conseruandiqz se insita voluntas atqz aspernatio

dissolutiōis: quia videt nobis multa bona eripere. et nos ex hac cui assue-
 uimus rerum copia educere. Illa quoque res morti nos alienat quae hec iam
 nouim⁹. Illa ad que transituri sumus nescimus qualia sint et horrem⁹ igno-
 ta. Naturalis praeterea tenebrarū metus est in quas aduocatura mors credi-
 tur. Itaque etiā si indifferēs mors est. nō tamē est que facile negligi possit.
 Magna exercitatione durābus est animus. ut conspectus eius accessumque
 patiatur. Mors contēti debet magis: quā solet. multa enī de illa credimus
 multorū ingenis certatum est ad augēdam eius infamiam descriptus est
 carcer infernus et perpetua nocte oppressa regio. in qua īgens anitor. Et
 cossa super recubans autro semesa cruento. Eternum latrans exangues
 terrear umbras sed etiam cū persuaseris istas fabulas esse: nec quicquid de-
 functis superesse quod timeāt: subit alius metus. Equae enī timent ne apud
 inferos sint quā nenus quā his aduersantibus que nobis effundit longa persua-
 sio. fortiter pati mortem: quid in gloriosum sit: et inter maxima opera men-
 tis humane que nunquā ad virtutem exurget. si mortē malum esse credi de-
 rit. exurget si putauerit indifferens esse. Non recipit rerū natura ut aliquis
 magno animo accedat ad id quod malū iudicat pigre veniet. et cunctanter
 Non est autem gloriosum. quod ab inuito et tergiuersate fit. nichil facit vir-
 tus: quia necesse est. Adhuc nunc quod nichil sit honeste. nisi cui totus anim⁹
 incubuit atque affuit. cui nulla parte sui repugnauit. Ubi autem ad malum
 acceditur. aut peiorum metu fit. aut spe bonorum ad que peruenire tāti sit
 deuorata vnus mali patientia. Dissident inter se iudicia facientis. Hinc
 est quod in beat. pposita pficere: illinc quod retrahatur ab re suspecta ac periculo-
 sa fugiat. Igitur in diuersa detrahitur. Sic hoc est perit gloria. Virtus enī
 concordat animo decreta peragit. non timet quod facit. Tu ne cede malis
 sed contra audacior ito quod te tua fortuna sinet. Non ibis audacior: si mala
 illa esse credideris. Eximendus est hoc e pectore aliquando hesitabit ipetū
 moratura suspitio retrudetur in id quod inuadendum est. nostri quidem
 n. iii.

Epistolarum

videri volunt zenōis interrogationem verā esse. Fallacē autē alteram ⁊ falsam. que illi opponitur. Ego nō redigo ista ad legē dialecticā: ⁊ ad illos artificii veterosissimi nodos Totum genus istud exturbandū iudico quo circūscribi sese qui interrogat existimat: ⁊ ad confessionē perductus aliud respōdet. aliud putat p̄ veritate. Simplicius agendū est contra metū fortis. Nec ipsa que volunt ab eis soluere malim. ⁊ expēdere vt persuadeas nō vt imponā. In aciem ducturus exercitū pro cōiugibus ac liberis morēt obiturū quomodo exhortabitur? Do tibi Fabius totū. R. p̄ bellū in vna transferātes domū. Laconas tibi ostēdo in ipsis thermopylarū angustiis positos. nec victoriā sperāt nec reditū. Ille locus illis sepulchrum futurus est. Quēadmodum exhortaris vt totius gentis ruinā obiectis corporibus excipiant ⁊ vita potius q̄ loco cedent. Dices quod malū est. gloriosum nō est. Mors gloriosa est. mors ergo nō est malū. O. efficacem contentionem Quis post hanc dubitet se infestis ingerere mucronibus ⁊ stans mori. At ille leonidas q̄ fortiter illos allocutus est. sic inquit. Cōmilitones p̄ā dete tanq̄ apud inferos cenaturi. Nō in ore creuit cibus. nō hesit in faucibus: nō elapsus est manib⁹. Alacres ⁊ ad prandū illi p̄cesserāt ⁊ ad cenam. Quid dux ille Roman⁹ qui ad occupandū locū milites missos cū p̄igentē hostiū exercitū iturū essent sic allocut⁹ est. Ire cōmilitones illo necesse est vnde redire nō est necesse. Aides q̄ simplex ⁊ impiofa virt⁹ sit. Quē mortalib⁹ cūscriptiones vestre fortiorē facere quē erectiorē possūt? Frangūt animus qui minus nūq̄ cōtrahēdus est. ⁊ in minuta ac spinosa cogēdus q̄ cū aliq̄d grāde cōponit. nō trecētis sed oibus mortalib⁹ mortis timor detrahi debet Quomodo illos doces malū nō esse? Quomodo opiniones totius cui quibus protinus infantia inbuī ent nces. Quod auxiliū ineutes? Quid dices imbecillitati humane? Quid dices quo inflāmati in media pericula irruāt Quas oratione hunc timendū consensum. quibus ingenti viribus obnoxiam

contra te persuasionem humani generis auertis. Verba michi capitosa cō
ponis. et interrogatum culas nectis. magnis tellis magna portenta ferunt
Serpentem illum in Africa seuum et romanis legionibus bello ipso terri-
biliozem frustr a sagittis fundisq; petierunt. Perythio quidem vulnerabi-
lis erat cum ingens magnitudo pro vastitate corporis solida ferrum et quic-
quid humane torserant manus reliceret. Molaribus demū saxis fracta est
et aduersus mortem totam munita iacularis subtilitas reddit. Vale.

Explicit liber vndecimus

Incipit duodecimus

¶ Epistola. lxxxiii. De statu senectū-
tis sue. De frugali conuersatione sua. Et de ebrietate primo aliquorū De in-
de suam ponit sententiam.

In gulos tibi dies meos et quidem totos indicari iubes. Be-
ne de me iudicas si nichil esse in illis puras quod abscondam
Si certe viuendum est tanq̄ in conspectu viuamus. sic cogi-
tandum tanq̄ aliquis inspecturus intimum prospicere possit et potest. Quid
enim prodest ab homine aliquo esse secretum? Nichil deo clausum est. In-
terest animis nostris et cogitationibus modis interuenit. sic interuenit de-
co tanq̄ aliquando discebat. Faciam ergo quod iubes. et quid agam et quo
ordine libenter tibi scribam. Observabo me protinus. et quod est vtilissimū
diem meum recognoscā. Hoc nos pessimos facit. q̄ nemo respicit vi-
tam suam quid facturi sumus cogitamus. et id raro quid fecerimus non
cogitamus. At qui consilium futuri ex preterito venit hodiernus dies
solus est. nemo ex illo quicq̄ michi eripuit totus inter stratum lecto-
rumq; diuisus est: minimū exercitationi corporis datum est. Et hoc nomine
n. iiii.

Epistolatum

ago gratias senectuti. Non magno michi constat: cū me noui lassus sum. hic autē est exercitatonis etiam fortissimis finis. Progymnasios meos si queris vnus michi sufficit. Valerius puer vt scis michi amabilis. sed mutabitur. iam aliquē teneriorē quero. Dic quidē ait nos eandem crīsim habere quia vtriq; dentes cadūt. sed iam vix illū assequor currentē et inter paucissimos dies nō potero. Et de quid exercitatio quotidiana pficiat cito magnū internallū fit inter duos diuerso itinere euntes. Eodem tēpore ille ascendit ego descēdo. Nec ignoras quanto ex his velocius alterum fiat. Mentitus sum. Jam enī nostra etas nō descendit. sed cadit. Quomodo tamē hō dierum certamē nobis cesserit. queris? Quod raro curso:ibus euenit dictam fecimus. Ab hac fatigatione magis q̄ exercitatione in frigidā descendit. hec apud me vocatur parū calida. Ille tantus psycholutes. qui Kalendis Ianuariis. Euripū salutabā. qui anno nouo. quēadmodū legere. scribere dicere aliqd sic auspicabar in virginē desillire. Prīmū ad tyberim transtulit castra. Deinde ad hoc solū. qđ circa fortissim⁹ sum. et omnia bona fide fiunt Sol temperat. Non michi multū ad balneū superest. Pantia deinde siccus et sine mensa prandiū. post quod nō sunt lauande manus. Dormio minimuz consuetudinem meam nosti: breuissimo somno: et quasi interlungo. Satis est michi vigilare desisse. Aliquando dormisse me scio. aliquando me suspicor. Ecce Circensium obstrepit clamor: subita aliqua et immensam voce ferisitur aures mee nec cogitationes meas excutunt. nec interrumpi quidē fremitum patientissime fero multe voces. et in vnum cōfuse. p fluctu michi sūt. aut vēto siluā rberāte. et ceteris sine intellectu sonantib⁹. Quid ergo est? Hic cui aimū adiecerim dicā supest ergo michi ex extno nūc cogitatio qđ sibi vluerit prudētissimi viri. q̄ rerū maximaruz pbatōdes leuissimas et pplexas feceft. q̄ vt sint vere: mēdatio in similes sūt. Vult nos ab ebrietate deterrere zenō vīr maxim⁹ hui⁹ senecte fortissime ac sanctissimi me conditor. Audi ergo quemadmodum colligat. Virum bonum nō futurū ebriū. Ebrizo

secretum sermone nemo cōmittit: viro autē bono committit. ergo vir bonus ebrius nō erit. Quē admodū opposita interrogatione simili vertideat. attē de. Satis enī est vnā ponere e multis. Dormienti nescio secretum sermonē cōmittit. viro autē bono comittit. vir ergo bonus nō dormit. Quovno modo pōt p̄ssidoni⁹. zenonis nostri causā agit. sed nec sic quidē vt existimo agi pōt. At enī ebrius duobus modis dici. altero cū aliquis vino grauis est ⁊ impos sui. altero si solet ebrius fieri. ⁊ huic obnoxius est vitio. Itūc a zenone dici. qui soleat ebrius fieri. nō qui sit. Huius autē neminem cōmissur arca na que per vinū eloqui possit qd est falsum. p̄rma enī illa interrogatio cō plecti eū qui est ebrius. nō eum qui futurus est. plurimū interesse conces des inter ebriosū ⁊ ebriū. pōt ⁊ qui ebrius est. tunc primum esse. nec habere hoc vitium. ⁊ qui ebriosus est sepe extra ebrietatem esse. Itaq; id intelligo qd significari isto verbo solet. p̄sertim cū ab hoīe diligentiā p̄fesso. p̄po nat⁹ ⁊ verba examinante. Adīce nūc qd si hoc intellexit zenon. ⁊ nos intelli gere. noluit ābiguitate x̄bi. q̄sivit locū fraudi. quo sciendū nō est. vbi veri tas querit. S; si sane hoc senserit. qd sequit falsū est. ei qui soleat ebrius fie ri nō cōmitti sermonem secr etū. Logita enī qd multis militibus. nō semper sobriis et Imperator ⁊ Tribunus ⁊ Centurio tacenda mandauerit. De illa C. Cesaris cebe. illi⁹ dico qui superato p̄domepeo. R. p̄. tenuit. tā creditū est illi Tullio Limbro qd Cassio. Cassius tota vita aquā bibit. Tulli⁹ Lim ber ⁊ nimius erat in vino ⁊ Sordalus in hanc rem locutus est ipse. Ego ino quit quēpiā ferā. qui vinum ferre nō possum? Sibi quisq; nūc no minet eos quibus scit ⁊ vinū male credit ⁊ sermonem bene. Anū tā exemplū. qd occur rit michi referam ne intercedat. Instruenda est enim vita exemplis illustri bus. Itō semp cōfugiam⁹ ad vetera. L. p̄sio vrbis custos. ebrius ex quo se mel factus fuit. maiorem partē noctis in conuiuio exhigebat. Atq; in horā sextam fere dormiebat. hoc eius erat matutinum officium suum tamē quo tutelavrbis continebat diligentissime administravit. huic ⁊ diuus August

Epistolatum

nus dedit secreta mandata. cū illū preponeret Thracie. quā perdomuit Et
 Tyberius pfificiens in Campaniam cū multa in vrbe. ⁊ suspecta relinques
 ret. ⁊ inuisa. puto q̄ bene cesserat illi Wilsonis ebrietas. Postea Cossum se
 citurbis prefectum. Virum grauem. Moderatū. s; mersū vino. ⁊ madentē.
 adeo vt ex Senatu aliquē in quem e cōtūio venerat oppressus inexcitabili
 somno tolleret. Huic tamē Liberi us multa sua manu scripsit. que cōmittē
 da ne ministris quidem suis iudicabat. Nullū Cosso aut priuatum secretū
 aut publicū elapsū est. itaq; declamationes istas de medio remoueam⁹. Nō
 est animus in sua potestate ebrietate deuict⁹. Quem admodū musto doliā
 ipsa rumpunt. ⁊ omne q̄ in imo iacet. in sūmam partes vis caloris eiecat.
 Sic vino exestuante. quicquid in imo iacet ab ictū effert. ⁊ p̄dit in mediu.
 Onerati mero. quē admodū nō cōtinent cibū vino redundāte. ita ne secretū
 quidem. q̄ suum altenumq; est pariter effundunt. Sed quis hoc soleat ac
 cidere. ita ⁊ illud solet. vt cū his quos sciamus libentius bibere de reb⁹ ne
 cessariis deliberem⁹. Falsus est ergo hoc q̄ patrociniū loco ponit ei qui so
 leat ebrius fieri. nō cōmēdari tacitū. Quanto sati⁹ est aperte accusare ebrī
 etatem. ⁊ vitia eius exponere. que etiā tolerabilis homo vitauerit ne dū p̄
 factus ⁊ sapiens. cui satis est sitim extinguere. qui etiam si quando orta est
 hilaritas aliena causa. p̄ducta lōgius. tamen citra ebrietatem restitit. Nā
 de illo videbimus. an sapientis animus nimio turbe⁹ vino. et faciat ebrīs
 solita. Interim si hoc colligere vis virum bonum nō debere ebrīū fieri. Cur
 syllogismis agis? dic q̄ turpe sit plus sibi ingerere q̄ capiat. ⁊ stomachi sui
 non nosse mensuram. q̄ multa ebrīū faciant. quibus sobriū erubescāt Nichil
 aliud esse ebrietatem q̄ voluntariā infantiam. extende in plures dies illum
 ebrīū habitum. Nunquid de furore dubitabis? Nunc quoq; nō est minor. s;
 breuior. Refer Alexandri macedonis exemplum. qui Lyrtum charissimū
 sibi ac fidelissimū inter epulas transfudit. ⁊ intellecto facinore mori voluit
 Certe diruit omne vitium ebrietas ⁊ incendit ⁊ detegit. obstātem malis co

natibus verecundiam remouet. Plures enim pudore peccandi. ꝓ bonavo-
 luntate prohibitis abstinent. At vbi animū possiderit nimis vis vini quicqd
 mali latebat: emergit. Non facit ebrietas. vitia sed prahit. Tunc libidino-
 sus quidem. ne cubiculum quidem expectat. sed cupiditatibus suis quantū
 petserint sine dilatione permittit. Tunc impudicus morbum confitetur. ac
 publicat. Tunc petulans non linguam non manum continet. Crescit inso-
 lenti superbia. crudelitas seuo. malignitas liuido. omne vitium taxatur et
 prodit. Adice illam ignorationem sui dubia. ꝛ parum explanata xba. In-
 certos oculos gradum errantē. Vertiginem capitis tecta ipsa mobilia ves-
 lut aliquo turbine circumagente. totam domum stomachi tormēta cū effer-
 uescit merum. ac viscera ipsa distendit. tunc tamen vt cuncta tolerabile est.
 dum illis vis sua est. qui cum somno vitiat. et que ebrietas fuit. cruditas
 facta est. Logita quas clades ediderit publica ebrietas. Nec acerrimas gē-
 tes bellicosasq; hostibus tradidit. Nec multorum annorum pertinaci bello
 defensa mentia patefecit. Nec contumacissimos ꝛ lugum recusantes in alie-
 num redegit arbitrium. Nec iniunctos acie mero domuit. Alexandrum cu-
 ius mentionem modo feci. tot itinera. tot prelia. tot hyemes. per quas vi-
 cta temporum locorumq; difficultate transferat. tot flumina ex ignito ca-
 dentia. tot maria tutum dimiserunt. Intemperantia bibendi. ꝛ ille Hercu-
 laneus ac fatalis scyphus condidit. Que gloria est capere multum. cū pe-
 nes te palma fuerit. ꝛ propinationes tuas strati somno ac vomitantes recu-
 sauerint cum superstes toti cōuinio fueris? cum omnia viceris vir tute magni-
 fica. ꝛ nemo vini tam capax fuerit. vinceris a dolio? Marchum Antonium
 magnū vir ꝛ ingenū nobilis. que alta res p̄didit. ꝛ in extremos mores ac vi-
 tia nō romana traiecit. ꝓ ebrietas? Nec minor vino exitiales vrbī Cleopa-
 tre amor. Nec illū res: hostem. R. ꝓ. hec hostibus suis iparē reddidit. Nec
 crudelem fecit. Cum capita principum ciuitatis cenanti referrentur. Cum
 inter apparatusissimas epulas luxusq; regales ora ac manus proscriptorum

Epistolarum

recognosceret. Cū vino grauis sit t̄t̄ sanguinē intollerabile erat. q̄ ebrius fiebat: cū hoc faceret, quāto intolerabilior. q̄ hec in ipsa ebrietate faciebat. Fere violenti ā crudelitas sequit̄. Elolatur enim exasperatq; sanitas mentis quēadmodū difficiles faciūt oculos diutini morbi. etiā ad minimas radii solis offensionem. ita ebrietates cōtinue efferat aios. Nam cum sepe apud se nō sint psuetudine infante dura ta. Vitā vino cōcepta. etiam sine illo valent. Sic ergo quare sapiens non debeat ebrius fieri? desomitātē rei et importunitatem ostende. etibus nō verbis. q̄d facillimū est. Proba istas q̄ voluptates vocantē vbi transcenderint modū. penas esse. Nam si illud argumentaris: sapiētē multo vino inebriari. et retinere rectū tenorē. etiā si temulentus sit. licet colligas. nec veneno potato mortiturū. nec opto sūpto dormiturū. nec elleboro accepto q̄cqd̄ in viscerib⁹ herbit electur⁹. delecturumq;. S; si tētā pedes. lingua non p̄stat. Quid est quare illū existimes in parte sobriū esse. in parte ebriū? Vale.

¶ Epistola. lxxxiii. De alternatione lectionis et stili. et quō aliorū dicta per transformationem nostra facere debemus.

¶ T̄nera ista que segnitie michi excutunt et valitudini mee p̄desse iudico et studis. Quare valitudinem adiuent vides. cum pigrū me et negligentem corporis litterarum amor faciat aliena opera exerceo. Studio quare profint indicabo. A lectionib⁹ nō recessi. Sūt autē vt existimo necessarie. Primū ne sim me vno cōtentus. vnde vt cū ab aliis quesita cognouero. tum et de inuentis iudicem et cogitem de inueniendis. Alit lectio ingenium. et studio fatigatum non sine studio tamē reficit. Nec scribere tantū nec tantū legere debemus. altera res p̄tristabit. vires exhauriet. de stilo dico. Altera soluet ac diluet. Inuicem hoc et illo commutandum est. et alterum altero temperandum. Et quicquid lectione collectum est stilius redigar in corpus. Apes vt aiunt. debemus imitari: que vagantur. et flores ad mel faciendum idoneos carpunt. deinde quicqd̄ attu-

lere disponunt ac per fauos digerunt. Et vt Virgilius noster ait. Liqueſca
 malla ſtipant. ⁊ dulci diſtendūt nectare cellas. De illis non ſatis poſtat. vtrū
 ſuccū ex floribus ducāt. qui p̄tin⁹ mel ſit. an que collegerunt in hunc ſaporem
 mixtura quadā ⁊ pprietate ſui ſpēs mutant. Quibusdā enī placet nō facien
 di mellis ſciām eſſe illis ſed colligendi. Sunt inueniri apud Indos mel in
 arūdinū. foliis. q̄b aut ros illi⁹ cell. aut ipſi⁹ arundis humor dulcis ⁊ pigu
 or gignat. In noſtris quoq; herbis vim eadē ſed minus manifeſtam ⁊ no
 tabilem ponit q̄ pſequat ⁊ ponat. ⁊ cōtrahat aīal huic rei genitū. Quidam
 exiſtimāt cōditura. ⁊ diſpoſitione in hanc q̄ltatē d̄ti que ex tenerrimis vi
 rentium florentiſq; decerperint. Hō ſine quodā vt ita dicam fermēto quo
 in vñū diuerſa coaleſcūt. S; ne ad aliud q̄ de quo agit adducat nos quoq;
 has apes debemus imitari. ⁊ quecūq; ex diuerſa lectione congeſſimus ſe
 perare. Mellis enī diſtincta ſeruant. Deinde adhibita ingenii noſtri aura
 ⁊ facultate in vñū ſaporem varia illa libamēta cōfundere. vt etiā ſi appa
 rit. Eſt ſūptū ſit aliud taſſen eſſe quā vnde ſūptū eſt appareat. Qd in corpe
 nō videm⁹. ſine vlla opera noſtra facere naturā. Alimēta que accepimus
 quādiu in ſua qualitate perdurāt ⁊ ſolida innatāt ſtomacho onera ſunt. At
 cum ex eo q̄b erant mutata ſunt tunc demum in vires ⁊ in ſanguinē tranſe
 unt. Idem in his quibus alunt ingenia preſtemus vt quecūq; hauſimus nō
 patiamur integra eſſe nec aliena. ſ; cōcoquam⁹ illa. altoqui in memoriā
 ibūt nō in ingenū. Aſſentiamus illis fideliter ⁊ noſtra faciam⁹. vt vñū qui
 dam fiat ex multis. ſicut vnus numerus fit ex ſingulis cū minores ſūmmas
 ⁊ diſſidētes cōputatio vna cōprehēdit. Hoc faciat animus noſter. oīa quib⁹
 ablut⁹ eſt abſcōdat ipſū tm̄ oſtēdat q̄b effecit etiā ſi cui⁹ in te cōparebit ſimī
 litudo quē admiratio tibi alti⁹ fixerit. ſi ſem te eſſe volo quō filiū nō quomō
 imaginē: imago res mortua eſt. Quid ergo: nō intellige cui⁹ imiteris ora
 tionem: cuius argumentationē: cuius ſententias: p̄dico aliquando ne in
 telligi quidem poſſe. ſi eſt magni viri. Ennii. nec enim omnibus que ex quo

Epistolarum

vult exemplaria struxit. formam suam impressit: vt in vnitatē illam cōpetat. Nō vides q̄ multoz vocibus chorus cōstat? Unus tamen ex oibus son⁹ red dit Aliqua illic acuta est. aliqua grauis. aliqua media. Accedūt vtrīs fe mune. Interponunt tibi. Singuloz illic latent voces omnīū apparent. De choro dico. quem veteres philosphi nouerant in cōmestationib⁹ nris plus cantoz est q̄ in theatris olim spectatoz fuit. cū omīs vias ordo canentium impleuit ⁊ cauea venatoribus cincta est. ⁊ expulso omne tibi larum genus organozūq; cūsonuit fit cōcentus ex dissonis. Talem aim nostrū esse volo. multe in illo artes multa precepta sint. multaz et atq; exempla: s; in vñū con spirata. Quomō inquis hoc efficit poterit? Assidua intentione. si nichil egerimus. nisi rationi cesserimus suadenti hāc si audire volueris dicit tibi Re linque ista tam dudum ad que discurre. Relinque diuitias aut periculum possidentū. aut onus. Relinque corporis aut animi voluptates molliunt et eneruant. Relinque ambitum tumida res est. vana. ventosa. nullum habet terminū. tam sollicita est ne quē ante se videat. q̄ ne se post aliū. laborat in uidia. ⁊ quidē duplici. Vides autē q̄ miser sit si is cui inuidet inuidet. Intue ris illas potentū domos. illa tumultuosa rixa salutantū limina multū ha bent cōmuniar: vt in res plus cū intraueris. Preteri istos gradus diuitum ⁊ magno aggestu suspēsa vestibula nō in prerupto tm illic stabis. s; in lubrico. Huc potēte ad sapentiā dirige. tranquillissimasq; res eius. et si mul amplissimas pete. Quēcūq; vident eminare in rebus humanis quātus pusilla sint et cōparatione humilimoz extant. per difficiles tñ ⁊ arduos tra mites adēntur. Cōfragosa in fastigiū dignitatis via est At si cōscēdere hūc Xiticē libet. cui se fortuna submisit. omī quidē sub te que p̄ excelcissimis ha bent p̄spicies. S; tñ ventis ad sūmā per planū. Tale.

¶ Epistola lxxv. de affectibus animi quos secundum peripateti cos dicit sapientem temperare posse non vitare secūdū vero stoicos etiā vitare ⁊ de beatē vite perfectione.

P Spercerā tibi ⁊ quicquid nodosi adhuc superat. preterierā. cōtētus
 quasi gustū tibi dare eorū que a nostris dicūt. vt p̄beſ virtus. ad ex
 emplandā beatā vitā sola satis efficax. Jubes me quicquid est interrogatio
 nū aut n̄fax: aut ad traductionem nostrā excogitataꝝ cōprehendere. Quod
 si facere voluero. nō erit epistola sed liber. Illud tollens testor: hoc me argu
 mentorū genere nō delectari: Pudet in aciem descendere pro ditis homini
 busq; susceptā subula armatum. Qui prudens est ⁊ temperans est. qui tem
 perans est. cōstans est. qui cōstans est imperturbatus est. qui imperturbatus
 est sine tristitia est. qui sine tristitia est beatus est. Ergo prudens beatus est
 ⁊ prudentia ad beatā vitam satis est. Hūc collectioni hoc modo peripateti
 ci quidā rōdent. vt iſturbatū ⁊ cōstantē ⁊ sine tristitia sic interpretent. rāq;
 iſturbatus dicat q̄ raro p̄turbat ⁊ modice. nō qui nunq;. Itē sine tristitia
 eū dicit aut. qui nō est obnoxio tristitie nec frequēs nimisue in hoc vitio. Si
 lud enī eſſet humanā vitā negare. aliquid aī in immunē esse tristitiā. Sapientē tē
 nō vincit merore ceterū tangi. ⁊ cetera in hūc modū sue secte respondentia nō
 his tollunt affectus. sed temperant. Quantulū autē sapienti dam⁹ si imbe
 cillissimis fortior est. ⁊ mestissimis letior ⁊ effrenatissimis moderatio. ⁊ hu
 millis maior: Quis miret velocitatem suam laudans. ad claudos debilesq;
 respiciens? Illavel intacte segetis per sūmavolaret gramina. nec cursu teu
 ras lesisset aristas. Vel mare per mediū fluctu suspensa tumēt. Ferret iter.
 celeres nec tingeret equore plātas. Hec est pernitas p̄ se estimata non q̄
 tardissimoꝝ collatiōe laudat. Quis si sanū voces leuiter febricitantem? Nō
 est bona valludo mediocritas morbi. Sic inquit sapiens imperturbat⁹ di
 citur quomō Pyrrina dicuntur. nō quibus nulla duritia est granorum. sed
 quibus minor. falsum est. Non enim diminutionem malorum in bono vtro
 intelligo. sed euacuationem. Nulla debent esse nam parua. non si vlla
 sunt crescent. et interim impediunt. Quomodo oculos maior. et perfecta
 suffusio. excecet. sic modica turbat. Si das aliquos affectus sapienti

Epistolatum

imparerit illis ratio. & velut torrente quodā auferet. presertim cum illi non vnū affectū. sed vniuersū affectū cetū relinquit cum quo colluctet. Sed oīs plus pōt quāuis mediocrum turba quā posset vnus magni violentia. Habet pecunie cupi ditatem. sed modicam. habet ambitionem. sed non cōcitatā habet iracundiam: sed placabilem. habet inconstantiam: sed minus vagā ac mobilem. habet libidinem. nō insaniam. Melius cum illo ageretur. qui vnus virtutum integrum haberet. quā cum eo qui leuioza quidem. sed oīa deinde nihil interest quā magnus sit affectus. quantuscūq; est parere nescit. cōsiliū non accipit. Quem admodum rationi nullum animal obtemperat. nō ferū non domesticum & mite. Natura enim illoz est surda suadenti. Sic non sequuntur non audiunt affectus quātūlicūq; sint. Tigres leonesq; nunquā feritatem suam exiunt. Aliquā submitunt. & cum minime expectaueris exasperatur toruitas mitigata. Nunquā bona fide vitia mansuescunt. Deinde si ratio proficit. ne incipient quidem affectus. si inuita ratione ceperint. inuita perseuerabunt. Facilius est enim inuita illoz prohibere. quā impetum regere. Falsa est itaq; ista mediocritas. & inutilis eodem loco habenda quo si quis diceret modice in sanitendum. modice egrotandum. Solida virtus habetur. Non recipiunt animi mala temperamentum: facilius sustuleris illa quā reueris. Numquid dubium est quin vitia mentis humane inueterata & dura. que morbos vocamus. immoderata sint. vt auaritia. vt crudelitas. vt impotentia. impietas. Ergo immoderati sunt & affectus. Ab his enim ad illa transitur. Deinde si das aliquid iuris tristitie. timori. cupiditati. ceterisq; moribus paruis. non erunt in nostra potestate. Quare? quia extra non sūt quibus irritantur. Ita crescunt. put magnas habuerint minoresue causas quibus concitentur. maior erit timor. si plus quo ex terreatur aut propius asperit acrior cupiditas quo illam amplioris rei spes euocauerit. Si in nostra potestate non est an sint affectus. ne illud quidem est quantū sint. si ipsis promissis incipere cum causis suis crescunt. tantūq; erunt quantū fient. Adūce

nunc & ista quibus exigua sunt in malis excedunt. Nunquam perniciosa seruatur
 modum quibus leuia initia morborum seruantur: & egra corpora interdum minima
 mergit accessio. Illud vero cuius demeritum est credere quarum rerum extra nos-
 trum arbitrium posita principia sunt earum esse nostri arbitrii terminos? Quo-
 modo ad id finitendum satis valeo ad quod prohibendum parum valui. Cum fa-
 cilius sit excludere quam admissa comprimere. Quidam ita distinxerunt: ut dice-
 rent: temperans ac prudens positione quidem mentis et habitu tranquillus est
 euentu vero non est. Nam quantum ad habitum mentis sue non perturbatur nec con-
 tristatur, nec timet, sed multe extrinsecus cause incidunt que illi perturbatio-
 nem afferant. Tale est quod iracundum dicere volunt quidem illud non esse, irasci tamen al-
 quando, et timidum non esse, timere autem aliquando id est vitio timoris carere affe-
 ctu non carere. Quod si recipit vsu frequenti timor transibit in vitium: et in
 animum admissa habitum illud caritatis animi reteret. Preterea si non continent
 ventres extrinsecus causas, et aliquis timet, cum fortiter eundem erit aduer-
 sus tela ignes pro patrie legibus libertate cotanter exhibit, et animo recedente
 Non cadit autem in sapientem hec diuersitas mentis. Illud preterea iudico obser-
 uandum: ne duo que separatim probanda sunt misceamus: pro se enim colligit unum bo-
 num esse quod honestum. pro se rursus ad beatam vitam satis esse virtutes. Si
 enim unum bonum est quod honestum est omnes concedunt ad beate viuendum sufficere vir-
 tute. Eccontrario non remittet: si beatum sola virtus facit unum bonum esse quod ho-
 nestum est. Xenocrates et Speusippus putant beatum vel sola virtute fieri posse
 non tamen unum bonum esse quod honestum est. Epicurus quoque iudicat cum virtute ha-
 beat beatum esse, ipsam virtutem non satis esse ad beatam vitam, quia beatum efficiat vo-
 luptas que ex virtute est non ipsa virtus. Ineptam distinctionem. Idem enim negat nisi
 quod virtute esse sine voluptate. Ita si ei semper iuncta est, atque insuperabilis, et so-
 la satis est. Habet enim secum voluptatem sine qua non est, etiam cum sola est
 Illud autem absurdum est quod dicitur beatum quidem futurum vel sola virtute
 non futurum autem perfecte beatum. Quod quemadmodum fieri possit non reperio

Beata enim vita bonum in se perfectum habet: et inexuperabile. Quod si est perfecta est beata est. Si deorum vita nichil habet maius aut melius. Beata autem vita divina est. Nichil habet in quod amplius possit atolli. Preterea si beata vita nullus est idigens. omnis beata vita perfecta est. eademque est et beata et beatissima. Nunquid onbitas qui beata vita summi boni sit? Ergo si summum bonum habet. summe beata est. quemadmodum summum bonum adiectionem non recipit. Quid enim supra summum erit? Ita nec beata quidem vita sine summo bono est. quod si aliquis magis beatum induxeris. induces et multo magis. innumerabilia discrimina summi boni facies. cum summum bonum intelligam. quod supra se gradum non habet. si est aliquid minus beatus quam alius. sequitur ut hic alterius vitam beatioris magis concupiscat quam sua. Beatus autem in nihil sue prefert. Attribet ex his incredibile est. aut aliquid beato restare. quod esse quam quod esse malit. aut id illi non male quod illo melius est. Utique enim quo prudentior est. Hoc magis se ad id quod optimum extendet. et id omni modo consequi cupiet. Quomodo autem beatus est qui cupere etiam nunc potest. imo qui debet. Dicam quid sit. ex quo veniat hic error. Nesciunt beatam vitam vanam esse. In optimo illam statum ponit qualitas sua. non magnitudo. Itaque in equo est. et longa et brevis. diffusa et angustior in multa loca multasque partes distributa non in unum coacta. Qui illam estimat numero et mensura et partibus. id illi quod habet extremum eripit. Quid autem in beata vita extremum quod plena est. finis ut puto edendi bibendi que satietas est. hic plus edit. ille minus. Quid refert? Alterque iam satur est. hic plus bibit. ille minus. Quid refert? Alterque non sicit. Dic pluribus annis vixit. hic paucioribus. nichil. interest. si tamen illi multi anni beatum fecerint quam hunc pauci. Ille quem tu minus beatum vocas. non est beatus. non potest nomen minus. Qui fortis est. sine timore est. qui sine timore est sine tristitia est. qui sine tristitia est beatus est. Huiusmodi hec interrogatio est. Adversus hanc sic respondere conatur falsam nos rem et controuersiosam pro confessa iudicare eum qui fortis est sine timore esse. Quid ergo inquit fortis imminetia mala non timebit?

Illud demeritis alienatior non fortis est. Ille vero inquit moderatissime ti-
 met. sed in totum extra metum non est. Qui hec dicunt rursus in die reuoluunt
 ut illis virtutum loco sint minora vitia. Nam qui timet quidem sed rarius et mi-
 nus non caret malitia. sed lentore vexat. Ad enim demeritum puto. qui mala im-
 minentia non extimescit. Aerum est quod dicitis. si mala sunt. sed si scit mala illa
 non esse. et vna tamen turpitudine malum indicat. debet secure pericula aspice-
 re. et alia timenda continere. Aut si stulti et amatis est mala non timere. quo
 quis prudentior est. hoc timebit magis. Et nobis inquit videtur. prebebit se pe-
 riculis. fortis minime. non timebit illa. sed vitabit. Cautio illius decet. timor
 non decet. Quid ergo inquit mortem. vincula. ignes. alia tela fortune non
 timebit? Non scit enim illa non esse mala sed videri. Quia ista humane vite for-
 midines putat. Describere captiuitatem. verbera cathenas. egestatem. et mem-
 brorum lacerationes. vel per morbum. vel per iniuriam. et quicquid aliud attule-
 ris inter lymphaticos metuentes numerat. Ista timidus timenda sunt. An
 id estimas malum ad quod aliquando nobis nostra sponte venturum est? Queris
 quod sit malum? Cedere his que mala vocantur. et illis libertatem suam dedere. pro
 qua cuncta patienda sunt. Perit libertas nisi illa continemus que nobis iugum
 imponit. Huius dubitaret quid veniret forti viro. si sciret quod esset fortitudo non
 est enim incosulta temeritas nec periculorum amor. nec formidabilium appetitio scien-
 tia est distinguenda. quod sit malum. et quod non sit. Diligentissima in tutela sui fortis-
 tudo est. Et eadem patientissima eorum quibus falsa species malorum est. Quid ergo si fer-
 rum intetatur ceruicibus viri fortis? si pars subinde alia atque alia suffodit? si vi-
 scera sua in sinu suo viderit? si ex intervallo quo magis tormeta setiat repetit
 et per afflicta viscera recedens dimittit sanguis nec timere. Istum tu dices nec
 dolere. Ille vero dolet. Sensum enim hominis nulla exiit virtus sed non timet inuul-
 sus ex alio dolores suos spectat. Queris quis tunc illi animus sit? qui egrum ami-
 cum adhortantibus. quod malum est nocet. quod nocet deteriore facit dolor et pau-
 peras deteriorem non faciunt. ergo mala non sunt. Falsum est inquit quod
 o. ii.

proponitis. non enim siquid nocet etiam deteriozem facit. Tempestas et pcella nocet gubernatori non tamē illū deteriozē facit. Quidā Stoici aduersus hec ita respondēt. Deteriozē fieri gubernatozem tēpestate ac pcella. qz nō possit id qd. pposuit efficere. nec tenere cursū suū deteriozem illū in arte sua nō fieri. in opere fieri. Quib⁹ Peripateticus. Ergo inq̄t et deteriozē sapientē faciet paupertas dolor et q̄cqd̄ aliud tale fuerit. Virtutē enī illi nō eripit. sed opa eius impedit. Hoc recte dicere. nisi dissimilis esset gubernatoris cōditio et sapiētis. Huic ergo ppositū est i vita agēda. nō utiqz qd̄ tētat efficere. sed oīa recte facere. Gubernatori ppositū est: utiqz nauis i portū pducere. Artes ministrare sūt p̄stare debēt qd̄ pmittūt. Sapiētia dñā rectrix qz est. Artes sentūt vīte. sapientia i perat. Ergo aliter respondendū iudico. Nec artē gubernatozis deteriozē vlla tēpestate fieri. nec ipsam administrationē artis gubernator tibi nō felicitatē p̄misit: sed vtilē operā: et nauis regendē scientiā. hoc eo magis apparet illi magis aliqua fortuita vīs obstetit. qui hoc potuit dicere. Neptune nūq̄ nauē hāc nisi rectā vīdebis arti satisfecit. tēpestat nō opus gubernatozis impedit sed successū. Quid ergo idē nō nocet? gubernatori ea res. que illū tenere portū vetat. q̄ conat⁹ eius irritos efficit. que aut refert illū. aut detinet et exarmat. Nō tanq̄ gubernatori sed tanq̄ nauigātī nocet. alioq̄n gubernatozis artē deo nō impedit vt offēdat. Et t̄āillo enī vt aiūt q̄libet gubernator ē. nauigio ista obsūt. non rectori eius qz rector ē: duas psonas habet gubernator. alterā cui⁹ oībus cōem qui eandē p̄cederūt nauē in qua ipse quoqz vector ē. Alterā propriā. qua gubernator est. Tēpestat tanq̄ vectori nocet. nō tanq̄ gubernatori. Deinde gubernatozis ars alienū bonum est ad eos quos vehit pertinet. Quomodo medici ars ad eos quos curat. Comune bonū est et eorum cum quibus viuit et propius ipsius. Itaqz gubernatori fortasse noceat cuius ministerium ab eo aliis p̄missum tēpestate impeditur. Sapiētī nō nocet a paupertate. non a dolore. non ab aliis tempestatibus vīte. Non enī phibent opa eius omīa

s; tñ ad alios p̄tinētia. Ipse sp̄ in actu ē. nō in effectu. Tūc maximus cū illi
 fortuna se oppo:ult: tūc ip̄i^o sapiētie negociū agit quā dixim^o r̄ alienū bonū
 esse r̄ suū. p̄reterea nec aliis q̄dē tūc p̄desse. p̄hibet. cū illi aliq̄ue necessita
 tes prem̄it. p̄op̄ paup̄tatē. p̄hibet docere quēat modū sit tractāda. R. p̄:
 At illud docet quō sic tractāda paup̄tas. p̄er totā vitā op̄ ei^o extēdit. Ita
 nulla fortuna nulla res act^o sapientis excludit. p̄d enī ipsū agit: quo agere
 alta. p̄hibet. Ad utroq; casus vite aptus est. bonoz̄ rector est maloz̄ victor.
 Sic in q̄ se exercuit. vt dicitur tam in seclōis q̄ i aduersis exhiberet nec ma
 teriam ei^o s; ipsā intueret. Ita q; nec paup̄tas illi: nec dolor. nec q̄cqd̄ aliud
 qd̄ ip̄tos auertit: r̄ p̄cipites agit. p̄hibet. Tu illū premi putas malis vititur.
 Nec ex eboze tantū p̄hibitas sciebat facere simulachra faciebat ex ere. si
 marmoz̄ illi. si adhuc illi vltorē materiam obtulisses fecisset q̄le ex illa fieri
 optimū posset. Sic sapiens virtutē si licebit in diuitiis explicabit. si min^o in
 paup̄tate. si poterit in patria. si min^o in exilio. si poterit integer: si min^o de
 bilis. quācūq; fortunā accepit aliqd̄ ex illa memorabile efficit. Tertii sunt
 domitores feraz̄ q̄ scissima etiā aialta r̄ ad occurssū expauētia hoīz̄ cogit
 pari sub iugū. Nec asp̄itate excussisse p̄tēt. vsq; in p̄uberniū mittgāt. Leo
 nibus man^o magister insertat osculā Tigrim su^o custos. Elephāre minim^o
 ethiops. iuber subsidere in genua. r̄ ābulare p̄ funem. Sic sapiēs artifex ex
 domādō mala. dolor. egestas. ignominia. carcer. exillū vbiq; honorēda. Cum
 adhuc peruenere mansueta sūt. Vale.

¶ Incipit liber tertiusdecimus. ¶ Epistola. lxxvi. Exemplo Scipio
 nis vtens balneoꝝ notat luxuriā subiciens de sationibus r̄ institutionib^o que
 dam oblectabilia senectuti.

In ipsa Scipionis africani villa facens. Nec tibi scribo. Tido
 ratis manibus eius. r̄ ara quam se pulchrum esse tantū viri su
 spicoꝝ aīam quidem eius in celum. ex quo erat rediisse per sua
 deo michi. non quia magnos exercitus duxit. Nos enim r̄ Cambyfes furio
 o. ill.

In: ac furore feliciter vsus, habuit. S; hoc egregiā et moderatonez, pleta
 tēqz, quā magis in illo admirabilē iudico. Cū reliquit patriā, quā cū defen-
 dit, aut Scipio rome deesse debebāt, aut roma libertati. Nichil inquit vo-
 lo derogare legibus, nichil institutis, equū inter oēs ciues ius sit. Atre si-
 ne me beneficio meo patriā. Causa tibi libertatis fuit. Tuus semip ero, et ar-
 gumētū ex eo si plus q̄ tibi expedit creuit Quid ni ego admirer hāc magni-
 tudinē animi, quā in exiliū voluntariū secessit, et ciuitatem exonerauit. Eo-
 enim perducta res erat vt aut libertas Scipioni, aut Scipio libertati fas-
 ceret iniuriam. Neutrū fas erat. Ita qz locū dedit legibus, et se Aternū res-
 cepit, tam suū exiliū. R. P. Imputatur q̄ Hāmbali, vidi villā structā lapide
 quadrato. Muz circūdatū, sūle, turres quoqz in ppugnaculū vi. levti inqz
 surrectas. Aternā edificata, ac virtutib; subditā, q̄ sufficere in vsū vel exer-
 citus posset. Balneolū angustū, tenebricosū ex cōsuetudine antiqua, malo-
 ribus nostris nō videbāt calidū nisi obscurū. Magna ergo me voluptas su-
 bitē cōtemplantem mores Scipionis ac nros. In hoc angulo ille carthagi-
 nis horroz, cui roma debet, q̄ tm̄ semel capta est. Abiebat corpus, labori-
 bus rusticis fessū. Exercebat enī opere se, terramqz vt mos fuit p̄cis ipse
 subiebat. Sub hoc illo recto tam sordido stetit. Hoc illū pauimentū tam
 vile sustinuit. At nūc quis est qui sic lauari sustineat. P̄p̄p̄ sibi videtur ac
 sordidus, nisi parietes magnis et preciosis orbibus refulserint, nisi alexan-
 drina marmora numidicis crustis distincta sūt, nisi filis vndiq; oposa, et in
 picture modum variata circū litto p̄texit, nisi vitro abscondit Camera, vñ
 thasius lapis quondā rap̄ in aliquo spectaculum templo, piscinas nostras
 circūdedit in quas multa seotlōe corpa examinata demittim;. Nisi aquā
 argētea ep̄toma fuderint. Et adhuc plebeas fistulas loquor. Quid cū ad
 balnea libertinoz peruenero? Quātū statuar, quātū columnar est? Nichil
 sustentium, s; in ornamentū, postar ipense causa, quātū aquar p gradus
 cū fragore labentiū. Eo delictarū puenim? vt nisi gēmas calcare nollimus,

In hoc balneo Scipionis minime sunt rime magis quàm fenestre muro lapideo exacte. vt sine iniuria munimentū lumē admitteret. At nunc blattaria vocant balnea. Si qua nō ita aptata sūt. vt totū diel solē. fenestris amplissimis recipiāt. nisi ⁊ lauant simul ⁊ colorant. nisi ex solio agros ac maria pspiciūt. Itaq; que p̄cursū ⁊ admirationē habuerāt cū dedicarent in antiquoz numez relictū. cū aliquid noni luxuria cōmēta est quo ipsa se obseruet. At olim ⁊ pauca erant balnea nec villo cultu exornata. Cur eni exornaret res quadratoza ⁊ i v̄sū nō in oblectamētū reptā. nō suffūdebat aqua nec recens semp̄ velut ex calido fonte currebat. nec referre credebant in q̄ plucida sordes deponerent. Sed dii boni q̄ luuat illa balnea intrare obscura ⁊ gregali tectorio inducta. q̄ scires Latonē tibi edibilem. aut Fabiū m̄ximū. aut ex cornelīs aliquē manu sua temperasse. Nam hoc quoq; nobilissimi edibiles fugebāt officio intrādi ea loca q̄ populū receptabāt. exigēdiq; mūditiā ⁊ vitilē ac salubzē tēpaturā. Nō hāc q̄ nup̄ iūta ē sitis icēdio Adeo qdē in pulctū in aliquo scelere seruū v̄sū lauari oporteat. Nichil michi viderē tam inesse ardeat balneū an caleat. Quāte nūc aliq̄s rusticitati dānat Scipionē q̄ nō i caldariū suū satis specularibus diem admiserat. q̄ nō in multa luce decoquebat ⁊ spectabat vt in balneo cōcoq̄ret. Quōz calamitosū nescit viuere nō saccata aqua lauabat ⁊ sepe turbida. Et cū plures retvehementi⁹ pene lutulēta nec multū ei⁹ iterat an sic lauaret. Veniebat ei vt sudorē illic ablueret nō vt vnguētū. Quas nūc quozūdā voces futuras credis nō iudeo Scipioni. Vere in exilio vixit q̄ sic lauabat. nā vt aiunt q̄ pulscos mozes vrbis tradiderunt brachia. ac crura quotdiē abluēbāt. q̄ sordes ope collegerāt. Letez toti nūditiā lauabāt. hoc loco dicet aliq̄s. michi liquet imōdissimos fuisse. Quis putas il los soluisse militā labore decebat virū postq̄ mūda balnea inuenta sūt spurcilioz sūt. descripturus infamē. ⁊ nimis notabilem delictis. Oratius flaccus. quid atq; pastillos rufus fillus olet Dares nūc ruffillū perinde esset ac si hircū oleret. Sogonti loco

Epistolatum

esset. Quē idem Oratius ruffillo opposuit pax est sumere vnguētū nisi bis
 die terqz renouē ne euanesca: in corpore. Quid q̄ idē hoc odore tanq̄ suo
 gloriānt? Hec si tibi nimitū tristia videbunt velle iputabis in qua didici ab
 Egialo dilligentissimo paterfamilie. Is enī hui⁹ agri nūc possessor est. Quis
 vetus arbutū posse trāfferri. hoc nobis senibus discere necessariū est. quo
 rū nemo nō oliuetū altez alteri ponit. Quid vidi hoc dico illū arborū trimū et
 quadrimū fastidiendi fruce⁹ autūno deponere te quoqz preget illa que tar
 davenit feris factura nepotib⁹ vmbriā. vt ait Virgili⁹ nosser. q̄ nō qd̄ verissi
 me. sed qui decētissime dicere aspexit. nec agricolas docere voluit. s; legen
 tes delectare. Nā vt oīa alia transeā. hoc qd̄ michi hodie necesse fuit depre
 hendere ascribam. Vere Fabis satio est tūc te quoqz medica putres accipi
 unt sulci. z millo ventū ānuā cura. Annuo tempore ista ponēda sūt. z an vtri
 usqz verna sit satio. hinc existimes licet Junii⁹ mēsis est quo tibi scribo. tam
 p̄liuus in Julii. Eodē die vidi fabā merentes. millū serentes. Ad oliuetū
 reuertar. qd̄ vbi duob⁹ modis dispositū. Magnaz arborū trūcos circūcissis
 ramis. z ad vñū redactis pedē cū rauto suo transulit āputatis radicib⁹. re
 licto tñ capite ipso. ex quo ille pependerant. hoc fimo tinctū in scrobē demī
 sit. Deinde terrā nō aggestit tñ. s; calcant z pressit. Hec q̄c̄ esse hac vt ait
 spissatione efficacī. videlicet frigus excludit z v̄tū. Min⁹ p̄tereā mouet. z
 ob hoc nascētes radices. p̄dere patē. ac solū apprehēdere quas necesse ē ce
 reas adhuc. z p̄cario herētes. Leuis quoqz reuellet agitatio. q̄paz aut valz
 arboris añq̄ obruat radix. Et oī ei macta. q̄ nudata ē. vt ait radices exēsit
 none. nō plures aut sup terram eminere debz trunc⁹ q̄ tres aut q̄tuoz pedes
 statū ei ab imo vestiet. nec magna pars quē admodū in oliuetis veterib⁹. ar
 da z retorta erit. Alter ponendi mod⁹ hic fuit. Ramos fortes. nec corticis
 duri quales esse nouellarum arborū solent. eodem genere deposuit. hi pau
 lo tardius surgunt. sed cum tanq̄ a planta processerint. nichil habent in se
 aut horridum. aut triste. Illud etiā m̄ v̄dī vitem ex arbusto suo ānosā trans

ferri hulus capitamenta quoq; si fieri potest colligenda sunt. deinde libes
rallus sternenda vitis. vt etiã ex corpore radicescat. Et vi di nō tantū mēse
Februario positas. sed et iam Martio exacto. tenent. et complexe sunt suas
vltimos. Omēs autē istas arbores. que vt ita dicā. grādīs copie sunt. ait a
qua adiunādas cisternina. q̄ si pdest haberem? pluuiā in nostra potestate
plura te docere non cogito. ne quemadmodum Egiptus me sibi aduersa
rium paruit. sic ego parem te michi. Vale

¶ Epistola. lxxxvii. Exēplo sui et Latonis ad fruga' itatē hortat anes
ctens cōtra p̄ripatericos disputationem de fortuitis que bona non sunt.
n. Ausragium ante q̄ nauē ascenderē feci. quomodo acciderit non
abicio: ne et hoc putes inter stoica parauora ponendū. quoz nul
lum esse falsū. nec tā mirabile q̄ p̄ima facie videt. cū volueris approbabo
Immo etiā si volueris. Interim hoc me iter do cult. q̄ multa haberem? su
peruacua. et q̄ facili iudicio possemus deponere. que si quādo necessitas ab
stulit. nō sentius ablata. Cū paucissimis seruis quos vnū capere vehiculus
potuit. sine vllis rebus: nisi que corpore nostro cōtinebātur. Ego et maxim
meus bidnū tā beatissimū agimus. Culcitra in terra iacet. ego in cultura
ex duabus pennis. altera stragulū. altera optolū facta est. De pradio ni
chil detrahi potuit: paratū fuit nō magna hora mī q̄ sine Laricis nuf q̄ si
ne pugillarib?. Ille si panē habeo: p̄ pulmētario sūt si nō p̄ pane Quotidie
michi annū nouū factū. quē ego faustū et felcē reddo. bonis. cogitationib?
et animi magnitudine. q̄ nū q̄ maior est. q̄ vbi aliena se posuit. et fecit sibi pa
cem nichil timendo. fecit sibi diuitias nichil cōcupiscēdo. Vehiculū in quo
positus sum rusticū est. Multe viuere se ambulādo testant. Nullo excalceat
non per estatem. vix me obtineo. vt hoc vehiculum nolim videri meū. Dus
rat adhuc peruersa recte verecundia. et quotiens i aliquem comitatum lau
tiorē incidimus inuitus erubescō. Quod argumentum est ista que probo
que laudo nondum habere certā fidem. et immobilē Qui sordido vehiculo

Epistolatum

erubescit: precioso gloriabilē. **M**artij adhuc profeci nondum audeo frugalitatem palam ferre: et nunc curo optiones viatorum contra totius generis hiantes optiones mittenda vox erat. Infantis. erratis stupetis ad supuacua. nemine estima et suo. cum ad patrimonium ventum est diligentissimi computatores. sic ratione potentis singulorum. quibus aut pecuniam credituri estis. aut beneficia. Nam hec quoque iam ex perascentis late possidet. sed multum debet. habet domum formosam. sed alieno numeris paratam familiam nemo cito speciosorum produxit sed nominibus non respondet Si creditor soluerit nihil illi supererit. Idem in reliquis quoque facere debetis. excutere quantum proprii quicquid habeat. diuitum illi putas. quae aurea suppellex etiam in via eius sequitur. quae in omnibus provinciis arat. quae magnus calendarij liber voluit. quae tantum suburbanis agris possidet. quantum inuidiose desertis Apulie possideret. Cum omnia dixeris pauper es. Quare? quae debet. Quantum inquit? Oia nisi forte iudices interesse. vtrius aliquid ab hoste an a fortuna mutuum sumpserit. Quid ad rem pertinent mule saginate vnus omnis coloris? Quid ista vehicula celata. Instrati ostro lapides pictis quoque tapetis? aurea pectoribus demissa monilia pendunt. Lecti auro fuluam mandunt sub detibus aurum. Ista nec meliorem facere possunt dum. nec mulam. **M**arcus Lato Censorius. quem tam necessarium. R. p. fuit nasci: quam Scipionem. Alter enim cum hostibus nostris bellum. alter cum moribus gessit. Cantarulo vehemens hyppopocri quidem impositis. ut secum talia portaret. Quae cupere illi nunc occurrere aliquem ex his trossulis in via diuitibus. cursores. et numidas et multum ante se pulueris agentem. hic sine dubio cultior comitatio quoque quam. **M**. Lato videre. Hic qui iter illos apparatus delictum cum maxime dubitat vtrum se ad gladium locet an ad cultrum? Quantum erat seculi decus imperatorum trium phalem Censorium et quod super omnia haec est. Latonem vno caballo esse contentum et in toto quidem partem enim sarcinae ab utroque latere dependentes occupabat. Ita non omnibus obest in annis. et a sturconibus. et tollutaris preferens illum vnicuique equum ab ipso. Latone defricum. Et ideo non futurum sine in ista materia

vllum nisi quem ipse michi fecero. Hic itaq; conticescā quantū ad ista que
 sine dubio talia diuinavit futura qualia nunc sūt qui primus appellavit im-
 pedimēta. nūc volo adhuc paucissimas interrogiones nostrorū tibi reddere
 ad virtutē pertinētes q̄ satisfacere beate vite cōtēdimus. Quod bonū est
 bonos facit. Nā et in arte musica q̄ bonū est. bonū facit musicū. fortuita bo-
 num nō faciūt. ergo nō sūt bona. Aduersus hec sic respōdet p̄teripaterici.
 Et quod primū p̄ponimus falsū esse dicant. Ab eo inquitur quod est bonū
 non utiq; sunt boni. In musica est aliq̄ bonuz tanq̄ tibia. aut chorde aut
 organum aliq̄ apratū ad vsuz canēdi nichil tamē horuz facit musicū. Hic
 respōdemus. Nō itelligitis quomodo posuerim⁹ q̄ bonū est in musica. Nō
 enī id dicim⁹ q̄ instruit musicū. sed q̄ facit. Tu ad supellectilē artis nō ar-
 tē venis. Siquid autē in ipsa arte musica bonuz est. id utiq; musicum faciet
 Etā nūc facere me his planius volo. Bonū i arte musica duob⁹ modis di-
 citur. Altero quo effect⁹ musici adiunat. Altero quo ars. ad effectū p̄tinēt
 instrumēta. tibia. et organa. et chorde ad artem ipsā nō p̄tinēt. Est enī artifex
 etiā sine istis. Ati forsītā nō pōt arte. hec non est utiq; duplex in hoīe. id enī
 bonū et hoīs et vite. q̄ p̄tēssimo cuiq; cōtingere ac turpissimo potest bonū
 nō est. Spes autē et lenoni. et laniste cōtingūt. ergo nō sūt bona. Falsū est i q̄
 aut q̄ p̄ponitis. Nā et in grāmatica. et in arte medēdi. aut gubernādī. huius
 millimō quibusq; videm⁹ bona cōtingere. s; iste artes nō sunt magnitudine
 animi p̄fesse nec cōiurgūt in altuz nec fortuita fastidit viri⁹ extollit hoīez
 et sup̄ chara mortalib⁹ collocat. nec ea que bona. nec q̄ ea mala vocant. Aut
 cupit nimis. aut expauescit. Lelidon vnus ex Leopatre nobilibus patri-
 montium grande possedit: nuper natalis tam improbe lingue quam impu-
 re in cuius ore femine purgabamur. et multorum heres fuit. et multos
 habuit heredes. Quid ergo vtrum illum pecunia impurum effectit: an ipse
 pecuniam inspurgauit: que sic in quosdam homines quomodo venas-
 rius in cloacham cadit. Virtus super ista consistit tuo cre censetur.

Epistolarum

Nichil ex istis quomodo libet incurrētibz bono iudicat. Medicina et gubernatio nō interdicit sibi ac suis admirationē talis rex. Qui nō est vir bonus pōt nichilominus medicus esse pōt. gubernator. pōt grāmatic⁹ tā mehercules eē qui cocus. Qui cōtingit habere rē nō quilibet. hūc nō quilibet dixeris. Qualia quisqz habet talis est. Fiscus tāti est. quātū habet. imo in accessionē eius venit qđ habet. Quis pleno sacculo vllū precium ponit nisi qđ pecunie in eo cōditē numerus efficit. Idē euenit magnoz dñis patrimonioz accessiones illoz. et appēdices sunt. Quare ergo sapiēs magnus est? quia magnū animū habet. Rex ē ergo qđ contēptissimo cuiqz cōtingit bonus nō esse. Ita qz indolētā nun qđ bonū dicā. Habet illā cicada. habet pulcx. ne quidē dēte et molestia vacare bonū ē. Quid ē octos⁹ verme? queris que res sapientē faciat? que deū? Res oportet illi diuinū aliquid celeste magnificū Non in oēs bonū cadit nec quilibet possessore patit. Alde et quid queqz ferat regio. quid queqz recuset. Hic segetes. illinc veniūt felicitus vine. Arbo rei fetus alibi atqz insussa virescunt. Gramina: nōne vides croceos vt mol⁹ odores. India mittit ebur. moles sua thura sabet. At calibes nudi ferrum Ista in regiones descripta sūt. vt necessarū esset mortalib⁹ iter ipsos commercii si laicē ali⁹ aliqd ab alio peteret. Sumū illū bonū habet. et ipm suū sedē. nā nō nascit vbi ebur. nec vbi ferrū. quis sit summi boni loc⁹ q̄ris? Animus. Hic nisi pur⁹ et sanct⁹ est. deū nō capit. bonū ex malo nō sit. diuitie fiūt sūt autē ex auaritia. Diuitie ergo nō sūt bone. Non est inquit. verum bonum. bonum ex malo non nasci. Ex sacrilegio enim et furto pecunia nascitur. Ita qz malum quidem est sacrilegium et furtum. Sed ideo quia plura mala facit qđ bona dat enim. Lucrum sed cum metu. sollicitudine tormētis et animi et corporis. quisquis hoc dicit necesse est recipiat sacrilegium sicut malum sit. quia multa mala facit: Ita bonum quoqz ex alia parte esse. quia aliquid boni facit. quo quid fieri portentuosius potest qđ sacrilegium furtū adulterium. Iter bona habere pro: sus persuasimus. qđ multi furto nō erubez

scūt q̄ multū adulterio gloriānt. Nā sacrilegia minuta puniunt. magna in
 triumphis ferunt. Adice nūc q̄ sacrilegiū si oīno bonū est ex aliqua pte etiā
 honestū erit. & recte factū vocabit̄. Nostra enī actio est q̄ nullū mortalī co
 gitatio recipit. Ergo bona ex malo nasci nō possūt. Nā sicut dicitis ob hoc
 vñū sacrilegiū malū est. q̄ multū mali affert. Si remisistis illi supplicia. si
 securitatē spōderitis ex toto bonum erit. Atqui maximū scelex supplicū
 in ip̄s est. Erras in qua si illa ad carnificē. aut carcerem differes statū pu
 niunt cū facta sūt imo dū fiunt. Nō nascit̄ itaqz ex bono malū. nō magis q̄
 ficus ex olea. ad semen nata respondent bona denegare nō possūt. quēad
 modū ex turpi honestū nō nascit̄. Ita nec ex malo quōdē bonū. Nā idē est ho
 nestū & bonū. Quidā ex nostris aduersus hoc sic respondent. Putemus pe
 cuniā bonū esse vnde cūqz sūptā. nō tñ ideo ex sacrilegio pecunia est. etiā si
 ex sacrilegio sumit̄. Hoc sic intellige. In eadē vna & aurū est. & vip̄a. si aurū
 ex vna susuleris. q̄ illic et vip̄a est. nō ideo in q̄ michi vna aurū dat. q̄
 vip̄a habet. s; aurū dat cū vip̄a habeat. Eodē mō ex sacrilegio lucrū fit.
 nō q̄ turpe & sceleratū est sacrilegiū. s; q̄ & lucrū habet. quēadmodū in illa
 vna vip̄a malū est nō aurū qd cū vip̄a facit. Sic in sacrilegio malū est sce
 lus. nō lucrū. Quibus opponit̄ dissimillima enī ei⁹ vtriusqz rei cōditio est. Il
 lic aurum possum sine vip̄a tollere. Illic lucrum sine sacrilegio facere non
 possum. Lucrum illud non est appositum scelerī; sed immixtum. quod dum
 cōsequi volumus. in multa mala incidim⁹. id bonum nō est. dum diuitias
 aut cōsequi volum⁹. in multa mala incidimus. ergo bonum non sunt diuitie
 Duas inquit significationes habet prepositio nostra. Anā dū diuitias cōse
 qui volumus in multa nos mala incidere. In multa autē mala incidimus et
 dū virtutē cōsequi volum⁹. Aliquis dū nauigat studii causa naufragiū fecit.
 aliquis captus est. Altera significatio talis est per qd in mala incidim⁹ bo
 num nō est. Huc ppositioni nō erit cōsequens per diuitias nos aut volup
 tes in mala incidere. Aut si per diuitias in multa mala incidim⁹. nō tantū

Epistolatum

bonū diuitiē nō sūt. sed malū sūt. eos autē tm̄ illas dicitis bonū nō esse p̄-
 terea inq̄t p̄ceditis diuitias habere aliqd̄ vsus inter cōmoda illas numera-
 tis. atq; eadē rōne incōmodū quidē erūt. per illas enim scōmoda multa no-
 bis eueniūt. His quidā hoc respondēt. Erratis qui incōmoda diuitiis ipus-
 tatis. Ille neminē ledūt. at sua nocet cuiq; stulticia aut aliena nequitia. sic
 quēadmodū gladius neminē occidit. et occidentis telū est. Nō ideo diuitie
 tibi nocent. si pp̄ diuitias tibi nocet. p̄sidiō? ut ego existimo melius.
 Qui ait diuitias esse causā maloz nō q; ipse faciūt aliquid. sed q; facturos
 irritāt. Alia est ei causa efficiēs. q̄ ptinus necesse est noceat. Alia p̄cedens
 hanc p̄cedentem causā diuitie h̄nt. inflant aios supbiā pariūt. inuidiā con-
 trahunt et vsq; eo mentē alienant. ut fama pecunie nos etiā nocitura dele-
 ctet. Bona autē oīa culpa carere decet. pura sūt. nō corrūpūt aios. non solici-
 tant. extollūt quidē et dilātāt. S; sine timore que bona sūt fiducia faciūt di-
 uitie audaciā. Que bona sūt magnitudinē auant dant. diuitie insolentiam
 Nichil autē aliud est insolentia q̄ spēs magnitudinis false. Istō mō inquit
 etiam malū sūt diuitie. Hec tm̄ bonū nō sūt. s; etiā ma.ū. essent malū si ipse
 nocerent. si ut dixi haberent efficientem causam. Hūc p̄cedentē habent. et
 quidem nō irritantem tm̄ aios. sed attrahentē. Spēm enī ostendit bonū ve-
 risimilē ac pleriq; credibilem. habet x̄i? quoq; p̄cedentē causā ad inuidiā.
 Multis enī pp̄ sapientiā. pp̄ iusticiā inuidet. Sed nec ex se hanc causam
 habet nec verisimem. Cōtra eiverisimio: illa spēs hoīm anim? obicit a x̄iute
 q̄ illos in amorē et admirationē vocet. p̄sidiō? sic interrogādū ait. Que
 neq; magnitudinē aīo dant nec fiduciā: nec securitatē: nō sūt bona. Diuitie
 autē et bonavalitudo: et sicut his. nichil hoz faciūt: ergo nō sūt bona. hāc iter
 rogationē magis etiā nūc hoc mō intendit. Que neq; magnitudinem aīo
 dant. nec fiduciā nec securitatē. Cōtra autē insolentiā. timorē. arrogantiam
 creat mala sūt. A fortuitis autē in hoc ipellimur. ergo nō sūt bona. Hac inq̄t
 rōne nec cōmoda qdē ista erūt. Alia est cōmodoz p̄ditio. alia bonoz. Com

modū est qđ plus vsus habet qđ molestie. bonū sincerū esse debet. et ab omni parte innoxū. Nō est id bonū qđ plus pdest: s; qđ tm̄ pdest. p̄terea cōmodū et ad aiāla p̄tinet. et ad imp̄fectos hoies: et ad stultos. Itaq; pōt esse eis incōmodū mixtū. s; cōmodū dicit a maiore sui pte estimatū. bonū ad vnum sapientē p̄tinet. intulātū esse oportet bonū aim habere. vnus tibi nod⁹ sed herculaneus restat. Ex malis bonū non fit. Ex mutis paup̄tatibus diuitie fiūt. ergo diuitie bonū nō sūt. h̄c interrogaōnē nostrī nō agnoscut p̄des r̄parectici et fingunt illā et solūt. Est autē p̄dossidonius. Hoc s̄ophisima per oēs dialecticorū scolas factatū. sic ab Antipatro refelli. p̄aup̄tas non per possessionē dicit sed p̄ detractionē velut antiq̄ dixerūt orbatōnē. Greec

dicit: nō qđ habeat dicta: sed qđ nō habeat. Itaq; ex multis manibus nichil impleri pōt. Diuitias multe res faciunt. nō multe inopie. Aliter inquit qđ debes paup̄tatē intelligis. p̄aup̄tas est enī nō qđ pauca possidet. sed qđ multa nō possidet. Ita nō ab eo dicit qđ habet. sed ab eo qđ ei deest. Qđ volo expr̄mere facili⁹ si latinū v̄bū ess; quo Arnynapicia significare h̄c paup̄tati antipater assignat. Ego nō video qđ aliud sit paup̄tas quā parua possessio. De isto videbim⁹. si quī valde vacabit. que sit diuitiarū. que paup̄tatis substātia. Sed tūc quoq; p̄siderabim⁹. nunqđ satius sit paup̄tatem p̄mūlcere diuitiis. demere sup̄cillū. qđ litigare de v̄bis. quasi tam de rebus iudicatū sit. p̄utem⁹ nos ad cōrentionē vocatos. Lex de abolenbis diuitiis fert. Nōis infrogationib⁹ suasuri. aut dissuasuri sum⁹. his effecturi vt p̄o. R. paup̄tatē fundamentū et causam imperi sui requirat ac laudet. diuitias autē suas timeat. vt cogitet se apud victos has repperisse h̄ic ābitū et largitiones. et tumultus in vr̄bem factissimā. et tempatissimam irruisse. nisi inxuriose ostentari gentium spolia. Quod vnus populus eripuit omnibus facillius ab omnibus vnt̄ eripi posse. Hanc satius est suadere et expugnare affectus non circūscribere. Si possumus fortius loquamur. si minus apertius. Vale.

Epistolatum

¶ Epistola. lxxxviii. De artibus liberalibus. vbi docet de eis singulis quæadmodū ad virtutem non perducant. sed preparant.

¶ Liberalibus studiis quid sentiam scire desideras. Nullum suspicito. nullum in bonis numero quod ad es exit. meritoria artificia sunt hæcenus vtilia si preparent ingentium. non detineant. Tãdiu enim in istis immozandum est. quãdiu nichil animus agere maius potest. Rudimenta sunt nostra non opera. Quare liberalia studia dicta sunt vides. quia hominẽ libero digna sunt. Ceterorum vnum studium vere liberale est. quod liberum facit hoc est sapientie. sublime. forte. magnanimũ. Cetera pusilla et puerilia sunt. An tu quicquid in istis credis esse boni. quorum professores turpissimos omnium ac flagitiosissimos cernis. Non discere debemus ista. sed dediscere. Quidam illud de liberalibus studiis querendum iudicauerunt. an vtrum bonum facerent. sed nec permittunt quidem. nec huius rei scientiam affectant. Grammaticus circa curam sermonis versatur. et si latius euagari vult circa historias tam vt longissime fines suos proferat circa carmina. Quid horum ad virtutem via sternit? Syllabarum enarratio et verborum diligentia. et fabularum memoria. et versusum lex. ac modificatio. Quid ex his metum demit. cupiditate eximit. libidinem refrenat? Ad Geometriam transeamus et ad musicam. Nichil apud illas iuuenes quod vetet timere. vetet cupere. quisquis hæc ignorat. alia frustra scit. Videndum vtrum doceant isti virtutem an non. si non docent. nec tradunt quidem. si docent philosophi sunt. His scire quod non ad docendas virtutem conseruerint? Aspice quod dissimilia inter se omnia studia sunt: atque similitudo esset idem docentium. nisi forte tibi Homerum philosophum fuisse persuadent. cum his ipsis quibus colligunt negent. Nam modo stoicum illi faciunt: virtutem solam probantem. et voluptates refugientem. et ab honestate immortalitas quidem precio recedentem. modo Epicureum laudant in statum quiete ciuitatis. vt inter conuiuia. cantusque vitam exigentis. modo peripateticum. bonorum tria genera inducentem. modo academicum omnia

incerta dicentem. Apparet nichil horum esse in illo. quia omnia sunt. Ista
 enim inter se dissident. Demus illis. Homerum fuisse philosophum. nepe sapiens
 factus antequam vlla carmina cognosceret. Ergo illa discamus. que Homerum
 fecere sapientem. hoc quidem me querere verum. etate fuerit maior Homerus an
 Idestodus non magis ad rem pertinet quam scire an minor. Decuba fuerit. quam Des
 lena qui tam male tulerit etate. Quid inquam annos Hectoris et Achillis inquire
 re. ad rem estimas pertinere? queris ubi errauerit Ulysses potius quam efficias
 ne nos semper erremus. Homo vacat audire vtrum inter Italiam et Siciliam tactus
 sit an extra notum nobis orbem. Neque enim potuit in tam angusto mari pati tam lon
 gos errores. tempestates. nos animi quotidie iactant. et nequicia in omnia Ulyssis
 mala impellit. Homo deest forma que sollicitet oculos. non hostis. hinc monstra ef
 fera: et humano cruore gaudet. hinc insidiose blandimenta aurium. hinc nau
 fragia. et tot varietates malorum. Hoc me doce quomodo patriam amem. quomodo
 modo vxorem. quomodo patrem. quomodo ad hec tam honesta vel naufragum na
 utgem. Quid inquiris an Penelope impudica fuerit An verba seculo suo de
 berit An Ulysses illum esse. quem videbat antequam sciret suspicata sit. Doce me
 quid sit pudicitia et quantum in ea bonum. in corpore in animo positum sit. Ad mus
 sicam traheo. Doces me quomodo iter se acute et voces graues consonet quo
 modo nernorum dispari reddentium sonum fiat concordia. Fac potius quomodo
 animus secum meus consonet. ne consilia mea discrepent monstras michi qui sint
 modi flebiles. Monstra potius quomodo iter aduersam non emittam flebile vo
 cem. metiri me. Geometria docet latitudinia potius quam doceat quomodo me
 tiar quantum homini satis sit. Numerare docet me Arithmetica. et auaritie
 accommodat digitos potius quam doceat nichil ad rem pertinere istas computa
 tiones. Non esse feliciorum culus patrimonii tabularius laxat. immo quam sup
 uacua possideat. qui infelicissimus est futurus si quantum habeat per se co
 putare cogitur. Quid michi prodest scire agellum in partes diuidere. si ne
 scio cum fratre diuidere? Quid prodest colligere subtiliter pedes iugeri. et

comprehendere etiam si quid decem pedā effugit: si tristitiam me facit vicinus potens: et aliquid ex meo abradens. Doces quomodo nichil perbā ex finibus meis. At ego discere volo quomodo totos hylaris amittā. Pater no agro: et auito in quit expello. Quid ante anū tuū quis agrū istū tenuit? cuius nō dico hoīs sed populi fuerit expedire nō potes. Nō dñs istū sed colonus irasti. Cuius colonus es? si bene tecū agit heredis. Regāt iuriconsultū quicquid publicū vsucapi. Publicū est et quidē generis humani. Degregiam artē scis rotūda metiri. In quadratū redigis: quācūq; accepis formā. In terualla syderū dicis. nichil ē quod in mēsurā tuā nō cadat. si artifex es metire hoīs anīmū. Dic quod magnus sit quod pusillus sit. Scis quod recta sit linea. quod tibi p̄dest: si quod i vita rectū sit ignoras. venio nūc ad illū qui celestium notitia gloriatur. Frigida Saturni sese quo stella receptet Quos ignis celi Tylleni? erret in orbis. Hoc scire quod p̄derit. ut sollicitus sim: cū Saturnus et Mars ex prario stabūt: aut cū Mercurius vesperinū faciet occasū vidēte saturno: potius quod hoc discā vbi cūq; ista sūt p̄picia eē. nec posse mutari. Agit illa cōtinuus ordo fatoy: et imutabilis cursus p̄ statuas vices remeāt. et effectus rex olim aut mouēt aut notāt. Sed siue quicquid euenit faciūt quod imutabilis rei notitia p̄ficiet. siue significāt quod refert. p̄uidere quod effugere non possis? scias. ista aut nescias. fiet. Si vero solēt ad rapidū stellāq; sequētes ordine p̄spiciat: nūc quod te crastina fallit hora: nec insidiis noctis capere serene. Satis a b̄ūdeq; pulsum ē. ut ab insidiis turus esse. Nūc quod me crastina nō fallit hora fallit enī quod nesciētū euenit. Ego quod futurū sit nescio. quod fieri possit scio. Ex hoc nichil despabo. totū expecto. si quod remittitē boui cōsulo. Fallit me hora si p̄cit. sed ne siquid ē fallit. Nūc quāmodū si scio oīa accidere posse. sic scio et non vtiq; casura. vtiq; secūda expecto. malis patus sū. feras me necesse ē nō p̄p̄scriptionē euntē. Nō enī adducor ut in numery liberaliū artū pictores rescipiā. non magis quod statuarios. aut marmozarios. aut ceteros luxurie in inē fros. eque lucratores et totā oleo ac luto cōstantē sciētā expello ex his suis

diis liberalibus. Aut et vnguetarios receptā et coquos. et ceteris voluptati-
 bus nostris igenia accommodātes sua. Quid enī oro te liberale habēt isti i e-
 luni vomitōres. quoz corpora in sagina animi i macie et veterno sūt an libe-
 rale studiū istud eē iunētūi nostre credim⁹. q̄ maiores nostri rectā exercue-
 rūt hastilla lacere sūdē to: q̄re. equū agitare. arma tractare Nichil liberos
 suos docebāt. qd̄ discēdū esse facētib⁹. sed nec he nec ille docēt. alūne vir-
 tutē. Quid enī pdest equū regere. et cursū ei⁹ freno tēperare. affectib⁹ autē
 effrenatissimis abstrahi. Quid enī pdest multos vicere luctatiōe vel cestu
 ab iracūdia vici. Quid ergo? Nichil nobis liberalia conferunt studia. ad
 alia multū. ad virtutē nichil. Nā et he viles ex p̄fesso artes que manu cons-
 stant ad istrumēta vite plurimū cōferūt. tū ad virtutē nō ptinēt. Quare er-
 go liberabilib⁹ studiis filios erudim⁹? nō qz virtutē dare possint. sed qz ani-
 mū ad accipiēdā virtutē p̄parēt. quēadmodū prima illa vt aīt quī vocabant
 litteratura p̄ quā pueris elemēta tradunt. nō docet liberales artes sed mox
 p̄cipiēdis locū parat. Sic liberales artes nō pducūt animū ad virtutē s; ex-
 pediūt. Quatuor enī eē artū genera p̄posidoni⁹ ait: sūt vulgares et sordid-
 e. sūt ludice. sūt pueriles. sūt liberales. Vulgares sūt opificū. q̄ manu cō-
 stant. et ad istruēdā vite occupate sūt in quib⁹ nulla decoris. nulla honesti si-
 mulatio ē. Ludice sūt que ad voluptatē aurū atq; oculoꝝ tendūt. hīs an-
 numeres licet machinatores q̄ pegmata p̄ se surgētia excogitāt. et tabula-
 ra tacite in sublime crescētia. et alias ex inopinatis varietates. aut dehisce-
 ntibus que coherebāt. aut hīs que distabant sua sponte coeuntibus. aut hīs
 que eminebant paulatim in se residētibus. hīs imperitoꝝ feriunt oculi. oīa
 subita. quia causas non nouere. mirantū. Pueriles sunt et aliquid habens
 tes liberalibus simile he artes quas greci nostri. has
 liberales vocant. Sole autem liberales sunt immo vt dicam verius libere
 quibus cure virtus est. Quemadmodum inquit est aliqua pars philosophie
 naturalis aliqua moralis aliq̄ rōnalis Sic et hec quoq; liberaliū artū turba
 p. 1.

Epistolarum

locum sibi in philosophia vendicat cum ventus est ad naturales questiones
 Geometrie testimonio statuitur. Ergo quam adiuvat pars eius est. Multa ad
 iuuant nos. nec ideo partes nostre sunt. imo si esset et partes non adiuarerent. Libus
 adiutorium corporis est. non tamen pars est. Aliquid nobis prestat Geometrie mini-
 sterium. Sic philosophie necessaria est. quomodo ipsi faber. Sed nec hic Geo-
 metrie pars est. nec illa philosophie. Preterea utraque fines suos habet. Sa-
 piens autem causas naturalium. et querit et nouit. quorum numeros mensurasque
 Geometer persequitur et supputat qua ratione consentiant celestia. que illis sit vis. que
 ue natura. Sapiens scit cursus et recursus. et quasdam observationes: per quas
 descendunt. et alleuant. ac specie iter dum stantium prebent. cum celestibus stare non li-
 ceat. Colligit Mathematica. que causa in speculo imagines exprimat. Scies
 sapiens. illud tibi. Geometer potest dicere. quantum abesse debeat corpus ad ima-
 gine. et qualis forma speculi quales imagines reddat. Magnam esse solent phi-
 losophus probabit. quantum sit Mathematicus. qui visu quodam et exercitatio-
 ne preceat. Sed ut preceat in petra dum illi quedam sunt principia. Non est autem ars
 sui iuris cui precarium fundamentum est. Philosophia nihil ab alio petit. totum
 opus a solo excitat. Mathematica. ut ita dicam superficialis est. in alieno edi-
 ficat. accipit prima. quorum beneficio ad vltiora perueniat. si per se ire ad vix
 Si totius mundi naturam posset comprehendere dicere multum collaturam mentibus
 nostris. que tractatu celestium crescunt. trahuntque aliquid ex alio. Una re consuma-
 tur animus scientia bonorum ac malorum inmutabilium. que solis philosophie competit
 Nichil autem vlla ars alta de bonis ac malis querit. Singulas habet circuli
 re virtutes. Fortitudo preteritrix timidorum est. Terribilia. et sub iugum libertatem
 nostram mittentia despiciunt. puocat. fragit. Nichil ergo hanc liberalia studia cor-
 roborant. Fides sanctissimum humani pectoris bonum est. Nichil necessitate ad
 fallendum cogit. nullo corrumpit premio. Are inquit cede occide non perdam
 Sed quo magis secreta quereret dolor. Nec illa altius condet. nunquid
 liberalia studia hos animos facere possunt. Temperantia voluptatibus linguat

alias obit atq; abigit. alias dispensat ⁊ ad sanū modum rebigit. Nec vnq̄
ad illas ppter ipsas venit: scit optimū esse modū cupitorū: nō quantū vells
sed quantū debeas sumere. Humanitas vetat superbū esse aduersus socios
Aetat auarū verbis. reb⁹ affectib⁹: cōmunē se factū: q; oibus prestat. Nullū
alienū malū putat. bonū autē suū. Ideo maxime qđ alicui bono futurum est
amat. Nūquid liberalia studia hos mores precipiūt: Nō magis q̄ simplici
ratē. q̄ modestiā. ac moderatiōē. nō magis q̄ frugaliatē. ac parsimoniaz
nō magis q̄ clementiā que alieno sanguini tāq̄ suo parci. ⁊ scit hōi nō esse
hoīe. p̄dige vtendū cū vicatis inq̄t sine liberalib⁹ studiis ad virtutē nō p̄
ueniri. quēadmodum negatis illa nichil cōferre virtuti. qz nec sine cibo ad
virtutē pueniē. cibus tamē ad virtutē nō p̄tinet. Ligna nauī nichil cōferūt
quāuis nō fiat nauis nisi ex lignis. Nō est in q̄ cur aliqd putes eius adiuto
rio fieri. sine quo nō pōt fieri. Potest quidē etiā illud dici. sine liberalibus
studis veniri ad sapientiā. Quāuis enim virtus discēda sit. tamē nō p̄ hec
disci. Quid est autē quare existimē non futurū esse sapientē eū qui litteras
nescit. cū sapientia nō sit in litteris Res tradit nō vba. Et nescio an certior
memoria sit que nullū extra se subsidiū habet. Magna ⁊ speciosa res est sa
pientia. Vacuo illi loco opus est. De diuinis humanisq; simul discendū est
De p̄teritis. de futuris. de caducis. de eternis. de tēpore. De quo vno vide
q̄ multa querant. Prīmū an ipsū sit aliqd. Desnde an aliqd ante tēpus sit
an sine tēpore. cū mūdo cepit. An etiā ante mūdi. qz fuerit aliqd. fuerit ⁊ tē
pus. Innumerabiles q̄stiones sūt de aīo tm̄. An sit. qualis sit. qñ esse incipiat
q̄ diu sit. an aliū de alio trāseat. ⁊ domicilia mutet. ad alias aīalium formas
aliasq; cōiect⁹. An nō āplius q̄ semel seruiat. ⁊ emiss⁹ vageē i toto. Utrum
corp⁹ sit. an nō sit. Quid sit factur⁹. cū p nos aliqd facere desierit. quō liber
tate sua vsurus. cum ex hac effugerit cauea. An oblitiscat priorū. ⁊ illic nos
se incipiat. An de corpore abductus in sublimē secessit. Quancunq; partes
rerum humanarum diuinarumq; comprehenderit ingenti copia querens
p. lll.

dorum ac discendorum fatigaberis. Nec tam multa tam magna, ut habere
 possint liberū hospitium. supuacua ex aīo tollenda sunt. Nō dabit se in has
 angustias virtus: latius spatium. res magna desiderat. Expellant oīa totum
 pectus illi vacet. At enī delectat artium notitia multarū. Tantū itaq; ex il-
 lis retineamus. quantū necessarium sit. An tu existimas reprehendendū qui
 supuacua vībus cōparat. Et preclosarū rerū pompā in domo explicat. Nō
 putas eum qui occupatus est in supuacua litterarum supellectile plus scire
 velle q̄ satis sit. Intēprantē genus est. Quid q̄ ista liberaliū artium cōse-
 cratio. molestos: verbosos: intēpestuos. sibi placentes facit. Et ideo nō dis-
 scentes necessaria. q̄ supuacua didicerūt. Quatuor milia librorū Didym⁹
 grammaticus scripsit. Miserere. Si tam multa supuacua legisset. In his li-
 bris de patria Homeri querit. In his de Enee matre vera. In his libidino-
 sior: Anacreo, an ebriofior vixerit. In his an Sappho pudica fuerit. Et alia
 que erant dediscēda si scires. Nunc: et longā esse vitam nega. Sed ad no-
 stros quoq; cū pueneris. ostendā multa securibus recidēda. magno ipēdō
 tēporū. magna alienarū aurū molestia. Laudatio hec cōstat. O hominem
 litteratū. Simus hoc circulo rusticoze contēti. O virū bonū. ita ne est? An-
 nales euoluam oīm gentiū. et quis primū carmina scripserit querā. Quan-
 tum tēporis inter Orpheā interfit et Homeri. Cū fastos nō habeā cōputa-
 bo: et Aristarchi ineptias. Quib⁹ aliena carmina cōpinxit recognoscā. Et
 etatē in syllabis cōterā. Ita ne in Scometrie puluere he rebo. Adeo michi
 p̄ceptū illud salutare excidit. tpi p̄ce: hec sciā et qd̄ ignorē. Quid Apio grā-
 maticus. qui sub Caio Cesare tota circular⁹ est gre cīa: et in nomē Homeri
 ab oībus ciuitatib⁹ adoptat⁹. Aiebat Homeriū vtraq; materia cōsumata. et
 Odysea. et Iliade vnū principis adiecit operi suo. quo belli Troianū cō-
 plexus est. Hui⁹ rei argumentū afferebat q̄ duas litteras i primo versu po-
 suisset ex industria librorū suoz numerum cōtinētes. Talia sciat oportet. qui
 vult multa scire. nō cogitare. quantū t̄pis tibi afferat mala valitudo: quā

zum occupatio publica, quantum occupatio priuata: quantum occupatio quoti-
 diana: quantum summu. Metire etate tua, tam multa non capit. De liberalibus
 studiis loquor. Philosophi quantum habent supuacui, quantum ab usu rece-
 dentis. Ipsi quoque ad syllabarum distinctiones, et coniunctionum ac propositionum
 proprietates descenderunt et inuidere grammaticis, inuidere Geometris quicquid
 in illorum artibus supuacuum erat, transulere in suam. Sic effectum est ut diligen-
 tius loqui scirent quam viuere. Audi quantum mali faciat nimia subtilitas, et quam in-
 festa veritati sit Pythagoras ait de omni re in utraque parte disputari posse ex
 equo, et de hac ipsa, an omnis res in utraque parte disputabilis sit. Mausiphanes ait
 ex his que videntur esse nichil magis esse quam non esse. Parmenides ait ex his que vi-
 dentur nichil esse ab vniuerso, Zenon Heleates omnia negocia de negotio adiecit
 ait nichil esse. Circa eadem fere Pyrrhoni versantur Megarici: et Cretici, et
 academici qui nouam induxerunt scientiam: nichil scire. Hec omnia in illud supuacuum
 studiorum liberalium gregem conitce. Illi michi non profuturam scientiam tradunt. Hi
 spe omnia scientie eripiunt. Satius est supuacua scire quam nichil. Illi non profuerunt lu-
 me, per quod actus dirigat ad verum. Hi oculos michi effodiunt. Si pytha-
 gore credo, nichil in rerum natura est nisi dubium Si Mausiphani hoc vnum cer-
 tum est: nichil esse certi. Si Parmenidi, nichil est preter vnum. Si Zenoni
 ne vnum quidem. Quid ergo nos sumus? Quid ista que nos circumstant
 aiunt sustinent? Tota rerum natura umbra est, aut inanis aut fallax. Non
 facile dixerim, vtrum magis irascar illis, qui nos nichil scire voluerunt an
 illis qui ne hoc quidem nobis reliquerunt nichil scire. Vale.

Incipit liber decimus quartus ¶ Epistola. lxxxix. De utilitate dis-
 iunctis philosophie. De differentia inter sapientiam et philosophiam, et con-
 testatione vtriusque. Et de philosophie partibus.

Em villem desideras: et ad sapientiam properanti utique necessa-
 ria diuisi philosophiam, et ingens corpus eius in membra disponi.
 Facillime enim per partes in cognitionem totius adducimur. Latina que
 p. llii

admodum vniuersa mundi facies in conspectu venit. Ita philosophia tota nobis possit occurrere simillimū mundo spectaculum. ¶ Profecto enī omnes mortales in admirationē sui raperet. relictis his que nunc magna. magnorum ignorātia credimus. Sed q̄ cōringere hoc nō potest. et sic a nobis aspicienda quē admodū mūdī secreta cernunt. sapiētis quidē anim⁹ totā molē eius amplectit. nec minus illā velociter obit q̄ celū acies nostra. ¶ Nobis autem q̄bus prumpēda caligo est. et quorū visus in p̄ximo deficit. singula que q̄ ostēdi facill⁹ possūt vniuersi nōdū capacib⁹. Faciā ergo q̄d exigit et philosophiā in p̄tes nō i frustra diuidā. ¶ Quidi enī illā. nō cōcidi vile ē. Hā cōprehēdere quē admodū maxima i minima difficile ē. Describē i trib⁹ populis. in cētūriones exercit⁹. Quicq̄ in maius creuit fac. li⁹ agnosci. si discessit i p̄tes quas vt dixi insuperabiles eē et puas nō oportet. ¶ Idē enī vitii habetur nimia q̄d mala diuisio. Simile cōfuso ē quicq̄d vsq̄ i puluere sectum est. ¶ Prīmū itaq̄ sicut videt tibi. dicā iter sapiētā et philosophiā q̄d iterūt. ¶ Sapiētia p̄fectū bonū est mētis humane. ¶ Philosophia sapiētie amor est et affectatio. hec ostēdit quo illa puenit. ¶ Philosophia vnde dicta sit apparet ipso enī noīe fatef. ¶ Quisdam enī sapiētā ita finxerūt. vt dicerēt eā diuinorum et humanorū scientiā. ¶ Quidā ita. Sapiētia est nosse diuina et humana et horū causas. ¶ Supuacua michi videt hec adiecto. q̄ cause diuinorū humanorūq̄ partes sunt. ¶ Philosophiam quoq̄ fuerunt qui aliter atq̄ aliter diffinirent. Alii studium illam virtutis esse dixerunt. Alii studium corrigēde mentis. ¶ Aquibusdam dicta est appetitio recte rationis. ¶ Illud quasi constet. aliquid inter philosophiam et sapiētiam interesse. ¶ Neq̄ enī fieri potest vt idem si quod affectatur et quod affectat. quomodo multum inter auritiam et pecuniam interest. cum illa cupiat. hec concupiscatur sic inter philosophiam et sapiētiam. hec enim illius effectus et premium est. ¶ Illa venit ad hanc itur. Sapiētia est quam greci

vtunt. Quod et togate tibi antique probabunt. et inscriptus. Possent monumento titulus. Hospes resiste. et philosophiam Possent lege. Quidam ex nostris quantum philosophia studium virtutis esset. et hec peteret. illa peteret. tamen non putauerunt illas distrahi posse. Nam nec philosophia sine virtute est. nec sine philosophia virtus est. Philosophia studium virtutis est. sed per ipsam virtutem. Nec iustus homo esse sine studio sui potest. Nec virtus studium sine ipsa. Non enim quemadmodum in his qui aliquid ex distante loco ferire conantur alibi est qui petat. alibi quod perit. Nec quemadmodum itinera que ad vrbes perducunt extra ipsam sunt. sed ad virtutem veniunt per ipsam. Coherent ergo inter se philosophia virtutisque. Philosophie tres partes esse dixerunt et maxime et plurimum auctores. Moralem. naturalem. et Rationalem. prima componit animum. Secunda rerum naturam scrutatur. Tertia proprietates rerum exigit. et structuram et argumentationes ne per vero falsa surrepant. Letex inuenti sunt et qui in pauciora philosophia. et qui in plura didicerunt. Quidam ex Peripateticis qui partem adiecerunt. civilem. Quia quamdam propriam exercitationem desideret. et circa aliam materiam occupata sit. Quidam adiecerunt his partem quam economicam vocant administrande rei familiaris scientias. Quidam et de generibus vite locum separauerunt. nichil autem horum in illa parte morali reperit. Epicurei duas partes philosophie putauerunt esse. naturalem atque moralem. rationalem remouerunt. Deinde cum ipsis rebus cogere ambigua discernere. falsa sub specie veri latentia coarguere. Ipsi quoque locum quem de iudicio et regula appellat. alio nomine rationalem induxerunt. Sed eam accessionem esse naturalis partis existimant. Lyrenatici naturalia cum rationalibus iustulerunt. et protulerunt moralibus. Sed hi quoque que remouet aliter inducunt. In quinque enim partes moralia diuidunt. ut vna sit de fugiendis et expetendis. Altera de affectibus. Tertia de actionibus. Quarta de causis. quinta de argumentis. Cause rerum ex naturali parte sunt. argumenta ex rationali. Aristonchius non tamen superuacuas esse dixit naturale et rationalem. sed etiam contrarias. Moralem quoque quam solam reliquit circumscribit.

Nam eū locū qui monitiones p̄tinet sustulit. ⁊ pedagogi esse dixit. nō phi-
 losophi. tāq̄ quicq̄ aliud sit sapiēs. q̄ humani generis pedagogus. Ergo
 cū tripartita sit philosophia. moralē ei⁹ partē p̄imū incipiamus disponere.
 Quā in tria rursus diuidi placuit. vt prima esset inspectio suum cuiq; distri-
 buens. ⁊ estimās quāto quidq; dignū sit: maxime vtilis. Quid enī est tā ne-
 cessariū. q̄ p̄cia reb⁹ iponere. Scda de actionib⁹. Tertia de impetu. P̄-
 mū enī est. vt quātū q̄dq; sit iudices. Scdm̄ vt impetū ad illa capias ordi-
 natū temperatūq;. Tertius vt inter impetū tuū. actionēq; cōuentas. vt in oī-
 bus istis tibi ipsi cōsentias. Quicq̄d ex his tribus defuerit turbat ⁊ cetera
 Quid enī p̄dest tutus estimata habere oīa: si sis ipetu nimius? Quid pro-
 dest ipet⁹ rep̄sisse. ⁊ habere cupiditates in tua potestate. si in ipsa rex actio-
 ne tēpora ignores. Nec scias qm̄ quidq;. ⁊ vbi. ⁊ quēadmodum agi debeat.
 Aliud est ei dignitates ⁊ p̄cia rex nosse. Aliud articulos. Aliud ipetus re-
 frenare. ⁊ ad agenda ire. nō ruere. Tunc ergovita sibi cōcoris est. vbi actio
 nō desituit impetū. Impet⁹ ex dignitate rei cuiusq; concipit. Proinde re-
 missus acriorq;. put illa digna est peti. Naturalis ps philosophie in duas
 sc̄ndit. Corpalia ⁊ incorpalia. Utraq; diuidunt in suos. vt ita dicā gradus.
 Corp⁹ loc⁹ in hos p̄imū in ea que faciūt. ⁊ que ex his gignunt. Signunt
 aut elementa. Ip̄e elementis loc⁹. vt qdā putāt simplex est. vt quidā in ma-
 teriā ⁊ causā oīa mouentē. ⁊ elementa diuidit. Superst vt rōnalem ptē philo-
 sophie diuidam⁹. Dis orō. aut p̄tinua est. aut iter respondētē ⁊ interrogātē
 diffusa. Hāc Analecticā. illā Topicā placuit vocari. Nec verba curat. ⁊ sen-
 sus ⁊ ordinē. Analectica in duas ptes diuidit. In Xba. ⁊ significaciones. s.
 in res que dicūtur vocabula. quib⁹ dicūt. In gēs deinde sequit vtriusq; diui-
 sio. Itaq; in eo loco finē faciām. ⁊ sūma sequar fastigia rex. Alioquin si vo-
 luero facere partū ptes. questionū liber fiet. Nec Lucili viroꝝ optime quo-
 min⁹ legas nō deterreo dūmō quicq̄d legeris. ad mores statim referas il-
 los cōpescce. marcentia in te excita. soluta cōstringe. cōtumacia doma. cupi

ditates tuas publicasq; quāru potes vera. ⁊ istis dicentib⁹ quousq; eadem
 respōde. Ego debeo dicere quousq; eadē peccabitis. Remedia ante vultis
 q̄ vitia desinere. Ego vero eo magis dicā. ⁊ q; recusatis p̄seuerabo. Tūc in
 cipit medicina p̄ficere. vbi in corpe alienato dolorē tactus expressit. Dicā
 etiam inuitis p̄futura. Aliqñ aliqua ad vos nō blanda vox veniet. ⁊ q; vez
 singuli audire nō vultis publice audite. Quousq; fines possessioni p̄paga
 bitis. Ager vni dño qui populi cepit angustus est. Quousq; a rōnibus ve
 stris porrigetis. ne p̄uinciarum quīdem statione cōrenti. circūscribere p̄e
 diorū modū. Illustrū fluminū per p̄uatuū decursus et amnes magni. ma
 gnarūq; gentium termini vsq; ad hostiū a fonte vestri sūt. Hoc quoq; parū
 est. nisi latis fundis vestris maria cinctis. nisi trans adrianum. ⁊ fontum
 Egeumq; vester villicus regnet. Nisi in insule ducū domicilia magnorū inter
 vilissima rerū numerent. q̄ vultis late possidere. Sit fundus qui aliqñ ipe
 rium vocabat. Facite vestrū quicqd potestis dū plus sit alienū. Nūc vobiscū
 loquor. quorum eque spatiosc luxuria q̄ illorum auaritia diffunditur. Vos
 bis dico quousq; nullus erit lacus. cui nō villarū vestrarum fastigia imi
 neant. nullū flumen cui nō ripas edifficia vestra preterāt. Ubicunq; scate
 bunt aquarum calentium vene. ibi noua diuersoria luxurie exultabūt. Ubi
 cunq; in aliqñ sinū litus curuabitur. vos protinus fundamenta facietis.
 non contenti solo. nisi quod manu feceritis. Arma agetis introsus. Om
 nibus licet locis tectavestra resplendeant. alicubi imposta montibus. In
 vastum terrarum marisq; prospectum. alicubi ex plano in altitudinē mons
 tium educta. Cum multa edificaueritis. cum ingentia. tamen et singula
 corpora estis et paruula. Quid profunt multa cubicula? in vno iacetis.
 Non est vestrum ubicunq; non estis. Ad vos deinde transeo. quorum pro
 funda et insatiabilis gula. Nunc maria scrutantur. hinc terras. alia hamis
 alia laqueis. alia retium varis generibus cum magno labore prosequi
 tur. Nullis animalibus. nisi ex fastidio pax est. Quātulū enim ex istis epu

is. que per tot cōparatis manus fessivoluptatib⁹ ore libatis? Quātulū ex ista fera periculose capta dñs crudus. ac nauſeans gustat. Quātulū ex tot cōchyllis. tam lōge aduectis per istū stomachū inexplēbilē labit. Infelices etiam q̄ intelligi tis vos maiorem famē habere q̄ ventrem. Nec aliis dicere dum dicis audias ipse Scribe vt dum scripseris legas. Dia ad mores. ⁊ ad sedandam rabiem affectuum referens stude. vt non plus aliis scias. sed vt melius. Vale.

¶ Epistola. xc. De philosophia q̄ nō sit res beneficiaria de aureo p̄ſamo seculo: ⁊ hoc luxurioso. Cōtra p̄ſidionū vīsp̄tat artes mechanicas a philosophia minime inuentas. ⁊ q̄ illius rudis seculi homines nō sapientes. sed sapientibus similes erant.

q̄ Als dubitare mi Lucill p̄ōr. q̄n deoz immortalū munus sit q̄vultus mus. philosophie aūr q̄ beneuolū. Graq; tāto plus nō debere hūc q̄ dñs. Quāto mai⁹ hñficiū est bonavita q̄vita. p̄ro certo deberetur nisi ipsam dñi philosophiā tribuissent. cui⁹ sciētīā nulli dederūt. facultatem oībus. Nam si hanc quoq; bonūvulgare fecissent. ⁊ prudentes nasceremur ⁊ sapientia qd̄ in se optimū habet p̄didisset q̄ inter fortuita nūc esset. Hūc enī hoc in illa p̄ciosum atq; magnificū est. qd̄ non obuenit. qd̄ illam sibi quisq; debet qd̄ nō ab alio petit. Quid haberes qd̄ in philosophia suscipere: si hñficiaria res esset. Huius opus vnum est. De diuinis humanisq; verum inuenire. ab hac nunq̄ recedit iustitia. pietas. religio. ⁊ oīs ali⁹ comitatus virtutum cōſertarum. ⁊ inter se coherentium. Nec docuit colere diuina humana diligere. ⁊ penes deos imperium esse. ⁊ inter homines consortiū. quod aliquando inuolatum mansit ante q̄ societate avaritia distraxit ⁊ paupertatis causa etiam his quos fecit locupletissimos fuit. Desiderant enim omnia possidere dum volunt propria. Sed primi mortalium quisq; ex his geniti naturam incorrupti sequebantur. eandem habebant. ⁊ uicem. ⁊ regem. coministi melioris arbitrio. Nature est enim potioribus deteriora

submittere. Mutis qui dē gregib⁹. aut maxima corpā p̄fūt. aut vehemen-
 tissima. Nō p̄cedit armenta de gener taur⁹. sed qui magnitudine ac thoris
 ceteros mares vicit. Elephantorū gregem excelsissimus ducit. Inter hoīes
 p̄ sūmo est optimus. nō itaq; rector eligebat̄. Ideo q; sūma felicitas erat
 gentiū. In quib⁹ nō poterat potentior esse nisi melior. Tantū enī quantum
 vult p̄t. qui se nisi qd̄ debet nō putat esse. Illo ergo seculo qd̄ aureū perhi-
 beē penes sapientes fuisse regnū p̄sidentius iudicat. Hi. continebāt mā-
 nus. ⁊ infirmiores a validioribus tuebant̄. Suadebāt. vīsuadebantq; et
 vilita atq; inutilia mōstrabāt. Illoꝝ prudentia ne quid deesset suis. p̄uide-
 bat. Fortitudo arcebat pericula. beneficētia agebat. ornabatq; subiectos.
 Officiū erat in pare. nō regnū. Nemo quantū posset aduersus eos experie-
 bat̄ per quos ceperat posse. Nec erat cuiq; aut anim⁹ in iniuriam. aut causa
 cū bene imperanti bene pareret. Nichil Rex maius minari male parentia
 bus posset. q̄ vt abirent e regno. S; postq̄ surreptibus vitis in tyranni-
 dē regna p̄uersa sūt. op̄ esse cepit legib⁹. quas ⁊ ipsas inter luitia tulere sa-
 pientes. Solon q̄ Athenas equo iure fundauit. inter septē enī sapiētia na-
 tos. Lycurgū si eadē etas tulisset sacro illi numero accessisset. Artai ⁊ Al-
 luci leges Thoro deq; laudant̄. Hi nō in foro. nec in cōsultorū atrio. sed in
 p̄thagore tacito illo sanctoq; secessu viderunt̄ iura q̄ florenti tūc Sici-
 lie. ⁊ per Italiā grece ponerent. Hacten⁹ p̄sidentio assentio artes quidē
 a philosophia inuētas quib⁹ in quotidiano vsu vitā. nō cōcesserim. Nec
 illi fabrice afferā gloriā. Illa inquit sparfos e casis lectos. aut aliqua rupe
 suffossa. aut exese arboris trūco docuit recta molliri. Ego vero philosophiā
 iudico nō magis excogitasse has machinationes tectorū supra tecta surgē-
 tū. ⁊ vrbes vrbiū p̄mētū. q̄ viuaria pisciū in hoc clausa. vt tēpestatū p̄cula
 nō adiret gula. Et quāuis acerrime pelago sentente haberet luxuria por-
 tus suos. in quib⁹ distinctos pisciū greges saginaret. Quid agis? p̄ philoso-
 phia docuit hoīes habere clauē ⁊ serā. ⁊ quicq; aliud erat auaritie signum

Epistolarum

dare philophia hec cum tanto habitantium piculo iminentia tecta suspedit quod
 rui enim erat fortuitis tegi: sine arte. et sine difficultate naturale sibi iuenerit
 aliqd receptaculum. Michi crede felix illud seculum si Architectos fuit ista
 nata sunt iam nascete luxuria. in quadratum tigna decidere. et ferro per designa
 ta currere. certa manu trabem scindere. Nam primi cuneis scindebant fissile li
 gnus. Non enim tecta cenationum epulas receptura parabant. Nec in hunc usum plu
 rius aut abies deferebat logovehiculoz ordine vicis intremetibus. vt ex illa
 lacunaria auro grauias pederent. Furce utrinque suspense fulcebant casa spissa
 tis ramalibus ac fronde cogesta. et in pellice disposita. decursus ibiibus quantum
 magnus erat. Sub his tectis habitauere. sed securi. Culum liberis textit. sub
 marmore atque auro seruit habitet. In illo quoque dissentio a Possidonio.
 quod ferramenta fabrilis excogitata a sapientibus viris iudicat ista enim dicit
 licet sapientes fuisse. per quos tunc laqueis captare feras. et fallere visco iuuentis
 et etiam magnos canibus circudare saltus. *Dia enim ista sagacitas hominum non sa
 piens iuuenit.* In hoc quoque dissentio sapientes fuisse qui ferri metalla. et eris
 inuenerunt. cum incerto situarum adusta tellus. in summo venas facetes liquifectas fu
 disse. ipsa tales iuuentur quales colunt. ne illa quidem tam subtilis questio michi
 videat quod Possidonio. *Strum malleus in usu esset prius an forcipes ceperunt? utraque
 iuuenit aliis exercitati ingenii acuti non magni. nec elati. et quicquid alio corpe
 incuruato: et animo humiliter spectare quod redit est.* *Sapienter facillime victu fuit? Quid
 nisi? An hoc quoque seculo esse quod expeditissimum cupiat. Quomodo oro te conuenit:
 ut Diogenem mireris. et Dedalium. Alter ex his sapienter tibi videat. quod ferram comen
 tus est. an ille qui cum vidisset puerum caua manu bibentem aquam. fregit potius ex
 emptis epula calicem. hac obiurgatione sui. quod diu homo stultus supuacuas sar
 cinas habuit. qui se complicuit in dolio. et in eo cubitauerit. Hodie utrum tandem
 sapientiorum putas. qui inuenit quemadmodum in imensa altitudine croci lateribus
 bus fistulis exprimat. Qui Euripos subito aquam imperu implet. aut sic
 cat. aut Xsatilla cenationum lacunaria ita coaugmentat. vt subinde alia facies*

atq; alia succedat. & totiens recta quotiēs fercula mutēt. An eū q̄ & aliis sibi
 hi hoc mōstrat. q̄ nichil nobis natura durū ac difficile imperauerit. posse
 nos habitare sine marmorario ac fabro. posse nos vestitos esse sine com-
 mercio seruorū. posse nos habere vsibus nostris necessaria. si cōtēti fuerit
 mus his que terra posuit in sūmo. Quem si audire humanū gen⁹ voluerit.
 tā supuacnū sciet sibi cocū esse q̄ militrē. Illi sapiētēs fuerūt. aut certe sapiē-
 tib⁹ similes. q̄b⁹ expedita erat tutela corporis. Simplicī cura cōstāt necessa-
 ria. In delictis laborat. Et iā non desiderabis artifices. si seq̄re naturā. illa
 noluit esse districtos. ad quecūq; nos cogebat instruxit. Frigus intolerabi-
 le est corpī nudo. Quid ergo? Numqd pelles ferarū & alioz aialū a frigore
 satis abundeq; defendere queunt? Num corticibus arborū plereq; gentes
 tegunt corpora? Num anium plume. in vsū vestis conferuntur? Num ho-
 dieq; magna Scytharū pars tergīs. vulpium indulē ac murum. que ta-
 etu molita & impenetrabilia ventis sunt? Opus est tamen calorem solis estui
 umbra crassiore p̄ opellere. Quid ergo? Num vetustas multa abdidit loca
 que vel iniuria temporis. vel alio quolibet casu excauata in specum recesserunt?
 Quid ergo? Num quālibet virgeam cratem. texuerunt manu. et vlti
 oblinierūt luto. Deinde stipula alitq; siluestrib⁹. operuere fastigiū et plu-
 uis per deuera latentibus. hyemem transiere securi. Quid ergo? num in
 defesso iacent Syrtice gentes? quibus propter nimios solis ardores. nul-
 lum tegumentum satis repellendīs caloribus solidum est. nisi ipsa arēs hu-
 mus. nō fuit tā inimica natura vt cū oibus aliis aialibus facilē actum vite
 daret. homo solus non posset sine tot artibus viuere. nichil horū ab illa no-
 bis imperatum est. nichil egre querendum. vt possit vita produci. Ad
 parata nati sumus. nos omnia nobis difficilia studio fecimus. Tecta res-
 gumentaq; et fomenta corporum et cibi. et que nunc ingens negotium
 facta sunt. obuia erant. et gratuita. et opera leui parabilia. Modus enim

Epistolatum

omnium put postulabat necessitas erat. nos ista preciosa. nos misera. nos magnis multisq; cōquirenda artibus fecimus. Sufficit ad id natura quod poscit. A natura luxuria descivit. que quotidie seipsam incitat. et tot seclis crescit. et ingento adiuuat vitia. Primo superuacua cepit concupiscere. Ide cōtraria: nouissime corpori animū abduxit et illius deseruire libidini iussit. Omnes iste artes. quibus aut excitat ciuitas aut strepit. corporū negocium gerunt. cui oia olim tanq̄ seruo prestabant. nūc tanq̄ domino parāt. Itaq; hinc textorum hinc fabrorū officine sūt. hinc odores coquentium. hinc molles corporis mot⁹ docentium. mollesq; cantus et infractos. recessit enim ille naturalis modus. desideria ope necessaria stntens. iam rusticitatis et miserie est. velle quantum sat est. Incredibile est mi Lucili q̄ facile etiam magnos viros dulcedo orationis abducat a vero. Ecce Possidonius vt me fert opusio. ex his qui plurimum philosophie contulerunt. dum vult Describere primum quemadmodum alta torqueantur fila. alta ex molli solutoq; ducant. Deinde quemadmodum tela suspensis ponderibus. rectum stamen extendat. quē admodum sub tegmen insertum: quod duriciā vtriq; comprimentis trame remolliat. spata coire cogantur. et iungi. Textricum quoq; artem a sapientibus dixit inuentam. oblitus postea repertū hoc subtilius genus in quo tela iugo iuncta est. stamen se cernit arundo. Insuper medium radis sub tegmen acutis. Ad lato pariunt insecti pectine dentes Quid si contigisset illi addere has nostri temporis telas. in quibus vestis celatura cōficiē. In qua nō dico nullū corpori auxilium. sed nullū pudorē. Trāsit deinde ad agricolas. nec min⁹ facile describit p̄cissū aratro solū et nē aratrū. quo solutior terra facili⁹ pateat radicib⁹. tūc sparsa semina et collectas manu herbas. ne quid fortuitū et agreste iucrescat qd necet segetes. Hoc quoq; opus ait esse sapientis. tanq̄ non. nunc quoq; plurima cultores agrorum noua inueniant. per que fertilitas augeatur. Deinde nō est contentus his artibus. sed in pristinum sapientem submittit. Narrat ei quē ad

Libet quattuordecimus Fo. cxxi

modum rerum naturam imitatus panem ceperit facere. Receptas inquit
in os fruges cōcurrentes inter se duritia dentium frangit: et quicquid excidit
ad eosdē dentes lingua referit. Tunc vero miscet: aut facilius per fauces lu
bricas transeat. Cū puenit in ventrē aqualiculi feruore cōcoquit. Tūc de
mum corpori accedit. Hoc aliquis secutus exemplar. lapidē asperus aspero
imposuit. ad similitudinē dentium. quorum pars immobilis motū alterius expe
ctat. Deinde utriusq; attritu grana frangunt: et sepius regerunt. donec ad
minutiam frequēter trita redigant: tunc farinā in aquam sparsit. et assidua
tractatione pdomuit. finxitq; panē. quē primo cinis calidus: et feruēs texta
percorit. Deinde furni paulatim repti. et alta genera. quorum feruor feruoret
arbitrio. Non multum affuit quin sutrinū quoq; inuētum a sapientibus di
cere. Omnia ista ratio quidē. sed nō recta ratio cōmentata est. Hominis enī nō
sapientis. inuēta sunt tā mehercules q̄ nauigia. quibus ānes. quibusq; ma
ria trāsumus. aptatis ad excipiēdum ventoꝝ impetum velis: et additis a ter
go gubernaculis. que huc atq; illuc cursū nauigii torqueāt. et exemplum a pi
scibus tractatū est. qui cauda regunt. et leui eius in utrunq; momento velo
citatē suā flectunt. Omnia hec quidē inquit sapiens iuenit. sed minora q̄ ut
ipse tractaret. fordidioribus ministris dedit. imo non aliis excogitata ista
sunt. q̄ quibus hodieq; curant. Quēdā nostra demum pdisse memoria sci
mus ut speculariorum vsu plucente testa clarū transmittēdum lumē. ut su
spensas balnearum et impressos parietibus tubos. p quos circūfunderet ca
lor: quo ima simul et summa fouent equaliter. Quid loquar marmora. quib?
tēpla. quibus domus fulgēt? Quid lapideas moles in rotundū ac lene for
matas quibus porticus ac capatia populorū tecta suscipimus? Quid ver
borum notas. quib? quāuis citata excipit oratio et celeritatē lingue man
sequit? Altissimoꝝ mancipiorum ista commenta sunt. Sapientia altius ses
det. nec manus edocet animorum magistra est. Alis scire qd illa eruerit: quito
due effecerit? nō de decores corporis motus. nec varios per tubā ac tibiā m
q. l.

cantus: quibus exceptus spiritus. aut in exitu. aut in trāitu formā in vo-
 cem. nō arma nec muros. nec bella. vitia molit. paci fauet. ⁊ genus huma-
 num ad cōcordiā vocat. Non est in q̄ instrumētōꝝ ad vsus necessarios opte-
 fer. Quid illi tam puula assignas? Aristotē vides vite. alias quideꝝ artes
 sub dominio habet. Nam cū vita illi vite quoq; ornāmenta serulit. Ceterū
 ad beatum statū tendit. illo ducit illo vias aperit. Que sint mala que videā
 tur ostendit. vanitatē exiit. mētibus dat magnitudinē solidā. Inflatā ve-
 ro ⁊ ex inani speciosam repulit. nec ignorari sinet inter magna qd̄ interfit
 ⁊ tumida. totius nature noticiā. ac sue tradit. Quid sint dī qualesq; decla-
 rat. quid inferi. quid lares ⁊ Genii Quid in secundā nominū formā anime
 ppetue. vbi cōsistant. quid agant. quid possint. quid velint. hic eius iustitia
 menta sūt p̄ que nō municipale sacrū. sed ingens oīm deorum tēplum mun-
 dus ipse reserat. Cuius vera simulachra: verasq; facies cernendas mētibꝝ
 ptulit. Nam ad spectacula magna habes visus est ad initia deinde rerum
 redit. ⁊ eternā rationē toti inditam. ⁊ vim oīm seminū singula p̄p̄te figu-
 rantem. Tū de aīo cepit inquirere vnde esset. vbi q̄ dīu. in quot mēbris dī-
 uisus: Deinde a corporibus sed ad incorporea trāsulit. Veritatēq; ⁊ argu-
 menta eius excussit. Post hec quēadmodū discernentē vite aut vocis am-
 bigua. In vtraq; falsa enī veris imixta sunt. Non abduxit in q̄ se. vt Possi-
 dontio videat. ab istis artibus sapiēs. sed ad illas ominō nō venit Nichil enī
 dī gnū inuentu iudicasset. quod nō erat dignū ppetuo vsu iudicaturus ponē-
 da nō sumeret. Anacharsis in q̄t iuenit rotā figuli. cuiꝝ circuitu vasa formā-
 tur. Demū. quia apud Homerū inuentū figuli rota. maluit videri versus fal-
 so s̄ esse q̄ fabulam. Ego nec Anacharsim huius rei fuisse auctore contem-
 do: ⁊ si fuit sapiens quidem hoc inuenit. sed non tan q̄ sapiens sicut multa
 sapientes faciunt. quia homines sunt. non quia sapientes. Puta velocissi-
 mum esse sapientē. qui cursu omnes anteibit. qua velox est. non qua sapiēs
 Euperem Possidontio aliquem vitrearium ostendere. qui spiritu vitrum in

habitus plurimos format. qui vix diligenti manu effigerent. Nec inuenta sunt postquam sapientem inuenire desinim? Democritus inquit inuenisse dicitur fornicem. ut lapidum curuatura paulatim inclinatoꝝ medio saxo alligaref. hoc dicam falsum esse. Recesse est enim ante Democritum et pontem et portas fuisse. quarum fere summa curuant. Excidit porro vobis eundem. Democritum inuenisse quemadmodum ebur mollescet. quemadmodum decoctus calculus in sinu argenti conuerteref. qua hodieque coctura inueniunt lapides coctiles colorantur. Ista sapiens licet inuenit. non quod sapiens erat inuenit. Multa enim facit. que ab impudensissimis eque fieri vidimus. aut peritius. aut exercitatus. Quid sapiens inuenit? Quid in lucem pertraxerit? Quod veram naturam quam non videret aialia oculis secutus est tardis ad diuina. Deinde vite legem: quam aduersa dixerit. nec nosse tantum sed sequi docuit deos. et accidentia non aliter excipere quam imparata. Et ut parere opinionibus falsis. et quantum quicquid esset vera estimatione pendit. dānauit mixtas penitente voluptates. Et bona semper placitura laudauit. et palam fecit felicissimum esse: cui felicitate non opus est. potentissimum esse qui habet in potestate. Non de ea philosophia loqui que eum extra patriam posuit. extra mundum deos. que virtute donauit voluptati sed illa que nullum bonum putat nisi quod honestum est. que nec homines nec fortune muneribus deleri potest. cui hoc precium est non posse precio capi. Hanc philosophiam fuisse illo rudi seculo quo adhuc artificia deerant. et ipso usu discabant vitia. non credo sicut ante fortunata tempora. cum in medio iacerent beneficia nature promiscue utenda. antequam auaritia. atque luxuria dissociare vere mortales. et ad rapinam ex consortio discurrere. non erant illi sapientes viri. etiam si faciebant facienda sapientibus. statum quidem generis humani non alium quisquam suspexerit magis. nec sicut permittat deus terram formare et clare gentibus mores. aliud probauerit. quam quod apud illos fuisse memoratur apud quos nulli subigebant arua coloni. ne separare quidem. aut partiri limine campum. Fas erat in medium querebant ipsasque tel.

Epistolarum

lus. Omnia liberius nullo poscente ferebat. Quid homini illo genere felici?
 In commune rerum natura fruebat. Sufficiebat illa ut parēs in tutela oim. hec
 erat publicarum opum securā possessio. Quid nisi ego illud locupletissimū mortā
 lium genus dixerim. in quo pauperē iuenire nō potes. Irrupit in res opti
 me positas auaritia. et dū seducere aliqd cupit. atq; in suū vertere. oia facta
 aliena et in angustiā ex imenso redacta paupertatē intulit. et multa cōcupiscen
 do oia amisit. Licet itaq; velit nunc concurrere et reparare qd̄ pdidit. licet a
 gros agris adiciāt victū vel pretio pellat eris vel iniuria Licet in prouincia
 rum spatium rura dilatet. et possessionē vocet. p̄ suā longā peregrinationē nul
 la nos finitū ppagatio eo reducet vnde discessimus. Cum oia fecerim⁹ mul
 tum habebimus vniuersū. Tertia ipsa fertillior erat illaborata et in vsus po
 pulorū nō diripientiū larga. Quicquid natura ptulerat. id nō minus inue
 nisse q̄ inuentum mōstrare alteri voluptas erat Nec vlli supesse poterat aut
 velle. inter cōcordes diuidebat. Nōdum valētior iposuerat infirmior ma
 num. Nōdum auarus abscondendo quod sibi laceret. aliū necessariis quoq;
 excluderat. Par erat alterius ac sui cura. Arma cessabāt incruentq; hu
 mano sanguine manus. Odia oē in feras verterāt. Illi quos aliquod ne
 mus dēsum a sole p̄tulerat. qui aduersus seutiā hyemis. aut imbris vlli re
 ceptaculo tuti sub fronde vsuebāt. placidas trāsigebāt sine suspirio noctes
 Sollicitudo nos in nostra purpura vexat. et acerrimis excitat stimulis. at q̄
 molem souū illis dura tellus dabat. Non ipendebāt celata laquearia. sed
 in aperto iacentes sydera suplabebant. et in signe spectaculū noctū mūdus
 in p̄ceps agebat. silētio tantū opus dicēs. tā inter diē illis q̄ noctē patebāt
 p̄spectus huius pulcherrime domus. Libebat intueri signa ex media cell
 parte vergentia. rursus ex occulto alia surgentia. Quid nisi iuuaret vagari
 inter tam late sparsa miracula. et vos ad omnem rectorū paueris sonum. et
 inter picturas vestras siquid increpuit fugitis attoniti. Non habebant do
 mos instar urbium. Spiritus ac liber inter aperta flatas. et leuis vmbra ru

his aut arboris et pernicii fontes riuq; nō opere, nec fistula, nec vllō coa-
cto itinere obsolefacti, sed spōte currētes et prāta sine arte formosa iter hec
agreste domiciliū rustica politū manu. Nec erat secundū naturā domus in
qua libebat habitare, nec ipsā, nec p ipsa timentē. Nūc magna pars nostrū
metus tecta sunt. Sed quōs egregia illis vita fuerit, et carens fraude, non
fuerē sapiētes, quādo hoc iam in ope maximo nomen est, nō tū negauerim
fuisse alti spiritus viros. Et vt itā dicā, a diis recētes, neq; enī dubiū ē quin
melloza mūdus nōdū effectus ediderit. Quēadmodū autē oibus idoles for-
tior fuit, et ad labores patior, ita nō erāt ingenia oibus cōsumata. Nō enim
dat natura virtutē. Ars est bonū fieri. Illi quidē nō aurū nec argentū, nec
plucidos lapides ima terrarū fece querebāt. Parcebātq; adhuc etiā mul-
tis aialibus. Tantū aberat, vt homo hominē nō iratus, nō timēs tantū spe-
ctaturus occideret, nondum vestis illis erat picta, nondū terebat aurū, ad
huc nō eruebatur. Quid ergo? Ignorātia rerū innocētes erāt. Multū autē
interest virū peccare aliquis nolit, aut nesciat, deerat illis iustitia, deerat
prudentia, deerat tēperantia ac fortitudo. Oibus his virtutibus habebat
similita quedam rudis vita. Virtus nō contingit animo, nisi instituto et edo-
cto, et ad summū assidua exercitatione perducto. Ad hoc quidem, sed sine
hoc nascimur, et in optimis quoq; ante quā erudias virtutis materia non vir-
tus est. Vale

¶ Epistola. xci. Quomodo ad omne quod evenire potest firmandus est
animus. Et quod omnia mortalium mortalitate damnata sunt. Ubi non indi-
gnatione, sed equanimitate opus est contra fatum

I Zberālis noster nūc tristis ē nūciatio incendio, quo Lugdunēsis co-
lonia exusta ē. Mouere hic casus quēlibet posset, ne dū hoīem pa-
trie sue amātissimū, quā res efficit, vt firmitatē animi sui quārat quā videlicet
ad ea quā timeri posse putabat exercui. Hoc vero tā lopinatū malum et pene
inauditum nō miror si sine metu fuit, cū eēt sine exēplo. Multas enī ciuita-
q. lii

tes incendiu vexauit. nullas abstulit. Nam etiam ubi hostili manu iniecta
 ignis immisus multis locis deficit. et quous subinde excitei raro tam sic cu
 eta depascit. vt nichil ferro relinquat. Terraru quoq; vix vnq; ta grauis et
 pnciosus fuit motus. vt tota oppida euenteret. Nunq; deniq; tam infestus
 vlli exarsit incendiu. aut nichil alteri supesset incedio. tot pulcherrima ope
 ra que singula illustrare vrbes singulas possent. vna nox strauit. et in tanta
 pace quantu ne bello quide timeri pot accidi t. Quis hoc crebat? Abiq; ar
 mis quiescentibus. cu toto orbe terraru diffusa securitas sit. Lugdunū quod
 ostendebat in Gallia queri? oibus fortuna quos publice afflixit. quod pas
 suri erat timere pmisit. Nulla res magna no aliquid habuit rutue sue spa
 tium. In hac vna nox interfuit inter vrbe maximā et nullā. deniq; diutius
 illā tibi perisse q; perlit narro. Nec oīa liberalis nostri affectū inclināt ad
 uersus sua firmū erectū. nec sine causa cōcussus est. Inexpectata plus ag
 grauant. Inuitas adicit calamitatibus pōdus. nec quis q; mortaltū nō ma
 gis quod etiā miratus est voluit. Ideo nichil nobis ipronisū esse debet. In
 oīa premittēdus est anim? cogitādūq; non quicqd solet sed quicqd potest
 fieri. Quid enī est. quod nō fortuna cu voluit ex florentissimo detrahat qd
 nō eo magis aggrediatr quatiat. quo speciosius fu lger. Quid illi arduū?
 quidne difficile est? Nō vna via semp ne tota quidē icurrit. Modo nostras
 in nos manus aduocat. modo suis contēta vtribus iuenit picula sine aucto
 re. nullū tēpus exceptū est. in ipsis voluptatibus cause doloris oritur. Pel
 lum ī media pace cōsurgit. et auxilia securitatis in metū trāseunt Ex amico
 inimicus. Hostis ex socio. In subitas tēpestates hybernūq; maiores agit
 estiuā trāquilitas. sine hoste patimur hostilia et cladis causas. si alia defis
 ciunt nimia sibi felicitas iuenit. Inuadit tēperatissimo s morbus. valdissi
 mos ptyls. Innocētissimos pena. Secretissimos tumultus. Elig it aliquo
 noui casus. p qd velut oblitis vires suas igerat. Quicqd lōga series mul
 tis laboribus multa dei indulgentia struxit. id vnus dies spargit ac dissit

pat: longam morā dedit malis properantibus. qui diē dixit horā momentūq;
 tēporis evertēdis imperiis sufficere. Esset aliquod ibecillitatis nostre sola-
 tum. rerūq; nostrī arū si tāto tēpe repararēt cūcta q̄to finitū. Hūc incre-
 menta lēte exiūt. festinat in dānū: nichil priuatim. nichil publice est. tā ho-
 minum q̄ vrbū facta volūt. Inter placidissima terror exiit. nichilq; ex-
 tra est tumultuātibus causis. mala vnde minime expectabāt erūpunt. Que
 domesticis bellū steterāt regna. que externis impellente nullo ruūt. quora
 queq; felicitatē ciuitas ptulit. Cogitāda ergo sunt oīa. et animus aduersus
 ea que possūt euenire firmādu. Exilia. tormēta bella. morbos. naufragia
 meditate. Potest te patrie. potest patriā tibi casus eripere. potest te solitu-
 dinem abicere. Potest hoc ipsū in quo turba suffocat fieri solitudo. Tota
 ante oculos sortis humane cōditio ponat. nec quantū frequēter euenit. sed
 quantū plurimū potest euenire psumamus aīo. si nolumus opprimi. nec vl-
 lis inusitatis velut nouis obstupe fieri. In plenum cogitanda fortuna est
 Quoties Asia. quoties Achae vrbes vno tremore ceciderūt? quot oppi-
 da in Syria? quot in Macedonia deuorata sūt? Cyprium quoties vastauit
 hec clades? Quoties in se paphus corruit? frequēter nobis nūciati sūt to-
 tarum vrbū iteritus. et nos inter quos frequēter ista nūciant. quora ps om-
 nū sumus. Cōsurgamus itaq; aduersus fortuna. et quicqd incidit sciam?
 non esse tam magnum rumore factetur. Ciuitas arsit opulenta. ornamen-
 tūq; puinciarum. quibus et in ferta erat et excepta. Ani tamen imposta. et
 huic non altissimo monti. Omnium istarum ciuitatum. quas nunc magni-
 ficas ac nobiles audis. Vestigia quoq; tempus eradet. Non vides quem-
 admodum in Achaea clarissimarum. vrbū iam sūdamenta consumpta sūt
 nec quicqd extet ex quo appareat illas saltem fuisse. Non tantum manufa-
 cta labuntur. non tantū humana arte. atq; industria posita vertit dies. Ju-
 ga montium diffiunt. tore de sedere regioes. Opera sūt fluctib; que p-
 cul a conspectu maris stabant. Vastauit ignis colles p quos relucebat ero-
 q. lili.

Epistolarum

sit et quondam altissimos vertices solaria nauigantiu. ac speculas ad humi-
 lem harenā deduxit. Ipsius nature opa vexant. Et ideo equo aīo ferre debe-
 mus vrbū excidia. Casura oīa extant. oibus exitus manet. siue interna vt
 flatuq; preclusa violenti pondus sub quo tenent excusserint. siue torrentiu
 in abdito vastior obstantia effregerit siue flāmarū violentia cōpaginē solū
 ruperit. siue vetustas. in qua nichil tutū est expugnauerit minutatim. siue
 grauitas celi egerit populos et situs deserta corruerit. Enumerare oēs
 fatorum vias longū est. Hoc vnū scio. oīa mortalīū opera. mortalitate dā-
 nata sunt. Iner peritura vltimus. Hec ergo atq; eiusmodi solaria admo-
 ueo. Liberali nostro incredibilī quo dā patrie sue amore flagrāti. que fors-
 tasse cōsumpta est. vt in melius excitare. Sepe maiorū fortune locū facit in-
 turia. Multa ceciderūt. vt altius surgerent. et in malas imagines felicitā-
 tis vrbis inimicus aiebat Rome sibi incēdia ob hoc vnū dolori esse. quod
 sciret meliora resurrectura q̄ arissent. In hac quoq; vrbe verisimile est cer-
 tiores omēs esse vt maiora certioraq; q̄ amiserit restituant. Sint vtiā vlti-
 turna. et melioribus auspiciis in eū lōgins cōdita. Nā hūc Colonie ab ori-
 gine sua centesimus annus est. etas ne homini quidē extrema a Platone
 deducta. in hac frequētia loci oportunitate cōualuit. Qui tamen grauissi-
 mos casus intra spatīū humane ptulit senectutis. Traq; formēt animus ad
 intellectū. patiētiāq; fortis sue et sciat nichil inausū esse fortune. Aduersus
 iperia illā idē habere vīris. quod aduersus iperātes. Aduersus vrbes idē
 posse quod aduersus hoīes. Nichil horū dignādum est. In eū itraimū mū-
 dū: in quo his legibus vult. Placet parere nō placet. quacūq; vis exi In-
 dignare si quid in teiūque pprie cōstitutū est. Sed si hec imos sūmosq; ne-
 cessitas alligat. In gratiā cū fato reuertere. a quo omīa resoluunt. Non est
 quod nos tumulis metarū. et his monumentis que via disparia preterunt
 Equat omnes cinis. Impares nascimur pares morimur. Idem de vrbibus
 quod de vrbium incolis vico. Tam ardea capta. q̄ Roma capta ē. Londiā

tor ille furis humani. nō natalibus nos. nec noim claritate distinxit. nisi dō
 sumus. Ubi vero ad finem mortalitū ventū est. Discede inquit ambitio oim
 que terrā premūt. seruus miles esto. Ad oia patienda pares sumus. Nemo
 altero fragilloz est. nemo in crastinū sui certior. Alexander Macedonū rex
 discere Scometriā infelix ceperat sciturus q̄ pusilla terra esset. ex qua minī
 mū occupauerat. Ita dico infelix ob hoc qd̄ intelligere debebat falsū se ge
 rere cognomē. Quis enī esse tam magn⁹ in pusillo pōt? Erant illa que tra
 debant subtilia: et diligētī intentione discenda. nō que p̄cipe posset vesanus
 homo. et trans oceanū cogitationes suas mittens. Facilia inquit me doce.
 Cui p̄ceptor inquit. Ista oib⁹ eadē sūt eque difficilia. Hoc puta rerū natu
 ram dicere. Ista de quib⁹ q̄ris. oib⁹ eadē sūt. nulli dari facilioza possūt. sed
 q̄s q̄s volet sibi ipsi illa reddet facilioza. Quōd equanimitate et doleas opor
 tet. et sitias. et esurias. et senescas. et si tibi lōgior cōtingerit inter hoīes mora.
 et egrotas. et p̄das aliqd. et pereas. Nō est tñ q̄ istis qui te circūstrepunt cre
 das. Nichil horū malū est. Nichil intolerabile. aut dux. ex cōsensu istis me
 tus est. Sic mortē times quomō famā. Quid aūt stultius hoīe vba metuen
 te. Eleganter Demetrius nosser solet dicere: eodē loco sibi esse voces impe
 ritoz: quo v̄tre redditos creptus. Quid enim inquit mea refert? sursum
 issi an deorsum sonēt? Quāta dementia est vereri. ne infameris ab infamī
 bus? Quēadmodum famam extimulstis sine causa. sic et illa que nunq̄ tis
 meretis: nisi famavixisset. Nunquid detrimenti faceret. vir bonus inquis
 fumoibus sparsus: cum ne morti quidē hec apud nos noceat. et hec malam
 molitionē habet. Nemo eorum qui illa accuset expertus est. Interim teme
 ritas est damnare qd̄ nescias. Et illud scis q̄ multis vtilis sit. q̄ multos li
 beret tormentis. egestate. querelis. supplicis. tedio. Nō sumus in vll⁹ pote
 state. cū mors in nostra potestate sit. Vale.

¶ Epistola. xcii. Disputatio cōtra dicētes solā virtutē non facere beatū
 sine externis cōmodis. Vel facere quidem beatū sed nō beatissimum. Ubi

Epiſtolatum

tradit. hec fortuita nec bona eſſe nec mala. Et nec beati facere nec miſeri
Et de excellentia animi.

p Alto inter me teq; cōueniat externa corpore acq; corp^o in hono-
rem animi coli in aīo eſſe ptes miſiſtras. per quas mouemur. ali-
murq; ppter ipſū pncipale nobis datas. In hoc pncipale aliquid irrōna-
le eſt. rōnale. Illud huic ſeruit. hoc vnū eſt qđ alto nō refert. ſ; oīa ad ſe p-
fert. Nam illa quoq; diuina rō oībus p̄poſita eſt. ipſa ſub nullo eſt. Et hec
nūc noſtra eadē eſt: q; ex illa eſt. Si de hoc inter nos p̄uenit: ſequit̄ vt de illo
quoq; conueniat. In hoc vno poſſit eſſe beatavita: vt in nobis rō p̄fecta
ſit. Nec enī ſola nō ſubmittit aīm. Stat cōtra fortunā in quolibet reſi habi-
tu ſeruitutis ſeruit. Id aut̄ vnū bonū eſt. qđ nunq̄ defringit̄. Is in quā bea-
tus. quē nulla res minoꝛē facit. tenet ſūmā r̄ ne vllī quidē niſi ſibi innoxius.
Nā qui aliquo auxilio ſuſtinet̄ poteſt cadere. Si aliter eſt incipit̄ in nobis
multū valere nō noſtra. Quis aſt̄ vult p̄ſtare fortuna: aut quis ſe prudēs ob
aliena mirat̄? Quid eſt beatavita. ſecuritas r̄ p̄petua trāquillitas. Hęc da-
bit animi magnitudo. dabit p̄ſtantia bene iudicati tenax. Ad hoc quō per-
uenit̄: ſi veritas tota p̄fecta eſt. ſi ſeruatus eſt in rebus agendis ordo/mo-
dus/decor/ r̄ innoxia volūtas/ aut benigna/ Intēta rationi. Nec vnq̄ ab iſta
recedens. amabilis ſimul mirabilisq;. Deniq; vt breuiter tibi formulā ſcri-
bā. Talis anim^o ſapientis eſſe viri debet. qualis deū deceat. Quid pōt de ſi-
derare. ſ; cui oīa honeſta p̄tingāt. Nā ſi poſſūt aliquid nō honeſta cōferre
ad optimū ſtatū. in hijs erit beatavita: ſine quib^o nō eſt. Et quid ſulti^o turpi-
uſue q̄ bonū rōnalis animi ex irrōnalib^o nectere: Quidā tñ augeri ſūmum
bonū iudicāt. q; parū plenum ſit: ſ; tuitis repugnantib^o. Antipater quoq;
inter magnos ſecte hui^o auctores. aliquid ſe tribuere dicit externis. ſ; exi-
gum admodum. Videt̄ aſt̄ quale ſit: r̄ te non eſſe contentum. niſi aliquis
igniculus alluxerit. Quid poteſt in hac claritate ſolis habere ſcintilla mo-
mentum: Si non es ſola honeſtate contentus. neceſſe eſt aut quietez adici

vells. quam dos in am vocant greci aut voluptatem. Horum alterum utriusque
 recipi potest. Tacet enim animus molestia. liber ad conspectum universi.
 Nichilque illum avocat a contemplatione nature. Alterum illud voluptas bo
 num pecoris est. Adicimus rationali irrationale. honesto inhonestum. Ma
 gnovitiam facit titillatio corporis. Quid ergo dubitatis dicere bene esse ho
 mini. si palato bene est. Et huc tu non dico inter viros miserias. Sed inter
 homines cuius summum bonum saporibus. ac coloribus. ac fontis constat.
 Excedat ex hoc animalium numero pulcherrimo. ac dissecundo mutis aggre
 getur animal pabulo letum. Irrationalis pars animi duas habet partes.
 Alteram animosam. ambitiosam. impotentem. positam in affectionibus.
 Alteram humilem. languidam. voluptatibus deditam. Illam effrenatam me
 liorem tamen certe. fortiozem ac digniozem viro reliquerunt. Hanc necessa
 riam beate vite putaverunt inermem et ablectam. Huc rationem servire iusse
 runt et fecerunt animalis generosissimi bonum. demissum et ignobile. Pres
 terea mixtum. portentuosumque. et diversis animalibus congruentibus mem
 bris. Hanc ait Virgilius noster in Scylla. Prima hominis facies et pulchro
 pectore ego. Pubet enim postrema imani corpore pisistris. Delphinum caudas
 utero commissa luporum. Hinc tamen Scylle fera animalia iuncta sunt horreda. velocia.
 Et isti sapientiam ex quibusdam composituere poterunt. Prima hominis pars est ipsa
 spiritus. Huc committitur inutilis caro. et fluida et receptandis tamen cibis habilis. ut
 ait Possidoni. Air? Illa divina. in lubricum desinit. et superioribus et inferioribus ve
 nerandis atque celestibus. et alia iners ac marcidum atterit. Illa utcumque altera
 quies nichil quidem ipsa animo prestabat. sed impedimenta remouebat. Vo
 luptas ultero dissolvit. et omne robur emollit. que inveniatur tam discors
 inter se iunctura corporum. fortissime rei inertissima astruitur. seuerissi
 me parum ferta. sanctissime intemperans usque ad indigesta. Quid ergo
 inquit. si virtutem nichil impeditura sit bona validudo. et quies. et dolo
 rum vocatio. nonne petes illas. Quid ni petam? Non quia bona sunt. sed

q: secū dū naturam sunt. 7 q: bona a me iudicio sumunt. Quid erit in illis tūc
 bonū: Hoc vñ bene eligi. nam cū vestem qualē decet sumo: cum ambulo vt
 oportet. cum ceno quē admodū debeo. nō cena aut ambulatio. aut vestis bo
 na sunt. s; meū in his ppositum seruantis in qua q; re rationi cōueniētē mo
 dū etiā nūc adficiā. Mū de vestis electio appetēda est homī. Natura enim
 homo mūdū 7 elegās aiā est. Ita q; nō est bonū per se mūda vestis. sed mū
 de vestis electio. q; nō in re bonū est. sed in electione. q; actiones nostre ho
 neste sūt. nō ipsa que agunt. Quid de veste dixi. Idem de corpore me existima
 dicere. Nam hec quoq; natura. vt quā dā vestē aiō circū dedit velamentum
 ei est. Quis autem vnq; vestimēta estimant arcula? Nec bonū nec malum
 vagina gladiū facit. Ergo de corpore quoq; idem tibi respōdeo. Sūpturum
 quidē me: si de electio 7 sanitatem 7 vires. Bonū aut futurū iudiciū de illis
 meū nō ipsa. Est qdē inqt sapēs beat⁹. Sūmū enī bonū nō sequit nisi illi. 7
 naturalia instrumēta respondeāt. Ita miser quidem esse. qui virtutem habet
 non potest. Beatissimus autem non est; qui naturalibus bonis destituitur.
 vt valitudine 7 mēbrorum integritate. Quod incredibile videtur id con
 cedis. aliquem in maximis 7 continuis doloribus: non esse miserum etiam
 beatum. Quod leuius est. negas beatissimum esse. Atqui si potest virtus
 efficere. ne miser aliquis sit facillius efficit vt beatissimus sit. Minus enim
 interuallū a beato ad beatissimum restat: q̄ a misero ad beatum. An que
 res tantum valet vt exceptum calamitatibus inter beatos locet. Non po
 test adicere quod superest. vt beatissimum faciat in sūmo deficit elūo. Cō
 moda sunt in vita 7 incōmoda vtraq; extra nos. Si non est miser vir bonus
 q̄uis omnibus prematur incōmodis. quomodo non beatissimus. si ali
 quibus commodis deficitur. Nam quemadmodum incōmodorum onē
 resq; ad miserum non deprimitur. sic commodorum inopia non deducit a
 beatissimo. Sed tamen sine cōmodis beatissimus est: q̄ non est sub incō
 modis miser. Aut potest illi eripi bonū suū. si pōt minui. Paulo aū dicebā

Igniculu nichil cōferre lumini solis. Claritate enim ei⁹ quicquid sine eo luceat
 abscondit. Sed quedam inquit solis vis et lux integra est. etiā inter opposita.
 et quāvis aliud interiaceat. quōd nos phibeat eius aspectū. In opere ē. cur
 su suo fert. Quoties inter nubila luxit. nō est sereno minor. nec tardior qui-
 dem. Quā multū interest. vtrū aliquid obstat. an impedit. Eodē modo
 virtuti opposita nichil detrahunt. nō est minor. s; minus fulget. nobis forsitā
 nō eque apparet ac nitet. Sibi eadē est. et more solis obscuri in occulto vni
 suam exercet. Hoc itaq; aduersus virtutem possunt calamitates et damna
 et iniurie quōd aduersus solem potest nebula. Inuenit qui dicat sapientē cor-
 poris parum. prospero vltū nec miser esse. nec beatū. Hic quoq; fallit. Exequal
 ea in fortuita virtutibus. et tātū tribuit virtutib⁹ quantū honestate carenti-
 bus. Quid autem fedius. quā indignū quōd cōparare veneranda cōtēptis? Ele-
 nerāda enī sūt fides. iustitia. pietas. fortitudo. prudentia. Econtrario vilia
 sūt. que sepe cōtingūt plentioravillissimis. Crus soldū. et lacertus. et dētes. et
 hominum sanctas. firmitasq;. Deinde si sapiēs cui corp⁹ molestū est. nec miser
 habebit. nec beatus. s; medio relinquit. Ultra quoq; ei⁹ nec appetenda. nec
 fugienda. Quid autē tam absurdū quōd sapientis vitā appetendā nō esse? Aut
 quōd tā extra fidē quōd esse aliquāvitā. nec appetendā. nec fugiendā? Deinde si
 damna corporis miser nō facit. beatū esse patunt. Itā quib⁹ potentia nō
 est in peiorē transigēdi statū. nec interpellādi quidē optimū Frigidū inquit
 aliquid et calidū nouim⁹. Inter vtrūq; tepidū ē. Sic aliquid beat⁹ ē. aliquid miser
 aliquid nec miser nec beat⁹. Volo hāc cōtra nos positā imaginē excutere Si
 tepido illi plus frigidū ingessero fiet frigidū. si plus calidū affudero fiet no-
 tissime calidū. At hūic. nec misero. nec beato. quātūcūq; ad miseras adie-
 cero. miser erit quēadmodū dicitis. Ergo imago ista dissimilis est. Deinde
 trado tibi hominem. nec miser nec beatum. Hūic aditio cecitatē nō fit miser.
 Aditio dolores cōtinuos et graues. miser non fit. Quem tam multa mala
 in miseriam vitā nō transferūt. nec ad beata quidem educunt. Si nō potest.

Epistolarum

vt dicitis sapiens ex beato. in miserū decidere. nō pōt in nō beati. Quare enī qui illa cept. alicubi subsistat. Que res nō patit illū ad imū deuolui. res tinet in sūmo. Quid nī: nō possit beata vīta rescindī nec remitti quidē pōt. ⁊ ideo virtus ad illā per seipsa satis est. Quid ergo inquit sapiens. nō ē beator qui diuti⁹ vixerit. quē nullus aduocauit dolor. q̄ ille qui cū mala fortuna sepe luctatus est. Respōde michi. Nūquid ⁊ melior est. ⁊ honestior? Si hec nō sūt. ne beator est Recti⁹ iunat oportet. vt beati⁹ viuat. si recti⁹ nō potest. ne beatus quidē. Nō intēdit virt⁹. ergo nec beata quidē vīta; que ex virtute est. Virtus enim tm̄ bonū est: vt istas accessiones minutas non sentiat. Breuitatē enī. ⁊ dolor ⁊ corporū varias offensiones. Nam voluptas non est digna ad quā respiciat. Quid est in virtute precipuum? Futuro nō indigere nec dies suos cōputare. in quātolibet tempore bona eterna cōsumat. Incredibilia nobis hec vident. ⁊ supra humanā naturā excurrētia. Mafestatem enī eius ex nostra imbecillitate metimur. ⁊ virtū nostris nomē virtutis imponimus. Quid porro eque incredibile videt. Aliquē in summis cruciatibus positū. dicere beati⁹ sum. Atq; hec vox in ipsa officina voluptatis est audita Beatissimū inquit hīc vltimū diē ago Epicurus. cū illum hinc vrine difficultas torqueret. hinc insanabilis exulcerati dolor ventris. Quare ergo incredibilia sūt ista apud eos qui virtutem colūt. cū apud eos quoq; reperiantur. apud quos voluptas ipe rauit: hī quoq; degeneres ⁊ humillime mentis asūt: in summis dolorib⁹. in summis calamitatib⁹. sapientē nec miserū futurum nec beati. Et qui hoc quoq; incredibile est. imo incredibile. Non video enim quomodo in infinitum agatur e fastigio suo. defecta virtus. Aut beati prestare debet. Aut si ab hoc depulsa est: non phibeat fieri miserum. Stans non potest vinci. aut vincatur oportet. aut vincat. Dicit inquit immortalibus solis. ⁊ virtus ⁊ beata vīta coniungit. Nobis vmbra quedam illorū bonorum ⁊ similitudo. Accedimus ad illam non peruenimus. Ratio vero dicit hominibusq; cōmunis est: hec in illis consumata est. in nobis consuma

bilis. Sed ad desperationem nos vitia nostra perducunt. Nam ille alter secundus est. ut aliquis parum constans. ad custodienda optima cuius iudicium laborat. Etiam nunc et incertum est. desideret oculorum atque aurium sensum banam valitudinem et non solum aspectum corporis. et habitu manente suo. etatis preterea longius spatium. Per hanc potest non penitenda agitare et in perfecto viro. Hanc malitie vis quedam inest. quae animum habet mobilem at praeva illa agit aereus malitia. et ea agitata abest. De bono non est adhuc bonus. sed in bonum fingit. Cuiusque autem deest aliquid ad bonum malum est. Sicut dicitur deus animusque in corpore praesens. hic deos equat. Illo credit originis suae memor. Nemo improbe eo conatur ascendere unde descenderat. Quid est autem: cur non existimes in eo divini aliquid existere qui vel pars est. Totum hoc quo continemur. totum est. et deus. et socii eius sumus et membra. Laxa pars est noster animus. preferatur illo si vitia non deprimant. Quemadmodum corporum nostrorum habitus erigitur et spectat in celum. Ita animus cui in quantum vult licet porrigi. In hoc natura rerum formatus est ut parva dicitur vellet. et sic utatur suis viribus ac se in spatium suum extendat. Non aliena vel ad summa nititur. Magnus erat labor ire in celum. Redit enim cum hoc iter nactus est. Vadit audacter et contemptor omnium nec ad pecuniam respicit. aurum argentumque illis in quibus tacere tenebris dignissima. Non ad hoc estimat splendorem quo imperitiores verberant oculos et auerterunt a celo. ex quo illa se crevit cupiditas nostra et effodit. Scit inquam altubi positas esse divitias quo coguntur. animum impleri debere non arcam. Hunc imponere domino omnium rerum licet. Hunc in possessionem rerum nature inducere. ut suarum possessionum orientis occidentisque terminus fiat. Deorumque ritu cuncta possideat cum opibus suis divites superne despiciat. Quorum nemo tam letus est suo. quam tristis alieno. cum se in hanc sublimitatem tulit. Corporis quoque vel oneris necessarii non amator. Sed procurator est. nec se illi cui impositus est subicit. Nemo liber

Epistolarum

est qui corpori seruit. Hæc aut quos dños. quos nimia p illo sollicitudo inue-
nit transeas. ipsius morosū imperiū delicatūq; est. Ab hoc modo equo ani-
mo extramō magno proflit. ne quis deinde reliquis eius futurus sit exitus
querit. Sicut ex barba capillos det onsa negligim⁹. Ita ille diuinus anim⁹
egressurus hoīem quo recepraculum suum cōferat. Ignis illum excludat.
an fere distrahant. an terra cōtegat. non magis ad se iudicat pertinere. q̄
secundas ad editum infantem. vtrum pfectum aues differat; an consumat
canib⁹ data preda marinis. Quid ad illum qui tūc quoq; cum inter hoīes
est. nullas minas timet. vllas ne timebit post mortem minas eorum quib⁹
vsq; ad mortē timeri parum est. Non conteret inquit me. nec vncus. nec p-
fecti ad contumeliā cada ueris. laceratio fedasuris. Meminem de supre-
mo officio rogo. Nulli reliquias meas cōmendo. Ne quis insepultus esset
rerum natura pspicit: quem seuitria proiecerit. dies condet. Diserte Mece-
nas ait. Nec tumulū curo. sepelit natura relictos. Alte cinctū putes dixisse
Dabit enī ingentiū. ⁊ grande. ⁊ virile. nisi illud fecidīs cinxisset. Vale.

¶ Epistola. xciii. De breuiori vita nō curandū. Et q̄ amplissimum vite
spatiū est vsq; ad sapientiā viuere.

I Epistola qua de morte Metronatis phillosopi querebaris. tāq̄
potuisset diutius viuere ⁊ debuisset. equitatē tuam desiderauit. que
tibi in omni persona. in omni negotio superest. in vna re deest. in qua oib⁹;
multos inueni equos aduersus hoīes. aduersus deos neminē. Oblurgam⁹
quotidie fatum. Quare ille non rapit? Quare ille in medio cursu rapit⁹ est?
Quare senectutē ⁊ sibi ⁊ aliis grauem extendit. Anrum obsecro te equus
iudicas te nature. an tibi parare naturaz? Quid autem interest. q̄ cito exe-
as diuitiq; exēdū est. Non vt diuuiamus curandum est. sed vt satis. Nam
vt diuinas fato opus est. vt satis animo. Longa est vita si plena est. Imple-
tur autē cū anim⁹ sibi bonum suū reddidit. ⁊ ad se potestatem sui transfudit
Quid illū octoginta anni iuuat p inertia exacti? Ad vixit iste s; in vita mo-

Liber quartusdecimus fo. cxxix

ratus est. nec sero mortuus sed diu. Octoginta annis vixit. Interest mortez
 eius ex quo die numeres. At ille oblit virtutis. sed officia boni cuius: boni
 amici: boni filii: executus est. In nulla pie cessauit. licet eius etas imperfecta
 sit. vita perfecta est. Octoginta annis vixit. imo octoginta annis fuit nisi for
 te sic vixisse eum dicis quomodo dicunt arbores viuere. Obsecro te mi Lucii
 hoc agamus. vt que admodum preciosa rerum sit vita nostra non pateat mul
 tum. sed multum pendeat. Actum illam metiamur. non tempore. Eis scire quid inter
 hunc intersit vegetum contemptoremque fortune functum oibus vite humane stupē
 diis: atque in summum bonum eius euertum. et illum cui multi anni transmissi sunt. Al
 ter post mortem quoque est. Alter ante mortem perit. Laudemus itaque: et in nu
 mero felicium reponamus eum. cui quantumcunque temporis contigit. bene collo
 catum est. At dicit enim veram lucem. non fuit vnus e multis. et vixit et viguit. Ali
 quando sereno usus est. Aliquando vt solet valdi sideris fulgor per nubila
 emicuit. Quid queris quod diu vixerit? vixit ad posteros vsque transiit. et se in
 memoria debet. Nec ideo michi plures annos accedere recusauerim. Nichil
 tamen ad beatam vitam defuisse dicam. si spatium eius incidit. Non enim ad eum diem
 me aptauit. quem vltimum michi spes audax promiserat. sed nullum non tanquam vlti
 mum aspexi. Quid me interrogas quando natus sum? An iter iuniores ad
 huc censear? Nabeo meum. Quemadmodum in minore corporis habitu potest
 homo esse perfectus. sic et in minore temporis termino potest esse vita perfecta
 Etas inter externa est: quod diu sum alienum est. quod diu vero vt vir bonus sum meum
 est. Hoc amē exige. ne velut per tenebras eum ignobile emittar vt agam vitam
 vt non peruehar. Queris quid sit amplissimum vite spatium? vsque ad sapientiam vi
 uere. Qui ad illam puenit. attingit non longissimum finem. sed maximum. Ille vero
 glorie audacter. et diis agat gratias. interque eos sibi et rerum nature imputet
 quod fuit merito enim imputabit. meliorem illis vitam reddidit quam acceperit
 Exemplar boni viri posuit. qualis quantumque esset ostendit. Siquid adiecisset
 fuisset simile preterito. Et tamen quousque viuimus omnium rerum co

gitatione functi sumus. Scim⁹ ad quid principalis natura se attollat. Quē
 admodum ordinet mundū: per quas vices annū reuocet. Quēadmodum
 omia que vsq; erant cluserit. et seipsā sui finē fecerit: Scimus sydera ipetu
 suo vadere. preter terrā nichil stare. Cetera cōtinua velocitate decurrere
 Scimus quēadmodū solē luna pretereat. Quare tardior velociorē post se
 relinquat. Quomodo lumē accipiat. aut pdat. que causa iducat noctē que
 reducat diē. Illuc eundē est vbi ista pprius aspicias. Nec hac spe iquit sas
 piens ille fortius ex eo quod patere michi ad deos meos iter iudico. Des
 rui quidē amitti etiā inter illos fui. animūq; illo meū misi. et ad me illi suus
 miserūt. sed tolli me de medio puta et post mortē nichil ex hōie restare. Eque
 magnū animū habeo. etiā si nusq; trāsitur⁹ accedo. Nō tā multis vixit an
 nis q̄ potuit. et paucorū versuū liber est. et qdē laudād⁹ atq; vtilis. Annas
 les Tamasi scis q̄ nō decori sunt. et q̄ vocent. Nec est vita quorūsdā longa et
 qdē Tamasi sequit̄ ānales. Nunqd̄ feliciorē iudicas eū q̄ sūmo die muneris
 q̄ eū q̄ medio occidit. Nunqd̄ aliquē eē tā cupidū vite putas. vt iugulari in
 spoliario q̄ in arena malit. Nō maiore spatio alter alterū precedit. Mors
 per oēs it. Qui occidit cōsequit̄ occisum: minimū est de quo sollicitissime ag
 gitur. Quid autē ad rem p̄tinet quantum vites qdē euitare nō possis. Vale.

¶ Epistola. lxxiii. Utrum pars philosophie superfluat disputatio et so
 lutio. et de annotatione contra malum popularis opiniois

hinc partem philosophie que dat propria cuiq; persone precepta
 nec in vniuersum componit hominem sed marito suadet quomodo
 se gerat aduersus vxorem. patri quomodo educet liberos. domino quō ser
 uos regat. Quidam solā receperant: et ceteras quasi extra virilitatē nostrā
 vagantes reliquerant tan q̄ quis non posset de pte suadere. nisi qui summā
 prius totius vite complexus est. Sed Ariston Stoicus e contrario hanc p
 tem leuem existimat. et que non descendat in pectus vsq; vt illam habentes
 precepta plurimū ait proficere ipsaq; decreta philosophie. constitutionēq;

summi boni. quam qui bene intellexit et didicit. quid in quaque re faciem debet
 sit sibi ipse precepit. Quomodo qui iaculari discit. destinatum locum cap-
 prat. et manum format. ad dirigenda que mittit. Cum hanc vim ex discipuli-
 na et exercitatione precepit quocumque illa vult vitare. Didicit enim non hoc aut illud
 ferire. sed quocumque voluerit. Sic qui se ad totam vitam instruxit. non de-
 siderat particulatim admoneri. doctus in totum. Homo enim quomodo cum uxore
 aut cum filio viueret. sed quomodo bene viueret. In hoc est et quomodo cum
 uxore ac liberis viuat. Cleantes vitale quidem iudicat et hanc precepsed iocillam
 nisi ab vniuerso fluit. vbi de cetera ipsa philosophie et capita cognouit. In
 duas ergo questiones locus iste diuiditur. Vtrum vitale an inutile sit. et an solus
 virtutem bonum possit efficere. id est vtrum supuacuos sit. an omnia faciat supuacuos
 Qui hanc partem videri voluit supuacua. hoc asserit. Siquid oculis oppositum
 moratur aciem. remouendum est. illo quidem non abiecto opera prebetur qui precepsed
 pt. Sic quo ambulabis illo manum porriges. Eodem modo vbi aliqua res ob-
 cecat animum. et ad officiorum despiciendum ordinem impedit. nichil agit qui precepsed
 cept. Sic viues cum patre. sic cum aliis. Nichil enim proficiet precepta. quam-
 diu mentis error obfusos est. si ille discutitur: apparbit quod cuique debeatur offi-
 cio. Alioquin doces illud quod sano faciendum sit. non sanum efficis. paupere
 ri ut agat diuitum monstras. hoc quomodo manente paupertate fieri potest. Quis
 dicit esurienti quod tanquam satur faciat fixam portus medullis fame detrahe. Idem
 tibi de omnibus vitis dicam. ipsa remouenda sunt. non precipiendum quod fieri illis
 manentibus non potest nisi opiniones falsas. quibus laboram expuleris. Nec auarum
 quomodo vtendum pecunia sit exaudier. nec timidus quomodo pericula con-
 tinent. Efficias oportet ut sciat pecuniam nec bonum nec malum esse. Quis dicit
 illi miserimos diuites. Efficias ut quisquid publice expauiamus: sciat non
 esse tantum imendum: quod fama circumfert. nec dolorem quocumque nec mortem. Sepe in
 morte quam pati lex est magnum esse solatium quod ad neminem redit in do-
 lore pro remedio futuram obstinationem animi: qui lentus facit sibi quisquid
 r. ii.

contumaciter passus est. Optimum dolois esse naturā q̄ nō potest. nec qui
 extendit magnus esse; nec qui est magnus extendi. Omnia fortiter excipit
 ea. que nobis mundi necessitas imperat. His decretis cū illū in cōspectū sue cō
 ditōis adduxeris. et cognouerit beatā vitā esse. nō que secundū volup
 tatem est. sed secundū naturā. Tū virtutē vnicū bonū hoīs adamauerit. turpi
 tudinem solū malū fugerit. Reliqua oīa diuitias honores. bonā valitudi
 dinem. vires. iperia. scierit esse mediāz partē. nec bonis annumerandā nec
 malis. Monitorē non desiderabit ad singula qui dicat. sic incede. sic mane
 hoc viro. hoc femine. hoc marito. hoc celsi cōuenit. Ista enī qui diligētissi
 me monent. ipsi facere nō possunt. Hec pedagogus puero. hec aula nepot
 p̄cipit. et irascendū nō esse. magister tractū dissimulatus disputat. Si ludū littera
 rum intraueris scies ista. que ingenti sup̄cillo philosophi iactāt. in puerilli cē
 p̄scripto. Atrū manifesta demū an dubia p̄cipies. nō desiderant manifesta
 monitores. p̄cipienti dubia nō credunt. Sup̄uacū est ergo p̄cipere. Id a
 deo sic discere. si iā mones quod obscurū est et ambigū p̄batōib⁹ adiuuā
 dum erit. Si p̄baturus es illa p̄ que p̄bas plus valēt. satiq̄ p̄e sūt. Sic a
 mico vttere. sic ciue. sic socio. Quare? q̄ iustū est. Oīa ista michi locus de tu
 stitia tradit. Illi iuuenio equitatē p̄ se expetendā. nec metu nos ad illā co
 gi. nec mercede cōduci. Nō esse iustū cui quicq̄ i hac virtute placet p̄e ip̄az
 hoc tñ p̄suasi michi et phibui. Quid ista precepta p̄ficiūt que eruditū do
 cent. p̄cepta dare sciētī sup̄uacū est. nesciētī parū. Audire enī debet nō
 tñ quid sibi p̄cipiat. sed etiā querit. Atrū inquā veras op̄iniones habētī
 de bonis malisq̄ sunt necessaria. an non habenti. Qui non habz nichil a te
 adiuuabit. aures eius contraria admonitionibus tuis fama possedit. Qui
 habz exactum iudicium de fugiendīs petendisq̄ scit sibi faciendū. scit etiā
 te tacente. Tota ergo pars ista philosophiē submoueri potest. Duo sunt p̄
 prer que delinquimus. aut inest animo prauis op̄inōnibus malitia contra
 ctata aut etiā si non est falsis occupatus ad falsa procliuis est. et cito spe

cle quo non oportet trahente corripitur. Ita qz debemus aut pcurare mēs
 tem integrā z virtus liberare. aut vagantē quidē; sed ad peiora pronā pre
 occupare. Atqz decreta philosophie faciūt. Ergo tale precipiēdi genus
 nichil agit. Præterea si precepta singulis dam? incōprehensibile opus est
 Alia enī dare debemus feneratori; alia colenti agris. alia negociāri. alia re
 gum amicitias sequenti; alia pars. alia inferioribus amato. In matrimonio
 precipias quomodo vīnat cū vxore aliquis. quam virginē duxit. quomodo
 cū ea que alicuius ante matrimonii experta est. quēadmodū cū locuplete
 quēadmodū cū indotata. An nō putas aliquid esse discriminis inter ste
 riles z secundā; inter pueriores z puellā. inter matrē z nouercā. Omnes spe
 cies cōplecti nō possumus. Atqz singule ppria exigūt. Reges autē philo
 sophie breues sunt. z oīa alligant. Adīce nunc qz sapiētis precepta finita
 esse debent. z certa. siqua finiri nō possunt extra sapientia sūt. Sapiētia re
 rum terminos nouit Ergo ista pars preceptua submouēda est. qz quod pau
 cis pmittit prestare oībus nō pōt. Sapiētia autē oēs tenet. Inter insaniā
 publicā z hāc que a medicis tradit nichil interest. nisi qz hec morbo laborat
 illa opinio bus falsis. Altera causas furoris traxit ex valitudine. Altera a
 nimī mala valitudo est. Si quis furioso precepta det quomodo loqui debe
 at quō precedere. quō in publico se gerere. quō in priuato. erit ipso quē mo
 nebit insanoz. Si bilis nigra curāda est z ipsa furoris causa remouēda qdē
 in hoc alio animi furoze faciendū est. ipse discuti debet. alioqz abibūt i va
 num momentū verba. hec ab Aristote dicitur. Cui respōdebim? ad singu
 la. Prīmū aduersus illud qd ait. siquid obstat oculo z impedit visum debe
 re remoueri. Fateor hūc nō esse opus preceptis ad videndū. sed remedio
 quo purget acies. z efficientē sibi morā effugiat. Natura enī videm? cui vsū
 sui reddit. qui remouet obstantia. Quid autē cuiqz debeat officio. natu
 ra nos docet. Deinde cuius curata suffusio est. is non protinus cū visū rece
 pit. aliis quoqz pōt reddere malitia liberatur z liberat non est opus ex hor
 r. iii.

facione nec consilio quidem . vt colorū pprietates oculus intelligat: a nigro albū etiā nullo monēte distinguet. Multis cōtra preceptis eget animus vt videat quid agendū sit in vita. Quod oculos quoque egros medicus nō tantum curat. sed etiā monet. Nō est inquit quod p̄tinus imbecillā acie cōmittas iprobo lumini. a tenebris primo ad vmbrosa p̄cede deinde plus aude et paulatim clarā lucē pati assuesce. Nō est quod post cibū studeas. nō est quod plenis oculis. ac tumētibus iperes. Afflatū et vim frigidis in os occurrentis euita. alia eiusmodi que nō minus quā medicamenta pficiūt. Adiecit res medicis medicina consiliū. Error inquit est causā peccādī. Nōc nobis precepta nō detrahūt. nō expugnāt optinones de bonis ac malis falsas. Cōcede per se efficacē precepta nō esse euertendā prauā animi p̄suasione. Sed nō ideo aliis quidē adiecta pficiunt. Primū memoriā renouāt. Deinde que in vniuerso consusius videbant. in ptes diuisa diligentius considerant. Aut isto modo licet et consolationes dicas superuacuas et exhortationes. Atqui nō sūt supuacue. Ergo ne monitiones quidē. Stultū ē inquit precipere ergo quid facere. tanquā sanus debeat. cū restituenda sanitas sit sine qua irrita sūt precepta. Quid quod habēt egri sanique quedam cōmunita. de quibus admonendi sunt. tanquā ne auide nocuos cibos appetant. vt lassitudinem vertent. Habent quedā precepta cōmunita pauper et diues. Sana inquit auaritia: et nichil habebis quod admoneas: aut pauperē aut diuitem. Sic cupiditas vtriusque consideret. quid quod aliud est nō cōcupiscere pecuniā. aliud vtili pecuniā scire. Cuius auari modum ignorāt. etiā nō auari vsam Tolle inquit errores supuacua precepta sunt. Falsū est. Puta enī auaritiā relaxatā Puta astrictā esse luxuriā. temeritati frenos iniectos. ignaute subditū calcar etiā remotis vitis. quod et quēadmodū debemus facere discendū est. nichil inquit efficient monitiones admote. grauibus vitis. ne medicina quidē morbos insanabiles vincit: tamen adhibetur aliis in remedium. aliis in leuamentum. Nec ipsa quidem vniuersē philosophie vis licet tota in hoc vires suas aduocet. duram iam et veterem animis extrahet pestem. Sed nō ideo

nichil sanat. quia non omnia. Quid prodest inquit a pramonstrare? Plus
 ritum. Interdū enim scimus. nec attendimus. Non docet admonitio. sed
 aduertit. sed excitat. sed memoriā continet. nec patit relabi. pleraq; ante
 oculos posita trāstimus. Admonere genus ad hortandi est. Sepe animus
 etiā aptadissimulat Ingerēda ē. itaq; illi notitia rerū notissimarū illa hoc
 loco in vaticiniū calui reperēda sentētia est. Factū esse ambitū scitis. et hoc
 vos scire oēs sciunt. Scis amicitias sancte colendas esse. sed nō facis Scis
 iprobū esse. qui ab vxore pudicitia exigit. ipse alienarū corruptor vxorum.
 Scis vt illi nil cū adultero. sic nichil tibi esse debere cū pellice et non facis
 Itaq; subinde reducēdus es ad memoriā. nō enim reposita illa esse oportet
 sed in promptu. Quęcūq; salutaria sunt. sepe agitari debēt. sepe versari nō
 vt tantū nota sint nobis. sed etiā parata. Adice nūc q; apta quoq; aptio-
 ra fieri debēt: Si dubia sūt inquit que precipis. pbattones adiscere debe-
 bis. Ergo ille non precepta proficiēt. Quid q; etiā sine pbattonibus ipsa
 momentis auctoritas prodest. Sic quomodo iuriconsulti valent responsa
 etiā si ratio non reddat. Preterea ipsa que precipiunt. per se multū habent
 pōderis. vtiq; si aut carmini intexta sunt. aut prosa oratione in sentētiam
 coartata. Sicut illa Latoniana. Emas nō quod opus est. sed quod necesse
 est. quod non opus est asse clarū est. Qualia sunt illa. aut red dīta oraculo
 aut similia. Tempori parce. te nosce. Nunquid rationē exiges. cum tibi ali-
 quis hos dixerit versus. Iniuriarum remediū est obliuio. Audentes fortu-
 na luuat. p̄iger sibi ipse obstat. Aduocatū ista nō querūt: affectus ipsos tā-
 gūt et natura vim suā exercēte pficiūt. Om̄ honestarū rerū semina animi
 gerūt. Que admonitione excitant: non aliter q̄ scintilla flatu leui adiuta
 gnem suū explicat. Erigit virtus cū tacta est et impulsā Preterea quedam
 sunt quidē in animo. sed parum prompta. que incipiunt in expedito esse cū
 dicta sunt. Quedam diuersis locis iacet ipsa. que contrahere in exercitata
 mens non potest. Itaq; in vnun conferenda sunt. et iungenda vt plus va-
 r. iiii.

leant animū quoq; magis alleuent. aut si precepta nichil adiuant: omnis
 institutio tollenda est. Ipsa natura contēti esse debem⁹. Hoc qui dicūt nō vi-
 dent aliud ingentū esse hoīs mobilis ⁊ erecti. aliud tardū ⁊ hebetis. Et q;
 aliud alio ingentiosior est. Ingeniū vis preceptis altur ⁊ crescit: nouasq; p-
 suasiones adicit innatis. ⁊ deprauata corrigit. Siquis iquit nō habet re-
 cta decreta. quid illū admonitiones iuuabūt vitis obligatū hoc scilicet vt
 liberet? Non enī extincta in illo indoles naturalis est. sed obscurata ⁊ op-
 pressa. Sic quoq; tentat resurgere. ⁊ cōtra praua nitit. Facta vero presidū
 ⁊ adiuta p̄ceptis oualescit. Si tñ illa diutina pestis: nō infecit. nec enecuit
 Hanc enī ne disciplina quidē philosophie toto impetu suo cōnixa restituet
 Quid enī interest inter decreta philosophie ⁊ precepta nisi q̄ illa genera-
 lta precepta sūt. hec specialia? Utraq; res precipit. sed altera in totū. pricu-
 um altera. Siquis inquit recta habet ⁊ honesta decreta. hic ex supuacuo
 monetur. Minime. Itā hic quoq; doctus quidē est facere que debet. sed ad
 hoc satis nō p̄p̄cit. Non enim tm̄ affectibus ip̄edimur. quo minus p̄ban-
 da faciamus. sed imperia inueniendi quōd queq; res exigat. Habemus in-
 terdū cōpositū animū. sed desidē ⁊ inexercitatū. ad inueniendū officiorū vias
 quā admonitio demōstrat. Et pelle inquit falsas opinionones de bonis ⁊ ma-
 lis in locū autem earū veras repone. ⁊ nichil habebit admonitio quod agat
 Ordinā ista sine dubio ratione animus. sed nō ista tm̄. Nam quāuis argu-
 mentis collectū sit que bona que mala sint. nichilominus habent precepta
 partes suas: ⁊ prudentia ⁊ iustitia officiis constant. officia preceptis dispo-
 nūtur. p̄terea ipsum de bonis malisq; iudicium confirmat: officiorū exe-
 cutione. ad quam precepta perducunt. Utraq; enim inter se consentiunt
 nec illa possunt precedere vt non hec sequantur ⁊ si hec ordinem sequun-
 tur suum. Unde apparet illa precedere. Infinita inquit precepta sunt fal-
 sum est. Nam de maximis ac necessariis rebus non sunt infinita. tenues
 autem differentias habent. quas exlgunt tempora. loca persone. Sed his

quoq; dant precepta generalia. Nemo inquit preceptis curat infans: aē-
 go nec malitiā quidē dissile est. Nā si infantiā sustuleris, sanitas reddita est
 Si fallas opiniones exclusim, nō statim se q̄e despectus rex agendarū, et
 sequat tñ admontio, corroborauit rectā de bonis malisq; sententiā. Illud
 quoq; falsū est, nichil apud insanos, pficere p̄cepta. Nā quēadmodum sola
 nō psūt, sic curationē adiuuāt, et denunciatio et castigatio insanas coercuit.
 De illis infants nūc loquor, quib; mens mota est, nō erepta. Reges inquit
 ut faciam qd̄ oportet, nō efficiūt, et qd̄ aliud sunt q̄ nimis mixta precepta
 p̄rimū om̄ ob hoc ille nō psuadēt, q; minant. Et hec nō cogūt, s; exorant,
 Deinde leges a scelere deterrent, p̄cepta in officiū adhortant. His adif-
 ce q; leges quoq; pficiūt ad bonos mores. Ati q; si nō tm̄ imperāt, s; docēt
 In hac re dissentio a p̄sossidonto p̄ eo qd̄ p̄latontis legib; adiecta p̄inci-
 pia sūt. Regē enī breuē esse oportet, quo facilius ab imperitis teneatur ve-
 lut emissā diuinis; vox sit, iubeat nō disputet. Nichil vidēt michi frigidius,
 nichil ineptius, q̄ lex cū plogomine. Dic qd̄ me velle fecisse: Non discō, s;
 pareo. p̄ficiūt itaq; malis morib; vti vidēbis ciuitates vsas malis legi-
 bus. At nō apud oēs pficiūt, ne philosophia quidē nec ideo inutillis, et for-
 mādi animis inefficax est. Quid aut̄ philosophia nisi vite lex est? S; pute-
 mus non pficere leges. Nō ideo seq̄e, ut ne monitiones qd̄e pficiāt. Aut sic
 et cōsolationes nega pficere, dissuasionesq; et adhortationes, obiurgatio-
 nes et laudationes, oīa ista monitionū genera sūt, per ista ad p̄fectū ai sta-
 tū puenit. Nulla res magis aīos honesta induit, dubiosq; et in prauū tuelti-
 nables reuocat ad rectū, q̄ bono p̄virozum cōuersatio. p̄paulatim enī de-
 scendit in pectora, et vim p̄ceptoz obtinet: frequenter audiri, aspici frequē-
 ter. Occursus mehercule ipse sapientū iuuat, et est aliq̄d qd̄ ex magno vi-
 rovel facente proficinas, nec tibi facile dixerim quemadmoduz proficit, sicut
 id intelligam profuisse. Minura quedam vt ait p̄hedron animalia cū mor-
 dent non sentuntur, adeo tenuis illis et fallens in periculum vis ē, tumor

indicat moysi. & in ipso timore nullū vulnus apparet. Idem tibi in conuersatione viroz sapientū eueniet. non deprehendes quē admodū & quā tibi p̄sit. p̄fuisse deprehendes. Quosū inquit hoc p̄tinet? Eque p̄cepta bona: si sepe tecū sint. p̄futura q̄ bona exempla. Pythagoras ait altum aīn fieri intrantibus templum. deozūq; simulachra ex vicino cernentibus. & alluculus oraculi operientibus vocē. Quis aut negant feriri quibusdā p̄ceptis efficaciter. etiā ipertitissimos velut hīs breuissimis vocib⁹. sed multū habētib⁹ p̄deris? Nichil nimis auar⁹ animus nullo satiat lucro. Ab alio expectes alteri qd feceris. Nec cum scitu quodā audim⁹. nec vllī licet dubitare. aut interrogare quare. adeo etiā sine ratione ip̄s veritas ducit. Si reuerētia frenat aīos aut vitia compefcit. cur non admonitio idem possit. Si ip̄onit pudorem castigatio. cur admonitio non faciat: etiā si nudis p̄ceptis vīmur. Illa vero efficacior est & altius penetrat que adiuvat rōnem q̄ p̄cipit: que adīcit. quare quicq; faciendū sit & quis faciendū obediētēq; p̄ceptis fructus expectet: si imperio et admonitione p̄ficiat. eque p̄ficiat ip̄erio. ergo & admonitione. In duas partes virtus diuidit̄. in contēplationē verit̄ actionē. Contēplationem institutio tradit. Actionem admonitio. virtutē exercet. & ostendit recta actio. Acturo aut si p̄dest qui suadet. & qui monet p̄derit. Ergo si recta actio virtuti necessaria est. rectas aut actiones admonitio demonstrat & admonitio necessaria est. Due res plurimū roboris aīo dant. Fides veri & fiducia. vtraq; admonitio facit. Nam & credit illi. & cum creditū est magnos aīos spiritus cōcipit. ac fiducia implet. Ergo admonitio nō est sup̄naua. Marcus Agrippa vir ingentis aīmi. qui solus ex hīs quos ciuilla bella. claros potentesq; fecerunt. felix in publicum fuit. dicere solebat. multum se huic debere sententiē. Nam concordia parue res crescunt. discordia maxime dilabuntur. Hac se aiebat & fratrem et amīcū optimū factum. Si eiusmodi sententiē familiariter in aīnum recepte formant cum. Cur vero non hec pars philosophiē que talibus sententiis con-

stat idem possit? Pars virtutis disciplina constat. pars exercitatione. Et
 discas oportet. et quod didicisti agendo confirmes. Quod si ita est non tan-
 tum scita sapientie profunt. sed etiam precepta. que affectus nostros velut
 edicto coercent et obligant. Philosophia inquit diuidit in hec. scientiam
 et habitum animi. Nam qui didicit. et factenda ac vitanda precipit: nondum
 sapiens est. nisi in ea que didicit animus eius transfiguratus est. Tertia ps
 ista percipiendi exvtrors est. et ex decretis. et ex habitu. Itaque superuacua e
 ad implendam virtutem. cui duo ista sufficient. Istio ergo mo et cosolatio su
 peruacua est. Nam hec quoque exvtrors est. et exhortatio et suasio et ipsa ar-
 gumentatio. Nam et hec ab habitu animi copositi validique proficiscit. S
 quantum ista ex habitu animi veniant. optimus animi habitus ex his e et ex
 illis. Unde istud opus quod dicitis. iam perfecti viri est. ac ad summam cosecu-
 ti felicitatis humane. Ad hoc autem tarde peruenitur. Interim etiam im-
 perfecto sed pficienti demonstranda est in rebus agendis via. Hanc forsita
 etiam sine admonitione dabit sibi ipsa sapientia. que iam eo perduxit ani-
 mi. vt moueri nequeat nisi in rectu. Imbecillioribus quibus ingenis necessari-
 um est aliquem preire. Docuitabis hoc facies. Preterea si expectat tempus
 quo per se sciat. quod optimum factum est. Interim errabit. et erreando impie-
 tur. quominus ad illud perueniat quo possit se esse contentus. Regi ergo de-
 bet. dum incipit posse regere. Pueri ad prescriptum discunt. digiti illorum
 tenentur. et aliena manu per litterarum simulachra ducuntur. Deinde imi-
 tari iubentur preposita. et ad illa reformare chirographum. Sic animus nos-
 ter dum eruditur. ad prescriptum iuuatur. Hec sunt per que pbatur hac phi-
 losophie partem superuacua non esse. Querit deinde. an ad faciendum sapi-
 entem sola sufficiat. Huius questionis suum diem dabimus. Interim omittis
 argumentis. nonne apparet nobis esse opus aliquo aduocato qui contra po-
 puli precepta precipiat. Nulla ad aures nostras vox impune profertur.
 Nocent qui optant. Nocent qui execrantur. nam et horum imprecatio fals

sos nobis metus inferit, et illorum amor male docet bene optando. Mittit ei
 nos ad longinqua bona et incerta et errantia, cum possimus felicitate domo p
 mere. Non licet in quibus ire recta via. Trahunt in prauis parietes trahunt serui, nes
 mo errat sibi vni, sed dementia spargit in proximos, accipitque iniuriam. Et ideo
 in singulis vitia populorum sunt, quia illa populus dedit dum facit quisque peiorem
 factus est. Didicit deteriora, deinde docuit effectaque et ingens illa nequitia
 cogitatio in vniuersum quodcumque pessimum scit. Sic ergo aliquis custos, et aures subinde
 puellat, abigatque rumores, et reclamet populis laudantibus. Erras enim si ex
 stimas nobiscum vitia nasci supuenerunt, ingesta sunt. Itaque monitionibus cre
 bis opiniones que nos circumsonant conpescam. Nulli nos vitio natura con
 cilliat, illa liberos ac integros genuit. Nichil quidem quod auaritia nostram
 irritaret, posuit in aperto, pedibus auro et argentum subiecit, calcadumque ac pre
 mendum dedit, et quicquid est, propter quod calcamur ac premimur. Illa vult nostrum
 erexit in celum, et quicquid magnificum mirumque fecerat, videri a suspicientibus vos
 iuit. Ortus occasusque, et peractis mundi volubilem cursum inter diu terrena ap
 perientem, noctu celestia, tardos siderum incessus, si comparet toti, citatissimos
 si cogites quanta spatia, nunquam intermissa velocitate circueant, defectus solis
 et lune iniuriam obstaculum. Illa deinceps digna miratu, siue per ordinem subeunt,
 siue subitis causis mota perfiliunt, ut nocturni ignis tractus, et sine ulla ictu soni
 tuque fulgores celli patescerent, columnasque ac trabes, et varia simpachra flamma
 rum. Hec supra nos natura disponit. Auro quidem et argenti, et propter ista nunquam pace
 agens ferrum, quasi male nobis committeret abscondit. Hos in luce propter quod pugna
 rem extulimus, Hos et causas periculorum nostrorum, et instrumenta, dissecto terrarum
 pondere eruimus. Hos fortune mala nostra tradidimus, nec erubescimus
 summa apud nos haberi que fuerant summa terrarum. His scire quam falsus
 oculos tuos decipit fulgor? Nichil est illis quod diu mersa et inuoluta cen
 suo iacent fedius, nichil obscurius. Quid nisi? Quando per longissimorum
 cuniculorum tenebras extra hatur, nichil est illis dum fuerit et a fece sua separat.

in formi⁹. Deniq; ipsos opifices intueri. p quoz man⁹ sterile terre genus. z
 in forme ppurgat. Videbis quāta fulgine oblinant. Atqui ista magis inq
 nant aios q̄ corpa. z in possessore eoz q̄ in artifice plus est sordidū. Necesse
 sariū itaq; ē admoneri. z habere aliquē aduocatū bone mētis. est tāto fre
 tuitu. tumultusq; falso vnā deniq; audire vocē. Que erit illavor? *Es'cills*
cer q̄ tibi tātis clamorib⁹ ambitiosis exurdato salubria insufurret verba. q̄
 dīcat nō est qd̄ inuideas istis. quos magnos felicesq; populus vocat. *Itō* est
 qd̄ tibi cōposite mētis habitū z sanitatem plausus excutiat. *Itō* est qd̄ tibi
 tranquillitatis tue fastidiū faciat. Ille sub illis fascibus. purpura cult⁹. *Itō*
 est qd̄ felicioz eū iudices cui submouet. quē licito semita deiecit. Si vis ex
 ercere tibi vtile. nulli autē graue. impetiū. submouevitta. Multi inuentūne
 q̄ ignē inferant vrbib⁹. qui in expugnabilia seculis. et p aliquot etates tuta
 p̄sternant. qui equum arcib⁹ aggerē attollāt. z muros in mirā altitudines
 adductos arrietib⁹ ac machinis quassent. Multi sūt. qui ante se agāt agmi
 na. z tergīs hostiū graues insistent. z ad mare magnū p̄fusi ce de gētū veni
 ant. S; hī quoq; vt vincerēt hostē cupiditate victi sūt. Nemo illis ventētib⁹
 resistit. s; nec ipsi ābitioni. crudelitatiq; resisterāt. Tūc cū agere visi sūt. ali
 os agebant. Agebat infellecē *Alexādrū* furoz. aliena deuastādi. z ad igno
 ta mittebat. Tu tu putas sanū q̄ a *Grecie* primū claudib⁹. in qua erudit⁹ est
 incepti. q̄ qd̄ cuiq; optimū ē eripuit. *Lacedemoniā* seruire subet. *Athenas* ta
 cere. *Itō* p̄tent⁹ tot ciuitatū strage. quas aut vicerat *Philippus*. aut emerat
 z alias allo loco p̄icit. z toto orbe arma circūfert. nec subsistit vnq̄ *Passa* cru
 delitas imaniū ferax. mō que plus q̄ exigit fames mordet. Jam in vnū re
 gnū multa regna cōieci. Jam *Greci* perseq; eūdē timēt. Jam etiā a *Dario*
 libere nationes iugū accipiūt. *Itō* tamē vltra. *Oceanū* solēq; indignat ab
Herculis. *Liberiq;* vestigiis victoriā flectere. *Ipsi* nature vim parāt. Non
 ille trevult. s; nō pōt stare. *Itō* aliter q̄ in p̄ceps deiecta pōdera. q̄b⁹ eūdē
 finis est iacuisse. *Hec* *Eneo* quidē *Pompeio* externa intire bella. aut dome

Epistolarum

stica virtus aut ratio suadebat. sed insanus amor magnitudinis false. modo in
 Hispaniâ et Sertorianâ arma. modo ad colligendos piratas. ac maria pacan
 da videbat. hec preerebantur cause ad continuandâ potestâ. Quid illi in Africâ
 cam? Quid in Inpétrionê? Quid in Mithridatê et Armentâ et oēs Afre an
 gulos traxit? Infrintra scilicet cupido crescendi. cū sibi vni parâ magnâ vide
 ret. Quid. L. Cæsarê in sua fata pariter ac publica imittit? gloria et ambitio.
 et nullus supra ceteros emînêdi modus. Anũ an se ferre nō potuit. cū. B. P.
 supra se duos ferret. Quid ni. C. Mariũ semel consulê. Anũ eni cōsulatũ ac
 cepti. Ceteros rapuit. Cū Theutonicos Umbrosq; cōcideret. Cū Iugurthã
 p Africe deserta seq̄ret. tot picula putas appetisse. Virtutis instinctu? Mari
 us exercitũ Mariũ ducebat ambitio. Isti cū oia cōcuterent. cōcutiebãtur
 binũ more qui rapta cōnoluit. et ob hec maiore ipetu icurrat. qz nullũ illis
 fut regnũ est. Ideoq; cum multis fuerũt mali. pestiferam illã vim. quã ple
 risq; nocuerũt. Ipsi quoq; sentiũt. Nō est qd credas quẽq; fieri aliena in fe
 licitate felicẽ. Via ista exẽ a que oculis atq; aurib; nostris ingerũt. retes
 xenda sũt. et plenũ malis sermonib; pectus exhauriendũ. Inducenda est in
 occupatũ locũ virtusq; mendacia contraverum placencia extirpet. que nos a
 populo cui nimis credimus separet. ac sinceris optinõnib; reddat. Nec est
 eni sapientia in naturã cōverti. et eo restitui vnde publicus error expulerit.
 Magna ps sanitatis est hortatores insante reliquisse. et ex isto costu inuicẽ
 noxia pcul abegisse. Hoc vt esse ve scias. aspice quãto aliter vnusquisq; po
 pulo viuet. aliter sibi. Nō est per se magist ra sollicitudo innocẽtie. nec fruga
 litatem docet rura. S; vbi testis ac aspectator abscessit. vitia subsidũt quo
 rũ monstrari et conspici fructus est. Quis eam quam nulli ostenderet induit
 purpurã? Quis posuit secretam in auro dapem? Quis sub alicuius umbra
 rustice arboris posuit? luxurie sue pompã solus explicuit. Nemo oculis suis
 lautus est. nec paucorũ quidẽ et familiarũ. Sed apparatus vitiorum suoru
 p modo turbe spectantis expandit. Itaq; irritamentũ est omnium in que

insanimus. admirator: & cōscius. Ne concupiscamus efficles. si nō ostenda-
mus effeceris. Ambitio & luxuria & impotentia scenam desiderant. Sana-
bis ista si absconderis. Itaq; si tu medio vrbium fremitu collocati sumus.
Ret ad latus monitor. & contra laudatores ingentium patrimoniorum lau-
det paruo diuitē. & vsu opes metentem. Contra illos qui gratiam ac poten-
tiam attollunt. oclum ipse suspiciat traditum litteris. & animū ab externis
ad sua reuersum. Ostendat. ex constitutione vulgi beatos in isto inuidioso
fastigio suo trementes: & atronitos longeque aliā de se opinionem habentes
q̄ ab aliis habetur. Nam que aliis videntur excessa. ipsis prurupta sūt. Itaq;
examinant. & trepidant quotiens respexerūt in illis magnitudinis sue pre-
ceps. Cogitant enim varios casus. & in sublimi maxime in bricos. tūc appeti-
ta formidant. & que illos graues aliis reddidit. grauis illis felicitas incu-
bat. Tunc laudat hostium lenē. & sui iuris odio est fulgor. & fuga iam rebus
adhuc stantibus queritur. tunc demum videas philosophantis metus. et
egre fortune sana consilia. Nam q̄ uasi ista inter se contraria sunt bona for-
tuna. & mens bona. Ita melius in malis sapimus. Secunda rectum aus-
ferunt. Vale.

¶ Incipit liber decimusquintus. ¶ Epistola. xcvi. Nō esse petēdū qd̄ ipe-
trare uolueris. De differentia inter decreta & precepta. Et q̄ ad cōsumādā
sapientiā neutra ualēt sine altero. & secūdū Possidoniū alia quedam addit
necessaria. & aliqua contra medicos.

Etis a me ut id qd̄ in diē suū dixerā debere differri repñtē. & re-
p scribā tibi. a n̄ hec ps philosophē. q̄ greci peneticē uocāt nos
preceptiuam dicimus. satis sit ad consumandam sapienti-
am. Scio te in bonam partem acceperunt. si negauro eo
magis promitto. & uerbum publicum perire nō patior. Postea noli negare
quod impetrare noluieris. Interdum enim obnixe petimus. id quod recusa-
remus si quis offerret. Hec siue leuitas est siue uilitas puniēda est. Pros-

Epistolatum

mstendi facilitate multavi dervolum^o velle. sed nolum^o Rectator hysto-
 riã ingenẽ attudit. minutissime scriptã. artissime plicã. ⁊ magna parte ps-
 lecta. Desinã inquit si vultis acclamaẽ. recita. Recita ab his qui illũ obmu-
 tescere illic cupiũt. Sepe aliud volum^o. aliud optam^o. ⁊ vey ne diis quidez
 dicim^o. s; dii. aut nõ exaudiunt: aut miserent. Ego me omiſsa misericordia
 vindabo. ⁊ tibi ingẽtẽ epistolã impingam: quam tu si inuitus leges. disci-
 to. Ego michi hoc cõtraxi. Teq; inter illos numera. quos vxor magno bus-
 eta ambitu torquet. Inter illos quos diuitie per summum acquisite sudore
 male habet. Inter illos quos honores. nulla nõ arte atq; opa petiti discru-
 tiant. ⁊ ceteros maloz suoz compotes. Sed vt omiſso principio. rem ipsam
 aggrediar. Beata inquit vita cõstat ex actionibus rectis. ad actiones re-
 ctas precepta perducunt. Ergo ad beatam vitam precepta sufficiũt. Nõ ta-
 men semper ad actiones rectas precepta pducunt. Sed cum obsequẽs in-
 geniu est. aliqui frustra admonent. Si animũ opinionones obsidẽt prauẽ. De-
 inde etiã si recte faciũt. nesciunt facere se recte. Nõ põt enim quis q̃ nisi ab
 initio formatus. et tota rõne cõpositus. omnes exequi numeros. vt sciat qñ
 oporteat. ⁊ inquãtũ. ⁊ cum quo. ⁊ quemadmodũ. Quare nõ põt toto aio ad
 honesta conari. ne constanter quidem. aut libẽter. sed respiciet. s; hesitabit
 Si honesta inq̃t actio ex pceptis veni ad beatã vitã precepta abunde sunt:
 Atq; illuc ergo hic his respondemus. Actiones honestas ex decretis fieri
 non tantum pceptis. Si alie inquit artes cõtente sũt pceptis. contenta
 erit ⁊ sapientia. Nam ⁊ hec pars vite est. Atqui gubernationem facit ille q̃
 pceptis. sic moue gubernaculũ. sic vela submitte. sic secũdo vento vttere. sic ad-
 uerso resiste. sic dubium omne tibi vendica. Allos quoq; artifices precepta
 confirmant. Ergo ne hoc idem potuerũt artifices viuendi. Omnes iste ar-
 tes circa instrumenta vite occupate sũt. nõ circa totã vitã. Itaq; multa illas
 inhihet extrinsecus. ⁊ impediũt. Spes. cupiditas. timor. At hec que arte vite
 pfecta est. nulla re quomin^o se exerceat vetari põt. Discum; enim impedimẽta

et tractat obstantia. Aus scire quod dissimilis sit aliarum artium conditio: et huius? In illis excusatus est. voluntate peccare quod casu. In hac maxime culpa est sponte derelinquere. Quod dico tale est. Grammaticus non erubescit solentissimum si sciens facit. erubescet si nesciens. Medicus se deficere egrum non intelligit quantum ad artem magis peccat: quod si se intelligere dissimulat. At in hac arte vivendi. turpius volentium culpa est. Adhuc nunc quod artes quoque pleuraeque immo ex omnibus liberalissime habent decreta sua. non tantum precepta: sed et medicina. Itaque alia est Hippocratis secta. alia. Et lepiadis. alia Theμισtonis. praeterea nulla ars contemplativa sine decretis suis est. que greci vocant dogmata. nobis vel decreta licet appellare vel scita. vel placita. Quae in Geometria et in astronomia inuenies. Philosophia autem et contemplativa est et activa. Spectat simulque agit. Erras enim si illam puras tantum terrestres operas promittere. altius spirat. Totum inquit mundum scrutatur. nec me intra contubernium mortale contineo. suadeo vobis. ac dissuadere contenta. Magna me vocant supraque vos posita. Nam tibi de summa celi ratione. Deumque disserere incipiam et rerum primordia pandam. Unde omnis natura creat res. haurit. et alit. Quae quoque eadem rursus natura preempta resolvat. ut ait Lucretius. Sequitur ergo ut cum contemplativa sit. habeat decreta sua quidem. Quid quod facienda quoque nemo rite oblit; nisi si cui ratio erit tradita que in quaque re omnes officiorum numeros exequi possit. quos non servabit qui in rem precepta acceperit. non in nomine. Inbecilla sunt pro se. ut ita dicam. sine radice que partibus. dantur. Decreta sunt que munit. que securitatem nostram tranquillitatemque tueantur. que totam vitam. totamque rerum naturam simul contineant. Hoc interest inter decreta philosophiae et precepta. quod iter elementa et membra. Nec ex illis dependent. illa et horum cause sunt rationum. Antiqua inquit sapientia nihil aliud quam facienda et vitanda precepit. Et tunc longe meliores erant viri. Postquam docti prodierunt boni desunt. Simplex enim illa et apta virtus

l. i.

In obscuram et solertem scientiam versa est. Docemurque disputare: non vivere
 Fuit sine dubio ut dicitis vetus illa sapientia cum maxime nascens rudis: non
 minus quam ceterae artes. quarum in processu subtilitas crevit. Sed ne opus quis
 dem adhuc erat remediis diligerentibus. Hodum tantum nequitia surrexerat nec
 tam late se spserat poterant vitis simplicibus obstare remedia simplicia. Hinc
 necesse est tanto opusiora esse monumeta. quanto valentiora sunt quibus patimur
 Medicina quondam paucarum fuit scientia herbarum quibus sifteret fluxus sanguis
 vulnera coiret paulatim. Deinde in hanc pervenit tam multiplicem varietatem
 Hec est mirum tunc illam minus negotii habuisse firmis adhuc solidisque corpori-
 bus et facili cibo. nec per arte. voluptatibusque corrupto. Qui postquam cepit. non ad
 tollendam. sed ad irritandam famem quirit. et inuente sunt mille conditure. quibus audie-
 tas excitaret. que desiderantibus alimentum erant. onera sunt plenis. Unde pal-
 lor. et nervorum vitio madentium tremor. et miserabilior ex cruditatibus quam ex fa-
 me macies. Unde incerti labentium pedes. et semper qualis in se ipse ebrietate tunc
 tubatio. Unde in totam cutem humor admixtus. distentusque veterum dum male assues-
 scit plures capere quam poterat. Unde suffusio lurida bilis. et decolor vultus. tabesque
 in se putrescentium. et reortum digiti articulis obrigescentibus. nervorum sine sensu la-
 centium torpor. aut palpitatio corporum sine intermissione vibrantium. Quid capi-
 tis vertigines dicam? Quid oculorum aurisque tormeta? et cerebri ex estuatis ver-
 minationes. et omnia per quae exoneramur iteris vlceribus affecta? Innumerabi-
 lia praeterea febrium genera. aliarum impetu subeuntium. aliarum tenui peste repetita
 aliarum cum horrore. et multa membrorum quassatione venientium. Quid alios refe-
 ram innumerabiles morbos: supplicia luxurie. Immunes erant ab istis malis
 qui nondum se delictis solverant. quae sibi impera bant. sibi ministrabant. Corpora ope-
 ac vero labore durabant. aut cursum defatigati. aut venatu. aut tollere versas-
 tia. Excipiebat illos cibus. qui nisi esurientibus placere non poterat. Itaque ni-
 chilo opus erat. tam magna medicorum suppellectile. nec tot ferramentis atque
 piscidibus. Simplex erat ex simplici causa validudo multos morbos. multa

fecerunt. Et de quantum rerū per vnam gulā trāsituram pmiserat luxuria
 terrarūq; marisq; vastatrix. Necesse est itaq; iter se tā diuersa dissideāt: et
 hausta male digerant altis alio intētibus. Nec mirū q̄ inconstās variūsq;
 ex discordi cibo morbus est. et illa ex cōtrariis nature ptibus in eundē cōpul
 sa redūdat. Unde tā nullo egrotam? genere q̄ viuimus. Maxim? ille me
 dicozū et huiusmodi sciētē cōditor. feminis nec capillos desluere dixit. nec
 pedes laborare. Atqui etiā capillis destituunt. et pedib? egre sūt nō muta
 ta feminaz natura. sed victa est. Nā cū viroz licentiā equauerint. corporū
 quoq; virilium vitia equauerūt. nō minus puigllāt. nō min? potāt et oleo et
 mero vsros pronocāt. Eque inuitis ingesta viscerib? pos reddūt. et vniūz
 omē vomitū remittūt: eque nūc rodūt solatiū stomachi estuātis. Libidine
 vero. nec marib? qdē cedūt pati nate. Vt illas deeq; male pbāt adeo puer
 sum cū mēte genus ipudicitie viros ineunt. Quid ergo mirandū est. maxi
 mum medicoz. ac nature peritissimū in mēbacio prehēdi. Cū tot femine po
 dagrice calueq; sint: Beneficiū sexus suis vtilis pdiderunt. et q; feminam
 exuerāt. dānate sūt morbis virilibus. Et antiqui medici nesciebāt dare cis
 bū sepius. et vīno fulcire venas cabētes nesciebant sanguinē emittere et vīu
 tinam egrotationem balneo subdorsibusq; laxare. Nesciebant crurium vin
 cula. brachiorūq; latentem vim et in medio sedentem ad extrema reuoca
 re. Non erat necesse circūspicere multa auxilioz genera. cum essent peri
 culorum paucissima. Nūc vero q̄ longe pcesserunt mala valitudinis: Has
 vsuras voluptatū pdimus. vltra modū fasq; cōcupitaz. Innumerabiles esse
 morbos non miraberis. Loquos numeros. Cessat omne studium. et liberalia
 professi sine vlla frequentia desertis angulis president. In rectorum ac phi
 losozum scolis solitudo est. atq; celebres culine sunt. Quanta circa nepoz
 um focos iuuentus premīt. Transeo puerorum infeliciū greges. quos
 post transacta conuiuia. alie cubiculi contumelle expectant. Transeo ag
 mina exoletorum. per nationes colozesq; descripta. vt eadem omnibus
 s. ii.

sentas sit. eadem prima mensura lanuginis eadē species capillo: si ne quis
 cui erectior est coma. crispulis misceat. Trāseo pisto: ū turbā. Trāseo mini
 strato: ū p quos signo dato ad inferendam cenā discurre. Diū boni quantū
 hoīm vnus venter exercet. Quid tu illos boletos voluptariuz venenū. ni
 chilo occulti operis indicas facere etiā si p̄sentanei nō fuerūt. Quid tu illaz
 estiuā niuē. nō putas callū itineribus obducere? Quid illā ostreā inertiss
 mam carnē ceno saginatā. nichil existimas limose grauitatis iſerre. Quid
 illud socioz garū prectosā malozū p̄ficiū sanitē non credis vrere falsa tabe
 precordia? Quid illa purulēra z que tantūmodo nō ab ipso igne in os trās
 ferunt. iudicas sine noxa. in ipsis visceribus extingui q̄ sedt itaqz pestilē
 tesqz ructus sūt. quātū fastidiū sui exalātibus crapula ventrē. Scias putre
 scere sūpra nō coqui. Memini fuisse quōdā in sermone nobilē patinā in quē
 quicqd apud lautos solet diē deducere. p̄perās in dānū suū popina cōgesse
 rat. vnerie spōdiliqz z ostrea eaten? circūcisa que edūt iterueniētib? distin
 guebant. Echinis totā distractiqz sine vllis ossib? nulli cōstrauerāt. p̄di get
 esse p̄cta. ita singula coquunt i vna saporis. In cena fit. qd fieri debet sas
 turo in vētre expecto iā vt māducata ponant. Quātulo aut hoc minus est
 extra ex corpore. atqz ossa z dētū opa cocū frāgi. Graue ē luxuriari p̄ singu
 la. Dia semel z in eundē sapore versa ponant. Quare ergo ad vnā rē ma
 num portigā? plura veniūt simul. Multozū ferculoz ornamēta coeāt z coer
 ceant. Sciāt p̄tinus hi qui lactionē ex istis peti. z gloriā agebāt. Non ostē
 di ista. sed cōsciētie dari paritē sicut q̄ disponi solēt. iure vno p̄fusa. Nichil in
 tersint ostrea echinis pōduli nullis prurbati. cōcoctiqz ponant. Nō eēt p̄su
 itoz vomētū cib? quō ista p̄plexā sūt. Sic ex istis nō singulares morbi na
 scunt sed iexplicabiles diuersi multiformes. aduersus quos z medicina ar
 mare se cepit. multis generib?. multis obseruationib?. idē z philosophia di
 co. Fuit aliqñ simplicior. inter minora peccantes. z leui quoqz cura reme
 diabiles. aduersus tantam moum euerfionē omnia conanda. Et vtiā sic

dentque lues ista vindicetur. Nō priuatim solū sed publice furimus. Homi-
 dia cōpescimus: et singulas cedēs. Quid bella et occisārū gloriosū gentium
 scelus? Nō auaritia. nō credulitas modū nonit. et ista quādiu furtim et singu-
 la fiūt. minus noxia. minusque mōstruosa sūt. Ex senatuscōsultis. plebisque sci-
 tis sceua exercent et publice iubent vetita. Priuatim quedā cōmissa capite
 luerent. tamē quae paulatim fecere laudamus. nō pudet hoīs mitissimū gen-
 gaudere sanguine alterno. bella gerere. gerendaque liberis tradere cum in-
 ter se etiā mutis ac veris pax sit? Aduersus tā potentē explicitūque late fu-
 rore: operosior philosophia facta est. et tū sibi virū sūpsit. quantum his ad-
 uersus que parabat accesserat. Expeditū erat. obiurgare indulgētes mero
 et petētes delicatiozē cibū. Nō erat animus ad frugalitatē. magna vi red-
 cendus. aqua paululū discesserat. nunc manibus rapidis opus est. nunc arte
 magistra voluptas ex omī querit. Nullū intra se manet vitium. In auaritia
 preceps luxuria est. honestatis obliuio inuasit. Nihil tēpore est cuius plas-
 cet preclū. Homo sacra res est. homo tā per lusum et iocū occidit. Et quē eru-
 diri ad inferēda accipēdaque vulnera nefas erat. is tā nudus inermisque p-
 ductū. satisque spectaculi in hoīe mors est. In hac ergo morū pueritate. desi-
 derat solito vehemētius aliqd. quod mala iueterata discutiat decretis agē-
 dum est. ut reuelat penitus falsozū recepta psuasio. His si adiunxerim⁹ pre-
 cepta. cōsolationes adhortationes poterūt valere. p se inefficaces sunt. Si
 volumus habere obligatos. et malis quibus iam tenemur auellere. Discāt
 quid malū. quid bonū sit. Sciāt oīa preter virtutē mutare nomen. Modo
 mala fieri. modo bona. Quē admodum primū militie vinculū est religio. et
 singulorum amor. et deserendi nefas. Tunc deinde facile certe extinguunt
 mādaturque iusiurandum adactis. Ita in his quos velis an beatam vitam
 ducere prima fundamenta scienda sunt et insinuanda. virtus huius qua-
 dam supstitutione teneant. Hanc amant. Cum hac vsuere velint. sine hac no-
 lunt. Quid ergo? Nā quidā sine instructio ne subtili euasit. pbi magnosque
 f. iii.

Epistolatum

profectus affeunt sunt. Dū nudis tñ preceptis obsequunt̃ fateor. sed felix
 ingeniu illis fuit: & salutaria in transitu rapuit. Nā vt dii imortales nullā
 didicere virtutē. Quā omī editi: & ps nature eorum est eē bonos. Ita quidē ex
 hoibus egregiā fortitri indolē. in ea que tradi solēt pueniūt sine longo ma-
 gisterio: & honesta cōplexa sūt. cū palmū audierunt. Unde ista tā rapaciavir-
 tutis ingenia. vel ex se fertilia. & illis aut hebetibus & obtusis. aut mala con-
 suetudine obsessis viu rubigo animox effricāda est. Ceterū vt illos in bonū
 pronos citius educit ad sūma. & hos ibecilliores adiuuabit malisq; opinto-
 nibus extrahet. qui illos philosophiē placida tradiderit que q̄ sit necessa-
 ria. s. videas. Quedā insidēt nobis. que nos ad alta pigros. ad alta reme-
 rarios faciūt. Hec hec audacia reprimi potest. nec illa inertia sciscitari. nisi
 cause eorum estimant̃. Falsa autē admiratio falsa fortitudo. Hec nos q̄dū
 possident. dicas licet hoc patri prestare debes. Hoc liberis. hoc amicis. hoc
 hospitibus tentantē auaritiā retinebit. Scio pro patria pugnādū esse. dis-
 suadebit timor. Sciet p amicis dissuadēdū esse. ad extremū vsq; sudorē. s.
 delitē vetabit. Sciet in vxorē grauissimū esse genus iniurie habere pellis-
 cem. sed illum libido in contraria impingit. Nichil ergo proderit dare p̄ce-
 pta: nisi prius admoueris obstantia preceptis. nō magis q̄ pderit arma in
 cōspectu posuisse. ppriusq; admouisse. nisi vsure manus expediunt̃. vt ad p̄-
 cepta que dānt̃. possit anim⁹ soluēdus ire. q̄dūtem⁹ aliquid facere q̄d oportet.
 nō faciet assidue. nō faciet equaliter. nescit enī quare faciet. Aliqua vel
 casu vel exercitatione exhibet recta. S; nō erit i manu regula ad q̄ exigā
 credāt recta esse q̄ fecit. non pmittet se talē in pperuum qui casu bonus est.
 Deinde prestabūt tibi fortasse precepta. vt quod oportet facias. non presta-
 bunt quemadmodū oportet. & si hoc nō prestant. ad virtutē pducunt. Faciet
 ergo quod oportet monitus. Concedo. Sed imparum est. quoniā quidē nō
 in facto laus est. sed in eo quemadmodū fiat. Quid tam dignū censoria nota-
 gitiosus. & equestrem censum consumere? Quid tam dignū censoria nota-

Siquis ut isti ganeose loquunt. sibi hec et ingenio suo prestent. et tollens tantum festertio aditiciales cene frugalissimis iuris cōstituerūt. Eadē res si gulae dat turpis est. Si honori in reprehēsiōne effugit. Hō enī luxuria sed ipentia solēns est. Nullū ingētis forme. quare aut nō pōdus aditio et alloz gulam irritō. quartuoz pōdo et ad se librā fuisse aiebāt. Tyberius Cesar missū sibi cū in macellū deferrī et veniri iussisset. Amici inquit oīa me fallūt. nisi istū mulū. aut Apitius emerit. aut Publius Octavius. Ultra spē illi cōiectura pcessit. Licitari sunt Licit Octavius. et i genē cōsecutus est iter suos gloriā. Cū quinqz festertis emisset piscē. quem Cesar vēdiderat. Hec Apitius quidem emerat. numerare tm̄. Octaulo fuit turpe. Hā ille qui emerat ut Tyberio mitteret. quanq̄ illū quoqz reprehēderim. Admiratus est rem qua putavit Cesare dignū. Amico ergo aliquis assidet. pbamus ad hoc si hereditatis causa facit. Eulcor est cadaver expectat. Eadē aut turpia sunt aut honesta. Refert quare. aut quemadmodū fiāt. Omnia autē honeste fiēt si honesto nos addixerimus. Itaqz vnū in rebus humanis bonū indicauerimus. queqz ex eo sūt bona sunt. Cetera in diē bona sūt. Ergo infigi debet psuasio ad totā ptinens vitā. Hoc est qd decretū voco. Qualis hec psuasio fuerit. talia erūt que agent. que cogitabunt. Qualia sūt hec fuerint talis vita erit in pticulas suasisse totū ordinātū parū est. Marcus Brutus in eo libro quē Perichāte conitos inscripsit dat multa precepta et parētibus et liberis et fratribus hec nemo faciet quēadmodū debet nisi habuerit quo perferat. Proponamus oportet finē summi boni. ad quē nitamur. ad quem omne factum nostrum dictūmqz respiciat: veluti nauticantibus ad aliqđ sydus dirigendus est cursus. Alia sine pposito vaga est. Quod si utiqz pponendum est. incipiunt necessaria esse decreta. illud puto concedes nichil esse turpius dubio. ac incerto ac timido. pedem modo referente modo pducente. Hoc in omnibus rebus accidet nobis. nisi estimantur que rependunt animos et detinent. et preconari que totos vetāt. Quomodo sint oīi cōs. s. iiii.

Epistolatum

lendi solet precipi. Accendere aliquē lucernas sabbatis prohibeamus. quā
 nec lumine vis egent. et nec hoīes quidē delectant fulgine. Ver amus salu-
 tationibus matutinis fungi et foribus assidere tēplozū humana ābitio. istis
 officis capis deū colit qui nouit. Ver amus linthea et strigiles fouet ferri. et
 speculum tenere iunoni. Non querit ministros deus Quid nī ipse humano
 generi ministrat. Ubique et oibus presto est. Audiat licet quēadmodum ser-
 uare in sacrificiis debeati quasi. pcul resilire a molestiis. a superstitionibus
 Nunquā satis pfectū erit nisi qualē debet deū mēte conceperit omnia habentem.
 omnia tribuentem. beneficia gratis dantē. Que causa est diis benefa-
 ciendi natura. Errat si quis putat illos nocere velle. Non possunt nec acci-
 pere iniuriā queunt. nec facere. Ledere etenim lediqz coniunctū est Summa
 illa ac pulcherrima oim natura. quos pculo exemit. ne pculosos quidem
 facit. Primus est deozū cultus. deos credere. Deinde reddere illis maies-
 tatem suam. reddere bonitatē. sine qua nulla maiestas est. Scire illos esse
 qui presidēt mūdo qui vniuersa vt sua tēperant. qui humani generis tutes-
 iam gerūt interdū curiosi singulozū. Hi nec dant malū. nec habēt. Letex ca-
 stigan quosdā et coercēt. et irrogāt penas. et aliquādo spe boni puniūt. His
 deos pspiciari? Bonus esto. Satis illos coluit quisqz imitatus est. Ecce al-
 tera questio. Quomodo hoibus sit vtendū? Quid agimus. que dam⁹ prece-
 pta vt pcamus sanguini humano? Quantū est ei non nocere. cui debeas
 pdesse. Magna seculi laus est. si homo mansuetus hoīem adiuuet prece-
 pta vt naufrago manū porrigat. errātī vt viā mōstret. Cum esuriēte pa-
 nem suum diuidat. Quando omnia que prestanda sunt ac vitanta curauit
 rit dicā. Quā possum breuiter. hanc illi fo: mulā humani officii tradere. Om-
 ne hoc quod vides. quo diuina atqz humana conclusa sunt. Anim est mē-
 bra sumus corporis magni. Natura nos cognatos edidit. cum hisdem et in
 easdem gigneret. Hec nobis amorem indidit mutuū. et sociabiles fecit.
 Illa equum iustūqz composuit. Ex illis cōstitutione misertus ē nocere q̄ le

di. Ex illius implo parate sūt. iuuāris man⁹. Ipsi⁹ sūs et in pectore et in ore
 sūt. Homo sū: humani nichil a me alienū puto. Habeam⁹ in cōmune q̄ nati
 sumus. Societas nostra lapidū formationi simillima est. q̄ casura nisi inuē-
 cem. obstatet hoc ipso continetur. Post deos hominesq; despiciamus. quō
 rebus sit utendū. In supuacū p̄cepta lactauim⁹: nisi illū d̄ p̄cesserit. quales
 de quacūq; re habere debeam⁹ opinionē. de paup̄tate. de diuitiis. de glo-
 ria. de ignominia. de patria. de exilio. Estimamus singula fama remota. et
 q̄ram⁹ q̄d sint. nō quid vocent. Ad virtutes transeam⁹. p̄cipiet aliquis vt pru-
 dentia magni extimem⁹. vt fortitudinē cōplectamur. tēperantiā amemus.
 iusticiā si fieri p̄t. p̄p̄ etiā q̄ ceteras nobis applicem⁹. S; nichil agitur si
 ignoram⁹ quid sit virtus. Ans sit. an plures. separate. an annexe. An q̄ vnay
 habet: et ceteras habeat quomō inter se differāt. Nō est necesse fabro de fa-
 brica q̄rere. qd̄ ei⁹ inuētū. quis vsus sit: nō magis q̄ p̄atomimo de arte sala-
 tandi. Q̄s certa ista eē scit. nichil deest. Nō enī ad totā p̄tinerit. Atq;
 et aliorū sciētia est et sui discēdū de ipsa est. vt in ipsa discat. Actio recta non
 erit. nisi recta fuerit volūtas. Ab hac enī est actio. Rursus volūtas nō erit
 recta: nisi habitus animi rectus fuerit. Ab hoc enī est volūtas habitus por-
 ro anim⁹ nō erit in optimo nisi tot⁹ vite leges p̄ceperit et qd̄ de quoquo ius
 dicandū sit exegerit nisi res ad vey redegerit. Non cōtingit tranquillitas
 nisi imutabile certiq; iudiciū adeptis. Ceteri decidunt subide. et reponunt
 et intermissa appetitaq; alternis fluctuāt. Causa iusq; iactationis est quod
 nichil liquet in certissimo regimine ventib⁹ fama. Si vis eadem semp̄vel-
 le. vera oportet velis: ad vey sine decretis nō pueniē. cōtinēt vitam. et bonā:
 et malā. honesta. et turpia. iusta et iniusta. pia et impia. Virtutes vsusq; virtutum.
 rerum commodarum possessio existimatio ac dignitas. valitudo. vires. for-
 ma. sagacitas. sensus. Nec eia existimatorē desiderant. Scire liceat quātū
 cuiq; incensum differendum sit. Falleris enī: et pluris quedam quā sunt
 putas. Adeoq; falleris. vt que maxima inter nos habentur diuitie. gratia

Epistolatum

potentia fertur nūmo estimāda sint. Hoc nescis nisi cōstitutionē ipsam
 qua ista inter se existimant inspexeris. Quādammodi folia vitæ per se non
 possunt. ramū desiderāt ut inhereant. ex quo trahunt succū. Sic ista p̄cepta
 si sola sūt marcent. infirmitatē secte. Præterea nō intelligūt hi qui decreta
 tollūt: eo ipso cūfirmari illa quo tollūt. Quid enim dicitur. p̄ceptis vitam sa-
 tis explicari. sup̄fla esse decreta sapientie. i. dogmata? Atq; hoc ipsum q̄d di-
 cunt decretū est tā hercule. q̄ si nūc ego dicerē recedēdū eē a p̄ceptis super-
 uacuis & decretis. In hac sola studiū p̄ferendū: hoc ipso quo negarē. curāda
 eē p̄cepta p̄cipere. Quēdā admonitionē philosophie desiderāt. q̄dā. p̄batio-
 nē. Et q̄dē multa q; inuoluta sūt vitæ sūma diligentia. ac sūma subtilitate ape-
 riūt. Si p̄bationes necessarie sūt. & decreta q̄ditatē argumētis colligūt q̄
 dā apta sūt. q̄dā obscura. Aptā q̄ sensu cōphendunt q̄ memoria. Obscura q̄
 extra hec sūt. Rō aut nō iplē manifestis maior: ei⁹ p̄s pulchriorq; in occul-
 tis est. Occulta p̄bationē exigūt. p̄batio nō sine decretis est. necessaria er-
 go decreta sunt. Que res eōdem sensū facit eadē p̄fectū. Certarē rex p̄uasio
 sine qua oīa in aīo notāt. Necessaria sūt decreta. q̄ dant aīo inflexibile ius
 dicitū. Deniq; cū monem⁹ aliquē ut amicū eodē habeat loco quo se. ut ex ini-
 mico cogitet posse fieri amicū in illo amorē incitet. in hoc moderet̄ odium:
 ad iūm⁹ iustū & honestū. Iustū aut̄ honestūq; decretorū n̄orū cōtinet ratio.
 Ergo hec necessaria est. sine qua nec illa sūt. sed vtraq; iungam⁹. Hāq; & si
 ne radice inutiles rami sūt. & ipse radice his q̄ genuere adiuvant. Quātū
 vtilitatis manus habeat nescire nulli licet. Apte iuuat cor illud quo man⁹
 iuuat. ex quo impetum sumunt quo mouentur latet. Idem dicere de p̄ces-
 ptis possum. aperta sunt. Decreta vero sapientie in abdito. sicut sanctiora
 sacrorum tantum initiati sunt. Sciunt ita in philosophia. arcana illa. ad-
 missis receptisq; ostenduntur in sacro. Ut p̄cepta & alta huiusmodi. pro-
 phanis quoq; nota sūt. Possidonus nō tantum p̄ceptionem. nichil enim
 nos hoc verbo vti prohibet sed etiam suasionem. et consolationem. & exhor-

Liber quintus fecimus Fo. cplii

rationem necessariam iudicat. His adicit causarum inquisitionem et ethymologiam, quam queritur dicere non audeamus, cum grammatici custodes latini sermonis suo iure ita appellent, non video. At vitiles futuram esse descriptionem cuiuscunq; virtutis. Hanc possidonius ethymologiam vocat. Quidam characteris non appellant, signa cuiusq; virtutis et vitii ac notas reddentem, quibus inter se similia discriminantur, hec res eam demum vim habet quam precipere. Nam qui precipit, dicit. Illa facies si voles temperans esse. Qui describit ait temperans est, qui facit illa, qui illis abstinet. Queris quid intersit. Alter precepta virtutis dat, alter exemplar. Descriptiones has, et ut publicanorum utar verbo hiconismo, ex usu esse confiteor proponamus laudanda iuventetur imitator, putas vitia tibi dare argumenta per que intelligas nobilem equum, ne fallaris empturus ne operam perdas in ignavo. Quanto hoc vitius est, excellentis animi notas nosse quas ex alio in se transferre permittitur? Continuo pecoris generosi pulchulus in aruis, altius ingreditur, et mollia crura reponit. Primum in ire visum filios tentare manantes. Audet, et ignoto sese committere ponto. Nec vanos horret strepitus illi ardua ceruix. Argutumq; caput: breuis alius, obesaq; terga. Luxuriatq; thoris animosum pectus anbelli. Tum stans qua sonitum procul arma dedere. Stare loco nescit, micat auribus et tremant artus. Consectumq; premens voluit sub naribus ignem. Dum aliud agit. Virgilius noster describit virum fortem. Ego certe non aliam imaginem magno viro dederim. Si michi Lato exprimentus inter fragores bellorum ciuilium impaudens, et primus incedens ad motus iam exercitus alpius, ciuiliq; se bello ferens obutum. Non alium illi assignas uerim vultum non alium habitum, altius certe nemo ingredi potuit, quam qui simul contra Cesarem Pompeinmq; se sustulit et alitis Cesarianas opes, alitis Pompeianas sibi fauentibus utruq; puocauit. Mens vitq; aliquas ee. R. p. ptes. Ha pax est in Latone dicere, nec vartos hora

Epistolarum

ret streptus. Quid ni civiros victinosq; nō horreat? Cū cōtra decē legēdes
 & gallica auxilia & mixta barbarica arma ciuilib? vocē liberā mittat & R.
 qd. hortet ne p. libertate decidat. s; oīa experiat honestius in seruiturē ca-
 sura p̄itura. Quātū in illo vigoris ac spirit? :quātū in publica trepidatiōe
 fiducia est. Scit se vnu esse. de cui? statu nō agat. Nō enī q̄ri debet. an liber
 Cato. sed an iter liberos sit. Inde periculorū gladiatorūq; cōtēpt?. Vbet ad
 mirantē inuictā cōstantiam viri (inter publicas ruinas nō labentis dice-
 re. Luxuriatq; thoris aīolum pectus. Proderit nō tantum quales esse so-
 leat boni viri dicere. formamq; eorū & lineamenta deducere. sed quales fue-
 rint narrare & exponere. Catonis illud vltimum ac fortissimū vulnus p̄ qd
 libertas amisit aiām. Velli sapentiā. & cum suo Scipione cōcordiam. Alte-
 rius catonis domi forisq; egregia facta. Tuberonis ligneos lectos cū in
 publicū sternerentur hedinasq; p̄ stragulis pelles. & ante ipsius ionis cellā
 p̄posita conuinitis vasa fictilia. Quid aliud paupertatem in capitolio con-
 sectare. vt nullum aliud factum eius habeam: quo illum Catonibus in se-
 ram: Hoc parum credimus. Censura fuit illa. non cena. Quam ignorant
 homines cupidi glorie quid illa sit. aut quemadmodum petenda. Illo die
 populus Romanus multorū suppellectilem spectauit. Antus miratus est.
 Quid illoꝝ aurū argentūq; fractū est. & in milles cōflatū. Et oībus seculis
 Tuberonis fictilia durabunt. Vale.

¶ Incipit liber decimus sextus. ¶ Ep̄la. xcvi. Affertēdū ēē fatorū decretis.

Antuz tu indignaris aliquid aut q̄reris. & nō intelligis nichil
 eē in istis malis nisi hoc vnu q̄ indignaris & quereris. Si me
 interroga. nichil puto viro miser. nisi aliquid esset in rerum
 natura. quod putet mi serum. Nō feram me quo die aliquid ferre non pos-
 tero. Male valeo: pars fati est. Familia decubuit. fenus offendit. Dom?
 crepuit. Damna. Vulnera. Labores. Metus incurrerunt. Solet fieri
 hoc. parum est. Debuit fieri. decernuntur ista. non accidunt. Si qui d cre-

dls michi. Intimos affectus meos tibi cū maxime detego. In oib⁹ q̄ aduer-
 sarij dēnt ⁊ dura si formatus sū. Nō pareo deo. sed assentio: ex aīo illū. nō q̄
 necesse est sequor. Nichil vñ q̄ michi incidet qđ tristis excipiā qđ malo vul-
 tu. nullū tributū inuit⁹ cōferā. *Dia* autē ad q̄ gemim⁹. que expauescim⁹ tri-
 buta vite sūt. *Horz* mi *Lucili*. nec speraueris imunitatē. nec petteris. *Aescice*
 te dolor inquietant. *Epule* vero erūt parū dulces. *Detrimēta* cōtinua. *ppi⁹*
 accedā de capite timuisti. *Quid* tu nesciebas hoc te obtinere. cū optares se-
 nectutē. *Dia* ista in lōgavira sūt. quō in longavita sūt ⁊ puluis ⁊ lutum. plu-
 uia. S; volebā viuere. carere tñ in cōmodis oibus. *Tam* effeminata vox vi-
 rū dedecet. *Videris* quēadmodū hoc votum meū accipias. *Ego* illud ma-
 gno aīo nō in bono facio. *Neq; dii*. neq; dee faciāt. vt te fortuna i delitijs
 habeat. *Ipsē* te interrogo. *Si* q̄a potestātē tibi de⁹ faciat. *Strūvelis* viuere
 in macello an in castris. *At* qui viuere mi *Lucili* militare est. *Itaq; hi* qui
 ⁊ *actant*. ⁊ per operosa atq; ardua sursum atq; deorsum eunt. ⁊ expeditōes
 periculosissimas obeunt. fortes viri sunt. *puloresq; castrorum*. *Isti* quos pu-
 blica quies. alijs laborantibus molliter habet. *turtur ille* sunt tui contume-
 lie causa. *Vale*.

¶ *Epistola. lxxxvii.* *Atta* hoim esse nō tempoz. *Et q̄* praua cōsuetu-
 do letā in verecōdiā induxerit criminib⁹. que secūdu naturā cōscientie ius-
 ta esse non possunt.

c *Has* mi *Lucili*. si existimas nostrī seculi esse vitii. *luxuriā ⁊ negli-*
gentiā boni mortis. ⁊ alia q̄ obicit suis quisq; tēporibus. hoiz sūt
 ista. nō tempoz. *Nulla* etas vacauit a culpa. *Et* si estimare licētā culusq; se-
 culi incipias. *pudet* dicere. *Nūq; apri⁹ q̄ corā* *Latone* peccatū est. *Credat*
 aliquis pecuniam esse *Nsatā* in eo iudicio in quo reus erat *Clodi⁹* ob id ad
 ulterius. qđ cū *Cesaris* vxore in aperto cōmiserat violatis religioibus eius
 sacrificij. quod pro populo fieri dicit. *Sic* submotis extra conspectū omni-
 bus viris. vt picture quoq; masculoz aialiu cōregantur. atq; dati iudicib⁹

nūmi sūt. Et q̄ hac etiā nūc passione turpi⁹ est. Stupra insup matronarum
 ⁊ adolescētarū nobilitū salarū loco exacta sūt. Min⁹ crimine. q̄ absolutio
 ne peccatū est. Adulteri reus adulteria diuisit. nec ante fuit de salute secu-
 rus q̄ filies sui iudices suos reddidit. hec in eo iudicio facta sūt. In quo si ni-
 chil aliud Cato testimoniū dixerat. ipsa ponā⁹ ba Ciceronis. qz res fidem
 excedit. Accersit ad se pmisit. intercessit. dedit. Jam vero o dii boni rem
 perditā etiā nocte scortozū mulierū atqz adolescentulozū nobilitū introdu-
 ctiones nōnullis iudicib⁹ p̄ mercedis cumulo fuerunt. Nō vacat de precio
 queri plus in accessionibus fuit. Vis seueri illius vxores? Dabo illā. Vis di-
 uitis? hui⁹ quoqz tibi prestabo cōcubitū. Adulteriū vbi feceris damna illa
 formosa quā desideras veniet illius tibi noctē p̄mitto nec differo. Intra cōs
 parandī nationē fides pmisi mei stabit. Plus est distribuere adulteria q̄
 facere. hoc vero matrib⁹ familie denūciare est. hī iudices Clodiant a sena-
 tu petierant presidū qd nō erat nisi dānaturis necessariū ⁊ impetrauerāt.
 Itaqz eleganter illis Catus Absoluto reo. Quid vos inquit p̄sidiū a nos-
 tris petebatis? An ne nūmi nobis eriperēt? Inter hos tā locos impune tulle
 ante iudiciū adulter. In iudicio leno qui dānationē peius effugit q̄ meruit.
 Quicq̄ fuisse corrupti⁹ illis morib⁹ credis. quib⁹ libido nō sacris inhiberi.
 nō iudicis poterat. quib⁹ in ea ipsa questione que extra ordinem senatuscō-
 sulto exercebat. plus q̄ querebat admīssum est? Querebat an post adulte-
 riū aliquis posset tutus esse apparuit sine adulterio tutū esse nō posse. Hoc
 inter q̄dōpelū ⁊ Lesarē inter Ciceronē Catonēqz cōmissū est. Catonē inquā
 illū quo sedente negat̄ populus pmisisse sibi postulare flozales locos nūdā
 darū meretricū. Si credis spectasse tūc seuer⁹ hoīes q̄ iudicasse ⁊ fieri ⁊ fi-
 eri facta ista sibi ex licentia vrbū. aliqū disciplina metuqz nunq̄ spōte con-
 scidet. nō est itaqz qd credas. nūc plurimū libidini permisisse legibus mini-
 mū. Longe enī frugalior hec iuuentus. q̄ illa est. Cū re⁹ adulteriū apud iu-
 dices negaret. iudices apud eū p̄fiterēt. Cū stuprū cōmitteret rei iudicāde

Liber septusdecimus Fo. cpliiii

causa cū Clodius hīsdē vitis grātiosus q̄b⁹ nocēs conciliaturus exerceret. In ipsa cause dictione credit hoc quis q̄ qui dānabat vni a adulterio: absolu-
tus est multis. Omne tempus Clodios. nō omne Latones fert. Ad deterio-
ra faciles sum⁹. q̄ nec dux pōt. nec cōmes deesse. z res etiā ipsa sine duce. si
ne comite p̄cedit. Nō p̄nuncius tm̄ ad vitā sed p̄ceps. Et q̄d plerosq̄ iemē
dabiles facit. Dīa in aliaz artū pctā artificib⁹ pudoris sūt. offendūtq̄ dī
errantē vite peccata delectāt. nō gaudet nauigio gubernator euerso. Non
gaudet egro medic⁹ elato. non gaudet orator si patroni culpa reus cecidit.
Et cōtra oib⁹ crimē suū voluptati est. Vt at ille adulterio. in q̄d irrētat⁹ est
ipsa difficultate. letet ille circūscriptioe furti. Q̄d nūc ante illi culpa q̄ cul-
pe fortuna displicuit. id p̄ana cōsuetudine euenit. Alioquin vt scias subesse
anim⁹ etiā in pessima adductis boni sensus nec ignorari turpe sed negligi.
Dēs peccata dissimulāt. z q̄uis feliciter cesserint fructu illoz vtunt. ip̄a sub-
ducūt. Et bona cōscientia p̄direvult z cōspici. Ipsa neq̄tia tenebras timet.
Eleganter itaq̄ ab Epicuro dictū puto. p̄test nocenti cōtingere vt lateat
latent⁹ fides nō pōt. Aut si hoc mō melius hūc exemplari posse iudicas sen-
sum. Ideo non prodest latere peccantibus. quia latent⁹ etiā si faculta-
tem habent. fiduciam non habent. Ita est tuta scelera esse non possunt.
Hoc ergo repugnare secte nostre si sic expediatur. nō iudico. Quare? quia
primo illa et maxima peccantium est pena peccasse. Nec vllum scelus li-
cet illud fortuna exornet muneribus suis. licet tueatur ac vindicet impu-
nitum est quoniam sceleris in scelere supplicium est. Sed nichilominus et
h̄c et illam secunde peue premunt ac sequuntur. timere semper et expaue-
scere et securitati diffidere. Quare ergo hoc supplicio nequitiam libe-
rem? Quare non semper illam in suspensio relinquam. Illic dissentiamus
cum Epicuro. Ubi dicit nichil iustum esse natura z crimina vitanda esse.
quia vitari metus non possit. Idic consentiamus mala facinora consciens-
tia flagellari. z plurimum illi tormentorum esse. eo q̄ perpetua illam sollicitudo

tudo vrget ac dberat q̄ sp̄oibz securitatis sue nō p̄t credere. Hoc enī ipsū argumētū Epicuri est. natura a scelere abhorzere. q̄ nulli nō etiā intertuta timo: est. Multos fortuna liberat pena. metu neminem. Quare? q̄a infixa nobis eius rei aduersatio est quā natura damnauit. Ideo nunq̄ fides latendi fit etiā latentibz: qz coerguit illos cōscientia. z ipsos sibi ostendit. Propriū autē est nocentibz trepidare. male de nobis actū erat q̄ multa celera legē z iudicē effugit z scripta supplicia. nisi illa naturalia z graua de p̄ribz soluerent: z in locū patientie timor cederet. Vale.

¶ Ep̄la. lxxviii. Qualiter aduersus fortune duriciam componendus est animus.

n Enq̄ credideris felicē quēq̄ ex felicitate susp̄sū. Fragilibz innititū qui aduēritio let̄ est. exhibet gaudii q̄d intrauit. Et illud ex sortū. fidele. firmūqz. z crescit. z ad extremū vsqz. p̄sequētera quoz admiratio est vulgo. in diē bona sūt. Quid ergo nō vsui ac voluptati esse p̄t: Quis negat? Sed ita si illa ex nobis p̄dēt nō ex illis nos. Via q̄ fortuna intuet: ita fructifera ac iucūda sūt. Si q̄s habz ista. se quoqz habēt. nec in rez suaz rū potestate ē. Errāt enī mī Lucill. q̄ aut boni aliquid nobis. aut mali iudicant tribuere fortunā: materiā dat bonoz ac maloz. z in ita rez apud nos in malū. bonūne exituraz. Valentior ei oī fortuna animus est. in vtrāqz p̄t ipse res sua ducit. beateqz ac misere vite sibi causa ē. Mal⁹ a im⁹ oia i malū d̄tit. etiā q̄ cui sp̄ optimi venerāt. Rect⁹ atqz iteger corrigi praua fortune z dura atqz aspa ferēdi scia mollit. Ideqz z sc̄da grate excipit. modesteqz z aduersa p̄stāt atqz fortit. Qui licet prudens sit. licet exacto faciat cūcta iudicio. licet nichil supra vires suas r̄ter. nō p̄tinget illi bonū integrū illud z extra mīnas positū. nisi certus aduersus incerta est. Siue alios obseruare uolueris. liberius enī inter aliena iudiciū est sine teipsū fauore: se posito z sentiens hoc cōfiteberis. nil ex his optabilibus z charis vtile esse. nisi te cōtra leuitatē casus rerūqz animū sequētia instruxeris. nisi illud frequenter

et sine querela inter singula dāna dixeris. Dīs aliter vsum est. Immo me-
 hercule vt carm ē fortius ac iustius repetam quo animū tuū magis fulcias
 Hoc dicito quotiēs aliqd aliter q̄ cogitabas euenerit. Dii melius. Sic cōs-
 posito nichil accidet. et a utē componēs si q̄d humanarū rerū varietas possit
 cogitauerit ante q̄ senserit. Si ad liberos cōiuge atq; patrimonū: sic hū-
 merit tanq̄ nō vtiq; semp habiturus et tanq̄ nō futurus ob hoc miserioꝝ si
 habere desierit. Calamitosus est animus futuri anxius. et ante miseras mi-
 ser quis sollicitus est. vt ea q̄bus delectat̄ ad extremū vsq; p̄maneāt. Nullo
 enim t̄pe cōq̄descet et expe ctatione frui presentia q̄bus frui poterat amittet
 In equo est autē dolor amisse rei. et timor amittēde nec ideo precipio tibi ne-
 gligentia. Quēcūq; vero metuē da declina: et quicqd cōsilio p̄spici pōt pro-
 spice. Quodcūq; lesurum est multo ante q̄ accidat. specularē et aduertē. In
 hocip̄sū tibi plurimū cōferret fiducia. et ad tolerandū omē obfirmata mens
 Potest fortunā cauere qui potest ferre. Certe in tranquīlo nō tumultuatur
 Nil est nec miserius nec stultius q̄ semp timere. Que ista demētia. est mali
 suū antecedere. Deniq; vt breuiter includā q̄d sentio. et illos satagos ac si-
 bi molestos describā tibi tā Intēperātes in ipsis miseris q̄ sunt ante illas
 plus dolēt q̄ necesse est. Eadē enī ifirmitate dolorē nō estimat quā nō expe-
 ctat. Intēperantia fingit sibi p̄petuā felicitatē suā fingit sibi crescere debe-
 re quēcūq; cōtingerūt nō tm̄ durare et oblitus huius peccati quo humana la-
 ctantē sibi vni fortuitoꝝ cōstātia spōdet. Egrege itaq; videt michi Metro-
 borū dixisse in ea ep̄stola qua sororeꝝ amisso optime idolis filio alloquit̄
 Mortale est omnium mortalium bonum. de his loquit̄ bonis atq; concurrē
 Nam istud verum bonum non morit̄ certum est sempiternūq; sapentiar
 virtus hoc vnum contingit immortalibus. Ceterum tam improbi sunt tāq;
 oblitū quo eant quo illos singuli dies turbent. vt mirent̄ aliquid ipsos ad-
 mittere amissuri vno die omnia. Quicquid est cui dñs inscriberis apud te
 est tuum non est. Nichil firuū infirmo. nichil fragillū eternum et in victū est
 t. l.

tam necesse est perire q̄ p̄dere: et hoc ipsam si intelligimus solatiū est. equo
aīo p̄dere q̄d peritū est. Quid ergo aduersus has amissiones auxilii inue-
nimus? Hoc ut memoriā teneam? amissa. nec cū ip̄is fructū exci dere patia-
mur quē ex illis p̄cipim⁹. habere eripit̄ habuisse nū q̄. P̄beringrat⁹ ē qui cū
amiserit p̄ accepto nichil debet. Rē nobis eripuit casus. Usū fructūq; ap̄
nos relinq̄r: quē nos iūquitate desideris p̄didim⁹. Dic tibi: ex istis que ter-
ribilia vidē nichil est iūctū. Singula vicere tā multū. Ignē Mutius. cruceq;
Regul⁹. venenū Socrates exiliū Rutili⁹. mortē ferro adactā Cato. Et nos
vincam⁹ aliqd. Rufus ista que vt speciosa et felicia trahūt vulgū a multis
et sepe contēpta sūt. Fabricius diuitias ip̄ator elecit. cēsor not auit. Tubero
paupertatē se dignā capitolio iudicauit cū fictilib⁹ in publica cena vsus ostē-
dit debere his hoīem esse p̄tentū. q̄bus dī etiā nūc vtent. Honores reppu-
lit pater. Sextus. qui ita natus vt. R. p̄. deberet capessere. Latū clauis vt
no tulio dante nō recepit. Intelligebat enī q̄ dari posset et eripi. Nos quoq;
aliquid ex his faciam⁹. Animosi simus inter exēpla. quare deficim⁹? Qua-
re desperam⁹? Quicqd fieri potuit. potest. Nos modo purgemus animū se-
quamurq; naturā a qua aberratim cupiēdū timēdūq; est. et fortuitis seruitē
duri. Liget reuertī in viā. licet in itegrū restitui. Restituamus vt possimus
dolores quocūq; modo corp⁹ inuasert̄ p̄ferre. et fortune dicere. Cū viro tibi
negociū est. Quere quē vincas. His sermonib⁹. et his similib⁹. lenit̄ ista vis
viceris. quā opto mehercule mitigari. et aut sanari aut stare: et cū ipso sene-
scere. Sed securus de isto sū. de nostro dāno agē. q̄bus senex egregi⁹ eri-
pitur. Nā ipse vitē plenus est. cui aditci nichil desiderat sua causa sed eorū
quibus vitilis est. liberaliter facit q̄ viuūt. Alius tam his cruciatus finis est
hic tam turpe putat mortē fugere. q̄ ad mortē cōfugere. Quid ergo nōne
sua dedit. et exhibuit? Quid in exeat? si nemo iam eo vti poterit? Si nichil
aliud q̄ dolori operā dabit? Hoc est mi Lucili. philo sophiā in ope vscere et
ad verum exercere. Quidē qui d homo prudens animi habeat cōtra mortē

Liber septusdecimus. Fo. cpl. vi

contra dolere. cum illa accedat. hic premat. Quid faciendum sit. a facere di-
scendum est. Adhuc argumētis actus est: an possit aliqd dolori resistere an
mors magnos quoq; animos ad mota submittere. Quid opus est verbis?
In rmi presentem eamus. nec mors illum contra dolere faciant fortiozem.
nec dolor contra mortem. Contra vtrumq; sibi fidit. nec spe mortis patien-
ter dolet. nec t edio doloris libenter moritur. hunc fert. illā expectat. Tale.

¶ Epistola. lxxxix. Consolatio amici vel filii mortui. Et q; luctus nō vo-
lu prate separatione senandus est.

Epistola quā scripsi Marulo cum filii puulum amisisset. et dicere
molliter ferre misit tibi. In qua non sum more solitum securus. nec
putant leuiter illum debere tractari cum obiurgatione esset. q; consolatio-
ne dignior. Afflictio enim et manum vulnus male ferenti. paulisper credē-
dum est. Exaciet se aut certe primum impetum effundat. Hi qui sibi lugere
sumpserunt protinus castigent et discant quas dā etiā lachrymarū ineptias
esse. Solata expectas cōsilia accipe tā mollit tu fers morte filii. Quid fa-
ceres si amicus p̄didisses? Decessit filius incerte spei puulus. pusilluz t̄pis
perit causas doloris cōgrimus. et de fortuna etiā lique queri volumus. quasi
nō sit iustas querēdi causas p̄bitura. At mehercule. satis mihi iā videba-
ris animi habere etiā aduersus solida mala. nedum ad istas vmbra mas-
lorum quib; igemiscunt hoica amoris causa. qd dānoz oim maximum est.
Si amicum perdidisses dāda opera erat. vt magis gauderes q; habueras
q; mereres q; amiseras. Sed pleriq; non cōputant quāta perceperint quā-
tumue gauisi sunt. Hoc habet inter reliqua mala dolor. q; nō supvacuus tā-
tum. sed ingratus est. Ergo. q; habuisti talem amicum perit opera. Tot ānis
tanta coniunctione vite tam familiari studiosuz societate nichil actum est
Cum amico effers amicitia et quid doles amisisse. si habuisse nō pdest? Mi-
chi crede magna parsexillis quos amamus licet ipsos casus abstulerit a
pud nos manet. Hostrū est quod preterit tempus nec quicq; ex lo tutiore q;
t. ii.

Epistolatum

quod fuit. In grati aduersus precepta. spe futuri sumus. quasi nō quod futurum est. si modo successerit nobis. cito in preterita trāsitus sit. Anguste fructus rerū determinat. qui tū presentibus letus est. et futura et p̄terita delectat. Nec expectatione. illa memoria. Sed alterū pendet. et nō pōt fieri. alterum nō pōt nō fuisse. Quis ergo furor est certissimo excidere? Acquietescam? his que iā hausi? si modo non p̄forato aīo hauriebam? et trāsmittere quicquid acceperat. Innumerabilia sunt exēpla corū qui liberos iuuenes sine lacrymis extulerint. Qui in senatū aut in aliq̄ publicū officii a rogo redierunt et statim aliud egerunt. nec imerito. Nā primū supvacuū est dolore si nichil dolendo p̄ficiat. Deinde iniquū est q̄ri de eo. qd̄ vni accidit et oībus restat. Deinde desiderii stulta cōquestio est. sibi minimū interest inter amissū et desideratam. Eo ita a quoque aīo esse debemus. q̄ quas amissius seq̄mur. Respecte celeritatē rapidissimi tēporis cogita breuitatē huius spatii. p̄ qd̄ citatissimi currimus. Obserua comitatū generis humani: eodē tēdentis minimis interuallis distinctū etiā ubi maxīma vident quē putas perisse. premissus est. Quid autē dementius q̄ cū idē tibi iter emittendū sit. flere eū qui antecessit. Fiet aliquis fatū quod ignorauit futurū. aut si mortē in homine non cogitauit sibi imposuit. Flet aliquis factum quod aiebat nō posse nō fieri. Quisquis aliquem querit mortuum esse. querit hominē fuisse. Omnis eadē cōditio deuinxit cui. nasci contingit. mori restat. Interuallis distinguimur exitu equamur. Hoc quod inter primum diem et vltimū iacet. variū et incertum est. Si molestias estimas etiam puero longum. Si velocitatem etiam seni angustum. Nil nō lubricum et fallax et omni tēpestare mobilis. Lactant cuncta et in contrarium transeunt iubeat fortuna et in tanta volutatione rerum humanarum. nil cuiq̄ nisi mors certum. Tamen deo querunt omēs in quo vno nemo decipit. Sed puer decessit nondum dico melius agi. qui vixta defungit. Ad eum transeamus qui consenuit. quantulo vincit infantem. Propone profundū temporis vastitatem. et vniuersū complectere. Deinde

hoc quod etatem vocamus humanā cōpara inuenio videbis q̄ exigū sit
quod optamus. qđ exēdimus. Ex hoc quantū lachryme. Quantū sollicitu-
dines occupāt. quantū mors ante q̄ veniat optata. quantū valitudo. quātū
timor. quantū tenent aut rudes aut inutiles anni. Dimidium ex hoc dormiē
Aditce. labores. luctus. p̄cu la. et intelliges etiā in lōgissima vita minimū
esse quod vult. Siquis tibi cōcedit. nō melius se habere eū cui cito reuert
licet. cui ante lassitudinē paratū est iter. Vita nec bonū nec malum est. bonū
ac malū locus est. Ita nichil p̄didit ille nisi aliena In dānum certius potuit
evadere modestus ac pudēs posuit sub cura tua in meliora formari. sed qđ
iustius timei. Potuit fieri plurib⁹ simile. Aspice illos inuenes. quos ex no-
bilissimis domib⁹ in arenā luxuria p̄iecit. Aspice illos qui suā alienāq; li-
bidinē exercent mutuo ipudici quoz nullus sine ebrietate. null⁹ sine aliquo
insigni flagitio dies exit. Plus timeri q̄ separari potuisse manifestū erit Nō
debes itaq; causas doloris accrescere. nec leuia incōmoda in dignā do cu-
mulare. Nō hortor ut nitaris et vrgeas. Non tā male de te iudico. ut tibi ad-
uersus hoc totā purē virtutē aduocandā. Nō est dolor iste sed mortuus. tu il-
lum dolore factus. Sine dubio multū phia p̄ficit. si puerum nutriti adhuc q̄
patri notiore animo forti desideras. Quid nūc ego duriciā suadeo. et in fu-
nere ipso erigere vultū volo et animū ne cōtrahi qđem patior? Minime. In
humanitas est ista. nō virtus. Funera suoz hīdē oculis q̄bus ipsos videre
nec cōmoueri ad primā familiarū diuisionē. Puta autē me vetare quedā
que nō sunt sui iuris. Excidit etiā retinētib⁹ lachryme et animū p̄fusa le-
uant. Quid ergo est? p̄mittamus illis cadere. nō iperemus. Fluant quantū
affectus elegerit. nō quantū posset imitatio. Nichil vero merori adiciam⁹
nec illū ad alienū augeamus exēplū. Plus ostentatio doloris exigit q̄ dolor
Quotiens quisq; sibi tristis est. clarus euz audunt gemū et taciti quietiq;
dum secretum est cum aliquos viderunt infletus novos excitant. tum capi-
si suo manus ingerunt quod potuerant facere nullo phibente. liberi⁹ tunc
r. iii.

mortem cōprecant sibi: tunc lectulo deuolunt. Sine spectatore cessat do-
 loz. Sequit̃ nos vt. in aliis rebus, ita in hac quoq; hoc vitū ad pluriū exē-
 pla cōponi. nec quid oporteat sed quid soleat aspicerē. A natura discedim⁹
 populo nos damus nullius rei bono auctori ⁊ in hac re sicut in oibus in cō-
 stantissimo. Videt aliquē fortē in luctu suo. Impiū vocat ⁊ efferatum. Videt
 aliquē collabentē. ⁊ corpori affasū. effemnatū aut ⁊ eneruē. Dia itaq; ad ra-
 tionē reuocanda sūt. Stultius vero nichil est. q̃ famā captare tristitie ⁊ la-
 chrymas approbare. quas iudico sapiētī viro. alias pmissas cadere. alias
 visu allatas. Dicā qđ iter sit. cū primū nos nuncius acerbi funeris prulit cū
 tenemus corpus e cōplexu nostro. in ignē transiturū lachrymas naturalis
 necessitas exprimit. ⁊ spūs lectu doloris ipulsus quemadmodū totū corpus
 quatit ita oculos q̃bus adiacētē humorē ppulmit ⁊ expellit. Ne lachryme p-
 elisionē cadūt. nolētib⁹ nobis Alie sūt q̃bus exitū damus. cū memoria eoz
 quos amissimus retractat ⁊ inest quidam dulce tristitie. cū occurrant sermo-
 nes eoz iucūdi cōuersatio hilaris officiosa pietas. tūc oculi velut in gaudio
 relaxant̃. His indulgemus. Illis vincimur. Non est itaq; q̃ lachrymas pp-
 circūstātes assidētēsq; aut cōtineas aut exprimas nec cessāt nec fluūt vnq̃
 tā turpiter q̃ fingūt. Eant sua spēte. Ire autē possūt placidis atq; cōposi-
 tis. Sepe salua sapiētis auctoritate fluxerūt tanto tēperamēto. vt illis nec
 humanitas nec dignitas deesset. Licet in quā nature obsequi grauitate ser-
 uata Aidi ego i funere suo ferēdos. in quoz ore amor emineat. remota omi-
 lugentīū scena Nichil erat. nisi quod veris dabat affectibus. Est aliquis ⁊
 dolendū decor. hic sapienti seruandus est. ⁊ quēadmodum in ceteris rebus
 ita ⁊ in lachrymis aliquid sat est. Imprudentium. vt gaudia. sic dolores ex-
 undare. equo animo excipe necessaria. Quid incredibile? Quid nouū eue-
 nit q̃ multis cum maxime funus locatur. q̃ multis vitalia emunt. q̃ multū
 post luctum tuum lugent. Quotiens cogitaueris puerus fuisse. cogita ⁊ ho-
 minem. cui nichil certi promittat. quem fortuna non vitq; pducit ad senē

etatem unde visum est dimittit. Ceterum de illo frequenter loquere. et memo-
 riam eius quantum potes celebra. que ad te sepius reuertet. Si erit sine acer-
 bitate ventura. Nemo enim libenter tristi conuersat ne dum tristitia. si quos
 sermones eius. si quos quis paruuli locos cum voluptate audieras. Sepius
 repetere potuisse illum implere spes tuas. quas paterna mente commiseras. Tuda-
 cter affirma. oblitisci quidem suorum ac memoriam cum corporibus efferre. et effu-
 sissime flere. meminisse precissime. inhumani animi est. Sic aues sic fere suos
 diligunt. quarum coeditur est amor. et pene rapto. sed cum amissis totum extinguit
 hoc prudentem vix non decet. Meminisse perseueret. lugere desinat. Illud nullo
 modo probo quod ait Metrodorus. esse aliquam cognatam tristitie voluptatem. Hanc
 ipse captam eiusmodi tempore ipsa Metrodori verba scripsi. De quibus non
 dubito quod sit sensurus. Quid enim turpius quam captare in ipso luctu voluptatem
 Imo pro luctu et inter lachrymas quoque quod iuuat querere. Hi sunt qui nobis
 oblitiscunt nimium rigorem. et infamant precepta nostra duricia. quod dicamus do-
 lorem. aut admittendum non esse. aut cito expellendum. Altium tandem est. aut incre-
 dibilitas. aut inhumanitas non sentire amisso amico dolorem. an voluptatem
 in ipso dolore aucupari. Hos quod precipimus honestum est. Eius aliquid la-
 chrymarum affectus effuderit. et ut ita dicam dispumauerit. non est tradendum
 animum dolorem. Quid tu dicis miscendam ipsi dolorem voluptatem? Sic com-
 solamur crastulo pueros. sic infantium fletum infuso lacte conspelimus. ne illo
 quidem tempore quo filius ardet. aut amicus expirat. Cessare poteris vo-
 luptatem. sed ipsum visum ticillare merorem. Atrum honestus dolor animo
 subiugetur. an voluptas ad dolorem quoque admittitur. Dico captatur. Et
 quidem ex ipso est. aliqua inquit voluptas cognata tristitie. Illud nobis li-
 cet dicere. vobis quidem non licet. Unum bonum noscitis voluptatem. vnius
 malum dolorem. Que potest inter bonum et malum esse cognatio? Sed puto
 esse. nunc potissimum eruit. et ipsum dolorem scrutamur. An aliquid habeat iucundum
 circa se et voluptarium. Quaedam remedia aliis partibus corporis salutaria velut
 r. lll.

feda et indecora adhiberi alitis nequeunt. et quod alibi pdesset sine dāno ve
 recūdit. id fit inhonestū loco vulneris. Nō te pudet luctū voluptate sanare?
 Severius ista plaga sanāda est illud potius admōe. nullū mali sensū ad eū
 qui perit puentre. Nulla in q̄ eū rex ledit. qui nullus est vitit si ledit. Atus
 putas illi malū esse qd nullū est. an qd est adhuc aliqd. Atqui nec ex eo pōt
 et tormētū eē qd nō est. Quis enī nullus sensus ē? Nec ex eo qd est. Effugit
 enī maxīmū mortis incōmodū nō esse. Illud quoq; dicam⁹ et que deslet. ac
 desiderat in etate prima raptū. Omnes quantū ad breuitatē. qui si vulner
 so cōpares et iuvenes et senes in equo sum⁹. Minus enī ad nos ex omī etate
 venit. q̄ quod minimū esse quis dixerit. quoniā quidem minimū aliqua pō
 est. hoc quod vtuimus pximū nichilo est. et tamen ob dementiā nostrā late
 disponit. Nec tibi scripsi nō tanq̄ expectaturus esses remediū a me tā serus
 Liquet enī michi te locutū tecū quicquid lecturus es. Sed vt castigares
 illam exigua moram. qua a te recessisti. et in reliquis adhortaret contra for
 tunam tolleres animos. et omnia eius tela non tanq̄ posset venire. sed tāq̄
 utiq; essent ventura prospiceres. Vale.

¶ Ep̄la. c. q̄ phi aīa magis debz eē simplex plana q̄ pposita vel sollicita
 f Fabiani p̄p̄yri libros qui inscribunt ciuillū legisse te cupidiss
 me scribis. et nō respōdisse expectationi tue. Deinde oblit⁹ de phi
 losopho agi. cōpositionē eius accusas. Puto eē qd dicitis. et effundi v̄ba non
 fingi p̄ximū hz ista res sua gr̄az. et ē decor p̄p̄i⁹ orōnis lenit̄ lapsē. Multū
 enī interesse existimo utrū excluderit. an fluxerit. Nūc qd in hoc quoq; dictu
 rus sū. ingens differētia est. Fabianus michi nō effundere vi deī orationes
 sed fundere. Adeo larga est. et sine perturbatione. non sine cursu. Tum ve
 nitens illud plane fatetur. et prefert non esse tractatam. nec diu totam. sed
 ita vt vix esse credamus. mores ille non verba composuit. et animis scri
 psit ista. non auribus. p̄terea ipso dicente nō vacasset tibi partes intue
 ri. Adeo te summa rapuissent. et fere que impetu placent. minus prestant

ad manū relata. S; illud quoq; multū est. primo aspectu oculoz occupasse. etiā si p̄tēplatio diligēs inuentura est qđ arguat. Si me interrogas maior ille est qui iudiciū abstulit. q̄ qui meruit. Et scio hūc turio ē eē. Scio audaci? sibi de futuro p̄mittere. Oratio sollicita philosophū nō decet. Ubi tandē erit fortis et p̄stās: vbi p̄iculū sui faciet qui timet verba. Fabian? n̄ erat negligēs in orōe. s; secur? Itaq; nichil inuenies sordidū. Electa v̄ba sūt nō captata. nec hui? seculi more cōtra naturā suam posita et inuerſa. Splēdida tū q̄uls sumat e medio: sensus honestos et magnificos. habz nō coactos i sententia s; alti? dictos. Videbim? qđ paz recitū sit: quid paz strictū. quid non hui? recantis politure. cū circūſpexeris oīa. nullas videbis angustias. ianis desit sane varietas marmorū: et cōcissura aquaz a cuniculis inſluentium. et paupis cella: et qđqđ aliud luxuria nō cōrēta decore simplici miscet. qđ dici solet dom? recta ē. Adice nūc qđ de cōpositiōe nō cōstat. Quidā illā volunt esse ex horrido cōpositam. qđā vsq; eo aspa gaudēt. vt etiā q̄ meli? casus explicuit. ex industria dissipēt. et clausulas arrūpāt. ne ad spectatū respōdeant **Lege Ciceronē.** Cōpositio ei? vna est pedē seruat. Curuat lenta et sine infamia mollis. At cōtra p̄ollionis Asini salebrosa et exiltens. et vbi minime expectes relictura Deniq; apud Ciceronē oīa desinūt. apud p̄ollionē cadunt exceptis paucissimū. que ad certū modū et ad vni? exemplar astricta sūt humilia p̄tēra tibi videri dicis omīa et paz erecta. quo vitio carere eū iudico. Nō sūt enī humilia illa. s; placida. Nō sūt enī tenore quieto cōpositoq; formata. nec depressa sed plana. Deest illis oratori? vigor. Stimulū quoq; quos queris et subiti ictus. sentētiaz. S; totū corp? videri q̄ sit comptū honestū est. Nō habet oratio eius: sed debet dignitatem afferre quā Fabiano possis p̄ponere. Dic Ciceronem cuius libri ad philosophiam pertinentes. pene totidem sunt quot Fabiani. Cedam. sed non statim. Quis illū est si quid maximo min? est. Dic Asinū p̄ollionem. Cedam. et nō r̄ndeam? in re. **Tanta enī res est post duos esse.** Nōia adhuc Titū Liuiū. Scripsit. enī et dialo-

gos quos nō magis philosophicē ānumerare possis quā hystorie et ex p̄fesso philosophiā ptinentes libros. Hunc quoq; dabo locū. Et de tñ q̄ multos antecedit q; trib' vincit et trib' eloquētissimis. sed nō p̄stat oia. Non est fortis orō eius quāuis elata sit. nō est violenta nec torrens. quāuis effusa sit. nō est p̄spicua s; pura. Desideras in quis cōtra vitia aliquid aspe dicit. cōtra pericula aīose. cōtra fortunā supbe. cōtra ambitionē cōtumeliose. Tolo luxuriā obiurgari. libidinē traduci. ipotentīā frangi. Sit aliquid oratorie. ac re tragie. grande. comice exile. Etis illū assidere pusille rei? Ille rex se magnitudinē adduxit eloquētīā velut vmbiā nō hoc agens trahit. Nō erunt sine dubio singula circūspecta nec in se collecta. nec omne verbum excitabit ac pugnet. Fateo. exhibūt multa nec ferient. et interdū ociosa preterlabetur oratio. Sed multum erit in oīb' locis. et ingens sine tedio spatium. Deniq; illud p̄stabit. vt liqueat tibi illum sensisse que scripsit. Intelliges actū hoc. vt tu scires quid illi placeret. nō vt ille placeret tibi. ad p̄fectū oia tendūt et ad bonā mentē nō querūt plausus. talia esse scripta ei' nō dubito. etiā si magis reminisco q̄ teneo. Meretq; michi color eoz. nō e x recenti cōuersatione familiariter. sed sūmati vt solet ex veteri noticia. Cū audirē certe illū. Talia michi videbant nō solida sed plena. que adolescentē indolis bone attollerent. et ad imitationem sui vocarēt. sine desperationē vincēdi. Que michi ab hortatio vester efficacissima deterreret ei qui imitationē cupiditatem nō fecit spē abstulit. Ceterū abundabat sine cōmendatione paratis. singularū tu vnuersum magnificus. Vale.

¶ Incipit liber. xvii. ¶ Epl'a. ci. De inopinato fati termino. Ubi notat eos q̄ lōgiorē vitā supplicio vel turpitudine paciscunt.

Quis dies oīa hora q̄ nichil sum' oīdit. et aliquo ar gumēto recenti admonet fragilitatis oblitos cū eterna militātes respicere cogit ad mortē. Quid si istud principis velle q̄ris. Sententiā Cornelii eq̄tē romanū splēdidū et officiosū noueras ex tenui princi

pio seipſe pmouerat. ⁊ tū illi decliuſ erat curſus ad cetera Facill⁹ ei creſcit
 dignitas q̄ incipit. ꝓpecunia quoq; circa paupertatē plurim⁹ amorē h̄yūm
 ex illa creptat. Hic etiā Senitio diuitiis iminebat. ad quas illum due res
 ducebāt efficaciffime. ⁊ q̄rē. ⁊ d̄ custodiēdi ſcia. quaxvel altera locupletem
 facere potuiſſet. Hic hō ſūme frugalitatis nō min⁹ p̄imoniū q̄ corpis dill⁹
 gēs. Cū me ex ꝓſuetudie mane vidiffet. Cū per totū diē amico grauit̄ affe-
 cto ⁊ ſine ſpe iacenti vſq; in noctē aſſediſſet. cū hilaris cenaffet. genere valis-
 tudis ꝓſcipiti arreꝓt⁹ anguina glādulavix cōpreſſū artatis fancib⁹ ſpirituſ
 traxit i lucē. ꝓnter pauciſſimas ergo horas poſt q̄ oib⁹ erat ſani ac valentis
 officiis ſūct⁹ deceſſit. Ille q̄ ⁊ mari ⁊ terra pecunias agitabat. q̄ ad publica
 quoq; nullū reliquēs ierꝓtū gen⁹ q̄ſ⁹ acceſſerat. in ipſo actu bñ cedētū rez
 in ipſo ꝓcurrentis pecunie ipetu rapi⁹ ē. ꝓnter nūc melibee ꝓiros pone or-
 dine vites. q̄ ſtultū eſt etatē diſponere. nec craſtino q̄dē dñamur. ꝓ q̄ta de
 mentia ē ſpes lōgas i choātū. Emā edificabo. Credā exigā. honores gerā.
 Cū deide laſſā ⁊ plenā ſenectutē in octū referā. Dia michi crede etiā felici-
 b⁹ dubia ſūt. Nichil ſibi q̄i q̄ de futuro dꝓ ꝓmittere. ꝓd quoq; qd tenet. per
 man⁹ ext. ⁊ ipſā quā ꝓim⁹ horā caſus icidit. Voluit tꝓs rata qdē lege. ſed ꝓ
 obſcur. Quid āt ad me. An nature certū ſit qd michi icertū ē? Navigatio-
 nes lōgas ⁊ paris littorib⁹ alienis. ſeros in patriā redit⁹ ꝓponim⁹ militiā et
 caſtreſſū laborꝝ tarda manu ꝓcia. ꝓcurationes. officioꝝq; ꝓ officia ꝓceſſus
 Cū iteri ad lat⁹ mors ē. q̄ qm̄ nūq; cogitat. niſi aliena nobis ſubide i gerunt
 mortalitatis exēpla nōdū diutius. q̄ dū miramur heſura. Quid āt ē ſtulti⁹
 q̄ mirari id villo die factū qd oino ꝓt fieri? Stat qdē termin⁹ nobis vbi illi
 inexorabilis fatoꝝ neceſſitas ſixit. Synemoſcit n̄m q̄ ꝓpeverſe ē min⁹.
 Sic itaq; formem⁹ animū tan q̄ ad extremū ventum ſit. Nichil differamus
 Quolidie cum vltā parla faciam⁹. Maximū vite vitū ē. q̄ ipſecta ſemp eſt.
 q̄ etiā aliquid ex ex illa differē. Qui quotidie vite ſue ſummam ma-
 num impoſuit. non indiget tempore. Ex hac aut indigētia timor naſcitur. ⁊

Epistolarum

cupiditas futuri excedēs aiām. Nichil est miserius dubitatione vehementer
 irruētū quorsu euadāt. Quātū sit illud qđ restat. aut quale collecta mens
 inexplīcabili formidine agitāt. Quō fugiem? hāc volutationē. Uno si vita
 nostra nō pmīnebit. si in se colligīt. Ille enī ex futuro suspendiē. cui irritum
 est pñs. Abi vero qđqd michi debuit redditū est. vbi stabilita mēs sit. nichil
 interesse inter diē et scēm. Quicqd deinceps dīez rerūq; venturū est. ex alto
 pspicit. et cū multo risu ferē tēpōz cogitat. Quid ei varietas mobilitasq; ca
 suū pturbabit. si certis aduersus icerta. Jō mi Lucili ppria viuere. et sin
 gulos diēs singulas vitas puta. Qui hoc mō se aprabit cui vita sua quoti
 diē fuit. securus ē. In speuētib;. pximū qđq; tempus elabit. subitq; auiditas
 et miserrimū atq; miserrima oīa efficiet merus mortis. Illud vide Decenatis
 turpissimū yoth. qđ et debilitatē nō recusat et deformitatē et nouissime acutaz
 crucē. dū mō iter hec mala spūs proget. Debile facito manu. debilem pede
 Coxa tuber. astrue gibez. lubricos quate dentes. vita dū supest bñ ē. Hanc
 michi vel acutā si subdas crucē sustineo qđ miserrimū erat. si incidiis optat
 et tāq; vita petē supplicii moza. Cōtentissimū putare. si viuere vellet vsq; ad
 crucē. Tu vero inq; me debilitas. licet dñ spūs in corpore fracto. et intill mane
 at de pzaues licet. dū mōstruoso et deserto tēpōis aliqd accedat suffigas licet
 et acutā sensuro crucē subdas. est tāti vuln' suū p̄mere et patibulo pēdere des
 strictū deū differat qđ est in malis optimū supplicii finē est tāti habere aiām
 ut agā. Quid hinc optes i deos faciles? Quid sibi vult ista carminis ef
 feminari turbūdo? Quid timoris demenissimi pactio? Quid tam fedavi
 te mendatio? Qui putas vnq; recitasse Virgiliū vsq; adeo ne mort miserum
 est optat vltima malozum. et que pati grauissimū est. extēdi ac sustineri cu
 pit. quam mercede. scilicet vite longioris. Quid autem huius viuere est
 diu mori? Inuenitur aliquis qui vult inter supplicia tabescere et perire
 membratim et totiens per sillicidia amittere animam quam semel ex
 halare. Inuenitur qui vult adactus ad illud infelix lignum. tam debis

lis. iā prau⁹ ⁊ in fedū scapularū ac pectoris tuber elisus cui multe morlendi
 cause etiā citra crucē fuerāt trahere aiā tot tormēta tracturā. Regat nūc
 magnū bñficiū eē nature. q̄ necesse est mori multa peiora pacisci adhuc pa
 ratū sūt etiā amicū pdere. vt diuti⁹ viuāt. ⁊ liberos ad stuprū manu sua tra
 dere. vt cōtingat lucem videre: tot cōscia scelex excutiēda vite cupido ē. di
 cēdūq; nichil interesse qm̄ patiaris. qd̄ qm̄q; patiēdū ē. q̄ bene viuas refert
 nō quā diu. Sepe aut̄ in hoc esse bene diu. Vale.

¶ Ep̄la. cli. Caullatoriā ponit de claritate post mortē disputationem.
 Deinde phice de eadē disserit claritate.

q̄ Homō molest⁹ ē iucū dū sōnū vī dēti. q̄ excitat. aufert ei voluptatē
 etiā si falsā effectū tñ vere h̄tē. sic ep̄stola tua michi fecit iniuriā.
 reuocauit enī me cogitationi apte traditū; ⁊ itex si licuisset vlteri⁹ iuuabat
 de eternitate aiā q̄reze. Immo mehercule credere. Credebā eī me facilez
 opionib⁹ magnoz viroz. rē gratissimā p̄mittentū magis q̄ pbātū. Dabā
 me spei tante. iā erā fastidio michi. iam reliq;as etatis infracte cōrēnebam
 In imēsū illud tēp⁹: ⁊ in possessionē oīs eut trāstuz. Cū subito expect⁹ sum
 ep̄la tua excepta. ⁊ tā bellū sōnū pdidi. qd̄ repetā si t e dimiserō; ⁊ redimā.
 Reget me e p̄la p̄ia totā qd̄nē explicuisse. i q̄ pbare conabar; q̄n̄ splac̄
 claritatē. q̄ post mortē p̄tigit bonū eē. Id̄ ei me nō soluisse qd̄ opponit no
 bis. Nullū id̄q; bonū ex distātib⁹ hoc at̄ ex distātib⁹ p̄stat. Qd̄ int̄rogas mī
 Lucili eiusdē qd̄n̄s est. loci alii⁹ ⁊ tōnō hoc tñ. s; alia quoq; eodē p̄tinētia
 distulerā. Quedā ei vt scis mortalib⁹ rōnalia imixta sunt. Ita q; illā p̄tē re
 ctā ⁊ ad mores p̄tinētē tractauit. Hūq; stultū sit ac sup̄uacū vltra extremū
 diē curas trāsmittere. An cadūt bona. n̄ra nobiscū. nichilq; sit ei⁹ q̄ null⁹ est
 An ex eo qd̄cūq; erit sensuri sumus. an̄ q̄ aliq; fruct⁹ p̄cipi aut peti possit.
 Hec aut̄ oīa ad mores spectat. Ita q; suo loco sita sūt. Itaq; a dialecticis cō
 tra hāc opionē dicit̄ segregāda fuerūt. ⁊ iō seposita sūt. Hūc q; oīa exigit;
 oīa q̄ dicūt ē p̄sequar. deinde singulīs occurrā. nisi aliud p̄dixerō itelligi

nō poterūt q̄ refellē. Quid ē qđ p̄cidere veli? qđā p̄tinna eē corpa. vt hoies
qđā cōpositā eē. vt nauē. domū. Dia bentq; quoz diuerse pres lūctura i vnu
sūt coacte. Quedam ex distātib⁹ quoz adhuc mēbra separata sunt tanq̄ ex
ercit⁹ popul⁹. senat⁹. Illi enī p̄ quos ista corpa efficiūt. iure aut officio cohe
rent. natura deducti ⁊ singuli sūt. Quid est qđ etiā nūc p̄cidere veli? Nullū
bonū putam⁹ esse qđ ex distātib⁹ p̄stat. Vno ei spū vnu bonū p̄tineri ac regi
debet. vnu eē vni⁹ boni p̄ncipale. Hoc siq̄ desideraueris p̄ se p̄bat. Interi
ponendū fuit. q; in nra tela mittūt. Dicit inq̄ nullū bonū ex distātib⁹ esse.
Claritas aut ista bonoz viroz scđa opio est. Nā quo fama nō est vni⁹ sermo
nec infamīa vni⁹ mali existimatio. sic nec claritas vni bono placuisse. Con
sentire in hoc plures insignes ⁊ p̄stātes viri debēt vt claritas sit. Nec aut ex
iudiciis pluriū efficit. I. distāciū. ergo nō est bonū. Claritas inquit laus est
a bonis bono reddita laus. orō vox est aliquid significās. Vox ē aut licet vtro
rū sit bonū. Nā ⁊ plaudit ⁊ sibi. at. s; nec plausū quisq̄ nec sibi illi licet oīa ei⁹
admiret ⁊ laudet bonū dicit nō magis q̄ sternutamentū aut tussim. Ergo cla
ritas bonū nō est. Ad sumā dicite nobis virū laudātis. An laudati bonū sit
Et laudātis bonū eē dicitis: tā ridiculā rem facitis. q̄ si affirmetis meum
esse q̄ alius benevaleat. S; laudare dignos honesta actio est. Ita laudātis
bonū est cui⁹ actio ē nō nostrū qui laudamur. At q̄ hoc q̄rebat respondebo
nūc singulis cursim. p̄rimū an sit aliq̄s ex distātib⁹ bonū. Etā nūc querit
⁊ ps vtraq; snias habet. Deinde claritas desiderat multa suffragia. potest
vni⁹ boni viri iudicio ⁊ est cōtenta. Nā oēs bonos bon⁹ vni⁹ iudicat. Quid
ergo inquit ⁊ fama erit vni⁹ hoīs existimatio. ⁊ infamīa vni⁹ malign⁹ ser
mo? Sicutā quoq; inquit latius fufam intelligo. Cōsensū ei multozū extigit.
Diuerfa horum conditio est. ⁊ illius est. Quare? Quia si de me bene vir bo
nus sentit: eodem loco sum. que si omnes boni idem sentirent. Omnes enī
si me cognouerint idem sentient. p̄ar illis idē iudiciū est. eque vero p̄spicit
tur ab hīs qui distādere nō possūt. ita p̄ eo est ac si oēs idē sentiant: q; aliud

sentire nō possūt ad gloriā ⁊ famā nō est satis vni⁹ opio. Illi enim pōt vni⁹ sententia qđ oim. qz oim si proget vna erit. Sic diuersa dissimilū iudicia sunt difficiles affectus. Dubia oīa inuentas leuia suspecta. Putas tu posse sententiā vnā oim esse? Nō est vnus vna scia. Illi placet vix. Veritatis vnavis vna facies est. Apud hos falsa sūt quib⁹ assentiūt. Nūq̄ aut falsis p̄stātia est. Variant ⁊ dissident. S; laus inq̄. nichil aliud q̄ vox est. Vox aut bonū nō est. cū dicāt claritatē laudē esse bonorū a bonis reddi. Jam nō ad vocem referūt. s; ad sciam. Licet enim vir bonus taceat. s; aliquē iudicet dignū laude esse laudatus est. p̄terea aliud est laus. aliud laudatio. hec ⁊ vocē exigit Ita q; nemo dicit laudē fūebzē. s; laudationē cuius officii orōne p̄stat Cū dicim⁹ aliquē laude dignū. nō vba illa benigna hoim; s; tu dicta p̄mittim⁹ Ergo laus etiā taciti est bene sentientis. ac bonū vix apud se laudātis. De iudevi dixi ad animū referi. laus nō ad vba. que cōceptā laudem egerūt. ⁊ innocentia plurū emittūt. Laudat que laudandus esse iudicat. Cū tragic⁹ ille apud nos ait. magnificum esse laudatū a laudato v̄iro laude digno ait. Et cum eque antiqu⁹ poeta ait. Laus alteri⁹ nō laudationem dicit que corumpit artes. Nichil enim eque. ⁊ eloquentiam. ⁊ omne aliud studium auctoribus debitum vitiauit. q̄ popularis assentio. Fama vtiq; vocē desiderat. Claritas enim potest vocem contingere. contenta iudicio plena est. Nō tantum inter tacentis. sed etiam inter reclamantis. Quid intersit inter claritatem et gloriā. dicam. Gloria multorum iudicis constat. claritas bonorum cuius inquit bonum est claritas. Idem laus bonis a bono reddita. Atrum laudari an laudantis? Vtriusq; meum qui laudo. quia natura me amantem omnium genuit. ⁊ benefecisse gaudeo ⁊ gratos me inuenisse virtutum interpretes letor. Hoc plurimum bonum est quod grati sunt. Sed et meum. Ita enim animo compositus sum. vt aliorum bonum meum iudicem. Vtiq; eorum quibus ipsi sum boni causa est istud laudantium bonū. Virtute ei geritur. Dis aut virtutis actio bonum est. Hoc p̄tinē

gere illis nō potuisset. nisi ergo talis essem. Itaq; vtriusq; boni est merito laudari. Tam mehercule. q̄ me iudicasset. iudicantis bonū est: et ei⁹ secūdi q̄ iudicātū est. Nūq̄ dubitas quin iusticia et habitus boni sit. et an bonū sit et⁹ cui debiti soluit? Merentē laudare iusticia est. Igit vtriusq; bonū est. Laullatorib⁹ istis abūde rñdebim⁹. S; nō debuit hoc nobis esse ppositum arguta differere. et p̄iam in has angustias ex sua malestate detrahere. Quāto sat⁹ est ire apta via et recta. q̄ sibi ipsi flex⁹ deponere. quos cum magna molestia debeas relegere. Itaq; ei q̄c̄q̄ aliud iste disputationes q̄ inter se perire captantū iustus. Dic pot⁹ q̄ naturale sit in imensū mentem suā extendere. Magna et generosa res est hūan⁹ animus nullos sibi poni nisi cōes: et cū deo terminos patit. P̄rimū humillē nō accipit patriā Ephesū aut Alexādrīā. aut si q̄d ē etiā nūc frequēt⁹ oculis lati⁹ vectis. solū illi patriā ē q̄d cūq; sup̄ma et vniuersa circuitu suo cingit. Hoc oē cōnexū inter q̄d facent maria cū terris. inter q̄d aer hūanis diuina. secernens. iam cōiungit. In q̄d disposita tot numina in act⁹ suos excubāt. deinde actā etatē sibi dare non finit. Dēs inquit an̄ me sūt. Nullū ingenū magis seculis clusū est. nullū nō cogitationi paz tēp⁹. Cū venerit dies ille qui mixtū hoc diuini hūanūq; scernat temp⁹. Dic vbi inueni relinquā. ipse me diei reddā nec nūc sine illis sū. s; graui terreneq; detineor: p̄ has mortalis cui moras. Illi meliori vite. lōgiori q; pludif. Quēadmodū nouē mensib⁹ nos tenet maternus vterus et p̄parat nō sibi. s; illi loco in quē videmur emitti. Itā idonei sp̄m trahere: et iapto durare sup̄ hoc spatū. q̄d ab infantia p̄ atet in senectutē in aliū matu re sūmus partū. Alia origo nos expectat alius rerum stat⁹. Nōdū celi nisi ex interuallo pati possumus. Proinde intrepidus horam illam decreto: iā p̄spice. Nō est aīo sup̄rema sed corporis. Quicquid circa te iacet rerum. tāq̄ hospitalis loci sarcinas spectat. Transeundū est. Excūtit redeūtem natura sicut intrātem. Non licet plus efferre q̄ intuleris. Immo etiam ex eo quod ad vitā attulisti. pars magna ponendū est detrahentur tibi hec circūsecta

nouissimū velamentū tui cutis detrahet caro et suffusus sanguis discurrens
 telq; p totū detrahenē ossa neruūq; firmamēta fluidorū ac libentium. Dies
 iste quē tanq̄ extremū reformidas eterni natalis ē. Deponē on⁹. Quid cū
 ctaris. tāq̄ nō plus quoq; relicto. ī quo latebas corpore extiteris? Heres
 et reluctaris. tū quoq; magno n̄su m̄fts expulsus es. Semis ploras et hoc
 ipsū flere nascēns est. Sed tūc debebat ignosci rudis et iperitus oīm vene
 ras ex m̄noꝝ viscerū calido molliq; fomēto emissū afflavit aura liberioꝝ
 Demū offēdit dure man⁹ tactus tenerq; adhuc et nullius rei gnarus obstu
 pulsit iter ignota. Illuc tibi nō est nouū separari ab eo cuius ante ps fueris
 equo aīo mēbra tā supuacua dimitte et istud corpus inhabitatum diu pone.
 Scindēt obruet abolebit. Quid cōtristaris? Ita solet fieri. Pereunt sepe
 velamēta nascētū. Quid ista sic d̄lligis quasi tua? Istis optus es. Veniet
 qui te renelet dies et ex cōturbatio fedi. atq; blidū vēris educat. Huic nūc
 quoq; tu q̄tū potes subuolulari. que nisi etiā necessariis cohērebūt alien⁹
 tam h̄nc altius aliqd̄ sublimiusq; meditare. Aliquādo nature tibi archas
 na regeant. discutiēt ista caligo et lux vndiq; clara pcutiet. Imaginare te
 cū quātus ille sit fulgor. tot syderibus iter se lumine miscētib⁹. Nulla fere
 num vmbra turbabit. equalis splēdebit oē celi latus. Dies et nox aeris īfinit
 vices sūt. Tūc ī tenebris vixisse te dices cū totā lucē et totus aspexeris. Quo
 ntam nūc p angustissimas oculoꝝ vias obscure itueris et tamē admiraris il
 lam pcul. Quid tibi videbit diuina lux cū illā suo loco videris? Nec cogita
 tio nichil sordidum aīo substidere sinit. nichil humile. nichil crudele. Deo
 omniū rerum esse testes ait. Illis nō approbari. illis ī futurum parari iu
 bet et eternitatem proponere. q̄ qui mente concipit nullus horret exercitus
 non terretur tuba nullis ad timorem minis agitur. Quid nī non timeat qui
 mori sperat? Se quoq; tandū animum iudicari manere. q̄ diu retinetur
 corporis vinculo solutum statim spargit. id agit vt et iam post mortem vri
 lis esse possit. Quānis enim ipse ereptus sit oculis tamen multa viri virtus
 v. i.

animo. multūq; recursat gentis honos. Cogita q̄tum nobis exēpla bona
psint. Scies magnorū viroꝝ nō minus p̄sentia eē vtilē q̄ memoriam. Vale.

¶ Epistola. c. iiii. De pernicle insidiarū que sunt ex homine de hominis
officio. Et quomodo philosophia vtendum sit.

¶ Quid ista circūspicis que tibi possunt fortasse euenire. sed possunt
et non euenire. incidentiū dico ruinam aliqua nobis incidit. nō in
sidiānt. Illa potius vide. illa deuota que nos obseruāt que captāt. pares sūt
casus etiā si graues naufragiū facere. vehiculo eueri. Ab hoīe hoī quoti-
dianū piculū. Aduersus hoc te expedi. hoc intēris oculis ituere. Nullū est i
aliū frequētius. nullū pertinaci⁹. nullū blādius. Tēpestas intuat ante q̄ sur-
gat. Crepāt edificia ante q̄ corruāt. prenūciat fum⁹ incendiu⁹. Subita ē ex
hoīe p̄nicles et eo diligētius tegit quo p̄ptus accedit. Erras si istoz tibi qui
occurrūt vultib⁹ credis hoīm effigies habēt aīos feraz. nisi q̄ illaz p̄nicio-
sio: est prim⁹ icursus. quos trāsire nō querit. Illūq; enī illas ad nocē dū nisi
necessitas iniicit. Nec autē aut fame. aut timore cogunt ad pugnā. Hoī p̄de
re hoīem liber. Tu tñ ita cogita q̄ ex hoīe piculū sit. vt cogites qd sit hoīs
officiū. Alterz ituere ne ledaris. alterz ne ledas. Cōmodis oī m leteris. mo-
u earis incōmodis. et memineris que p̄stare debeas que cauere. Sic viuēdo
qd cōsequeris. Hō ne te noceāt. sed ne fallāt. Quantuz autē potes in p̄siam
secede: illa te visu suo p̄teget. In huius sacrario eris. aut tutus. aut tutioꝝ
nō arietant inter se senes vt eodē ambulātes. Quid autē ipsā p̄siam nō ves-
bebis sacrare. Multis fuit periculo causa insolenter tractata et contuma-
citer tibi vitia detrahat: non aliis exprobrēt. non abhorreata publicis mo-
ribus. nec agat. vt quisquid non facit damnare videatur. Licet sapere sine
pompa sine inuidia. Vale. Incipit liber decimus octauus. Epi-
stola. c. iiii. Qualiter secessio in octum vel pegrinatō non profit sed noceat
sine curatione animi. Et de magnanimitate et excellentia hu mani spūs que
non laborem vel mortem timere exemplo Socratis et Catonis insinuat

I H momentaneū meū fugi. qđ putas? vrbē imo febrē: et qđ surru-
 pentem iā manū michi iniecerat. pnus itaq; pari vehiculum
 iussi. Paulina mea retinente. Medicus initia eē dicebat mo-
 tis venis. sed incertis et naturalem turbantibus modum exire pseueravit
 Illud michi in ore erat dñi mei Galtonis. qui cū in Achata febrē habere ce-
 pisset. pnus nanē ascendit. clamitās nō corporis esse sed loci morbu. Hoc
 ego Pauline mee dixi. que michi valitudinē meā cōmendat. Nam cū scias
 spūm illius in meo verti. incipio vt illi consulā michi consulere. etiā quo me
 fortiozē senectus ad multa reddiderit. Hoc beneficiū etatis amitto. Venit
 michi in mentē in hoc sene et adolecēz eē cui parciē. Itaq; quoniā ego ab
 illa nō impetro vt me forti⁹ amet. Impetrat illa vt me diligētius amē. In-
 dulgendū est enī honestis affectibus et interdum etiā si premunt cause spūi-
 tus in honorem suozū. vel cum tormento reuocandus: et in ipso ore retinens
 dus est. Cum bono viro viuendum sit. non qđ diu iuuat. sed qđ diu oportet. Il-
 le qui non vxorem non amicum tantū putat vt diutius in vita commoretur
 qui pseuerat mori delcatus est. Hoc quoq; iperet sibi animus vbi vtilitas
 suozum exigit. Hac tantum sibi vult mori sed si cepit intermitat et suis cō-
 mendet. In gentis animi est. aliena causa ad vitā reuertit. qđ magni viri se-
 pe fecerūt. Sed hoc quoq; sūme humanitati existimo. senectutē suaz cuius
 maximus fructus est securioz sui tutela et vite vsus animosior. Atrentius si
 scias aliquid tuozū esse dulce. vtile optabile. Habet preterea in se non me-
 dioce ista res gaudium et mercedem. Quid enī iucundius qđ vxori tam
 charum esse. vt ppē voc tibi charioz fias? qđ dō Itaq; paulina mea non tan-
 tum suū michi timozē iputare sed etiā meū. Queris ergo quō michi cōsiliū
 profectonis cesserit. Et primū gratitatem vrbis cōcessi. et illi odorē culina-
 rum fumantiū que in ore quicquid pestiferi vaporis obrusit. cū puluere effū-
 dunt. pnus muratā valitudinē sensi. Quātū deīde adlectū putas vrbibus

Epistolarum

post q̄ vineas attigi in pascuum emissus. cibum meū in vase repetui. Ergo
 iam me non p̄mansit marco: ille corporis dubit: & male cogitāris. Incipio
 toto animo studere. Non multū ad hoc locus cōfert nisi seip̄s prestat anim⁹
 qui se certū & in occupationibus me dū sit volet habebit. At ille qui regio-
 nes eligit & ociū captat: vbiq; quod stringat̄ inueniet. Nam Socratē
 querentē cū dā q̄ nichil sibi pegrinationes p̄fuisent respō disse fert̄. Non
 immerito hoc tibi euenit *Tecū enim pegrinaberis.* Q̄ bene cū quibusdā
 agere si a se aberrarent. Nunc p̄imum seip̄os sollicitant corrupūt. terrē-
 rant. *Quid p̄dest mare trāscere & vrbes mutare?* Si vis ista quibus vrge-
 ris effugere non alibi sis oportet. sed alius. *Putes venisse te Athenas Pu-
 ta Rhodon.* Elige arbitrio tuo ciuitatē. *Quid ad rem p̄inet quos illa
 mores habeat tuos afferes. Diuitias iudicabis bonū. Torquebit te paup̄-
 tas & q̄ est miserrimū falsa. Quāuis enī multū possideas. tamē qui alicubi
 situs habet. quāto tibi videris deficere. quanto vinceris. Honores iudicas
 bonū. Male te habebit ille consul factus. Ille etiam relictus videberis
 quotiens aliquem in fastis sepius legeris. Tantus erit ambitionis furor ut
 nemo tibi post te videat. si aliq̄s ante fuerit. p̄ximū malum iudicabis mor-
 tem. cū illa nichil sit mali: nisi q̄ ante ipsā est timeri. Exterrebūt te non t̄m
 pericula: sed suspitiones vantis semp̄ agitaberis *Quid enim p̄derit euasisse
 ut vrbes argolicas: mediosq; fugam tenuisse p̄ hostes?* Ipsa pax timores
 subministrabit. Ne tutis quidem habebis fides. Consternata semel mente
 que vbi consuetudinem pauoris in prouidit. fecit etiam ad tutelam salutis
 tue inhabilis nō enim vitat sed fugit. magis autē piculis latemus auersi
 Grauisimum iudicabis malum alius quem ex his quos amabis amittere
 cum interim hoc tam in eptum erit t̄ q̄ flere q̄ arboribus amens: & domum
 tuam ornantibus decedant folia. *Quicquid te delectat eque videt ut vide-
 res dum vīueret.* Atinam alium alio die casus excutiet. Sed quemadmo-
 dum frōdū lactura facilis est q̄ renascū. sic istoꝝ quos amas quousq; ob*

lectamēta vis e putas eſſe dānum: qꝫ reparant etiā ſi non renaſcunt: ſed nō erūt idē ne tu quidē idē eris. *Dis dies: oīs hoꝛa te mutat: ſed in aliis rapi- na facilius ageret. hic latet. qꝫ non ex apto fiet. alii auferunt: at ipſe nobis furto ſubducimur. Hoꝛ nichil cogitabis ab hiis: nec remedia vulneribꝫ opo- nes. ſed ipſe tibi ſeres ſollicitudinū caſus. Alia ſperādo. alia deſperādo. Si ſatis alterū alteri miſces: nec ſperaueris ſine deſperatione: nec deſpa- ueris ſine ſpe. Quid per ſe ꝓdeſſe ꝓegrinatio cuiꝫ ꝓotuit: Nō voluꝓtates illa tēperauit: nō cupiditates refrenauit. nō iras reſpreſit. nō indomitos a- moris īpetus fregit. nulla deniqꝫ aīo mala eduxit. nō iudiciū dedit. non ex- cuſſit erroꝛē. ſed vt puerū ignota mirantē ad breue tēꝓus rex. aliqua noui- tate detinuit. Ceterū incōſtātia mētis que maxime egra eſt laceſſit. mobi- liorē leuiorēqꝫ redit ipſa tractatio. Ita qꝫ que patierāt cupidiffime loca cu- pidus deſerūt. ꝫ auiū modo trāſuolat. citiuſqꝫ ꝫ venerāt abeūt. ꝓegrinatio noticiā dabit gentium. nouas tibi mōtium formas oſtendet. inuſitata ſpa- tia campozum. ꝫ irriguas perennibus aquis valles ꝫ alicuius fluminis ſub obſeruatiōe naturā. ſiue vt Nilus eſtuo incremento tumer. ſiue vt Tigris eripit ex oculis. ꝫ acto per occulta curſu integre magnitudini rediit. ſiue vt *Deāder* poetarum oīm exercitatio ꝫ ludus ſmplicat crebris an fractibꝫ ꝫ ſepe in viciniū alueo ſuo admotus anteꝫ ſibi inſluat flectitur. Ceterum neqꝫ meliorē faciēt neqꝫ ſaniorē. Inter ſtudia verſandū eſt. ꝫ inter auctores ſapiētie. vt queſita diſcamus. nondū inuēta queramus. Sic eximēdus ani- mus. ex miſerrima ſeruitute in libertatē aſſerit. Quādu qdē neſciteris qd fugiendū. qd petendū. qd neceſſariū. qd ſupuacui. qd iuſtū. qd honeſtū ſit non erit hoc ꝓegrinari. ſed errare. Nullam tibi opē ferret iſte diſcurſus. De ꝓegrinaris enī cum affectibus tuis. ꝫ mala te tua ſequunt. vrinā qdē ſeque- rentē lōgius abeſſent nūc ſers illa non ducis. Ita qꝫ vbiqꝫ te ꝓremūt. ꝫ pari- bus incōmodis vrunt. Medicina ergo non regio querenda eſt. Eregit all- quis crus. aut extorſit articulū. nō vehiculū nauēqꝫ ꝓſcēdi. ſed aduocat me*

dicum: vt fracta pars iungat: vt laxata in locum reponat. Quid ergo antequam tot locis fractū & extortū credis locoꝝ mutati o ne posse sanari? Malus est istud malū. q̄ vt gestatione curet. Peregrinatio nō facit medicū nō oratorē. Nulla ars loco discit. Quid ergo? Sapientia res oim̄ maxima in itinere colligit? Nullū enī michi crede iter est qđ se extra cupiditates. extra iras. extra metus sistat. aut si qđ eēt agmini facto. gens illuc humana pgeret. Tandū ista yrgebūt mala. macerabūtq; p̄ terras ac maria vagū q̄ diu maloz gestaueris causas. Fugā tibi nō p̄desse miraris tecū sunt que fugis. Te t̄git̄ emēda. onera tibi detrahe. & emenda desideria. Intra salutē modū cōtine. Dem̄ ex alio erade nequitia. Si vis peregrinationes habere iucundas tuū comitem sana. Nerebit tibi auaritia. q̄ diu auaro sordidoq; cōiuxeris liberebit timor. q̄ diu cū supbis cōuersaberis. Nunq̄ sentitiā in tortozis cōturbatio pones. Incendēt libidines tuas adulterioꝝ sodalitia. Si velis vitis exui. lōge a vittoꝝ exēplis recedēdū est. Auarus. corruptoz. seu? fraudulentus multū nocitur. si p̄ te fuissent. Intra te sūt. Ad meliores trāst̄ cū Latonib; viue. cū Nello. cū Tubero. q̄ si p̄luerē etiā grecis inuat cū Socrate. cū zenōe versari alter te docebit mori si necesse erit. Alter ante q̄ necesse erit. Aliere cū Chrysippo. cū p̄ssidonio. Hi tibi tradēt diuinorūq; humanorūq; noticiā. Hi videbunt in ope eē. nec tm̄ scire loqui. & i oblectationē audietis verba tacere sed animū in durare. & aduersus mias erigere. Unus enī hui? vite fluctuātis & turpide portus. Euentura contēnere. Stare fidēter ad portū. tela fortune aduerso pectore excipe nō latitantē nec tergiverfantē. Magnānes nos natura pduxit. & vt qbusdā aialibus fetū vedit qbusdā subdoli. qbusdā pauidi. Ita nobis gloriosū & excellū sp̄m̄ q̄rentes vbi honestissime. nō vbi turpissime viuat. similitū mūdo quē q̄tū mortalitū passus licet. sequit̄ emulaturq; p̄fert se laudari & aspici credit. Dim̄ ē. Super omia est. Itaq; nulli se rei submitit nichil illi videat graue. nichil quod virū incuruet. Terribiles visu forme letūq; laborq; minime qđē rectis oc

illis intueri illa possis et tenebras prumpere, multa per noctes habita terrori
 dies vertit ad risu. Terribiles visu forme letuq; laborq;. Egregie. Virg. nō
 iure dixit terribiles eē, sed visu id videri nō posse. Quid in q̄ i istis ē tā forē
 midabile. q̄ fama vulgavit? Quid est obsecro te Lucili cur timeat labores
 vir? mortē homo? Totiēs michi occurrūt isti qui non putāt fieri posse, q̄cqd
 facere nō possūt, et aliūt hos loqui maiora. q̄ que natura humana sustineat.
 Et quāto ego de illis melius existimo. ipsi quoq; hec possunt, facere sed no
 lunt. Deniq; quem vn̄ q̄ ista desituere tentantē cui nō faciliora apparuere
 in actu, nō q; difficilia sunt, nō audem⁹, sed quia nō audemus difficilia sunt
 Si tamē exempli desiratis, accipite Socrate perperitū senē, per oīa aspa
 tactarū inunctum tamē ex pauprate, q̄ grauiorē illi domestica onera facie
 bant, et labores quos militares quoq; pertulit, q̄bus ille domuit exercitus
 siue vxorem eius moribus ferā lingua petulantē, siue liberos idociles et ma
 tri q̄ patri similiores. Si vere aut in bello fuit, aut in tyrannide, Aut in li
 bertate, bellis ac tyrānis seniore viginti et septem annis pugnatum est post
 finita arma triginta annis noxe dedita est ciuitas, ex quibus pleriq; inimi
 ci erant nouissima damnatio est sub grauissimis hominibus impleta obles
 cta est et religionum violatio, et iuuentutis corruptela in deos, in patres in
 B. p̄. diciturum est. p̄post hec carcer, et venenum, vsq; eo animum Socra
 tis nō mouerant, vt ne multū quidē mouerint, illā mirabilē laudē et singu
 larē vsq; ad extremū, nec huiusmodi q̄s q̄, nec tristitiorē Socrate vbi it equa
 lis fuit i rāta tequalitate fortūe. Alio altero exēplū? Accipe hūc Marcū Ca
 tonē recētiorē cū quo et i festi⁹ fortūa egit et p̄tinaci⁹. Cui cū oībus locis ob
 stitisset nouissime et i morte ostendit tū vtrū fortē posse inusta fortuna vitue
 re, inuita mori. Torsit illi etas, aut in armis ē ex acta ciuilibus aut in etate
 concipiente iam ciuile bellū. Et hunc licet dicas nō minus q̄ Socrate iher
 nisse dixisse nisi forte Cneum Pompeium et Cesarē, et Crassū putas liberta
 tis socios fuisse. Nemo mutatū Catonē totitēs mutata. B. p̄. vidit eūdem se
 v. illi.

Epistolatum

in omni statu prestitit. In pretura. in repulsa. in accusatione. in pincta. in
 cōcione. in exercitu. in morte deniq; in illa R. P. trepidationē. cū illic. Ce
 sar esset decē legionibus pugnatissimis subnixus totis externarū gentium
 presidis. Hinc. En. Pōpelus satis vnus aduersus oia. cū alii ad Cesarē in
 clinarēt. alii ad Pōpeū Solus Lato fecit aliquas sui et reip. ptes. Si aīo
 cōplecti volueris in illius imaginē tēps. videbis illic plebē. et oēm erectū ad
 res nouas vulgū. Hinc optimates et equestre ordinē. Quicquid erat in ciui
 tate sancti et electi. duos in medio relictos. R. P. et Latonē. Miraberis i q̄
 cū aī aduerteris Attridē. Pōlamūq; et seuū ambolus Achillē. Atrumq; enī
 improbat. vtrūq; exarmat. Hāc fert de vtroq; sniam. At se. si Cesar vice
 rit moriturū. si Pōpelus exulatur. Quid habebat qd̄ timeret? Quid sibi
 et victo et victori cōstituerat? Que constituta esse ab hostibus iratissimis po
 terant? Perit itaq; ex decreto suo. Aides posse hoīes labores pati per me
 dias Africe solitudines pedes duxit exercitū. Aides posse tolerari sitim et
 in collibus arētibus sine vllis ipedimētis. Aicti exercitus reliqas trahens
 inopiā humoris loricatoris tulit. et quotiēs aque fuerat occasio. nouissim⁹ bi
 bit. Aides honorē et notā posse contēni. Eodē quo repulsus est die. in comi
 tio pila ludit. Aides posse nō timeri potentiā supiorū et Pōpeū et Cesarem
 quoz nemo alter offendere audebat. nisi vt alter demereret simul. puoca
 uit. Aides tā mortē posse contēni q̄ exiliū. et exiliū sibi indixit et mortem. et
 interm bellū. Possimus itaq; aduersus ista tm̄ haberi animi libeat modo
 subducere iugo collū. In primis autē restituēdo voluptates eneruāt et effemī
 nant et multū petūt. aut a fortuna petendū ē. Deinde sperāde opes auctora
 menta sunt seruitutū. Aurū et argentū et q̄cqd̄ aliud felices domos honerat
 relinquat. Non pōt gratis consistare libertas. Hāc si magno estimas omnia
 paruo estimanda sunt. Vale

¶ Epistola. c. v. Quatuor esse que ho
 minem in pernicem hominis instigant. et quō singulorū eorū vitē incōmo
 dum. Et q̄ magna pars securitatis est nichil int̄que facere.

q. Et obseruanda tibi sint. vt tutior vltas dicā. Tu tñ sic audias cē-
 seo ista p̄cepta. quō si tibi p̄cipere. qua rōne bona valitudo iardeat
 motu erroris. Considera que sint q̄ hoīem in p̄nicie hoīs instigēt. Inuenies
 Spem. Inuidiā. Odii. Metū. Cōtēptū. Ex oib⁹ istis. ab eo leuissim⁹ est cōtē-
 ptus. vt multi in illo remedit cā delituerit. Quem q̄s cōtēnit calcet sine du-
 bio. s; trāsit. Nemo hoī cōtēpto p̄tinaciter. nemo diligēter nocet. etiā i acie
 lacēs p̄terit. cū stāte pugnat. Spem improboꝝ vitabis si nichil hūeris qd̄ cus-
 piditate alienā t̄ probā irritet. si nichil insigne possederis. Concupiscitur
 ei etiā si pax nota sūt. Sic raro inuidiā effugies. si te nō igesseris oculis. si
 bona tua nō lactaueris. si scieris in sinu gaudere. Odii aut̄ ex offensa hoc
 vitabis neminem lacessendo aut gratificādo. a quo te sensus cōs tuebitur
 fuit ei hoc multis p̄iculosū. Quidā odii habuerūt nec inimicū. Illud ne t̄-
 mearis p̄stabit tibi t̄ fortune mediocritas. t̄ ingenit lenitas cū te cē hoīes
 scient. quē offēdere sine periculo possint. Recōciliatio tua t̄ facilis sit t̄ cer-
 ta. Timere at̄ tā domi molestū ē q̄ foris. tā a seruis. q̄ a liberis. Nulli nō ad
 nocēdū satis virtū est. Abiice nūc q̄ qui timet timet. Nemo potuit t̄ribilis
 eē secure. Cōtēpt⁹ superest cui⁹ modū in sua potestate habz. q̄ illū sibi aditit
 q̄ cōtēnit qz voluit. nō qz debuit. Hui⁹ incōmodū. t̄ artes bone discutunt. t̄
 amicitie eoz qui apud aliquē potentē potentes sūt. qd̄ applicari expediet.
 nō ip̄licari. ne pluris remediū. q̄ p̄iculū cōstet. Nichil tñ eque p̄derit. q̄ de-
 scere. t̄ minimū cū aliis loq̄ plurimū secū. Est qd̄ā dulcedo sermonis. q̄ irre-
 pit t̄ blandit. t̄ nō aliter q̄ ebrietas. aut amor secreta p̄ducit. Nemo qd̄ au-
 dierit tacebit. nemo quārū audierit loquet. Qui rem nō tacuerit. nō tace-
 bit auctore. Habet vnusquisqz aliquē cui tñ credit. quātū ipsi creditū est. vt
 garrulitate suā custodiat. t̄ cōtentus. sit vn⁹ aurib⁹ populū faciet. Sic qd̄
 mō secretū erat rumor ē. Securitate magna portio ē. nichil inique facere.
 Cōfusā vitā t̄ p̄turbatā ipotentēs agūt tñ metuūt q̄tū nocent nec villo tpe
 vacāt. Trepidāt enī cū fecerūt. Meret conscientia aliud agere nō patit. ac

subinde respondere ad se cogit. dat penas quisquis expectat quisquis autem meruit expectat. Tutum aliqua res in mala conscientia spectat. nulla securum. Putat enim se etiam si non deprehenditur posse deprehendi. et inter somnos mouet. et quotiens alicuius scelus loquitur. de suo cogitat. Non satis illi solute obliuiscitur ut de se non satis tectus. Hoc est habui aliquando latendi fortunam. nunquam fiduciam. Vale.

¶ Epist. cvi. Quod affectus animi sicut corporum captiose disputat quam oblationem e vestigio damnat.

¶ Ardus rescribo ad epistolas tuas. non quod districtus occupationibus sum hanc excusationem caue audias. Haco et omnes qui volunt vacant. Meminem res sequi. ipsi illas amplectant. et argumentum esse felicitas occupationem putant. Quid ergo fuit. quare non pertinere rescribere ei de quo querebas. Veniebat in contemptum operis mei. scis enim memorale philosophiam velle complecti. et omnes ad eam pertinentes questiones explicare. Itaque dubitavi utrum dicerem te an donec suus isti rei veniret locus: tuis tibi extra ordinem dicerem. Humanus vultus est. tam longe venientem. non detinere. Itaque et hoc ex illo serie ree coherentis excerptum. et si qua erit homini. non querenti tibi vltro mittam. Que sint hec interrogas? Que scire magis iuuat quam perire. Sicut hoc de quo queris bonum an corpus sit bonum. perdest. Facile enim quod facit corpus est bonum agit et animum. et quodammodo format et continet. Que ergo propria sunt corporis. que corporis bona sunt. corpora ergo sunt. et que animis sunt. Nam et hoc corpus est bonum. hominis necesse est corpus sit. cum ipse sit corporalis. mentis. nisi et queant illud et que a litudinem eius vel custodiunt vel restituunt corpora sunt. ergo et corpus est bonum eius. non puto te dubitaturum an affectus corpora sint. Et aliud quoque de quo non queris in fulciam tanquam ira. amor iustitia. si dubitates an vultum nobis mutant. an frontem astringant an faciem disfundant: an ruborem euocent. an fugientem sanguinem. Quid ergo tam manifes-

itas corporis notas credis in crimine nisi a corpore? Si affectus corpora sunt et morbi animorum, et auaritia crudelitas, indurata vitia, et in statum inemendabilem adducta. Ergo et malitia, et species eius omnis malignitas. Inuidia Superbia. Ergo et bona. Primum quia contraria istis sunt. Deinde quia eadem tibi iudicia prestabunt. An non vides quantum oculis de vigorem fortitudo? Quantam intentionem prudentia. Quantam modestiam et quietem reuerentia? Quantam serenitatem letitia? Quantam rigorem seueritas? Quantam remissionem veritas? Corpora ergo sunt, que colorem habitumque corporum mutant, que in illis regnum suum exercent. Omnes autem quas retuli virtutes bone sunt, et quecquid ex illis est. Nunquid est dubium an id quo quid tangi potest: corpus sit? Tangere enim et tangi, nisi corpus nulla potest res, vt ait Lucretius. Omnia autem ista que dixi, non mutant corpus nisi tangerent, ergo corpora sunt. Etiam nunc cui tantavis est et impellat et cogitat et retineat, et tunc corpus est. Quid ergo non timor retinet? Non audacia impellit? Non fortitudo immittit, et impetum dat? Non moderatio refrenat ac reuocat? Non gaudium extollit? Non iustitiam abducit? Dentque quicquid facimus, aut malitie aut virtutis gerimus imperio. Quod imperat corpori, corpus sit. Quod vim corpori affert corpus bonum corporis corporalis, bonum hominis et corporis bonum est: itaque corporale est. Quoniam vt voluisti morem gessi tibi. Hunc ipse dicam michi, quod dicturum esse te video. Latrunculis ludimus in superuacuis subtilitas teritur. Non faciunt bonos ista sed doctos. Apertior res est sapere immo simplicior, paucis ad mentem bonam vti literis. Sed nos vt cetera in superuacuum diffundimus. Ita philosophiam ipsam, quemadmodum omnium rerum Sic litterarum quoque intemperantia laborauimus. Non vite sed schole discimus. Vale.

¶ Epistola. cviii. Que partenda sunt ambulanti, per huc

Epistolarum

ius vite vlam. Et pre meditatio leuissima facit esse grauiora. Et qualiter
varietas mortalitatis ⁊ fatū equanimiter ferenda sunt.

v **U**t illa prudentia tua? Ubi in despiciēdis reb⁹ subtilitas? Ubi ma
gnitudo iam pusilla tangit? Seruū occupatiōes tuas. occasionem
fuge putauerunt. si amici deciperent. Habeant enim sane nomen. qđ illis
Epicurus noster iposuit ⁊ vocent. quo turpius. nō oib⁹ sint reb⁹ tuis Desunt
illi qui ⁊ operā tuam conterebant. ⁊ de aliis molestū esse credebāt. Nichil
horū insolitū nichil inexpectatū est. Offendit reb⁹ istis tā ridiculū est. qđ qđ
qđ spargaris in publico. Aut iniquiteris in luto. Eadē vite cōditio ē qđ bala
nei. Turbe itineris quedā intermittent. quedā incidēt. Nō est delicata res
vivere. Longā viā Ingressus es. ⁊ labaris oportet. ⁊ arietes ⁊ cadas. ⁊ lasse
ris. ⁊ exclames. **M**ors idem mentiaris alio loco comitē relinquis. alto ef
feres. alto timebis. p. eiusmodi offensas ementiendū est. **P**ragosū hoc iter
Mouit. preparet anim⁹ contra omnia. Sciat se venisse. vbi ponat fulmē
Sciat se venisse vbi luctus ⁊ vltices posuere cubilia cure. **P**allentesq; has
bitāt morbi. tristisq; senectus. **I**n hoc contubernio vita degenda est. Effu
gere ista non potes. contemnere potes. Contemnes autem. si sepe cogita
ueris. ⁊ futura presumpseris. **N**emo non fortius ad id cui se diu composue
rat accessit. ⁊ durlus quoq; si premeditata erant obstitit. **A**t contra impa
ratus etiam leuissima expauit. **I**d agendum est ne quid nobis inopinatus
sit. **E**t quia omnia nouitate grauiora sūt. **H**ec cogitatio assidua prestabit.
vt nulli sis malo **T**iro. Seruū me reliquerunt. alium compilauerunt. alium
accusauerunt. alium occiderunt. alium prodiderunt. alium calcauerunt.
alium veneno. criminatione petterunt. **Q**uicquid dixeris multis accidit.
Deinceps que multa et varia sunt in nos diriguntur. **Q**uedam in nos fixa
sunt. **Q**uedā vibrāt. ⁊ cū maxie veniunt. **Q**uedā in alios puentura nō strin
gunt. **N**ichil miremur eorum ad que nati sumus. **Q**ue ideo nulli querens
da. quia paria sūt. **O**ibus ita dico. paria sūt. nā etiā quid effugit aliq; pati

potuit. Equū aut ius est. nō quo oēs vñ sūt. s; qđ oib' latū ē. Impeſ equitas aīo. ⁊ sine quere la mortalitatis tributa pendam'. Myemīs frigora abducte algēdū est. Estas calores refert. estuandū est. Intēples cell' valitudinē intēs-
 tar. egrotādū est. Et fera nobis aliquo loco occurret. ⁊ homo pñctiosior fe-
 ris oib'. Aliū aqua. aliū ignis eripiet. Hāc rex cōditionē mutare nō possu-
 mus. Id possumus. Magnū sumere animū. ⁊ vt bono dignū. quo fortit' for-
 tuita patiamur. ⁊ nature cōsentiamus. Natura aut hoc qđ vides regnū mu-
 tationib' tēpar. Ab illo serena succedūt. Turbāt maria cū q̄enerūt. Flant
 iuicēvētī. Noct ē diesq; sequit'. Pars cell' p̄surgit. ps mergit'. Cōtrari' rerū
 eternitas constat. Ad hanc legē anim' nī aptād' est. hāc sequat' huic pares
 at. ⁊ q̄cūq; fuit debuisse fieri putet. nec velit obliurgare naturā. Optimū est
 pati qđ emēdare nō possit. ⁊ deū quo auctore cūcta pueniūt. sine murmura-
 tione cōmutari. Malus miles est qđ Impatorē gemēs sequit'. Quare ip̄gri
 atq; alacres excipiam' ip̄erla. nec desinam' hūc opis pulcherrimū cursū.
 cui qđqd patiamur in extū est. Et sic alloquamur Iouem. cui' tabernaculo
 moles ista dirigit. quem. Cleantes nī d'sib' disertissimis alloq̄. quos mi-
 chi i nī m sermonē mutare p̄mittit' Ciceronis viri disertissimi exēplo Si pla-
 querint. boni cōsules. Si displicuerint. scies me in hoc secutū Ciceronis ex-
 emplū. Duc me sūme parēs celsiq; dñator poli. quocūq; placuit. Nulla pa-
 rēdi mora ē. Assū ip̄iger. Fac nolle comitabor gemēs. malusq; patiar qđ li-
 cult bono. Ducūt volētē fata. n olētē trahūt. Sic vtuam'. sic loquamur para-
 tos aīos inueniat atq; in pigros fatū. Hic ē magn' anim' qđ se eo tradidit.
 At p̄tra ille pusill' ac degener qđ obluat'. ⁊ de ordie mūdī male existimat.
 ⁊ emendare mauult deos. q̄ se. Vale.

¶ Incipit liber. xix.

¶ Epistola. cviii. De moderanda cupiditate discendi. ⁊ quanti profes-
 ctus sit sapientem sepius adire. ⁊ q̄ maior' impetu iuuenes ad philosophi-
 am q̄ senes accedimus. vbi notat eos qui dicunt decus philosophie esse di-
 sparare non viuere.

De quo queris: ex his que scire tibi: eo vt scias p̄tinet. S; ni
 philomim⁹. q; p̄tinet p̄perār. Nec vis expectare libros. quos cū
 maxie ordie p̄tinetes. totā moralē phie p̄tē stari expeditā. Illū
 tū p̄scribā. quē admodū tibi ista cupiditas discēdi quā flagitare te video
 digerenda sit ne ipsa ipeditat. Nec passim carpēda sūt. nec aut de inuadenda
 vniuersa. p̄pres puenit ad totū. Aptari on⁹ virib⁹ d; nec plus occupari q̄
 cui sufficere possim⁹. Nō quātūvis s; q̄tū capis hauritendū ē. bonū tū habe
 aim. captes quātūvoles. Quo pl⁹ recipit aim⁹. hoc se magis laxat. nec nos
 bis p̄cipe Altallū memini cū scholā ei⁹ obsiderem⁹. et primit ventrem⁹. et nos
 vssimū extrem⁹. Ambulātē quoq; illū ad aliquas disputationes euocares
 m⁹. nō tū paratū discētib⁹ s; obuiū. Idē inqt et docēt et discēt debz eē p̄posi
 tū. vt ille p̄desse velit. hic p̄ficere. Qui ad phōz scholas quotidie venit. lectū
 aliqd boni ferat. aut sanior domū redeat. aut sanabilior redibit. Ea at phie
 vis est: vt nō studēt es. s; etiā p̄uersantes iuuet. Qui in solē venit. licet nō in
 hoc venerit. colorabilē. Qui in vnguetaria taberna resederūt et paulo distat⁹
 cōmorati sūt. odorē secū loci ferūt. Et q̄ ad phūm fuerūt. traxerit aliqd necē
 ē. qd̄ p̄desset negligētib⁹ attēde qd̄ dicā negligētib⁹ n̄ repugnātib⁹. qd̄ ero
 go illū nouim⁹ quosdā q̄ mētis apud phiam ānis p̄federit et ne colorē qd̄ du
 xerint: qd̄ nī noueri: p̄tincillimos qd̄ et assiduos: quos ego nō discipulos
 phōz. s; inq̄llos voco. Quidā ventūt vt audiāt. n̄ vt discant. sicut in thea
 rū voluptatis cā ad delectādas aures orōne vel voce vel fabulis ducimur.
 Magnā hāc auditorū p̄tē videbis cui phī schola diuersorū oculi sit. Non id
 agūt vt aliqua illi vitia deponāt. vt aliquā legē vte accipiāt. qua mores sus
 os exigāt. s; vt oblectamēto auris p̄ruant. Aliqui tū et cū pugillarib⁹ ven
 unt. nō vt res excipiāt s; vba. q̄ tā sine p̄fecto alieno discāt. q̄ sine suo aud
 ant. Quidā ad magnificas voces excitant. et transeūt in affectū dicentium
 alacres vultu et animo. nec aliter concitantur quā phrygi solent tibicinis
 sono semitūri. et ex imperio fugientes. Rapit illos instigatq; rerum pulchr

tudo. non verborum inanum sonitus. Si quid acriter contra mortem dictum est. si quid contra fortunam contumaciter iuuat protinus. que audias facere afficiunt illi et sunt quales iubentur. Si illi animo forma permaneat. si non impetum insignem protinus populus honesti dissuasor excipiat. pauci illam quam conceperant mentem diu perferre potuerunt. Facile est auditorem concitare ad cupiditatem recti. Omnibus enim natura fundamenta dedit semeq; virtutum. oēs ad oīa ista nati sumus. Cum irritator accessit tunc illa animi bona velut soluta excitantur. Non vides quemadmodum theatra consonent. quotiens aliqua dicta sunt. que publice agnoscimus. et consensu vera esse testamur. desunt inopie multa. auaritate omnia. In nullum auarus bonus est. in se pessimus. Ad hos versus ille sordidissimus plaudit. et vitis suis fieri conuictum gaudet. Quanto magis hoc iudicas euenire cum a philosopho ista dicuntur cum salutaribus preceptis versus inferuntur? Efficacius eadem illa demissuri in animum imperitorum. Nam ut dicebat Cleantes quemadmodum spiritus noster clarior sonum reddit cum illum tuba per longi canalis angustias tractum patenti ore nouissime exitu effudit. Sic sensus nostros clariores carminis arcta necessitas efficit. Eadem negligentius audiuntur. minusq; percutiunt. Quā soluta oratione dicuntur. ubi accessere numeri. et egregium sensum astrinxere certi pedes. eadem illa sententia velut lacerto excussa retorquetur. De contemptu pecunie multa dicuntur et longissimis orationibus hoc precipit ut hoies in aīo nō in pīmonio putāt esse diuitias. Eū esse locupletē qui paupertati sue aptus ē. et puo se diuitē fecit. Magis tū ferunt animi cū carmina eiusmodi dicta sunt. Is minimo eget mortalis. qui minimū cupit. Quod vult habet. qui velle quod satis est potest. Cum hec atq; eius modi audimus. ad confessionem veritatis adducimur. Illi enim quibus nichil satis est admirantur ac clamant. odium pecunie incidunt. hūc illorū affectū videris urge. hoc

Epistolatum

preme hoc honora. relictis ambiguitatib⁹: & syllogismis. & caullationibus
 & ceteris acuminis irriti ludicris. Dic in auariciam. dic in luxuriã. Quã pfe-
 cisse te uideris. & oios audientiu affeceris. Insta uehemẽt⁹. Aeris ille non est
 quãtũ pficiat talis ofo. remedio intẽta & tota in bonũ audientia uersa. Facili-
 lime ei tenera cõciliant ingenia ad honesti rectiq³ amorẽ. Adhuc debilib⁹
 leuiterq³ corruptis. nũc manum ueritas. si aduocati idoneũ nacta est. Ego
 certe cũ Attaliũ audirẽ. in uitiã. in erro res. in mala mẽte operantẽ sepe mi-
 sert⁹ sũ generis humani. & illũ sublimẽ altiorẽq³ humano fastigio credidi.
 Ipse Regẽ se esse dicebat. s³ plus q̃ regnare michi uidebat. cui liceret cẽsu-
 rã agere regnãtiũ. Quõ uero cõmendare paupertatẽ ceperat. & oñdere q̃ q̃cqd
 vsũ excederet pond⁹ esset supuacui & graue ferenti. sepe exire e schola pau-
 peri libuit. Quõ ceperat uoluptates nfas traducere. laudare castum corp⁹ so-
 buã mensã. purã mẽtẽ. nõ tm̃ ab illicitis uoluptatib⁹. s³ etiã supuacuis. libe-
 at circũscribere gulã & uentrẽ. Inde michi quedã pmãserẽ Lucili Magno
 ei in oia inceptu uenerã. deinde ad ciuitatis uitã reduci⁹. ex bñ ceptis pau-
 ca seruaui. Inde ostrels b oleisq³ in oẽm uitã renũciatũ est. Hec eni nõ cibi
 s³ oblectamenta sũt ad edẽdũ saturos cogentia. Quõ gratissimũ est edacib⁹
 & se uitra quã caput sarciẽtib⁹. facile descẽsura. facile reditura. Inde in
 oẽm uitã uinguento abstinem⁹. quẽ optinemus odor in corpore est. Nullo in
 deuitio carem⁹ stomachis. Inde in oẽm uitã balneum fugimus. Decoq̃re
 corp⁹ atq³ exinanire sudorib⁹. inutile simul delicatũq³ credidim⁹ Quãtra pie-
 ta redierũt. Ita tm̃ ut quoz abstinentiã interrũpi mō senẽ. equidẽ abstine-
 tie. p̃ximiorẽ nescio. an difficiliorẽ. qm̃ quedã abscondit facili⁹ ais q̃ rẽpe-
 rant. Quõ cepi tibi exponere q̃tã maior ipetu ad phiã inuenis accesserĩ
 q̃ senex pergã. Nõ pudebit fateri. quẽ michi amorem pythagoras in tece-
 rit. At Docton dicebat. quare ille animalibus abstinisset? Quare postea
 Sextius dissimilis utriq³ causa erat. sed utriq³ magnifica. Hic hominis sa-
 tis alimentorum citra sanguinem esse credebatur. & crudelitatis cõsuetudinẽ

fieri. ubi in voluptatem esset adducta laceratio. Adhuc erat contrahenda materia esse luxurie. Colligebat bene vastitudinem contraria esse alimenta varia: et nostris aliena corporibus. At Pythagoras omnium inter omnia cognationem esse dicebat: et aliorum commercium in alias atque alias formas transseuntium. Nulla si illi credas anima interit: nec cessat quidem. nisi tempore extinguitur. dum in aliud corpus transfunditur. Videbimus per quas temporum vices et quando pererratis pluribus domiciliis. in hominem reuertatur. Interim sceleris hostibus ac periculis metum fecit. cum possit in parentis animam nasci incurere: et ferro morsum violare. Sed in quo cognatus aliquid spiritus hostis patere? Nec cum exposuisset Doctorem: et impleisset argumentis suis Non credis inquit animas in alia corpora atque alia describi: et migrationem esse. quam dicimus mortem? Non credis in his pecudibus ferisue aut aqua mersis illum quondam hominis animum morari? Non credis nihil perire in hoc mundo. sed mutare regionem. Nec tantum celestia per certos circuitus verti: sed animata quoque per vices ire. nec animos per orbem agi? Magni ista crediderunt viri. Itaque iudicium quidem tum sustine. Ceterum omnia tibi integra serua. Si vera sunt ista. abstinuisse animalibus innocenta est: si falsa frugalitas est. Quod istis crudelitatibus tuis datum est? Alimenta tibi leonum et vulturum eripio. His instinctus abstinere animalibus cepi: et ante non pacto non tantum facilis erat michi consuetudo. sed dulcis. Agitatio enim michi animum esse credebam. Nec tibi hodie affirmauerim an fuerit. Quereris quomodo deserim in Cyberti Cesaris principatu. iubente tempus inciderat assentigena gentium sacra mouebant. Sed inter argumenta superstitionis ponebat quorundam animalium abstinentia. Patre itaque meo rogare. qui non calumniam timebat. sed philosophiam oderat. ad presertim consuetudinem. nec reddi difficile michi ut inciperem melius cenare persuasit. Laudare solebat Atlas calcitram. que resisteret corpori. Tali vix etiam senex. in qua velut nigium apparere non possit. Nec retuli ut probarem tibi quod vehementes

haberent tyrunculi impetus primos ad optima queq; si quis exhortaret il-
 los: si quis ipenderet. Sed aliquid precipie ntiū vitio peccat: qui nos docēt
 disputare aliquid discentiū. qui propositū asserunt ad preceptores suos. nō
 altum excolēdi. sed ingentiū. Itaq; que philosophia fuit. facta philosophia
 est. Multū autē ad rem pertinet quo pposito ad quā rem accedas. q; grā-
 maticus futurus Virgiliū scrutat. Non hoc animo legit illud egregiū fuit
 irreparabile tempus vigilandū est nisi pperemus relinquimur. Agit nox
 agiturq; veloci dies. incit rapimur. Omnia in futurū disponimus. et iter p-
 cipua lenti sumus. Sed vt obseruet quotiēs Virgiliū de claritate ipsorum
 dicit. Hoc vti verbo illū fugit. Optima queq; dies miseris mortalibus cui
 Prima fugit. subeūt morbi tristiq; senectus. et labor et dure rapit inclemē-
 tia mortis. Ille qui ad philosophiā spectat. hec eadem quo debet adduct
 Nunq̄ Virgilius inquit dies dicit ire sed fugere. quod currendi genus cō-
 citatissimum est: et optimos quosq; primos rapit. Quid ergo cessamus nos
 ipsi concitare vt velocitatē rapidissime rei possimus equare: meliora pter-
 uolant. deteriora succedunt. Quemadmodū ex amphora primum quod est
 sincerissimum effluit grauisissimum quodq; turbidū subsidit Sic in etate no-
 stra. quod est optimū primo est. id ex haurire in aliis potius patimur vt no-
 bis fecem referuemus ihereat istud animo. et tanq̄ missum oraculo placeat
 Optima queq; dies miseris mortalibus cui. Prima fugit. Quare optima
 quia restat quod incertum est. Quare optima? Qui a iuuenes possumus de-
 scere. possumus facilem animum et adhuc tractabile ad meliora cōuertere
 quia hoc tempus idoneum est laboribus idoneum agitandis per studis in-
 genis est et exercendis per opera corporibus. Quod superest in ingenis: et
 languidius est: et ppus a fine. itaq; toto hoc agimus animo. et obmissis ad
 que diuertimur in rem vnā laboremus. nec hāc temporis perniciosissimi ces-
 leritatem. quam retinere non possumus relictū demum intelligamus pri-
 mus quisq; tanq̄ optimus dies placeat. et redigatur in nostrum quod fugit

occupandum est. hoc non cogitat ille. qui grāmaticis oculis carmen istud le-
git. Pro eo optimū quēq; primū esse diez. q; subeunt morbi. q; senectus p̄mit
t adhuc adoleſcētā cogitātibus supra caput est. sed ait Virgiliū supra vna
ponere morbos senectutē. nō mehercule imerito. Senectus enī insanabilis
morbus est. preterea inquit hoc senectus cognomē imposuit. tristēm illam
vocat. Subeunt morbi tristisq; senectus. Non est quod mireris. ex eadem
materia suis quēq; studiis apta colligere. In eodē prato bos herbas que-
rit. Lania leporem. Liconia lacertam. Cum Ciceronis librum deprehendit
hic philosophus aliquis. hinc grāmaticus. hinc philosophie debitus. altus
alio curam suā mittit. philosophus admiratur contra iusticiam dici tā mul-
ta potuisse. Cum ad hanc eandem lectionem philosophus accessit. hoc sub-
notat duos romanos Reges esse. quorum alter patrem nō habet. alter ma-
trem. Nam de Seruli matre dubitatur. Antipater nullus fuisse nepos di-
citur. Preterea notat eum quem nos dictatorem dicimus. et in historiis ita
nominari legimus. apud antiquos magistrū populi vocatū. Hodieq; id ex-
tat in angularibus libris. et testimoniū est q; qui ab illo nominat magister
equitum est. Etq; notat Romulū perisse solis defectione p̄rouocationē ad
populū etiā a Regibus fuisse. Id ita in p̄toricalibus libris aliqui putāt et se-
nestellā eosdē libros cū grāmaticis explicuit. Primū verba expressa ab se
dici ab Cicerone. Idem re ipsa in cōmentariū refert. ne minus sese. Idem se
ipse. Deinde transit ad ea que consuetudo seculi mutauit. tanq̄ ait Cicero
quoniam sumus ab ipsa calce eius interpellatione reuocati. Hanc quā nūc
idcirco cretam vocamus calcem atiqui dicebāt. Deinde inanes colligit ver-
sus. et in primis illos de Africano scriptos. cui nemo ciuis atq; hostis qui
vult pro factis reddere opere preclum. Ex eo se ait intelligere. apud anti-
quos non tantū auxilium significasse sed opera ait opera eius in neminē
potuisse scipionem neq; ciuem neq; hostem reddere opere preclum. felices
deinde se putat. q; inuenerit. Unde visum sit Virgilio dicere. Quem super
x. li.

ingens porta tonat cell. Ennius hoc ait. Homero se surripuisse. Ennio Virgilium. Esse enī apud Ciceronē in his ipsis de. R. P. hoc epi grāma est nisi faciendo plagas celestium ascēdere cui q̄ est. Michi soli cell maxima plaga patet. Sed ne et ipse, dum aliud ago in philosophū aut grāmaticū delabar. Illud admonēo auditiōē philosophorū lectiōēq; ad propositū beate vite trahendā. non ut verba pulca aut ficta captemus. et trāslationē improbas figuratasq; dicendi. sed ut p̄ futura precepta. et magnificas voces. et aīosas que mox in rē transferant. Sic ista discamus ut que fuerint verba. sint opera. Nullos autē peius mereri de oībus mortalib⁹ iudico. q̄ qui philosophiā velut aliquod artificii venale didicerūt. qui aliter viuūt q̄ viuendū esse p̄cipiunt. Exempla enī seipos inuiles discipline circūferunt. nulli non vitio quod insequunt obnoxii non magis michi potest quis q̄ talis p̄desse preceptor. q̄ gubernator in tempestate nauis abundus. Tenendum est raptente fluctu gubernaculum. luctandum cum ipso mari. Eripienda sunt vento vela. Quid me potest adiuuare rector: nauigat attonitus et vomitans? Quanto maiore putas vitam tempestate lactari. q̄ vllam ratem? Non est loquendum. sed gubernandum. Omnia que dicunt. que turba audiente lactat: aliena sunt. dixit illa Plato dixit Zenon. dixit Chrysippus et Possidonius et ingens agmen. Non tamen talium quomodo probare possint. sua esse monstrabo. Faciant que dixerint. quoniam que volueram ad te proferre iam dixi. nunc desiderio tuo satisfaciā. et in alteram epistolam integrū quod exeras transferam. ne ad rem spinosam et auribus erectis curiosisq; audientiam lassus accedas. Vale.

¶ Epistola. c. ix. Multis argumentis ostendit sapientē sapiētī p̄desse.

¶ A. In sapiēs sapiētī proficere desideras. Dicim⁹ plenū oī bono eē sapientē. et sūma adeptū. Quō p̄desse aliq̄s possit sūmū bonū habēt querit? Proficit iter se boni exercēt enī virtutes. et sapientiā in suo statu cōtinent. desiderat vterq; aliquē. cū quo cōferat. cū quo q̄rat. Veritos luctādi

vsus exercet. Musici qui paria didicist monent. Opus est et sapiēti agitatio-
 ne virtutū. Ita quē ad monum ipse se mouet. sic mouet ab illo sapiēte. Quis
 sapiens sapiēti p̄diderit? Impetū illi dabit. occasiones actionū honestarū
 cōmonstrabit. p̄ter hec aliquis suas cogitationes exprimet. docebit que
 inuenit. Semp enī etiā a sapiēte restabit quod inueniat. et quo anīm? et
 excurrat. Malus malo nocet. facit quoq; peiorē iram. metū incitādo: tristitiam
 assentiēdo: voluptates laudādo. Et tūc maxime laborāt mali. vbi plu-
 rimum vitia miscuere. et in vnū collata nequitiā est. Ergo ex cōtrario bono
 bono p̄derit. Quō inq;: gaudiū illi afferet fiducia cōfirmabit. ex cōspectu
 mutue trāquillitatis crescet vtriusq; leticia. p̄terea quarūdā illi rerum
 notitiā tradet. Nō enī oīa sapiēs scit. etiā si sciret breuiorēs vias rerū aliqd
 excogitare possit. et has indicare p̄ quas facili⁹ totū opus circūferi. p̄de-
 rit sapienti sapiēs. Nō. s. tū suis viribus. sed ipsius quē adiuuat. p̄dēt qui-
 dem ille etiā relictus sibi explicare partes suas. Et ei propria velocitate sed
 nichilominus adiuuat etiā. currentē hortatur. Nō p̄des sapiēs sapiēti. sed
 sibi ipsi. hoc scias. Detrahe illi viā ppriam. et ille nichil alit. Nō modo dicas
 licet non esse in melle dulcedinem. Nam ipse ille qui esse debeat. ita aptat
 lingua palatoq; est ad huiusmodi gustū. vt ille et alis sapor capiat offendet
 Sūt enī quidā q̄bus morbi vitio mel amarū videat. Oportet vtrūq; calere
 vt et ille p̄desse possit. et huic pfuturo idonea materia sit. In summū inq; p̄-
 ductū calozē calefieri supuacū est. qui p̄sit. Nunqd̄ instructus oibus rebus
 agricola. ab alio instrui querit. Nunqd̄ armatus miles quantū in acie exte-
 turo satis est. vti amplius arma desiderat? Ergo nec sapiēs. Satis enī vste
 instructus. satis armatus est. Ad hec respōdeo. Qui in summū motus calo-
 re abiecto. vt suū teneat. Sed ipse se inq; calor cōtinet. p̄mū multū inte-
 rest inter ista que cōparas. Calor enim vnus est. prodesse varium est. delin-
 de calor non adiuuat adiectione caloris vt caleat. Sapiens non p̄t in has
 bitu sue mentis stare. nisi amicos aliquos similes sui admisit. cum quibus
 r. iii.

virtutes suas cōmunicet. Adhuc nūc q̄ oibus inter se virtutibus amicitia est. Itaq; p̄dest qui virtutes alicuius ptes sui amat: amandūq; inuicē p̄stat. Similia delectat̄ vtiq; vbi honesta sunt et p̄bare. ac p̄bari sciūt. Etiam nunc sapiētis animū periri: mouere nemo alius pōt nisi hō. Quō ergo ad rationē mouēdā rōne opus est. sic vt moueat ratio p̄fecta: opus est rōne p̄fecta. p̄dese dicunt̄. et qz media nobis largiant̄. pecuniā: gratiā: icolumitatē. alia in vsus vite chara aut necessaria. In his diceit̄ etiā stultus sapiētē p̄desse. p̄dese autē est animū scōm naturā mouere virtute sua. aut eius qui mouebit̄. Hoc nō sine t̄p̄is quoq; qui p̄derit bono fieri. Necesse est enī alienā virtutē exercēdo exerceat et suā. Sed vt remoueas ista que ad sūma bona sūt. aut sūmōz efficiētia: nichilomin⁹ p̄desse iter se sapiētes p̄nt. Inuenire enī sapiētē sapiētī p se res exercēda est. qz natura bonū oē char est bono. et sic quisq; cōciliat̄ bono quē admodū sibi. Necesse est ex hac questiōe argumētī causa in alterā trāseā. Querit̄ enī an deliberat⁹ sit sapiēs. an in cōsiliū aliq̄ aduocatur⁹: qd̄ facere illi necessariū est. cui ad hec ciuilia et domesticā veniūt. et vt ita dicam. mortalia. In his sic illi opus est alieno cōsilio quomodo medico. quō gubernatori. quō aduocato. et litis ordinatori. p̄derit ergo sapiēs aliq̄ sapiētī. Suadebit enī sed in illis quoq; magnis ac diuinis vt diximus cōmuniter honesta tractando et animo cogitationes miscendo. vtilis erit. p̄terea secundū naturam est et amicos cōplecti. et amicorum actu suo p̄prioq; letari. Nam nisi hoc fecerimus. ne virtus quidem nobis permanebit que exercendo sensu valet. Virtus autem suadet presentia collocari. in futurum consulere. deliberare. et in tendere animum. Factilius intendet explicabitq; qui aliquem sibi assumpserit. Querit itaq; aut p̄fectum virum aut proficentem vicinūq; p̄fecto. p̄derit autem ille p̄fectus si cōsiliū cōmuni prudentia inuenis. Aliunt homines plus in alieno negotio videre in initio. Hoc illis euenit. quos amor subexerceat. quibusq; respectum vtilitatis timor in periculis excutit. Incipiet sapere securior et ex

tra metum positus. Sed nichilominus quedam sunt que etiam sapientes
 in alio q̄ in se diligentius vident. Præterea illud dulcissimū est honestissi-
 mum. Idem velle atq; idē nolle sapiens sapiētī prestabit. Egregium opus
 pari iugo ducet. Persolui q̄ exegeras quāq; in ordine rerū erat quas mo-
 ralis philosophiæ voluminibus cōplectimur. Logita q̄ soleo frequēter tibi
 dicere. In istis nos nichil aliud q̄ animum exercere. Lotiens enī illo re-
 nertor. Quid ista me res iuuat? Fortiorem faciā. Iustitiorē. tēperatiōē. nō-
 dum exerceri vacat. Adhuc medico michi opus est. Quid me posces scien-
 tiam inutilem? Magna promissisti. Exige. vide dicebas ut reptidū fore. Et iā
 si contra me gladiū micarent. etiā si mucro tangeret iugulam. Dicebas se-
 curum fore. etiā si circa me flagrarent incēdia. etiā si subito turbo totā
 nauem meam mari raperet. hanc michi prestaturum voluptatem vt glo-
 riam contēnam. Postea docebis implicita soluere. ambigua distinguere;
 obscura perspicere. Hunc doce quod necesse est. Vale.

¶ Epistola. cx. Non optādos esse deos ifestos malle. Et quō per retra-
 ctam sepius philosophiā notitia boni et mali necessariū et supuacui possit ha-
 beri. Et q̄ turpe est etiam in aqua est polenta ponere beatam vitam

Ex momentaneo meo te saluto. et iubeo te habere mentē bonā hoc
 est propiciolos deos. Dēs quos habet placatos et fauētes quifq; sibi
 se ppiciant. Se pone ī p̄ntia q̄ q̄busdā placēt. Anicūq; n̄m pedagogū da-
 ri deū nō q̄dē ordiariū. s; h̄ic iferforis note]. Ex horū nūero quos Quidius
 ait de plebe deos. Ita t̄m hoc seponas. volo vt memieris maiores n̄os qui
 crediderūt. Stoicos fuisse. Singulis enī et Sentū et iunonē deberūt. Postea
 videbim⁹ an t̄m diis vacet vt p̄uatoꝝ negotia p̄curarēt. Interi illud sc̄-
 to siue assignati sumus. siue neglecti et fortune dati. Nullū te posse implicari
 quicq; grauius. q̄ si imprecatus fueris. vt se habeat iratū sed nō est quare
 cuiq; quē dignum pena putaueris optes vt ifestos deos habeat. Habet in
 quam etiā si videt eoz fauore p̄duci Adhibe diligētiam tuā et Intuere quis
 x.iii.

sint res nostre. non quid vocent. et scis plura mala contingere nobis quod acci-
 dere. Quoties calamitas enim felicitatis est causa. et initium fuit quod calami-
 tas vocabatur. Quoties magna gratulatione et accepta res gradu sibi strin-
 xit in preceps. et aliquem iam eminentem alleuauit etiam nunc tanquam ibi adhuc sta-
 ret. Unde tuto cadunt. sed ipsum illud cadere non habet in se malum. quod si exi-
 tum spectes. ultra quem natura neminem detecit. Prope est rerum omnium terminus
 prope est in quo et illud unde felix elicitur. et illud unde felix emittitur. Hos ultra
 quod extendimus. et longam spe ac metu facimus. Sed si sapias omnia humana condi-
 tione metire simul. et quod gaudes. et quod times contrahere. Est autem tanti diu-
 nichil gaudere ne quod diu timeas. Sed quare istuc malum astringor? Non est
 quod quicquam timendum putes. Vanas sunt ista que nos mouent. que attonitos ha-
 bent. Nemo nostrum quod veri esset. excussit. sed metum alter alteri tradidit. He-
 mo ausus est ad id quo perturbat accedere. et naturam ac bonum timoris sui
 nosse. Itaque res falsa et inanis habet adhuc fidem. quia non coarguit. tantum puta-
 mus oculos intendere. Non apparebit quod breuia quod incerta. quod tuta timeantur
 Talis est aliorum nostrorum confusio. qualis Lucretius visa est. nam veluti pueri trepidant
 atque omnia cecis in tenebris metunt. Ita nos in luce timemus. Quid ergo non omni
 puero stultiores sumus quod in luce timemus. Sed falsum est Lucretii non timemus in luce
 omnia nobis fecimus tenebras nichil videmus ne quod noceat. ne quod expediat to-
 ta vita incursumus. nec ob hoc resistimus. aut circumspectum pedem ponimus. Atres
 autem quia sit furiosa res in tenebris impetus. At in hecercule id agimus. ut re-
 uocandi sumus. et cum ignoremus quo feramur velociter tamen longius illo quo intendimus
 perseueramus. sed lucescere si velimus potest. Vno autem modo potest. si quis hanc humanorum di-
 uinumque noticiam scientiam acceperit. Si illa se non profuderit. sed ifecerit. eadem
 quantum sciat retractauerit. et ad se sepe rettulerit. Si quesserit que sint bona
 que sint mala. Quibus hoc sit falso nomen ascriptum. Si quesserit de ho-
 nestis. de turpibus. de prouidentia et inter hec humani ingenii sagacitas
 consistit prospicere et ultra modum libet quo ferat unde surrexit. In quem exit

tum tanta reꝝ velocitas ꝑperet. Ad hęc diuina cõtemplatione abductum
 animũ in sordida et humilia ꝑtraxim⁹: vt auaritie seruiret. vt relicto mun-
 do terminisq; ei⁹ et dn̄s cõta versantib⁹ terrã rimaret. ⁊ quereret quid ex
 illa mali effoderet: nõ cõtentus oblati. Quicquid nobis bono futurũ erat de
 us ⁊ parens noster in ꝑximo posuit. Nõ expectauit inquisitionẽ nostrã. ⁊ vi-
 tro dedit nocitura altissime pressit. Nichil nisi de bonis queri possum⁹. Ea
 quib⁹ perirem⁹ nolẽte reꝝ natura ⁊ abscondente protulim⁹. Addixim⁹ animũ
 voluptati. cui indulgere inultũ oim maloz est. Tradidim⁹ ambitiosi ⁊ fa-
 me. ceteris equevanis et inanib⁹. Quid ergo nũc te hortor: vt facias: nichil
 noui. nec enim nouis malis remedia querunt. Sed hoc primũ vt tecũ ipse de-
 spicias. quid sit necessariũ. quid supuacũ. Necessaria tibi vbiq; occurrent
 supuacua et semp toto aĩo querenda sũt. Non est aut qd te nimis laudes. si
 cõtempseris aureos lectos. et gẽmeã suppellectilem. Que est enim vitũ. su-
 peruacua contẽnere. Tunc te admirare cũ cõtempseris necessaria. nõ ma-
 gnã rem facis. q̄ viuere sine recto apparatu potes. q̄ non desideras mili-
 arios ap̄ros. nec linguas phœnicopteroꝝ: ⁊ alia portenta luxurie. Jam tota
 aĩalia fastidientis: ⁊ certa mēbra ex singulis eligentis. Tũc te admirabor:
 si nõ cõtempseris etiã sordidũ panẽ: si tibi persuaseris herbas. Abi necesse
 est nõ pecori tũ: sed homĩ irasci. si scieris cacumina arboꝝ explementũ esse
 ventris: in quẽ si preciosa cõgerimus. tanq̄ ꝑcepta seruantem sine fastidio
 implẽdus est. Quid enim ad rem ꝑtinet. qd accipiat ꝑditurus. quicquid acce-
 perit. Delectãt te disposita. que terra mariq; captunt. Alia ergo gratiora.
 si recentia perferunt ad mensam. alia si diu pasta ⁊ coacta pinguescere flu-
 unt. ac vix saginã continent suam. Delectat te nito: hoz arte quesitus. At
 mehercule ista sollicite scrutata varieq; cõdita. cum subierint ventrem. rona
 atq; eadem feditas occupauit. His ciboꝝ voluptatẽ cõtemnere? Exitũ spe-
 cta. Attalũ memini cũ magna admiratione oim hec dicere: Diu michi in q̄
 iposuerit diuitie. Stupebã vbi aliq̄d ex illis alio atq; alio loco fulserã. Est

Epistolarum

mabā similla esse que laterent his que oñderent. s; in quodā apparatu vidi totas opes vrbis celatas. ⁊ auro ⁊ argento. ⁊ his que p̄ctū auri argētīq; viderunt. exquisitos colores ⁊ vestes vltra nō tm̄ n̄m. vltra finem hostiū aduectas. Hinc pueroꝝ p̄spicuos cultu atq; forma greges. Hinc feminaꝝ ⁊ alia que res suas recognoscens sūmi iperitū fortuna p̄tulerat. Quid hoc ē t̄ q̄ aliud q̄ irrita cupiditas hoīm per se incitata? Quid subit vult ista pecunie pompa? Ad discendā auaritiā cōuenim⁹. At mehercule min⁹ cupiditatis istinc efferō. q̄ attulerā. Cōtempst diuitias. nō q; sup̄uacue. s; q; pusille sūt. Vidi si neq; intra paucas horas. Ille ordo quāuis lentus dispositusq; transferit hoc totū vitā nostram occupauit. q̄ totū diē occupare non potuit. Accessit illud quoq; tam sup̄uacue michi vise sūt habentib⁹ q̄ fuerūt spectantib⁹ Hoc itaq; michi dico. quotiens tale aliq̄ d̄ p̄trinxerit oculos meos. quotiēs occurrit dom⁹ splēdidā. cohors culta seruoꝝ. lectica formosis iposita coloribus. Quid miraris? qd̄ stupes. q̄ p̄p̄a est. Ostendūt iste res nō possidentē. ⁊ dum placeant transeunt. Ad veras potius te p̄uerte diuitias. discē paruo esse preti⁹. ⁊ illā vocē magn⁹ atq; animosus exclama. Habeam⁹ aquā. habeam⁹ polētā tōi ipsi de felicitate p̄trouersiā faciam⁹. Faciam⁹ oro te etiam si ista defuerit. Turpe est beatam vitam in auro ⁊ argento reponere. eq̄ turpe est in aqua ⁊ polenta. Qui d̄ ergo faciam si ista non fuerunt? Queris q̄ sit remediū inopie. Famē fames finit. Alioq̄n quid interest magna sint. an exigua. que seruire te cogūt? Quid refert quātum sit q̄ tibi possit negare fortuna. Hec ipsa aqua ⁊ polenta in alienū arbitriū cadit. Liber est autē nō in quē paꝝ licet fortune. sed in quē nichil. Ita est nichil desideres oportet. si vis tōuē puocare nichil desiderantē. Nec nobis Attalus dixit. natura dixit oib⁹. Que si uoles frequēter cogitare. Id agis vt sis felix. nō vt videaris. et vt tibi videaris. nō alitis. Vale.

¶ Ep̄la. cxi. De vera philosophi magnitudiue. quā sophisimata. i. caullationes prestare nō possunt.

q Ad vocent̄ latine sophismata quesisti a me. multi tentauerunt illi
 nomen imponere. **H**ul̄ h̄esit videlicet: q̄ res ipsa nō recipiebat a
 nobis. nec in vsu erat. **H**omini quoq; repugnatiū est. **A**ptissimū tñ videtur
 michi. quo **L**icero vsus est. **C**auillationes vocat. quibus quisq; se tradidit
 questunculā quidē narras. **L**etex ad vitam nichil proficit. neq; fortior
 fit neq; temperantior: neq; clarior. **A**t ille qui philosophiā in remediū suū
 exercuit. ingens fit aīo. plen⁹ fiducia. inexpugnabilis. ⁊ maior adepti. **Q**u
 in magnis euenit mōtib⁹. quoz p̄ceritas min⁹ apparet lōge intuentib⁹ **C**ū
 accesseris tūc manifestū fit q̄ in arduo summa sūt. **T**alis enī mī **V**ellit ve
 rus ⁊ reb⁹ nō artificis ph̄s. **I**n edito stat admirabilē. celsus magnitudis ⁊ e
Nō exurgit in plantas. nec in sūmis ambulat digitis. eozū more qui mēda
 tio staturā adiuuāt. lōgioresq; q̄ sūt videri volunt. **C**ōtentus est magnitu
 dine sua. **Q**uid nī cōtentus sit. **S**onq; creuisse quo manū fortuna nō por
 git: **E**rgo ⁊ supra humana est. **P**ar sibi in oī statu rerū. siue secundo cursu
 vita p̄cedit. siue fluctuat. ⁊ p̄ aduersa ac difficilia. **H**anc cōstantiā cauillati
 ones iste de quib⁹ paulo ante loquebar prestare nō possūt. **V**idit istis ani
 mus. nō p̄ficit. ⁊ ph̄iam a fastigio debucit in planū. **H**ec te ph̄tueris alīq̄
 ista agere. sed tunc cum voles nichil agere. **H**oc tamen habet in se pessimū
 dulcedinem quandā sui faciunt. ⁊ animū specie subtilitatis inductū tentant
 morant. **C**ū tanta rerū moles vocet. cū vix tota sufficiat. vt hoc vnū discas.
 vitam contemnere. **Q**uid regere inquis solam opus est. **N**ā nemo illā be
 ne rexit. nisi qui contempserat. **V**ale.

Epistola. cxii. **E**tens exesevittis exemplo ostendit inueterati ingenii
 prauitatem fore inemendabilem.

c **A**pto mehercule amicū tuū formari. vt desideras ⁊ istituī. s; valde
 dur⁹ capis. imo potius q̄ est molestius mobilis valde capis. ⁊ con
 suetudine mala ac diutina fractus. **V**olo tibi ex nostro artificio exemplum
 referre. **N**ō q̄ libet insitio nē vitis patit̄. si vetus ⁊ excisa ē. si infirma gracilliq;

aut nō recipiet surculū aut nō alet. nec applicabit sibi. nec in qualitātē eius
 utrāq; trāibit. Ita q; solem⁹ supra terrā p̄cidere. vt si nō r̄nderit. r̄tari pos
 sit secūda fortuna. ⁊ itez reperita infra terrā iseraf. Hic de quo scribis ⁊ mā
 das. nō h; vires. Indulfit simul vitis. ⁊ emarcuit. ⁊ induruit. Hō pōt recte
 rōnem: nō pōt nutrire. At cupit ipse. noli credere. Hō dico illū mentiri tibi.
 putat se cupere. Stomachū illi fecit luxuria. Lito ei redibit in gratiā. S; dis
 cit se offendit vira sua. Hō negauerim. Quis enī nō offendit? Doctēs vitā suā
 ⁊ amat simul ⁊ oderūt. Tūc itaq; de illo feram⁹ sniam. cū fidē nobis fecerit
 inuisā tam sibi esse luxuriā. Hic illis male cōuenit. Vale.

¶ Incipit liber vigesimus. ¶ Ep̄la. cxlii. Dialectice disputat per
 multa incōuenientia virtutes nō esse aialia. De morali fortitudine. iustitia.
 doctriam inferens.

Estideras tibi scribi a me qd sentia de hac q̄stioe lactata ap̄
 d n̄os. An iustitia an fortitudo. prudētia ceteraq; virtutes aia
 lia sint. Hac subtilitate effictm⁹ Lucili clarissime. At exercere
 ingentiū irrita videremur. ⁊ disputationib⁹ nichil p̄futuris oculi terere. Fas
 cia qd desideras. ⁊ qd n̄ris videat̄ exponā. S; me in alia snia p̄fiteor. Pu
 to qdā eē q̄ decent p̄hecastatiū. palliatūq;. Que sint ergo que antiquos mo
 uerint. dicā. Vm cōstat aial esse. cū ipse efficeat vt simus aialia. ⁊ cū ab illo
 aialia nomē hoc traxerint. Virt⁹ aut̄ nichil aliud est q̄ anim⁹ quodāmodo
 se h̄ns. ergo aial est. Deinde vir⁹ agit aliquid. Agi aut̄ aliquid sine impetu
 pōt. Si impetum habet qui nulli est. nisi animal. animal est. Si aial ē inq̄t
 x̄t⁹. h; ipsā virtutē. Quid n̄; h; seipsā. Quō sapiēs oia p̄virtutē gerit. sic x̄t⁹
 per se. Ergo inquit ⁊ oēs artes aialia sūt. ⁊ oia q̄ cogitam⁹ queq; mente cō
 plectimur. Sequit̄ vt multa aialium⁹ millia habitent in his angustiis pectoris
 ⁊ singulū multa simus aialia. aut multa habem⁹ animalia. Queris quid ad
 aduersari⁹ istis respondeat? Ana q̄q; res ex istis aial erit. multa animalia
 nō erunt. Quare? Dicā si mi chī accomodaueris subtilitatē ⁊ intentionē

tuā. Singula aīalia singulas debēt hēre substāntias. Ista oīavnū aīm habēt
 Itaq; singula esse pñt. multa eē nō pñt. Ergo ⁊ aīal sū et hō. nō tñ duos esse
 dices nos. Quare? q; sepati esse debēt. Itaq; dico alter ab altero debz esse
 deduct⁹. vt duo sint. Quic quid in vnū multiplex est. sub vnā cadit naturam
 Itaq; vnū est vt aīm⁹ me⁹ aīal est. ⁊ ego aīal sū. duo tñ nō sum⁹. Quare? q; a
 aīm⁹ mei ps est. tūc aliquid per se numerabilē. cum per se stabit. Vbi vero al
 terius mēbrū erit non pot erit vidert aliud. quare? dīcā: q; qđ aliud est suum
 oportet esse. ⁊ ppriū. ⁊ totū. ⁊ intra se absolutū. Ego in alia esse me sentētia
 p̄fessus sū. Itō ei rñ virtutes aīalia erūt: si hoc recipit. Sed opposita quoq;
 illis vitia ⁊ affect⁹. tanq̄ ira. timor. luct⁹ suspitio. vltra res ista p̄cedet. Dēs
 snie. oēs cogitationes aīalia erūt. qđ nullo mō recipiendū est. Itō enī qđ qđ
 ab hōie fit hō est. Iustitia qđ est inq̄t: Aīm⁹ quodāmō se hñs. Itaq; si ant
 mus aīal est. ⁊ iustitia. Minime. Nec ei habit⁹ aī est. ⁊ qđā vis. Iōē aīm⁹ in
 varias figuras cōuertitur. ⁊ nō toties aīal aliud est quoties aliud facit. nec
 aliud qđ fit ab aīo aīal est. Iustitia aīal est. fortitudo. sic cetere virtutes Aītrū
 definēt aīalia esse subinde. aut rursus incipiunt. aut semp sūt. Desiner evir
 tutes non pñt. ergo multa aīalia. imo innumerabilia in hoc aīo dīsanf. Non
 sūt inquit multa. q; ex vno religata sūt ⁊ ptes vni⁹ ac mēbra sūt. Talē ergo
 faciē aī nobis pponim⁹. qualis est hydre multa habentis capita. quoz vnū
 qđq; p se pugnat. per se nocet. Atqui nullū ex illis capitib⁹ aīal ē. s; aīal ca
 put. Ceterz ipsavnū aīal ē. Nemo in Chimera leonē eē aīal dixit. aut draco
 nē. He ptes erāt ei⁹. pres ei⁹ nō sūt aīalia. Quid ē qđ colligas iustitiā aīal
 esse. Agit inq̄t aliqđ ⁊ pdest. impetū h; s; aī. Dē aīal donec moriat hō est.
 Iōē qđ cepit hō donec moriat hō est. Equ⁹. canis. transire in aliō nō potest
 Iustitia. i. aīm⁹ quodāmō se hñs aīal est. Crebam⁹ veide. aīal est fortitudo
 i. aīmus quodāmō se hñs. Quis aīm⁹. ille qui modo in iusticia erat tenet
 in p̄fioze aīali. in aliud aīal ei transire nō licet. In eo illi in quo primū esse ce
 pit perseverandū est. p̄reca vn⁹ aīm⁹ duoz aīalū esse nō pōt. multo min⁹

plurimū. Si iustitia, fortitudo: temperantia, ceteraeque virtutes animalia sunt, quomodo
 unum animam habebunt? Singulos habeat oportet, aut non sunt animalia. Quomodo potest unum
 corpus plurimum animalium esse, hoc et ipsi fatentur. Iustitia quod est corpus animi, forti-
 tudinis quod est corpus. Idem animus. Atque unum corpus esse duorum animalium non potest. Sed
 idem animus in iustitia habitum induit, et fortitudinis et temperantiae. Hoc fieri
 non posset, si quo tempore iustitia esset, fortitudo non esset. Quo tempore fortitudo esset
 temperantia non esset. Illi vero omnes virtutes simul sunt, ista quomodo erunt, singula animalia
 cum unum animus sit? Quis potest quod unum animal non potest facere. Denique nulli animalis pars est
 alterius animalis. Iustitia autem pars est animi, non est ergo animal. Unde oportet michi in re
 confessam perdere operam. Magis enim indignandum de isto, quod disputandum est. Nullum
 animal alterius pars est. Circūspice omnem corpora, nullum non et color, proprius est, et figura
 sua, et magnitudo inter cetera, propriaeque mirabile divini artificis ingenium est
 hoc quoque existimo, et quod in tanta copia re, non quod in idem incidit. Et ita quae similia
 videntur cum protuleris diversa sunt, tot fecit genera filiorum, nullum non sua, proprietate
 te signata. Tot animalia, nullum multitudo cum altero provenit, utique aliquid inesse
 Exigit a se, ut quae alta erant, et dissimilia essent ipsa. Virtutes ut dicitur omnes
 pares sunt, ergo non sunt animalia. Nullum non animal per se aliquid agit. Virtus autem per se
 nichil agit, sed cum homine. Omnia animalia aut rationalia sunt, ut homines, ut dicitur. Aut irra-
 tionalia ut pecora. Virtutes quoque rationales sunt, atque nec homines sunt nec dicitur, ergo
 non sunt animalia. De rationale animal nichil agit, nisi primo specie altius rei irra-
 tatum est, deinde impetum cepit, deinde assensio confirmavit hanc impetum.
 Quid sit assensio dicam. Oportet me ambulare, tunc demum ambulo cum hoc
 michi dixi et approbant hanc opinionem meam oportet me sedere, tunc demum
 sedeo, hoc assensio in virtute non est. Propterea enim prudentiam esse quomodo assen-
 tietur. Oportet me ambulare, hoc natura non precipit, prudentia enim el-
 culus est, prospicit, non sibi. Nam nec ambulare potest, nec sedere, ergo assensio-
 nem non habet. Quod assensionem non habet rationale animal non est. Virtus si animal est
 rationale est. Rationale autem non est, ergo nec animal. Si virtus animal est, Virtus autem ho-

nunū est. Omne bonum animal est. Hoc nostri fatent. Patrē seruare bonū est. z sententiā prudenter in senatu dicere bonū est, z iuste decernere bonum est. Ergo z patrem seruare aīal est, z prudentia dicere aīal est. Eousqz res exegit, vt risum tenere nō possis. Prudenter tacere bonum est. Ita z tacere z cenare aīal est. Ergo mehercule titulare nō desinam. z ludos michi ex istis subtilib⁹ in eptus facere. Iustitia z fortitudo si animal sunt. certe terrestria sūt. Omne animal terrestre alget, esurit: sūt. Ergo iustitia alget. fortitudo esurit. clementia sitit. Quid porro nō interrogabo illos quā figurā habeāt ista aīalia. hoīs an equi. an fere? Si rotundā illis. In qualem de⁹ de verit eis formā? Querā an z auaritia z luxuria z clementia equi rotunde sunt. Sūt enim z ipse animalia. si has quoqz reddidauerim? Etiam nunc in terrogabo an prudens ambulo animal sit. nec esse cōfiteantur. Deinde dicāt ambulationē esse aīal. z quidem rotundū. Ne putes autem primus ex nostris nō ex prescripto loqui. s; mee sententia esse inter Cleanthē z discipulum ei⁹ Chrysippū. Nō cōuenit qd sit ambulatio. Cleanthes ait spiritum esse a principio vsq; in pedes permissum. Chrysippus ipsum principale qd est. Ergo cur non ipsius Chrysippi exemplo sibi quisq; se vindicet? Et ista tot animalia quot mundus ipse nō potest capere derideat. Non sunt inquit virtutes multa animalia. z tamen animalia sunt. Nam quemadmodum aliquid z poeta est z orator. z tñ vn⁹. sic virtutes iste aīalia sūt. s; multa nō sunt. Idē est animus z anim⁹. z iustus. z prudens. z fortis. At singule virtutes quodammodo se habent. Sublata conuenit nobis. Nam z ego interim fateor: animū animal est. Postea visurus qd de ista re sententiam ferā. Actiones eius animalia esse nego. Alloquū z oīa verba erunt aīalia z omnes vsus. Nam si sermo prudens bonum est. bonum autē omne animal est. Prudēs versus bonū est. bonum autem omne aīal est. Versus ergo aīal est. Itaq; armarumq; cano animal est. qd non possunt rotundū dicere. cum sex pedes habeat. Lectorū inquis totū me hercule istud qd cū maxie agi dīssilio ris

Epistolarum

su. Cum michi propono soloecismū aīal esse. & barbarissimum. & syllogismū. & aptans illis facies tanq̄ pictor assigno. Nec disputam⁹. & tractis sup̄cillis fronte rigorosa. Nō possum hoc loco dicere illud Celsianū. Tristes ineptias ridicule sunt. Quin itaq; potius aliquid vtile nobis. ac salutare tractamus. & querimus quomō ad virtutes venire possum⁹. que nos ad illas via ad ducat. Doce me non an fortitudo animal. s; nullū aīal felix esse sine fortitudine. nisi cōtra fortuita cōualuit. & oēs casus anteq̄ exciperet. meditando predominuit. Quid est fortitudo? Munimentū humane ībecillitatis inexpugnabile. Qd̄ qui circūdedit sibi securus in hac vite obīdione p̄du rat. Atq; enim suis virib⁹. suis telis. Hoc loco tibi p̄p̄sionū nostrī sententiā refer revolo. Non est qd̄ nunq̄ fortune armis putas esse te tutū. Tuls pugna cōtra ipsam fortunam. nō armat itaq; cōtra hostes. Instructi cōtra ipsam incrimmes sūt. Alexander qd̄ p̄persas & Hyrcanos & Indos. & quicq; gentium vsq; in oceanum extendit oriens vastabat. fugabatq;. S; ipse modo occiso amico. mō amisso lacedit in tenebris. alias scelus. alias desiderū suum merens victor tot regum atq; populorū ire tristiteq; succubuit. Id omnī egerat. vt oīa potius haberet in potestate q̄ affectus. Q̄ magnis homines erorib⁹ tenent. qd̄ dñandī trans maria cupiūt p̄mittere felicissimosq; se iudicant. si multas p̄ mīlite puīcias obtinent. & novas veteribus adīgunt. Ignari q̄ sit illud ingens paz queris regnum. Impare sibi maximum īperium est. Doceat me quā sacra res sit iustitia. alienū bonū spectans. nichil ex se petens nisi vsū suū. Nichil sit illi. cū ambitōne. fama q;. Sibi placeat. Nec ante oīa sibi quisq; persuadet. Ne iustū esse gratis oportet. p̄parum est adhuc illud. persuadeat sibi me in hanc pulcherrimā virtutem. vltro etiam impendere iubent. Tota cogitatio priuatis cōmo dis q̄ longissimē me aduersa sit. Nō est qd̄ spectes. qd̄ sit iuste rei premiū. manus in iusto est. illud adhuc tibi affige. qd̄ paulo ante dicebam. nichil ad rem pertinet. quā multū equitatē tuā nouerint. Qui virtutem suam publicari vult. non virtutis

laborat: sed glorie Non vis esse iustus sine gloria Et mehercule sepe iustus esse debet cum infamia. Et tunc si sapientia mala opinio bene parta delectet. Vale.

¶ Epistola. cxliii. De multiplici varietate vitiose orationis. Et per quam litate animi dicitur ei? Informatur oratio Ubi contra luxuriam succinate declinat

¶ Quare quibusdam temporibus puenerit corrupti generis ofo queris: et quomodo in quedam vitia inclinatio ingeniorum facta sit: ut aliquando inflata explicatio vigeret. aliquando ifracta et in morem canticum ducta: Quare alias se sus audaces. et fides egressi placuerint alias abrupte sententiae: et suspitose in quibus plus intelligendum est quam audiendum? Quare aliqua etas fuerit que tractationis iure uteretur innerecluide: Hoc quod audire vulgo soles. quod apud Grecos in pueriliu cessit Talis hominibus fuit ofo qualis vita. Quomodo autem vntus cuiusque actio dicendi similis est. sic generis dicendi aliquando mutat publicos mores. Sic disciplina ciuitatis laborauit: et se in delicias dedit. Argumentum est luxurie publice ofontis lasciuia. si modo non in vno aut in altero fuit. si approbata est et recepta. Non potest alius esse ingenio. altus animo color. Si ille sanus est. si compositus. grans. temperans. ingenium quoque siccum ac sobrium est. Nil vitiatum. hoc quoque afflat. Non vides si animus elaguet. trahi membra. et pergre moueri pedes: si ille effeminatus est in ipso icesu apparere mollicitiam. si ille acer est et velox. concitari gradum. Si fuerit. aut quod furor: simile est irascaturbatum esse corporis motum. nec iri. sed fieri. Quomodo hoc magis accedere ingenio putas quod totum animo permixtum est? Ab illo fingit. illi paret. Unde legem petitt. Quomodo Mecenas vix erit notus est quam ut narrari nunc debeat. Quomodo ambulauerit. quam delicatus fuerit. quam cuperit videri. quam vitia sua latere voluerit

¶ Quid ergo. Non ofo eius eque soluta est. quam ipse distinctus: Non tam insignita illius verba sunt. quam cultus. quam comitatus. quam domus. quam vxor. Magni ingenii vir fuerat. si illud egisset via rectoris. si non vitasset intelligi. si non etiam in ofone diffineret. Videbis itaque eloquentiam ebrui hominis inuolutam. et errantem. et licetie plenam. Mecenas in cultu suo. Qui turpius omne. silisque ripa comansibus?

Videat alucū lyntrib⁹ arēt. versosq; vado remittat hortos. Quid si q̄s semi
 ne cirro crispat z labris colūbat. Incipitq; suspirās. vt ceruice lassa sananē
 ne mox tyrāni strremediabilis factio rīmant. epulsa lageuaq; tētāt domos
 z sepe mortē exigūt. Senili festo vix suo testē. tenuisue cerei fila z crepacem
 motē. Focū mater aut vxor iuestrūt. Nō statī hec cū legeris hoc tibi occur
 ret hūc esse q̄ solutis tunicis i vrbe semp i cesserit. Nā etiā cū absentib⁹ pri
 bus Cesaris sūgeret. signū a distincto petebat. Nūc eē q̄ tribunali in rostris
 in oi publico cetu sic appauerit. vt pallio valeret caput exclnsis vtriq; auri
 bus nō aliter q̄ i nūmo diuites fugitiui solēt. Nūc eē cui tūc maxie cluilib⁹
 bellis strepētibus z sollicita vrbe z armata. Comitatus hic fuerit in publico.
 Spadones duo. magis duo tū vtri q̄ ip̄e. Nūc eē q̄ vxorē millies duxit. cui
 vnā habuerit. Hec verba tā iprobe structa. tūc tā negligēter abiecta. tā cō
 tra cōsuetudinē oīm posita. ostēdūt mores quoq; nō minus nouos z prauos
 z singulares fuisse. Maxia laus illi tribuit māsuētudinīs. pepcit gladio. sū
 guine abstinuit. nec vlla alia re q̄d posset q̄ licētia ostēdit. Nāc ip̄ā laudem
 suā corripit. istis oīōnis portētuosissime delictis. Apparet enī molles fuisse
 nō mīcē. Hec iste ambages cōpositionis hec verba trāuersa. hec sensus mī
 chi magni quidē sepe. sed enernati dū exērit. cuius manifestū faciēt. motū il
 li felicitate nimia capit. q̄d vitū hoīs eē. iter dū t̄pis solet. Abi luxuriā late
 felicitatis fudit. luxus primū corpoz eē. diligētior īce pri. Deinde supellecti
 li labor aē. deinde in ip̄as domos ipedit cura. vt in laxitatē ruris excurrant
 vt parietes adiectis trās maria marmorib⁹ fulgeāt vt tecta variēnt auro
 vt lacunarib⁹ paulmētōz respōdeat nitor. Deinde ad cenas lautitia trāsseret
 z illic cō nēdatio ex nouitate. z soliti ordinis cōmutatione captā. vt ea q̄q;
 icludere solēt. cena priā ponant. vt que adueniētib⁹ dabāt. exēritibus beng
 Cū affluuit anim⁹ fastidire que ex more sūt. z illi z p sordidis solita sūt z tā
 in oratione quod nouū est querit z modo antiqua verba. atq; exoleta reuo
 cat. z p. ofert modo fingit z ignota deflectit. modo id quod nuper increpuit

pro cultu habet. Audax translatio ac frequens. Sunt qui sensus precipiant
 et hoc gratiam sperent si inia perpenderit. et audienti suspitione sui fecerit
 Sunt qui illo detineant. et porrigant. Sunt qui non usque ad vitium accedant. Ne
 cesse est enim hoc facere aliquid grāde tētanti. sed qui ipsū vitium amēt. Itaque
 vbi cūq; videris orationē corruptam placere. ibi mores quoque a recto discis
 uisse. non erit dubium. Quomodo cōtūloꝝ luxuria. quō vestitū egre eluites
 tis indicia sunt. sic ofonis licentia. si modo frequēs est. ostēdit aīos quoque a
 quibus verba exeūt. pe idisse. Mirari quidē non debes. corrupta excipi nō
 tūm a corona sordidiorē. sed ab hac turba quoque cutiore. Togis inter se isti
 enim non iudicis distant. Hoc magis mirari potes. quod non tūm vittosa sed vitia
 laudent. Itā illud semp factū ē. Nullū sine venia placuit ingeniu. Da michi
 quēcūq; vis magni nois virū. Dicā quod illi etas sua ignorauerit. quod in illo
 sciēs dissimulauerit. Multos enim dabo quibus vitia non nocuerūt. quosdā quibus
 profuerunt. Dabo in quibus maximē fame. et iter mirāda ppositos. quos si quis cor
 rigit. delet. Sic enim vitia virtutibus imissa sunt ut illas secum tractura sint
 Adhuc nunc. quod ofo certā regulā. non habet. Consuetudo illam eluitatis que
 nunquā in eodē diu stetit versat. Multi ex alieno seculo petūt verba Quodes
 cim tabulas loquunt. Brachus illis et Bressus et Lurio nimis culti et recens
 tes sunt. Ad Appium ad Corniscanum redeunt. quidā contra. dum nichil
 nisi tritum et vītatum volunt. in sordes incidunt. At si quis diuerso genere cor
 ruptum est. tam mercurius quā nolent splendidis vti ac sonantibus. ac poc
 ticiis. necessaria atque in vsu posita vitare. Tam hunc dicam peccare quā il
 lum. Alter se iusto plus colit. Alter se iusto plian egligit. Ille et crura hic
 nec altas quidem vellit. quod compositionem transeamus. quot genera tis
 bi dabo in hac quibuso eccetur. Quidam prefractam et asperam probant
 disturbant de industria siquid placidius effluxit. nolunt sine salebra esse
 iuncturam virilem putant et fortem. que autem in equalitate percutiat
 Quorundā non est cōpositio modulatio ē adeo plaudē. quod de illa loqr in
 y. ii.

Epistolarum

qua verba differunt: et diu expectata vix ad clausulas redeunt. Quia i exitu
lenta qualis Ciceronis e deuera. et molliter detinens. nec aliter q̄ solēt. ad
more suū pedēq; rōdēs. Nō tm̄ in genere iniarū viciū ē. Si aut̄ pusille sūt et
pueriles. aut iprobe. et plus aise q̄ pudore saluo licet. si floride sunt. et nimis
dulces. si i vanū exēit. et sine affectu. nichil āplius q̄ sonāt. Nec virta vnus
aliq; iducit. sub quo tūc eloquētia est. Ceteri imitant. et alter alteri tradunt
Sic Salustio vegēte āputate sine et verba ante expectatū cadētia. et obscu
ra breuitas fuere. p̄ cultu. Aruntius vir rare frugalitatis. q̄ historas belli
punicī scripsit. fuit Salustianus et i illud genus nitēs est apud Salustii ex
ercitū argēto fecit. i. pecunia parauit. Hoc Aruntius amare cepit. p̄posuit
illud oibus paginis. Dicit quodam loco fugā n̄ria facere. Alio loco Hiero
rex Syracusanorū bellū fecit. Et alio loco que audita p̄panormitanos de
bere Romanis facere. Sustū tibi dare volui. Tot⁹ his contēxi liber. Que
apud Salustii rare fuerūt. apud hūc crebra sūt. et pene cōtinua. nec sine cau
sa ille enī in hec icidebat. At ille illa querebat. Uides aut̄ qd̄ sequat. vbi ali
cui vitiū p̄ exēplo ē? Dixit Salu. aliq; h̄yemātibus. Aruntius in p̄rio li. bel
li punicī ait. Repere h̄yemant tēpestas. et alio loco cū dicere vellet frigidū
annū fuisse ait. Totus h̄yemant annus. et alio loco inde sexaginta onera
rias leues p̄ter misit. et necessari es nautarū h̄yemātes ad lone misit. Nō
desinit oibus locis. hoc verbū in fulcra. Quodā loco Salu. dicit. Inter ar
ma ciuilia equi boni famas pete. Arūt⁹ nō tēpauit quom̄ p̄rio stati li
bro poneret ingētes eē famas de Regulo. Nec ergo et h̄ulusmōi vitta q̄ ali
cui ip̄ressit imitatio nō sūt iudicia luxurie. nec animi corrupti. p̄propria enī
esse debēt: et ex ip̄o nata ex q̄b⁹ tu existimes alicui⁹ affectus. Fracūdi hoīs
fracūda ofo est. Cōmotinimis incitata. delicata. tenera. et fluxa. Quod vi
des istos sequi. qui aut vellūt barbā. aut itelligūt: qui labra pressi⁹ tōdent. et
abradūt. seruata et submissa cetera parte. qui lacernas coloris ip̄robi sumūt
qui p̄ plucētē togā. Qui volūt facere quic q̄ qd̄ hoīm oculis trāsire liceat

irritant illos: et in se auertunt. Nolunt vel reprehendunt dum cōspici. Talis est oratio Decenatis omniumque aliorum qui non casu errant, sed scientes, volentesque hoc a magno animi malo oritur. Quomodo in vino non ante lingua titubat quam mens cessit oneri, et inclinata vel perdit est. Ita ista oratio, quid aliud quam ebrietas? Nulli molesta est, nisi animus labat. Ideo ille curet: ab illo sensus; ab illo verba exeunt, ab illo nobis est habitus, vultus incessus, illo sano ac valente, oratio quoque robusta fortis virilis est. Si ille percubuit, et cetera sequuntur ruinam. Rege incolumi mens omnibus una est, amisso rupe fidem. Rex noster est animus. Hoc incolumi cetera manent, in officio parent, obtulerant. Cuius ille paulum vacillauit, simul dubitatur. Cuius vero cessit voluptati, artes quoque eius, actusque marcent, et omnis ex languido fluxusque conatus est. Quotiam hac similitudine usus sum, perseuerabo. Animus noster modo rex est, modo Tyrannus. Rex cum honesta intuitur, salutem sibi commisit corporis curat, et nichil imperat turpe, nichil sordidum. Ubi vero non impotens, cupidus delicatus est, transit in nomen detestabile ac virum, et fit tyrannus. Tunc illum excipiunt affectus impotentes instantque qui initio quidem gaudent ut solet populus largitione nocturna frustra, plenus, et que non potest haurire contrahat. Cum vero magis ac magis vires morbus excedit, et in medullas nervosque descendere delitit conspectum eorum, quibus se nimia auiditate inuisibilem reddidit letus prosum voluptatibus, habet alienarum spectaculum subministratoz libidinum, testisque, quarum sibi usum ingerendo abstulit. Nam nec illi tam gratum est abundare iucundis qui firmum ad quod non omnem illam apparatus per gulam ventremque transmittit. Non cum omni exoletorum, feminariisque turba conuolutatur. Meretque quam magna pars sue felicitatis exclusa, corporis angustis cessat. Numquid enim mihi Lucili hoc furoz est, quod nemo nostrum mortalem se cogitat: quod nemo imbecillum in illo: quod nemo nostrum unquam esse se cogitat. Aspice culinas nostras et conuersantes inter tot ignes coquos nostros. An tu videri putas ventrem, cui tanto tumultu comparatur cibus. Aspice veteraria

Epistolarum

nostra et plena multorum seculorum vinum demissis horrea. Ansi putas videri ventrem: cui tot consulum regionumque vina cludunt. Aspice quot locis vertat terra. quot milia colonorum arent fodiunt. Ansi putas videri ventrem. cui et in Sicilia. et in Africa serit. Sant erimus. et modica concupiscemus. si vnus quisque se numeret. mettat simul corpus. Sciat quem nunc multum capere nec diu posse Nichil tam eque tibi profuerit ad temperantiam omnium rerum. quam frequens cogitatio breuis cui. et huius incerti. Quicquid facies respice ad mortem. Vale.

Incipit vigesimusprius ¶ Epistola. cxv. Quod sapientem non decet orationis sollicita concinnitas. de pulchritudine animi. et quod omnium hic non solida. sed bracteata et ficta felicitas est.

Finis auxilium esse te circa verba et compositionem mihi Lucili nolo habere maiora que cures. quam que scribas. Non quemadmodum et hoc ipsum non ut scribas. sed ut sentias illa que senteris. magis applices tibi et velut signes. Quisquamque orationem videris sollicitam et politam. Scito animum quoque non minus esse pusillum occupatum. Magnus ille. remissus loquitur. et securus. Quicumque dicit plus habent fiducie quam cure. Nosti complures iuuenes barba et coma nitidos. de capsula totos. nichil ab illis sperare forte. nichil solidum. Sicut cultus animi est sic circumsisa est et fucata et manufacta. ostendit illum quoque non esse sincerum et habere aliquid fracti. Non est ornamentum virile concinnitas. Si nobis animus boni viri liceret inspicere. Quam pulchram faciem. quam sanctam. quam ex magifico. placidoque fulgentem viderem? Nunc iustitia. illic fortitudine hic temperantia. prudentiaque lucetibus. Propter has frugalitas. et comitas. et tolerantia. et libertas. comitatusque. Et quis credat in homine rerum humanitas boni splendoreque illi suum effunderet. Tunc prudentia. cum elegantia. et ex istis magnanimitas eminentissima. Quantum dii boni decoris illi. quantum potueris. grauitatisque adderet quanta esset cum gratia auctoritas Nemo illum amabilem. qui non simul venerabilem diceret. Siquis viderit hanc faciem altiore fulgentioreque. quam cerni inter humana consuevit. Nonne

velut numinis occurſu obſtupefactus reſiſtat? Et vt ſas ſit vidiffe tacitus
 preceſſi. Tu euocantē ipſā vultus benignitate p̄ductus. adoret ac ſupplicet
 et diu contēplat⁹ multū extantē ſupraq; mēſurā ſolitoꝝ. Iter nos aſpici elatā
 oculis mite q̄ddā. ſed nichilominus viuido igne flagrantibus. Tūc demum
 illā Virgillii n̄ſi vocē verēs atq; attonit⁹ emittat. *Q̄ te memorēſi virgo*
nanq; haud tibi vult⁹ mortalis. nec aſit vox hoīem ſonat. Si felix noſtrūq;
leues quecūq; laborē. Adert. leuabitq; ſi colere eā ſi voluerim⁹. Colit aſit
nō tanoroꝝ opinis corporeib⁹ cōruccidatſ. nec auro argētoq; ſuſpēſo. nec in
theſauro ſtipe iſuſa. ſed pia et recta volūtate. nemo in q̄ amore ei⁹ arderet
ſi nobis illā videri contigeret. nunc enī multa obſigillāt. et acie noſtrā. aut
ſplēdore nimio reſcutiūt. aut obſcure retinēt. Sed quēadmodū viſus oculoꝝ
quibusdā medicamētis acut ſolet et repugnari. Sic et nos. ſi acie ani
mi liberare impedimentis voluerimus. poterimus perficere virtutem etiā
obruptam corpore etiam paupertate appoſita. et humilitate. et infamia ob
ſacientibus. Cernemus in q̄ pulchritudinē illam quīs ſordido obſectā rur
ſus eque maliciā et erūnoſi animi veterne p̄ſpicim⁹. Quīs multis circa di
uitiarū radiātū ſplēdor ipe diat. et itruēt. hinc honorū. illinc magnarū p̄tātū
faſta lux verberet. Tūc intelligere nobis licebit. q̄ contēnēda miremur ſi
millimi pueris quib⁹o ē iudiciū in p̄cio ē. p̄parētib⁹ quippe nec minus fra
tribus preferē. paruo ere empta mobilia. Quid ergo iter nos et illos iter eſt
Et Britton ait. niſi q̄ nos circa tabulas et ſtatuas iſanim⁹ chari⁹ iēpti illos
reperi i litore calculi leues. et aliqd habētes varietatis delectat. Hos i ge
num macule colinarū ſiue ex Egip̄tiis arētis. ſiue ex Africe ſolitudinibus
aduecte. porticiū aliq̄ vel capace populū cenationē ferūt. Miramur parte
tes tenui marmore inductos. cū ſciamus quale ſit. qd̄ abſcōdit oculis n̄ſis
ipouimus: et cū auro tecta p̄fundimus. qd̄ aliud q̄ mēdactio gaudem⁹? Sci
mus enim ſub illo auro feda ligna latitare. nec tantum parietib⁹. aut lacu
naribus ornamentum tenue p̄tendit. Quid iſtorū quos incedere altro e v
 p. lvi.

Epistolatum

des: bracteata felicitas est. Inspice. & scies sub ista tenui mēbra: ana dignitas.
 tis. quantū mali iaceat. Nec res ipsa que tot magistratus & iudices facit. Pecunia
 cuncta ex quo in honore eē cepit. verus rerū honor cecidit. Mercatoresq; &
 venales inuicē facti. querim? nō quale sit q̄cqd. sed quātū. Ad mercedē p̄ti
 sumus. Ad iniam ip̄ti. Et honesta q̄ diu spes illis ueste sequimur. in cōtrarium
 trāsīturi. si plus scelerata p̄mitterēt. Admiratiōnē nobis parētes auri ar
 gentiq; fecerūt. & teneris ifusa cupiditas. alit? sedit creuitq; nobiscū. Dein
 de totus popul? i alia discors. in hoc cōuenit. hoc suspiciūt. hoc susioptant
 hoc illis velut rerū humana: ū. cū grati videri volūt cōsecrant. Dentq; mo
 res redacti. sūt vt paupras male dicto p̄broq; sit. cōtēpta diuitibus. inuisa
 paupibus. Accedūt deinde carmina poetarū. q̄ affectib? n̄ris facere subdāt:
 quib? diuitie velut vntcū vite dec?. ornamētūq; laudant. Nichil illi melius
 nec dare vidēt dii imortales posse. nec habere. Regia solis erat sublimib?
 alta colūns. Clara micante auro. Eiusdē currum aspice. aureus axis erat
 themo aureus. aurea summe. Lurnatura rote. radiorū argenteus ordo. De
 niq; qd̄ optimum videri volūt. seculum aureū appellari. nec apud grāmāti
 cos desūt qui lucro innocētā. salute op̄inōnē bonā mutāt. Sine me vocari
 pessimū. simul vt diues vocer. an diues. an bon? nemo. oēs querim?. nō qua
 re & vnde qd̄ habeas t̄m rogāt. Atiq; tantū q̄sq; quātū habuit fuit. Qd̄ ha
 bere nobis turpe sit q̄ris? Nichil an diues opto viuere aut paup̄ mori. Be
 ne mori quisq; mori dum lucrum facit. Pecunia ingens generis humani
 bonum. Cui non voluptas. matris aut blande p̄r par esse plis. Non sacer
 meritū parens tā dulce si quid venerit in vultu micat. Merito illa mores ce
 litū. atq; hoīm mouet. Cum hi nouissimi versus in tragedia Euripidis p̄
 nūctati essent. totus populus ad efficiendum & actorē. & carmen consurrexit
 vno ipetu donec Euripides i mediū ip̄e. p̄siluit petēs vt spectaret viderētq;
 quem admirator auri exitum faceret. Dabit in illa fabula penas Bellozo
 phōtis. quas i sua quisq; dat. Nulla ei auaritia sine pena ē quāuis satis sit

ipsa penar. Quātū lacrymar. o quātū laboz exigit. q̄ misera desiderant esse. q̄ misere p̄tis est. Adice quotidianas sollicitudines. iā p̄ mō habendū quēq; diseruclāt: Mātoze tormēto pecunia possidet q̄ q̄rit. Quātū damnis iugemiscūt. q̄ t̄ magna incidūt. t̄ matoravidēt. Dentq; vt nichil illis fortuna detrahat. quicqd nō acquirē dānū est. At felicē illū hoies t̄ diuitē vocāt. t̄ cōsequi optāt quātū ille possidet fateor. Quid ergo? Tu illos eē cōditōis perozis existimas q̄ q̄ habz t̄ miserā t̄ inuidiā: Atinā honores petituri cū ambitiois. Atinā qui diuitias opraturi essent. cū diuitib⁹ deliberarēt. t̄ sūmū adeptis dignitatis statū. p̄fecto vota mutassent Cū interi illi noua suspi ciūt: cū p̄ioza dānauerint. Nemo ei est cui felicitas tua eriā si cursu uenit satis faciat. Querunt t̄ de p̄sillis t̄ de p̄cessib⁹ suis. malūtq; sp̄ que reliquerūt Ita q; hoc tibi de p̄p̄ia p̄stabit. quo equidē nichil mai⁹ existimo. Nā q̄ te penitebit tui. Ad hāc tā soltdā felicitatē. quā tempestas nulla cōcutiat. nō perducent te apta uerba cōtēta. t̄ oīo fluens leuiter. Eant vt uolent dū aīo cezpositio sua cōstet: dū sit magn⁹. t̄ opionū suaz secur⁹. t̄ ob ipsa que aliis displicēt tibi placēt. qui p̄fectū suū uita estimer. t̄ tm̄ scire se iudicer. quātū nō cupit. quātū non timet. Vale.

¶ Ep̄la. cxvi. p̄poti⁹ esse nullos q̄ modicos habere affectus cōtra p̄deripaticos disputat.

v Trū satī sit modicos h̄re affect⁹ an nullos sepe q̄sitū est. Nā illos expellūt. p̄deripaticici tēpant. Ego nō uideo quo salubris eē aut uillis possit uilla mediocritas morbi. Noli timere. nichil eoz q̄ tibi non vis negari eripio: facillē me idulgētē q; p̄bebo reb⁹ ad quas tēdis: t̄ quas aut uīte necessarias: aut uīles. aut iucūdas putes. Detrahā uitiū. Nā cū tibi cupere interdixero. uelle p̄mittā. vt eadē illa intrepid⁹ facias vt certiore cōsilio. ut uoluptates illas magis sentias. Quid nī? At te magis p̄uenture sūt si illis ip̄abis. q̄ si serules. S; naturale ē iqs. vt desiderio amici torq̄ar datus lacrymis tā iuste cadātib⁹. naturale est opionib⁹ hoīz tāgt. t̄ aduersis

Epistolatum

Strissari. Quare nō pmittas michi hūc rā honestū male optionis metū. Nullū ei vitium sine p̄focino. Nulli nō vitium ē verecūdū & exorabile. Sed ob hoc latus fūdū. Nō obtinebis vt desinas si incipe pmiseris. Imbecilliq; p̄io ois affect⁹. Deinde ipse se cōcitāt. & vires dū p̄cedit parat⁹: excludit facili⁹ q̄ expellit. Quis negat oēs affectus a quodā quasi naturali fluere principio? Curā nobis n̄i natura mandauit. S; hūc vbi nimis indulseris vitium ē. Voluptatē natura necessarīs rebus admiscuit. vt nō illā peterem⁹. s; vt ea sine quib⁹ nō possum⁹ viuere. gratoza nobis illi⁹ faceret accessio. Si suo ventatūre luxuria est. Ergo intransib⁹ resistam⁹. q; facili⁹ vt dixi. non recipiūt q̄ exēūt. Aliquatenus inquit dolere. aliquaten⁹ timere pmitte. S; aliquatenus lōge. p̄ducif. nec vbi vis accipit finē. Sapientī nō solite custodire se tutū ē. & lachrymas suas & voluptates vbi volet: sistet. Nobis q; nō est regredi facile. optimū est oīno nō p̄gredi. Eleganter michi videt⁹ p̄paneti⁹ r̄ndisse adolescentulo cuidā q̄rētī. an sapiens amatur⁹ ess; De sapiente in q̄rē videbim⁹ michi & tibi q̄ adhuc a sapitēre lōge absum⁹. nō ē cōmittēdū vt icidam⁹ in rē cōmotā. ipotentē. alteri emācpatā. vilē sibi. Siue ei nos respicit. hūantate ei⁹ irritamur: siue cōtempit. supbia accendimur. Eā facilitas erroris: q̄ difficultas nocet. Facilitate capimur. cū difficultate certam⁹. Ita q; cōdici nobis ibecillitatis n̄e q̄scam⁹. Nec vino infirmū sim cōmittam⁹. nec forme. nec adulationi. nec vllis reb⁹ blāde trahentib⁹. Quō p̄paneti⁹ de amore q̄rētī r̄ndit. hoc ego de oib⁹ dico. Quātū possum⁹ nos a lubrico recedamus. In sicco quoq; paz fortiter stam⁹. Occurres hoc loco michi illa publica cōtra Stoicos voce. Nilis magna pmittitis. nimis dura p̄cipitis. Nos hos m̄itones sum⁹. oīa nobis negare nō possum⁹. Dolebim⁹. s; paz. Occupisce m̄ tēpate. Irascemur: s; placabimur. Scis quare non possum⁹ ista? Quia nos posse nō credim⁹. Immo mehercules. aliud est in re vitia n̄a. q; amari⁹ de fendim⁹. & malum excusare illa q̄ excutere. Satis natura hōi dedit roboris. si illo vt amur. si vires n̄as colligam⁹. ac totas p̄ nobis certe nō contra

nos cōcitemus. Nolle in cā est. nō posse p̄tendit. Vale.

Ep̄la. cxvii. Argumētat cōtra p̄fessores suos sape bonū eē. Deinde hui⁹
disputatiōis velut penitēs docet istrūta virtutū n̄ talia argumēta tractāda
in **A**ltū michi tibiq; negociū cōcinabis. ⁊ dū nescis in magnā me lūē
ac molestiā īpinges. qui michi tales q̄stūculas ponis. ī quib⁹ ego
nec dissente a n̄ris salua gr̄a. nec p̄sentire salua p̄scia possū. Queris anve
rū sit qđ Stoicis placet. Sapiam bonū eē. Sape bonū nō eē. P̄rimū expo
nā qđ Stoicis v̄ideat. Deinde tūc d̄cere sn̄iam audebo. P̄placet n̄ris qđ bo
nū est eē corp⁹: q; qđ bonū ē facit. Quicqđ facit corp⁹ est. qđ bonū est. p̄dest
facit aut aliqđ oportet vt p̄sit. si facit corp⁹ est. Sapiam bonū eē d̄cūt Sed
vt necesse sit illā corp̄alē quoq; d̄cere. At sape nō putāt eiusdē cōditōis eē
Incorp̄orale ē ⁊ accidēs alteri. i. sapie. itaq; nec facit qđcūq;. nec. p̄dest. Quid
ergo inq̄r? Nō d̄cim⁹ bonū sape d̄cim⁹ referētes ad id ex quo pendet. i. ad
sp̄sā sapiam. Aduersus hos qđ ab aliis r̄ndeat. audi añq̄ ego ic̄ipio secede
rez: in aliā p̄tē p̄sidere. N̄sto mō inquit. nec beate viuere bonū est. Velint
nolint. r̄ndendū est beat̄ a vitā bonū esse: ⁊ beate viuere bonū nō eē. Et iā nūc
quoq; n̄ris illud opponit. **A**ultis sape. Ergo expetenda res est sapere. si ex
petenda res est: bona est. Loguntur nostri verba torquere. ⁊ vnā syllabay
expetendo interponere. quā sermo noster inseri non sinit. Ergo si illā si pa
teris adiungam. Expetendum est inquit. qđ bonum est expetibile. quod no
bis contingit. cum bonum secuti sumus non petitur tanquā bonum. sed pe
tito bono accedit. Ego non idem sentio. ⁊ nostros iudico in hoc descendere
q; tam p̄mō vinculo tenent. ⁊ mutare illis formulā non licet. Multū dare
solem⁹ p̄sumptioni omnium hominū. Apud nos veritatis argumentum est.
aliquo omnibus videri tanq̄ deos esse. Inter alia hec colligam⁹ qđ omni
bus de diis op̄nio insita est. Nec vlla gr̄s v̄l q̄ est adeo extra leges moresq;
p̄fecta. vt non aliquos deos credat. **L**ū de animaz eternitate dixerimus.
non leue momentum apud nos apud sensus hōim. aut timentium inferos

aut colentis. Ator hac publica p̄suasione. Memine inuentes qui nō putet et
sapiam bonū. ⁊ sape. nūc faciā q̄d victi solēt. vt. puocent ad populū. Nosritia
incipiam⁹ armis cōstingere. Q̄d accidit alicui vtrū extra id cui accidit est.
an in eo cui accidit. Si in eo est cui accidit. tam opus est q̄ illi cui accidit.
nichil enim accidere sine tactu pōt. Q̄d agit corpus est. si extra est post q̄
accesserat recessit. Q̄d recessit motū habet. q̄d motū habet corpus est. Spe
ies me dicturū nō esse. aliud cursū. aliud currere. nec aliud calorē. aliud ca
lere. nec aliud lucē. nec aliud lucere. Concedo ista alia esse. sed nō fortis al
terius. Si valitudo indifferens est bñ valere indifferēs est. Si forma indiffe
rens est. ⁊ formosū esse indifferens est. Si iusticia bonū est. ⁊ iustū esse bonū
est. Si turpitudine malū est. ⁊ turpe esse malū est. tam mehercules q̄ si lippi
tudo malum est. hoc vt scias neutrū esse sine altero potest. Q̄d sapit sapiens
est. q̄d sapiens est sapit. Adeo nō pōt dubitari. an quale istud sit. tale hoc sit
vt quibusdam vtrūq; vnū vi deat atq; idem. S; illud libenter questerim. Q̄
oia aut bona sint. aut mala. aut indifferentia. Sape in quo numero sit. bo
nū negant esse. malum vtiq; nō est. sequit̄ mediu sit. 3o aut̄ mediu atq; in
differēs vocam⁹. q̄d tam malo p̄tingere q̄ bono pōt. tanq̄ pecunia. forma.
nobilitas. Ergo hoc vt sapiat p̄tingere nisi bono nō pōt. ergo indifferēs nō
est. Atqui ne malū quidē est q̄d cōtingere malo nō pōt. ergo bonū est. Q̄d
nisi bon⁹ nō habet. bonū est. sape nō nisi bonos habet. ergo bonū est. Acci
dens est inquit sapie. Hoc ergo q̄d vocas sapere vtrūq; facit sapiam. an pa
tie. siue facit illud. siue patit. vtroq; mō corpus est. si corpus est. bonū ē Anū
enī deerat illi quomin⁹ bonū esset. q̄ corporale erat. Peripateticis placet
nichil interesse inter sapiam ⁊ sape. cū in vtrolibet eoz ⁊ alter⁹ sit. Nūq; enī
quenq̄ existimas sape. nisi q̄ sapientiam habet? Nūq; d quenq̄ qui sapiat
non putas habere sapiam. Dialectici veteres ista distinguunt. ab his di
uissio vq; ad Stoficos venit. Qualis sic hec dicam. Aliud est ager. aliud est
agrū habere. Quid nī? Cū habere agrū ad hñtē. nō ad agrū p̄treat Sic ali

ud est sapientia. aliud sapere. Puto concedas duo esse hec. id qd habet. et est
 qui habet. Habitu sapientia habet qui sapit. Sapientia est mens perfecta
 vel ad summu optimuq; perducta. Ars entivite est. Sage quid est? Ad possu
 dicere mens perfecta. Sz id qd cotin git perfecta mentē habenti. Ita altep
 est mens bona. alteru quasi habere mentem bonam. Sūt inquit nature cor
 poru tanq; hic homo est. hic equus. has deinde sequunt motus aioz enūcia
 tiui. Corpoz hi habent ppriū quiddā. et a corpouz seductū tanq; video La
 tonem ambulatē. hoc sensus ostendit. animus credit. Corpus est qd vis
 deo. cut et oculos et animū intendi. Dico deide Lato ambulat. nō corp' inq̄t
 est qd nūc loquor. sz enūciatiū quiddā de corpore. qd alii affatū vocās. alii
 enūciatum. alii edictū. Sic eti dicimus sapientia. In corporeale quiddā intel
 ligim'. Cū dicimus sapit. de corpore loquimur. Plurimum autem interest
 vtrum illum dicas. an de illo. Putem' in p̄tia ista duo esse. nō enī quid mi
 chi videat. p̄nuncio. Quid phibet quomin' aliud quiddē. sz nichil minus bo
 num. Dicebas paulo ante aliud esse agrū. aliud habere agrū. Quid ni? in
 alia enī natura est qui habet. in alia qd habet. Illa terra est. hic homo est.
 Et in hoc de quo agit. eiusdem nature sūt vtraq;. et qui habet sapientiam. et
 ipsa que habet. Preterea illic aliud est qd habet. alius qui habet. Hic in eo
 dem est. et qd habet. et qui habet. Ager iure possidet. sapientia natura. ille
 ab alienari p̄t. et alteri tradi. hec nō discedit a domino. Ad est itaq; qd cō
 pares inter se dissilia. Leperā dicere posse ista duo esse. et tū vtraq; bona. et
 apiētia et sapientiam habens duo esse. et vtrūq; bonū esse cōcedis. Quomō
 nichil obstat. quomin' et sapientia bonū sit. et habere sapientiam. toē sapere
 Ego in hoc volo sapiēs eē vt sapientia Quid ergo? Ad est id bonū sine quo
 nec illud bonū est? Vos certe dicitis sapientia si sine vsu deē accipiendā non
 esse. Quid est vsus sapientie? sapere. hoc est in illa preciosissimum. quo detra
 cto supuacua sit. Si tormenta mala sūt. torqueri malū est adeo. Quid est v
 illa non sūt mala. si qd sequit' detraheris? Sapientia habit' perfecte men-

ris est. Sapere vsus perfecte mentis. Quō pōt vsus ei⁹ bonū non esse. q̄ sine
 vsu bonū nō est. Interrogo te an sapientia sit expetenda? Fateris. Inter-
 rogo an vsus sapientie expetend⁹ sit? Fateris. Negas enī te illā recepturū.
 sicut ea prohibearis. Quō expetendū est bonū est. Sape sapientie vsus est. q̄ si
 eloquētie loqui. q̄ si oculoꝝ videre. Ergo sape sapientie vsus est. vsus autē
 sapientie expetendus est. Sape ergo expetendū est. Si expetendū est bonū
 est. Olim me ipsū damno qui illos imitator dū accuso: & d̄ba apte rei impēdo.
 Cui enim dubiū pōt esse. quin si est⁹ malū est. & estuare malū sit algere. Si
 aliorū malū est. malū sit algere. Si vita bonū est. & vivere bonū est. Via ista
 circa sapiam sunt. nō in sapientia sūt. At nobis in ipsa cōmorandū ē. etiam
 si quid euagari libet. amplos habet illa spaciososq; secessus. De deozū na-
 tura queram⁹. de sydez elementis. de his tam variis stellaz discursib⁹. An
 ad illarū mot⁹ nostra moueant⁹ corpora. An corporibus oīm animisq; illinc
 impetus veniat. An & hec que fortuita dicunt. certa lege constricta sint. ni-
 hilq; in hoc mūdo repentinū. aut expers ordinis volute ē. Ita tam a forma
 tione motū recesserūt. s; leuāt aīum. & ad ipsarū quas tractant rez magni-
 tudinem attollūt. Necvero de quib⁹ paulo ante dicebā minuit & depri-
 mit. nec vt putas exacuūt. s; extenuant. Obsecro vos cur tam necessariā curam
 maiorib⁹ melioribusq; debitam. in re nescio an falsa. certe inutili terimus.
 Quid michi pfutur⁹ est scire. an aliud sit sapia. aliud sapere. Quid michi
 pfutur⁹ est scire. aliud bonū esse. temere me geram. subito huius voti aleaz
 tibi sapientia. Michi sape cōtingat. p̄ares erimus. p̄potius id age. vt mi-
 chivā monstres. qui ad ista peruentā. Dic michi quid vitare debeam. quid
 appetere. quibus animū labentem studis firmē. quē admodum me ex trās-
 terfo ferunt aguntq; procul a me repellam. Quomodo par esse tot malis
 possim. quomodo istas calamitates remoueam. que ad me irruerunt. quo-
 modo illas ad quas ego irrupi voce. quomodo feram erumnā sine gemitū

Liber Digesimus primus Fo. cl. xxxvi

meo. felicitatem sine aliene. quod vltimū z necessarium nō expectē. s; ipse me
cum quo visum erit. pfugiam. Nichil michi videt turpius q̄ optare mortem
nā si vis vivere q̄ d' optas mori: siue nō vis. q̄ deos rogas. quid tibi nascēz
et dederūt. Nā vt q̄q; mortalis. etiā inuito positū est. vt cū volēs in tu a ma
nu est. Alterz tibi necesse est: alterz h; turpissimū hīs duob' p̄cipiū defit me
hercules vir i legi. Itaq; i q̄t q̄ primū morior. nō demēs aptas rē tuā. Itaq;
q̄ primū moriar. Fortasse inter has voces senex fact' es. Alloqn q̄ in mo
ra est. Nemo te tenet eua de quavisū est. Elige quālibet rex nature partem
quā tibi prebeo exitū iubeas. Nec nempe sūt elementa. quibus hic mund'
administraē. Aqua: terra: spūs. Diā ista tam causā viuendī sūt. q̄ vlt' mor
tis. Ita q̄ primū moriar. q̄ primū istud quid esse vis. quem illi diem ponis
Citius fert q̄ optas potest. Imbecille mentis ista sunt verba. z hac dete
statione miseriam deprecantis Non vult mori qui optat. Deos vitam. roga
z salutem si mori placuit. hic mortis est fructus. optare desinere Nec mi Lu
cili tractemus. hīs formemus animum. Nec est sapiētia. Hoc est sapere nō
disputaciunculis inanibus. subtilitatem vanissimā agitate. Tot quēstioēs
tibi fortuna imposuit: nondum illas solulisti. Itam caullaris. quam stultum
est cum signum pugne accperis ventilare. Remoue ista luxurie arma. des
cretoris opus est. Dic qua ratione nulla animum tristitia. nulla formido
perturbet: hoc secretarum cupiditatum pondus effundas: qua ratione aga
tur aliquid. Sapia bonū est. Sape nō est bonū. Sic fit. Regem' sapere: vt
vt hoc totum studiū derideat tanq̄ opatū superuacua. Quid si scires etiā
illud queri. an bonū sit sapia. Quid enī dubiū est oro te. an nec mensē fut
turam tam sentiant horrea. nec futuram adolescentiam pueritia virib' ant
vllō robore intelligat. Egro interim nichil ventura sanitas prodest. nō ma
gis q̄ currentē luctantēq; post multos secutus. sensus ociū reficit. Quis
nescit hoc ipso nō esse bonum id quod futurū est. q; futuū est. Nam quod bo
num est vtiq; prodest. nisi presentia. pdesse non possunt. Si non prodest bo

Epistolatum

num: nõ utiq; si pdest iam est. Futurus sũ sapiens. hoc bonũ erit cũ fuero. ite
 rim nõ est. Prius aliquid esse debet. Deinde quale est oro te quõ qđ ad huc
 nichil est iam bonũ est? Quõ aut tibi magis vis pbari. nõ esse aliqd qđ si vi
 xero futuz est. Nõdũ eni venisse apparet qđ venit. Aer secutura est. scio nũc
 hyemẽ esse. Estas secutura est. scio estatẽ nõ esse maximũ argumẽtũ habeo
 nõdũ pũtis futuz sapientia spero. s; interim nõ sapio. Si illud bonũ haberẽ
 iam hoc icarerem malo. Futurũ est vt septientia. ex hoc licet nõdũ me sape
 intelligas nõ possũ simul et nullo bono. et in hoc malo esse. duo ista nõ coeũt
 nec apud eundẽ sũt vna bonũ et malũ. Transcurramus solertissimas nugas
 et ad illa que nobis aliquẽ opẽ sũt latura pperemus. Nemo qđ obstetricẽ par
 turenti fille sollicitus accersit edictũ. et ludozũ ordinem plegit. Nemo qđ ad
 incendiũ domus sue currit: tabulã latrunculariã pspicit. vt sciat quõ alliga
 tus exeat calcibus. Et mehercules omnia tibi vnoq; nuntiant. et incendiũ
 domus. et periculũ liberozũ. et obsidĩ patrie. et bonozũ direptio Adice istis
 naufragiũ. motusq; terrarũ. et quicquid aliõ timeri põt. Inter ista districtis
 rebus. nichil aliud qđ aim oblectantib; vacas. quid inter sapientiam et sape
 re interstet inquiris? Modos nectis ac soluis: tanta mole impendente capiti
 tuo. Nõ tam benignũ ac liberale tempus natura nobis dedit. vt aliquid ex il
 lo vacet pdere. Et vnde qđ multa etiã diligentissimis pereant. Aliud vultu
 do sua cuiq; abstulit. aliud suozũ. aliud necessaria negotia. aliud publica oc
 cupauerũt. Altam nobiscum diuolit somnus. et hoc tpe tam angusto. et rapi
 do. et nos auferente. Quid iuuat malozem ptem mittere in vanum? Adice
 nunc qđ assuescit animus delectare poti; qđ sanare. Et phiam oblectamentuz
 facere cũ remediũ sit. Inter sapiam et sapere quid interstet nescio. Scio mea
 nõ interesse. scia ista. an nescia. Dic michi cũ qđ inter sapiam et sape inest
 dõdicero. Cur ergo poti; inter vocabula me sapie detines qđ inter opa. Fac
 me fortiozẽ. fac me securozẽ. fac fortune parẽ. fac superiozẽ. Possũ autẽ
 supioz esse. si dixero omne qđ disco. Vale.

¶ Epistola. cxviii. p̄mittens de mundanoꝝ sollicitudine ⁊ sapientis
securitate. Et quid sit bonū. Et qui honesti ⁊ boni differentia

1 e Xigis a me frequētiore epistolā. Datōnes cōferam? solūdo p
non eris. Lōuenerat quidē vt tua p̄iora eēnt: vt scriberes ego res
scribere. Sed nō ero difficilis: bene credit tibi scio itaq; in antecessus dabo
Nec factā qd. Licerō vir disertissimus facere At tūc inbet. vt etiā si rē nul
lam habebit. quod in buccā venerit scribat. Nunq̄ p̄t deesse qd scribā At
omīa illa que Licerōnt implent epistolā transeā. Quid cādūatus labo
ret? Quis alienis. q̄s suis viribus pugnet? Quis cōsulet fiducia Cesaris?
Quis p̄p̄et? Quis apte petet q̄ durns sit fenerator? Cecilius: a quo mi
noris cōtissimis p̄p̄inquit nūmū moueri nō possunt? Sua satius est mala q̄
aliena tractare: se excutere. ⁊ videre qui multarū rerū candidat? sit: ⁊ nō suf
fragari. Hoc est mi Lucili egregiū. hoc securū ac liberū. nichil petere. ⁊ tot
fortune comitia transire. Quā putas esse iucundū tribubus vocatis cū cā
didati in tēplis suis pendeāt: ⁊ alius nūmos p̄nunciet. alius p̄sequestrē a
gat. alius eorum manus osculis cōterat. Quibus designatus cōtingendas
manū negaturus est. Omnes Attoniti vocē p̄conis expectāt. Stare ocio
sum ⁊ spectare illas nūdinas. nec ementē q̄c̄q̄. nec vēdentē. Quāto hic ma
iore gaudio fruit. qui nō p̄iora aut cōsularia comitia securus intuei. Sed
magna illa in quibus alii honores anniuersarios petunt. alii p̄petu as pos
testates. alii belloꝝ euētus p̄speros triūphosq; alii diuitias. alii matrimo
nia ac liberos. alii salutē suā suozūq; Quāti animi res est. solū nichil pete
re. nulli supplicare. ⁊ dicere nichil michi tecū fortuna. non facio mei tibi
copiam. Scio apud te Latōnes repelli. Atinios fieri. Nichil rogo. hoc est
p̄tinam facere fortunā. Licet ergo hec inuitē scribere. ⁊ hanc integrā sem
per egerere materiam. Circūspicientibus tot millia hominū inquieta. qui
vt aliquid pestiferi. consequant. p̄ mala in intunt malum petuntq; mox fu
gienda. aut etiā fastidientia. Cui enim assecuro satis fuit. quod oprandi

nimum vdebatur. Nō est. vt estimāt hoīes: aui da felicitas. sed pusilla Itaqz
 neminē sciat. Tu ista credis excelsa qz longe ab illis iaces. Et vero que ad
 illa puenit humilia sūt Menor: nisi adhuc que rit ascēdere. Istud qd tu sum-
 mum putas gradus est. Omēs aut male habet ignorātia veri tanq̄ ad bo-
 na ferunt decepti rumorib? Deinde mala esse: aut inania. aut minora q̄ spe-
 rauerint adepti ac multa passi vidēt. maloqz ps mitraē ex Intervallo fallen-
 tita: z vulgo bona pro magnis sūt. Hoc ne nobis quoqz euenit. Queramus
 quid sit bonū. Variā eius interpretatio fuit. Alius illud aliter expressit Quis-
 dam ista finit. Bonū est qd iuuat aios. qd ad se vocat. Huic statim oppo-
 nitur. Quid si inuitat quidē. sed in pnicie? Scis q̄ multa mala blanda sūt
 Aerū z verisimile iter se differūt. Itaqz qd bonū est vero iungit. non est enī
 bonū nisi verū est. At qd inuitat ad se z allucere facit verisimile est. Surripit
 sollicitat. attrahit. Quidā itaqz finierūt. Bonū est quod ad petitionem sui
 mouet. vel qd impetū animi tēdētis ad se mouet. Et huic idē opponit. Mul-
 ta enī impetū animi mouēt. que petant petētisū malo. Melius est illi qui sic
 finierunt. Bonum est quod impetum animi secundum naturā mouet. z ita
 demum petendum est. cum cepit esse expetēdum. iam z honestū est. hoc enī
 pfecte est petēdum. Locus ipse me ad monet. vt quid intersit inter bonū ho-
 nestumqz dicam. Aliquid inter se habet mixtū z inseparabile. nec pōt bonū
 esse nisi cui aliquid honestū inest: z honestū utiqz bonū est. Quid ergo inter
 duo interest? Honestum est pfectum bonū quo beata vita completus cō-
 tactu alta quoqz bona fiunt. Quod dico tale est. Sunt quedā neqz bona ne-
 qz mala. tanq̄ mistia. legatio. iurisdictio. Nec cū honeste ministrata sunt bo-
 na esse incipiunt. z ex dubio in bonū transeunt. Bonum societate honesti fit
 honestum p se bonum est. Bonum ex honesto fluit. honestum ex se est. Qd
 bonum est malum esse potuit. Quod honestum est nisi bonum esse non po-
 tuit. Hanc quidam finitionem reddiderunt. Bonum est quod secundū na-
 turam est. Attende quid dicam. quod bonum est secundum naturam est nō
 protinus quod secundū naturā est. etiam bonū est. Multa quidē nature cōp-

Libet Digessimus primus **Fock xxx:**

sentiant. sed tã pusilla sunt. vt nõ cõuentat illis boni nomẽ. **Leuta** enĩ sũt cõ
tẽnenda. Nullũ est minimũ contẽnendus bonũ. **Mã** q̃dũ exiguus est bonus
nõ est. Cũ bonũ esse cepit non exiguus est. **Ande** id cognoscĩ bonũ si pfecte
secundus naturã est. **Fateris** inq̃s qd̃ bonũ est secundus naturã esse. **Hec** est
eius pprietas. **Fateris** et alia secundum naturã quid esse. sed bona non esse
Quomodo ergo illud bonum est. cum hec non sint? **Quomodo** ad altam p
prietatem peruenit. cum vtriq̃ pceptuum illud sit secundum naturam esse
Ipsam. s. magnitudinem. **Hec** hoc nouum est quidam crescendo mutari **In**
fans fuit. factus est pubes. alia eius proprietates fit illa irrationabilis ẽ hec
rationabilis. quedam incremento non tantum in maius exeunt sed i aliud
Non fit inquit aliud quod malus fit. **Utrum** lagenam an dolium impleas
vino nichil refert in vitroq̃ proprietates vini est. **Et** exiguum mellis pondus
ex magno sapore non differt. **Diuersa** ponis exempla. **In** istis enim eadem
qualitas ẽ q̃uis augeãt manet. quedã aplificata i suo genere. i sua pprieta
te pparãt. quedã post multa icremeta vltia demũ **Urit** adiecto et nonam illi
altãq̃ q̃ in qua fuerit pditionẽ ipimit. **Urus** lapis facit fornicẽ. **Ule** q̃ lare
ra iclinata cenauit et iteruẽtu suo luxit sũma adiecto. quare plurimum facit
ṽl exigua. q̃ nõ auget s̃ iplet. quedã pcessu priorẽ exuũt formã et i nouã trã
seũt vbi aũs aliqd̃ diu. pultit et in magnitudinẽ et sequẽdo lassat? ẽ iũitã
cepit vocari. qd̃ lõge aliud factũ ẽ q̃ fuit cũ magnũ videret. **S̃** iũitã ũ eodẽ
mõ aliqd̃ difficulter secati cogitauim?. nouissime crescẽte ad difficultatẽ i se
cabile iũitã ẽ. **Sic** ab eodẽq̃ vix et egre mouebat pcessim? ad immobile. **Ea**
dẽ rõe aliqd̃ fm naturã fuit. hoc i altã pprietatẽ magnitudo sua trãstulit et
bonũ fecit. **Vale.** ¶ **Epistola. cxix.** De parsimonia victus et tormento in
felicitis luxurie et q̃ nunq̃ parum est quod sat est.

9 **Gotiens** aliquid inueni, non expecto donec dicas in cõmune ipse
michi dico. quid sit quid inuenerim queris? **sinus** lara meꝝ lucrũ
est **Docebo** quõ fieri diues celerie possis q̃ valde cupis audire. nec imerito
3.ii.

Epistolatum

ad maximas te diuitias cōpendiarie ducā. Opus erit tamē tibi creditore
 vt negociari possis es alienū facies oportet. sed nolo p̄ intercessorē mutue
 ris. nolo p̄sonete nomē tuū lactent. Paratū tibi creditorē dabo Catonia-
 num illū a te mutuū sumes. Quātūlūcunq; est satis erit. si quicq̄d deerit id
 a nobis petterim⁹. Nichil enī mi Lucilli interest. vtrū nō desideres. an has
 beas. Sūma res in vtroq; est ea dē nō torqueberis. nec illud precipio vt ali
 quid nature ne ges. Cōtumax est. nō pōt vinci. suū possit Sed vt quicq̄d na
 tura excedit. scias precariū esse necessariū. Esurio edendū ē. Vtrū hic panis
 sic plebeius. an sili geneus. Ad naturā nichil p̄tinet. Illa ventrē nō delecta
 ri vult. sed impleri. Sitio Vtrū hec aqua sit ex lacu. p̄ximo excepta. an ea quā
 multa niue clusero vt rigore refrigereē alieno. ad naturā nichil p̄tinet. Illa
 hoc vnū iubet. sitim extingui. Vtrū sit aureū poculū. an crystalinū vitreū
 an tyburtinus calix. an manus concava. nichil refert. Finē oīm rex spectat
 ⁊ supuacua deultes. Fames me appellat. Ad prima queq; extendat ma
 nus. Ipsa michi cōmendauit quodcūq; cōprehendero Nichil contendit estu
 riens Quid sit ergo qd me delectauerit queris? Ad deū michi egregie dictū
 Sapiēs diuitiarū naturalū est questor. acerrimus. Inani me inq; lace nu
 meras. Quid est istud. s̄a ne ego parauerā fiscos. Circūspicienda inq; me
 mare negociaturus imittere. q̄ publicū agitarē. quas lacessarē merces De
 cipere est istud docere paupertatem cum diuitias promiseris. Ita tu pauperē
 iudicas cui nichil deest? Suo inquis ⁊ patientie sue beneficio. non fortune
 ideo illum non iudicas diuitem qz diuitie eius destinere nō possunt? Vtrum
 malis habere multū an satis. Qui multū habet plus cupit. qd est argumē
 tum. non dū illū satis habere qui sat ē s. habet p̄secuturus est qd nunq̄ diuiti
 is p̄tingit finē. An has ideo nō putas eē diuitias. qz p̄pter illos nemo p̄
 scriptus est? Qz p̄pter illas nulli venenū filius nulli vxor ipegit? Qz in bel
 lo tutesūt? quia ī pace octose? quia nec habere illas p̄culosum nec opusū
 Dispo nere an parum. habet qz tm̄ nō alget. nō esurit. nō sitit? P̄o⁹ Iuppiter

non habet. Nunq̄ parū est quod satis est. Nunq̄ satis est qđ multū ē. Post
 Daris̄ & indos pauper est Alexander Macedo querit qđ suū faciat: scruta
 tur maria ignota: in oceanū classes mittit novas: & vt ita dicā. mūdi clau-
 stra prūpit. Quod nature satis est. hōi nō est. Inuētus est qui concupisceret
 aliquid post omnia. Tāta & cecitas mentis: & tāta inuiciorū suoz vnicuiq; cui
 p̄cessit oblitio. Ille modo ignobilis anguli nō sine cōtrouersia dñs. tanto
 sine terraz per linum rediturus orbē tristis. Reminez pecunia diuitē fecit
 Immo cōtra. nulli nō maiorē sui cupiditatē incussit. Queris que sit huius
 rei causa? Plus incipit habere posse qui plus habet. Adsumā quas voles
 michi ex his quoz nomina cū Creso Licinioq; numerant in medium licet
 p̄thras afferat censū. & quicqđ habet. & quicqđ sperat simul computet. Iste
 michi credis paup̄ est. si tibi potest eē. At hic ad qui se ad quod natura exi-
 git cōposuit. non tm̄ extra sensū est paup̄ratis. sed extra metū Sed vt scias
 qđ difficile sit res suas ad naturalē modū coartare h̄c ipse quē circa naturā
 dicimus quem tu vocas pauperē. habet aliquid & sup̄scut. At execant po-
 pulū. & in se cōuertunt opes. si numerati multū ex aliqua domo efferē si mul-
 tum auri. tecto quoq; eius illinif. si familia aut corporibus electa. aut spe-
 ctabilis cultu est. Dimistorū felicitas in publicū spectat. ille quē nos & po-
 pulo & fortune subduximus. beat⁹ in retroisū est. Itā qđ ad illos ptinet apđ
 quos falso diuitiaz nomē inuasit occupata paup̄tas. Sic diuitias habent
 quō th̄ere dicimur febre cū illa nos habeat. E cōtrario dicere solem⁹. febris
 illū tenet. Eodē modo dicendū est. diuitie illū tenēt. Nichil ergo monuisse
 te malim: qđ hoc qđ nemo monet satis. Et oīa naturalib⁹ desideris metas
 t̄is. quibus aut gratis satis stat. aut paruo tm̄ miscere v̄t̄ia desideris nos
 lo Queris quali mensa. quali argento: qđ partib⁹ ministeris & leuib⁹ affera-
 tur cibis: Nichil preter cibum natura desiderat. Itū cum tibi fauces. vrit
 sitis. aur ea queris pocula: num esuriēs fastidīs omnia preter pauonem thō
 bunq; Ambitiosa non est fames. contenta desinere est. Quo desinat non
 3. ill.

nimis curat. Infelicia luxurie ista tormēta sunt. Queris quē admodū possaturitate quoq; esuriat? quē admodū nō ipleat ventre sed farciat? quem admodū sitim in p̄ia portione sedatā reuocet. Egregie itaq; Orationes negat ab sitim p̄tinere. quo poculo aqua. aut q̄ elegāti manu ministrēt. Nam si p̄tinere ad te iudicas. quā crinit? puer. et quā plucidū tibi poculū portat. nō sit is. Inter reliqua hoc nobis natura p̄stitit p̄cipuū q̄ necessitatis fastidiū excussit. Recipiūt supuacua dilectū vel delicatū hoc par decēs. illud laudatū oculos meos ledit. Ad actū est ab illo mūdi cōditore: qui nobis viuendi iura descripsit. vt salui essemus et nō delicatū ad salutē oia pata sūt et in p̄optū delictis oia misere ac sollicitē opant. Etatur ergo hoc nature beneficio iter magna numerādo. et cogitem? nullo noie meli? illā meruisse de nobis. q̄ q; q̄cqd ex necessitate desiderēt sine fastidio sumit. Vale.

Incipit liber vigesimūsecundus. Ep̄la. cxx. Quō ad nos boni honestiq; noticiā puenerit. vbi notat eos qui assidue suum statum variant

Ep̄istola tua p̄ plures questūculas vagata est: sed in vna cōsistit et hanc expediri desiderat. Quō ad nos boni honestiq; noticiā puenerit. Hec duo apud alios diuersa sūt. apud nos tantum diuisa. Quicquid sit hoc dicā. Bonū putant esse aliqd qd vtile est. Itaq; hoc de virtutis. et equo et vino et calceo nomē sponit. tāta sit apud illos boni vtilitas. et a deo vsq; ad sordida descendit. Honestū putāt cui ratio recti officii cōstat. tanq̄ pie curatā p̄ris senectutē adlutā amici paupertatē. forte expeditionē prudentē moderatāq; sniam. Ista duo qdē facim? sed ex vno. Nichil est bonū nisi qd honestū est. qd honestū ē vtiq; bonū. Supuacui iudico adiscere qd iter ista discriminis sit. cū sepe dixerim hoc vnū dicā. Nichil nobis bonū videri quo qd et male vti pōt. Et des aut diuitiis. nobilitate vtrūq;. Et multi male vrant. Nunc ergo ad id reuertor de quo desideras dici. Quō ad nos p̄ia boni honestiq; noticiā puenerit. Hoc nos docere natura non potuit. Semina nobis scie dedit. sciētā nō dedit. Quādam alit nos in noticias

incidisse. quod est incredibile. virtutis alicui specie casu occurrisse. Nobis
 videt' observatio collegisse. et rerum sepe factar. Inter se collatio panalogi-
 am. Hostri intellectū et honestū et bonū iudicāt. Hoc verbū cū Latini grāmatz
 ei civitate dānaverūt ego dānādū nō puto. In civitate suā redigēdū. Atar
 ergo illum nō tm̄ tanq̄ recepto. sed tanq̄ vītato. Que sit hec analogia di-
 cam. Moveramus corporis sanitatē. ex hac cogitavimus eē aliquā et animi
 Moveramus corporis vires. ex his coligim' eē. et animi robur aliqua beni-
 gna facta. aliqua hūana. aliqua fortia. Hos obstupescerāt. Hec cepimus
 tanq̄ pfecta mirari. Suberāt illis multa vitia. que specie alicui' conspicui
 facta fulgorq; celabat. Hec dissimulavimus. que nature subet augere lau-
 danda. Nemo non gloriā vltra rectum tulit. Ex his ergo speciem ingen-
 tis boni traxius. Fabricius Pyrrhi regis aurum reppulit magisq; regno
 iudicavit regias opes posse contemnere. Idem medico Pyrrhi promit-
 tente venenum se Regi daturum monuit Pyrrhum Laueret insidias Eius-
 dem animi fuit auro non vinci: veneno non vincere. Admirati sumus ingē-
 tem virum quem non Regis. non contra regem promissa flexissent. Boni
 exempli tenacē qd' difficillimū est in bello i nocētē qui aliqd' eē crederet etiā
 in hostes nefas. qui in summa paupertate quam sibi decus fecerat. non ali-
 ter refugit diuitias q̄ venenum. Eue inquit beneficio meo Pyrrhe et gau-
 de q' adhuc dolebas. Fabricium non posse corrumpi. Darius cocles solus
 implent' pontis angusti as admittiq; a tergo sibi reditum. dummodo inter
 hosti auferet' tussit. etiam diu resistit p̄mētibus donec revulsa ingēti ruina
 tigna sonuerunt. Post q̄ respexit et extra periculū esse p̄fam p̄culo suo sen-
 sit. Veniat siquis vult inquit. sic euntem sequi egit q; se in p̄ceps. et nō min'
 sollicitus in illo rapido alveo fluminis vt armatus. quā vt saluus exiret. Re-
 tento armorum victricum decore tam tutus rediit quā si spōre venisset. hec
 et huiusmodi facta imaginem nobis ostēdere virtutis. Adiciam qd' mirum
 fortasse videat'. Mala interdū speciem honesti obtulerunt et optimum ex eō

trarlo nituit. Sunt enī vt scis. virtutibus vitia cōfinita. et p̄ditie quoq; ac
 turpibus recti similitudo est. Sic mentis p̄dīgus liberalē. Cū plurimū ins
 terit virū q̄s dare sciat. an seruare nesciat. Multi inquā sūt Lucilli. qui nō
 don aūt. sed p̄licū. non voco ego liberalē pecunte sue tratū. Imitat̄ negli
 gentia facilitatē. et emeritas fortitudinē. Hec nos similitudo coegit attēde
 re. et distinguere specie quidē vicina. Re aut̄ plurimū iter se dissidētia. dum
 obseruam⁹ eos quos insignes egregius opus fecerat. cepim⁹ annotare q̄s
 rem aliquā generoso aīo fecisset. et magno impetu. Sed semel hūc vidim⁹
 in bello fortē. in foro timidū animose paupertatē ferrentē. humiliter infamā
 factū laudauim⁹. cōrēpsimus virū. Aliū vidim⁹ aduersus amicos benignū
 aduersus inimicos et ēperatū. et publica et priuata. sancte ac religiose ad min⁹
 strantē nō deesse ei et in his que tolerāda erāt. patiētā. et in his que agenda
 prudentiā. Vidimus vbi tribuendū esset plena nianu dantē. vbi laborandū
 p̄tinacē et obnoxiliū. et lassitudinē corporis aīo subleuantē. P̄terea idē erat
 semp et in oī actu par sibi. iam non cōsilio bonus. sed more eo perductus vt
 nō tm̄ recte facere posset. sed nisi recte facere nō posset. Intellexim⁹ in illo
 perfectā esse virtutē et in pres diuisimus. Oportebat cupiditates refrenari
 metus cōprimi. faciēda p̄uderi. reddēda distribui. Cōprehēdim⁹ tēperan
 tiā. fortitudinē. prudentiā. iustitiā et suū cuiq; dedim⁹ officii. Ex quo ergo vir
 entē intellexit. Oñēdit illā nobis ordo etus et decor et cōstātia et oīm iter se
 actionū concordie et magnitudo sup omnia afferens sese. hinc intellecta est
 illa beata vita secundo defluens cursu arbitriū sut tota. Quomodo ergo
 hoc ipsum nobis aparuit dicam. n unq̄ vir ille perfectus adeptusq; virtutē
 fortune maledixit. nunq̄ accidentia istis excepti ciuem esse se vninerst et mi
 litem crederes labores velut imperatos subit. Quicquid incidere nō tan
 quā malū asp̄natus est et in se casu delatum. sed quasi delegatum sibi. hoc
 qualecūq; est inq̄t meum est a p̄fūest durū est i ipso habem⁹ operā necessa
 rio itaq; magis apparuit qui nun quā malis igemuit nūq̄ de fato suo q̄st⁹

est. fecit multos intellectū ut. et nō aliter q̄ in tenebris lumē effulsi. auertit
 q̄ in se oim aīos cū ess; placid⁹ et lenis et hūans diuinisq; reb⁹ parit equus.
 habebat pfectū aīm ad sūmā sui adduct⁹. Supra quā nichil ē nisi mēs dei
 ex qua ps et hoc pect⁹ mortale defluxit. qd̄ nūq̄ magis diuinū ē q̄ vbi mor
 talitatē suā cogitat. et scit in hoc nati hōiem vt vita defūgeret nec domū eē
 hoc corp⁹ h̄ hospitiū. et qd̄ breue hospitiū qd̄ delinquēdū est vbi te graue eē
 hospite videas. Maximū in quā mi Lucili argumētū ē ai ab alto veniens
 tis sede. si hec in q̄b⁹ vsq; hūilia iudicat et anguste. si exire nō metuit. Scit
 ei quo exitur⁹ sit. q̄ vnde venerit meminit. nō videm⁹ q̄ multa nos icōmoda
 exagitet. quā male nobis cōueniat hoc corp⁹. nūc de ventre. nunc de capite
 nunc de pectore ac faucib⁹ querimur. Alias nerui nos. alias pedes vexant.
 nūc defectio. nūc distillatio. Aliq̄n̄ supest s̄agnis. aliq̄n̄ deest. h̄ic atq; illic
 tentamur et expellimur. Hoc euentre solet in alieno habitātib⁹. At nos cora
 pus tā turpe sordit. nichilomin⁹ aliena pponim⁹. et in quātū pōt etas hūana
 p̄tendit tū spe occupamus. nulla contētū pecunia. nulla potētia. Quid hac
 referri i pudenti⁹. quid stultius pōt. nichil satis est morturis. imo mortētū
 bus. Quoridie ei p̄p̄i ab vltimo stam⁹. et illo vnde nobis cadēdū. hora nos
 oīs ipellit. Alde in quāta cecitate mens n̄ fa sit. Voc qd̄ futur⁹ dico nūc ma
 xime fit. et ps ei⁹ magna tam facta est. nā qd̄ vixim⁹ temp⁹ eo loco erat quo
 erat aīquā vixim⁹. Erram⁹ aut̄ qui vltimū timem⁹ diē cū tātū de in mortem
 singuli cōferāt. nō ille grad⁹ lassitudinē facit in quo deficiam⁹. sed ille p̄fitei
 a d̄ mortē dies extrem⁹ puenit. Accedit oīs. carpit nos illa non corripit. q̄
 magn⁹ aīm cōsci⁹ sibi melioris nature. dat qd̄ operā: vt in hac statione q̄
 posit⁹ ē honeste se atq; industrie gerat. Letex nichil horū q̄ circa sūt suū tu
 dicāt: sed vt cōmodatis vitē pegrinus et pperās. Cū aliq̄ hui⁹ viderem⁹ cō
 cōstātie. Quid nī subiret nos species nō v̄sitate indolis Atiq; si h̄ac vt dixi
 magnitudinem verā eē oīdebat. Qualitas vero tenet permanet. falsa non
 durāt. Quidā alteri⁹ Vatinii. alternis catones sūt Et mō paz illis seuer⁹ ē

Curi? par paup' Fabrice? par frugi z cōtent' vllib' Tubero Mōdo Luclum
 Crassū diuitis. Apiciū centis Recenarē vltis puocat. maxiz iditū ē ma
 le mētis fluctuatio. z inter silitudinē virtutis amorqz vltis assidua facta
 tio. Is habebat sepe duceto. sepe decem seruos. Mō reges atqz tetrarchas
 oia magna loquēs. Mō sūt michi mensa tripes. z concha salis puri. togaqz
 defendere frig'. Quāuis crassa queat. decles cētena dedissz. huc pro pau
 cisqz p'tero q' nqz dieb' nichil erat in oculis. Dēs isti tales sūt. qualē hūc des
 scribit. Oratius Flaccus nūq' eūdē nec silem qdē sibi adeo in diuersuz abe
 rar. Multos dixi ppe estvt oēs sint. Remo nō quotidie. z cōclū mutat z vo
 tum. mōvrozē vult h'fe. mō amicam. mō regnare vult. mō id agit. ne quis sit
 officiosior seruus. mō dilatat se vsqz ad inuidiā. mō subsidit z p'rahit infra
 humilitatē vere tacētis. mō pecuniā spargit. nūc rapit. Sic maxime coare
 guit anim' impudēs. altos pdit atqz alios. Et quo turpius nichil iudico ipar
 sibi est. Magnā rē puta hoīem vnū agere. p'ter sapiam aut nemo vnā agit.
 Ceteri multiformes sum'. mō frugi tibi videbimur z graues. mō pditgiz va
 ni. Mutamus subinde p'sonā z p'rtariā el sumim' qua exuimur. Hoc ergo
 a te exige. vt qualē institueris prestare te talē vsqz ad exitū serues. Efficere
 possis laudari. si min' aut agnosci. de aliquo quē vidisti heri merito dici po
 tesse. hic quis est. tanta mutatio est. Vale.

¶ Ep'la. cxxi. Quō oib' aialib' sit cōstitutiois sue tempus. z ex oibus con
 stitutiomb' suis sensus est. z quid sit cōstitutio.

I. Irigabis ego videor tibi hodiernā questiculā in qua satis diu
 hesim? exposuero. Interi ei clamabis hoc qd clamare soles. quid
 admones? Sz ad exclamādū tibi primū altos opponā. cū qb' litiges p'possi
 donū z Archidemū hi iudiciū accipient. deinde dicā. Itō qd d mortale est
 bonos mores facit. Aliud ad hoīem alēdū p'tinet. aliud ad exercendū. aliō
 ad vestiedū. aliud ad docendū. aliud ad delectandū. Dia tñ ad hoīem p'ri
 nent etiā si nō oia meliorē eū mores faciūt. Illi alit' attingūt. Quēdā illos

corrigūt z ordināt. Que dā naturā eoz z originē scrutāf. cū qua re hominē
 natura pduxerit. Quare p̄tulerit aīalib⁹ ceteris. Rōge me iudicas mores
 reliquisse falsū ē. Quō ei scies qui habēdi sint. nisi quid hōi sit optimū ine
 neris? Illi naturā ei⁹ inspereris? Tūc demū intelliges quid faciēdum tibi
 q̄d vitandū sit. cū didiceris quid nature tue debeas. Ego inquit volo disce
 re quō min⁹ cupiā. min⁹ timeā. Supstitonē michi excute. doce leue esse va
 nūq; hoc q̄d felicitas dicit. Tūc illis syllabā facillime accedere Desiderio
 tuo satisfaciā. r̄rutes exhortabor. z vitia puerberabo. lz aliq̄s nimis imo
 deratūq; in hac pte me iudicet: nō desistā p̄ se q̄ nequitia z affect⁹ efferatissi
 mos inhibere. z voluptates ituras in dolorem compescere. z votis obstrepe
 Quid dū? Cū maxima malo z optauerim⁹. z ex gratulatione natū sit q̄cqd
 alioq̄mur. Interi p̄mitte michi ea q̄ paulo remotiora vident excutere. Que
 ram⁹ an es; oib⁹ aīalib⁹ p̄stitutionis sue tēp⁹. Sēsus at̄ eē ex eo maxie ap
 paret q̄ mēbra apte. z expedite mouēt. nō aliē q̄ in hoc erudita. Nulli non
 p̄tū suap agilitas est. Artifex istrumēta sua tractat ex facili. Rector nauis
 scit gubernaculū flecti. Pictor colores quos ad reddēdā similitudinē mltos
 variosq; an se posuit celeberrime denotat. z in cetera op⁹ facile vultu ac ma
 nu cōmeat. Sic aīalī nomē vsū sui mobilē mirari solem⁹. Satiāt pitos q̄d i
 oēm significacionē reū z affectuū para illoz ē man⁹ r̄rboz velocitatē gest⁹
 asse q̄t. Quō illis ars p̄stat. his natura. Remo egere mollit̄ act⁹ suos. Remo
 i vsu sui hesit. Ad hoc edita. p̄tin⁹ faciūt Cū hac scia p̄desit. Instituta nascunt̄.
 Ideo inquit ptes suas animalia apte mouebunt. quia si aliē mouerint. do
 lorem sentura sūt. Itavt nos dicitis cogunt. Met usq; illa in rectū non volū
 tas mouet. q̄d est falsum: Tarda enim sunt que necessitate impellunt. Agi
 litas spontaneus motus est. Ideo autē nō adigit illa ad hoc doloris timor
 vt in naturalem motū etiam dolore. phibente nitant. Sic infās q̄ stare me
 ditat. z ferre assuescit se simul tentare vires suas cepit cadit. z cum fle
 ctu totiens resurgit. Donec se per dolorem ad id quod inaura poscet ex

Epistolam

ercuit. Aialia quedā tergi durioris in vſu tādiu ſe torquēt. ac pedes exerūt
 ⁊ obliquāt donec ad locū reponant. Nullū tormentū ſentit ſupina teſtudo.
 Inq̄ta ē tñ deſiderio naturalis ſtat⁹. nec añ deſinit niti quater ſe q̄ in pe
 des p̄ſta: Ergo oib⁹ p̄ſtitutionib⁹ ſula ſenſus eſt. ⁊ inde mēbroꝝ tñ expedi
 ta tractatio. nec vllū mai⁹ iudiciū habem⁹ cū hac illa ad vinēdū venire notis
 ſia. q̄ qđ nullū aial ad vſū ſui rude eſt. Cōſtitutio eſt iquit vt vos dicitis prin
 cipale aī quodā mō ſe hñs erga corp⁹. hoc tā pplexū ⁊ ſubtile ⁊ nobis quoqꝫ
 vix enarrabile. Quō infans intelligit. **D**ia aialia dialectica naſci oportet
 ret. vt iſtā finitionē magne parti hoīm togatoꝝ obſcurā intelligāt. Verum
 erat qđ opponis. ſi ego ab aialib⁹ p̄ſtitutionis finitionē intelligi dicerē **H**ā
 ipſā p̄ſtitutionē facili⁹ nat̄ra intelligit q̄ enarrat. Itaqꝫ infans ille qđ ſit
 cōſtitutio nō nouit. p̄ſtitutionē ſuā nouit. ⁊ qđ ſit aial nescit. aial eē ſe ſentit
 Preterea ipſā p̄ſtitutionē craſſe intelligit. ⁊ ſūmati. ⁊ obſcure. Hos quoqꝫ aī
 hñe nos ſcim⁹. Quid ſit anim⁹. vbi ſit. qualis ſit. ⁊ vnde. nescim⁹. qualis ad
 nos puenit aī nñi ſenſus quāuis naturā ei⁹ ignorem⁹. ac ſedē talis ad oīa
 aialia cōſtitutiōis ſue ſenſus eſt. Necceſſe eſt ei id ſentāt per qđ aialia quoqꝫ
 ſentit. Necceſſe eſt ſenſū ei⁹ habeāt. cui parēt a quo regūt. Nemo nō ex nos
 bis intelligit eē aliqđ qđ ipetus ſuos moueat. qđ ſit illud ignorat. Et qđ na
 tū ſibi eē ſcit. quid ſit. aut vnde ſit. nescit. Sic infātib⁹ quoqꝫ aialibusqꝫ p̄
 cipalis p̄tis ſue ſenſus eſt. nō ſatis dilucid⁹ nō expreſſus. Dicitis inquit oē
 aial primā cōſtitutionis ſue cōciliari hoīes ſibi nō tāq̄ aiali ſz tanq̄ rōnall
Ea enim parte ſibi carus eſt homo. q: homo eſt. Quō ergo infans p̄ciliari
 aiali rōnall pōt cū rōnalls nōdū ſit? Antequā etat ſua conſtitutio eſt. Aialia
 infanti aialia puero aialia ſent. Omnes enim cōſtitutioni cōciliant̄ in qua ſūt.
 Infans ſine dentibus eſt. Huic conſtitutioni ſue cōciliat. Venati ſūt dētes
 huic conſtitutioni conciliatur. Nam ⁊ illa herba que in ſegetem frugemqꝫ
 ventura eſt. aialiam conſtitutionem habet tenera ⁊ vix eminent ſulco. Aialia
 am cum conualuit et mollit quidem culmo. ſed quod ferat botum ſuum cō-

cōstitat salutē suę q̄c̄q; ⁊ que tuant illa perit. lesura formidat. Naturales a cōtrariis aspernationes sūt sine ulla cogitatione q̄ hoc dicit. Sine consilio fuit q̄c̄q; natura p̄cepit. Hōvidēs quāta subtilitas sit apib⁹ ad fingenda vomicilla? Quāta diurni laboris obedētiq; cōcordia? Hōvidēs q̄ nulli mortaliū similitabilis sit illa araneę textura? Quāti opib⁹ sit fila disponere? alia in rectū imisse firmamēti loco. alia in orbē currētia ex v̄so rara q̄ minora aīa lia in quoz p̄ctū illa tendūt velut rhetib⁹ implicata teneāt. Hascif ars ista nō discit. Ita q; nullū ē aīa a tergo docti⁹. Aldebis araneaz pares telas par in fauis anguloz oīm foramē. Incertū est ⁊ ineq̄ale q̄c̄q; ars tradit equo venit qđ natura distribuit. Hec nichil magis q̄ tutelā sui ⁊ ei⁹ peritā tradit. Ideo q; etiā simul incipit ⁊ discere ⁊ viuere. Nec est mīz cū eo nā sci illa sine quo frustra nascerēt. Primū hoc instrumētū illa natura cōtulit. ⁊ p̄manendū in cōciliatione ⁊ charitate sui nō poterāt salua esse nō vellēt. Nec nō hoc per se p̄futuz erat. s; sine hoc nulla res p̄fuisset. s; in nulla dephēdes vilitate sui. Negligentiam quīdem tacitis quoq; ⁊ brutis quānis incerta torpeat ad viuendū solertia est. Aldebis que alit inurilia sunt sibi ipsa non deesse. Vale.

¶ Epistola. cxxii. De his q̄ officia lucis noctisq; p̄uertūt. Et q̄ naturaz sequentib⁹ oīa facilia sunt ⁊ expedita.

¶ Estrimētū tā dies sensit. restituit aliquātulum. Ita tñ vt liberale ad huc spatū sit. Si q̄s cū ipso vt ita dicā die surgat officiosior melis orq;. q̄ si q̄s illū expectat. ⁊ lucē primā exiit. Turpis qui alto sole semidōnis facer. cui⁹ vigilia in medio die incipit. ⁊ adhuc multis hoc ante lucanum est. Sunt qui officia lucis noctisq; p̄uertūt. nec ante deducāt oculos hesternā graues crapula q̄ oppetere nox cepit. Qualls illoz conditio dicit. quos natura vt ait Virgili⁹ sedib⁹ n̄fis subitos ecōtrario posuit. Hosq; vbi prim⁹ equis oriens afflauit hānals. Illis sera ruens accēdit lumina vesp. Talis hoz cōtraria oib⁹ nō regio s; vita est. Sūt quidē in eadem vrbe antipodes.

Quir Marcus Cato ait. nec orientē vnq̄ solē viderūt nec occidentē. Nos
 tu existimas scire quē ad modū vīdū qui nesciūt qn̄ et hī mortē timēt. i quā
 si vīdēt cōciderūt. Tā infausi hoies q̄ nocturne aues sūt. licet in vino vnguē
 toq; tenebras suas exigāt. licet epulis et in multa quidē p̄cula discocctis to
 tum puerū vigillie tempus educāt. nō cōtūānt s; iusta sibi faciunt. mortuis
 certe interdū parentant. Et mehercules nullus agenti dies lōg⁹ est. Exē
 dam⁹ vī: ā hui⁹. et officii. et argumētū act⁹ est. Circūscribat̄ nox et aliqd̄ ex illa
 diē trāfferat. Aues q̄ cōiūctis cōparāt̄ vt in morte facile pinguescāt et in obscu
 ro cōtinent̄. Ita sine vlla exercitatioe lacēt̄. tumor p̄grū corp⁹ inuadit. et
 sup̄bā omb̄ā iners sagina succrescit. Et istoz corpoz qui se tenebris dica
 nerūt. se dāvisunt. Quippe nō speciosior illis. q̄ morbo pallētibus color est
 lāgūdi. et euandī alb̄. et luvulū caro morticina est. Hoc tñ minimū i illis
 maloz dixerim. quāto plus tenebrarū in aīo est. Ille in se super. ille caligat
 inuidet cecis. quis vnq̄ oculos tenebrarum causa habuit? Interrogas quō
 hec aīo prauitas fiat. aduersandi diē et totā vitā in noctē transferendi. Dia
 vitia cōtra naturā pugnāt. Dia debitū ordinē deserūt. hoc ē luxurie. p̄posi
 tū gaudere pueris. nec tñ discedere a recto. s; q̄ longissime abire. Deinde
 etiam si ecōtrario stare nō vident̄ sibi contra naturā vluerē. Jeium bibūt
 qui vīnū recipiūt in anib⁹ ventis. et ad cibū ebrii trāseūt. Atq; frequens hoc
 adolescentiū vitū est. qui vires excolunt in ipso pene balnei lmine. inē nu
 dos bibunt. im̄mo potant. vt sudorem quem mouerunt potionibus crebris
 ac feruentibus. subinde distinguunt. Post prandium aut cenam bibere
 vulgare est. Hoc patres familie rustici faciunt. et vere voluptatis ignari. Me
 rum illud delectat. non quod innat̄ a cibo. quod bibere penetrat ad ner
 uos. Illa ebrietas iunat que in vacuum venit. Non vīnū tibi contra na
 turā vluerē. qui commutant cum feminis vestem. Nō iunāt cōtra naturā
 qui spectāt. vt pueritia splendeat tempore alieno. Quis fieri crudelius. vel
 miserius potest? Nunquā vir erit vt diu irum pati possit. et cū illum contu

Epistolatum

melle sexus eripuisse debuerat. nō etas qdē eripiet? Hō viuūt cōtra naturā
 qui h̄yeme cōcupiscūt rosā? fomētōq; aquarū calētis. ⁊ calorū apta mutatio
 ne humaliti flozeuētū exprimūt? Hō viuūt cōtra naturā. qui pomaria in sū
 mis turrib⁹ serūt. quorū silue in tectis domū ac fastigiis mutant? Inde inoz
 tis radicibus quo iprobe cacumina egressent? Hō viuūt cōtra naturā: q̄ fun
 damenta terrarum in mari faciūt. ⁊ delicate nature ipsi sibi vident. vbi cas
 lenti stagna fluctu ac tempestate feriant? Lū instituerūt oīa cōtra nature
 cōsuetudinē velle. nouissime in totū ab illa desciscūt. lucet sōm temp⁹. q̄es ē.
 nūc exerceamur. nūc gestemur. nūc prandemus. Jam lux p̄p̄i accedit. tēp⁹
 est cene. Hō oportet id facere qd̄ populus. Res sordida est trita. at vulgari
 vi viuere dies publicus relinquat. p̄p̄ius nobis. ac peculiare maneat. Isti
 nichil vero defunctorū loco sūt. Quantulū ei a funere absūt equidē acerbo
 qui ad faces ⁊ cereos viuūt: Hāc vitā agere eodē tpe multos meminimus.
 Inter quos ⁊ Atyllū Butā pretorū. cui post matrimonū ingens cōsūptum
 Tyberius paupertatē cōfitebatur. sero inquit expectes. Recitabat Montanus
 illius carmē tolerabilis poete ⁊ amicitia Tyberii noi⁹. ⁊ frigore ortus
 ⁊ occasus libentissime inserebat. Ita q; cū indignaret qdā illū tot a die reci
 tasse. ⁊ negaret accedendū ad recitationes eius. Hacta primari⁹ ait. Hūc
 liberalis possit agere. Parat⁹ sū illū audire ab ortu ad occasū. Lū hos ver
 sus recitasset. Incipit arduentes p̄heb⁹ p̄ducere flāmas. Spargere se rubis
 cūda dies. iam tristis trundo. Argutis redit vsa cibos imittere nidis. Inci
 pit ⁊ molli partitos ore ministrat. Hærus eques roman⁹ vicini comes censa
 rū bonarū affectator. quas iprobitate lingue merebat: exclamant. Incipit
 Buta dormire. Deinde cū subinde recitasset. Jam sua pastores stabulis ar
 menta locarūt. Jam dare sopitis nox p̄gra silentia terris incipit. Idē Hæ
 rus inquit. Quid dicit? Jam nox est. Ibo ⁊ Butā salutabo. Nichil erat not⁹
 hac ei⁹ vita in cōtrariū circūacta. q̄ vt dixi. Multi eodē tpe egerūt. Lū aū
 ita viuēdi q̄busdā. nō q; aliqd̄ existimēt noctē ipsam h̄fe lucūdi⁹. s; q; nichil

innat oblitū: r̄ gravis male cōscientie lux est. r̄ oīa cōcupiscētis aut cōtinentis put magno aut p̄no empta sint fastidī ē lumē gratuitū. Pr̄terea luxuriosi vitā suā cē i sermonib⁹. dñi viuūt volūt. Nam si tacet p̄dere se putāt operā. Itaq; aliquoties faciūt qđ exctret famā Multi bona comedūt Multi amīcas habēt. Et iter istos nomē iuenias. opus est nō tm̄ luxuriosā rē. s; notabilē facere. In tā occupata ciuitate fabulas vulgaris ne q̄tia nō inuenit Pedonē Albinouanū narrātē audieram⁹. erat aut fabulator elegātissim⁹ habitasse se supra domū. Sp. p̄a. ls. erat ex hac turba lucifugarū. Audito inq̄t circa horā tertiā noctis flagelloꝝ sonū. Quero qđ faciat? Dicit rōnes accipere. Audito circa horā sextā noctis clamorē cōcitati. Quero quid sit? Dicit vocē exercere. Quero circa octauā horā noctis. quid sit ille son⁹ rotarū? velut gestari dicit Circa lucez discurrūt. Pueri vocant cellariū coquē tumultuānt. Quero quid sit? Dicit mulsū r̄ alicā poposcisse. a balneo exisse Excedebat iquit cena. cui⁹ diē minime. Valde enī frugaliter vnebat. nichil cōsumebat nisi noctē. Itaq; credo dicētibus illū. quibusdā anarū r̄ fordidū. Hos iquit illū r̄ lychnobiū dicetis Nō debes admirari si tātas iuenis vitioꝝ pp̄ietates. varia sūt. innumerabiles habēt facies. Cōprehēdi eorum genera nō possūt. Simplex recti cura est. multiplex prauū. r̄ quantum vis ne uas declinationes capī. Jōē moribus euenit naturā sequētis. Faciles sunt soluti sūt exiguas differētias habēt his distorti plurimū r̄ oib⁹ iter se distēdet. Causa tā p̄cipua michi videt hui⁹ morbi. Vite cōis fastidituz quo cultu se a ceteris distinguūt. Quō elegātia cenarū mūditiis vehiculoz si volūt se parectiā ipoz dispositiōes volūt sollicita spectare. qđ? peccādi primū infamia ē. Hāc petūt oēs isti q̄ ita dicāt recto viuūt Jō Lucillū tenēda nobis vita r̄ quā natura descripsit nec ab illa declinādum. Illā se q̄ntib⁹ oīa faciēta expedita sūt Cōtra illā nitētib⁹ nō alia vita ē q̄ cōtra aquā remigātib⁹ Vale.

¶ Epistola. cx. xiii. De abstinentia r̄ temperantia esus. r̄ de adulatione vitanda r̄ duobus rerum generibus que nos inuitant aut fugant

Epistolarum

i **T**inere confectus incōmodo magis q̄ longo: In albanū meum no-
 cre multa perueni. Nichil habeo paratū nisi me. Itaq; in lecto las-
 situdinem pono: hanc coquū ac pistozis morā boni cōsulo. Mecū enī de hoc
 ipso loquor: q̄ nichil sit graue quod leuiter excipias. Quod indignādū nō
 chīl nisi ipse indignādo astruas. nō habet panē meus pistoz. sed habet villū
 cus: sed habet atrīēsis. sed habet colon^o. Malū panē Inq̄s. Expecta bonus
 fiet. etiā illū tenez tibi ⁊ sili/gineū fames reddet. Ideo nō est ante edendū q̄
 illa speret. Expectabo ergo nec ante edā. q̄ vt bonū panem habere cepero
 aut malū fastidiere dessero. Necessariū est quo assuescere. Multe difficulta-
 res locoꝝ: multe tēporū etiā locupletib^o ⁊ instructis a nobis oprātē phibent
 ⁊ occurrēt. Quicq̄d vult habere nemo pōt. Illud pōt nolle quod uon habet
 Rebus oblati hīlaris vti magna pars libertatis est. Bene morat^o venter
 ⁊ cōtumelle patīēs estimari nō pōt. Quātā voluptatē capiā ex eo q̄ lassitu-
 do mea sibi ipsa assuescit. Nō vnctioes. nō ba'neū. nō nullū aliud remediū
 q̄ t̄ps quero. Nō q̄ labor cōtraxit qui extollit. hec quali scūq; cēna disso-
 luit q̄ attulit iucūditio erit. Aliq̄n ei expimētū animi sūpsi subito. hoc ei ē sim-
 plīcius ⁊ veri^o. Nā vbi se p̄parauit ⁊ idixit sibi patiētīā. nō eā apparet quā
 tū habet vere firmitatis. Illa sūt certissima argumēta. q̄ ex t̄pe dedit. si nō
 tm̄ equ^o modestiā sed placidus aspexit. si nō excāduit. non litigauit. sed q̄
 dari deberet t̄pe sibi nō desiderādo supplēuit ⁊ cogitauit aliq̄d cōsuetudi-
 ne sua sibi nichil deesse. Multa q̄ supuacua eōnt nō itellexim^o nisi cū deesse
 ceperūt. Crebatur enī illis. nō q; debebam^o. sed q; habebam^o. Quā mul-
 ta aut parabam^o. q; alii pauerūt. q; ap̄d plerosq; sūt. Inter causas maloz
 n̄oz est q; viuim^o. ⁊ ad exēpla n̄ rōne cōponimur. s; consuetudine abducti-
 mur. Q̄d si pau ci facerēt nollem^o imitari. cum plures facere ceperūt quasi
 honesti^o sit. q; frequētī^o seq̄mur. ⁊ recti ap̄d nos locū tenet error. vbi publi-
 cus fact^o ē. Desiā sic pegrinānt vt illos numidaz p̄currat eq̄tat^o. vt agmē
 cursoꝝ aīcedat. Turpe ē nullos eē. q̄ occurrētis via delictant. vt q̄ honestū

hoiēns venire magno puluere ostēdāt. Dēs iā multos habēt. qui crystallis
na ⁊ murrina ⁊ celata magnorū artificū manu portēt. Turpe est videri eas
te hēre sarcinas totas. que toto cōcuti pūt oīm pedagogi abolita facie ve
hant. ne solene frīg⁹ tenerā cutē ledat Turpe ē neminē eēi comitatu. O pue
rorū cuius sana facies medicamētū desideret. Morū oīm sermo vitā⁹ ē. Hi
sūt q̄ vitia tradēt. ⁊ alio aliūde trāseūt. Pessimū gen⁹ horū hoīm videbat q̄
verba gestarēt. Sūt q̄dā qui vitia tradēt gestāt. Morū sermo multum nocet
Nā etiā si nō statim p̄ficiat. semina in aīo relinqt̄ seq̄turq; nos etiā cū ab il
lis discesserim⁹ resurrecturū postea malū. Quēadmodū qui audierūt sym
phoniā. ferūt secū in aurib⁹ modulationē. illa ad dulcedinē cātūq; cogit a
ctiones ipedit. nec ad feriā patif̄ nitēdi. Sic adulatoꝝ ⁊ praua laudatū ser
mo diut⁹ heret q̄ audif. nec facile est aīo dulcē sonū excutere. psequit̄ ⁊ du
rat. ⁊ ex iteruallo recurrit. Ideo claudēde sūt aures malis vocib⁹. ⁊ q̄dē p̄
mis. Nā cū inītiū fecerūt. admisse sūt plus ar̄dēt. Inde ad hec puenit̄ vba
Virtus ⁊ philosophia ⁊ iustitia vborū inaniū crepit⁹ ē. Una felicitas ē bo
ne vite facere oīa libere. frui p̄monio. hoc ē viuere. hoc ē se mortālē eē me
minisse. Fluūt dies. ⁊ irreparabilis vita decurrit. Dubitam⁹ qd̄ iuuat sage
⁊ etati nō semp voluptates decepture. Interl̄ dū pōt. dū possit igerere fru
galitatē eo vt mortē p̄currere. ⁊ q̄qd̄ illi oblatura ē iā sibi iter tre. Nō amicā
hēs nō puez q̄ amice moueat inidiā. Quotidie sobri⁹ p̄dis sic cenas tam
Ephemeridē p̄fī approbatur⁹. Nō ē istū viuere. s; aliene vite iter esse. Quā
ta demētia ē heredis sui res. p̄curare ⁊ sibi negare oīa. vt tibi ex amico in
micū magna faciat hereditas. Plus enī gau debet tuī amoꝝ quo plus acce
pit. Istos tristes ⁊ sup̄ciliosos aliene vite sēsores siue hostes publicos. peda
gogos assis ne feceris. Nec dubitaueris bonā vitā q̄ opinōnē bonā male
de voces nō aliter fugiēde sūt. q̄ ille quas Alitres nisi alligat⁹ p̄teruehivo
lūt. Idē p̄t. adducūt a patria. a parētib⁹. ab amicis. a v̄tutib⁹. ⁊ i v̄tutib⁹
tī turpē vitā miserā. vbi turpi⁹ illudūt. Quāto satī⁹ ē recra. seq̄ limitē ⁊ eo se
r. ii.

pducere vt ea demū sint tibi succūda. que honesta? Quod assequi poterim? si
 fecerim? duo eē genera rerū: que nos aut iuitēt: aut fugēt. Iuitēt vt diuittie
 voluptates. forma abtūto. Cetera blāda et arridētia. Fugāt labor. mors. do-
 lor: ignominia. vict? afflictio. Debem? itaq; exerceri. nec hec timeam? nec
 illa cuplam?. In cōtrariū pugnem?: et ab iuitātib? recedam?. aduersus po-
 tētā cōcitemur. Nūc vides q̄ diuersus sit ascēdētū habit? et descēdētū. Qui
 p̄ p̄nū errāt. resupināt corpora q̄ i arduū icūbūt. Nā si descēdas pōdus susi
 in p̄iore ptē dare. si ascēdas retro abducere. Cū vitio Lucilli cōfētre ē. In
 voluptates descēdit. q̄dē asp̄as et duras subeundū ē. Hic ipellam?. et corpora
 illis refrenem?. Hoc nunc me existimas dicere. Eos tm̄ p̄ntiosos eē aurib?
 n̄tis. qui voluptatē laudāt. qui dolores. met? per se formidabiles res incu-
 tit. Illos quoq; nocere nobis existimo. qui nos sub specie Stoice secte hor-
 tantē ad vitia. Hoc enī tacit? solū sapientē et doctū eē amatorem. solus apte
 ad hanc artē eque cōbibēdi et cōuiuendi sapiens est pitissim?. Queram? ad
 quā vsq; etatē iuuenes amādi sint. Hec grece cōsuetudini data sint. Hos ab
 illa pot? aures dirigim?. Nemo ē casu bon? discēda virtus ē. Voluptas hu-
 millis res et pusilla ē. et in nullo habēda p̄cio cōis cū brutis animalib?. ad quam
 minima et cōtēptissima aduolāt. Nā vanū et volatile quiddā ē. aurāq; mobi-
 liss. p̄p̄tas nulli malum ē nisi repugnāt. Mors malū nō est. q̄d sit q̄ris
 Sola vis est generis h̄iani. Superstitio error: insanus ē. amādos timet quos
 colit violat. Quid enī interest. vtrū deos neges an ifames. Nec discēda imo
 ediscēda sūt. nō debes excusationes vitio phie suggerere. Nullā habet spes
 salutis eger. quem ad intēperantiā medicus hortat. Vale.

¶ Epistola. cxxlii. Quod bonū nō sensu sed intellectu cōprehendit. Et
 q̄ bonum in nullo est: nisi in quo ratio:

p̄ Osum multa tibi veterum p̄cepta referre. in refugis renuicq;
 pliger cognoscere curat. Non refugis an ne vlla te subtilitas ab-
 git? Nō est elegātie tue tā magna sectari Sicut illud. p̄bo. q̄ oia ad allquē

Libet Vigésimosecūbus fo. clxxxvii

profectum redigis: et tunc tantum offenderis ubi summa subtilitate nichil
 agitur. quod ne tunc quidem fieri laborabo. Queritur utrum sensu an in
 intellectu comprehendatur bonum. Huc adiunctum est in multis animalibus
 et infantibus non esse. Quicumque voluptatem in summo ponunt. sensibile tu
 dicant bonum. non contra intelligibile qui illud animo damus. Si de bo
 no sensus iudicarent: nullam voluptatem reiceremus. Nulla enim non in
 iurat. nulla non delectat. Et e contrario nullum dolorem volentes subiremus
 nullus enim non offendit sensum. Preterea non essent digni reprehensio
 ne. quibus nimium voluptas placet quibus summus est doloris timor. At
 qui improbamus gule ac libidini deditos: et continemus illos qui nichil vi
 riliter ausuri sunt doloris metu. Quid autem peccant si sensibus. i. iudicibus
 boni ac mali parent? His enim tradidistis appetitiones et fuge arbitrium sed
 videlicet ratio isti rei preposita est. Illi queammodo debeat debita. que
 admodum de virtute. de honesto. sic et de bono maloque constitui. Nam apud
 istos viliissime patri datur de meliore sententia: ut de bono pronunciet sensus ob
 tus aures et habes. et in homine que in altis animalibus tardior. Quod si quis vellet
 non oculis. sed tactu minuta discernere. subtilior ad hoc nulla acies. que ocu
 lorum et intentior. daret bonum in aliis dignoscere. Vides in quanta igno
 rantia veritatis verset. et que humili sublimia ac diuina piecerit. Apud quem
 de summo bono maloque iudicat tactus. Quoadmodum inquit omnis scien
 tia atque ars aliquid debet habere manifestum sensuque comprehensum ex quo
 oriatur et crescat. Sic beata vita fundamentum et initium a manifestis ducit
 et eo quod sub sensu cadit. Repe vos a manifestis beatam vitam sui initium capere
 dicitis. Dicimus beatam vitam esse. que secundum naturam sit palam et primum ap
 pareat. Sicut quod fit integrum. quod contingit. primum nato. non dico bonum. sed in
 tium boni. Tu summum bonum voluptatem infantie donas. ut inde incipiat na
 scens. quo consumatur homo puenit. Lacum radicis loco pontis. Si quis dis
 ceret illum in materno utero iacentem sexus quoque inceptum. tenerum. et imperfectum
 c.iii.

Epistolarum

et informem; tam in aliquo bono esse apte videre errare. Atque quantum
 interest iter enim quicumque maxime vitam accipit; et illum qui maternorum viscerum la-
 tens minus est? Inter que quantum ad intellectum boni ac mali eque maturus
 est. et non magis infans ad hoc boni capax est qua arbor. aut mutus aliquis animal
 Quare autem bonum in arbore animalique mutus non est? quia nec ratio ob hoc infantile
 quoque non est nam et huic die tunc ad bonum pervenit cum ad rationem pervenit. Est
 autem irrationale animal. Est aliquid nondum rationale. Est rationale. sed imperfectum. In
 nullo horum bonum ratio illud secum affert. Quid ergo iter ista que rettuli distat
 Non quod erit bonum in eo quod irrationabile est; tunc esse bonum non potest. sed imperfectum
 iam potest bonum. sed non est. Ita dico Lucilli bonum non in quolibet corpore. non in
 qualibet etate invenitur. et tamen abest ab infanzia quantum a primo ultimis. quantum ab
 initio perfectum. ergo nec tenero modo calefcente corpusculo est. Quid ni? non sit
 magis quam in semine hoc. Si dicas aliquid arboris ac ut factis bonum novimus
 hoc non est in prima fronde. que emissa cum maxime sonum rumpit. Est aliquid bonum
 triticum; hoc nondum est in herba lactente nedum folliculos erexit spica mollis. sed cum
 frumentum estas. et debita maturitas coxit. Quoadmodum omnis natura bonum suum
 nisi consumata non profert. Ita hominis bonum non est in homine. nisi cum in illo ratio perfecta est
 Quod autem hoc bonum dicam. liber animus ac rectus; alia subiacens sibi se nulli. hoc
 bonum a deo non recipit infantia. ut pueritia non speret. adolescentia improbe speret
 Non agitur senectute. si illud longo studio iterumque pervenit. Si hoc et bonum et in-
 telligibile. Dixisti inquit aliquid bonum esse arboris. aliquid herbe. Potest ergo esse
 aliquid et infans? Neque bonum nec in arboribus. nec in mutis animalibus est. hoc quod in illis bo-
 num est predicatio bonum dicitur. Quod est in quibus. hoc quod secundum naturam cuiusque est. Bonum
 autem cadere in mutis animalibus nullo modo potest. felicitatis meliorisque nature est. nisi ubi
 rationi locus est bonum non est. Quatuor hec nature sunt arboris. animalis hominis. et dei
 Nec duo que rationalia sunt. eadem naturam habent. Illa diversa sunt. quod alterum im-
 mortale. alterum mortale est. Ex his ergo unus bonum natura perficit dei. scilicet alterum cu-
 ra hominis. Cetera tam in sua natura perfecta sunt. non vere perfecta a quibus abest ratio

Hoc enim demum perfectum, quod secundum universam naturam perfectum est. Universam autem naturam rationalis est, cetera possunt in suo genere perfecta esse. In quo non potest beata vita esse, nec id potest quo beata vita efficiatur. Beata autem vita bonis efficiatur. In mutis animalibus beata vita non efficiatur. In mutis animalibus bonum non est. Mutis animalibus sensum comprehendit propria praeteritorum reminiscitur, cum id incidit quos sensus admouere tur, tanquam quos reminiscitur. Reminiscitur me cum ad intuitum eius admotum est. In stabulo quod dicitur nulla illi via est, quantum sepe calcare memoria est. Tertium vero tempus scilicet futurum ad mutas non pertinet. Quomodo ergo potest eorum videri perfecta natura, quibus usus perfecti temporis non est. Tempus enim tribus partibus constat, praeterito, presente, et futuro. Animalibus tantum quod brevissimum est iter cursu, datum praesens praeteriti rara memoria est, nec unquam reuocatur nisi praesentium occursum. Non potest ergo perfecte naturae nonnumquam imperfecta esse natura. Aut si natura habet hoc, habent et sata. Nec illud nego ad ea quae videntur secundum naturam magnos esse motus animalibus impetus et concitatos, sed inordinatos ac turbidos. Hunc autem autem inordinatum est bonum aut turbidum. Quid ergo inquit? Muta animalia perturbate et indisposite mouentur. Dicerent illa perturbate et indisposite moueri, si natura illorum ordinem caperet. Hunc mouentur secundum naturam suam. Perturbatur enim id est, quod esse aliquid et non perbatum potest. Sollicitum est quod potest esse securum. Nulli virtus est, nisi cui virtus potest esse. Mutis animalibus talis ex sua natura motus est. Sed ne te deum teneam aliquid erit bonum in mutis animalibus, erit aliqua virtus erit aliquid perfectum, sed nec bonum absolute, nec virtus, nec perfectum. Nec enim rationalibus solis contingunt, quibus datum est scire. Quare quatenus quae admodum. Ita bonum in nullo est, nisi in quo ratio. Quomodo tunc pertineat ista disputatio queris? Et quid animo tuo profutura sit dico. Et exercet illum et acuit, et utique aliquid acturum occupatione honesta tenet, prodest autem quod moratur ad prava properantem. Sed illud dico, nullo modo potest esse magis, quam si tibi bonum tuum ostendo, si te a mutis animalibus separo, si cum deo pono. Quid inquam vires corporis alius et exercet pecudibus ista maiores ferisque natura. z. liii.

tura concessit. Quid excolis formā? Cum omnia feceris. a multis at albis
 decore vinceris. Quid capillū in genti diligentia comis? Cum illū vel effu-
 deris more Parthoz. vel Germanozum modo iuxeris velut Scythi so-
 lent sparseris. in quolibet equo densior iactabit tuba. Horrebit in leonū cer-
 uice formosior. Cum te ad velocitatē parauerit. par lepisculo nō eris. Als
 tu relicto in quibus vinci te necesse est. dum in aliena niteris. ad bonū res-
 uerti tuum? Quod hoc est animus. s. emūdatus ac purus emulatoz dei. su-
 per humana se extollens. nichil extra se sui ponens rationales animales.
 Quod ergo vite bonū est? Perfecta ratio. Hanc tu ad summū finem euoca
 in quantum potest plurimum crescere. Tunc beatum esse te iudica. dum tibi
 gaudium omne nascetur. Cum visis que homines eripiunt oprant. custo-
 diunt. nichil inuenies non dico quod malis. sed quod velis. Breuem tibi
 formulam dabo qua te meriaris qua perfectum esse iam sentias. Tunc ha-
 bebis tuum. cum intelliges infelicitissimos esse infelices. Vale.

Liber epistolarum moralis

sumi Seneca fuit feliciter.

Seneca Paulus

Incipit plogus beati Hieronimi sup epistolis Pauli ad Senecā,
 & Senecæ ad Paulum.

Iacius Annens Seneca Cordubensis. Fortini stoici discipulus. Patruus Lucani poete. cōtinentissime vite fuit. quem nō ponerem in catalogo sanctorū. nisi me ille epistole puocarent. que legūt a plurimis. Pauli ad Senecam. & Senecæ ad Paulum. In quibus cum esset neronis magister & illi⁹ temporis potentissimus. optare se dicit et esse loci apud suos. cuius sit Paulus apud Christianos. Idcirco autem ante biennium q̄ Petrus & Paulus martyrio coronarentur. a Herone interfectus est.

Incipit epistola Senecæ ad Paulum

Exedo tibi p̄ aute nunctatum. q̄ heri cum Lucio nostro de apostolice & a'lis reb⁹ habuim⁹. Erant enim quidam disciplinarum tuarum comites mecum. Nam in hortos Salustianos secesseramus: quo in loco occasione nostra alio tendentes. hī de quib⁹ dixi. visus nobis adifici sūt. Certe q̄ tui presentiam optamus. Et hoc scias volo. libello tuo lecto. id est de plurimis litteris aliquas epistolas. quas ad aliquam ciuitatem. seu caput puincte direxisti. mira exhortatione vitam moralem continentes vsq; relecti sumus. Quos sensus non puto ex te dictos. s; per te. certe aliquādo ex te & per te. Tanta enim maiestas earū est rex. tantaq; generositate elasserent. vt vix suffecturas putē etates hoīm: quib⁹ institui pficiq; possint Bene te valere frater cupio. Vale.

Seneca Paulus Salutem

Interas tuas hilaris heri accepi. ad quas rescribere statim potui. si p̄ntiam inuenis: quem ad te missurus eram: habuisssem. Scis es qm̄. & per quem. & quo tempore: & cui quid dari cōmittiq; debeat. Rogo ergo ne putes neglectum. dum persone qualitatem inspicio. sed q̄ litteris meis non bene acceptos alicui scribis. felicem me arbitror: tāti viri iudicio. Meq;

Seneca Paulo

enim hoc diceris Censor sophista. magister tanti principis etiam omnium
nisi q: vere dicitis. Opto te diu benevalere.

Seneca Paulo Salutem

q Adam volumina ordinavi. et diuisi fontibus suis statum eis dedi.
Ea quoq; legere Cesari sum destinatus. et si modo fors prospere an
nuerit. eris forsitran et tu presens. Sin alias. reddā tibi diem ut inuicē hoc
opus inspiciamus. et possumus nō prius edere ei hanc scripturam. nisi prius
tecum conferam. si modo impune hoc fieri potuisset. ut scires et te non prete
riti. Vale Paule charissime.

Seneca Paulo salutem.

q Totienscuq; literas tuas audio. presentiam tuam cogito. nec ali
ud existimo. quam omni tempore te nobiscum esse. Cum primum
itaq; venire ceperis: inuicem nos et de proximo videbimus. Bene te va
lere opto.

Seneca Paulo Salutem

n Imio tuo angimur secessu. quid est vel que res remozatum facte
unt? Si indignatio domini. q: a ritu et secta veteri recesseris. et ali
os rursus conuerteris: erit postulandi locus: ut ratione factum. non leui
tate hoc existimet.

Seneca et Lucilo Paulo Salutem.

o E his quibus vel que michi scripsistis. non licet arundine et atra
mento eloqui: quarum altera res notat et designat aliquid: alte
ra euidenter ostendit. precipue cum sciam Intervos esse idem quātus apud
nos. et in vobis qui me intelligunt honoz habendus est omnibus. Tāto ma
gis quanto indignati occasionem captant. quibus si patientiam demus.
omni modo eos ex quacunq; parte vincemus si modo hi sunt: qui peniten
tiam sui gerant. Bene valete.

Paulus Seneca

Seneca Seneca Paulo et Theophilo Salutem

Profitetur bene me acceptum in lectione litterarum tuarum: quas
 Salatis: Corinthiis et Achaëis misisti. Et ita inuicem viuamus. ut
 etiam cum honore diuino esse exhibes. Spiritus enim sanctus in te et su-
 pra excelsos sublimiores satis venerabiles sensus exprimit. Vellem itaqz
 cum res eximias proferas. ut maiestati earum cultus sermonis non desit.
 Et ne quid tibi frater, surripiam. aut conscientie mee debeam. confiteor Au-
 gustus sensibus tuis permotum. cui lecto virtutis in te exordio ista vox fuit
 Mirari eum posse. ut qui non legitime imbutus sit. taliter sentiat. Cui ego
 respondi. solere deos ore innocentium effari. aut eorum qui preuaricari do-
 ctrina quidem sua possunt. et dato et exemplo Caricani hominis rusticuli.
 cui cum duo viri apparuissent in agro reatino. qui Castor et Polux sūt nomi-
 nati. satis instructus videtur. Vale.

Paulus Seneca Salutem.

Iacet non ignorem Cesarem nostrarum rerum admiratores. si quā-
 do deficiet amatorem esse. Permittes tamen te non ledi. sed ad-
 moneri. Puto enim te grauius fecisse. quod in noticiam perferre voluisti:
 quod ritui et discipline eius sit contrarium. cum ille enim gentium deos
 colat. Quid tibi visum sit. ut hoc eum scire velles nō video. nisi nimio amo-
 re meo facere te hoc existimo. Rogo te de futuro. ne id agas. Cauendum
 est enim ne dum me diligis. offensam domino facias. Cuius quidem offens-
 a. nec oberit si perseuerauerit. neqz si non sit. proderit. Si est Regina. non
 indignabitur. si mulier est offendetur. Bene vale

Seneca paulo salutem.

Scito te non tam mei causa commotum litteris. quas ad te de edi-
 ctione epistolarum tuarum Cesari feci. quam natura rerum. que
 ita mentes hominū ab omnibus artibus et moribus reuocat. ut nō

Paulus Seneca

hodie admirer. Quippe ut his qui multis documentis hoc iam notissimum habeam. Igitur noue agamus. ut si quid facile in preteritum actum est. ueniam irrogabis. Nisi tibi librum de uerborum copia. Vale Pauline charissime.

Paulus Seneca Salutem.

Quod Aotiens tibi scribo. et nomen meum tibi subsecundo. grauem et septe mee incongruam rem facio. Debeo enim. ut sepe pfectus sum. cum omnibus omnia esse. et idem obseruare in tuam personam: quod lex romana honori senatus concessit. perlecta epistola. ultimum locum eligere ne cum apozia et dedecore cupiam efficere. quod mei arbitri fuerit. Vale deuotissime magister. Data quinto Kal. Iulii. Nerone quarto et messala consulibus.

Seneca Paulo Salutem

Ad me Paulus charissime. Puras ne me haut contristari. et non luctuosum esse. quod de innocentia uestra subinde sumat supplicium. Dehinc tam durus. tamque obnoxiosus uos reatuus omnis populus iudicet putans a nobis effici. quod in urbe contrarium fit. Sed feramus equo animo. et utamur foro. quod fors concessit donec inuisita felicitas sine malis imponat Tullius et piscorum etas Macedonem Philippi filium. et post Darium. Dionysium quoque nostra Latum Cesarem. quibus quicquid libuit. licuit. Incendium urbs Romana manifeste sepe unde patiat. constat. Sed si effars humilitas humana potuisset. quid cause est. et impune his tenebris loqui liceret. iam omnes omnia uiderent. Christiani et Iudei quasi machinatores incendiis supplicio affici solent. Crassator iste quisquis est. cui uoluptas carnicina est. et mendacium uelamentum temporis suo destinatus est. et optimus quisque pro multis donatum est caput. Ita et hic deuotus pro omnibus igni cremabitur. centum triginta adue domus. Insule quatuor. sex diebus arserit. septimus pausam dedit. Bene te ualere opto. Data quinto Kal. Aprilis

199

Paulus Seneca

lis. Frigio & Balio consulibus.

Seneca Paulo Salutem

S Te mi Paulus charissime. Si michi nominatq; meo vir tantus & vultus lectus omnibus modis. non dico fueris iunctus. s; necessario mixtus. & apte actum erit de Seneca tua. Cum sis igitur vertex. et altissimorum omnium montium cacumen: non ergo vis ether. si ita sim tibi proximus: vt alteri similis tuis deputer. Aut itaq; te indignū prima facie ex epistoliarum nominandum censeas: ne tam tentare me: quam ludere videaris. Quippe cum scias ciuem esse te romanum. nam qui meus tuus apud te locus. qui tuus. vel mi vt meus. Vale Paulus charissime. Data. x. Kal Aprilis Apricorno & Capitono consulibus.

Seneca Paulo Salutem

Te mi Paulus charissime Allegorice & enigmatice multa a rebus quaq; opera conduntur. & ideo rerum tanta vis et muneris: tibi tributa nō ornamento verborum. sed cultu quodam decoranda est. & reuera q; sepius dixisse retineo multos. qui talia affectent sensus corrumpere rerum virtutes euitare. Ceterum michi concedas velim. latinitati morem gerere. honestis vocibus speciem adhibere. vt generosi muneris concessio digne a te possit expediri. Bene vale. data quinto Nonas Iulii. Leone et Saurino consulibus.

Paulus Seneca salutem.

P Erpendēt tibi ea sūt reuelata. que paucis diuinitas cōcessit. Certus igit̄ ego in agro iam fertili semen fortissimum sero. non quidem materiam. que corrumpi videt̄. sed verbum stabile dei deriuamentum crescentis & manentis in eternum. quod prudentia tua assecuta est. indeficiens fore debet. & Ethnicorū Israelitarumq; obseruatōes cōseruandas. Inouum te auctorem feceris. Christi Iesu preconsis ostendo theoricis irreprehensibilem sophistam. quam ppe modum adept⁹ regi. tem

Seneca paulo

porall. eiusq; domesticis atq; fidis amicis insinuabis. quibus aspera e in-
captabilis erit persuasio. cum plerq; eorum minime flectantur insinuatio-
nibus tuis. quibus vitale commodum sermo dei instillatus: nouum homi-
nem sine corruptela perpetuam animam parit ad deum istinc properan-
tem. Vale Seneca charissime nobis. Data Kalendas Augusti. Leone et
Saurino consulibus.

Epitaphium Senecæ in morte.

Cura labor meritum sumpti pro munere honores.

Pre: alias posthac sollicitate animas.

De procul a vobis deus euocat: illicet actis.

Rebus terrenis hospita terra vale.

Corpus auara tamen solemnibus accipe saxis.

Hancq; animam celo reddimus: ossa tibi.

Explicitunt Epistole Senecæ ad Pau-

lum. et Pauli ad Senecam.

Tabula

¶ Epistolarum Senecæ ad Lucillum
rubrice libri primi incipiunt.

- E** colligēda & existimēda fuga temporis. & non esse pauperem. cui
etiam modicum satis est. Epistola prima Folio secundo
- Epistola sc̄da. de mutatione locorum & multiplicium voluminum le
ctone vitanda. & de commendatione pauperatis. si sera sit. fo. ii.
- Epistola tertia. de modo eligendi & colendi amicum. et q̄ tam vitium est omni
bus credere q̄ nulli. sicut vel sp̄ inquietum esse. vel sp̄ quiescere. fo. iii.
- Epistola quarta. de emendando animo. & componendo ad contemptū mor
tis. & q̄ magne diuitie sunt secundū naturā cōposita paup̄tas. fo. iii.
- Epistola quinta. de vitanda ypocrisis. & nimia vite distractione. folio. liii.
- Epistola sexta. de malo sp̄el & timoris. & de efficacia exēplaris doctrine. fo. liii.
- Epistola septima. de fugiendo turbe cōsortio. fo. v.
- Epistola octaua. de indulgentia corporis propiti. & turba hoīm. & q̄ bona fortu
ne sunt fugienda philosophanti. cōscientia sua contento propter veram li
bertatem acquirendam ex seruitute animi. impendenda philosophie dis
scende et operande. folio. vi.
- Epistola nona. q̄ sapiens seipso contentus est ad beate viuendum. non ad
viuendum simpliciter. fo. vii.
- Epistola decima. de solitudine vitanda prudentibus. & de sinceritate orād
deum. fo. viii.
- Undecima epistola. de inuincibilibs verecundie qualitate. & de imaginaria
boni viri presentia. fo. ix.
- Duo decima epistola. de bono senectutis. & commendatione seu exēcutione
ipsius & q̄ in necessitate viuere nulla necessitas est. fo. x.

Epistolarum Senecæ ad Lucillum
rubrice libri secundi incipiunt.

- E**pistola decimatertia. de utilitate exercitationis contra aduersa
de remedijs contra mala fortuita. & q̄ stultitia semper incipit vi
uere. fo. xi.
- Decima quarta epistola. vt non seruiatur corpori. & qualiter sit vitanda no
citura potētia. & q̄ his maxime diuitiis frui. & q̄ nō indiget diuitiis. fo. xii.
- Decima quinta epistola. de non saginando vel impinguādo corpore. & de ipsi
exercitatione. & vocis moderatione. & quare vitia stulti ingrata sit fo. xiii.
- Decima sexta epistola. qualiter ad bonam vitam veniens in philosophie robo
re solidatur. & qui quo ad naturam viuit nunq̄ pauper. qui quo ad opinio
nem nunq̄ diues erit. fo. xv.
- Decima septima epistola. quomodo ad philosophiam tendenti paupertas
expediat. fo. xvi.
- Decima octaua epistola. q̄ sine iururia dies festus agat. & de paup̄tate vltro
petenda. & qualiter in modica ira gignit insaniam. fo. xvii.
- Decima nona epistola. de secessu in ocium. & de plexitate cōtachenantium. seu cupi
ditate vitāda. & de cena cū amico habenda fo. xviii.

Tabula

¶ Epistolarum Senecæ ad Lucillum

rubricæ libri tertii incipiunt.

- e **Epistola vigesima**. de concordia doctrine cum vita. et de inæqualitate vitando. et de paupertatis beneficio. et quod manus est. qui in diuitiis pauper est. et securior qui caret eis folio. xix.
- Vigesima prima epistola**. quod tendentem ad philosophiam impedit mundane felicitatis falsa extimatio. et quod solum studiosum ingenium facit aliquem clarum: et quod in omni eo quod habere cupimus cupiditatibus detrahendum est fo. xx.
- Vigesima secunda epistola**. quod occupationes consilio relinquende sunt. non precipitanter fugiende et de varia quiete locorum. et quod homines petiores moriuntur. et nascantur. fo. xxi.
- Vigesima tertia epistola**. de solido et iam gaudio. et de malo vite principio. fo. xxii.
- Vigesima quarta epistola**. de meditatione futurorum periculorum. et de non timenda morte. et de non inconsulte animi inclinando. fo. xxiii.
- Vigesima quinta epistola**. de corrigendis. et non inueterandis vitiis. et de imaginaria boni viri presentia. folio. xxvi.
- Vigesima sexta epistola**. de non accusando defectum nature. et qualiter boni viri meritum mors excutiat. et quod egregium sit mortem discere fo. xxvii.
- Vigesima septima epistola**. de voluptatis noxamento. et virtutis gaudio. ad quod per externum adiutorium non venit. et quod nunquam minus dicitur quod non facta dicitur. fo. xxviii.
- Vigesima octava**. quod non loci sed animi mutatione tristitia tollitur. et de non puocando discrimine. et quod in istis sit salutis notitia peccati. fo. xxviii.

Epistolarum Senecæ ad Lucillum

rubricæ libri quarti incipiunt.

- e **Epistola vigesima nona**. quod licet non omnes mouendi sint. quidam tamen contradicere vel illudentes docendi sint. et quod sapiens malit sibi placere. quam populo. fo. xxi.
- Vigesima epistola**. quod nihil habet de spe vite. quem senectus ducit ad mortem. varie etiam subitaneis cause quare mors timenda non sit fo. xxx.
- Vigesima prima epistola**. de assentatione cauenda. de contemptu laboris. et excellenti virtutis et animi fo. xxxi.
- Vigesima secunda epistola**. Laudat secessum a turba: et cursum huius vite ad monet percurrendum. fo. xxxii.
- Vigesima tertia epistola**. quod omnia philosophi verba pondus habent. et quod turpe sit seipsum ex commentario sapere. fo. xxxiii.
- Vigesima quarta**. quod delectat magistrum. perfectus discipuli. et quod magna pars bonitatis est velle fieri bonum fo. xxxiiii.
- Vigesima quinta epistola**. de differentia amicitie et amoris. et vivo gaudio. et constantia animi. fo. xxxv.

¶ Epistolæ Senecæ ad Lucillum rubricæ libri quinti incipiunt.

Tabula

- e **Epistola trigesima sexta.** de inquieta felicitate. de bona horriditate. et q̄ ppria boni animi meditatio ad veram philosophiam perducit. folio xxxv.
- Epistola trigesima septima.** De duplici magnanimitate. et quomodo ad veram libertatem philosophia perducatur. f. xxxvi
- Epistola trigesima octava.** de vilitate familiaritatis breuis. et inelaborati sermonis. fo. xxxvi.
- Epistola trigesima nona.** De differentia ordinarie orationis et breuiarii et Epistola quadragesima. Moderandam pnūciationē docet. et exemplo maxime Ciceronis iubet esse tardiloquum. fo. xxxvii.
- q̄ sic ppriū generosi ai ad excelsa citari: et q̄ supfluitas noceat. fo. xxxvii.
- Epistola quadragesima prima.** Quō in vno quoq; viroz deus habitat. et q̄ homo est ex sola rationis bonitate laudabilis fo. xxxix.
- Epistola quadragesima sc̄da.** de falsa existimatione sui. et bonoz suoz. et de remedijs contra fortuita. fo. xxxix.
- Ep̄la quadragesima tertia.** quō cōparationis modus ferre oīa magna fecit. et minima. et q̄ praua vita a publico sensu querit abscondi fo. xl.
- Epistola quadragesima quarta.** de vera nobilitate: et de errore beatam vitam optantium fo. xl.

¶ **Epistolarum Seneca ad Lucillum**
rubrice libri sexti incipiunt.

- o **Epistola quadragesima quinta.** De modo legendi comētarior. de acuitate ingenij non in verbis sed in rebus habendis. et quis sit vere beatus fo. xli.
- Epistola quadragesima sexta.** Laudat voluminis sibi missi dulcedinem. et docet q̄ id. quod in ditando fecit. ē eligēda materia fo. xlii.
- Quadragesima septima.** De familiaritate habēda cum seruis fo. xliii.
- Epistola quadragesima octava.** q̄ longiori mora opus esse in solutione q̄ i ppōne questiōis et q̄ amicitia oīa mutuo cōmunicāt fo. xliiii.
- Quadragesimanona.** epistola. Notat eos qui in tanta temporis egestate plurimis sophysmatibus incedunt fo. xlv.
- Epistola quinquagesima.** de velocitate temporis. non in questiōibus particularibus expendendam. sed exhortatione virtutum laudabilib⁹ vite meritū redimenda fo. xlv.
- Quinquagesima prima.** De falsa excusatione peccantium. et qualiter corri gi possit prauitas indurata fo. xlvii.

Epistolarum Seneca ad Lucillum
rubrice libri septimi incipiunt.

- q **Quinquagesima secunda.** Amenas ciuitates vitādas rationibus docet et exemplis fo. xlvii
- Quinquagesima tertia.** epistola. de tribus generibus hominum ad phias p. i.

Tabula

vententium et quis in hac vita sit eligendus adiutor. et de licita et vitia laudatione. fo. l.

Quinquagesima quarta epistola. de tempestate et nausea: quam passus in mari submittens differentiam inter corporalia. et spiritualia fo. ll.

Quinquagesima quinta epistola. de morbo suspirii. vel anhelitus. ubi mirabile de documentum de morte subiungit. et quod sapiens de vita exit non efficit fo. ll.

Epistola quinquagesima sexta. de villa varie. et dispositione eius. et de ignavo otio vitando. et quod solus sapiens sibi vivere scit. et quod omnes amicos semper faciat esse presentes. fo. ll.

Quinquagesima septima. epistola. Notat tumultuosam luxuriam balnearum. Et quod omnia vita animi iutiliora sunt. et de magnanimitate Scipionis fo. lll.

Epistola quinquagesima octava. de Cripta Neapolitana. et quod non timor. sed horro: cadit in sapientem. et quod anima hominis corporis angustiis cohiberi non potest. fo. lll.

Epistolarum Senecae ad Lucillum

rubricae libri octavi incipiunt

Quinquagesima nona epistola. de multiplicitate rerum diuisione ad differentiam ubi exemplo Platonis ostendit qualiter pessimonia ducit ad se nequitiam. cuius senectutis bonum nec concupiscendum nec recusandum. fo. lvi.

Epistola sexagesima. quod verba philosophi nec nimis acutata esse debent nec arida. et de tribus generibus ad philosophiam redentibus. fo. lxx.

Sexagesima prima. de vero et inani gaudio: et quomodo sapientem in periculo vite huius oportuerit semper virtutibus esse coniunctum ubi eos notat. qui nimis adulatoribus suis indulgent fo. lxxi.

Sexagesima secunda epistola. ab initione et in pessimone damnat fo. lxxi.

Sexagesima tertia epistola. quod sapiens ad mortem paratum semper debeat habere animum. fo. lxxii.

Sexagesima quarta. de stimula et affectata occupatione. et quod breuissimum a ad huc nos per contemptum diuitiarum via est fo. lxxii.

Sexagesima quinta. consolatio de amico defuncto fo. lxxiii.

Sexagesima sexta. de efficacia sermonis boni viri et de augenda doctrina priorum et veneratione fo. lxxiii.

Sexagesima septima epistola. de numero causarum mundi secundum varias sententias. et quod huic manus animus non haec. sed diuina sepe inspectare debet. fo. lxxviii.

Epistolarum Senecae ad Lucillum

rubricae libri noni incipiunt

Epistola sexagesima octava. notat eos qui tres gradus bonorum faciunt. dicens tantum unum absolutum bonum scilicet in capite incrementi vel decrementi. ex qua quaecumque bona sunt. parte

Tabula

funt:	fo. lxxi
Sexagesimanona. ep̄la. quomodo bonum omne sit optabile:	fo. lxxii.
Septuagesima ep̄stola. Quomodo colendum sit octium. ⁊ quid in eo tra-	fo. lxxiii
crandum	fo. lxxiiii
Septuagesimap̄tima ep̄stola. de varia loci mutatione vitanda. ⁊ redimē	fo. lxxv
da temporis breuitate	fo. lxxvi

Ep̄stolarum Senecę ad lucilum
 rubrice libri decimi incipit.

f	Septuagesimasecunda ep̄stola quomodo immature mortis stulta querela sit. ⁊ sera mors. quando preoccupanda sit. quando disserenda	fo. xxvi
	Septuagesimatertia ep̄stola. de consilio et sententia vite captando. ⁊ quomodo mors honesta res sit. et de fortitudine animi. et de profectu philo-	fo. lxxvii.
	sophi.	fo. lxxviii.
	Septuagesimaquarta ep̄la. et q̄ exclusis occupationibus continuato studio philosophandū sit. Et q̄ solius sapiētis sit perpetuū gaudiū	fo. lxxix
	Ep̄stola septuagesimaquinta. q̄ nulli debent esse principibus gratiores q̄ philosophię studentes. ⁊ de excellentissima boni viri pudētia	fo. lxxx.
	Ep̄stola septuagesimasexta. de inani metu. et ex quibus causis oritur: et quibus purgetur remediis et q̄ ea que vulgus habet p̄ exitiis bona non sūt. cōtra q̄ oppōnem subicit cū solutione.	fo. lxxxii.
	Septuagesimaseptima ep̄la. q̄ etiam in senectute discendum sit. et q̄ propriū hominis bonum ratio vel virtus est	fo. lxxxiii

Ep̄stolarum Senecę ad lucilum
 rubrice libri vndecimi incipiunt

f	Septuagesima octaua ep̄stola. exemplis ⁊ rationibus docet nō esse curandum de morte	fo. lxxxix
	Ep̄la septuagesimanona. q̄ multi ad bonā valetudinem amicorū p̄tita. ⁊ mollis excitatio profūt: ⁊ de tribus incomodis infirmitatis et eorū remediis.	fo. xc.
	Octuagesima ep̄stola. de Sylla Caribdi. ⁊ ethna equale in oibus esse q̄s tantum facile ⁊ quomodo gloria sit vmbra virtutis	fo. xcii
	Ep̄la octuagesima prima. de exercendo in philosophia ingenio. et q̄ vera libertas excusso metu mortis. ⁊ paupertatis acquiritur.	fo. xciii
	Octuagesimasecunda ep̄stola. q̄ propter ingratitude non est a beneficiis cessandum. et de compensatione iniurie. et beneficii et q̄ nemo scit referre gratiam. nisi solus sapiens et de bono gratitudinis. ⁊ ingratitude nis malo.	fo. xcvi
		p. ii.

Tabula

**Octuagesima octa. De Inerti q̄te vel ocio iducte de morte disputationes q̄
licet spectem habeat mali. non tamen est bonum vel malum. quam concer-
tationem reprobandis infert contra mortem non verbis sed rebus pugnan-
dum** lxxxiii

Epistolarum Senecae ad Lucillum rubrice libri duodecimi incipiunt

- **Octuagesima quarta epistola. De statu senectutis sue de frugali cō-
uersatione sua. et de ebrietate primo aliquorum. Deinde suam po-
nit sententiam** fo. cll

**Ep̄la octuagesima quinta. de alternatione lectionis. et sili. et quomō alioꝝ
dicta p̄ trāsformationē nostrā facere debem⁹** fo. clll.

**Octuagesima sexta. de affectibus animi quos secundū p̄p̄athericos dicit
sapientem tentare posse. non vitare. secundum vero stoꝝcos et vitare. et de be-
ate vite p̄fectione.** fo. cvll.

Epistolarum Senecae ad Lucillum rubrice. Tertitdecimi incipiunt.

- **Ep̄stola. Octuagesima septima. exemplo Scipionis veteris bal-
neorum. notat luxuriam subiciens de satiationibus et insatiationibus
quedam oblecrabilia senectuti** fo. clx

**Octuagesima octava epistola. exemplo sui Latonis ad frugalitatem hortā
tur annexens cōtra p̄p̄erip̄athericos disputationes de fortuitis que bona
non sunt.** fo. cxll.

**Ep̄la octuagesima nona. de artibus liberalibus: vbi docet de eis singulis
quē admodum ad virtutē non p̄ducant. s̄ p̄parant** fo. cxv.

Epistolarum Senecae ad Lucillum Rubrice libri Quartidecimi incipiunt.

- **Ep̄stola nonagesima. de utilitate diuisionis philosophie. de differ-
rentia inter sapientiam et phiā. et contestatione vtriusq̄. et de phi-
losophie partibus** fo. cxvll.

**Ep̄stola. nonagesima prima. De philosophia q̄ non sit res beneficiaria
de auro primo seculo et hoc luxurioso: contra Possidontum disputat ar-
tes mechanicas a philosophia minime inuētās et q̄ illius rudi seculi hoīes
nō sapientes sed sapientibus similes erant** fo. cxvll.

**Ep̄stola nonagesima secunda. quō ad omne q̄s euenire potest firmandus
est animus. et q̄ oīa mortalū mortalitate damnata sunt. vbi non indignati-
one. s̄ equanimitate opus est contra factū.** fo. cxv.

**Nonagesima tertia. epistola. Disputatio cōtradictentes. solā virtutem non
facere beatum sine exterius comodis. vel facere quidem beatū. sed nō bea-
tissimum. vbi tradit hec fortuita nec bona esse. nec mala. et nec beatum fa-
cere nec miser et de excellentia animi** fo. cxvll.

Tabula

Nonagesimaquarta. epistola. De breuiorū vita non curandā. et q̄ amplissimū vite spatium est vsq; ad sapientiam vivere fo. cxxix.
Nonagesimaquinta epistola. Vtrum pars phie supfluat disputatio ⁊ solutio ⁊ de adnotatione cōtra malū popularis opinionis. cxxxvi.

Epistolarum Seneca ad Lucillum
Rubrice libri Quintidecimi incipiunt

n Epistola nonagesimasexta. Nō esse petendum: qđ impetrare nolueris de differentia inter decreta ⁊ p̄cepta. et q̄ ad consumandā sapiam neutra valet sine altero ⁊ secundum possidendum alia que dam addit necessaria fo. cxlii.

Epistolarum Seneca ad Lucillum
rubrice libri Sextidecimi incipiunt

e Epistola nonagesimasextima. Assentendum esse fatorum decretis. fo. cxliii.

Nonagesima octana. vitia hoīm esse nō tempor. ⁊ q̄ praua cōsuetudo letam inuerecundiam induxerit criminibus. que secundum naturam conscientie tuta esse nō possunt fo. cxliiii

Nonagesimanona. epistola. Qualiter aduersus fortune duritiam componendus est animus fo. cxlv.

Centesima ep̄la. cōsolatio amici vel filii mortui. ⁊ q̄ luctus nō voluptate. s; ratione sanandus est fo. cxlv.

Centesima prima. epistola. Quod philosophi anima magis debet esse simplex plana q̄ cōposita vel sollicita. fo. cl.

Epistolarum Seneca ad Lucillum
rubrice libri decimiseptimi incipiunt

e Centesimasecunda. De inopinato fati termino. vbi notat eos qui longiozem vitam supplitio vel turpitudine paciscunt fo. cl.

Centesimatercia ep̄la. cauillatōiam poit de claritate post mortem disputationes. Deinde philosophie de eadem disserit claritate fo. cliii

Centesima quarta ep̄la. de pnicie insidiarū q̄ sūt ex homie. de hoīs officio. ⁊ quō phia vtendum sit. fo. clvii.

Epistolarum Seneca ad Lucillum
rubricelibri decimioctani incipiunt.

e Centesima quinta. ep̄la. Tu aliter secessio in oculum vel peregrinatio nō profit. sed noceat sine curatione animi. ⁊ de magnanimitate. ⁊ excellentia humani spiritus. quem non laborem vel mortem timere. exemplo Socratis ⁊ Catonis insinuat fo. clviii.

Ep̄la cētesimasexta. quatuor esse que hoīem in pnicie hoīs instigant. ⁊ quō singulorū eorū vitē incomodū. ⁊ q̄ magna pars securitatis est nichil inique facere. fo. clviii

Tabula

Centesima septima epistola q̄ affectus animi sunt corporum captiose disputat, quam disputationem euehligio damnat fo. clviii

Epistolarum Seneca ad Lucillum

Rubrice libri decimononi incipiunt.

Centesima octaua. que patienda sunt ambulanti per huius vite viam. et p̄meditatio leuissima facit esse grauiora. et qualiter varias morialitatis. et fati equanimiter ferenda sunt fo. cliz

Centesima nona epistola. de moderanda cupiditate discendi. et quanti p̄fectus sit sapiens sepius adire. et q̄ malo et impetu inuenes ad philosophia. q̄ senes accedim? : vbi notat eos qui dicunt decus philosophie esse disputare non viuere. fo. clxii

Centesima. x. multis argumentis ostendit sapiens sapienti p̄desse fo. clxiii

Epistolarum Seneca ad Lucillum

Rubrice libri vicefimi incipit.

Centesima. xi. ep̄la. nō oprandos esse deos infestos malis. et quōd retractatam sepius philosophiam notitia boni et mali necessari et superuacui possit haberi. et q̄ turpe est etiam in aqua et polenta ponere beatam vitam fo. clxv

Centesima duodecima ep̄la. de vera philosophia magnitudine. quā sophismata. id est cavillationes prestare nō possūt fo. clxvi.

Epistolarum Seneca ad Lucillum

Rubrice libri vicefimi primi incipiunt

Centesima decimatertia. vtens exesevitis exemplo. ostendit inueterati ingenti prauitatem fore in emendabile fo. clxvi.

Centesima. xiiii. ep̄la. dialectice disputat p̄ multa incōueniētia vitutes nō eē aſalia de morali fortitudine et iusticia. doctrinā ſerēs fo. clxxi.

Epistolarum Seneca ad Lucillum

Rubrice. vicefimi secūdi incipiunt.

Centesima. xv. ep̄la. De multiplici varietate vltioſe orationis. et pro qualitate animi dicētis: eius informatur oratio. vbi contra luxuriam succincte declamat fo. clxxv

Centesima. xvi. ep̄la. q̄ sapientem nō decet orōnis sollicita cōcinitas de pulchritudine animi. et omnium hic non solida sed bracteata. et ficta felicitas est. fo. clxxvi

Centesima decima septima ep̄la. q̄dōt? esse nullos q̄ modicos habere affectus. cōtra peripateticos disputat fo. clxxviii

Tabula

Centesimadecimoctava. Argumentat contra p̄fessores suos sapere bo-
 num est. deinde huius disputationis velut penitens docet instrumenta vir-
 tutū nō talia argumenta tractanda. fo. clxxx.

Centesimadecimnona. premitrens de mundanoꝝ sollicitudine. ⁊ sapiētis
 securitate ⁊ q̄d sit bonū et que honesti ⁊ boni differentia. fo. clxxx

Centesima. xx. ep̄la. de parsimonia victus ⁊ tormento infelicis luxurie et q̄
 nunq̄ parum est quod sat est fo. clxxxi.

Centesima. xxi. quō ad nos boni honestiq̄z noticia p̄uenerit. vbi notat eos
 qz assidue suū statū variār. fo. clxxxii.

Centesima. xxii. ep̄la. quō oib⁹ aialib⁹ sit cōstitutionis sue tempus. ⁊ ex con-
 stitutionibus suis sensus est ⁊ q̄d sit cōstitutio fo. clxxxv

Centesima. xxiii. ep̄la. de his qui officia lucis noctisq̄z p̄uertūt. ⁊ q̄ naturā
 sequentibus omnia facilia sunt. ⁊ expedita fo. clxxvi

Centesima. xxiiii. ep̄la. de absentia ⁊ temperantia eius ⁊ de adulatione vis-
 tanda ⁊ duobus rex generibus. q̄ in hos mutant aut fugūt fo. eodē

Explicit epistole morales Senecę. Impresse
 Parisius pro Claudio Jammar librario cōmo-
 rantē in vico sancti Jacobi ante coronam aureas
 Anno dñi. M. CCC. xciiii. Die vicesima septi-
 ma mensis Martii.

Ine
 421

